349
T58

UNIVERSUL JURIDIC

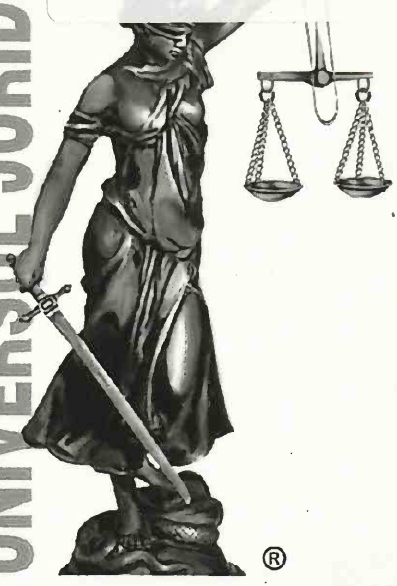

Alexandru ȚICLEA
Laura GEORGESCU

Dreptul securității sociale

Ediția a VIII-a, actualizată

Curs universitar

III325 733
BCU IASI

UJ

CAPITOLUL I
INTRODUCERE ÎN DREPTUL SECURITĂŢII SOCIALE

§ 1. Securitatea socială şi riscurile sociale

Cuvântul *securitate* îşi are originea în latinescul *securitas* (în franceză – *sécurité*, în engleză *security*); el înseamnă protecţie, apărare, stare de siguranţă, faptul de a fi pus la adăpost de orice pericol.

Sintagma securitate socială este definită ca „totalitatea reglementărilor juridice pentru asigurarea stării de siguranţă socială la nivelul de persoană, grup social sau populaţie totală, precum şi pentru protejarea persoanelor defavorizate sau marginalizate"[1].

Existenţa acestei instituţii reprezintă o garanţie pentru fiecare persoană ca în orice împrejurare să dispună de mijloacele necesare pentru asigurarea propriei subzistenţe, precum şi pe cea a familiei sale în condiţii decente[2].

Scopul ei constă în contracararea *consecinţelor unor evenimente diverse, calificate în genere riscuri sociale*[3].

Această concluzie rezultă din importante documente internaţionale, inclusiv Convenţia nr. 102/1952 a Organizaţiei Internaţionale a Muncii, care utilizează expresia *securitate socială* şi îi precizează conţinutul.

Documentele respective se referă la un mănunchi de evenimente care determină puterea statală să asigure protecţie în tot sau în parte populaţiei sale.

Sunt considerate astfel de evenimente:
– boala;
– maternitatea;
– invaliditatea;
– bătrâneţea;
– accidentul de muncă şi boala profesională;
– decesul (protecţia urmaşilor);
– sarcinile familiale;
– şomajul.

Aşadar, noţiunea de securitate socială este asociată unei liste de evenimente care, în pofida unei varietăţi aparente, prezintă caracteristici comune, ele fiind, de fapt *riscuri sociale,* adică riscuri de natură să determine reducerea ori suprimarea capacităţii *de câştig* a persoanelor (în primul rând, salariate).

Având în vedere efectele lor, riscurile sociale sunt *acele evenimente care au incidenţă comună asupra situaţiei economice a indivizilor prin diminuarea veniturilor sau, invers, prin creşterea cheltuielilor.*

---

[1] *Dicţionarul explicativ al limbii române* (coordonatori I. Coteanu, L. Seche, M. Seche), ed. a II-a revăzută, Ed. Universul Enciclopedic Gold, Bucureşti, 2009, p. 999.

[2] J.J. Dupeyroux, *Droit de la sécurité sociale*, 15e édition par M. Borgetto, R. Lafore, R. Reullan, 2005, Dalloz, Paris, p. 2.

[3] M. Badel, *Droit de la sécurité sociale,* Ellipses Édition marcheting, S.A., Paris, 2007, p. 8.

Într-adevăr, există anumite evenimente susceptibile de a împiedica o persoană să dobândească un venit normal dintr-o activitate profesională. Din acest punct de vedere, riscurile sociale pot fi riscuri fizice şi riscuri economice.

Riscurile fizice apar atunci când forța de muncă este alterată, redusă sau pierdută. Aceste riscuri pot fi *de origine profesională* şi anume în caz de accident de muncă sau boală profesională şi *de origine extraprofesională* în alte cazuri, de pildă: boală, maternitate, invaliditate, bătrânețe, deces, văduvie.

Riscurile economice sunt generate de situațiile în care forța de muncă, fără să fie alterată, este imposibil de exercitat, datorită lipsei de locuri de muncă disponibile; este cazul şomerilor.

Există, de asemenea, riscuri care constau în reducerea nivelului de trai prin creşterea cheltuielilor în situații excepționale, de exemplu, cumpărarea de medicamente în caz de boală, majorarea chiriilor în anumite perioade, întreținerea unor membrii ai familiei aflați în nevoie etc.

S-a mai considerat[1] că securitatea socială constituie o garanție contra riscurilor de ordin:

– *psihologic:* boală, maternitate, invaliditate, deces, bătrânețe, care pot afecta persoanele, antrenând astfel o reducere sau pierdere a câştigurilor;

– *profesional:* accidente de muncă şi boli profesionale.

Securitatea socială, care ocupă un loc însemnat în viața cotidiană a mai multor oameni începe adesea înainte de naştere (îngrijirile prenatale) şi se prelungeşte după moarte (pensiile de urmaş).

Desigur că repararea consecințelor riscurilor sociale se face în scopul garantării securității economice a persoanelor supuse acestor riscuri.

Având în vedere că scopul politicilor de securitate socială este în definitiv de a aboli starea de nevoie, asigurând fiecărui cetățean un venit suficient pentru a satisface în orice moment nevoile sale, dreptul securității sociale ar putea fi definit şi ca *dreptul la o redistribuire destinată să garanteze securitatea economică individuală*[2].

Politicile de securitate socială, înțelese ca politici de securitate economică, comportă eforturile tinzând la securitatea locului de muncă, a câştigului şi a capacității de muncă (îngrijirile medicale, de exemplu), precum şi amenajarea unui sistem de distribuire a venitului de înlocuire în timpul perioadelor de inactivitate forțată.

Securitatea socială necesită existența unei vaste organizații naționale de întrajutorare obligatorie care nu poate să atingă deplina sa eficacitate decât dacă ea reprezintă un caracter de foarte mare generalitate atât în privința persoanelor ocrotite, cât şi în cea a riscurilor pe care le acoperă. Idealul său este ca ansamblul populației unei țări să fie protejată împotriva ansamblului factorilor de insecuritate[3].

§ 2. Sistemele de securitate socială

Expresia *securitate socială* este utilizată nu numai în sintagma *politicile de securitate socială,* dar şi în cea *sistemele de securitate socială.*

---

[1] M. Meunier-Boffa, *Droit sociale,* Edition Litéc, Paris, 1991, p. 29.

[2] *Ibidem.*

[3] M. Badel, *op. cit.*, p. 8.

Cele două noțiuni nu sunt sinonime. Pe când prima se plasează pe planul scopurilor, cea de a doua evocă o anumită amenajare a mijloacelor.

În plus, *conceptului drept de securitate socială* i se asociază cel de „sistem de securitate socială"[1].

Într-adevăr, trebuie avută în vedere că în aproape toate țările lumii anumite norme juridice sunt calificate „sisteme de securitate socială" menite să organizeze o redistribuire financiară, adică, pe de o parte, o *prelevare*, iar pe de alta, o *repartiție* a fondurilor prelevate între beneficiarii acestei redistribuiri.

În aceste condiții, dreptul securității sociale poate fi definit ca *o redistribuire destinată să garanteze securitatea economică a persoanelor.*

În literatura juridică franceză[2], se vorbește de *tehnicile specifice constitutive ale dreptului securității sociale* și anume, de una individuală – economisirea, și cele implicând intervenția unui terț.

Legat de această *tehnică individuală*, se arată că pentru a face față evenimentelor susceptibile să le amenințe securitatea, sunt persoane care fac economii; pun banii deoparte pentru ca atunci când este cazul să facă față bolii, bătrâneții etc. Se renunță astfel la un consum actual în vederea unui consum viitor.

Procedeul prezintă anumite merite: libertate, responsabilitate, virtute „morală". Dar, are și limite. Economisirea presupune mai întâi ca cei interesați să poată renunța la folosirea imediată a unei părți a venitului lor; renunțarea însă nu e posibilă la toate persoanele. Pe de altă parte, această economisire, procedeu voluntar, implică în egală măsură interesul lor la economii, adică, să existe o anumită stabilitate monetară; în caz contrar, sacrificiul imediat poate fi în van. În sfârșit, procedeul este unul de prevedere individuală, care nu prezintă garanție.

Însă, în cazul intervenției altuia se poate vorbi de o astfel de garanție.

Intervenția altuia, de care este legată ideea de garanție, poate să se înscrie, *a priori* în trei perspective principale: asistența, responsabilitatea, asigurarea și mutualitatea.

În legătură cu *asistența,* trebuie menționat că din timpuri străvechi, persoane private sau instituții publice au venit în ajutorul unor oameni și acest ajutor spontan, o adevărată *datorie de caritate,* în timp, a căpătat o mare importanță. Dar, această caritate nu poate să constituie o soluție satisfăcătoare problemei generale a securității economice a indivizilor pentru că ea reprezintă doar un gest voluntar, deci facultativ.

Legat de *responsabilitate*, trebuie precizat că în situația în care o persoană cauzează altuia un prejudiciu, ea trebuie, în anumite condiții, să repare acest prejudiciu. Soluția, însă, constituie un mod de protecție neneglijabil în cadrul securității economice a fiecărui membru al societății deoarece această protecție presupune:

– intervenția unui terț în realizarea despăgubirii, inexistentă într-un număr mare de riscuri (boală, bătrânețe etc.);

– o intervenție susceptibilă de a angaja responsabilitatea autorului său conform dreptului pozitiv;

– solvabilitatea celui responsabil.

Asigurarea și mutualitatea sunt fondate pe același principiu și anume, membrii grupului preiau sarcina prejudiciului cauzat unuia dintre ei.

---

[1] M. Meunier-Boffa, *op. cit.*, p. 5 și urm.

[2] *Ibidem*, p. 14 și urm.

Totuşi, sunt deosebiri esențiale între ele: în asigurare, un asigurător joacă rolul de intermediar între asigurați; ele colectează primele şi plăteşte indemnizațiile asiguraților în cazul apariției riscului reținând o diferență – beneficiul său. Mutualitatea, în schimb, elimină intermediarul; reprezentanții mutualismului, şi nu un terț, strâng cotizațiile şi distribuie indemnizațiile.

Ambele tehnici realizează un mare progres, căci cel interesat nu trebuie:

– nici să economisească o parte considerabilă a venitului său;

– nici să facă apel la caritatea altuia.

Cu toate acestea, asigurarea şi mutualitatea prezintă şi ele neajunsuri deoarece nu pot fi utilizate contra tuturor evenimentelor care amenință securitatea economică a persoanei.

§ 3. Apariţia şi dezvoltarea sistemelor de securitate socială

Nevoia unei securități individuale şi colective a existat dintotdeauna. Oamenii au încercat din cele mai vechi timpuri să-şi asigure propria protecție, precum şi a persoanelor aflate în grija lor, contra unor eventualități, cum ar fi foametea sau alte pericole. Ei au luptat mereu pentru satisfacerea nevoilor vitale (de hrană, adăpost, îmbrăcăminte). Este o luptă, până la urmă pentru existență, care nu va înceta niciodată.

Industrializarea şi exodul rural care a însoțit-o au dat naştere, în special în Europa (secolul XIX), unei noi clase, a muncitorilor care nu puteau conta pentru a trăi decât pe salariu. Dacă din varii motive (boală, accident, şomaj, bătrânețe), îşi pierdeau acest unic venit, ei rămâneau fără nicio sursă de existență. Rătăciți în mediul urban, muncitorii şi persoanele aflate în grija lor nu mai beneficiau de protecția asigurată altădată de clan, trib sau familie în sens larg, adică de acel sistem tradițional, unde persoanele valide se ocupau de copii, bolnavi şi de cei în vârstă.

La început, eforturile de întrajutorare au fost fragmentare: case de asigurări încurajate de stat; dispoziții obligând patronii de a întreține, într-o anumită măsură, pe muncitorii bolnavi sau accidentați; societăți mutuale presupunând o modestă asistență în bani în caz de boală sau bătrânețe; asigurări private oferind indemnizații la nevoie în timpul vieții şi în caz de deces etc.

Aceste măsuri însă nu au fost suficiente. De aceea, în țările industrializate au început să apară, mai întâi într-un ritm lent, apoi tot mai accelerat, odată ce lumea muncii a devenit mai organizată, mai puternică, programe de protecție socială. Aceste programe aveau uneori caracter obligatoriu, dar, la origini, se aplicau numai anumitor categorii de muncitori. Câmpul lor de acțiune a fost apoi în mod progresiv extins în maniera de a acoperi ansamblul populației.

Primul mare sistem de protecție socială a fost instituționalizat în *Germania,* la sfârşitul sec. al XIX-lea.

Independent de personalitatea cancelarului *Bismark,* această apariție a fost posibilă datorită unor factori favorabili:

a) de ordin economic: trecerea de la statul agrar la cel industrial a provocat o dezvoltare brutală a unui proletariat extrem de sărac;

b) de ordin ideologic: în Germania se dezvoltase o gândire socialistă foarte activă;

c) de ordin politic: deoarece mai mulți deputați ai partidului social-democrat intrase în Reichstag, Bismark, în afară de politica tradițională de represiune, a întreprins încă una de reforme sociale destinate să diminueze influența socialistă;

d) de ordin juridic: această politică de reforme sociale a fost facilitată de existența unor precedente; imitând legislația prusacă, mai multe state adoptase deja unele măsuri de asigurări sociale.

Bismark şi-a prezentat proiectele de reformă într-un foarte celebru mesaj în Reichstag la data de 17 noiembrie 1881. El a emis concepția revoluționară pentru acea epocă, în sensul că *statul trebuie să aibă nu numai misiunea defensivă vizând apărarea drepturilor existente, dar şi pe cea de a promova pozitiv, prin instituții specifice şi utilizând mijloacele de care colectivitatea dispune, bunăstarea tuturor membrilor săi, în special a celor aflați în nevoie.*

Ca urmare, au fost promovate, în interesul muncitorilor din industrie, trei legi fundamentale privind:

– asigurarea de boală (1883);
– asigurarea contra accidentelor de muncă (1884);
– asigurarea împotriva invalidității şi bătrâneții (1889).

Reunite în *Codul asigurărilor sociale* (1911), ele au fost completate cu regimul asigurărilor de invaliditate şi bătrânețe pentru funcționari, de deces (1911) şi, mai târziu de asigurarea contra şomajului (1929)[1].

Asemenea sisteme au apărut şi în alte țări (Australia, Noua Zeelandă, Suedia, Danemarca, Anglia etc.)[2].

Nici România nu a făcut excepție; ea s-a înscris la fel de devreme în acest curent novator privind protecția muncitorilor.

Astfel, în anul 1895 a fost adoptată *Legea minelor,* care instituia asigurările sociale obligatorii a minerilor şi a lucrătorilor din industria petrolieră. În acelaşi timp, dispunea înființarea unor case de ajutor şi a unei case de pensii, ale căror fonduri erau constituite prin contribuția egală a patronilor şi muncitorilor.

În anul 1902 a fost votată *Legea meseriilor*, care prevedea un sistem de asigurări sociale pe baze corporatiste, beneficiarii fiind exclusiv meseriaşii.

Legea pentru asigurările muncitoreşti din anul 1912 reglementa asigurările obligatorii. Potrivit acestei legi, sarcina riscului în caz de accident cădea asupra patronului (art. 140), iar riscurile provenite din boală cădeau asupra muncitorului (art. 125).

Înființarea Organizației Internaționale a Muncii în anul 1919 a dat un suflu nou acțiunilor în domeniul securității sociale. Se ştie că în concepția acestei organizații problemele de muncă şi cele sociale nu constituie subiecte de interes exclusiv de natură internă pentru statele membre. De aceea, încă de la început a adoptat o serie de convenții cu privire la securitatea socială, de exemplu: Convenția nr. 3/1919 asupra protecției maternității; Convenția nr. 12/1921, nr. 17 şi 18/1925 privind ajutoarele în caz de accidente de muncă şi boli profesionale; Convențiile nr. 35-40/1933 privind asigurările de bătrânețe de invaliditate şi deces; Convenția nr. 44/1934 referitoare la şomaj etc.

---

[1] J.J. Dupeyroux (coord.), *op. cit.*, p. 23-24.

[2] Bureau International du Travail, *La securité sociale*, Géneve, 1995, p. 3-4.

Actul normativ cel mai important adoptat în această perioadă în țara noastră este așa-numita *Lege Ioanițescu,* din 1933, pentru unificarea asigurărilor sociale pe întreg teritoriul național. Legea prevedea, printre altele, următoarele:

– cota de asigurări sociale, în cuantum de 6% din salariu, se suporta în părți egale de patron și salariați;

– bolile profesionale erau asimilate accidentelor de muncă;

– ajutoarele de incapacitate de muncă se acordau din prima zi de boală.

Actul juridic care a utilizat pentru prima dată în lume termenul de *securitate socială* este *Legea americană de securitate socială* (Social Security Act), din 1935. Această lege reglementa protecția șomerilor, asigurarea de bătrânețe și deces în favoarea salariaților, asistența socială a persoanelor defavorizate.

Conceptul de securitate socială, se consideră, a fost revoluționat în anul 1942, prin celebrul raport al britanicului William Beveridge – *Social insurance and alliend servides* – care a proclamat obiectivul ambițios *de a libera omul de teamă și nevoie.* Prin acest raport a fost motivată ideea unui *drept de securitate socială*, care, ulterior, a făcut obiectul unor documente internaționale.

Deși în țara noastră au existat, așa cum am arătat, de-a lungul timpului preocupări constante în domeniul asigurărilor sociale și al asistenței sociale, referiri la termenul de securitate socială s-au făcut relativ recent. Astfel, s-a arătat că *în foarte multe țări ale lumii, se afirmă ideea că asigurările sociale fac parte dintr-o noțiune mai largă, aceea de securitate socială* și că aceasta *formează obiectul preocupărilor și dezbaterilor Organizației Națiunilor Unite și ale altor organisme internaționale*[1].

După 1990, însă, sub influența legislației internaționale, a necesităților de protecție tot mai diversificate, mai extinse, a intensificării reglementărilor în domeniu, se discută tot mai mult de securitatea socială în România, despre dreptul aplicabil acesteia[2].

De altfel, în prezent, în toată lumea, statele consideră de datoria lor să asigure tuturor cetățenilor securitate socială, chiar dacă nu pretutindeni acest obiectiv este realizat în aceeași măsură[3].

§ 4. Securitatea socială în documentele internaționale[4]

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, mai multe declarații internaționale au afirmat în mod solemn responsabilitatea statelor pe planul economic și social, încurajând reînnoirea drepturilor pozitive, de exemplu: *Charta Atlanticului*[5], *Declarația de la Philadelphia*[1], *Charta Națiunilor Unite*[2] *etc.*

---

[1] S. Ghimpu, I.T. Ștefănescu, Ș. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, *Dreptul muncii,* Tratat, vol. III, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1982, p. 271.

[2] A se vedea: Gh. Brehoi, *Dreptul securității sociale, ramură distinctă de drept*, în „Dreptul" nr. 7/1994, p. 17-20; A. Athanasiu, *Dreptul securității sociale*, Ed. Actami, București, 1995; S. Ghimpu, A. Țiclea, C. Tufan, *Dreptul securității sociale*, Ed. ALL BECK, București, 1998.

[3] B. Von Maydell, *L'avenir de la sécurité sociale*, în *Revue International du travail*, nr. 4/1994, p. 551.

[4] J.J. Dupeyroux, *op. cit.*, p. 38-39.

[5] Această cartă a fost semnată de Roosevelt și Churchill la 12 august 1941; a fost destinată să stabilească obiectivele alianței lor (dintre S.U.A. și Anglia); ea a afirmat și necesitatea de a stabili colaborarea între toate

Declarația universală a drepturilor omului adoptată la 10 decembrie 1948 de Adunarea generală a Națiunilor Unite prevede în art. 22 că *fiecare persoană, în calitate de membru al societății, are dreptul la securitate socială; ea este îndreptățită să obțină satisfacerea drepturilor economice, sociale și culturale, indispensabile demnității și liberei dezvoltări a personalității sale, grație efortului național și cooperării internaționale, ținând seama de organizarea și resursele din fiecare țară.*

În completare, art. 5 prevede: *orice persoană are dreptul la un nivel de viață suficient pentru asigurarea sănătății, bunăstării sale și a familiei în special în ceea ce privește alimentația, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirile medicale, precum și serviciile sociale necesare; ea are dreptul la securitate în caz de șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe, și în alte situații de pierdere a mijloacelor de subzistență ca urmare a unor împrejurări independente de voința sa.*

Organizația Internațională a Muncii a adoptat mai multe norme în această materie, de exemplu: Recomandarea nr. 67/1944 asupra mijloacelor de existență, Recomandarea nr. 69/1945 asupra îngrijirilor medicale, Convenția nr. 102/1952 privind securitatea socială.

Adoptarea acestei din urmă convenții a marcat o nouă etapă în legislația internațională a securității sociale; ea a introdus obiectivul unui nivel minim de securitate realizabil în toate țările lumii, indiferent de gradul de dezvoltare economică. Convenția respectivă este exhaustivă pentru că reunește într-un instrument unic toate ramurile securității sociale, anterior dispersate în texte distincte; în plus, prevede alocațiile familiale care nu făcuseră obiectul nici unei norme precedente. Ea definește cele nouă ramuri ale securității sociale acoperind diferitele eventualități care împiedică salariații să-și subvenționeze necesitățile familiilor, sau care îi obligă să facă cheltuieli suplimentare: îngrijirile medicale, incapacitatea de muncă sau boală profesională, întreținerea copiilor, maternitatea, invaliditatea, decesul susținătorului de familie[3].

Consiliul Europei a adoptat, printre altele, următoarele documente: Charta socială europeană (1961)[4], Codul european de securitate socială (1964), Convenția europeană de securitate socială (1973).

Charta, simetrică pe planul drepturilor sociale, *Convenției europene a drepturilor omului*; este importantă, în special, datorită art. 12, intitulat *dreptul securității sociale.*

Codul european de securitate socială, este aproape identic cu Convenția OIM nr. 102/1957, însă condițiile de ratificare sunt mult mai riguroase.

Cel mai important document al *Uniunii Europene* în domeniul analizat este *Charta comunitară privind drepturile fundamentale ale lucrătorilor.* Conform art. 10, *fiecare*

---

națiunile în domeniul economic, cu scopul de a asigura cele mai bune condiții de muncă, o situație economică mai favorabilă și securitatea socială (pct. 5).

[1] Declarația adoptată la 10 mai 1944 la cea de a 28-a sesiune a Conferinței Internaționale a Muncii, va constitui noua chartă a Organizației. Mai multe dispoziții ale ei privesc securitatea socială, indemnizația pentru riscurile sociale și prevenirea lor.

[2] În art. 55 din această chartă se precizează misiunea Națiunilor Unite de a acționa pentru ridicarea nivelului de viață, progresului și dezvoltării economice și sociale.

[3] A. Otting, *Les normes internationale du travail, ossature de la sécurité sociale*, în *Revue international du Travail* nr. 2/1993, p. 186-187.

[4] Charta socială revizuită a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 193 din 4 mai 1999.

lucrător are dreptul la o protecție socială adecvată și la prestații de securitate socială la un nivel suficient.

Pentru România, legislația comunitară a devenit direct aplicabilă odată cu momentul aderării la Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007.

Astfel, aplicarea Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 referitor la sistemele de securitate socială care se aplică angajaților, lucrătorilor independenți și membrilor lor de familie care se deplasează în interiorul Comunității și a Regulamentului (CEE) nr. 574/72 care stabilește modalitățile de aplicare a Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 este obligatorie și în țara noastră[1].

Regulamentul se aplică pentru următoarele prestații sociale: boală și maternitate, accidente de muncă, boli profesionale, prestații de invaliditate, pensii pentru limită de vârstă, pensii de urmaș, ajutoare de deces, prestații de șomaj, prestații familiale (art. 4).

El nu se aplică:

– asistenței sociale și medicale, acestea fiind de regulă acordate în funcție de venituri și nu sunt legate de categoriile de prestații menționate anterior;

– indemnizațiilor acordate victimelor de război și urmașilor acestora.

Conform art. 2 din acest regulament el se aplică:

– lucrătorilor salariați sau independenți, ori studenților care sunt sau au fost supuși legislației unuia sau mai multor state membre și care sunt resortisanți ai unuia din statele membre, ori apatrizi sau refugiați având reședința pe teritoriul unuia dintre statele membre, precum și membrilor familiilor acestora lor și urmașilor lor;

– urmașilor lucrătorilor salariați sau independenți și studenților care au fost supuși legislației unuia sau mai multor state membre, indiferent de naționalitatea acestor persoane, în cazul în care urmașii lor sunt resortisanți ai unuia dintre statele membre, ori apatrizi sau refugiați care își au reședința pe teritoriul unuia dintre statele membre;

– funcționarilor și personalului asimilat acestora.

Regulamentul se aplică, în principal, resortisanților statelor membre.

În cadrul acordului privind Spațiul Economic European, el este, de asemenea, aplicabil resortisanților Norvegiei, Islandei și statului Liechtenstein. Mai este aplicabil resortisanților elvețieni.

Calitatea de resortisant al unuia dintre statele membre se apreciază prin poziționarea în perioada la care lucrătorul își exercită profesia, această condiție de naționalitate neputând fi considerată ca îndeplinită atunci când lucrătorul în cauză era, în momentul în care își exercita profesia și plătea cotizații, resortisant al unui stat care nu era încă membru al Comunității și a pierdut calitatea de resortisant al acestui stat înainte ca acesta să devină membru al Comunității.

Situația unei persoane, resortisant al unui stat membru, care, înainte de aderarea acestuia la Uniunea Europeană, a exercitat o activitate salariată în alt stat membru în care a fost victimă a unui accident de muncă și care, după aderarea statului său de origine, solicită autorităților acestuia să beneficieze de o pensie pentru incapacitate de muncă în urma acestui accident, intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1408/71.

El este aplicabil și refugiaților și apatrizilor care s-au deplasat dintr-un stat membru în altul și urmașilor lucrătorilor resortisanți ai unui stat vizat de domeniul de aplicare,

[1] Nicolae Voiculescu, *Drept social european. Curs universitar*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 260-273.

indiferent de naționalitatea urmașilor, sau urmașilor resortisanți ai unui stat vizat de domeniul de aplicare al regulamentului, indiferent de naționalitatea lucrătorului. Se cuvine a preciza că urmașii nu pot avea acces decât la drepturile derivate.

Aplicarea regulamentului nu conferă persoanelor interesate niciun drept la intrarea, șederea sau reședința, nici accesul la piața muncii într-un stat membru.

În ceea ce privește relațiile cu cele trei țări semnatare ale Acordului privind Spațiul Economic European și cu Elveția, pentru ca acest regulament să fie aplicabil trebuie ca el să fie adoptat de comitetul mixt al Spațiului Economic European pe de o parte, și de comitetul mixt de al acordului Uniunea Europeană/Elveția, pe de altă parte.

Regulile generale de aplicare prevăzute în art. 13 al Regulament sunt:

„a) persoana care exercită o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru va face obiectul legislației acestui stat, chiar dacă își are reședința pe teritoriul unui alt stat membru sau dacă întreprinderea sau angajatorul la care este angajată își are sediul sau domiciliul pe teritoriul altui stat membru;

b) persoana care exercită o activitate independentă pe teritoriul unui stat membru va face obiectul legislației acestui stat, chiar dacă își are reședința pe teritoriul altui stat membru;

c) persoana care își exercită activitatea profesională la bordul unui vas aflat sub pavilionul unui stat membru va face obiectul legislației acestui stat;

d) funcționarii și personalul asimilat vor face obiectul legislației statului membru de care aparține administrația la care sunt încadrați;

e) persoana chemată sau rechemată să își satisfacă serviciul militar sau serviciul civil într-un stat membru va face obiectul legislației acestui stat. Dacă drepturile acordate în baza acestei legislații sunt condiționate de realizarea de perioade de asigurare înainte de încorporarea în serviciul militar sau în serviciul civil sau după eliberarea din serviciul militar sau serviciul civil, perioadele de asigurare realizate în baza legislației oricărui alt sunt luate în considerare, în măsura necesară, ca și cum ar fi vorba de perioade de asigurare realizate în baza legislației primului stat. Lucrătorul salariat sau independent chemat sau rechemat să își satisfacă serviciul militar sau serviciul civil își păstrează calitatea de lucrător salariat sau independent;

f) persoana căreia încetează să i se mai aplice legislația unui stat membru, fără ca legislația altui stat membru să îi devină aplicabilă în conformitate cu una dintre regulile enunțate la alineatele precedente sau cu una dintre excepțiile sau regulile speciale prevăzute la articolele 14-17, va face obiectul legislației statului membru pe teritoriul căruia își are reședința, numai în conformitate cu dispozițiile acestei legislații."

Regula în ce privește persoana salariată, așa cum prevede art. 14, se va aplica ținând cont de următoarele excepții și particularități:

– persoana care exercită o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru, în serviciul unei întreprinderi de care aparține în mod obișnuit și care este detașată de această întreprindere pe teritoriul unui alt stat membru pentru a presta acolo o muncă în contul acesteia, va continua să facă obiectul legislației primului stat membru, cu condiția ca durata previzibilă a acestei munci să nu depășească douăsprezece luni și ca persoana respectivă să nu fie trimisă pentru înlocuirea altei persoane căreia i-a expirat perioada de detașare;

– dacă durata muncii care urmează să fie efectuată se prelungeşte, datorită unor circumstanțe imprevizibile, dincolo de perioada inițial prevăzută şi depăşeşte douăsprezece luni, legislația primului stat membru va continua să se aplice până la încheierea acestei munci, cu condiția ca autoritatea competentă a statului membru teritoriul căruia este detaşată persoana respectivă sau organismul desemnat de această autoritate să îşi fi dat acordul; acest acord trebuie solicitat înainte de sfârşitul perioadei inițiale de douăsprezece luni. Totuşi, acest acord nu poate fi dat pentru o perioadă care depăşeşte douăsprezece luni;

– persoana care exercită, în mod obişnuit, o activitate salariată pe teritoriul a două sau mai multor state membre va face obiectul legislației determinate după cum urmează:

a) persoana care face parte fin personalul rulant sau navigant al unei întreprinderi care efectuează, în contul unui terț sau în contul său propriu, transporturi internaționale de pasageri sau de mărfuri pe căi feroviare, rutiere, aeriene sau pe apă şi care îşi are sediul pe teritoriul unui stat membru, va face obiectul legislației acestui din urmă stat. Totuşi:

- persoana încadrată la o sucursală sau o reprezentanță permanentă pe care întreprinderea respectivă o are pe teritoriul unui stat membru, altul decât cel în care îşi are sediul, va face obiectul legislației statului membru pe teritoriul căruia este situată această sucursală sau reprezentanță permanentă;
- persoana încadrată în principal pe teritoriul statului membru în care îşi are reşedința va face obiectul legislației acestui stat, chiar dacă întreprinderea la care este angajată nu îşi are nici sediul, nicio sucursală sau reprezentanță permanentă pe acest teritoriu;

b) persoana, alta decât cea de mai sus, face obiectul:

- legislației statului membru pe al cărui teritoriu îşi are reşedința, dacă exercită o parte a activității sale pe acest teritoriu sau dacă aparține de mai multe întreprinderi sau de mai mulți angajatori care îşi au sediul sau domiciliul pe teritoriul unor state membre diferite;
- legislației statului membru pe teritoriul căruia îşi are sediul sau domiciliul întreprinderea sau angajatorul la care este încadrată, dacă nu-şi are reşedința pe teritoriul unuia dintre statele membre în care îşi desfăşoară activitatea;

– persoana care exercită o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru într-o întreprindere care îşi are sediul pe teritoriul altui stat membru şi care este traversată de frontiera comună a acestor două state va face obiectul legislației statului membru pe teritoriul căruia îşi are sediul această întreprindere.

Regulamentul Consiliului nr. 574/72 stabileşte modalitățile de aplicare a Regulamentului nr. 1408/71 referitoare la:

– desemnarea autorităților şi instituțiilor competente în fiecare Stat membru, precum şi a organismelor de legătură abilitate să comunice direct între ele;

– stabilirea documentelor ce trebuie furnizate şi completate pentru ca persoanele în cauză să poată beneficia de prestații;

– modalitățile de aplicare a Regulamentului nr. 1408/71 referitoare la determinarea legislației aplicabile, precum şi a dispozițiilor referitoare la diferitele categorii de prestații;

– precizarea condițiilor de rambursare a prestațiilor acordate de instituția unui stat membru în numele instituției altui stat membru, precum şi a atribuțiilor Comisiei de conturi;

– stabilirea modalităților de aplicare pentru procedura ce trebuie urmată în vederea conversiei monedelor în cadrul sistemului monetar european;

– facilitarea comunicării între autoritățile și instituțiile statelor membre, prevăzând posibilitatea procesării electronice a datelor relevante pentru aplicarea Regulamentului nr. 1408/71 etc.

În concluzie, se desprind următoarele idei din documentele prezentate:

– fiecare persoană are un *drept de securitate socială;*

– dreptul respectiv trebuie asociat exercitării unei activități profesionale, securitatea socială fiind contrapartea acestei activități;

– fundamentul dreptului menționat se regăsește în nevoile persoanei umane ca atare și în responsabilitățile colectivității naționale din care face parte.

§ 5. Definiția și obiectul dreptului securității sociale

Securitatea socială nu este numai o activitate, o preocupare a statelor, ci ea este și un ansamblu de norme juridice, care reglementează această activitate, măsurile de protecție, specificul lor, beneficiarii acestora.

Normele juridice, care reglementează relațiile de securitate socială, formează (alcătuiesc) ramura de drept, cunoscută în lume sub denumirea de *dreptul securității sociale.*

La fel cum dreptul muncii s-a desprins de disciplina mamă – dreptul civil, dreptul securității sociale s-a desprins, la rândul său, din dreptul muncii pentru a deveni o disciplină autonomă, o nouă ramură de drept. El a evoluat, începând cu anul 1990 „de la o formă de protejare a salariaților împotriva unor riscuri sociale determinate, la o formă de protejare împotriva unor categorii din ce în ce mai largi de riscuri ale societății și de garantare a unui nivel economic minim pentru toți membrii societății".[1]

Până nu demult, raporturile juridice din domeniul securității sociale au fost socotite ca fiind *conexe* raporturilor juridice de muncă, stabilite prin încheierea contractului individual de muncă și incluse și ele dreptului muncii. S-a apreciat că raporturile juridice privind asigurările sociale de stat au față de raportul de muncă o poziție derivată pe considerentul că se găsesc grefate pe acesta[2].

Concluzia de mai sus, justă în momentul formulării ei, era corespunzătoare configurației sistemului nostru de drept la acea dată când covârșitoarea majoritate a drepturilor de asigurări sociale și de asistență socială se acordau în considerarea calității de salariat a beneficiarului.

În prezent însă, dispozițiile legale din domeniul securității sociale au evoluat către dobândirea unei specificități proprii care le conferă individualitatea necesară constituirii într-o ramură de drept distinctă, de sine stătătoare[3].

---

[1] Claudia Ana Moarcăș Costea, *Dreptul securității sociale*, Ed. C.H. Beck, București, 2013, p. 34.

[2] S. Ghimpu, I.T. Ștefănescu, Ș. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, *Dreptul muncii,* tratat, vol. I, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1978, p. 13-15; S. Ghimpu, *Dreptul Muncii,* Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1985, p. 4.

[3] Gh. Brehoi, *op. cit.*, p. 17.

Această nouă ramură, deşi desprinsă din dreptul muncii, aparține dreptului public şi nu dreptului privat[1].

Într-adevăr, dreptul securității sociale este dominat de interesul general, în raporturile juridice reglementate prevalează voința statului, a colectivităților publice şi nu cea a persoanelor particulare. Subiectele unui asemenea raport nu sunt egale, ci unul dintre ele, reprezentând statul, îşi impune voința juridică asupra celuilalt. De altfel, sistemele de securitate socială sunt concepute să funcționeze ca servicii publice pentru îndeplinirea unor *misiuni* în folosul societății[2].

Dreptul securității sociale poate fi definit în considerarea mai multor criterii.

Astfel, având în vedere evenimentele care constituie riscuri sociale, el poate fi definit ca *dreptul indemnizațiilor pentru consecințele acestor evenimente.*

Plecând de la scop, adică de la împrejurarea că prin securitatea socială se urmăreşte de fapt securitatea economică a indivizilor, dreptul securității sociale este *dreptul redistribuirilor destinat să garanteze această securitate economică; el înglobează şi dispozițiile legale de protecție a angajatului contra concedierii şi de protecție a salariului*[3].

Aceste definiții, se poate constata, sunt în mare parte unilaterale, ele țin seama numai de finalitatea securității sociale şi anume acoperirea concretă a riscurilor sociale în cazul apariției lor. Sigur că acesta este scopul suprem, cel mai important, dar până să se ajungă efectiv la împlinirea lui sunt necesare complexe măsuri organizatorice, activități, instituții şi acțiuni de pregătire şi punere în practică a măsurilor de securitate socială. Cu alte cuvinte, relațiile sociale, care se nasc în acest domeniu, sunt mult mai complexe. Ele nu mai au dependență cvasitotală față de raporturile juridice de muncă şi nu reprezintă doar o consecință a asigurărilor sociale pe care aceste raporturi le presupun. Într-adevăr, securitatea socială este aplicabilă tot mai mult altor categorii de persoane care au nevoie de protecție în afara oricărei asigurări şi nu doar salariaților; este vorba de aşa-numita *asistență socială.*

O definiție cuprinzătoare în care se au în vedere scopul securității sociale, adică prestațiile, sistemul organizatoric, dar şi cel normativ este următoarea: dreptul securității sociale este „ansamblul de prestații în bani şi în natură acordate în vederea protejării veniturilor în cazul apariției riscurilor sociale; un sistem de protecție împotriva pierderii veniturilor sau un sistem de norme ce asigură solidaritatea cu persoanele care se confruntă cu pierderea venitorilor din muncă sau costuri cu prevenirea riscurilor sociale".[4]

---

[1] Diviziunea dreptului în drept public şi drept privat moştenită din dreptul roman. Celebrul jurisconsult Ulpian arăta: *publicum jus est quand ad statum rei Romanae spectat privatum quod ad singularum utilitatem pertinent,* adică în timp ce dreptul public priveşte interesele generale ale societății, dreptul privat se referă la interesele individuale (B. Puşcă, în B. Puşcă, V. Nistor, I. Apostu, *Drept public şi privat,* Ed. „Evrika", Brăila, 1997, p. 3). Aparțin dreptului public: dreptul constituțional, dreptul administrativ, dreptul financiar şi fiscal etc., iar dreptul privat: dreptul civil, dreptul comercial, dreptul muncii etc. Desigur că nu trebuie absolutizată distincția dintre cele două diviziuni, de multe ori se produc „imixtiuni" şi într-un sens şi în altul; dreptul public şi dreptul privat se interferează şi se influențează reciproc pentru că sunt părți ale aceluiaşi sistem de drept cu multe trăsături comune.

[2] În acelaşi sens este Denisa-Oana Pătraşcu, *Drept social. Curs universitar*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 6.

[3] *Ibidem,* p. 8 şi 12.

[4] Claudia-Ana Moarcăş Costea, *Dreptul securității sociale*, Ed. C.H. Beck, București, 2013, p. 34.

Punându-se doar accentul pe normele juridice se arată că „dreptul protecției sociale (dreptul securității sociale) este o ramură autonomă a sistemului de drept, care încorporează, în marea majoritate, norme juridice ce aparțin dreptului privat, care reglementează raporturile juridice de securitate socială, născute, modificate sau stinse odată cu survenirea riscurilor sociale, între cetățeni (familiei) și stat, reprezentat prin organele sale competente"[1].

În același sens, definim dreptul securității sociale ca *acea ramură autonomă a sistemului dreptului alcătuită din ansamblul normelor juridice care reglementează atât relațiile de asigurări sociale, cât și pe cele de asistență socială*[2].

§ 6. Asigurările sociale – instituție a dreptului securității sociale

Potrivit *Dicționarului explicativ al limbii române*, prin asigurări sociale se înțelege „formă de ocrotire a populației, constând în acordarea de ajutoare materiale și asistență medicală" (p. 67).

În mod curent, noțiunea de *asigurare* se folosește în legătură nu numai cu *asigurările sociale,* dar și cu *asigurările de stat.* În acest caz, elementul comun al ambelor instituții este însăși noțiunea generală de asigurare, care, așa cum s-a arătat, *implică în mod necesar existența a trei elemente: riscul, prima și prestația asigurătorului*[3]. Dar, dincolo de aceste asemănări, cele două instituții se deosebesc prin trăsături fundamentale proprii, care, de altfel, au fost evidențiate[4].

În literatura juridică au fost exprimate mai multe puncte de vedere în legătură cu noțiunea asigurărilor sociale.

Astfel[5], ele sunt *o verigă importantă a sistemului financiar și de credit*, cuprinzând *acele relații economice, exprimate în formă bănească, prin mijlocirea cărora se repartizează și se utilizează fondurile băneşti necesare ocrotirii personalului muncitor, cooperatorilor și membrilor lor de familie în caz de pierdere temporară sau definitivă a capacității de muncă, la bătrânețe și în multe alte cazuri.*

Prin raporturile de asigurări sociale se au în vedere relațiile juridice care se nasc, se modifică și se sting în legătură cu acoperirea unor riscuri sociale ca atare determinate de lege[6].

---

[1] N. Romandaș, L. Proca, I.O. Negură, *Dreptul protecției sociale,* Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 2011, p. 46-47.

[2] A se vedea și A. Athanasiu, *op. cit.*, p. 24.

[3] A se vedea Ș.V. Stănoiu, *Accidentele de muncă și bolile profesionale în legislația României*, Ed. Academiei, București, 1977, p. 45.

[4] Pentru dezvoltări în legătură cu raporturile juridice din domeniul asigurărilor, a se vedea C. Turianu, *Curs de drept civil. Contracte speciale*, Ed. Universitară, București, 2012, p. 280-296; Gh. N. Iosif, Al. Gherasim, N. Crișan, I, Galiceanu, G. Sauer, P. Tănăsescu, *Sistemul asigurărilor în România,* Editor Tribuna Economică București, 1997; I. Văcărel, F. Bercea, *Asigurări și reasigurări*, Coediție Grupul de marketing și management *Marketer* și Ed. Expert, București, 1993.

[5] A se vedea Gh.D. Bistriceanu, *Sistemul asigurărilor sociale din România,* Ed. Academiei României, București, 1968, p. 109-110.

[6] A se vedea A. Athanasiu, *Dreptul securității sociale,* Ed. ACTAMI, București, 1995, p. 29.

Se precizează că asigurările sociale sunt cel mai important mijloc de realizare a protecției populației active (în special a salariaților) în caz de pierdere a veniturilor din cauză de șomaj, maternitate, îmbolnăviri, invaliditate, bătrânețe sau decesul asiguratului cu moștenitor dependenți (fără posibilități de a se întreține pe cont propriu)[1].

Ca instituție juridică, asigurările sociale constituie un ansamblu de norme obligatorii privind asigurarea materială de bătrânețe, boală sau accident a persoanelor care sunt subiecte într-un raport juridic de muncă sau a altor categorii de persoane prevăzute de lege, precum și a urmașilor acestora. Din conținutul acestei instituții fac parte și dispozițiile legale privind structura, funcționarea și atribuțiile organelor înființate în scopul înfăptuirii dreptului la asigurare materială, precum și cele referitoare la constituirea și utilizarea fondurilor bănești necesare[2].

De asemenea, în noțiunea de asigurări sociale se cuprind și normele juridice privind *recuperarea socială și profesională a persoanelor care, fiind încadrate în muncă, nu mai pot lucra în meseria sau profesia lor, ca urmare a unor accidente, boli profesionale sau altor boli care produc invaliditate.*

În sfârșit, asigurările sociale cuprind și reglementările privind asigurările sociale de sănătate, pe cele privind măsurile pe care unitățile sunt obligate să le ia pentru calificarea și încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap[3], precum și pe cele ce se referă la asigurările de șomaj[4].

În România, anterior anului 1989, asigurările sociale s-au realizat prin mai multe sisteme de asigurări sociale, respectiv prin: asigurările sociale de stat; asigurările sociale ale agricultorilor; meșteșugarilor; artiștilor plastici, scriitorilor, muzicologilor și compozitorilor; cultelor și avocaților.

După 1990 au fost integrate în sistemul asigurărilor sociale de stat majoritatea sistemelor independente de asigurări sociale precizate mai sus.

Raporturile de asigurări sociale reprezintă așadar relațiile juridice care se nasc, se modifică și sting în legătură cu acoperirea unor riscuri sociale.

Trăsăturile lor caracteristice sunt considerate următoarele[5]:

– subiectele raportului de asigurare sunt, pe de o parte, persoana fizică (asiguratul), iar pe de altă parte organizația de asigurări prin organismele competente;

– conținutul raporturilor de asigurare este în esență alcătuit din dreptul asiguratului la primirea indemnizației de asigurări sociale și obligația corelativă a instituției de asigurări de a o plăti și din obligația asiguratului de a vira contribuția de asigurări sociale corelativă cu dreptul instituției de asigurare de a pretinde plata contribuției (raport juridic de tip comutativ);

---

[1] A se vedea E. Zamfir, C. Zamfir (coordonatori), *Politici sociale, România în context european*, Ed. *Alternative*, București, 1995, p. 80.

[2] A se vedea S. Ghimpu, I.T. Ștefănescu, Ș. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, *op. cit.*, p. 269.

[3] A se vedea Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap (republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1 din 3 ianuarie 2008), modificată ulterior, inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 68/2012 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 778 din 19 noiembrie 2012).

[4] A se vedea Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 103 din 6 februarie 2002), modificată ulterior.

[5] A. Athanasiu, *op. cit.*, p. 29.

– raportul de asigurare se naşte, ca regulă, *ex lege* neavând la bază voința subiectelor sale;

– conținutul raportului de asigurare este prestabilit prin lege;

– obiectul raportului de asigurare constă, în principal, din furnizarea unor prestații ce reprezintă venituri de înlocuire a câştigului profesional (salariu, alte forme de venit profesional).

Intră în categoria acestor raporturi cele privind:

– pensiile şi alte drepturi de asigurări sociale[1];

– asigurările sociale de sănătate;

– asigurările pentru accidente de muncă şi boli profesionale;

– asigurările pentru şomaj.

§ 7. Asistenţa socială – instituţie a dreptului securităţii sociale

Conform *Dicționarului explicativ al limbii române*, *asistența socială* înseamnă „*sprijinirea materială a persoanelor care nu sunt apte de muncă şi nu beneficiază de drepturile conferite în cadrul asigurărilor sociale*" (p. 68).

Într-un alt dicționar[2], se reține că *asistența socială* reprezintă *o prestație realizată cu banii statului care se adresează celor aflați în stare de sărăcie.* Prin natura sa, *asistența socială* este *un ajutor acordat de stat.*

Asistența socială desemnează un ansamblu de instituții, programe, măsuri, activități profesionalizate, servicii specializate de protejare a persoanelor, grupurilor, comunităților cu probleme speciale, aflate temporar în dificultate, care, din cauza unor motive de natură economică, socio-culturală, biologică sau psihologică, nu au posibilitatea de a realiza prin mijloace şi eforturi proprii un mod decent de viață[3].

Potrivit unei opinii[4] conceptul de asistență socială este apt de a primi două înțelesuri. Într-un prim înțeles, el desemnează principiile generale pe care se întemeiază ajutorul acordat comunităților sociale aflate în nevoie, iar într-o altă accepțiune reprezintă ansamblul mijloacelor tehnico-financiare utilizate de puterea publică pentru aplicarea politicilor sociale.

În ceea ce ne priveşte, considerăm că *asistența socială* este *o componentă esențială a securității sociale reprezentată de un sistem de norme juridice prin care se pun în aplicare măsurile de protecție şi acordare a unor prestații familiilor cu copii, diferitelor categorii de minori şi bătrâni, persoanelor cu handicap şi altor beneficiari, suportate, după caz, din bugetul de stat sau bugetele locale.*

---

[1] La finalul celui de-al doilea trimestru al anului 2018, în România numărul mediu de pensionari a fost de 5207 mii persoane, în scădere cu 16 mii persoane față de trimestrul precedent se precizează într-un Comunicat al Institutului Național de Statistică (http://www.insse.ro/cms/ro/tags/comunicat-numarul-de-pensionari-si-pensia-medie-lunara).

[2] S. Tămaş, *Dicționar politic*, ed. a II-a revăzută şi adăugită, Casa de editură şi presă „Şansa", Bucureşti, 1996, p. 221.

[3] E. Zamfir, C. Zamfir, *Politici sociale. România în context european*, Ed. Alternative, Bucureşti, 1995, p. 100.

[4] A. Athanasiu, *op. cit.*, p. 175.

După cum se constată, elementele principale ale definiției sunt date de sfera persoanelor aflate în nevoie, de structura de organizare și funcționare, precum și de modul de finanțare a sistemului de asistență socială.

Nevoia socială constituie ansamblul necesităților a căror satisfacere este indispensabilă pentru asigurarea unui nivel și stil de viață adaptate nivelului de dezvoltare și statutului celor vizați.

Într-o clasificare, evident sumară, nevoile pot fi: *primare,* adică acelea care sunt indispensabile vieții, cum ar fi hrana, îmbrăcămintea etc.; *secundare,* care sunt necesare, dar nu indispensabile pentru a supraviețui: lectură, recreere; *terțiare* sunt cele nesemnificative, de exemplu cadourile.

Sărăcia absolută, sau marea sărăcie, este o situație în care nevoile fundamentale nu sunt satisfăcute.

Sărăcia relativă este definită în raport cu nevoile sociale comparative. În Uniunea Europeană se consideră că sunt sărace persoanele care dispun de resurse atât de reduse încât nu pot accede la modul de viață pe care oamenii îl găsesc normal pentru societatea în care trăiesc.

În conformitate cu dispozițiile art. 2 din Legea nr. 292/2011[1], asistența socială, componentă a sistemului de protecție socială, este ansamblul de instituții și măsuri prin care statul, prin autoritățile administrației publice centrale și locale, și societatea civilă intervin pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea efectelor temporare ori permanente ale unor situații care pot genera marginalizarea sau excluziunea socială a persoanei, familiei, grupurilor ori comunităților.

În vederea promovării procesului de incluziune socială, legea reglementează coordonarea și organizarea unitară a sistemului de servicii sociale și prestații sociale.

Scopul este de a crea condițiile necesare implementării măsurilor și acțiunilor sociale pentru garantarea dreptului fiecărei persoane aflate într-o situație de nevoie socială, datorată unor motive de natură economică, fizică, psihică sau socială, de a beneficia de servicii sociale și prestații sociale.

Spre deosebire de raporturile de asigurări sociale, care au o sferă de cuprindere mai redusă datorită calității de asigurat și care, la rândul său, este condiționată de o anumită situație juridică, de exemplu, cea de salariat, *raporturile de asistență socială au o arie de cuprindere mult mai extinsă,* derivată din noțiunea de nevoie. Într-adevăr, asistența socială are o vocație universală pentru că nevoia, odată dovedită, permite accesul tuturor categoriilor de persoane defavorizate, adică a celor aflați în situații dificile din punct de vedere material, la prestațiile ce se acordă în astfel de situații.

Asistența socială este finanțată pe principiul solidarității naționale, iar din sumele alocate se plătesc diverse ajutoare și alocații și se acordă prestații în natură (masa la cantinele de ajutor social, întreținerea în școli speciale, creșe, maternități, cămine de bătrâni, cămine spital etc.).

[1] Legea asistenței sociale (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 905 din 20 decembrie 2011), modificată ulterior prin Legea nr. 194/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 642 din 24 iulie 2018).

BUCHAREST UNIVERSITY LIBRARY

Raporturile de asistență socială se caracterizează, în principal, prin următoarele[1]:
– sunt reglementate exclusiv prin lege;
– subiectele lor sunt persoanele fizice aflate în nevoie, pe de o parte și statul, prin organismele sale specializate, pe de altă parte;
– în conținutul acestor raporturi intră dreptul persoanelor asistate social de a primi prestațiile în bani sau în natură stabilite de lege, precum și obligația organelor specializate ale statului de a le acorda;
– prestațiile au un cuantum forfetar și ele nu sunt în mod obligatoriu succesive ca cele de asigurări sociale.

§ 8. Principiile dreptului securității sociale

Termenul de *principiu (lat. principium; fr. principe, it. principio)* semnifică un *element fundamental, o idee de bază pe care se întemeiază o teorie științifică, un sistem politic sau juridic etc.,* precum și *totalitatea legilor și a noțiunilor de bază ale unei discipline.*

Orice principiu este un început, în plan ideal sau, de asemenea, o sursă, o cauză de acțiune[2].

Principiile dreptului sunt *acele idei generale, postulate călăuzitoare sau precepte directoare care orientează elaborarea și aplicarea normelor juridice într-o ramură de drept sau la nivelul întregului sistem de drept. Ele au forța și semnificația unor norme superioare, generale ce pot fi formulate în textele actelor normative, de regulă în legea fundamentală, sau, dacă nu sunt formulate expres, sunt deduse în lumina valorilor promovate de societate*[3].

Și în dreptul securității sociale se întâlnesc două categorii de principii:
– principii generale fundamentale ale sistemului dreptului;
– principii proprii dreptului securității sociale.

Principiile generale, fundamentale, sunt idei de bază ce se regăsesc în întreaga legislație națională. Aceste principii, se apreciază[4], a fi următoarele:
– principiul asigurării bazelor legale de funcționare a statului;
– principiul libertății și egalității;
– principiul responsabilității;
– principiul echității și justiției.

Fiind principii ale întregului sistem de drept, se regăsesc în fiecare ramură, deci și în dreptul securității sociale.

Dar, așa cum am menționat, fiecare ramură de drept se caracterizează prin anumite principii specifice.

Principiile cele mai importante ale dreptului securității sociale pot fi considerate următoarele:
– principiul egalității;
– principiul universalității;

---

[1] A se vedea A. Athanasiu, *op. cit.*, p. 29-30.
[2] N. Popa, *Teoria generală a dreptului*, ed. a V-a, Ed. All Beck, București, 2014, p. 95.
[3] I. Craiovan, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Ed. Universul Juridic, București, 2007, p. 327.
[4] N. Popa, *op. cit.*, p. 101-108.

– principiul asigurării obligatorii;
– principiul finanțării de la bugetul statului a prestațiilor necontributive;
– principiul indexării și compensării cuantumului prestațiilor.

a) Principiul egalității. Acest principiu este reglementat în normele europene prin Directiva Consiliului nr. 86/378/CEE din 24 iulie 1986 privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbați și femei în regimurile profesionale de securitate socială[1].

În legislația națională, el decurge din principiul general constituțional potrivit căruia cetățenii români fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie sau apartenență politică, avere sau origine socială se pot folosi, în mod egal, de toate drepturile prevăzute în constituție și legi, pot participa în egală măsură la viața politică, economică, socială și culturală, fără privilegii și fără discriminări, sunt tratați în mod egal de către autoritățile publice, cât și de către ceilalți cetățeni[2].

Acest principiu presupune:
– egalitatea în drepturi a femeilor cu bărbații;
– egalitatea în drepturi a cetățenilor fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, avere sau origine socială;
– egalitatea în drepturi a cetățenilor fără deosebire de religie, opinie sau apartenență politică.

Egalitatea privește toate drepturile, indiferent de domeniul de activitate și actul normativ care le consacră.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 67/2007 privind egalitatea de tratament în cadrul schemelor de securitate socială[3], reglementează măsurile pentru aplicarea acestui principiu.

Aceste măsuri se aplică populației active, inclusiv persoanelor care desfășoară activități independente, persoanelor a căror activitate este întreruptă de boală, maternitate, accident sau șomaj involuntar, persoanelor care caută un loc de muncă, pensionarilor, persoanelor cu handicap, persoanelor care au dobândit o invaliditate, precum și celor care revendică drepturile în numele lor (art. 4).

Conform art. 5 din acest act normativ, principiul[4] se aplică:

a) schemelor profesionale de securitate socială[5] care asigură protecția în caz de boală, invaliditate, bătrânețe, inclusiv pensionare anticipată, accident de muncă, boală profesională, șomaj;

---

[1] Publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 225 din 12 august 1996, modificată prin Directiva Consiliului 96/97/CE din 20 noiembrie 1996 (publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 46 din 17 februarie 1997).

[2] A se vedea art. 16 alin. (1) și (2) și art. 4 alin. (2) din Constituție.

[3] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 29 iunie 2007, aprobată prin Legea nr. 44/2008 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 227 din 25 martie 2008). Transpune Directiva Consiliului 86/378/CEE din 24 iulie 1986.

[4] *Principiul egalității de tratament* este definit ca fiind lipsa oricărui tratament discriminatoriu, direct sau indirect, pe criteriul de sex, în special prin referirea la starea civilă sau familială [art. 2 lit. b)].

[5] *Scheme profesionale de securitate socială* sunt schemele al căror scop este de a furniza salariaților sau persoanelor care desfășoară activități independente dintr-o întreprindere ori grup de întreprinderi, un domeniu de activitate economică, sector profesional sau grup de sectoare prestații menite să suplimenteze ori să

b) schemelor profesionale de securitate socială care prevăd alte prestații sociale, în bani sau în natură, în special prestații de urmaș și alocații familiale, dacă aceste prestații sunt destinate salariaților și constituie în acest fel avantaje plătite de angajator salariatului ca urmare a activității profesionale a acestuia.

Acest principiu implică absența oricărei discriminări[1] directe sau indirecte pe criteriul de sex, cu referire în special la starea civilă sau familială, mai ales în privința:

a) domeniului de aplicare a schemelor profesionale de securitate socială și a condițiilor de acces la acestea;

b) obligației de a contribui și a calculului contribuțiilor;

c) calculului prestațiilor, inclusiv al prestațiilor suplimentare datorate soțului/soției sau persoanelor aflate în întreținere, precum și a condițiilor ce privesc durata și menținerea dreptului la prestații.

Orice persoană care se consideră vătămată are dreptul de a se adresa instanțelor judecătorești competente, direct sau după sesizarea autorităților abilitate cu aplicarea și controlul aplicării legislației privind egalitatea de șanse și tratament între femei și bărbați.

Așadar, și în domeniul securității sociale se manifestă această egalitate în sensul că orice persoană, îndeplinind condițiile prevăzute de lege (este asigurată, se află în nevoie etc.), va beneficia de măsurile de protecție (va primi prestații de asigurări sociale sau asistență socială la care este îndreptățită) fără nicio discriminare bazată pe sex, religie, origine etnică și socială, apartenență politică etc.

Principiul la care ne referim presupune, pe de o parte, obligația autorităților publice de a trata în mod egal pe toți cetățenii în domeniul securității sociale, iar, pe de altă parte, nimeni nu poate pretinde mai multe drepturi de protecție, inclusiv într-un alt cuantum, decât este îndreptățit, invocând, de exemplu, apartenența politică.

b) Principiul universalității. Presupune două aspecte: *primul,* sfera persoanelor protejate; *al doilea,* natura prestațiilor care se acordă.

Referitor la primul aspect, idealul este ca fiecare membru al colectivității să fie protejat prin măsurile de securitate socială toată viața sa. Evident, atunci când îndeplinește condițiile prevăzute de lege, când este în nevoie. Cu alte cuvinte, din acest punct de vedere protecția trebuie să fie într-adevăr *universală.* O asemenea protecție este expresia unei solidarități a colectivității în ansamblul său și, de fapt, pe acest concept se bazează ideea de securitate socială[2].

Deși acest ideal este greu de atins, totuși, constatăm că prin acțiunile legislative întreprinse după 1990 în țara noastră se tinde ca toate categoriile de persoane aflate în nevoie să fie protejate.

În ceea ce privește cel de-al doilea aspect, trebuie precizat că scopul securității sociale este de a furniza o anumită asistență financiară sau de altă natură, în cazul

---

înlocuiască prestațiile prevăzute de sistemul general public de securitate socială, indiferent dacă apartenența la aceste scheme este obligatorie sau facultativă [art. 2 lit. a)].

Criteriile de încadrare a unei scheme de securitate socială în scheme profesionale sunt:

- se referă la o categorie particulară de lucrători;
- este direct legat de perioada de serviciu;
- pensia este calculată prin raportare la ultimul salariu/media ultimelor salarii ale lucrătorului.

[1] *Tratamentul discriminatoriu* este definit ca fiind orice excludere, restricție ori diferență de tratament, direct sau indirect, între femei și bărbați [art. 2 lit. c)].

[2] Bureau International du Travail, *op. cit.*, p. 13.

pierderii ori reducerii veniturilor[1]. Întrucât situațiile care pot genera o astfel de pierdere sau reducere sunt diverse, legea este cea care le identifică și stabilește categoriile de prestații ce se acordă în fiecare situație în parte (îngrijiri medicale, indemnizații de boală, maternitate, ajutor de șomaj, alocații etc.). Practic, din acest punct de vedere se poate afirma că sunt acoperite aproape toate situațiile care presupun măsuri de securitate socială.

c) Principiul asigurării obligatorii. Prestațiile de asigurări sociale se dobândesc doar ca urmare a unei asigurări; aceasta, în majoritatea cazurilor, *este obligatorie.*

Astfel, potrivit art. 219 alin. 3 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății[2], Asigurările sociale de sănătate sunt obligatorii și funcționează ca un sistem unitar.

Tot astfel, sunt asigurate obligatoriu persoanele încadrate în muncă, asigurare fără de care nu pot beneficia de drepturile de asigurări sociale care se acordă în caz de incapacitate temporară de muncă, pentru apărarea și refacerea sănătății, în caz de maternitate și deces, precum și de pensii (pentru și limită de vârstă, pentru pierderea capacității de muncă, pensie de urmaș, pensie suplimentară)[3].

De asemenea, și plata indemnizației de șomaj este consecința achitării unei contribuții la constituirea fondului necesar pentru plata sa, datorată, atât de salariați, cât și de angajatori[4].

Art. 219 alin. (5) și (6) din Legea nr. 95/2006, face referire la asigurarea socială *voluntară sau suplimentară* care poate acoperi riscuri individuale în situații speciale, dar aceste asigurări nu exclud obligația de a plăti contribuția pentru asigurarea socială de sănătate.

d) Principiul finanțării de la bugetul statului a prestațiilor necontributive. Aceste prestații sunt denumite necontributive deoarece ele se acordă în afara oricărei asigurări și contribuții ale persoanelor beneficiare; intră în această categorie de exemplu:

– alocația de stat pentru copii, potrivit Legii nr. 61/1993[5];
– alocația pentru susținerea familiei, în baza Legii nr. 277/2010[6];
– ajutorul social, conform Legii nr. 416/2001[7];
– cantinele de ajutor social, în temeiul Legii nr. 208/1997[8] etc.

Toate aceste prestații, în cea mai mare parte, se suportă de la bugetul statului. Astfel, se prevede:

---

[1] *Idem*, p. 21.

[2] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 652 din 28 august 2015, modificată ulterior, inclusiv prin Legea nr. 260/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 963 din 14 noiembrie 2018).

[3] Art. 6 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul public de pensii publice.

[4] A se vedea art. 26 și 27 din Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă.

[5] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 14 noiembrie 2012, modificată ulterior.

[6] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 785 din 22 noiembrie 2012, modificată ulterior.

[7] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 401 din 20 iulie 2001, modificată ulterior.

[8] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 363 din 17 decembrie 1997.

– alocația de stat pentru copii se suportă de la bugetul de stat, prin bugetele Ministerului Muncii și Justiției Sociale [art. 10 alin. (1) din Legea nr. 61/1993];

– fondurile necesare plății ajutorului social se suportă din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii (art. 27 din Legea nr. 416/2001);

– finanțarea cantinelor de ajutor social se face din bugetele locale [art. 8 alin. (2) din Legea nr. 208/1997].

Toate aceste prestații necontributive reflectă cel mai sugestiv esența securității sociale: solidaritatea societății pentru ajutorarea membrilor săi aflați în nevoie, *fără vreun echivalent sau efort, nici chiar anterior, din partea acestora.*

e) Principiul indexării și compensării cuantumului prestațiilor. Indexarea și compensarea sunt modalități de menținere a puterii de cumpărare, de atenuare a efectelor inflației asupra nivelului de trai. Prin intermediul lor, veniturile populației se mențin la un nivel corespunzător față de prețurile de consum. Indexarea și compensarea sunt măsuri care se impun în perioade de stagnare economică, de recesiune. Cele două modalități, așadar, prin finalitatea lor, sunt foarte asemănătoare. De altfel, de cele mai multe ori au fost reglementate împreună. Dar, pe când *indexarea presupune o* majorare a veniturilor într-un procent sau uneori cu o sumă fixă, datorită creșterii generale a prețurilor, compensarea reprezintă o sumă de bani cu care se majorează veniturile individuale ca urmare a creșterii prețurilor de consum și a tarifelor la produsele și serviciile la care se retrage subvenția.

Ca urmare, periodic, statul intervine prin indexări și compensări, majorând prestațiile de securitate socială (pensii, alocații de stat pentru copii, ajutoare sociale etc.). Acordarea acestor indexări și compensări (inclusiv la salarii este de competența Guvernului.

§ 9. Izvoarele dreptului securității sociale

În doctrina juridică se fac referiri la două categorii de izvoare ale dreptului: *izvoare materiale și izvoare formale*[1].

Prin *izvoare materiale* se au în vedere sursele, factorii de determinare și creare, geneza dreptului.

Prin *izvoare formale* sau *juridice* se înțeleg mijloacele cu ajutorul cărora se exprimă izvoarele materiale, forma pe care o îmbracă dreptul în ansamblul normelor sale. În acest sens, *Hegel* arăta că *dreptul trece în existența faptică mai întâi prin formă, prin faptul că este pus ca lege*[2].

Într-adevăr, pentru a-și îndeplini rolul lor în organizarea și funcționarea societății, normele juridice trebuie exprimate în anumite forme, proprii dreptului, care poartă denumirea de acte normative. În funcție de organul emitent, ele pot fi legi, ordonanțe, hotărâri, ordine etc. În accepțiunea juridică, aceste acte normative constituie izvoare de drept.

Așadar, *actele normative care reglementează relațiile de securitate socială constituie izvoarele dreptului securității sociale.*

---

[1] A se vedea, de exemplu: N. Popa, M.-C. Eremia, S. Cristea, *op. cit.*, p. 162-163; I. Craioveanu, *op. cit.*, p. 369-370.

[2] Hegel, *Principiile filozofiei dreptului*, Ed. Academiei, București, 1969, p. 242.

În dreptul securității sociale este utilizată metoda reglementării directe prin acte ale puterii, mai exact prin *lege*. Potrivit dispozițiilor art. 72 alin. (3) lit. i) din Constituție, în legislația noastră orice reglementare în materia securității sociale face obiectul legii organice[1].

Sunt foarte multe acte normative, având rangul de lege, care constituie izvoare ale dreptului securității sociale, de exemplu:

Sunt foarte multe acte normative, având rangul de lege, care constituie izvoare ale dreptului securității sociale, de exemplu:

– Legea nr. 61/1993 privind alocația de stat pentru copii[2];
– Legea nr. 49/1999 privind pensiile I.O.V.R.[3];
– Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice[4];
– Legea nr. 416/2001 privind venitul minim garantat[5];
– Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă[6];
– Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății[7];
– Legea nr. 263/2010 privind sistemul unic de pensii publice[8];
– Legea nr. 277/2010 privind alocația pentru susținerea familiei[9];
– Legea asistenței sociale nr. 292/2011[10];
– Legea nr. 197/2012 privind asigurarea calității serviciilor sociale[11] etc.

În conformitate cu prevederile art. 115 din Constituție, Parlamentul poate adopta o lege specială de abilitate a Guvernului pentru a emite ordonanțe în domenii care nu fac obiectul legilor organice; ele conțin de fapt norme cu putere de lege, urmând ulterior să fie aprobate de Parlament potrivit procedurii legislative, până la împlinirea termenului de abilitare. Nerespectarea termenului atrage încetarea efectelor ordonanței.

Ordonanțele pot fi izvoare ale dreptului securității sociale dacă îndeplinesc condiția de a reglementa relații de securitate socială. Are un astfel de caracter, de exemplu, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate[12], Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 67/2007 privind

---

[1] A. Athanasiu, *op. cit.*, p. 30.

[2] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 14 noiembrie 2012, modificată ulterior.

[3] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 135 din 1 aprilie 1999, modificată ulterior.

[4] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 157 din 6 martie 2007, modificată ulterior.

[5] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 401 din 20 iulie 2001, modificată ulterior.

[6] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 103 din 6 februarie 2002, modificată ulterior.

[7] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 625 din 28 august 2015, modificată ulterior.

[8] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 850 din 20 decembrie 2010, modificată ulterior.

[9] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 785 din 22 noiembrie 2012, modificată ulterior.

[10] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 905 din 20 decembrie 2011, modificată ulterior.

[11] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 754 din 9 noiembrie 2012, modificată ulterior.

[12] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1074 din 29 noiembrie 2005, modificată ulterior.

egalitatea de tratament între femei și bărbați în cadrul schemelor de securitate socială[1] Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor[2].

Hotărârile Guvernului pot fi excepțional izvoare ale dreptului securității sociale. Ele se emit în baza și în vederea executării legii. Au un asemenea caracter, de pildă, hotărârile prin care sunt indexate pensiile și alte drepturi de asigurări sociale, precum și alocațiile de hrană pentru consumurile colective din unitățile de asistență socială etc.

Pot avea calitatea de izvoare ale dreptului securității sociale *ordinele și instrucțiunile* miniștrilor, diferite *norme metodologice* sau *tehnice,* date în aplicarea unor dispoziții legale care reglementează relații de securitate socială.

Intră în această categorie, de exemplu:

– Ordinul nr. 469/2001 al președintelui Casei Naționale de Asigurări de sănătate pentru aprobarea Listei cuprinzând bolile de care asigurații beneficiază în tratament ambulatoriu, de medicamente eliberate fără contribuție personală, decontate din Fondul de asigurări sociale de sănătate[3];

– Ordinul nr. 653/2001 al ministrului sănătății, privind asistența medicală a preșcolarilor, elevilor și studenților[4];

– Ordinul nr. 95/2006 al Agenției Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului, pentru aprobarea Metodologiei de lucru privind colaborarea dintre direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului și serviciile publice de asistență socială/persoane cu atribuții de asistență socială, în domeniul protecției drepturilor copilului[5];

– Ordinul nr. 61/2007 al ministrului muncii, familiei și egalității de șanse pentru aprobarea metodologiei de autorizare a interpreților limbajului mimico-gestual și a interpreților limbajului specific persoanei cu surdocecitate[6];

– Ordinul nr. 2126/2014 al ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice, persoanelor fără adăpost, tinerilor care au părăsit sistemul de protecție a copilului și altor categorii de persoane adulte aflate în dificultate, precum și pentru serviciile acordate în comunitate, serviciilor acordate în sistem integrat și cantinelor sociale etc.[7]

În afară de normele interne și cele europene pot fi izvoare ale dreptului securității sociale. Avem în vedere Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 referitor la sistemele de securitate socială care se aplică angajaților, lucrătorilor independenți și membrilor lor de familie care se deplasează în interiorul Comunității[8], Regulamentului (CEE) nr. 574/72 care stabilește modalitățile de aplicare a Regulamentului (CEE) nr. 1408/71[9],

---

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 29 iunie 2007.

[2] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 830 din 10 decembrie 2010, modificată ulterior.

[3] Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 556 din 6 septembrie 2001, modificat ulterior.

[4] Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 777 din 5 decembrie 2001, modificat ulterior.

[5] Publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 305 din 5 aprilie 2006.

[6] Publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 662 din 27 septembrie 2007, modificat ulterior.

[7] Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 874 din 2 decembrie 2014.

[8] Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 149 din 5 iulie 1971.

[9] Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 74 din 27 martie 1972.

Regulamentul nr. 1661/1985 de stabilire a adaptărilor tehnice la normele Comunității privind securitatea socială a lucrătorilor migranți cu privire la Groenlanda[1]; Regulamentul (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială[2], Regulamentul (CE) nr. 458/2007 privind Sistemul european de statistici integrate privind protecția socială[3], Regulamentul nr. 987/2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 (Text cu relevanță pentru SEE și Elveția)[4] etc.

Pot fi izvoare ale dreptului securității sociale *convențiile, tratatele etc.* încheiate sau ratificate de țara noastră.

Unele din aceste norme sunt adoptate de Organizația Internațională a Muncii. România a ratificat Convenția nr. 24/1927 privind asigurările în caz de boală (în industrie) și Convenția nr. 117/1962 privind politica socială (obiective și norme de bază). Convenția 183/2000 privind revizuirea Convenției (revizuită) asupra protecției maternității din 1952, adoptată la cea de-a 88-a sesiunea a Conferinței Generale a Organizației Internaționale a Muncii la Geneva la 15 iunie 2000[5].

Convențiile și acordurile bilaterale, încheiate de țara noastră, în domeniul asigurărilor sociale sunt de asemenea izvoare ale dreptului securității sociale, de exemplu:

– Convenția între România și Marele Ducat de Luxemburg în domeniul securității sociale, semnat la București, la 18 noiembrie 2004, ratificat prin Legea nr. 298/2005[6];

– Convenția între România și Spania în domeniul securității sociale, semnată la Madrid, la 24 ianuarie 2006, ratificată prin Legea nr. 408/2006[7];

– Acordul între România și Guvernul Republicii Elene pentru reglementarea compensării contribuțiilor de asigurări sociale ale refugiaților politici greci repatriați din România, semnat la Atena la 23 februarie 1996, ratificat prin Legea nr. 63/1996[8];

– Acordul între România și Turcia în domeniul securității sociale, semnat la Ankara, la 6 iulie 1999, ratificat prin Legea nr. 551/2002[9];

– Acordul între România și Regatul Țărilor de Jos pentru exportul prestațiilor de securitate socială, semnat la București, la 13 noiembrie 2001, ratificat prin Legea nr. 477/2002[10];

– Acordul între România și Republica Cehă în domeniul securității sociale, semnat la București, la 24 septembrie 2002, ratificat prin Legea nr. 223/2003[11];

– Acordul între România și Republica Federală Germania privind securitatea socială, semnat la București, la 8 aprilie 2005, ratificat prin Legea nr. 406/2005[12];

---

[1] Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 160 din 20 iunie 1983.

[2] Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 166 din 30 aprilie 2004.

[3] Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 113 din 30 aprilie 2007.

[4] Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 284 din 30 octombrie 2009.

[5] Ratificat prin Legea nr. 452/2000 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 535 din 23 iulie 2000).

[6] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 963 din 31 octombrie 2005.

[7] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 949 din 24 noiembrie 2006.

[8] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 73 din 23 aprilie 1997.

[9] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 785 din 29 octombrie 2002.

[10] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 558 din 30 iulie 2002.

[11] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 336 din 29 mai 2003.

[12] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1194 din 30 decembrie 2005.

– Acordul între România şi Ungaria în domeniul securității sociale, semnat la Bucureşti, la 20 octombrie 2005, ratificat prin Legea nr. 296/2006[1];

– Acordul între România şi Bulgaria privind securitatea socială, semnat la Sofia, la 21 octombrie 2005, ratificat prin Legea nr. 409/2006[2];

– Acordul între România şi Austria în domeniul securității sociale, semnat la Bucureşti, la 28 octombrie 2005, ratificat prin Legea nr. 295/2006[3];

– Acordul între România şi Macedonia în domeniul securității sociale, semnat la Bucureşti, la 27 februarie 2006, ratificat prin Legea nr. 326/2007[4];

– Acordul între România şi Republica Portugheză în domeniul securității sociale, semnat la Bucureşti, la 1 august 2006, ratificat prin Legea nr. 327/2007[5];

– Acordul între România şi Republica Coreea în domeniul securității sociale, semnat la Seul, la 11 septembrie 2008, ratificat prin Legea nr. 327/2009[6];

– Acordul între România şi Canada în domeniul securității sociale, semnat la Ottawa, la 19 noiembrie 2009, ratificat prin Legea nr. 183/2010[7];

– Acordul între România şi Republica Moldova în domeniul securității sociale, semnat la Bucureşti, la 27 aprilie 2010, ratificat prin Legea nr. 130/2011;[8]

– Acordul între România şi Israel în domeniul securității sociale, semnat la Ierusalim, la 28 februarie 2011, ratificat prin Legea nr. 150/2012[9];

– Înțelegerea în domeniul securității sociale dintre Guvernul României şi Guvernul Quebecului, semnat la 19 noiembrie 2013[10].

– Acordul între România şi Republica Albania în domeniul securității sociale, semnat la Bucureşti, la 27 februarie 2015, ratificat prin Legea nr. 336/2015[11];

Sunt asemenea izvoare: *Constituția*, alte legi, decretele, ordonanțele şi hotărârile Guvernului, normele internaționale, diferite acte normative.

Cel mai important izvor al dreptului, în general, deci şi al dreptului securității sociale, este *legea fundamentală*. Într-adevăr, Constituția înscrie, printre drepturile fundamentale ale cetățenilor, şi pe cele privind securitatea socială. Astfel, ea prevede:

– dreptul la ocrotirea sănătății este garantat. Statul este obligat să ia măsuri pentru asigurarea igienei sau a sănătății publice;

– salariații au dreptul la protecția socială a muncii, în sensul că măsurile de protecție care privesc securitatea şi igiena muncii, regimul de economie, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele şi alte situații specifice trebuie normate cu prioritate şi în conformitate cu anumite prevederi minimale sau maximale (art. 38);

---

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 603 din 12 iulie 2006.
[2] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 941 din 21 noiembrie 2006.
[3] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 611 din 14 iulie 2006.
[4] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 817 din 30 noiembrie 2007.
[5] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 819 din 30 noiembrie 2007.
[6] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 744 din 2 noiembrie 2009.
[7] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 719 din 28 octombrie 2010.
[8] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 456 din 29 iunie 2011.
[9] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 548 din 6 august 2012.
[10] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 29 din 14 ianuarie 2015.
[11] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 953 din 23 decembrie 2015.

– statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică şi de protecție socială, de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent. Cetățenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală, la ajutor de şomaj şi alte forme de asistență socială stabilite de lege (art. 43);

– statul acordă alocație de stat pentru copii şi ajutoare pentru îngrijirea copiilor bolnavi şi handicapați (art. 45).

Toate aceste dispoziții au valoare de principiu pentru dreptul securității sociale; ele sunt dezvoltate şi concretizate prin diferite acte normative care reglementează relațiile de securitate socială.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CAPITOLUL II
ASIGURĂRILE SOCIALE DE SĂNĂTATE

§ 1. Noţiune şi reglementare

Asigurările sociale de sănătate reprezintă principalul sistem de finanţare a ocrotirii sănătăţii populaţiei care asigură accesul la un pachet de servicii de bază pentru asiguraţi[1].

Conform *Dicţionarului explicativ al limbii române,* prin ocrotirea sănătăţii se înţelege un complex de măsuri stabilite de stat pentru prevenirea bolilor, întărirea şi refacerea sănătăţii, prelungirea vieţii şi a capacităţii de muncă a oamenilor (p. 734).

Art. 34 din *Constituţia României* prevede:

– dreptul la ocrotirea sănătăţii este garantat;

– statul este obligat să ia măsuri pentru asigurarea igienei şi a sănătăţii publice;

– organizarea asistenţei medicale şi a sistemului de asigurări sociale pentru boală, accidente, maternitate şi recuperare, controlul exercitării profesiilor medicale şi a activităţilor paramedicale, precum şi alte măsuri de protecţie a sănătăţii fizice şi mentale a persoanei se stabilesc potrivit legii.

În acelaşi sens sunt şi dispoziţiile unor norme internaţionale.

Astfel, art. 25 pct. 1 din *Declaraţia universală a drepturilor omului,* adoptată de Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite, la 10 decembrie 1948, dispune că orice persoană are dreptul la un nivel de viaţă corespunzător asigurării sănătăţii sale, la îngrijire medicală şi la serviciile sociale necesare.

Pactul internaţional cu privire la drepturile economice, sociale şi culturale, adoptat de către Adunarea Generală a O.N.U. la 19 decembrie 1966, consacră (în art. 9) dreptul pe care îl are orice persoană de a se bucura de cea mai bună sănătate fizică şi mintală posibilă, urmărindu-se:

– scăderea mortalităţii noilor născuţi şi a mortalităţii infantile, precum şi dezvoltarea sănătoasă a copilului;

– îmbunătăţirea tuturor aspectelor igienei mediului şi ale igienei industriale;

– profilaxia şi tratamentul maladiilor epidemice, endemice, profesionale şi ale altora, precum şi lupta împotriva unor maladii;

– crearea de condiţii care să asigure tuturor servicii medicale şi un ajutor medical în caz de boală.

Protecţia (ocrotirea) sănătăţii face parte integrantă din sistemul securităţii sociale, fiind o nouă formă de asigurări sociale de stat[2].

Asigurările sociale de sănătate sunt obligatorii, protejează practic toată populaţia ţării şi anume atât salariaţii, cât şi pensionarii, şomerii, precum şi persoanele care lucrează pe

---

[1] A se vedea art. 1 alin. (1) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătăţii (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 28 aprilie 2006), modificată ulterior.

[2] A se vedea în acest sens, Ş. Beligrădeanu, I.T. Ştefănescu, *Dicţionar de drept al muncii*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1997, p. 15.

bază de convenții civile, dar și persoanele care nu sunt salariate, dar au obligația să își asigure sănătatea. Datorită faptului că asigurările sociale de sănătate funcționează în regim obligatoriu, consecința imediată este aceea că plata contribuției de asigurări sociale de sănătate este obligatorie, atât pentru persoanele fizice, cât și pentru cele juridice, în cuantumurile și la termenele prevăzute.

De reținut este că sfera persoanelor cuprinse în sistemul asigurărilor sociale de sănătate este mult mai largă decât cea a persoanelor care contribuie pentru constituirea fondului asigurărilor sociale de stat sau a celui pentru plata indemnizației de șomaj.

În afara asigurărilor sociale de sănătate menționate, pot funcționa și alte forme de asigurări de sănătate în diferite situații speciale. Aceste asigurări nu sunt obligatorii [art. 219 alin. (4) din Legea nr. 95/2006].

§ 2. Principiile asigurărilor sociale de sănătate

Art. 219 alin. (3) din Legea nr. 95/2006 enumeră principiile pe baza cărora funcționează sistemul asigurărilor sociale de sănătate, și anume:

a) alegerea liberă de către asigurați a casei de asigurări;

b) solidaritate și subsidiaritate în constituirea și utilizarea fondurilor;

c) alegerea liberă de către asigurați a furnizorilor de servicii medicale, de medicamente și de dispozitive medicale;

d) descentralizarea și autonomia în conducere și administrare;

e) participarea obligatorie la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru formarea Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate;

f) participarea persoanelor asigurate, a statului și a angajatorilor la managementul Fondului;

g) acordarea unui pachet de servicii medicale de bază, în mod echitabil și nediscriminatoriu, oricărui asigurat;

h) transparența activității sistemului de asigurări sociale de sănătate;

i) libera concurență între furnizorii care încheie contracte cu casele de asigurări de sănătate.

§ 3. Concepte privind asigurările sociale de sănătate

Pentru a defini și a evita orice fel de confuzii și neînțelegeri, asigurările sociale de sănătate operează cu următoarele concepte sau termeni:

a) *serviciile medicale* - acele servicii nominalizate în pachetele de servicii, furnizate de către persoanele fizice și juridice;

b) *furnizorii* - persoane fizice sau juridice autorizate de Ministerul Sănătății pentru a furniza servicii medicale, medicamente și dispozitive medicale;

c) *pachetul de servicii de bază* - se acordă asiguraților și cuprinde serviciile medicale, serviciile de îngrijire a sănătății, medicamentele, materialele sanitare, dispozitivele medicale și alte servicii la care au dreptul asigurații și se aprobă prin hotărâre a Guvernului;

d) *pachetul minimal de servicii* - se acordă persoanelor care nu fac dovada calității de asigurat şi cuprinde servicii de îngrijire a sănătății, medicamente şi materiale sanitare numai în cazul urgențelor medico-chirurgicale şi al bolilor cu potențial endemoepidemic, monitorizarea evoluției sarcinii şi a lăuzei, servicii de planificare familială, servicii de prevenție şi îngrijiri de asistență medicală comunitară şi se aprobă prin hotărâre a Guvernului;

e) *autorizarea* - reprezintă un control al calificării şi al respectării legislației existente în domeniu, efectuat pentru toate tipurile de furnizori, necesar pentru a obține permisiunea de a furniza servicii medicale în România;

f) *evaluarea* - o procedură externă de verificare a performanțelor unui furnizor de servicii medicale prin care se recunoaşte că furnizorul supus acestui proces corespunde standardelor prealabil stabilite în scopul de a garanta calitatea tuturor serviciilor medicale furnizate;

g) *contractarea* - procesul prin care se reglementează relațiile dintre casele de asigurări de sănătate şi furnizori în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate;

h) *preț de referință* - prețul utilizat în sistemul de asigurări sociale de sănătate pentru plata unor servicii medicale, a medicamentelor şi a dispozitivelor medicale, potrivit politicii de prețuri a Ministerului Sănătății;

i) *dispozitivele medicale* - sunt utilizate pentru corectarea văzului, auzului, pentru protezarea membrelor, respectiv proteze, orteze, dispozitive de mers, necesare în scopul recuperării unor deficiențe organice sau fiziologice, precum şi alte tipuri de dispozitive prevăzute în contractul-cadru şi normele de aplicare ale acestuia;

j) *coplata* - suma care reprezintă plata contribuției bănești a asiguratului, pentru a putea beneficia de serviciile medicale din pachetul de servicii de bază, în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate, în cuantumul şi în condițiile stabilite prin contractul-cadru privind condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate;

k) *prețul de decontare* - prețul suportat din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate pentru medicamentele, materialele sanitare, dispozitivele medicale şi altele asemenea care se eliberează prin farmaciile cu circuit deschis pentru asigurații cuprinşi în cadrul programelor naționale de sănătate curative. Lista acestora şi prețul de decontare se aprobă prin ordin comun al ministrului sănătății şi al preşedintelui CNAS.

l) medic prescriptor - în sistemul de asigurări sociale de sănătate - medicul aflat în relație contractuală cu o casă de asigurări de sănătate care emite o prescripție medicală ca urmare a actului medical propriu sau scrisorii medicale emise de un alt medic aflat în relație contractuală cu o casă de asigurări de sănătate. [art. 221 alin. (1) din Legea nr. 95/2006].

§ 4. Asiguraţii sistemului de asigurări sociale de sănătate

Asigurarea socială de sănătate poate fi:
– obligatorie;
– facultativă.
Sunt asigurați,
a) toți cetățenii români cu domiciliul sau reşedința în țară;

b) cetățenii străini şi apatrizii care au solicitat şi au obținut prelungirea dreptului de şedere temporară ori au domiciliul în România;

c) cetățenii statelor membre ale UE, SEE şi Confederației Elvețiene care nu dețin o asigurare încheiată pe teritoriul altui stat membru care produce efecte pe teritoriul României, care au solicitat şi au obținut dreptul de rezidență în România, pentru o perioadă de peste 3 luni;

d) persoanele din statele membre ale UE, SEE şi Confederației Elvețiene care îndeplinesc condițiile de lucrător frontalier şi anume desfăşoară o activitate salariata sau independentă în România şi care rezidă în alt stat membru în care se întoarce de regulă zilnic ori cel puțin o dată pe săptămână [art. 222 alin. (1)].

Următoarele categorii de persoane beneficiază de *asigurare, fără plata contribuției*:

a) copiii până la vârsta de 18 ani, tinerii de la 18 ani până la vârsta de 26 de ani, dacă sunt elevi, inclusiv absolvenții de liceu, până la începerea anului universitar, dar nu mai mult de 3 luni de la terminarea studiilor, ucenici sau studenți, studenții - doctoranzi care desfăşoară activități didactice, potrivit contractului de studii de doctorat, în limita a 4 - 6 ore convenționale didactice pe săptămână, precum şi persoanele care urmează modulul instruirii individuale, pe baza cererii lor, pentru a deveni soldați sau gradați profesionişti;

b) tinerii cu vârsta de până la 26 de ani care provin din sistemul de protecție a copilului;

c) soțul, soția şi părinții fără venituri proprii, aflați în întreținerea unei persoane asigurate;

d) persoanele ale căror drepturi sunt stabilite prin Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum şi celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, prin Legea nr. 51/1993 privind acordarea unor drepturi magistraților care au fost înlăturați din justiție pentru considerente politice în perioada anilor 1945-1989, prin Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 189/2000, prin Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, prin Legea nr. 309/2002 privind recunoaşterea şi acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950-1961, precum şi persoanele prevăzute la art. 3 alin. (1) lit. b) pct. 1 din Legea recunoştinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Braşov din noiembrie 1987 şi pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului-Lupeni - august 1977 nr. 341/2004, pentru drepturile băneşti acordate de aceste legi;

e) persoanele cu handicap, pentru veniturile obținute în baza Legii nr. 448/2006 privind protecția şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap;

f) bolnavii cu afecțiuni incluse în programele naționale de sănătate stabilite de Ministerul Sănătății, până la vindecarea respectivei afecțiuni;

g) femeile însărcinate şi lăuzele;

h) persoanele fizice care se află în concedii medicale pentru incapacitate temporară de muncă, acordate în urma unor accidente de muncă sau a unor boli profesionale, precum şi cele care se află în concedii medicale acordate potrivit Ordonanței de urgență a

Guvernului nr. 158/2005 privind concediile şi indemnizaţiile de asigurări sociale de sănătate;

i) persoanele care se află în concediu de acomodare, potrivit Legii nr. 273/2004 privind procedura adopţiei, în concediu pentru creşterea copilului potrivit Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul şi indemnizaţia lunară pentru creşterea copiilor;

j) persoanele care execută o pedeapsă privativă de libertate sau se află în arest preventiv în unităţile penitenciare, precum şi persoanele care se află în executarea unei măsuri educative ori de siguranţă privative de libertate, respectiv persoanele care se află în perioada de amânare sau de întrerupere a executării pedepsei privative de libertate;

k) persoanele care beneficiază de indemnizaţie de şomaj sau, după caz, de alte drepturi de protecţie socială care se acordă din bugetul asigurărilor pentru şomaj, potrivit legii;

l) persoanele reţinute, arestate sau deţinute care se află în centrele de reţinere şi arestare preventivă, străinii aflaţi în centrele de cazare în vederea returnării ori expulzării, precum şi cei care sunt victime ale traficului de persoane, care se află în timpul procedurilor necesare stabilirii identităţii şi sunt cazaţi în centrele special amenajate potrivit legii;

m) persoanele fizice care beneficiază de ajutor social potrivit Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat;

n) persoanele fizice care au calitatea de pensionari, pentru veniturile din pensii, precum şi pentru veniturile realizate din drepturi de proprietate intelectuală;

o) persoanele cetăţeni români, care sunt victime ale traficului de persoane, pentru o perioadă de cel mult 12 luni;

p) personalul monahal al cultelor recunoscute, aflat în evidenţa Secretariatului de Stat pentru Culte.

q) voluntarii care îşi desfăşoară activitatea în cadrul serviciilor de urgenţă voluntare, în baza contractului de voluntariat, pe perioada participării la intervenţii de urgenţă sau a pregătirii în vederea participării la acestea, conform prevederilor Ordonanţei Guvernului nr. 88/2001 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea serviciilor publice comunitare pentru situaţii de urgenţă. [art. 224 alin. (1)][1].

Art. 154 alin. 1 lit. c) din Codul fiscal completează aceste persoane, stabilind că sunt exceptate de la plata contribuţiei sunt şi soţul, soţia, părinţii fără venituri proprii, aflaţi în întreţinerea persoanei asigurate.

Categoriile de persoane care nu sunt prevăzute mai sus au obligaţia să se asigure şi să plătească contribuţia la asigurările sociale de sănătate [art. 224 alin. (2)].

Persoanele asigurate din statele cu care ţara noastră a încheiat documente internaţionale cu prevederi în domeniul sănătăţii beneficiază de servicii medicale şi alte prestaţii acordate pe teritoriul României, în condiţiile prevăzute de respectivele documente internaţionale.

Conform art. 225, următoarele categorii de asiguraţi sunt *scutite de la coplată*[2]:

---

[1] A se vedea şi art. 153 din Codul fiscal.

[2] Art. 226 prevede în alin. (1) că „Lista serviciilor medicale pentru care se încasează coplata, nivelul coplăţii, precum şi data aplicării coplăţii se stabilesc prin contractul-cadru şi prin normele de aplicare a acestuia.

a) copiii până la vârsta de 18 ani, tinerii între 18 ani şi 26 de ani, dacă sunt elevi, absolvenți de liceu, până la începerea anului universitar, dar nu mai mult de 3 luni, ucenicii sau studenții, dacă nu realizează venituri din muncă;

b) bolnavii cu afecțiuni incluse în programele naționale de sănătate stabilite de Ministerul Sănătății, pentru serviciile medicale aferente bolii de bază respectivei afecțiuni, dacă nu realizează venituri din muncă, pensie sau din alte resurse;

c) persoanele fizice cu venituri din pensii şi indemnizație socială pentru pensionari, de până la 900 lei/lună inclusiv, indiferent dacă realizează sau nu alte venituri;

d) toate femeile însărcinate şi lăuzele, pentru servicii medicale legate de evoluția sarcinii, iar cele care nu au niciun venit sau au venituri sub salariul de bază minim brut pe țară, pentru toate serviciile medicale.

Persoanele asigurate din statele cu care România a încheiat documente internaționale cu prevederi în domeniul sănătății beneficiază de servicii medicale şi alte prestații acordate pe teritoriul României, în condițiile prevăzute de respectivele documente internaționale (art. 227 din Legea nr. 95/2006).

Obligația virării contribuției pentru asigurările sociale de sănătate revine persoanei juridice sau fizice care angajează persoane pe bază de contract individual de muncă ori în baza unui statut special, precum şi persoanelor fizice. [1]

Persoanele juridice sau fizice la care îşi desfăşoară activitatea asigurații sunt obligate să depună lunar la casele de asigurări alese în mod liber de asigurați declarații nominale privind obligațiile ce le revin față de fond şi dovada plății contribuțiilor (art. 169 din Codul fiscal).

Calitatea de asigurat se dovedeşte cu un document justificativ – cardul de asigurat – eliberat prin grija casei la care este înscris asiguratul.

Metodologia şi modalitățile de gestionare şi de distribuire ale cardului de asigurat se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări de Sănătate[2].

Informațiile minime care pot fi accesate de pe cardul național de asigurări sociale de sănătate sunt următoarele:

a) numele, prenumele, precum şi codul numeric personal ale asiguratului;

b) codul unic de identificare în sistemul de asigurări sociale de sănătate;

c) numărul de identificare al cardului național (art. 138 alin. 1 din Legea nr. 95/2006).

---

(2) Domeniile de asistență medicală pentru care se stabileşte coplata, precum şi suma minimă şi maximă care reprezintă această coplată pentru fiecare categorie de serviciu medical şi unitate medicală se aprobă prin hotărâre a Guvernului, în urma negocierii cu asociațiile de pacienți, asociațiile profesionale, asociațiile patronale ale furnizorilor de servicii de sănătate şi CNAS.

(5) Sumele încasate din coplată constituie venituri ale furnizorilor de servicii medicale şi se utilizează pentru îmbunătățirea calității serviciilor medicale şi pentru achiziționarea tichetului moderator pentru sănătate".

[1] A se vedea şi art. 153 alin. 1 lit. f) din Codul fiscal.

[2] A se vedea Hotărârea Guvernului nr. 972/2006 privind aprobarea Statutului Casei Naționale de Asigurări de Sănătate (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 680 din 8 august 2006), modificată ulterior, inclusiv prin Hotărârea Guvernului nr. 503/2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 557 din 22 iulie 2016).

§ 5. Drepturile şi obligaţiile asiguraţilor

Asiguraţii au următoarele *drepturi*:

a) să aleagă furnizorul de servicii medicale, precum şi casa de asigurări de sănătate la care se asigură;

b) să fie înscrişi pe lista unui medic de familie pe care îl solicită, suportând cheltuielile de transport dacă opţiunea este pentru un medic din altă localitate;

c) să îşi schimbe medicul de familie ales numai după expirarea a cel puţin 6 luni de la data înscrierii pe listele acestuia;

d) să beneficieze de pachetul de servicii de bază în mod nediscriminatoriu;

e) să beneficieze de rambursarea tuturor cheltuielilor efectuate pe perioada spitalizării cu medicamentele, materialele sanitare şi investigaţiile paraclinice la care ar fi fost îndreptăţiţi fără contribuţie personală, în condiţiile impuse de contractul-cadru;

f) să efectueze controale profilactice;

g) să beneficieze de servicii de asistenţă medicală preventivă şi de promovare a sănătăţii, inclusiv pentru depistarea precoce a bolilor;

h) să beneficieze de servicii medicale în ambulatorii şi în spitale aflate în relaţie contractuală cu casele de asigurări de sănătate;

i) să beneficieze de servicii medicale de urgenţă;

j) să beneficieze de unele servicii de asistenţă stomatologică;

k) să beneficieze de tratament fizioterapeutic şi de recuperare;

l) să beneficieze de dispozitive medicale;

m) să beneficieze de servicii de îngrijiri medicale la domiciliu;

n) să li se garanteze confidenţialitatea privind datele, în special în ceea ce priveşte diagnosticul şi tratamentul;

o) să aibă dreptul la informaţie în cazul tratamentelor medicale;

p) să beneficieze de concedii şi indemnizaţii de asigurări sociale de sănătate [art. 230 alin. (2)].

Asiguraţii prevăzuţi în Legea nr. 80/1995 privind Statutul cadrelor militare[1], şi în Legea nr. 360/2002 privind Statutul poliţistului[2], beneficiază de asistenţă medicală gratuită, respectiv servicii medicale, medicamente şi dispozitive medicale, suportate din fond, în condiţiile contractului-cadru şi din bugetele ministerelor şi instituţiilor respective, în condiţiile plăţii contribuţiei de asigurări sociale de sănătate.

Personalităţile internaţionale cu statut de demnitar primesc asistenţă medicală de specialitate în unităţi sanitare nominalizate prin ordin al ministrului sănătăţii (art. 230 alin. 3 şi 4).

Tarifele serviciilor hoteliere pentru persoana care însoţeşte copilul internat în vârstă de până la 3 ani, precum şi pentru însoţitorul persoanei cu handicap grav internate se suportă de către casele de asigurări, dacă medicul consideră necesară prezenţa lor pentru o perioadă determinată (art. 233).

În sfârşit, fiecare asigurat are dreptul de a fi informat cel puţin o dată pe an, prin casele de asigurări, asupra serviciilor de care beneficiază, a nivelului de contribuţie şi a modalităţii de plată, precum şi asupra drepturilor şi obligaţiilor sale (art. 234).

---

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 155 din 20 iulie 1995, modificată ulterior.

[2] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 24 iunie 2002, modificată ulterior.

Obligațiile asiguraților sunt următoarele:

a) să se înscrie pe lista unui medic de familie;

b) să anunțe medicul de familie ori de câte ori apar modificări în starea lor de sănătate;

c) să se prezinte la controalele profilactice și periodice;

d) să anunțe în termen de 15 zile medicul de familie și casa de asigurări asupra modificărilor datelor de identitate sau a modificărilor referitoare la încadrarea lor într-o anumită categorie de asigurați;

e) să respecte cu strictețe tratamentul și indicațiile medicului;

f) să aibă o conduită civilizată față de personalul medico-sanitar;

g) să achite contribuția datorată fondului și suma reprezentând coplata/contribuția personală;

h) să prezinte furnizorilor de servicii medicale documentele justificative care atestă calitatea de asigurat (art. 231).

Pe lângă drepturile și obligațiile menționate, asigurații *au dreptul la un pachet de servicii de bază* care cuprinde servicii medicale, servicii de îngrijire a sănătății, medicamente, materiale sanitare și dispozitive medicale.

Persoanele care nu fac dovada calității de asigurat beneficiază de servicii medicale, în cadrul unui pachet minimal de servicii medicale. Furnizorii de servicii sunt obligați să comunice CNAS datele de identificare ale acestora. La rândul ei, CNAS comunică la ANAF, trimestrial, pe bază de protocol, datele de identificare ale persoanelor în vederea impunerii, în cazul în care se constată existența veniturilor asupra cărora se datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate (art. 232).

Drepturile prevăzute mai sus se stabilesc pe baza contractului-cadru care se elaborează de CNAS pe baza consultării Colegiului Medicilor din România, Colegiului Farmaciștilor din România, și Ordinului Asistenților Medicali din România, până la data de 31 octombrie a anului în curs pentru anul următor. Proiectul se avizează de Ministerul Sănătății, cu consultarea obligatorie a ministerelor și instituțiilor centrale cu rețea sanitară proprie, și se aprobă prin hotărâre a Guvernului[1]. În cazul nefinalizării elaborării contractului-cadru în termenul prevăzut, Ministerul Sănătății elaborează și supune spre aprobare Guvernului proiectul contractului-cadru până la data de 30 noiembrie.

Contractul-cadru reglementează, în principal, condițiile acordării asistenței medicale cu privire la:

a) pachetul de servicii de bază la care au dreptul persoanele asigurate și pachetul de servicii minimal;

b) lista serviciilor medicale, a serviciilor de îngrijiri, inclusiv la domiciliu, a medicamentelor, dispozitivelor medicale și a altor servicii pentru asigurați aferente pachetului de servicii de bază prevăzut la lit. a);

c) criteriile și standardele calității pachetului de servicii;

d) alocarea resurselor și controlul costurilor sistemului de asigurări sociale de sănătate în vederea realizării echilibrului financiar al fondului;

e) tarifele utilizate în contractarea pachetului de servicii de bază, modul de decontare și actele necesare în acest scop;

---

[1] A se vedea Hotărârea Guvernului nr. 400/2014 pentru aprobarea pachetelor de servicii și a Contractului-cadru care reglementează condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate pentru anii 2014-2015 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 336 din 19 mai 2014), modificată ulterior.

f) internarea şi externarea bolnavilor;

g) măsuri de îngrijire la domiciliu şi de recuperare;

h) condiţiile acordării serviciilor la nivel regional şi lista serviciilor care se pot contracta la nivel judeţean, precum şi a celor care se pot contracta la nivel regional;

i) prescrierea şi eliberarea medicamentelor, a materialelor sanitare, a procedurilor terapeutice, a protezelor şi a ortezelor, a dispozitivelor medicale;

j) modul de informare a asiguraţilor;

k) coplata pentru unele servicii medicale [art. 229 alin. (3)].

§ 6. Servicii medicale profilactice suportate din fondul naţional unic de asigurări sociale de sănătate

În scopul prevenirii îmbolnăvirilor, al depistării precoce a bolii şi al păstrării sănătăţii, asiguraţii, direct sau prin intermediul furnizorilor de servicii cu care casele de asigurări se află în relaţii contractuale, vor fi informaţi permanent de către casele de asigurări asupra mijloacelor de păstrare a sănătăţii, de reducere şi de evitare a cauzelor de îmbolnăvire şi asupra pericolelor la care se expun în cazul consumului de droguri, alcool şi tutun.

§ 7. Servicii medicale curative suportate din fondul naţional unic de asigurări sociale

Asiguraţii au dreptul la servicii medicale pentru vindecarea bolii, pentru prevenirea complicaţiilor ei, pentru recuperarea sau cel puţin pentru ameliorarea suferinţei.

Tratamentul medical se aplică de către medici sau asistenţi medicali şi de alt personal sanitar acreditat, la indicaţia şi sub supravegherea medicului (art. 236).

Serviciile medicale curative ale căror costuri sunt suportate din fond sunt:

a) serviciile medicale de urgenţă;

b) serviciile medicale acordate persoanei bolnave până la diagnosticarea afecţiunii: anamneză, examen clinic, examene paraclinice;

c) tratamentul medical, chirurgical şi unele proceduri de recuperare;

d) prescrierea tratamentului necesar vindecării, inclusiv indicaţiile privind regimul de viaţă şi muncă, precum şi igieno-dietetic.

Asiguraţii beneficiază de *activităţi de suport*. Detalierea serviciilor şi modalităţile de acordare se stabilesc prin contractul-cadru (art. 237).

Asiguraţii au dreptul la asistenţă medicală primară şi de specialitate ambulatorie, la indicaţia medicului de familie. Aceştia primesc asistenţă medicală de specialitate în spitale autorizate şi evaluate

Serviciile spitaliceşti se acordă prin spitalizare şi cuprind: consultaţii, investigaţii, stabilirea diagnosticului, tratament medical şi/sau tratament chirurgical, îngrijire, recuperare, medicamente şi materiale sanitare, dispozitive medicale, cazare şi masă.

Asistenţa medicală de recuperare se acordă pentru o perioadă de timp şi după un ritm stabilite de medicul curant în unităţi sanitare autorizate şi evaluate.

Servicii şi îngrijiri medicale la domiciliu se acordă de furnizori evaluaţi şi autorizaţi (art. 238).

Serviciile medicale stomatologice se acordă de către medicul de medicină dentară şi dentişti în cabinete medicale autorizate şi evaluate.

Tratamentele stomatologice se suportă din fond în condiţiile stabilite prin contractul-cadru.

§ 8. Medicamente, materiale sanitare, dispozitive medicale şi alte mijloace terapeutice

Asiguraţii beneficiază de medicamente cu sau fără contribuţie personală, pe bază de prescripţie medicală pentru medicamentele cuprinse în lista de medicamente prevăzută în lege.

Prescrierea medicamentelor se face cu respectarea protocoalelor terapeutice, elaborate de comisiile de specialitate ale Ministerului Sănătăţii, aprobate prin ordin al ministrului sănătăţii şi al preşedintelui CNAS, iar pentru medicamentele care nu au protocol terapeutic, prescrierea se face cu respectarea indicaţiilor, dozelor şi contraindicaţiilor din rezumatul caracteristicilor produsului în limita competenţei medicului prescriptor(art. 241 alin. 1 şi alin. 4).

Lista cu medicamente de care beneficiază asiguraţii cu sau fără contribuţie personală se elaborează anual de către Ministerul Sănătăţii şi Casa Naţională de Asigurări de Sănătate, cu consultarea Colegiului Farmaciştilor din România, şi se aprobă prin hotărâre a Guvernului.

În listă se pot include numai medicamente prevăzute în Nomenclatorul de produse medicamentoase de uz uman (art. 242).

Valoarea medicamentelor prescrise pentru tratamentul afecţiunilor copiilor până la vârsta de 18 ani, tinerilor de la 18 ani până la vârsta de 26 de ani, dacă sunt elevi, ucenici sau studenţi şi dacă nu realizează venituri din muncă, şi pentru femeile gravide şi lăuze se suportă din fond la nivelul preţului de referinţă.

De asemenea, în cazul persoanelor care beneficiază de asistenţă medicală gratuită, în cazul persoanelor ale căror drepturi sunt stabilite prin Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum şi celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, prin Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, prin Legea nr. 309/2002 privind recunoaşterea şi acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcţiei Generale a Serviciului Muncii, în perioada 1950-1961, precum şi persoanele prevăzute în Legea nr. 42/1990 pentru cinstirea eroilor-martiri şi acordarea unor drepturi urmaşilor acestora, răniţilor, precum şi luptătorilor pentru victoria Revoluţiei din decembrie 1989, dacă nu realizează alte venituri decât cele provenite din drepturile băneşti acordate de aceste legi, precum şi cele provenite din pensii, persoanele cu handicap care nu realizează venituri din muncă, pensie sau alte surse şi se află în îngrijirea familiei, valoarea medicamentelor prescrise se suportă din fond la nivelul preţului de referinţă.

Asiguraţii au dreptul la materiale sanitare şi dispozitive medicale pentru corectarea văzului, auzului, pentru protezarea membrelor şi la alte materiale de specialitate, în scopul protezării unor deficienţe organice sau fiziologice, pentru o perioadă determinată sau nedeterminată, pe baza prescripţiilor medicale, cu sau fără contribuţie personală, în condiţiile prevăzute în contractul-cadru.

Ei beneficiază de tratamente fizioterapeutice, pe baza prescripţiilor medicale, cu sau fără contribuţie personală, în condiţiile prevăzute în contractul-cadru.

În sfârşit, asiguraţii beneficiază de medicamente, materiale sanitare, dispozitive medicale şi de alte mijloace terapeutice la nivelul preţului de referinţă, prevăzute în normele metodologice de aplicare a contractului-cadru (art. 244).

§ 9. Servicii medicale de îngrijiri la domiciliu

Asiguraţii au dreptul să primească unele servicii de îngrijiri medicale la domiciliu, inclusiv îngrijiri paliative, acordate de un furnizor autorizat şi evaluat.

Condiţiile acordării serviciilor medicale şi a îngrijirilor la domiciliu se stabilesc prin contractul-cadru (art. 245).

§ 10. Alte servicii speciale

Astfel cum este stabilit prin art. 246 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în sănătate, asiguraţii au dreptul la transport sanitar pentru realizarea unui serviciu medical, în condiţiile stabilite de contactul-cadru.

§ 11. Servicii medicale acordate asiguraţilor pe teritoriul altor state

Persoanele asigurate în sistemul de asigurări sociale de sănătate din România, aflate pe teritoriul statelor cu care ţara noastră a încheiat documente internaţionale cu prevederi în domeniul sănătăţii, beneficiază de servicii medicale pe teritoriul acestor state, în condiţiile prevăzute de respectivele documente internaţionale.

Rambursarea cheltuielilor ocazionate de acordarea serviciilor medicale în baza documentelor internaţionale cu prevederi în domeniul sănătăţii la care ţara noastră este parte este efectuată de casele de asigurări de sănătate prin intermediul Casei Naţionale de Asigurări de Sănătate.

Pentru efectuarea operaţiunilor de mai sus Casa Naţională de Asigurări de Sănătate poate deschide conturi la o instituţie bancară în care casele de asigurări vor vira sumele reprezentând cheltuielile ocazionate de acordarea serviciilor medicale şi a altor prestaţii persoanelor menţionate mai sus, în condiţiile documentelor internaţionale cu prevederi în domeniul sănătăţii la care ţara noastră este parte (art. 247).

§ 12. Servicii medicale care nu sunt suportate din fondul naţional unic de asigurări sociale de sănătate

Serviciile care nu sunt decontate din fond, contravaloarea acestora fiind suportată de asigurat, de unităţile care le solicită, de la bugetul de stat sau din alte surse, sunt:

a) serviciile medicale acordate în caz de boli profesionale, accidente de muncă şi sportive, asistenţă medicală la locul de muncă, asistenţă medicală a sportivilor;

b) unele servicii medicale de înaltă performanţă, se stabilesc prin contractul-cadru;

c) unele servicii de asistenţă stomatologică, se stabilesc prin contractul-cadru;

d) serviciile hoteliere cu grad înalt de confort;

e) corecţiile estetice efectuate persoanelor cu vârsta de peste 18 ani, cu excepţia reconstrucţiei mamare prin endoprotezare în cazul intervenţiilor chirurgicale oncologice;

f) unele medicamente, materiale sanitare şi tipuri de transport, se stabilesc prin contractul-cadru;

g) serviciile medicale solicitate şi eliberarea actelor medicale solicitate de autorităţile care prin activitatea lor au dreptul să cunoască starea de sănătate a asiguraţilor;

h) fertilizarea *in vitro*;

i) asistenţa medicală la cerere;

j) contravaloarea unor materiale necesare corectării văzului şi auzului;

k) contribuţia personală din preţul medicamentelor, a unor servicii medicale şi a dispozitivelor medicale, se stabilesc prin contractul-cadru;

l) serviciile medicale solicitate de asigurat;

m) unele servicii şi proceduri de reabilitare, se stabilesc prin contractul-cadru;

n) cheltuielile de personal aferente medicilor şi asistenţilor medicali, precum şi cheltuielile cu medicamente şi materiale sanitare din unităţi medico-sociale, se asigură prin transferuri de la bugetul de stat către bugetele locale, prin bugetul Ministerului Sănătăţii;

o) serviciile acordate în cadrul secţiilor/clinicilor de boli profesionale şi al cabinetelor de medicină a muncii;

p) serviciile hoteliere solicitate de pacienţii ale căror afecţiuni se tratează în spitalizare de zi;

q) cheltuielile de personal pentru medici, farmacişti şi medici dentişti pe perioada rezidenţiatului, se suportă de la bugetul statului;

r) serviciile de planificare familială acordate de medicul de familie în cabinetele de planning din structura spitalului, se suportă de la bugetul statului;

s) cheltuielile de personal pentru medicii şi personalul sanitar din unităţile sau secţiile de spital cu profil de recuperare distrofici, recuperare şi reabilitare neuro-psihomotorie sau pentru copiii bolnavi HIV/SIDA, se suportă de la bugetul statului;

t) activităţi de interes deosebit în realizarea obiectivelor strategiei de sănătate publică, definite prin contractul-cadru.

Pentru serviciile care nu sunt decontate din fond, necesare personalului armatei şi al Ministerului Afacerilor Interne care a fost rănit, a devenit invalid ori a dobândit alte afecţiuni fizice sau psihice pe timpul participării la acţiuni militare ori în legătură cu acestea, contravaloarea se asigură de la bugetul de stat, în condiţiile stabilite prin hotărâre a Guvernului (art. 248).

§ 13. Asigurarea calităţii pachetului de servicii de bază pentru asiguraţi

Evaluarea calității serviciilor din pachetul de bază pentru asigurați revine Casei Naționale de Asigurări de Sănătate.

Evaluarea şi acreditarea unităților sanitare se face în baza standardelor, procedurilor şi metodologiei elaborate de Autoritatea Națională de Management al Calității în Sănătate.

Casa Națională de Asigurări de Sănătate încheie contracte numai cu unitățile sanitare acreditate care respectă următoarele condiții:

a) dispun de un sistem informațional şi informatic a cărui utilizare permite evidența, raportarea, decontarea şi controlul serviciilor medicale efectuate, conform cerințelor CNAS;

b) utilizează pentru tratamentul afecțiunilor numai medicamente din Nomenclatorul de produse medicamentoase de uz uman;

c) utilizează materiale sanitare şi dispozitive medicale autorizate, conform legii (art. 249).

Calitatea serviciilor de sănătate furnizate de către unitățile sanitare este verificată, în cursul unui ciclu de acreditare, de către structurile de control al calității serviciilor de sănătate din cadrul Ministerului Sănătății şi al direcțiilor de sănătate publică (art. 250).

§ 14. Constituirea Fondului naţional unic de asigurări sociale de sănătate

Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate se formează din:

a) contribuții ale persoanelor fizice;

b) sumele care se distribuie fondului din contribuția asiguratorie pentru muncă;

c) subvenții de la bugetul de stat;

d) dobânzi, donații, sponsorizări, venituri obținute din exploatarea patrimoniului Casei Naționale de Asigurări de Sănătate şi caselor de asigurări, precum şi alte venituri;

e) sume din veniturile proprii ale Ministerului Sănătății.

Colectarea contribuțiilor persoanelor obligate să se asigure şi a contribuției asiguratorii pentru muncă datorată de angajator se face de către Ministerul Finanțelor Publice, prin Agenția Națională de Administrare Fiscală, şi organele fiscale subordonate (art. 265).

Persoana asigurată are obligația plății unei contribuții băneşti lunare pentru asigurările de sănătate, cu excepția persoanelor asigurate fără plata contribuției (art. 266 alin. 1 din Legea nr. 96/2006).

Astfel cum s-a stabilit prin art. 156 din Codul fiscal cota de contribuție de asigurări sociale de sănătate este de 10% şi se datorează de către persoanele fizice care au calitatea de angajați sau pentru care există obligația plății contribuției de asigurări sociale de sănătate.

Contribuabilii la sistemul de asigurări sociale de sănătate, datorează, după caz, *contribuția* de asigurări sociale de sănătate pentru veniturile din România și din afara României, pentru care există *obligația declarării în România*, realizate din următoarele categorii de venituri:

a) venituri din salarii și asimilate salariilor;
b) venituri din activități independente;
c) venituri din drepturi de proprietate intelectuale;
d) venituri din asocierea cu o persoană juridică, contribuabil;
e) venituri din cedarea folosinței bunurilor;
f) venituri din activități agricole, silvicultură și piscicultură;
g) venituri din investiții;
h) venituri din alte surse (art. 155 din Codul fiscal).

Conform art. 157 din Codul fiscal, baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate, în cazul persoanelor fizice care realizează venituri din salarii sau asimilate salariilor, în țară și în străinătate, cu respectarea prevederilor legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte, o reprezintă câștigul brut care include:

a) veniturile din salarii, în bani și/sau în natură, obținute în baza unui contract individual de muncă, a unui raport de serviciu sau a unui statut special prevăzut de lege. În situația personalului român trimis în misiune permanentă în străinătate, veniturile din salarii cuprind salariile de bază sau, după caz, soldele funcțiilor de bază corespunzătoare funcțiilor în care persoanele respective sunt încadrate în țară, la care se adaugă, după caz, sporurile și adaosurile care se acordă potrivit legii;

b) indemnizațiile din activități desfășurate ca urmare a unei funcții de demnitate publică;

c) indemnizațiile din activități desfășurate ca urmare a unei funcții alese în cadrul persoanelor juridice fără scop patrimonial;

d) solda lunară;

e) remunerația administratorilor societăților, companiilor/societăților naționale și regiilor autonome, desemnați/numiți în condițiile legii, precum și sumele primite de reprezentanții în adunarea generală a acționarilor și în consiliul de administrație;

f) remunerația obținută de directorii cu contract de mandat și de membrii directoratului de la societățile administrate în sistem dualist și ai consiliului de supraveghere, potrivit legii, precum și drepturile cuvenite managerilor, în baza contractului de management;

g) sumele primite de membrii comisiei de cenzori sau comitetului de audit, după caz, precum și sumele primite pentru participarea în consilii, comisii, comitete și altele asemenea;

h) sumele primite de reprezentanții în organisme tripartite;

i) sumele din profitul net cuvenite administratorilor societăților, precum și participarea la profitul unității pentru managerii cu contract de management;

j) sumele reprezentând participarea salariaților la profit;

k) sume reprezentând salarii/solde, diferențe de salarii/solde, stabilite în baza unor hotărâri judecătorești rămase definitive și irevocabile/hotărâri judecătorești definitive și executorii;

l) indemnizațiile lunare plătite de angajatori pe perioada de neconcurență, stabilite conform contractului individual de muncă;

m) indemnizațiile și orice alte sume de aceeași natură, altele decât cele acordate pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare, primite de salariați, potrivit legii, pe perioada delegării/detașării, după caz, în altă localitate, în țară și în străinătate, în interesul serviciului, pentru partea care depășește plafonul neimpozabil stabilit astfel:

(i) în țară, 2,5 ori nivelul legal stabilit pentru indemnizație, prin hotărâre a Guvernului pentru personalul autorităților și instituțiilor publice;

(ii) în străinătate, 2,5 ori nivelul legal stabilit pentru diurnă prin hotărâre a Guvernului pentru personalul român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar;

n) indemnizațiile și orice alte sume de aceeași natură, altele decât cele acordate pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare, primite de salariații care au stabilite raporturi de muncă cu angajatori din străinătate, pe perioada delegării/detașării, după caz, în România, în interesul serviciului, pentru partea care depășește plafonul neimpozabil stabilit la nivelul legal pentru diurna acordată personalului român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar, prin hotărâre a Guvernului, corespunzător țării de rezidență a angajatorului, de care ar beneficia personalul din instituțiile publice din România dacă s-ar deplasa în țara respectivă, cu respectarea prevederilor legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte;

o) indemnizațiile și orice alte sume de aceeași natură, altele decât cele acordate pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare primite pe perioada deplasării, în altă localitate, în țară și în străinătate, în interesul desfășurării activității, astfel cum este prevăzut în raportul juridic, de către administratorii stabiliți potrivit actului constitutiv, contractului de administrare/mandat, de către directorii care își desfășoară activitatea în baza contractului de mandat potrivit legii, de către membrii directoratului de la societățile administrate în sistem dualist și ai consiliului de supraveghere, potrivit legii, precum și de către manageri, în baza contractului de management prevăzut de lege, pentru partea care depășește plafonul neimpozabil stabilit astfel:

(i) în țară, 2,5 ori nivelul legal stabilit pentru indemnizație, prin hotărâre a Guvernului pentru personalul autorităților și instituțiilor publice;

(ii) în străinătate, 2,5 ori nivelul legal stabilit pentru diurnă prin hotărâre a Guvernului pentru personalul român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar;

p) indemnizațiile și orice alte sume de aceeași natură, altele decât cele acordate pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare, primite pe perioada deplasării în România, în interesul desfășurării activității, de către administratori sau directori, care au raporturi juridice stabilite cu entități din străinătate, astfel cum este prevăzut în raporturile juridice respective, pentru partea care depășește plafonul neimpozabil stabilit la nivelul legal pentru diurna acordată personalului român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar, prin hotărâre a Guvernului, corespunzător țării de rezidență a entității, de care ar beneficia personalul din instituțiile publice din România dacă s-ar deplasa în țara respectivă;

q) remunerația primită de președintele asociației de proprietari sau de alte persoane, în baza contractului de mandat, potrivit legii, privind înființarea, organizarea și funcționarea asociațiilor de proprietari;

r) ajutoarele și plățile compensatorii care se acordă, conform legii, personalului militar, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, la trecerea în rezervă sau direct în retragere, respectiv la încetarea raporturilor de serviciu, care îndeplinesc condițiile pentru pensionare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și securității naționale;

s) ajutoarele și plățile compensatorii care se acordă, conform legii, personalului militar, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, la trecerea în rezervă sau direct în retragere, respectiv la încetarea raporturilor de serviciu, care nu îndeplinesc condițiile pentru pensionare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și securității naționale;

ș) veniturile reprezentând plăți compensatorii suportate de angajator potrivit contractului colectiv sau individual de muncă.

Pentru veniturile de mai sus se datorează contribuții de asigurări sociale de sănătate și în cazul în care acestea sunt realizate de persoanele fizice scutite de la plata impozitului[1] (art. 155 din Codul fiscal).

Nu se cuprind în baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate sumele reprezentând venituri din salarii și venituri asimilate salariilor care nu se cuprind în baza lunară de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale prevăzute la art. 142 din Codul fiscal (art. 157 alin. 2 din Codul fiscal).

Conform art. 168 din Codul fiscal persoanele fizice și juridice care au calitatea de angajatori sau sunt asimilate acestora au obligația de a calcula și de a reține la sursă contribuția de asigurări sociale de sănătate datorată de către persoanele fizice care obțin venituri din salarii sau asimilate salariilor.

Prevederile de mai sus se aplică și în cazul persoanelor fizice care realizează în România venituri din salarii sau asimilate salariilor de la angajatori din state care nu intră sub incidența legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale și a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte.

Contribuția de asigurări sociale de sănătate calculată și reținută se plătește până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei pentru care se plătesc veniturile sau până la data de 25 inclusiv a lunii următoare trimestrului pentru care se datorează, după caz, potrivit legii.

---

[1] Art. 60 din Codul fiscal stabilește Scutirile:

„Sunt scutiți de la plata impozitului pe venit următorii contribuabili:

1. persoanele fizice cu handicap grav sau accentuat, pentru veniturile realizate din:

a) activități independente, realizate în mod individual și/sau într-o formă de asociere;

b) salarii și asimilate salariilor, prevăzute la art. 76 alin. (1)-(3);

c) pensii;

d) activități agricole, silvicultură și piscicultură, altele decât cele prevăzute la art. 105, realizate în mod individual și/sau într-o formă de asociere fără personalitate juridică;

2. persoanele fizice, pentru veniturile realizate din venituri din salarii și asimilate salariilor prevăzute la art. 76 alin. (1)-(3), ca urmare a desfășurării activității de creare de programe pentru calculator. Încadrarea în activitatea de creare de programe pentru calculator se face prin ordin comun al ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice, al ministrului pentru societatea informațională, al ministrului educației și cercetării științifice și al ministrului finanțelor publice".

Prin excepție, persoanele fizice care își desfășoară activitatea în România și obțin venituri sub formă de salarii de la angajatori care nu au sediu social, sediu permanent sau reprezentanță în România și care datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate în România, potrivit prevederilor legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte, au obligația de a calcula contribuția de asigurări sociale de sănătate, precum și de a o plăti lunar, până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei pentru care se plătesc veniturile, numai dacă există un acord încheiat în acest sens cu angajatorul.

În cazul în care au fost acordate sume reprezentând salarii/solde sau diferențe de salarii/solde și pensii sau diferențe de pensii, cu excepția sumelor reprezentând actualizarea acestora cu indicele de inflație, stabilite în baza unor hotărâri judecătorești rămase definitive și irevocabile/hotărâri judecătorești definitive și executorii, precum și în cazul în care prin astfel de hotărâri s-a dispus reîncadrarea în muncă a unor persoane, sumele respective se defalcă pe lunile la care se referă și se utilizează cotele de contribuții de asigurări sociale de sănătate care erau în vigoare în acea perioadă. Contribuțiile de asigurări sociale de sănătate datorate potrivit legii se calculează, se reține la data efectuării plății și se plătesc până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei în care au fost plătite aceste sume.

Conform art. 174 din Codul fiscal, contribuția de asigurări sociale de sănătate se calculează de către contribuabili prin aplicarea cotei de contribuție asupra bazei anuale de calcul.

Pentru persoanele fizice care realizează venituri din drepturi de proprietate intelectuală, din activități independente în baza contractelor de activitate sportivă, din arendă, din asocieri cu persoane juridice contribuabili pentru care impozitul se reține la sursă, obținut de la un singur plătitor de venit, iar nivelul net sau brut, după caz, estimat al acestor venituri, pentru anul curent, este cel puțin egal cu 12 salarii minime brute pe țară în vigoare în anul pentru care se datorează contribuția, plătitorul de venit are obligația să calculeze, să rețină și să plătească contribuția de asigurări sociale de sănătate, precum și să depună declarația. Declarația se depune până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei pentru care se plătesc veniturile. În contractul încheiat între părți se desemnează plătitorul de venit în vederea calculării, reținerii și plății contribuției prin reținere la sursă, în anul în curs. Nivelul contribuției calculate și reținute la fiecare plată de către plătitorul de venit este cel stabilit de părți, până la concurența contribuției anuale datorate.

În situația în care, veniturile sunt realizate din mai multe surse și/sau categorii de venituri, iar veniturile nete estimate a se realiza de la cel puțin un plătitor de venit sunt egale sau mai mari decât nivelul a 12 salarii minime brute pe țară în vigoare în anul pentru care se datorează contribuția, contribuabilul desemnează, prin contractul încheiat între părți, plătitorul de venit care are obligația calculării, reținerii, plății și declarării contribuției și de la care venitul realizat este cel puțin egal cu 12 salarii minime brute pe țară. Plătitorul de venit desemnat depune declarația până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei pentru care se plătesc veniturile. Nivelul contribuției calculate și reținute la fiecare plată de către plătitorul de venit este cel stabilit de părți, până la concurența contribuției datorate.

§ 15. Atribuţiile caselor de asigurări de sănătate

Atribuțiile Casei Naționale de Asigurări de Sănătate sunt următoarele:

a) gestionează fondul prin președintele CNAS, împreună cu casele de asigurări;

b) elaborează, implementează și gestionează procedurile și formularele unitare, avizate de Ministerul Sănătății, pentru administrarea sistemului de asigurări sociale de sănătate;

c) elaborează și actualizează Registrul unic de evidență a asiguraților;

d) elaborează și publică raportul anual și planul de activitate pentru anul următor, cu avizul conform al Ministerului Sănătății;

e) îndrumă metodologic și controlează modul de aplicare a dispozițiilor legale de către casele de asigurări;

f) răspunde pentru activitățile proprii sistemului de asigurări sociale de sănătate în fața Guvernului, a ministrului sănătății și a asiguraților;

g) elaborează proiectul contractului-cadru, care se prezintă de către Ministerul Sănătății spre aprobare Guvernului;

h) elaborează condițiile privind acordarea asistenței medicale din cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate, cu consultarea CMR și CMDR;

i) participă anual la elaborarea listei de medicamente eliberate cu sau fără contribuție personală, pe baza prescripțiilor medicale, pentru persoanele asigurate;

j) administrează și întreține bunurile imobile și baza materială din patrimoniu, în condițiile legii;

k) asigură organizarea sistemului informatic și informațional unic integrat pentru înregistrarea asiguraților și pentru gestionarea și administrarea fondului. Indicatorii folosiți în raportarea datelor în sistemul de asigurări de sănătate sunt unitari și se stabilesc de către Ministerul Sănătății, la propunerea CNAS, CMR și CMDR;

l) negociază și contractează cu instituții abilitate de lege colectarea și prelucrarea datelor privind unele servicii medicale furnizate asiguraților, în vederea contractării și decontării acestora de către casele de asigurări;

m) acordă gratuit informații, consultanță și asistență în domeniul asigurărilor sociale de sănătate persoanelor asigurate, angajatorilor și furnizorilor de servicii medicale;

n) încheie și derulează contracte de furnizare de servicii medicale de dializă;

o) asigură logistica și baza materială necesare activității de pregătire și formare profesională a personalului, din cheltuielile de administrare a fondului;

p) inițiază, negociază și încheie cu instituții similare documente de cooperare internațională în domeniul său de activitate, cu avizul conform al Ministerului Sănătății;

r) îndeplinește funcția de organism de legătură, care asigură comunicarea cu organismele similare din statele care au încheiat cu România documente internaționale cu prevederi în domeniul sănătății;

s) prezintă un raport anual Guvernului privind starea sistemului de asigurări sociale de sănătate;

t) prezintă rapoarte Parlamentului, la solicitarea acestuia;

u) alte atribuții prevăzute de acte normative în domeniul sănătății.

Casa Națională de Asigurări de Sănătate organizează și administrează Platforma informatică din asigurările de sănătate, care cuprinde: sistemul informatic unic integrat,

sistemul național al cardului de asigurări sociale de sănătate, sistemul național de prescriere electronică și sistemul dosarului electronic de sănătate al pacientului, asigurând interoperabilitatea acestuia cu soluțiile de e-Sănătate la nivel național, pentru utilizarea eficientă a informațiilor în elaborarea politicilor de sănătate și pentru managementul sistemului de sănătate.

Realizarea atribuțiilor ce revin Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, este supusă controlului organelor competente (art. 280).

Atribuțiile caselor teritoriale de asigurări sunt următoarele:

a) să colecteze contribuțiile la fond pentru persoanele fizice, altele decât cele pentru care colectarea veniturilor se face de către Agenția Națională de Administrare Fiscală;

b) să administreze bugetele proprii;

c) să înregistreze, să actualizeze datele referitoare la asigurați și să le comunice Casei Naționale de Asigurări de Sănătate;

d) să elaboreze și să publice raportul anual și planul de activitate pentru anul următor;

e) să utilizeze toate demersurile legale pentru a optimiza colectarea contribuțiilor și recuperarea creanțelor restante la contribuții pentru fond;

f) să furnizeze gratuit informații, consultanță, asistență în problemele asigurărilor sociale de sănătate și ale serviciilor medicale persoanelor asigurate, angajatorilor și furnizorilor de servicii medicale;

g) să administreze bunurile casei de asigurări;

h) să negocieze, să contracteze și să deconteze serviciile medicale contractate cu furnizorii de servicii medicale în condițiile contractului-cadru;

i) să monitorizeze numărul serviciilor medicale furnizate și nivelul tarifelor acestora;

j) pot să organizeze licitații în vederea contractării unor servicii din pachetul de servicii, pe baza prevederilor contractului-cadru;

k) să asigure, în calitate de instituții competente, activitățile de aplicare a documentelor internaționale cu prevederi în domeniul sănătății încheiate de țara noastră cu alte state, inclusiv cele privind rambursarea cheltuielilor ocazionate de acordarea serviciilor medicale și a altor prestații, în condițiile respectivelor documente internaționale

l) alte atribuții prevăzute de actele normative (art. 281).

§ 16. Răspunderi și sancțiuni

Constituie contravenții următoarele fapte:

a) refuzul de a pune la dispoziția organelor de control ale ANAF și ale caselor de asigurări a documentelor justificative și a actelor de evidență necesare în vederea stabilirii obligațiilor la fond;

b) refuzul de a pune la dispoziția organelor de control ale caselor de asigurări documentele justificative și actele de evidență financiar-contabilă privind sumele decontate din fond, precum și documente medicale și administrative existente la nivelul entității controlate și necesare actului de control (art. 312).

Contravențiile se sancționează după cum urmează:

a) cele prevăzute la lit. a), cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei;

b) cele prevăzute la lit. b) cu amendă de la 30.000 lei la 50.000 lei (art. 313).

Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se fac de către organele de control ale ANAF și ale caselor de asigurări.

Amenzile contravenționale aplicate constituie venituri la bugetul de stat (art. 314).

Prevederile de mai sus se completează cu dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor (art. 315).

Contravenientul poate achita, pe loc sau în termen de cel mult 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal ori, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii, agentul constatator făcând mențiune despre această posibilitate în procesul-verbal.

Dispozițiile Legii nr. 95/2006 referitoare la obligațiile față de fond se completează cu prevederile Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale (art. 316).

§ 17. Cardul european de asigurări sociale de sănătate

Cardul european[1] conține următorul set obligatoriu de informații vizibile:

a) numele și prenumele asiguratului[2];

b) codul numeric personal al asiguratului;

c) data nașterii asiguratului;

d) data expirării cardului;

e) codul Organizației Internaționale pentru Standardizare pentru statul membru emitent al cardului;

f) numărul de identificare și acronimul casei de asigurări de sănătate care emite cardul;

g) numărul cardului (art. 327).

Se eliberează pe cheltuiala asiguratului, de către casa de asigurări de sănătate[3] la care acesta este asigurat.

Emiterea lui nu poate fi refuzată decât în situația în care asiguratul nu face dovada plății la zi a contribuției și se face numai prin intermediul sistemului informatic unic național care gestionează aplicarea regulamentelor Uniunii Europene privind drepturile asiguraților aflați în ședere temporară[4] într-un stat membru al Uniunii Europene.

Datele solicitate de casele de asigurări de sănătate emitente ale cardului european, precum și de alte instituții care manipulează aceste informații se supun legislației referitoare la prelucrarea datelor cu caracter personal(art. 328).

Cardul european se eliberează numai în situația deplasării asiguratului pentru ședere temporară într-un stat membru al Uniunii (art. 329).

---

[1] *Cardul european de asigurări sociale de sănătate*, este documentul care conferă titularului asigurat dreptul la prestații medicale necesare în cadrul unei șederi temporare într-un stat membru al Uniunii Europene [art. 326 lit. a)].

[2] *Asigurat* este persoana asigurată conform legislației în vigoare în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate din România [art. 326 lit. d)].

[3] *Case de asigurări de sănătate* sunt casele de asigurări de sănătate județene și a municipiului București [art. 326 lit. c)].

[4] *Ședere temporară* este deplasarea unei persoane în unul dintre statele membre ale Uniunii Europene pentru motive turistice, profesionale, familiale sau pentru studii, pentru o perioadă de timp necesară deplasării, dar nu mai mult de 6 luni [art. 326 lit. e)].

Perioada de valabilitate a cardului european este de 1 an de la data emiterii (art. 330).

Poate fi utilizat de către asiguraţii din sistemul de asigurări din ţara noastră numai pe teritoriul statelor membre ale Uniunii Europene.

Furnizorii de servicii medicale aflaţi în relaţii contractuale cu casele de asigurări de sănătate au obligaţia de a acorda asistenţa medicală necesară titularilor cardului european emis de unul dintre statele membre ale Uniunii, în perioada de valabilitate a cardului şi în aceleaşi condiţii ca pentru persoanele asigurate în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate din România, urmând a evidenţia şi raporta distinct caselor de asigurări sociale de sănătate serviciile medicale acordate pentru această categorie de persoane (art. 332).

Cardul conferă dreptul pentru asigurat de a beneficia de asistenţa medicală necesară în cursul unei şederi temporare într-un stat membru al Uniunii Europene.

Persoanele asigurate în unul dintre statele membre ale Uniunii, posesoare ale unui card european, vor fi tratate în ţara noastră în acelaşi mod cu asiguraţii români(art. 333).

Cardul se emite individual pentru fiecare asigurat care îl solicită(art. 334).

El nu acoperă situaţia în care asiguratul se deplasează într-un stat membru al Uniunii Europene în vederea beneficierii de tratament medical(art. 335).

§ 18. Cardul naţional de asigurări sociale de sănătate

Cardul naţional de asigurări sociale de sănătate[1] este electronic, distinct de cardul european şi poate fi utilizat numai pe teritoriul ţării noastre.

Cardul naţional de asigurări sociale de sănătate se emite pentru dovedirea calităţii de asigurat pentru furnizarea unor servicii medicale. Pentru persoanele care refuză în mod expres, din motive religioase sau de conştiinţă primirea cardului naţional pentru dovedirea calităţii de asigurat, se emite adeverinţa de asigurat, prevăzută la art. 319 lit. b[1])[2] (art. 337).

Informaţiile minime care vor putea fi accesate de pe card sunt următoarele:

a) numele, prenumele, precum şi codul numeric personal ale asiguratului;

b) codul unic de identificare în sistemul de asigurări sociale de sănătate;

c) numărul de identificare al cardului naţional de asigurări sociale de sănătate (art. 338).

Se emite individual pentru fiecare asigurat cu vârsta de peste 18 ani (art. 343).

Cardul naţional poate fi utilizat numai pe teritoriul României (art. 341).

Furnizorii de servicii medicale, medicamente şi dispozitive medicale aflaţi în relaţii contractuale cu casele de asigurări de sănătate, precum şi titularii cardului naţional de asigurări sociale de sănătate au obligaţia de a solicita şi, respectiv, de a prezenta acest document, la data acordării asistenţei medicale, în condiţiile legale (art. 342 alin. 1).

---

[1] *Cardul naţional de asigurări sociale de sănătate*, sau *card naţional* este documentul care dovedeşte că titularul acestuia este asigurat în sistemul de asigurări sociale de sănătate din România [art. 326 lit. b)].

[2] *Adeverinţa de asigurat cu o valabilitate de 3 luni* este documentul prin care se atestă calitatea de asigurat, cu o valabilitate de 3 luni de la data eliberării, pentru persoanele care refuză în mod expres, din motive religioase sau de conştiinţă primirea cardului naţional de asigurări sociale de sănătate, al cărei model este stabilit prin ordin al preşedintelui Casei Naţionale de Asigurări de Sănătate[art. 326 lit. c)]

§ 19. Asigurările voluntare de sănătate

Asigurările voluntare de sănătate sunt reglementate prin Legea nr. 95/2006, în Titlul nr. X.

Asigurările voluntare de sănătate reprezintă un sistem facultativ prin care un asigurător[1] constituie, pe principiul mutualității, un fond de asigurare, prin contribuția unui număr de asigurați[2] expuși la producerea riscului de îmbolnăvire, și îi indemnizează, în conformitate cu clauzele stipulate în contractul de asigurare, pe cei care suferă un prejudiciu, din fondul alcătuit din primele încasate, precum și din celelalte venituri rezultate ca urmare a activității desfășurate de asigurător și fac parte din gama asigurărilor facultative conform Legii nr. 136/1995 privind asigurările și reasigurările în România.

Asigurații pot primi indemnizații atât pentru acea parte a cheltuielilor cu serviciile medicale care excedează pachetului de servicii medicale de bază[3] acoperite de sistemul de asigurări sociale de sănătate, cât și pentru coplăți[4], dacă acest lucru este prevăzut în contractul de asigurare voluntară de sănătate.

Nu fac obiectul legii asigurările pentru boli profesionale și accidente de muncă și serviciile medicale furnizate sub formă de abonament[5] (art. 348).

Asigurările voluntare de sănătate pot fi, asigurări de tip complementar și suplimentar.

Asigurările de tip complementar suportă coplata datorată de asigurat.

---

[1] *Asigurător* este persoana juridică ori filiala autorizată în condițiile Legii nr. 32/2000 privind activitatea de asigurare și supravegherea asigurărilor, cu modificările și completările ulterioare, să exercite activități de asigurare, să practice clasele de asigurări de sănătate din categoria asigurărilor de viață și/sau generale și care își asumă răspunderea de a acoperi cheltuielile cu serviciile medicale prevăzute în contractul de asigurare voluntară de sănătate, inclusiv coplata stabilită în condițiile legii, precum și sucursala unei societăți de asigurare ori a unei societăți mutuale, dintr-un stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, care a primit o autorizație de la autoritatea competentă a statului membru de origine în acest sens [art. 347 lit. b)].

[2] *Asigurat* este persoana care are un contract de asigurare încheiat cu asigurătorul și față de care asigurătorul are obligația ca la producerea riscului asigurat să acorde indemnizația sau suma asigurată conform prevederilor contractului de asigurare voluntară de sănătate [art. 347 lit. a)].

[3] *Pachet de servicii medicale de bază* sunt acele servicii și produse destinate prevenirii, diagnosticării, tratamentului, corectării și recuperării diferitelor afecțiuni, la care asigurații au acces în totalitate, parțial sau cu anumite limitări în volum ori în suma acoperită [art. 347 lit. f)].

[4] *Coplata pentru asigurări voluntare de sănătate de tip complementar* diferența între tariful decontat de casa de asigurări de sănătate din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate și tariful maximal stabilit de Ministerul Sănătății, ca autoritate națională în politica de prețuri a serviciilor medicale, medicamentelor și dispozitivelor medicale [art. 347 lit. c)].

[5] *Servicii medicale furnizate sub formă de abonament* sunt acele servicii medicale preplătite, pe care furnizorii le acordă în mod direct abonaților, și nu prin intermediul asigurătorilor, cu respectarea legislației în vigoare pentru autorizarea, înființarea și funcționarea furnizorilor de servicii medicale, dar și cu privire la activitățile financiare care acoperă riscurile producerii unor evenimente neprevăzute. Aceste servicii medicale sunt acordate de furnizorii de servicii medicale în număr definit, cu o valoare certă, obligându-se astfel ca în schimbul unei sume primite periodic sub formă de abonament să suporte toate costurile serviciilor medicale pe care abonații le-ar putea efectua în afara serviciilor incluse în pachetul de servicii medicale de bază. Furnizarea de servicii medicale sub formă de abonament nu acoperă riscurile producerii unor evenimente neprevăzute sau a căror valoare nu poate fi definită în mod concret. Furnizorii de servicii medicale care acordă servicii medicale sub formă de abonament nu vor deconta aceleași servicii efectuate acelorași abonați, pentru același episod de boală, atât în sistemul de asigurări sociale de sănătate, cât și în cadrul asigurărilor voluntare de sănătate. [art. 347 lit. h)].

Asigurările de tip suplimentar suportă total sau parțial plata pentru orice tip de servicii necuprinse în pachetul de servicii medicale de bază, opțiunea pentru un anumit personal medical, solicitarea unei a doua opinii medicale, condiții hoteliere superioare, alte servicii medicale specificate în polița de asigurare (art. 349).

Sunt eligibile pentru serviciile oferite de sistemul de asigurări voluntare de sănătate orice persoane, cetățeni români, cetățeni străini sau apatrizi care au dreptul la pachetul de servicii medicale de bază în temeiul asigurărilor sociale de sănătate (art. 350).

Angajatorii, persoane fizice sau juridice, pot să încheie contracte de asigurare voluntară pentru angajații lor, individual sau în grup, acordate ca beneficii adiționale la drepturile salariale ale acestora, în scopul atragerii și stabilizării personalului angajat (art. 351).

§ 20. Contractul de asigurare voluntară de sănătate

Contractul de asigurare voluntară de sănătate trebuie să cuprindă, pe lângă elementele obligatorii, și următoarele elemente:

a) lista coplăților pentru asigurări voluntare de sănătate de tip complementar;

b) lista serviciilor din asigurarea voluntară suplimentară;

c) lista furnizorilor agreați[1];

d) modalitatea de contactare a acestora, direct sau prin intermediul unui departament de asistență a asiguraților;

e) drepturile și obligațiile părților, cu evidențierea clară a riscului de îmbolnăvire individual;

f) modalitățile de decontare a serviciilor medicale;

g) modalitățile de încetare a valabilității contractului;

h) modalitățile de soluționare a eventualelor litigii (art. 353).

Asigurătorii sunt obligați ca la încheierea contractului să ofere asiguratului toate informațiile necesare privind drepturile și obligațiile în vederea protejării intereselor asiguraților (art. 354).

Asigurătorul poate solicita, la inițierea contractului de asigurare, pe cheltuiala proprie și cu consimțământul pacientului, informații privind starea de sănătate a asiguratului, precum și efectuarea unui examen medical pentru evaluarea stării de sănătate a solicitantului de către un furnizor de servicii medicale desemnat de acesta.

Informațiile cuprinse în contractul de asigurare voluntară, precum și informațiile privind starea de sănătate a asiguratului au caracter confidențial și nu pot fi divulgate unor terți de către asigurători.

Prin contract, asigurătorul care practică asigurări voluntare de sănătate de tip suplimentar poate restricționa pentru acest tip de asigurare accesul asiguratului, parțial sau în totalitate, la anumiți furnizori de servicii și poate condiționa utilizarea unor servicii în caz

---

[1] *Furnizor de servicii medicale* poate fi persoana fizică sau juridică autorizată de Ministerul Sănătății Publice să acorde servicii medicale în condițiile legii [art. 347 lit. d)].

Listă a furnizorilor agreați este totalitatea furnizorilor aflați în relații contractuale cu asigurători care practică asigurări voluntare de sănătate de tip suplimentar [art. 347 lit. e)].

de îmbolnăvire de efectuarea prealabilă a unor controale periodice profilactice sau de utilizarea unor anumiți furnizori agreați.

Asigurătorii care comercializează asigurări voluntare de sănătate complementare sunt obligați să achite coplata conform contractului cu asiguratul oricărui furnizor de servicii aflat în relație contractuală cu casele de asigurări și nu pot restricționa pentru acestea accesul asiguraților (art. 355).

§ 21. Concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate

Drepturile de asigurări sociale, sunt reglementate de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și îndemnizația lunară pentru creșterea copilului[1] și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate[2], care prevăd că asigurații au dreptul la:

a) concediu și indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, cauzată de boli obișnuite sau de accidente în afara muncii;

b) concedii medicale și indemnizații pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă, exclusiv pentru situațiile rezultate ca urmare a unor accidente de muncă sau boli profesionale;

c) concediu și indemnizație pentru maternitate;

d) concediu și indemnizație pentru creșterea copilului;

e) concediu și indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav;

f) concediu de risc maternal (art. 2).

Conform art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005, asigurații, au dreptul, pe perioada în care au domiciliul sau reședința pe teritoriul României, la concedii medicale și indemnizații de asigurări sociale de sănătate, dacă:

– desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă, în baza raportului de serviciu, act de detașare sau a unui statut special prevăzut de lege, sau beneficiază de alte venituri asimilate salariilor;

– realizează în România venituri de la angajatori din state care nu intră sub incidența legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte;

– beneficiază de indemnizație de șomaj.

Se pot asigura în sistemul de asigurări sociale de sănătate, pentru a beneficia de concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate, persoanele fizice, altele decât cele amintite mai sus, pe bază de contract de asigurare pentru concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate.

Pentru a beneficia de concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate, persoanele trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții:

---

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 830 din 10 decembrie 2010, modificată ulterior, inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 81/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 792 din 17 septembrie 2018).

[2] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1074 din 29 noiembrie 2005, modificată ulterior, inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 1 martie 2018).

a) să îndeplinească stagiul minim de cotizare;

b) să prezinte adeverința de la plătitorul de indemnizații din care să reiasă numărul de zile de concediu de incapacitate temporară de muncă avute în ultimele 12 luni, cu excepția urgențelor medico-chirurgicale sau a bolilor infectocontagioase din grupa A.

Cota de contribuție se datorează și se achită de către persoanele asigurate facultativ. Venitul lunar pentru care se optează plata contribuției este un venit ales care nu poate fi mai mic decât valoarea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată, stabilit potrivit legii, și nici mai mare decât valoarea a de 12 ori a acestuia.

Salariul de bază minim brut pe țară utilizat la stabilirea bazei lunare de calcul al contribuției este salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată stabilit prin hotărâre a Guvernului, aferent lunii pentru care se optează plata contribuției.

Persoanele asigurate facultativ efectuează plata contribuției lunar, prin aplicarea cotei asupra venitului lunar ales înscris în contract.

Persoanele asigurate care au beneficiat de certificate de concediu medical, informațiile referitoare la certificate, precum și veniturile care intră în baza de calcul al indemnizațiilor aferente acestora se declară de către persoanele fizice și juridice care au calitatea de angajatori sau sunt asimilate acestora la care își desfășoară activitatea persoanele fizice, persoanele fizice care au asigurare facultativă, precum și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, prin agențiile pentru ocuparea forței de muncă județene și a municipiului Bucureşti prin declarația prevăzută de Codul fiscal.

Persoanele fizice și juridice care au calitatea de angajatori și ANOFM sunt obligate să depună la casele de asigurări de sănătate, în a căror rază administrativ-teritorială își au sediul social, respectiv domiciliul, exemplarul 2 al certificatelor de concediu medical în condițiile în care se solicită restituirea sumelor reprezentând indemnizații plătite asiguraților, care sunt suportate din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate.

Tot acestea, au obligația de a pune la dispoziția organelor de control ale caselor de asigurări de sănătate documentele justificative și actele de evidență necesare în vederea verificării modului de determinare a indemnizațiilor suportate din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate.

Pentru a beneficia de concedii și indemnizații, persoanele care se asigură facultativ sunt obligate să încheie contractul de asigurare pentru concedii și indemnizații cu casa de asigurări de sănătate la care sunt luate în evidență ca persoane asigurate în sistemul de asigurări sociale de sănătate. Contractul se înregistrează la casa de asigurări de sănătate și produce efecte de la data înregistrării. El se încheie între persoana interesată sau, după caz, de persoana împuternicită de către aceasta în acest sens și casa de asigurări de sănătate.

Ori de câte ori intervin modificări asupra elementelor care au stat la baza încheierii contractului de asigurare pentru concedii și indemnizații este obligatorie încheierea unui act adițional la contract, în termen de maximum 30 de zile de la apariția modificării respective. Actul adițional la contract produce efecte pentru viitor începând cu data înregistrării acestuia și are același regim juridic ca și contractul de asigurare pentru concedii și indemnizații.

Persoanele care au beneficiat de certificate medicale și informațiile referitoare la certificate se declară și de către persoanele fizice care obțin venituri sub formă de salarii ca urmare a activității desfășurate la misiunile diplomatice și posturile consulare

acreditate în România, precum şi la reprezentanţele din România ale persoanelor juridice străine, precum şi de persoanele fizice care realizează venituri din salarii sau asimilate salariilor, care îşi desfăşoară activitatea în România şi obţin venituri sub formă de salarii de la angajatori care nu au sediu social, sediu permanent sau reprezentanţă în România şi care datorează contribuţiile sociale obligatorii pentru salariaţii lor, potrivit prevederilor legislaţiei europene aplicabile în domeniul securităţii sociale, precum şi ale acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte, în condiţiile prevăzute Codul fiscal (art. 6).

Stagiul minim de asigurare pentru acordarea drepturilor este de 6 luni realizate în ultimele 12 luni anterioare lunii pentru care se acordă concediul medical.

Acest stagiu se constituie din însumarea perioadelor pentru care s a achitat:

- contribuţia asiguratorie pentru muncă;
- pentru care s-a achitat contribuţia pentru concedii şi indemnizaţii de către angajator sau, după caz, de către asigurat, respectiv de către fondul de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale sau bugetul asigurărilor pentru şomaj;
- pentru care s-a achitat contribuţia de 1% asupra venitului lunar ales;
- pentru care persoanele sunt asigurate fără plata contribuţiei.

Se asimilează stagiului de cotizare în sistemul de asigurări sociale de sănătate perioadele în care:

a)asiguratul beneficiază de concediile şi indemnizaţiile de asigurări de sănătate;

b)a beneficiat de pensie de invaliditate;

c) a urmat cursurile de zi ale învăţământului universitar, pe durata normală a studiilor respective, cu condiţia absolvirii acestora cu examen de licenţă sau de diplomă organizat în prima sesiune. Dovada absolvirii cursurilor de zi ale învăţământului universitar se face cu diplomele eliberate de instituţiile autorizate. Dovada duratei normale a studiilor respective se face cu diploma de absolvire, foaia matricolă sau cu adeverinţă eliberată de instituţia de învăţământ superior;

d) a beneficiat de indemnizaţie lunară pe perioada concediului de acomodare, de indemnizaţie pentru creşterea copilului.

Aceste perioade se asimilează stagiului de cotizare numai dacă atunci asiguratul nu a realizat stagii de cotizare (art. 8).

Asiguraţii au dreptul la concediu şi indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă, fără condiţii de stagiu de cotizare, în cazul urgenţelor medico chirurgicale, tuberculozei, bolilor infectocontagioase din grupa A, neoplaziilor şi SIDA (art. 9).

Pentru persoanele care realizează venituri, baza de calcul al indemnizaţiilor se determină ca medie a veniturilor brute lunare din ultimele 6 luni din cele 12 luni din care se constituie stagiul de cotizare, până la limita a 12 salarii minime brute pe ţară lunar, pe baza cărora se calculează contribuţia asiguratorie pentru muncă.

Pentru persoanele care beneficiază de indemnizaţie de şomaj, baza de calcul al indemnizaţiilor se determină ca medie a veniturilor brute lunare reprezentând indemnizaţie de şomaj, din ultimele 6 luni din cele 12 luni din care se constituie stagiul de cotizare, până la limita a 12 salarii minime brute pe ţară lunar.

Pentru persoanele asigurate facultativ, baza de calcul al indemnizaţiilor se determină ca medie a veniturilor asigurate, înscrise în contractul de asigurare, din ultimele 6 luni din cele 12 luni din care se constituie stagiul de cotizare, până la limita a 12 salarii minime brute pe ţară lunar.

În situația în care la stabilirea celor 6 luni din care se constituie baza de calcul al indemnizațiilor se utilizează perioadele asimilate stagiului de cotizare, veniturile care se iau în considerare sunt:

a)indemnizațiile de asigurări sociale de care au beneficiat asigurații;

b)salariul de bază minim brut pe țară din perioadele respective;

c)indemnizațiile pentru concediu de acomodare sau creşterea copilului până la 2 ani, de care au beneficiat asigurații.

Prevederile de mai sus se aplică şi în cazul pensionarilor de invaliditate gradul III, precum şi în cazul pensionarilor nevăzători, pe perioada în care se află în situația în care beneficiază de venituri.

Pentru persoanele asigurate obligatoriu, în cazul în care stagiul de cotizare este mai mic de 6 luni, pentru situațiile urgențelor medico-chirurgicale, tuberculozei, bolilor infectocontagioase din grupa A, neoplaziilor şi SIDA. Lista cuprinzând urgențele medico-chirurgicale, precum şi bolile infectocontagioase din grupa A şi concediu de risc maternal, baza de calcul al indemnizațiilor de asigurări sociale o constituie media veniturilor lunare realizate sau, după caz, venitul lunar din prima lună de activitate.

Pentru persoanele asigurate facultativ, în cazul în care stagiul de cotizare este mai mic de 6 luni, pentru situațiile mai sus amintite, baza de calcul al indemnizațiilor de asigurări sociale o constituie media veniturilor lunare asigurate, înscrise în contractul de asigurare sau, după caz, venitul lunar din prima lună de asigurare.

Din duratele de acordare a concediilor medicale, exprimate în zile calendaristice, se plătesc zilele lucrătoare.

La stabilirea numărului de zile ce urmează a fi plătite se au în vedere prevederile legale cu privire la zilele de sărbătoare declarate nelucrătoare, precum şi cele referitoare la stabilirea programului de lucru, prevăzute prin contractele colective de muncă.

Asigurații beneficiază de concedii şi de indemnizații, în baza certificatului medical eliberat de medicul curant. *Medic curant* este orice medic aflat în relație contractuală cu casele de asigurări de sănătate, precum şi orice alt medic cu autorizație de liberă practică valabilă, medic de familie sau specialist, care încheie o convenție în acest sens cu casele de asigurări de sănătate.

Medicii curanți pot completa certificatele de concediu medical atât pe suport hârtie, cât şi electronic şi le pot transmite pe suport hârtie sau prin mijloace electronice de transmitere la distanță angajatorilor/persoanelor în drept, după caz.

Certificatele de concediu medical care sunt transmise prin mijloace electronice de transmitere la distanță de către medicii care le eliberează, sunt semnate de aceştia cu semnături electronice calificate.

§ 22. Concediul şi indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă

Indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă se suportă:

– de către angajator, din prima zi până în a 5-a zi de incapacitate temporară de muncă[1];

– din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, începând cu:

[1] Text modificat prin Legea nr. 399/2006.

a) ziua următoare celor suportate de angajator, şi până la data încetării incapacității temporare de muncă a asiguratului sau a pensionării acestuia;

b) prima zi de incapacitate temporară de muncă, în cazul persoanelor asigurate ce realizează în România venituri din desfăşurarea unei activități în baza unui contract individual de muncă, a unui raport de serviciu, act de detaşare sau a unui statut special, precum şi alte venituri asimilate salariilor, de la angajatori din state care nu intră sub incidența legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum şi a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte şi persoanelor care beneficiază de indemnizație de şomaj (art. 12)[1].

Durata de acordare a concediului şi a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă, este de cel mult 183 de zile în interval de un an, socotit din prima zi de îmbolnăvire[2].

Începând cu a 91-a zi concediul se poate prelungi până la 183 de zile, cu avizul medicului expert al asigurărilor sociale[3].

Durata de acordare a concediului şi a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă este mai mare în cazul unor boli speciale şi se diferențiază după cum urmează:

– un an, în intervalul ultimilor 2 ani, pentru tuberculoză pulmonară şi unele boli cardiovasculare, stabilite de Casa Națională de Asigurări de Sănătate, denumită în continuare CNAS, cu acordul Ministerului Sănătății;

– un an, cu drept de prelungire până la un an şi 6 luni de către medicul expert al asigurărilor sociale, în intervalul ultimilor 2 ani, pentru tuberculoză meningeală, peritoneală şi urogenitală, inclusiv a glandelor suprarenale, pentru SIDA şi neoplazii, în funcție de stadiul bolii;

– un an şi 6 luni, în intervalul ultimilor 2 ani, pentru tuberculoză pulmonară operată şi osteoarticulară;

– 6 luni, cu posibilitatea de prelungire până la maximum un an, în intervalul ultimilor 2 ani, pentru alte forme de tuberculoză extrapulmonară, cu avizul medicului expert al asigurărilor sociale (art. 13).

Medicul primar sau, medicul specialist în afecțiunea principal invalidantă poate propune pensionarea de invaliditate dacă bolnavul nu a fost recuperat la expirarea duratelor de acordare a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă.

În situații temeinic motivate de posibilitatea recuperării, medicul poate propune prelungirea concediului medical peste 183 de zile, în scopul evitării pensionării de invaliditate şi menținerii asiguratului în activitate.

Medicul expert al asigurărilor sociale decide prelungirea concediului medical pentru continuarea programului recuperator, reducerea programului de lucru, reluarea activității în raport de pregătirea profesională şi de aptitudini ori pensionarea de invaliditate.

Prelungirea concediului medical peste 183 de zile se face pentru cel mult 90 de zile, conform procedurilor stabilite de Casa Națională de Pensii Publice, împreună cu CNAS, în raport cu evoluția cazului şi cu rezultatele acțiunilor de recuperare (art. 14)[4].

În cazul în care medicul expert al asigurărilor sociale a emis avizul de pensionare de invaliditate, plata indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă se face până la

[1] Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2017.
[2] Text modificat prin Legea nr. 399/2006.
[3] Text modificat prin Legea nr. 399/2006.
[4] Art. 14 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2017.

sfârşitul lunii următoare celei în care s-a emis avizul, fără a se depăşi durata maximă de acordare a concediului (art. 15).

Asiguraţii a căror incapacitate temporară de muncă a survenit în timpul concediului de odihnă sau al concediului fără plată beneficiază de indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă, concediul de odihnă sau fără plată fiind întrerupt, urmând ca zilele neefectuate să fie reprogramate.

Beneficiază de indemnizaţii pentru incapacitate temporară de muncă, în aceleaşi condiţii ca şi ceilalţi asiguraţi, pensionarii care obţin venituri, precum şi pensionarii de invaliditate gradul III sau, pensionarii nevăzători, membri ai asociaţiei familiale sau autorizaţi să desfăşoare activităţi independente (art. 16)[1].

Cuantumul brut lunar al indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă se determină prin aplicarea procentului *de 75% asupra bazei de calcul.*

Cuantumul brut lunar al indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă, determinată de tuberculoză, SIDA, neoplazii, precum şi de o boală infectocontagioasă din grupa A şi de urgenţe medico-chirurgicale, este de 100% din baza de calcul (art. 17).

§ 23. Concedii şi indemnizaţii pentru prevenirea îmbolnăvirilor şi recuperarea capacităţii de muncă

În scopul prevenirii îmbolnăvirilor şi recuperării capacităţii de muncă, asiguraţii pot beneficia de:

– indemnizaţie pentru reducerea timpului de muncă;
– concediu şi indemnizaţie pentru carantină;
– tratament balnear, în conformitate cu programul individual de recuperare (art. 18).

Indemnizaţia pentru reducerea timpului de muncă cu o pătrime din durata normală se acordă asiguraţilor care, din motive de sănătate, nu mai pot realiza durata normală de muncă.

Indemnizaţia se acordă, la propunerea medicului curant, cu avizul medicului expert al asigurărilor sociale, pentru cel mult 90 de zile în ultimele 12 luni anterioare primei zile de concediu, în una sau mai multe etape.

Cuantumul brut lunar al indemnizaţiei pentru reducerea timpului de muncă este egal cu diferenţa dintre baza de calcul şi venitul salarial brut realizat de asigurat prin reducerea timpului normal de muncă, fără a depăşi 25% din baza de calcul (art. 19).

Concediul şi indemnizaţia pentru carantină se acordă asiguraţilor cărora li se interzice continuarea activităţii din cauza unei boli contagioase, pe durata stabilită prin certificatul eliberat de direcţia de sănătate publică.

Cuantumul brut lunar al indemnizaţiei pentru carantină reprezintă 75% din baza de calcul (art. 20).

Asiguraţii aflaţi în incapacitate temporară de muncă pe o perioadă mai mare de 90 de zile consecutive beneficiază de tratament balnear şi de recuperare a capacităţii de muncă, pe baza prescripţiilor medicale, cu sau fără contribuţie personală, în condiţiile prevăzute în Contractul-cadru privind condiţiile acordării asistenţei medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate.

[1] Art. 16 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 99/2017.

Tratamentul balnear şi de recuperare a capacității de muncă se desfăşoară în conformitate cu prevederile programului individual de recuperare întocmit de medicul curant, cu avizul obligatoriu al medicului expert al asigurărilor sociale, în funcție de natura, stadiul şi prognosticul bolii, structurat pe etape.

În funcție de tipul afecțiunii şi de natura tratamentului, durata tratamentului balnear este de 15-21 de zile şi se stabileşte odată cu avizul obligatoriu al medicului expert.

Programul individual de recuperare este obligatoriu şi se realizează în unități sanitare specializate aflate în relație contractuală cu casele de asigurări de sănătate.

După fiecare etapă prevăzută în programul individual de recuperare asiguraţii sunt supuşi reexaminării medicale. În funcție de rezultatele acesteia medicul expert actualizează programul individual de recuperare, recomandă reluarea activității profesionale sau propune pensionarea de invaliditate.

Plata indemnizațiilor nu se cuvine pe perioadele în care asiguratul, din motive imputabile lui, nu îşi îndeplineşte obligația de a urma şi de a respecta programul individual de recuperare.

§ 24. Concediul şi indemnizaţia de maternitate

Aşa cum prevede art. 23 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005, asiguratele au dreptul la concedii pentru sarcină şi lăuzie, pe o perioadă de 126 de zile calendaristice, perioadă în care beneficiază de indemnizație de maternitate.

De aceleaşi drepturi beneficiază şi femeile care din motive neimputabile lor, nu mai au calitatea de asigurat, dacă nasc în termen de 9 luni de la data pierderii acestei calității. Faptul că pierderea calității de asigurat nu s-a produs din motive imputabile persoanei în cauză se dovedeşte cu acte oficiale eliberate de către angajatori sau asimilații acestora.

În această situație, baza de calcul a indemnizației de maternitate se constituie din media veniturilor lunare pe baza cărora s-a calculat contribuția pentru concedii şi indemnizații, din ultimele 6 luni anterioare datei pierderii calității de asigurat.

Concediul pentru sarcină se acordă pe o perioadă de 63 de zile înainte de naştere, iar concediul pentru lăuzie pe o perioadă de 63 de zile după naştere.

Concediile pentru sarcină şi lăuzie se pot compensa între ele, în funcție de recomandarea medicului şi de opțiunea persoanei beneficiare, în aşa fel încât durata minimă obligatorie a concediului de lăuzie să fie de 42 de zile calendaristice.

Persoanele cu handicap asigurate beneficiază, la cerere, de concediu pentru sarcină, începând cu luna a 6-a de sarcină.

În situația copilului născut mort sau dacă acesta moare în perioada concediului de lăuzie, indemnizația de maternitate se acordă pe toată durata acestuia.

Cuantumul brut lunar al indemnizației de maternitate este de 85% din baza de calcul.

§ 25. Concediul şi indemnizaţia pentru creşterea copilului

Art. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul şi îndemnizația lunară pentru creşterea copilului prevede că, persoanele care, în ultimii 2 ani anteriori datei naşterii copilului, au realizat timp de cel puțin 12 luni venituri din salarii şi

asimilate salariilor, venituri din activități independente, venituri din drepturi de proprietate intelectuală, venituri din activități agricole, silvicultură și piscicultura, supuse impozitului, beneficiază de concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani, respectiv 3 ani, în cazul copilului cu handicap, precum și de o indemnizație lunară[1].

Acest indicator social de referință este reglementat prin art. 33^1 din Legea nr. 76/2002 și are valoare de 500 lei.

Cuantumul indemnizației lunare pentru creșterea copilului este de 85% din media veniturilor nete realizate în ultimele 12 luni din ultimii 2 ani anteriori datei nașterii copilului. Cuantumul minim al indemnizației lunare nu poate fi mai mic decât suma rezultată din aplicarea unui coeficient de multiplicare de 2,5 la valoarea ISR, adică 1250 lei, iar cuantumul maxim al acesteia nu poate depăși valoarea de 8.500 lei.

Cele 12 luni pot fi constituite integral și din perioadele în care persoanele s-au aflat în una sau mai multe dintre următoarele situații:

a) au beneficiat de indemnizație de șomaj, sau au realizat perioade de stagiu de cotizare în sistemul public de pensii, în condițiile prevăzute de actele normative cu caracter special care reglementează concedierile colective;

b) s-au aflat în evidența agențiilor județene pentru ocuparea forței de muncă, respectiv a municipiului București, în vederea acordării indemnizației de șomaj;

c) au beneficiat de concedii și de indemnizații de asigurări sociale de sănătate prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate;

d) au beneficiat de concedii medicale și de indemnizații pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă, exclusiv pentru situațiile rezultate ca urmare a unor accidente de muncă sau boli profesionale;

e) au beneficiat de pensie de invaliditate;

f) se află în perioada de întrerupere temporară a activității, din inițiativa angajatorului, fără încetarea raportului de muncă, pentru motive economice, tehnologice, structurale sau similare;

g) au beneficiat de concediu și indemnizație lunară pentru creșterea copilului;

h) au beneficiat de concediu și indemnizație lunară pentru creșterea sau îngrijirea copilului cu handicap[2];

i) au beneficiat de concediu fără plată pentru creșterea copilului;

j) se află în perioada de 3 luni de la încetarea unui contract de muncă pe durată determinată și începerea unui alt contract de muncă pe durată determinată;

k) au însoțit soțul/soția trimis/trimisă în misiune permanentă în străinătate[3];

l) au efectuat sau efectuează serviciul militar pe bază de voluntariat, au fost concentrați, mobilizați sau în prizonierat;

m) frecventează, fără întrerupere, cursurile de zi ale învățământului preuniversitar, inclusiv în cadrul programului „A doua șansă", sau, după caz, universitar la nivelul

---

[1] Art. 2 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 81/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 792 din 17 septembrie 2018).

[2] Art. 2 lit. h) a fost modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 124/2011 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 938 din 30 decembrie 2011).

[3] Art. 2 alin. (5) lit. k) a fost modificat prin Legea nr. 132/2011 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 452 din 28 iunie 2011).

studiilor universitare de licență ori de master, precum și ale învățământului postuniversitar la nivel de masterat, organizate potrivit legii, în țară sau în străinătate, într-un domeniu recunoscut de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, cu excepția situației de întrerupere a cursurilor din motive medicale[1];

n) au calitate de doctorand;

o) se află în perioada cuprinsă între încheierea unei forme de învățământ preuniversitar și începerea, în același an calendaristic, a unei alte forme de învățământ preuniversitar, cursuri de zi, frecventate fără întrerupere;

p) se află în perioada cuprinsă între absolvirea cursurilor de zi ale învățământului preuniversitar, și începerea învățământului universitar, cursuri de zi, în același an calendaristic;

q) se află în perioada cuprinsă între încheierea unei forme de învățământ universitar, cursuri de zi, cu sau fără examen de licență sau de diplomă, și începerea, în același an calendaristic, a unei alte forme de învățământ universitar, cursuri de zi, frecventate fără întrerupere;

r) se află în perioada cuprinsă între încheierea unei forme de învățământ universitar, la nivelul studiilor universitare de licență sau de master, precum și ale învățământului postuniversitar la nivel de masterat, cursuri de zi, și începerea, în același an calendaristic, a unei alte forme de învățământ universitar la nivelul studiilor universitare de licență sau de master, cursuri de zi, organizate potrivit legii, frecventate fără întrerupere[2];

s) se află în perioada cuprinsă între încheierea unei forme de învățământ postuniversitar, cursuri de zi, și începerea, în același an calendaristic, a unei alte forme de învățământ postuniversitar, cursuri de zi, frecventate fără întrerupere;

t) se află în perioada de 60 de zile de la finalizarea cursurilor învățământului obligatoriu sau, după caz, de la absolvirea cursurilor de zi ale învățământului preuniversitar, universitar la nivelul studiilor universitare de licență sau de master și postuniversitar la nivel de masterat, cu sau fără examen de absolvire, în vederea angajării ori, după caz, trecerii în șomaj, calculate începând cu data de 1 a lunii următoare finalizării studiilor[3];

u) au beneficiat de concediu fără plată pentru a participa la cursuri de formare și perfecționare profesională din inițiativa angajatorului sau la care acesta și-a dat acordul;

v) se află în perioada cuprinsă între absolvirea cursurilor de zi ale învățământului medical superior, cu examen de licență organizat în prima sesiune, și începerea primului rezidențiat după absolvire.

În vederea acordării drepturilor, persoanele care au realizat activități profesionale în statele membre ale Uniunii Europene sau în alte state care aplică prevederile Regulamentului (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială și ale Regulamentului (CE) nr. 987/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind

[1] Art. 2 alin. (5) lit. m) a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 124/2011.
[2] Art. 2 alin. (5) lit. r) a fost modificat prin Legea nr. 132/2011.
[3] Art. 2 alin. (5) lit. t) a fost modificat prin Legea nr. 132/2011.

coordonarea sistemelor de securitate socială, beneficiază de totalizarea perioadelor de activitate realizate în aceste state în condițiile prevăzute de acesta (art. 2)[1].

Veniturile din salarii, din activități independente și din activități agricole sunt cele impozabile și reprezintă valoarea obținută după aplicarea cotei de impozitare asupra venitului impozabil stabilit conform legii, corespunzător fiecărei categorii de venit.

Veniturile care se iau în considerare pentru stabilirea nivelului indemnizației pentru creșterea copilului reprezintă, după caz:

a) suma încasată de persoana îndreptățită, rezultată după aplicarea cotei de 16% asupra bazei de calcul al impozitului determinate ca diferență între venitul net din salarii calculat prin deducerea din venitul brut a contribuțiilor obligatorii aferente unei luni și a deducerii personale acordate pentru luna respectivă și contribuțiile la fondurile de pensii facultative, precum și cotizația sindicală plătită în luna respectivă pentru veniturile din salarii, la locul unde se află funcția de bază;

b) suma încasată de persoana îndreptățită, rezultată după aplicarea cotei de 16% asupra bazei de calcul al impozitului determinate ca diferență între venitul brut și contribuțiile obligatorii pe fiecare loc de realizare a acestora, pentru veniturile obținute în celelalte cazuri;

c) suma încasată de persoana îndreptățită, calculată de către plătitorul acesteia, pentru perioadele asimilate;

d) suma încasată de persoana îndreptățită care realizează venituri supuse impozitului pe venit, dar care sunt scutite de plata acestuia sau sunt considerate neimpozabile;

e) suma rezultată după aplicarea cotei de impozitare asupra venitului net din activități independente determinat în condițiile legii;

f) suma rezultată după aplicarea cotei de impozitare asupra venitului net din activități agricole determinat în condițiile legii.

Prin fracțiune de lună se înțelege efectuarea a cel puțin jumătate din zilele lucrătoare din acea lună în care persoana îndreptățită a realizat venituri supuse impozitului ori s-a aflat în una sau mai multe dintre situațiile amintite mai sus.

Prin excepție, se acceptă ca de cel mult 3 ori fracțiunea de lună să fie constituită dintr-un număr mai mic de zile lucrătoare decât cel prevăzut anterior.

În situația în care nașterea copilului se produce înainte de termen, perioada se diminuează cu perioada cuprinsă între data nașterii copilului și data prezumată a nașterii, certificată de medicul de specialitate (art. 4).

Nivelul indemnizațiilor lunare se majorează cu 2,5 ISR pentru fiecare copil născut dintr-o sarcină gemelară, de tripleți sau multipleți, începând cu al doilea copil provenit dintr-o astfel de naștere (art. 5)[2].

După împlinirea de către copil a vârstei de un an, cu excepția copilului cu handicap, persoanele care au optat pentru acordarea concediului pentru creșterea copilului și indemnizația lunară prevăzute la art. 2 alin. (1) lit. a) au dreptul la concediu fără plată pentru creșterea copilului până la vârsta de 2 ani.

---

[1] Art. 2 a fost modificat prin Legea nr. 66/2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 304 din 20 aprilie 2016).

[2] Art. 5 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2017.

Persoanele care în perioada în care sunt îndreptățite să beneficieze de concediul pentru creşterea copilului, obțin venituri supuse impozitului prevăzute la art. 3 au dreptul la un stimulent de inserție în cuantum lunar de 50% din cuantumul minim al indemnizației.

El se acordă cu cel puțin 60 de zile înainte de împlinirea de către copil a vârstei de 2 ani, respectiv 3 ani a copilului cu handicap, după cum urmează:

a) până la împlinirea de către copil a vârstei de 3 ani;

b) până la împlinirea de către copil a vârstei de 4 ani, în cazul copilului cu handicap, fără a beneficia în această perioadă de concediu şi indemnizație pentru îngrijirea copilului cu dizabilități.

În cazul persoanelor care beneficiază de indemnizația lunară şi solicită dreptul la stimulent de inserție, plata acestei indemnizații se suspendă. Cuantumul stimulentului de inserție s-a stabilit începând cu aprilie 2017 la valoarea de 650 lei (art. 7)[1].

De indemnizația lunară şi stimulentul de inserție beneficiază oricare dintre părinții fireşti ai copilului, dacă îndeplineşte condițiile de acordare.

Beneficiază de aceleaşi drepturi şi una dintre persoanele care a adoptat copilul, căreia i s-a încredințat copilul în vederea adopției sau care are copilul în plasament ori în plasament în regim de urgență, cu excepția asistentului maternal profesionist care poate beneficia de aceste drepturi numai pentru copiii săi, precum şi persoana care a fost numită tutore.

În situația persoanelor amintite mai sus, acordarea drepturilor se face ținându-se seama de perioada de 12 luni anterioare celei în care, după caz, s-a aprobat adopția, a fost făcută încredințarea, ori s-a instituit plasamentul sau tutela.

Dacă intervine decesul părintelui care îndeplinea condițiile pentru a beneficia de concediul şi de indemnizația, respectiv de stimulentul de inserție, părintele supraviețuitor are dreptul să beneficieze, la cerere, după cum urmează, de:

a) drepturile părintelui decedat, în situația în care acesta nu îndeplineşte condițiile legale;

b) drepturile amintite, dacă îndeplineşte condițiile de acordare (art. 8)[2].

Concediul şi indemnizația lunară, precum şi stimulentul de inserție se cuvin pentru fiecare dintre naşteri sau, după caz, pentru fiecare adopții.

Durata de acordare a concediului se prelungeşte corespunzător în cazul suprapunerii a două sau mai multor situații de natură a genera acest drept.

În cazurile de mai sus se acordă o singură indemnizație.

Pe perioada suprapunerii situațiilor, cuantumul indemnizației lunare se majorează cu suma de 2,5 ISR, adică 1625 lei pentru fiecare dintre copii, începând cu cel de-al doilea.

Majorarea se aplică inclusiv pentru situațiile în care persoana se află cu primul copil în perioada de concediu şi indemnizație pentru creşterea copilului şi naşte un alt/alți copil/copii sau se află în una dintre situațiile în care a adoptat unul sau mai mulți copii[3].

Dreptul la concediul pentru creşterea copilului se acordă pe bază netransferabilă persoanelor ai căror copii se nasc începând cu data de 1 martie 2012, precum şi celor

[1] Art. 7 a fost modificat prin Legea nr. 66/2016 şi Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 55/2017.
[2] Art. 8 a fost modificat prin Legea nr. 66/2016.
[3] Art. 9 a fost modificat prin Legea nr. 166/2012.

aflate în situațiile în care au adoptat copilul, cărora li s-a încredințat copilul în vederea adopției sau care au copilul în plasament ori în plasament în regim de urgență, precum și persoana care a fost numită tutore, începând cu această dată, în situația în care ambele persoane din familia respectivă îndeplinesc condițiile de acordare a acestuia, după cum urmează:

a) cel puțin o lună din perioada totală a concediului de creștere a copilului este alocată uneia dintre persoanele care nu a solicitat acest drept;

b) în situația în care persoana prevăzută la lit. a) nu solicită dreptul la concediul care îi revine, celălalt părinte nu poate beneficia de dreptul la concediu în locul acesteia, totuși, persoana care a solicitat inițial concediul și indemnizația pentru creșterea copilului poate opta pentru concediu fără plată sau, după caz, pentru realizarea de venituri supuse impozitului.

În cazul în care persoana care a solicitat inițial concediul și indemnizația pentru creșterea copilului optează pentru concediu fără plată, acesta constituie perioadă asimilată (art. 11)[1].

Drepturile se acordă în situația în care solicitantul îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

a) este cetățean român, cetățean străin sau apatrid;

b) are domiciliul sau reședința pe teritoriul României;

c) locuiește în România împreună cu copilul/copiii pentru care solicită drepturile și se ocupă de creșterea și îngrijirea acestuia/acestora (art. 12)[2].

Drepturile reprezentând indemnizația sau stimulentul de inserție se acordă la cerere, însoțită în mod obligatoriu de:

a) copia actului de identitate al solicitantului și a certificatului de naștere al copilului pentru care se solicită dreptul ori, după caz, de livretul de familie, certificate pentru conformitate cu originalul de către persoana care primește documentele;

b) actele doveditoare privind calitatea solicitantului și relația acestuia cu copilul/copiii pentru care solicită dreptul, pentru situațiile de adopție;

c) actele doveditoare care să ateste îndeplinirea perioadelor;

d) dovada eliberată de angajator sau organele competente privind veniturile realizate;

e) dovada privind suspendarea activității pentru perioada în care se solicită concediul pentru creșterea copilului;

f) orice alte documente care să ateste îndeplinirea condițiilor de eligibilitate.

La stabilirea bazei de calcul al indemnizației pentru creșterea copilului se iau în considerare toate veniturile supuse impozitului realizate de persoana îndreptățită, precum și veniturile aferente perioadelor asimilate.

Baza de calcul al indemnizației pentru creșterea copilului se determină ca suma totală a veniturilor realizate în ultimele 12 luni anterioare nașterii copilului împărțită la 12.

În cazul veniturilor din activități independente sau agricole, la stabilirea cuantumului indemnizației pentru creșterea copilului se iau în calcul veniturile înscrise în actele doveditoare împărțite la numărul de luni în care s-au realizat acestea.

În situația persoanelor care au avut venituri din Uniunea Europeană, pentru conversia în moneda națională a veniturilor realizate de acestea, se ia în calcul cursul de schimb

[1] Art. 11 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 66/2016.

[2] Art. 12 a fost modificat prin inclusiv Legea nr. 66/2016.

valutar stabilit de Banca Națională a României în ziua anterioară depunerii cererii (art. 13)[1].

Cererile pentru acordarea drepturilor reprezentând indemnizație, stimulent de inserție și documentele din care rezultă îndeplinirea condițiilor legale de acordare a acestora se depun la primăria comunei, orașului, municipiului, respectiv sectoarelor municipiului București, pe raza căreia/căruia solicitantul își are domiciliul sau reședința.

Până la data de 5 a fiecărei luni, primăriile au obligația de a transmite pe bază de borderou cererile înregistrate în luna anterioară, însoțite de documentele justificative, la agențiile pentru prestații sociale județene, respectiv a municipiului București.

Cererile se soluționează în termen de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării la agenția teritorială, prin decizie de admitere sau, după caz, de respingere, emisă de directorul executiv.

Decizia se comunică solicitantului în termen de 5 zile lucrătoare de la data emiterii.

Contestațiile formulate împotriva deciziei se soluționează potrivit Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004[2].

Drepturile reprezentând indemnizații și stimulent de inserție se stabilesc după cum urmează:

a) începând cu ziua următoare celei în care încetează concediul de maternitate, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la acea dată;

b) începând cu data nașterii copilului, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la acea dată, în cazul persoanelor care nu îndeplinesc condițiile, pentru acordarea concediului de maternitate și a indemnizației aferente;

c) începând cu data adopției, a instituirii tutelei, plasamentului sau încredințării, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la data la care s-au aprobat ori, după caz, s-au instituit măsurile de protecție a copilului;

d) de la data depunerii cererii, pentru toate celelalte situații, inclusiv pentru cazul în care cererea a fost depusă peste termenele prevăzute mai sus.

Pentru fracțiunile de lună, cuantumul drepturilor se stabilește proporțional, în funcție de numărul zilelor calendaristice din luna respectivă pentru care acestea se cuvin și se acordă.

Pentru obținerea concediului și indemnizației pentru creșterea copilului de până la un an, cererea și documentele doveditoare se pot depune cu 30 de zile înainte de încetarea concediului de maternitate.[3]

Dreptul la indemnizație *încetează* cu ziua următoare celei în care:

a) copilul a împlinit vârsta de 2 ani, respectiv de 3 ani, în cazul copilului cu handicap;

b) a avut loc decesul copilului.

Dreptul la indemnizație se suspendă începând cu ziua următoare celei în care:

a) beneficiarul este decăzut din drepturile părintești;

b) beneficiarul este îndepărtat de la exercitarea tutelei;

c) beneficiarul nu mai îndeplinește condițiile în vederea încredințării copilului spre adopție;

---

[1] Art. 13 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 124/2011.

[2] Art. 14 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 124/2011.

[3] Art. 15 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 124/2011.

d) beneficiarul nu mai îndeplinește condițiile în vederea menținerii măsurii de plasament;

e) beneficiarul execută o pedeapsă privativă de libertate sau se află în arest preventiv pe o perioadă mai mare de 30 de zile;

f) copilul este abandonat ori este internat într-o instituție de ocrotire publică sau privată;

g) beneficiarul a decedat;

h) în situația în care beneficiarul nu mai îndeplinește condițiile legale;

i) beneficiarul realizează venituri supuse impozitului și copilul nu a împlinit vârsta de 2 ani și respectiv 3 ani în cazul copilului cu handicap;

j) se constată că timp de 3 luni consecutive se înregistrează mandate poștale returnate.

Prin excepție, dacă beneficiarul realizează venituri supuse impozitului și copilul nu a împlinit vârsta de 2 ani și respectiv 3 ani în cazul copilului cu handicap, plata indemnizației pentru creșterea copilului *nu se suspendă* în cazul în care persoana îndreptățită se află în una sau mai multe dintre următoarele situații:

a) primește diverse sume în baza legii, a contractului colectiv de muncă sau a contractului individual de muncă, acordate în perioada concediului pentru creșterea copilului, altele decât cele rezultate din desfășurarea efectivă a unei activități în perioada de concediu;

b) primește indemnizații în calitate de consilier local sau județean, indiferent de nivelul acestora;

c) realizează, în decursul unui an calendaristic, venituri supuse impozitului, prin desfășurarea efectivă a unei activități în perioada de concediu, al căror nivel nu depășește de trei ori cuantumul minim al indemnizației[1].

Plata stimulentului de inserție *încetează* cu ziua următoare celei în care:

a) copilul a împlinit vârsta de 2 ani, respectiv 3 ani în cazul copilului cu handicap, cu *excepția persoanelor* care obțin venituri supuse impozitului cu cel puțin 60 de zile înainte de împlinirea de către copil a vârstei de 2 ani, respectiv 3 ani, în cazul copilului cu handicap, și pentru care stimulentul de inserție se acordă până la împlinirea de către copil a vârstei de 3 ani sau a vârstei de 4 ani, în cazul copilului cu handicap;

b) beneficiarul nu mai realizează venituri supuse impozitului și nici nu se află în concediul pentru creșterea copilului;

c) a avut loc decesul copilului.

Plata stimulentului de inserție pentru persoanele care obțin venituri supuse impozitului cu cel puțin 60 de zile înainte de împlinirea de către copil a vârstei de 2 ani, respectiv 3 ani, în cazul copilului cu handicap, și care beneficiază de stimulentul de inserție ce se acordă până la împlinirea de către copil a vârstei de 3 ani sau a vârstei de 4 ani, în cazul copilului cu handicap, *se suspendă* începând cu ziua următoare celei în care se constată una dintre situațiile suspendării indemnizației.

Plata stimulentului se suspendă începând cu ziua următoare celei în care beneficiarul nu mai realizează venituri supuse impozitului și solicită concediul pentru creșterea copilului (art. 17)[2].

---

[1] Art. 16 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 66/2016.

[2] Art. 17 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 66/2016.

În situațiile de suspendare a drepturilor, acestea pot fi solicitate și de către o altă persoană îndreptățită, dacă îndeplinește cerințele legale.

Drepturile se cuvin și se acordă noului beneficiar de la data suspendării, dacă cererea a fost depusă în termen de 60 de zile lucrătoare de la data la care s-a produs suspendarea, respectiv de la data cererii, dacă cererea a fost depusă după acest termen.

Reluarea plății drepturilor suspendate se face la cerere, după cum urmează:

a) începând cu ziua următoare pentru situațiile în care copilul nu a împlinit vârsta de 1 an/3 ani și beneficiarul nu mai realizează venituri și solicită concediu pentru creșterea copilului, dacă cererea a fost depusă în termen de 60 de zile de la acea dată;

b) cu data depunerii cererii pentru toate celelalte situații (art. 18).

Beneficiarul drepturilor este obligat să comunice în scris primăriei orice modificare intervenită în situația sa, de natură să determine încetarea sau suspendarea plății drepturilor, în termen de 15 zile lucrătoare de la apariția acesteia.

Comunicarea se transmite de către primărie agenției teritoriale în termen de 5 zile lucrătoare de la data înregistrării (art. 19).

Drepturile nu pot fi urmărite silit decât în vederea recuperării a sumelor încasate necuvenit cu acest titlu.

Asupra drepturilor nu se datorează impozit și nici contribuțiile sociale obligatorii.

Nivelurile drepturilor se pot actualiza, pe bază de hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale (art. 20).

În perioada în care beneficiază de indemnizația pentru creșterea copilului, persoana îndreptățită are calitatea de asigurat în sistemul asigurărilor sociale de sănătate, fără plata contribuției de asigurări sociale de sănătate. Perioada în care o persoană beneficiază de indemnizație pentru creșterea copilului constituie perioadă asimilată stagiului de cotizare în vederea stabilirii indemnizațiilor de asigurări sociale de sănătate. La stabilirea cuantumului indemnizațiilor de asigurări sociale de sănătate se ia în calcul valoarea indemnizației pentru creșterea copilului. (art. 21)[1].

Perioada constituie perioadă asimilată stagiului de cotizare în vederea stabilirii drepturilor de pensie în sistemul public și a drepturilor stabilite de Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj.

Concediul pentru creșterea copilului constituie *vechime în muncă și în serviciu,* precum și în *specialitate,* și se are în vedere la stabilirea drepturilor ce se acordă în raport cu aceasta (art. 22)[2].

Fondurile necesare plății drepturilor cheltuielile administrative, precum și cele de transmitere a drepturilor se asigură din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii.

Calculul și plata drepturilor se fac de către Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, prin agențiile teritoriale[3].

Drepturile se achită lunar beneficiarului, reprezentantului legal ori mandatarului acestora, împuternicit prin procură, pe bază de mandat poștal sau, după caz, în cont curent personal ori cont de card (art. 23).

---

[1] Art. 21 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.15/2018.

[2] Art. 22 a fost modificat prin Legea nr. 66/2016.

[3] Art. 23 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 15/2018.

Sumele încasate necuvenit se recuperează de la beneficiarii acestora, pe baza deciziei emise de directorul executiv al agenției teritoriale, cu respectarea termenului general de prescripție. Acestea se achită de debitor în termen de 180 zile de la comunicarea deciziei.

În situația în care, pe perioada concediului pentru creşterea copilului, au fost realizate venituri peste nivelul legal, recuperarea sumelor încasate necuvenit se realizează prin calculul diferenței dintre cuantumul lunar al indemnizației pentru creşterea copilului încasate, şi nivelul lunar al stimulentului de inserție la care ar fi avut dreptul. Debitul se constituie numai pentru lunile în care s-a desfăşurat o activitate.

În situația în care sumele încasate necuvenit cu titlu de indemnizații pentru creşterea copilului au drept cauză culpa persoanei care le-a încasat, materializată prin folosirea de către aceasta, cu intenție, a unor documente despre care cunoştea că au fost eliberate cu nerespectarea legii, declararea de către aceasta a unor date neconforme realității sau nedeclararea unor informații, recuperarea sumelor scăzând stimulentul de inserție nu se mai aplică.

Sumele încasate necuvenit ca urmare a unei infracțiuni săvârşite de beneficiar se recuperează de la acesta, în condițiile legii.

Decizia de recuperare a sumelor constituie titlu de creanță şi devine titlu executoriu la data la care creanța fiscală este scadentă prin expirarea termenului de plată. Ea poate fi contestată conform prevederilor Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004.

Sumele rămase nerecuperate de pe urma beneficiarilor decedați nu se mai urmăresc (art. 24)[1].

Angajatorul are obligația de a aproba concediul pentru creşterea copilului, precum şi concediul fără plată. Perioada de acordare se stabileşte de comun acord cu angajatul.

Este interzis angajatorului să dispună încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu în cazul:

a) salariatei/salariatului care se află în concediu pentru creşterea copilului în vârstă de până *la 2 ani*, respectiv *3 ani,* în cazul copilului cu handicap;

b) salariatei/salariatului care se află în plata stimulentului de inserție.

Interdicția se extinde, o singură dată, cu până la 6 luni după revenirea definitivă a salariatei/salariatului în unitate.

Prevederile de mai sus nu se aplică în cazul concedierii pentru motive ce intervin ca urmare a reorganizării judiciare sau a falimentului angajatorului[2].

Pentru copilul cu dizabilitate care a împlinit vârsta de 3 ani, oricare dintre părinții fireşti sau persoanele care au adoptat copilul, căreia i s-a încredințat copilul în vederea adopției sau care are copilul în plasament ori în plasament în regim de urgență, precum şi persoana care a fost numită tutore, beneficiază de un *concediu pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 7 ani*, după cum urmează:

a) în continuarea concediului pentru creşterea copilului, începând cu ziua următoare celei în care încetează concediul şi indemnizația pentru creşterea copilului acordate anterior;

b) oricând până la împlinirea de către copil a vârstei de 7 ani, pentru persoanele care au beneficiat de concediul pentru creşterea copilului în baza actelor normative care au reglementat acest drept la data naşterii copilului, de la data depunerii cererii;

---

[1] Art. 24 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 66/2016.

[2] Art. 25 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 66/2016.

c) oricând, începând cu împlinirea de către copil a vârstei de 3 ani, pentru persoanele care nu se încadrează în condițiile de mai sus, dar care în ultimele 12 luni înainte de solicitarea acestui concediu au realizat venituri supuse impozitului sau au realizat perioade asimilate, de la data depunerii cererii.

Pe perioada acestui concediu se acordă o indemnizație lunară egală cu cuantumul minim de 2,5 ISR, adică 1625 lei.

Concediul se acordă la cerere de către angajatorul la care își desfășoară activitatea persoana îndreptățită.

În situația persoanelor îndreptățite care realizează venituri profesionale din activități independente sau agricole și care nu lucrează în baza unui contract individual de muncă, concediul reprezintă întreruperea activității în perioada de până la împlinirea de către copilul cu handicap a vârstei de 7 ani.

În situația prevăzută la lit. a) și b), condițiile de acordare a concediului pentru îngrijirea copilului se consideră îndeplinite indiferent care dintre părinții firești sau persoanele care au adoptat copilul, căreia i s-a încredințat copilul în vederea adopției sau care are copilul în plasament ori în plasament în regim de urgență, precum și persoana care a fost numită tutore, a beneficiat de concediul pentru creșterea copilului (art. 31)[1].

Oricare dintre părinții firești sau persoanele care au adoptat copilul, căreia i s-a încredințat copilul în vederea adopției sau care are copilul în plasament ori în plasament în regim de urgență, precum și persoana care a fost numită tutore, care au în întreținere un copil cu dizabilitate beneficiază, după caz, de următoarele drepturi:

a) program de lucru redus la 4 ore pentru unul dintre părinți sau pentru persoanele care au adoptat copilul, căreia i s-a încredințat copilul în vederea adopției sau care are copilul în plasament ori în plasament în regim de urgență, precum și persoana care a fost numită tutore, care se ocupă efectiv de îngrijirea copilului cu dizabilitate (gravă sau accentuată), până la împlinirea de către acesta a vârstei de 18 ani, la solicitarea părintelui, fără afectarea drepturilor;

b) concedii medicale, pentru îngrijirea copilului cu dizabilitate care necesită internare, tratament ambulatoriu sau la domiciliu pentru afecțiuni intercurente, precum și pentru recuperare/reabilitare, până la împlinirea de către copil a vârstei de 18 ani;

c) sprijin lunar în cuantum de 45% din cuantumul minim al indemnizației acordat persoanei cu dizabilitate gravă sau accentuată care nu realizează alte venituri în afara beneficiilor de asistență socială destinate persoanelor cu dizabilități, până la împlinirea de către copil a vârstei de 3 ani, respectiv de 35% din cuantumul minim al indemnizației pentru copilul cu vârsta cuprinsă între 3 și 7 ani;

d) sprijin lunar în cuantum de 35% din cuantumul minim al indemnizației, acordat persoanei care nu îndeplinește condițiile pentru acordarea concediului pentru creșterea copilului și indemnizației lunare aferente, până la împlinirea de către copil a vârstei de 3 ani, respectiv de 15% din cuantumul minim al indemnizației stabilit pentru copilul cu vârsta cuprinsă între 3 și 7 ani.

Persoana cu dizabilitate gravă sau accentuată, care are în întreținere un copil și care nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru acordarea concediului pentru creșterea copilului și indemnizației lunare aferente, beneficiază de sprijin lunar în cuantum de 45% din cuantumul minim al indemnizației până la împlinirea de către copil a vârstei de 2 ani,

[1] Art. 31 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 66/2016.

respectiv de 15% din cuantumul minim al indemnizației pentru copilul cu vârsta cuprinsă între 2 și 7 ani.

Aceste persoane sau care realizează venituri după acordarea sprijinului lunar au obligația de a comunica acest fapt agenției teritoriale și beneficiază, din oficiu, de drepturile prevăzute la lit. d).

Cei care au în plasament sau tutelă un copil cu dizabilitate, inclusiv asistentul maternal, au dreptul la o alocație lunară de plasament, în cuantum majorat cu 50%. Mai mult, persoanele care au program de lucru redus la 4 ore sau cel care se ocupă efectiv de îngrijirea copilului cu dizabilitate (gravă sau accentuată), până la împlinirea de către acesta a vârstei de 18 ani, beneficiază de o indemnizație egală cu 50% din cuantumul minim al indemnizației (art. 32)[1].

De aceste drepturi nu poate beneficia părintele sau persoana care a adoptat copilul, căreia i s-a încredințat copilul în vederea adopției sau care are copilul în plasament ori în plasament în regim de urgență, care, pentru același copil, are în același timp și calitatea de asistent personal ori care primește indemnizația de însoțitor.

Drepturile se acordă pentru fiecare dintre copiii aflați în întreținerea persoanelor.

Ele se acordă după caz, după cum urmează:

a) începând cu ziua următoare celei în care încetează, concediul și indemnizația pentru creșterea copilului acordate anterior, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile de la acea dată;

b) de la data depunerii cererii;

c) începând cu luna următoare celei în care a fost eliberat certificatul de încadrare a copilului în grad de dizabilitate, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile de la această dată;

d) începând cu luna următoare celei în care s-a născut copilul, dacă încadrarea în grad de dizabilitate a persoanei îndreptățite a fost efectuată înaintea acestei date, respectiv începând cu luna următoare celei în care a fost eliberat certificatul de încadrare a persoanei îndreptățite în grad de dizabilitate, dacă cererea este depusă în termen de 60 de zile de la datele menționate;

e) pentru celelalte situații, inclusiv pentru cazul în care cererea a fost depusă peste termenele legale, de la data depunerii cererii sau, după caz, începând cu luna următoare depunerii cererii.

Drepturile încetează în următoarele situații:

a) nu mai sunt îndeplinite condițiile legale;

b) copilul a împlinit vârsta de 7 ani;

c) copilul sau, după caz, persoana îndreptățită nu mai este încadrat/încadrată într-un grad de dizabilitate;

d) persoanele realizează alte venituri în afara beneficiilor de asistență socială destinate persoanelor cu dizabilități;

e) a avut loc decesul copilului.

Drepturile încetează începând cu ziua sau, după caz, cu luna următoare celei în care se înregistrează una dintre situațiile amintite.[2]

---

[1] Art. 32 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 66/2016.

[2] Art. 36 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 66/2016.

Drepturile se suspendă începând cu ziua sau, după caz, cu luna următoare celei în care se produce una din următoarele situații:

a) persoana îndreptățită este decăzută din drepturile părintești;

b) persoana îndreptățită este îndepărtată, de la exercitarea tutelei;

c) persoana îndreptățită nu mai îndeplinește condițiile legale în vederea încredințării copilului spre adopție;

d) persoana îndreptățită nu mai îndeplinește condițiile în vederea menținerii măsurii de plasament;

e) persoana îndreptățită execută o pedeapsă privativă de libertate sau se află în arest preventiv o perioadă mai mare de 30 de zile;

f) copilul este abandonat ori este internat într-o instituție de ocrotire publică sau privată;

g) persoana îndreptățită a decedat;

h) copilul nu mai este încadrat într-un grad de dizabilitate sau, după caz, persoana îndreptățită este încadrată în alt grad de dizabilitate;

i) timp de 3 luni consecutive se înregistrează mandate poștale returnate.

Drepturile se suspendă începând cu ziua următoare celei în care persoana îndreptățită realizează venituri supuse impozitului.

Ele nu se suspendă în situațiile în care titularul aduce în această perioadă dovada prin care se confirmă plata obligațiilor față de bugetul local.

Reluarea acordării drepturilor se face la cerere (art. 37)[1].

Constituie contravenție:

– netransmiterea pe bază de borderou cererile înregistrate în luna anterioară, însoțite de documentele justificative, la agențiile pentru prestații sociale județene, respectiv a municipiului București; se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 5.000 lei.

– necomunicarea de către primărie, a modificărilor intervenite în situația beneficiarului, de natură să determine încetarea sau suspendarea plății drepturilor, către agențiile teritoriale în termen de 5 zile lucrătoare de la data înregistrării; se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 5.000 lei.

– neaprobarea concediului pentru creșterea copilului; se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei.

– încetarea raporturilor de muncă în perioadele de concediu pentru creșterea copilului ori în perioada plății stimulentului; se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei

– necomunicarea primăriei în scris de către beneficiar a oricăror modificări intervenite în situația sa, de natură să determine încetarea sau suspendarea plății drepturilor, în termen de 15 zile lucrătoare de la apariția acesteia; se sancționează cu amendă de la 500 lei la 2.000 lei.

Constatarea contravenției și aplicarea sancțiunilor se fac de către inspectorii fiscali.

Contravenientul poate achita, pe loc sau în termen de cel mult 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal de contravenție ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii, agentul constatator făcând mențiune despre această posibilitate în procesul-verbal(art. 26)[2].

[1] Art. 37 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 66/2016.

[2] Art. 26 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2016.

§ 26. Concediul şi indemnizaţia pentru îngrijirea copilului bolnav

Conform art. 26 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005, asigurații au dreptul la concediu şi indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 7 ani, iar în cazul copilului cu handicap, pentru afecțiunile intercurente, până la împlinirea vârstei de 18 ani.

În cazul copilului cu afecțiuni grave, asigurații au dreptul la concediu şi indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 16 ani. Lista acestor afecțiuni se stabileşte de către comisiile de specialitate ale Ministerului Sănătății. La includerea afecțiunilor în listă, pe aparate şi sisteme, se au în vedere elemente clinice, evolutive şi complicații ce determină prin severitatea tulburărilor morfologice şi funcționale o durată cumulată a îngrijirilor medicale acordate copilului, exclusiv pentru afecțiunea de bază, de peste 90/180 de zile calendaristice pe an.

Beneficiază de indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav, opțional, unul dintre părinți, dacă solicitantul îndeplineşte condițiile de stagiu de cotizare.

Beneficiază de aceleaşi drepturi, dacă îndeplineşte condițiile cerute pentru acordarea acestora, şi asiguratul care, a adoptat, a fost numit tutore, căruia i s-au încredințat copii în vederea adopției sau i-au fost dați în plasament (art. 27).

Mai mult, beneficiază de concediu medical pentru îngrijirea copilului bolnav şi unul din părinți sau tutorele dacă solicitantul îndeplineşte condițiile de stagiu, dacă însoțesc copilul la tratament pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene, Spațiului Economic European şi Confederației Elveției sau pe teritoriul altui stat care nu este membru al Uniunii Europene, Spațiului Economic European şi Confederației Elveției.

Certificatul de concediu medical se eliberează de medicul curant din România, pe baza actelor doveditoare traduse şi autentificate, în condițiile şi până la duratele maxime, dar nu mai târziu de 15 zile de la data revenirii în țară a persoanelor(art. 27^1).[1]

Certificatele de concediu medical pentru îngrijirea copilului bolnav pot fi eliberate persoanelor în drept, precum şi soțului/soției/rudelor de gradul I ale persoanelor părinților sau tutorelui sau unei alte persoane împuternicită de către acestea în acest sens. Documentele pot fi transmise medicului care eliberează certificatul de concediu medical de către părinți, tutore, soț, soție, rude de grad I sau împuterniciții special, pe suport hârtie sau prin mijloace electronice de transmitere la distanță sau, după caz, de către persoanele care autentifică documentele prin mijloace electronice de transmitere la distanță, iar medicul, la rândul său, poate transmite certificatul de concediu medical, pe suport hârtie sau prin mijloace electronice de transmitere la distanță, beneficiarilor/persoanelor în drept/angajatorilor, după caz. De asemenea, documentele, precum şi certificatele de concediu medical, atunci când sunt transmise prin mijloace electronice de transmitere la distanță, sunt semnate cu semnătură electronică calificată (27^2).[2]

Indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 7 ani sau a copilului cu handicap cu afecțiuni intercurente până la împlinirea vârstei de 18 ani se acordă pe baza certificatului de concediu medical eliberat de medicul curant şi a certificatului pentru persoanele cu handicap (art. 28).[3]

---

[1] Art. 27^1 a fost introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2017.

[2] Art. 27^2 a fost introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2017.

[3] Art. 28 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2017.

Durata de acordare a indemnizației este de maximum 45 de zile calendaristice pe an pentru un copil, cu excepția situațiilor în care copilul este diagnosticat cu boli infectocontagioase, este imobilizat în sisteme de imobilizare specifice aparatului locomotor sau este supus unor intervenții chirurgicale; durata concediului medical în aceste cazuri va fi stabilită de medicul specialist, iar după depășirea termenului de 90 de zile, cu aprobarea medicului expert al asigurărilor sociale (art. 29)[1]. În situația în care durata internării copilului bolnav cuprinde perioade din două sau mai multe luni calendaristice, medicul curant poate acorda certificatul de concediu medical la externare sau lunar (art. 29[1]).[2]

Cuantumul brut lunar al indemnizației pentru îngrijirea copilului bolnav este de 85% din baza de calcul (art. 30).

§ 27. Concediul şi indemnizaţia de risc maternal

În temeiul art. 31 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005, dreptul la concediul de risc maternal se acordă în condițiile prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2003 privind protecția maternității la locurile de muncă.

Pe durata concediului de risc maternal se acordă o indemnizație de risc maternal care se suportă integral din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate.

Concediul şi indemnizația de risc maternal se acordă fără condiție de stagiu de cotizare.

Cuantumul indemnizației reprezintă 75% din baza de calcul stabilită.

§ 28. Alte dispoziţii privind indemnizaţiile de asigurări sociale de sănătate

Conform art. 32 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005, în cazul în care, angajatorul îşi suspendă temporar activitatea sau activitatea acestuia încetează prin divizare ori fuziune, dizolvare, reorganizare, lichidare, reorganizare judiciară, lichidare judiciară, faliment sau prin orice altă modalitate prevăzută de lege, drepturile care s-au născut anterior ivirii acestor situații, se achită din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate de către casele de asigurări de sănătate unde medicul de familie al asiguratului are încheiată convenție. Aceste prevederi sunt valabile şi în situația în care a expirat termenul pentru care a fost încheiat contractul individual de muncă, contractul de administrare ori de management, a expirat termenul pentru care a fost exercitată funcția publică ori a expirat mandatul în baza căruia a desfăşurat activitate în funcții elective sau în funcții numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătoreşti.

Drepturile achitate urmează a fi recuperate de către casele de asigurări de sănătate de la angajator[3].

Pentru persoana asigurată care desfăşoară activitatea la mai mulți angajatori, la fiecare fiind asigurată, indemnizațiile se calculează şi se plătesc, după caz, de fiecare angajator.

---

[1] Text modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2017.

[2] Art. 29[1] a fost introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2017.

[3] Art. 32 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 68/2014.

Baza de calcul pentru fiecare indemnizație o constituie numai venitul obținut pe fiecare loc de realizare[1].

Durata concediilor pentru tuberculoză, neoplazii, SIDA, boli cardiovasculare, a concediilor pentru sarcină și lăuzie, îngrijirea copilului bolnav, pentru reducerea timpului de muncă și pentru carantină, precum și pentru risc maternal nu diminuează numărul zilelor de concediu medical acordate unui asigurat pentru celelalte afecțiuni (art. 34)[2].

Pentru plata indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, aferente concediilor medicale acordate cu întrerupere între ele, acestea se iau în considerare separat, durata lor nu se cumulează.

În situația în care unui asigurat i se acordă în aceeași lună două sau mai multe concedii medicale pentru afecțiuni diferite, fără întrerupere între ele, indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă se calculează și se plătește separat (art. 35).

Calculul și plata indemnizațiilor se fac pe baza certificatului de concediu medical, care constituie document justificativ pentru plată.

Certificatul de concediu medical se prezintă plătitorului până cel mai târziu la data de 5 a lunii următoare celei pentru care a fost acordat concediul.

Plata indemnizațiilor se face lunar de către:

– angajator, cel mai târziu odată cu lichidarea drepturilor salariale pe luna respectivă;

– instituția care administrează bugetul asigurărilor pentru șomaj, până la data de 10 a lunii următoare celei pentru care s-a acordat concediul medical;

– casa de asigurări de sănătate, până la data de 10 a lunii următoare celei pentru care s-a acordat concediul medical.

Pentru calculul și plata indemnizațiilor, plătitorii de indemnizații au următoarele obligații:

a)să verifice elementele care se înscriu obligatoriu pe certificatul de concediu medical, prevăzute în Instrucțiunile privind utilizarea și modul de completare a certificatelor de concediu medical, aprobate prin ordinul ministrului sănătății și al președintelui CNAS;

b)să gestioneze numărul de zile de concediu medical pe fiecare asigurat și pe fiecare afecțiune;

c)să respingă la plată certificatele de concediu medical completate eronat de către medicii prescriptori (art. 36^1)[3].

Sumele reprezentând indemnizații, care se plătesc asiguraților și care se suportă din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, se recuperează din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate din creditele bugetare prevăzute cu această destinație, în condițiile reglementate prin normele de aplicare a prezentei ordonanțe de urgență. Aceste sume nu pot fi recuperate din sumele constituite reprezentând contribuție de asigurări sociale de sănătate[4].

Indemnizațiile se achită beneficiarului, reprezentantului legal sau mandatarului desemnat prin procură de către acesta.

---

[1] Art. 33 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2017.

[2] Art. 34 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 68/2014.

[3] Art. 36^1 a fost introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2017.

[4] Text modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2017.

Indemnizațiile cuvenite și neachitate asiguratului decedat se plătesc soțului supraviețuitor, copiilor, părinților sau, în lipsa acestora, persoanei care dovedește că l-a îngrijit până la data decesului (art. 39).

Indemnizațiile pot fi solicitate, pe baza actelor justificative, în termen de 90 de zile, calculat de la data la care persoanele beneficiare erau în drept să le solicite[1].

Cuantumul indemnizațiilor solicitate se achită la nivelul cuvenit în perioada prevăzută în certificatul medical.

Plata indemnizațiilor încetează începând cu ziua următoare celei în care:

– beneficiarul a decedat;

– beneficiarul nu mai îndeplinește condițiile legale pentru acordarea indemnizațiilor;

– beneficiarul și-a stabilit domiciliul pe teritoriul altui stat cu care România nu are încheiată convenție de asigurări sociale;

– beneficiarul și-a stabilit domiciliul pe teritoriul unui stat cu care România a încheiat convenție de asigurări sociale, dacă în cadrul acesteia se prevede că indemnizațiile se plătesc de către celălalt stat.

Sumele încasate necuvenit cu titlu de indemnizații se recuperează de la beneficiari în termenul de prescripție de 3 ani.

Recuperarea sumelor se efectuează de către angajator sau, de instituția care efectuează plata acestor drepturi.

Casele de asigurări de sănătate recuperează sumele plătite necuvenit de la plătitori.

Sumele plătite necuvenit prin intermediul caselor de asigurări de sănătate se recuperează de la beneficiari în baza deciziei casei respective, care constituie titlu executoriu.

Sumele încasate necuvenit, cu titlu de indemnizații, ca urmare a unei infracțiuni săvârșite de beneficiar, se recuperează de la acesta, inclusiv dobânzile aferente, până la recuperarea integrală a prejudiciului. Cele nerecuperate din cauza decesului asiguraților, se recuperează de la moștenitori, în condițiile dreptului comun.

Debitele se recuperează prin executorii proprii ai Casei Naționale de Asigurări de Sănătate și ai caselor de asigurări de sănătate și constituie venituri ale bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate (art. 43).

Contravențiile reglementate de art. 47[2] din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate sunt:

– nepunerea la dispoziția organelor de control documentele justificative și actele de evidență necesare în vederea stabilirii obligațiilor;

– negestionarea numărului de zile de concediu medical pe fiecare asigurat și pe fiecare afecțiune;

– refuzul nejustificat de plată a indemnizațiilor;

– calculul și plata eronată a indemnizațiilor;

– eliberarea certificatelor de concediu medical de către medicii prescriptori, cu nerespectarea prevederilor legale în vigoare.

Nerespectarea prevederilor menționate de către angajatori și celelalte organisme cu atribuții în domeniu, se sancționează cu amendă de la 2500 lei la 5000 lei [art. 48 lit. a)].

---

[1] Art. 40 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 68/2014.

[2] Art. 47 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 36/2010 și prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2017.

În ce îi privește pe medici, eliberarea certificatelor de concedii medicale cu nerespectarea prevederilor legale în vigoare se sancționează cu amendă de la 5.000 la 10.000 lei [art. 48 lit. b)].

Constatarea și aplicarea sancțiunilor se fac de către organele de control ale Casei Naționale de Asigurări de Sănătate și ale Caselor de asigurări de sănătate (art. 49).

Potrivit art. 51 din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/2005*, controlul modului de acordare a concediilor medicale și de eliberare a certificatelor de concediu medical se realizează de către echipe formate din personal din cadrul serviciilor specializate din structura Ministerului Sănătății, Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, a caselor de asigurări de sănătate, a direcțiilor de sănătate publică și a direcțiilor medicale ori structurilor similare din ministerele și instituțiile din administrația publică centrală cu rețea sanitară proprie, precum și de medici experți ai asigurărilor sociale.

Controlul se realizează ca urmare a sesizării casei de asigurări de sănătate de către plătitori, precum și prin sondaj, la inițiativa autorităților abilitate să realizeze controlul.

Indemnizațiile de asigurări de sănătate (mai puțin cea de risc maternal) se pot transfera în țările în care asigurații își stabilesc domiciliul sau reședința, în condițiile reglementate prin acorduri și convenții internaționale la care România este parte. Plata lor se poate face în moneda țărilor respective sau într-o altă monedă asupra căreia s-a convenit (art. 53).

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CAPITOLUL III
ASIGURAREA PENTRU ACCIDENTE DE MUNCĂ ŞI BOLI PROFESIONALE

§ 1. Noţiunea şi principiile asigurării pentru accidente de muncă şi boli profesionale

Asigurarea pentru accidente de muncă şi boli profesionale, este reglementată de Legea nr. 346/2002[1].

În temeiul art. 1 din această lege, asigurarea pentru accidente de muncă şi boli profesionale reprezintă o asigurare de persoane, face parte din sistemul de asigurări sociale, este garantată de stat şi cuprinde raporturi specifice prin care se asigură protecţia socială a salariaţilor împotriva diminuării sau pierderii capacităţii de muncă şi decesului acestora ca urmare a accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale.

Asigurarea pentru accidente de muncă şi boli profesionale garantează un ansamblu de servicii şi prestaţii în beneficiul persoanelor asigurate, în vederea:

a) promovării sănătăţii şi a securităţii în muncă şi prevenirii accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale;

b) diminuării şi compensării consecinţelor accidentelor de muncă şi ale bolilor profesionale (art. 2).

Asigurarea pentru accidente de muncă şi boli profesionale se fundamentează pe următoarele principii:

a) asigurarea este obligatorie pentru toţi cei ce utilizează forţă de muncă angajată cu contract individual de muncă;

b) riscul profesional este asumat de cei ce beneficiază de rezultatul muncii prestate;

c) constituirea resurselor de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale din contribuţii suportate de angajatori;

d) creşterea rolului activităţii de prevenire în vederea reducerii numărului accidentelor de muncă şi al bolilor profesionale;

e) solidaritatea socială, prin care participanţii la sistemul de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale îşi asumă reciproc obligaţii şi beneficiază de drepturi pentru prevenirea, diminuarea sau eliminarea riscurilor;

f) asigurarea unui tratament nediscriminatoriu pentru beneficiarii drepturilor legale;

g) asigurarea transparenţei în utilizarea fondurilor;

h) repartiţia fondurilor în conformitate cu obligaţiile ce revin sistemului de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale [alin. (3)].[2]

---

[1] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 251 din 8 aprilie 2014, modificată prin Legea nr. 198/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 646 din 25 iulie 2018).

[2] Art. 3 modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.

BCU CLUJ CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

§ 2. Raporturile de asigurare şi riscurile asigurate

Raporturile de asigurare, rezultate în temeiul prezentei legi, se stabilesc între angajatori şi asigurător, pentru persoanele asigurate.

Calitatea de asigurat se dobândeşte, iar raporturile de asigurare se stabilesc la data: încheierii contractului individual de muncă, stabilirii raporturilor de serviciu în cazul funcţionarilor publici, validării mandatului pentru persoanele care desfăşoară activităţi în funcţii elective, numirii în cadrul autorităţii executive, legislative ori judecătoreşti, depunerii adeziunii în cazul membrilor cooperatori, începerii practicii profesionale pentru şomeri, ucenici, elevi şi studenţi, după caz. (art. 9).[1]

Dreptul la prestaţiile şi serviciile de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale se naşte de la data stabilirii raporturilor de asigurare şi încetează o dată cu aceste raporturi (art. 12).

În cazul accidentelor de muncă sau bolilor profesionale, declarate în condiţiile legii, în timpul activităţii profesionale, dreptul la prestaţiile şi serviciile de asigurare se menţine şi ulterior încetării raporturilor de muncă/serviciu.

În cazul bolilor profesionale, declarate ulterior încetării raporturilor de muncă, dreptul la prestaţiile şi serviciile de asigurare se acordă şi ulterior încetării raporturilor de muncă dacă persoana face dovada, cu acte medicale, că boala a fost cauzată de factori profesionali specifici locului de muncă şi dacă a fost asigurată. (art. 14)[2].

Riscurile asigurate sunt accidentele de muncă şi bolile profesionale definite potrivit Legii nr. 319/2006 securităţii şi sănătăţii în muncă (art. 15)[3].

§ 3. Persoanele asigurate (asiguraţii)

Sunt asigurate obligatoriu:

a) persoanele care desfăşoară activităţi pe baza unui contract individual de muncă, a unui raport de serviciu, contract de mandat şi contract de management;

b) persoanele care îşi desfăşoară activitatea în funcţii elective sau care sunt numite în cadrul autorităţii executive, legislative ori judecătoreşti, pe durata mandatului, precum şi membrii cooperatori dintr-o organizaţie a cooperaţiei meşteşugăreşti, ale căror drepturi şi obligaţii sunt asimilate, cu ale persoanelor prevăzute mai sus;

c) şomerii, pe toată durata efectuării practicii profesionale în cadrul cursurilor organizate potrivit legii;

d) ucenicii, elevii şi studenţii, pe toată durata efectuării practicii profesionale;

e) pensionarii sistemului public de pensii aflaţi în invaliditate ca urmare a unui accident de muncă sau boală profesională;

f) voluntarii care îşi desfăşoară activitatea în cadrul serviciilor de urgenţă voluntare, în baza contractului de voluntariat, pe perioada participării la intervenţii sau a pregătirii în vederea participării la acestea, conform prevederilor Ordonanţei Guvernului nr. 88/2001

---

[1] Art. 9 modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.

[2] Art. 14 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017 şi prin Legea nr. 177/2018.

[3] Art. 14 a fost modificat prin Legea nr. 177/2018.

privind înființarea, organizarea și funcționarea serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență.

Fac excepție personalul militar și civil angajat pe bază de contract și personalul asigurat în sistemul propriu al Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor, Serviciului Român de Informații, Serviciului de Informații Externe, Serviciului de Protecție și Pază, Serviciului de Telecomunicații Speciale, precum și celui din structurile militarizate ale Ministerului Justiției – Administrația Națională a Penitenciarelor (art. 5)[1].

Mai sunt asigurați obligatoriu și:

– angajații români care prestează muncă în străinătate din dispoziția angajatorilor români, în condițiile legii și ale Regulamentelor europene sau acordurilor internaționale privind coordonarea sistemelor de securitate socială, după caz;

– cetățenii străini sau apatrizii încadrați cu contract individual de muncă, care prestează muncă pentru un angajator român;

Sunt asimilați persoanelor asigurate cetățenii statelor membre ale UE, SEE și Confederației Elvețiene care prestează muncă pe teritoriul României în baza regulamentelor europene sau acordurilor internaționale privind coordonarea sistemelor de securitate socială nr. 883/2004 și 987/2009, după caz (art. 7)[2].

§ 4. Asigurătorul

Are calitatea de asigurător, Casa Națională de Pensii Publice. Atribuțiile specifice de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale se exercită de casele teritoriale de pensii.

Atribuțiile specifice de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale se exercită de casele teritoriale de pensii (art. 8)[3].

§ 5. Obiectivele asigurării

Asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale are următoarele obiective:

a) prevenirea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale;

b) reabilitarea medicală și socioprofesională a asiguraților, victime ale accidentelor de muncă și ale bolilor profesionale, precum și recuperarea capacității de muncă a acestora;

c) acordarea de prestații în bani pe termen lung și scurt, sub formă de indemnizații și alte ajutoare (art. 16).

Asigurătorul are obligația de a-și organiza activitatea pentru realizarea obiectivelor, precum și de a păstra confidențialitatea tuturor informațiilor la care are acces.

---

[1] Art. 5 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017 și prin Legea nr. 177/2018.

[2] Art. 7 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017 și prin Legea nr. 177/2018.

[3] Art. 8 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

Prin depunerea cererii în vederea acordării drepturilor, persoana în cauză îşi exprimă consimțământul în mod expres şi neechivoc pentru prelucrarea datelor cu caracter personal, în scopul stabilirii şi plății drepturilor solicitate (art. 17)[1].

§ 6. Contribuţia de asigurări pentru accidente de muncă şi boli profesionale

Potrivit art. 220[1] din Codul fiscal, contribuabilii obligați la plata contribuției asiguratorii pentru muncă sunt, după caz:

a) persoanele fizice şi juridice care au calitatea de angajatori sau sunt asimilate acestora, pentru cetățenii români, cetățeni ai altor state sau apatrizii, pe perioada în care au, conform legii, domiciliul sau reşedința în România, cu respectarea prevederilor legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum şi a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte;

b) persoanele fizice cetățeni români, cetățenii altor state sau apatrizii, pe perioada în care au, conform legii, domiciliul sau reşedința în România, şi care realizează în România venituri din salarii sau asimilate salariilor de la angajatori din state care nu intră sub incidența legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum şi a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte.

Cota contribuției asiguratorie pentru muncă este de 2,25%. Din aceasta, un procent de 5% se virează Sistemului de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale.

§ 7. Prestaţii şi servicii de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale

7.1. Enumerare

Asiguraţii sistemului de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale au dreptul la următoarele prestații şi servicii:

a) reabilitare medicală şi recuperarea capacității de muncă;

b) reabilitare şi reconversie profesională;

c) indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă;

d) indemnizație pentru trecerea temporară în alt loc de muncă şi indemnizație pentru reducerea timpului de muncă;

e) compensații pentru atingerea integrității;

f) despăgubiri în caz de deces;

g) rambursări de cheltuieli

h) pensie invaliditate ca urmare a unui accident de muncă sau boală profesională;

i) pensie de urmaş în cazul decesului ca urmare a unui accident de muncă sau boală profesională (art. 18)[2].

---

[1] Art. 17 a fost modificat prin Legea nr. 177/2018.

[2] Art. 18 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

Baza de calcul al indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, pentru reducerea timpului de muncă sau pentru trecerea temporară în alt loc de muncă se determină ca medie a câștigurilor brute, realizate lunar de către asigurat, din salarii sau venituri asimilate salariilor, în ultimele 6 luni anterioare lunii pentru care se acordă concediul medical. În cazul în care stagiul de cotizare este mai mic de 6 luni, baza de calcul a indemnizațiilor o constituie media veniturilor brute realizate lunar, respectiv a veniturilor stipulate în contractul individual de asigurare, pe baza cărora s-a stabilit contribuția de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale.

Dacă stagiul de cotizare este mai mic de 6 luni, baza de calcul a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, pentru reducerea timpului de muncă sau pentru trecerea temporară în alt loc de muncă o constituie media câștigurilor brute realizate lunar de către asigurat din salarii sau venituri asimilate salariilor. Când stagiul de cotizare este mai mic de o lună, baza de calcul a indemnizațiilor o constituie câștigul lunar brut realizat de asigurat în prima lună de activitate.

Pentru calculul indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă sau pentru reducerea timpului de muncă se utilizează numărul de zile lucrătoare din luna în care se acordă concediul medical sau, se solicită alte drepturi de asigurări sociale.

La stabilirea numărului de zile ce urmează a fi plătite se au în vedere prevederile legale cu privire la zilele de sărbătoare declarate nelucrătoare, precum și cele referitoare la stabilirea programului de lucru, prevăzute prin contractele colective de muncă.

Indemnizațiile se calculează și se plătesc de către angajatori și se recuperează de la casele teritoriale de pensii pe baza actelor justificative din sumele prevăzute pentru asigurarea la accidente de muncă și boli profesionale în bugetul asigurărilor sociale de stat. Pentru persoanele aflate în șomaj. Indemnizațiile se calculează și se plătesc de către casele teritoriale de pensii.

Dacă angajatorul își suspendă temporar activitatea sau activitatea acestuia încetează prin divizare ori fuziune, dizolvare, reorganizare, lichidare, reorganizare judiciară, lichidare judiciară, faliment sau prin orice altă modalitate prevăzută de lege, indemnizațiile care s-au născut anterior ivirii acestor situații, se achită din sumele prevăzute pentru asigurarea la accidente de muncă și boli profesionale în bugetul asigurărilor sociale de stat de către casele teritoriale de pensii (art. 19)[1].

7.2. Prestații și servicii pentru investigare, diagnosticare, reabilitare și recuperarea capacității de muncă

Asigurații au dreptul la prestații medicale pentru investigarea, diagnosticarea, reabilitarea stării de sănătate și recuperarea capacității de muncă (art. 20).

Asigurătorul are obligația de a achita contravaloarea serviciilor medicale acordate până când se realizează:

a) restabilirea stării de sănătate sau ameliorarea deficiențelor de sănătate survenite în urma unui risc asigurat;

b) prevenirea diminuării ori a pierderii capacității de muncă și a necesității de îngrijire permanentă.

[1] Art. 19 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017 și Legea nr. 177/2018.

Contravaloarea biletelor pentru tratament balnear prescris de medicul asigurătorului celor care se află în incapacitate temporară de muncă, ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, se suportă din sumele prevăzute pentru asigurarea privind accidentele de muncă şi bolile profesionale în bugetul asigurărilor sociale de stat (art. 21)[1].

Asiguraţii au dreptul la servicii medicale corespunzătoare leziunilor şi afecţiunilor cauzate prin accidente de muncă sau boli profesionale, după cum urmează:

a) asistenţă medicală de urgenţă la locul accidentului, în mijloacele de transport specializate şi în unităţile spitaliceşti, precum şi transportul aferent;

b) tratament medical ambulatoriu, analize medicale şi medicamente, prescrise de medic;

c) servicii medicale în spitale sau în unităţi sanitare cu personalitate juridică specializate pentru boli profesionale;

d) tratament de recuperare a capacităţii de muncă în unităţi de specialitate;

e) servicii de chirurgie reparatorie;

f) cure balneoclimaterice.

g) investigaţii de specialitate şi analize de laborator, necesare în vederea stabilirii caracterului de profesionalitate al bolilor.

Pentru bolile profesionale confirmate anterior datei de 1 ianuarie 2005 şi pentru care se continuă reabilitarea medicală ulterior acestei date ca urmare exclusivă a cauzei profesionale, se decontează următoarele prestaţii şi servicii:

a) tratament medical ambulatoriu, analize medicale şi medicamente;

b) servicii medicale în spitale, în secţii sau unităţi sanitare cu personalitate juridică specializate pentru boli profesionale;

c) tratament de recuperare a capacităţii de muncă în unităţi de specialitate;

d) servicii de chirurgie reparatorie;

e) cure balneoclimaterice;

f) dispozitive medicale în vederea corectării şi recuperării deficienţelor organice, funcţionale sau fizice (art. 22)[2].

Pentru corectarea şi recuperarea deficienţelor organice, funcţionale sau fizice cauzate de accidente de muncă şi boli profesionale, asiguraţii au dreptul la dispozitive medicale care vor fi asigurate de Institutul Naţional de Expertiză Medicală şi Recuperare a Capacităţii de Muncă prin personal propriu sau prin terţi (art. 23 alin. 1)[3].

Pentru reabilitarea medicală şi recuperarea capacităţii de muncă asiguraţii beneficiază de programe individuale de recuperare, stabilite de medicul specialist al asigurătorului, în funcţie de natura şi de diagnosticul bolii.

Programul individual de recuperare poate include tratament balnear, în funcţie de tipul bolii.

Durata tratamentului balnear este de 15-21 de zile şi se stabileşte de medicul asigurătorului, în funcţie de tipul afecţiunii şi de natura tratamentului.

Criteriile pe baza cărora se acordă biletele pentru tratament balnear se aprobă anual de Casa Naţională de Pensii Publice

---

[1] Art. 21 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.

[2] Art. 22 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.

[3] Art. 23 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.

Persoanele care beneficiază de cure balneoclimaterice sau bilet de tratament, dar pentru care nu se mai recomandă programe individuale de recuperare conform prevederilor legale în vigoare, biletele de tratament se acordă în baza unei recomandări medicale emisă de medicul curant (art. 24).[1]

Asiguraţii au obligaţia să urmeze şi să respecte programele individuale de recuperare stabilite de medicul specialist al asigurătorului.

Dreptul la prestaţii şi servicii pentru reabilitarea medicală şi recuperarea capacităţii de muncă se suspendă în cazul în care asiguraţii nu urmează sau nu respectă programul individual de recuperare (art. 25).

Tratamentul medical în perioada programului individual de recuperare, precum şi cazarea şi masa în unităţile medicale se suportă de către asigurător cu respectarea tarifelor şi criteriilor stabilite prin contractul-cadru privind condiţiile acordării asistenţei medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate, aprobat anual prin hotărâre a Guvernului, şi prin normele metodologice de aplicare a acestui contract (art. 26).

Unităţile prestatoare de servicii medicale se stabilesc de asigurător, care încheie cu acestea contracte de prestări de servicii medicale pentru reabilitarea medicală şi recuperarea capacităţii de muncă a asiguraţilor care au suferit accidente de muncă şi boli profesionale.

Tarifele pentru prestaţiile şi serviciile medicale aferente reabilitării medicale şi recuperării capacităţii de muncă se stabilesc pe baza prevederilor existente în contractul-cadru al sistemului asigurărilor sociale de sănătate (art. 27).

7.3. Prestaţii şi servicii pentru reabilitare şi reconversie profesională

Aceste prestaţii şi servicii se acordă de către asigurător la solicitarea asiguraţilor care, deşi nu şi-au pierdut complet capacitatea de muncă, nu mai pot desfăşura activitatea pentru care s-au calificat, ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale (art. 28).

Asigurătorul preia în sarcina sa cheltuielile pentru următoarele prestaţii şi servicii de reabilitare şi reconversie profesională:

a) cheltuielile privind serviciile medicale şi psihologice pentru aprecierea stării fizice, mentale şi aptitudinale în vederea reconversiei profesionale;

b) costul cursurilor de calificare sau de reconversie;

c) plata unei indemnizaţii pe durata cursurilor de calificare şi de reconversie (art. 29).

Indemnizaţia pe durata cursurilor de calificare sau de reconversie se acordă lunar şi reprezintă 70% din salariul de bază brut al persoanei asigurate, avut la data survenirii accidentului de muncă sau a bolii profesionale. Ea se acordă numai dacă persoana asigurată nu beneficiază, pe durata cursurilor de calificare sau de reconversie, de indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă sau de pensie de invaliditate gradul III (art. 30).

Indemnizaţia pe durata cursurilor de calificare sau de reconversie se acordă numai dacă persoana asigurată respectă dispoziţiile asigurătorului cu privire la:

a) instituţia la care urmează să se desfăşoare cursul;

b) programul de instruire;

c) modalitatea de absolvire (art. 31).

[1] Art. 24 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.

7.4. Indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă

Asiguraţii beneficiază de o indemnizaţie pe perioada în care se află în incapacitate temporară de muncă datorită unui accident de muncă sau unei boli profesionale.

În cazul bolilor profesionale sau al accidentelor de muncă certificatul medical se vizează în mod obligatoriu, prin grija angajatorului, de către direcţiile de sănătate publică judeţene şi a municipiului Bucureşti, respectiv de inspectoratul teritorial de muncă în a cărui rază se află sediul angajatorului sau domiciliul asiguratului (art. 32).

Cuantumul indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă reprezintă 80% din media veniturilor salariale brute realizate în ultimele 6 luni anterioare manifestării riscului.

Cuantumul indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă în cazul urgenţelor medico-chirurgicale este de 100% din media venitului lunar asigurat din ultimele 6 luni anterioare manifestării riscului (art. 33 alin. 1 şi alin. 3).

Indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă în cazul accidentului de muncă sau al bolii profesionale se suportă în primele 3 zile de incapacitate de către angajator, iar din a 4-a zi de incapacitate, din sumele prevăzute pentru asigurarea pentru accidente de muncă şi boli profesionale (art. 34).[1]

Durata de acordare a indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă este de 183 de zile în intervalul de un an, socotită din prima zi de concediu medical (art. 35)[2].

În situaţii temeinic motivate de posibilitatea recuperării medicale şi profesionale a asiguratului medicul curant poate propune prelungirea concediului medical peste 183 de zile.

Medicul asigurătorului poate decide, prelungirea concediului medical pentru continuarea programului recuperator, reluarea activităţii în acelaşi loc de muncă sau în alt loc de muncă ori poate propune pensionarea de invaliditate.

Prelungirea concediului medical peste 183 de zile se face pentru cel mult 90 de zile, în funcţie de evoluţia cazului şi de rezultatele acţiunilor de recuperare, conform procedurilor stabilite de Casa Naţională de Pensii Publice (art. 36).[3]

Indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă datorată accidentelor de muncă şi bolilor profesionale se acordă pe baza certificatului medical eliberat conform dispoziţiilor legale şi completat sau modificat, după caz, cu codurile de indemnizaţie corespunzătoare şi care constituie document justificativ de plată.

Angajatorii sunt obligaţi să depună la casele teritoriale de pensii, din raza administrativ-teritorială în care îşi au sediul social, exemplarul 2 al certificatului de concediu medical, în vederea recuperării sumelor reprezentând indemnizaţii plătite asiguraţilor.

Dacă persoana asigurată desfăşoară activitatea la mai mulţi angajatori indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă ca urmare a unui accident de muncă sau boală profesională se achită o singură dată (art. 37).[4]

În situaţia în care medicul expert al asigurărilor sociale din sistemul public de pensii decide încadrarea într-un grad de invaliditate, indemnizaţia se va acorda până la sfârşitul

[1] Art. 34 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.
[2] Art. 35 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.
[3] Art. 36 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.
[4] Art. 37 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.

lunii următoare celei în care s-a dat avizul de pensionare, fără a se depăși durata maximă de acordare a concediului medical (peste 183 zile) (art. 38).

7.5. Indemnizația pentru trecerea temporară în alt loc de muncă și indemnizația pentru reducerea timpului de muncă

Asiguraţii care, datorită unei boli profesionale sau unui accident de muncă, nu îşi mai pot desfăşura activitatea la locul de muncă anterior manifestării riscului asigurat pot trece temporar în alt loc de muncă.

Indemnizația pentru trecerea temporară în alt loc de muncă se acordă în condițiile în care venitul salarial brut lunar realizat de asigurat la noul loc de muncă este inferior mediei veniturilor sale lunare din ultimele 6 luni, calculate de la momentul depistării afecțiunii (art. 39).

Indemnizația pentru reducerea timpului de lucru cu o pătrime din durata normală, ca urmare a unor afecțiuni cauzate de accidente de muncă sau boli profesionale, se acordă asiguraților care, în aceste condiții, nu mai pot realiza durata normală de muncă (art. 40).

Indemnizațiile prevăzute mai sus se acordă la propunerea medicului curant, cu avizul medicului asigurătorului, pentru cel mult 90 de zile într-un an calendaristic, în una sau mai multe etape.

Cuantumul lunar al acestor indemnizații este egal cu diferența dintre media veniturilor salariale din ultimele 6 luni şi venitul salarial brut realizat de asigurat la noul loc de muncă sau prin reducerea timpului normal de muncă, fără a se depăşi 25% din baza de calcul (art. 41).

7.6. Compensaţii pentru atingerea integrităţii

Au dreptul la o compensație pentru atingerea integrității asiguraţii care, în urma accidentelor de muncă sau a bolilor profesionale, au rămas cu leziuni permanente, dacă acestea:

a) reduc capacitatea de muncă între 20-50%;

b) produc deficiențe (art. 42).

Compensația se acordă la solicitarea persoanei îndreptățite, pe baza deciziei medicului asigurătorului, cu îndeplinirea condițiilor de mai sus (art. 43).

Ea reprezintă o sumă fixă în bani şi se acordă integral, o singură dată, fără a afecta celelalte drepturi sau indemnizaţii la care este îndreptăţit asiguratul, şi nu este luată în baza de calcul pentru determinarea acestor drepturi.

Cuantumul se stabileşte în funcţie de gravitatea leziunii, în limita unui plafon maxim de 12 salarii de bază minime brute, în plată la data confirmării caracterului profesional al accidentului sau al bolii.

Criteriile şi grilele se stabilesc prin decizie a preşedintelui Casei Naţionale de Pensii Publice.[1] Astfel, Anexa nr. 14 la Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 346/2002 s-a stabilit următoarea Grilă:

[1] Art. 44 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

Nr. crt.	Procentul de reducere a capacității de muncă	Numărul de salarii medii brute acordate
1.	Între 20% și 25% inclusiv	2
2.	Între 25% și 30% inclusiv	4
3.	Între 30% și 35% inclusiv	6
4.	Între 35% și 40% inclusiv	8
5.	Între 40% și 45% inclusiv	10
6.	Între 45% și 50% exclusiv	12

7.7. Despăgubiri în caz de deces[1]

În cazul decesului asiguratului, ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, beneficiază de despăgubire în caz de deces o singură persoană, care poate fi: soțul supraviețuitor, copilul, părintele, tutorele, curatorul, moștenitorul, în condițiile dreptului comun, sau, în lipsa acesteia, persoana care dovedește că a suportat cheltuielile ocazionate de deces.

Cuantumul despăgubirii este de 4 salarii medii brute, comunicate de Institutul Național de Statistică (art. 45).

Cererea pentru obținerea despăgubirii se depune la sediul asigurătorului, însoțită de actele din care rezultă dreptul solicitantului.

Admiterea sau respingerea cererii se face prin decizie emisă de asigurător în termen de 20 de zile de la data depunerii cererii.

Decizia se comunică în scris solicitantului în termen de 5 zile de la data emiterii ei.

Plata despăgubirii se face în termen de 15 zile de la data comunicării deciziei (art. 47).

7.8. Rambursări la cheltuieli[2]

Asigurătorul acordă rambursări de cheltuieli în următoarele situații:

a) transportul de urgență, în cazuri temeinic justificate, când salvarea victimei impune utilizarea altor mijloace decât cele uzuale;

b) confecționarea ochelarilor, a aparatelor acustice, a protezelor oculare și dentare, în situația în care acestea sunt necesare sau au fost deteriorate datorită unui accident de muncă soldat cu vătămări corporale;

c) în cazul aplicării dispozitivelor medicale implantabile prin intervenție chirurgicală în vederea recuperării deficiențelor organice, funcționale sau fizice cauzate de accidente de muncă și boli profesionale.

---

[1] A se vedea și art. 63-66 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 346/2002.

[2] A se vedea și art. 67-76 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 346/2002.

BCU "I.S. CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Costurile suportate de asigurător sunt destinate să asigure recuperarea funcționalității organismului celui asigurat, iar cuantumul acestora se va stabili anual prin decizie a președintelui Casei Naționale de Pensii și Asigurări Sociale (art. 49).[1]

§ 8. Comunicarea și constatarea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale

Angajatorii au obligația de a comunica asigurătorului accidentele soldate cu incapacitate de muncă sau cu decesul asiguraților. Această comunicare trebuie realizată de îndată ce angajatorul a luat cunoștință despre accident (art. 50)[2].

De asemenea, dacă în urma controalelor medicale periodice personalul din structurile de medicina muncii, care asigură servicii medicale angajatorului, constată că există riscul unei îmbolnăviri profesionale, acesta are obligația de a semnala de îndată cazul asigurătorului (art. 51 alin. 1)[3].

Pentru stabilirea drepturilor de asigurare, asigurătorul are acces și recurge la procesul-verbal de cercetare și a formularului de înregistrare a accidentului de muncă, întocmite. Dacă se constată erori sau inadvertențe în documentele menționate la alin. (1) asigurătorul are dreptul de a contesta aceste documente și de a solicita autorităților competente reanalizarea acestora (art. 52)[4].

Drepturile de asigurare se acordă astfel:

a) pentru accidente de muncă, în baza procesului-verbal de cercetare a evenimentului întocmit și/sau avizat potrivit Legii securității și sănătății în muncă nr. 319/2006;

b) pentru boli profesionale, în baza formularului de declarare finală a bolii profesionale și a procesului verbal, întocmit de autoritatea competentă, respectiv direcțiile de sănătate publică (art. 53)[5].

Până la stabilirea caracterului de muncă al accidentului sau caracterului profesional al bolii, conform documentelor, contravaloarea serviciilor medicale acordate va fi suportată din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, urmând ca decontarea să se realizeze ulterior din sumele prevăzute pentru asigurarea la accidente de muncă și boli profesionale în bugetul asigurărilor sociale de stat (art. 54)[6].

§ 9. Prevenirea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale

Răspunderea pentru asigurarea condițiilor de securitate și sănătate la locurile de muncă revine angajatorilor (art. 55)[7].

---

[1] Art. 45 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.
[2] Art. 50 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.
[3] Art. 51 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.
[4] Art. 52 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.
[5] Art. 53 a fost modificat prin Legea nr. 177/2018.
[6] Art. 54 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.
[7] Art. 55 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

Angajatorii au obligația de a asigura informarea, participarea şi colaborarea angajaților pentru adoptarea şi aplicarea măsurilor de prevenire a accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale.

Angajații au obligația de a participa la acțiuni privind adoptarea unor măsuri de securitate şi sănătate în muncă, atunci când sunt solicitați în acest scop de către angajatori (art. 56). Aceştia nu suportă în nicio situație costul măsurilor de prevenire a accidentelor de muncă şi bolilor profesionale (art. 57).

Angajatorii au obligația de a furniza toate informațiile solicitate de asigurător în legătură cu riscurile de la locurile de muncă (art. 58).

Angajații sunt obligați să cunoască şi să respecte măsurile tehnice şi organizatorice luate de angajatori pentru prevenirea accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale, aduse la cunoştință în cadrul instructajului de protecție a muncii (art. 59).

Angajații au dreptul, fără ca acest lucru să atragă consecințe asupra lor, de a sesiza Inspecția Muncii, asigurătorul sau comitetele de sănătate şi securitate în muncă asupra neluării de către angajator a unor măsuri de prevenire a accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale (art. 60).

Asigurătorul are obligația de a promova şi de a stimula activitatea de prevenire a accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale, în scopul:

a) menținerii integrității fizice şi psihice a persoanelor asigurate;

b) îmbunătățirii condițiilor de muncă;

c) eliminării sau reducerii riscurilor de accidente de muncă şi boli profesionale (art. 61).

Acesta sprijină angajatorii în activitatea de prevenire a accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale. Activitățile de prevenire se realizează de către casele teritoriale de pensii.

Pentru coordonarea activității legate de prevenirea bolilor profesionale, precum şi de verificare, în vederea decontării, a documentelor prin care s-a confirmat caracterul profesional al bolii, Casa Națională de Pensii Publice organizează un compartiment de medicina muncii în cadrul Institutului Național de Expertiză Medicală şi Recuperare a Capacității de Muncă (art. 62)[1].

Personalul tehnic al asigurătorului, care desfăşoară activități de prevenire a accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale, precum şi personalul medical specializat în medicina muncii au următoarele atribuții:

- participă la stabilirea de programe de prevenire prioritare la nivel național, prin identificarea situațiilor cu riscuri mari de accidente de muncă şi boli profesionale;
- acordă consultanță cu privire la măsurile şi mijloacele de prevenire a accidentelor de muncă şi bolilor profesionale;
- propun efectuarea şi finanțarea de studii şi analize institutelor de cercetare de specialitate, în vederea fundamentării măsurilor de prevenire prioritare la nivel național;
- acordă asistență tehnică angajatorilor pentru elaborarea instrucțiunilor de prevenire;
- țin evidența accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale;
- recomandă măsuri de prevenire şi controlează aplicarea lor;
- stabilesc programe de prevenire în baza situațiilor concrete identificate la locurile de muncă;
- consiliază angajatorii cu privire la securitatea şi sănătatea în muncă.

[1] Art. 62 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

Personalul medical specializat în medicina muncii are şi atribuții legate de depistarea, investigarea şi stabilirea caracterului profesional al bolii (art. 63).[1]

În exercitarea atribuțiilor sale personalul tehnic şi medical specializat este autorizat:

a) să dispună de acces liber în sediile angajatorilor sau la locurile de muncă organizate de aceştia şi să fie însoțit de persoanele desemnate de angajator;

b) să beneficieze de concluziile cercetării accidentelor de muncă sau a bolilor profesionale, efectuată de autoritățile de stat competente;

c) să sesizeze autoritățile de stat când constată încălcări ale legislației în vigoare privind protecția muncii;

d) să propună angajatorilor dimensionarea compartimentelor de protecție a muncii în funcție de riscurile de la locurile de muncă;

e) să consulte rezultatele examenelor medicale la angajare şi ale examenelor medicale periodice ale persoanelor asigurate;

f) să solicite orice informații şi documente necesare realizării sarcinilor de prevenire a accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale;

g) să recomande angajatorului măsuri de prevenire a accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale (art. 64).

În activitatea exercitată personalul de prevenire a accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale este obligat să păstreze confidențialitatea datelor primite de la angajator cu privire la aspectele organizatorice, tehnologice şi de fabricație din unitatea controlată, precum şi a celorlalte date furnizate de autoritățile de stat competente sau de orice alt organism ori persoană interesată în activitatea de prevenire, precum şi confidențialitatea datelor medicale ale angajaților (art. 65).

Cheltuielile asigurătorului pentru activitatea de prevenire a accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale se evidențiază într-un cont analitic separat.

Cuantumul maxim alocat în acest scop nu poate depăşi 10% din sumele încasate cu titlu de contribuție pe parcursul unui an calendaristic.

§ 10. Organizarea sistemului de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale

Casa Națională de Pensii Publice administrează, gestionează, coordonează şi controlează întreaga activitate de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale (art. 67).

În vederea realizării activității de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale, Casa Națională de Pensii Publice are, în principal, următoarele atribuții:

- coordonează şi controlează activitatea în acest domeniu, desfăşurată de casele teritoriale de pensii;
- poate cofinanța programe în proiecte de prevenire a accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale;
- aplică măsuri pentru îmbunătățirea serviciilor şi prestațiilor de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale;

[1] Art. 63 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

- îndrumă şi controlează activitatea de prevenire a accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale;

- controlează modul de acordare a prestaţiilor şi serviciilor de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale, prevăzute de lege;

- organizează evidenţa cazurilor asigurate, precum şi a costurilor de asigurare la nivel naţional;

- poate organiza instruirea, formarea şi perfecţionarea personalului din domeniul asigurării pentru accidente de muncă şi boli profesionale;

- urmăreşte execuţia veniturilor şi cheltuielilor activităţii de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale şi prezintă ministrului muncii, familiei, protecţiei sociale şi persoanelor vârstnice rapoarte trimestriale şi anuale privind execuţia bugetară; (art. 68)[1].

Conducerea activităţii de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale este asigurată de preşedintele Casei Naţionale de Pensii Publice şi de un consiliu tripartit (art. 69).

Consiliul tripartit este format din 9 membri:

a) 3 reprezentanţi ai Guvernului, dintre care preşedintele Casa Naţională de Pensii Publice şi directorul general – membri de drept, iar al treilea, un reprezentant al Agenţiei Naţionale de Administrare Fiscală, desemnat de Ministerul Finanţelor Publice;

b) 3 reprezentanţi ai salariaţilor, desemnaţi prin consens de confederaţiile sindicale reprezentative la nivel naţional;

c) 3 reprezentanţi ai patronilor, desemnaţi prin consens de confederaţiile patronale reprezentative la nivel naţional.

Membrii consiliului tripartit îşi desfăşoară activitatea în baza unui mandat pe o durată de 4 ani.

Preşedintele Casa Naţională de Pensii Publice este şi preşedintele consiliului tripartit (art. 71).

Structurile specializate ale Casa Naţională de Pensii Publice urmăresc şi asigură:

a) activităţii de prevenire a accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale;

b) activităţii de reabilitare medicală, reabilitare socio-profesională şi tratament medical;

c) evidenţei contribuţiilor, prestaţiilor şi serviciilor acordate şi a costurilor de asigurare (art. 72).

La nivelul caselor teritoriale de pensii, pentru activitatea de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale se constituie consilii tripartite consultative [art. 74 alin. (1)].

§ 11. Răspunderea juridică

Încălcarea dispoziţiilor Legii nr. 346/2002, atrage răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravenţională sau penală (art. 97).

---

[1] Art. 68 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.

Fapta persoanei care utilizează sumele destinate asigurării pentru accidente de muncă şi boli profesionale în alte scopuri decât cele prevăzute de lege *constituie infracțiune* şi se pedepseşte cu închisoare de la 6 luni la 2 ani sau cu amendă (art. 98).

Constituie contravenții următoarele fapte, şi se sancționează cu amendă de la 2500 lei la 5000 lei:

a) refuzul nejustificat de plată a indemnizațiilor;

b) calculul şi plata eronată a indemnizațiilor (art. 99)[1].

Constatarea contravențiilor şi aplicarea amenzilor corespunzătoare se fac de către personalul împuternicit/organelor de control (art. 100 alin. 1)[2].

§ 12. Jurisdicţia asigurărilor pentru accidente de muncă şi boli profesionale

Jurisdicția asigurărilor pentru accidente de muncă şi boli profesionale se realizează prin secțiile de conflicte de muncă şi asigurări sociale constituite la nivelul tribunalelor şi curților de apel. (art. 103)[3].

Sunt competente teritorial tribunalele în a căror rază se află domiciliul pârâtului.

În cazul în care, prin excepții, obiectul litigiului îl formează o contestație împotriva Casei Naționale de Pensii Publice, competența teritorială revine tribunalului în a cărui rază se află domiciliul sau sediul reclamantului (art. 105).

Împotriva hotărârii tribunalului se poate face recurs la curtea de apel competentă (art. 106).

Prevederile Legii nr. 346/2002, se completează cu dispozițiile Codului civil şi ale Codului de procedură civilă (art. 107)[4].

Acțiunile în instanță şi toate actele procedurale în legătură cu litigiile având ca obiect drepturi sau obligații de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale sunt scutite de taxa judiciară de timbru (art. 108).

Sumele încasate necuvenit cu titlu de prestații şi servicii pentru accidente de muncă şi boli profesionale se recuperează de la beneficiari în baza deciziei organului competent, care constituie titlu executoriu în termenul general de prescripție de 3 ani.

Sumele rămase nerecuperate de pe urma beneficiarilor decedați nu se mai urmăresc (art. 109).

[1] Art. 99 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

[2] Art. 100 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

[3] Art. 103 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

[4] Art. 107 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CAPITOLUL IV
ASIGURĂRILE PENTRU ŞOMAJ ŞI MĂSURILE PENTRU PREVENIREA ŞOMAJULUI

§ 1. Şomajul – fenomen social

Cuvântul *şomaj* provine din termenul francez *chomage*, preluat la rândul său din latinescul *caumare* şi grecescul *cauma*. La origine, el însemna „căldură mare", din cauza căreia înceta orice fel de activitate.

În decursul timpului, această noţiune s-a folosit pentru desemnarea absenţei de activitate din diverse cauze, de exemplu în zilele de duminică, în alte zile nelucrătoare, în cele de întrerupere a lucrului datorită lipsei de materii prime, comenzi, în timpul crizelor economice etc.

Conform *Dicţionarului explicativ al limbii române*[1], şomajul este un fenomen economic cauzat de crizele sau recesiunile economice, care constă în aceea că o parte dintre salariaţi rămân fără lucru, ca urmare a decalajului dintre cererea şi oferta de forţă de muncă, iar *şomerul* este persoana aptă de muncă dar fără un contract de muncă şi care caută un loc de muncă.

În anul 1954, la conferinţa internaţională a statisticienilor în probleme de muncă, organizată de Biroul Internaţional al Muncii s-a adoptat o definiţie a şomajului care a fost modificată în 1982. Trei condiţii trebuie îndeplinite, pentru ca o persoană să fie considerată şomer:

– să fie fără muncă, adică să nu aibă un loc de muncă plătit;
– să fie disponibilă pentru a munci într-un loc de muncă;
– să fie în căutarea unei munci[2].

S-a arătat[3] că şomajul este „fenomen de inutilizare socială". Printre cauzele care îl generează se numără: intervenţia unor restructurări în viaţa economică; eforturile de rentabilizare a agenţilor economici, mutaţiile tehnologice conjuncturale care fac ca în anumite perioade unele ramuri să intre în depresiune, ca de exemplu siderurgia, construcţii-montaj, iar altele să se afle în extensie ca de pildă, agricultura, turismul etc.

Economia românească se confruntă şi ea cu fenomenul şomajului, care însoţeşte, într-o măsură mai mică sau mai mare, orice sistem economic conceput şi realizat după regulile pieţei, pentru că şomajul este o funcţie permanentă a economiei de piaţă.

Apariţia şomajului în ţara noastră este un prim cost social al reformei. Consecinţele sale negative pot fi atenuate printr-o serie de măsuri concrete care privesc: reorientarea forţei de muncă disponibilizată spre domenii insuficient dezvoltate în societate (sectorul serviciilor, de toate tipurile); reorientarea forţei de muncă către domenii unde se resimte

---

[1] https://dexonline.ro/definitie/%C8%99omaj.

[2] J. Freyssinete, *Le chomage*, Editions la Découverte, Paris, 2000, p. 11.

[3] Gh. Brehoi, *Ajutorul de şomaj şi reintegrarea profesională a şomerilor în România*, în „Dreptul" nr. 4-5/1991, p. 3-5.

şi în prezent un deficit de forță de muncă (foraj-extracție, agricultură, construcții-montaj, lucrări publice); recalificarea profesională în meserii care își găsesc căutare pe piața muncii; multiplicarea agenților economici, cu deosebire pe baza inițiativei particulare; formularea unei politici adecvate cu ocupare profesională.

Şomajul nu poate fi însă desființat, pentru că el este generat de creşterea demografică, pe de o parte şi de înlăturarea muncitorului de la locul de muncă, prin automatizarea proceselor de producție, pe de altă parte. Absorbirea unei părți a şomerilor în sfera serviciilor reprezintă prea puțin față de proporțiile actuale şi viitoare ale şomajului[1].

Din punct de vedere economic şomajul este apreciat ca expresie a unor dezechilibre:

a) pe piața muncii, el apare atunci când oferta de forță de muncă este superioară cererii;

b) pe piața bunurilor şi serviciilor, şomajul apare când producția este inferioară cererii. În consecință, şomajul se formează pe baza a două mari procese: pierderea locurilor de muncă de către o parte a populației ocupate şi creşterea ofertei de muncă prin atingerea de către noile generații a vârstei legale pentru a se angaja.

Şomajul este un fenomen negativ[2] pentru orice economie deoarece produce un dezechilibru important al pieței muncii, rezultat din faptul că cererea de locuri de muncă este mai mare decât oferta de forță de muncă.

§ 2. Evoluţia şi structura şomajului în sistemul naţional

Fenomenul şomajului a fost recunoscut oficial începând cu anul 1991, o dată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 1/1991 privind protecția socială a şomerilor şi reintegrarea lor profesională (abrogată prin Legea nr. 76/2002[3]).

Declinul şi dezechilibrele provocate de trecerea la economia de piață au determinat o adevărată explozie a şomajului în primii ani ai tranziției, culminând în anul 1994 când s-a înregistrat o rată a şomajului de 10,9%. A urmat o perioadă de reducere, iar de la sfârşitul anului 1997 rata şomajului înregistrat a crescut ca urmare a procesului de restructurare sau de lichidare a unităților economice neperformante (în mod special din sectorul minier), culminând cu o rată de 11,8% la sfârşitul anului 1999.

Evoluția şi structura şomajului în funcție de diverse criterii vor fi prezentate în continuare.

---

[1] A se vedea P. Burloiu, *Economia muncii, Probleme actuale*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1993, p. 77-82.

[2] Potrivit unui studiu al universității din Zurich, şomajul se află la originea suicidului a 45.000 de persoane/an, în 63 de țări; în special în țările cu economie dezvoltată. Perioada studiată a fost 2000-2011, evidențiindu-se impactul social a crizei economice începută în 2008. Pe ansamblul perioadei studiate 230.000 de sinucideri au fost înregistrate în medie în fiecare an, 45.000 din ele pot fi atribuite şomajului (Ziarul „Național" din 12 februarie 2015, p. 9).

[3] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 103 din 6 februarie 2002, modificată ulterior, inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 60/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 577 din 9 iulie 2018).

În aplicarea acestei legi au fost aprobate: *Normele metodologice*, prin Hotărârea Guvernului nr. 174/2002, modificată ulterior.

Situația Statistică a Şomajului în perioada 2010-2018[1]

Anul	*Luna*	*Şomeri*	*Din care femei:*	*Nr. total şomeri indemnizați*	*Nr. total şomeri neindemnizați*	*Rata şomajului %*
2010	Ianuarie	26.998	13.686	20.088	6.910	2,40
2010	Februarie	27.797	14.023	21.162	6.635	2,44
2010	Martie	28.870	14.431	22.308	6.562	2,53
2010	Aprilie	28.953	14.404	22.710	6.243	2,54
2010	Mai	28.553	14.167	22.254	6.299	2,50
2010	Iunie	29.273	14.546	21.823	7.450	2,57
2010	Iulie	30.603	15.238	21.217	9.386	2,70
2010	August	31.856	16.035	20.694	11.162	2,80
2010	Septembrie	32.442	16.384	20.792	11.650	3,00
2010	Octombrie	29.291	14.592	21.552	7.739	2,68
2010	Noiembrie	27.589	13.682	21.366	6.223	2,53
2010	Decembrie	24.922	12.298	20.674	4.248	2,29
2011	Ianuarie	24.775	12.238	19.221	5.554	2,27
2011	Februarie	24.059	12.024	18.871	5.188	2,22
2011	Martie	22.144	11.064	16.534	5.610	2,05
2011	Aprilie	21.612	10.906	15.215	6.397	2,00
2011	Mai	21.598	10.926	13.570	8.028	2,00
2011	Iunie	21.722	11.021	12.422	9.300	2,01
2011	Iulie	21.935	11.336	11.790	10.145	2,03
2011	August	21.631	11.373	11.140	10.491	2,00
2011	Septembrie	21.616	11.206	9.856	11.760	2,00
2011	Octombrie	21.545	11.287	9.391	12.154	1,99
2011	Noiembrie	21.729	11.403	9.246	12.483	2,01
2011	Decembrie	21.697	11.390	9.287	12.410	2,00
2012	Ianuarie	21.516	11.296	9.169	12.347	1,99
2012	Februarie	21.967	11.494	9.328	12.639	2,03
2012	Martie	21.527	11.236	8.992	12.535	1,99
2012	Aprilie	21.491	11.364	8.623	12.868	1,98
2012	Mai	21.172	11.235	8.476	12.696	1,95
2012	Iunie	21.450	11.520	8.400	13.050	1,98
2012	Iulie	22.266	11.944	8.391	13.875	2,05
2012	August	22.521	12.156	9.065	13.456	2,08
2012	Septembrie	22.171	12.061	9.276	12.895	2,05

[1] http://www.anofm.ro/statistica.

Anul	*Luna*	*Şomeri*	*Din care femei:*	*Nr. total şomeri indemnizaţi*	*Nr. total şomeri neindemnizaţi*	*Rata şomajului %*
2012	Octombrie	22.335	12.101	9.699	12.636	2,06
2012	Noiembrie	22.175	12.072	9.752	12.423	2,05
2012	Decembrie	22.050	11.943	9.922	12.128	2,03
2013	Ianuarie	22.225	11.970	9.797	12.428	2,05
2013	Februarie	22.222	11.867	9.756	12.466	2,05
2013	Martie	22.005	11.666	9.598	12.407	2,03
2013	Aprilie	22.093	11.736	9.595	12.498	2,04
2013	Mai	21.941	11.649	9.375	12.566	2,02
2013	Iunie	22.086	11.732	9.337	12.749	2,04
2013	Iulie	22.567	11.903	9.575	12.992	2,08
2013	Iulie	22.567	11.903	9.575	12.992	2,08
2013	August	22.602	11.923	9.790	12.812	2,09
2013	Septembrie	22.521	11.848	9.819	12.702	2,08
2013	Octombrie	22.457	11.905	10.448	12.009	2,06
2013	Noiembrie	22.545	11.929	10.488	12.057	2,06
2013	Decembrie	22.070	11.752	10.576	11.494	2,02
2014	Ianuarie	22.358	11.709	10.833	11.525	2,01
2014	Februarie	22.284	11.771	10.605	11.679	2,00
2014	Martie	22.421	11.856	9.962	12.459	2,01
2014	Aprilie	22.407	11.861	9.428	12.979	2,01
2014	Mai	22.456	11.884	8.969	13.487	2,02
2014	Iunie	22.348	11.884	8.716	13.632	2,01
2014	Iulie	22.666	12.052	8.669	13.997	2,04
2014	August	22.552	12.033	8.727	13.825	2,03
2014	Septembrie	22.216	11.661	8.061	14.155	2,00
2014	Octombrie	21.997	11.562	7.597	14.400	1,98
2014	Noiembrie	21.828	11.446	7.104	14.724	1,96
2014	Decembrie	21.662	11.339	6.813	14.849	1,95
2015	Ianuarie	21.372	11.285	6.463	14.909	1,93
2015	Februarie	21.258	11.269	6.048	15.210	1,92
2015	Martie	21.300	11.270	5.648	15.652	1,93
2015	Aprilie	21.318	11.268	5.110	16.208	1,93
2015	Mai	21.332	11.336	4.776	16.556	1,93
2015	Iunie	21.328	11.319	4.600	16.728	1,93
2015	Iulie	21.327	11.435	4.568	16.759	1,93
2015	August	21.271	11.443	4.444	16.827	1,92
2015	Septembrie	21.185	11.339	4.225	16.960	1,92

Anul	*Luna*	*Şomeri*	*Din care femei:*	*Nr. total şomeri indemnizaţi*	*Nr. total şomeri neindemnizaţi*	*Rata şomajului %*
2015	Octombrie	21.090	11.281	4.262	16.828	1,91
2015	Noiembrie	20.977	11.268	4.090	16.887	1,90
2015	Decembrie	20.847	11.207	4.074	16.773	1,89
2016	Ianuarie	20.790	11.199	4.078	16.712	1,86
2016	Februarie	20.723	11.163	4.109	16.614	1,85
2016	Martie	20.483	11.159	4.106	16.377	1,83
2016	Aprilie	20.329	11.097	4.124	16.205	1,81
2016	Mai	20.171	11.058	3.896	16.275	1,80
2016	Iunie	20.047	10.893	3.724	16.323	1,79
2016	Iulie	19.840	10.808	3.521	16.319	1,77
2016	August	19.640	10.645	3.453	16.187	1,75
2016	Septembrie	19.433	10.510	3.353	16.080	1,73
2016	Octombrie	18.936	10.246	3.418	15.518	1,69
2016	Noiembrie	18.706	10.079	3.261	15.445	1,67
2016	Decembrie	18.619	10.049	3.204	15.415	1,66
2017	Ianuarie	18.593	9.975	3.188	15.405	1,56
2017	Februarie	18.574	9.927	3.198	15.376	1,56
2017	Martie	18.527	9.906	3.101	15.426	1,55
2017	Aprilie	18.477	9.869	2.968	15.509	1,55
2017	Mai	18.456	9.813	2.870	15.586	1,55
2017	Iunie	18.422	9.743	2.816	15.606	1,54
2017	Iulie	18.410	9.673	2.767	15.643	1,54
2017	August	18.415	9.590	2.716	15.699	1,54
2017	Septembrie	18.410	9.555	2.658	15.752	1,54
2017	Octombrie	18.411	9.462	2.709	15.702	1,54
2017	Noiembrie	18.343	9.420	2.563	15.780	1,54
2017	Decembrie	18.275	9.432	2.503	15.772	1,53
2018	Ianuarie	18.250	9.386	2.529	15.721	1,53
2018	Februarie	18.116	9.327	2.488	15.628	1,52
2018	Martie	18.023	9.285	2.393	15.630	1,51
2018	Aprilie	17.939	9.233	2.291	15.648	1,50
2018	Mai	17.725	9.166	2.216	15.509	1,49
2018	Iunie	17.630	9.200	2.175	15.455	1,48
2018	Iulie	17.490	9.126	2.209	15.281	1,47
2018	August	17.371	9.094	2.290	15.081	1,46
2018	Septembrie	17.106	8.913	2.215	14.891	1,43

§ 3. Măsuri prevăzute de Legea nr. 76/2002 în vederea protecţiei persoanelor împotriva riscului de şomaj

Legea nr. 76/2002 garantează fiecărei persoane dreptul de a-şi alege liber profesia şi locul de muncă şi dreptul la asigurările pentru şomaj (art. 1).

Ea exclude, în aplicarea prevederilor sale, orice fel de discriminări pe criterii politice, de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex şi vârstă [art. 4 alin. (1)].

Acest act normativ reglementează măsurile pentru realizarea strategiilor şi politicilor elaborate în vederea protecţiei persoanelor pentru riscul de şomaj, asigurării unui nivel ridicat al ocupării şi adaptării forţei de muncă la cerinţele pieţei muncii.

Măsurile în discuţie au drept scop realizarea următoarelor obiective pe piaţa muncii:

a) prevenirea şomajului şi combaterea efectelor sociale ale acestuia;

b) încadrarea sau reîncadrarea în muncă a persoanelor în căutarea unui loc de muncă;

c) sprijinirea ocupării persoanelor aparţinând unor categorii defavorizate ale populaţiei;

d) asigurarea egalităţii şanselor pe piaţa muncii;

e) stimularea şomerilor[1] în vederea ocupării unui loc de muncă;

f) stimularea angajatorilor pentru încadrarea persoanelor în căutarea unui loc de muncă;

g) îmbunătăţirea structurii ocupării pe ramuri economice şi zone geografice;

h) creşterea mobilităţii forţei de muncă în condiţiile schimbărilor structurale care se produc în economia naţională;

i) protecţia persoanelor în cadrul sistemului asigurărilor pentru şomaj (art. 3).

§ 4. Concepte utilizate de Legea nr. 76/2002

În art. 5 din Legea nr. 76/2002 este explicată semnificaţia unor termeni şi expresii[2].

Angajator este persoana juridică sau persoana fizică cu sediul, respectiv domiciliul în România ori sucursala, filiala, agenţia, reprezentanţa din România a unei persoane juridice străine cu sediul în străinătate, autorizată potrivit legii, care încadrează forţă de muncă, în condiţiile legii.

Loc de muncă este cadrul în care se desfăşoară o activitate din care se obţine un venit şi în care se materializează raporturile juridice de muncă sau raporturile juridice de serviciu.

Persoană în căutarea unui loc de muncă – persoana care face demersuri pentru a-şi găsi un loc de muncă, prin mijloace proprii sau prin înregistrare la agenţia pentru ocuparea forţei de muncă în a cărei rază teritorială îşi are domiciliul sau, după caz, reşedinţa ori la alt furnizor de servicii de ocupare, acreditat în condiţiile legii;

---

[1] A se vedea Hotărârea Guvernului nr. 937/2004 pentru modificarea şi completarea Procedurilor privind accesul la măsurile pentru stimularea ocupării forţei de muncă, modalităţile de finanţare şi instrucţiunile de implementare a acestora (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 558 din 23 iunie 2004).

[2] Articolul a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 17/2011.

Şomer – persoana care îndeplineşte cumulativ următoarele condiţii:

– este în căutarea unui loc de muncă de la vârsta de minimum 16 ani şi până la îndeplinirea condiţiilor de pensionare;

– starea de sănătate şi capacităţile fizice şi psihice o fac aptă pentru prestarea unei munci;

– nu are loc de muncă, nu realizează venituri sau realizează, din activităţi autorizate potrivit legii, venituri mai mici decât valoarea indicatorului social de referinţă al asigurărilor pentru şomaj şi stimulării ocupării forţei de muncă;

– este disponibilă să înceapă lucrul în perioada imediat următoare, dacă s-ar găsi un loc de muncă.

Şomer înregistrat – persoana care îndeplineşte cumulativ condiţiile de mai sus şi se înregistrează la agenţia pentru ocuparea forţei de muncă în a cărei rază teritorială îşi are domiciliul sau, reşedinţa ori la alt furnizor de servicii de ocupare, în vederea obţinerii unui loc de muncă.

Şomer de lungă durată - persoana care este şomer pe o perioadă mai mare de 12 luni, în cazul persoanelor cu vârsta de minimum 25 de ani şi pe o perioadă de 6 luni, în cazul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 16 ani şi până la împlinirea vârstei de 25 de ani;

Tânăr cu risc de marginalizare socială - persoana cu vârsta cuprinsă între 16-26 de ani, care îndeplineşte condiţiile legale, se înregistrează la agenţia pentru ocuparea forţei de muncă în a cărei rază teritorială îşi are domiciliul sau, după caz, reşedinţa şi se încadrează în una dintre următoarele categorii:

a) se află în sistemul de protecţie a copilului sau provine din acest sistem;

b) are dizabilităţi;

c) nu are familie sau a cărui familie nu îi poate asigura întreţinerea;

d) are copii în întreţinere;

e) a executat una sau mai multe pedepse privative de libertate;

f) este victimă a traficului de persoane.

Tânăr NEET - persoana cu vârsta cuprinsă între 16 ani şi până la împlinirea vârstei de 25 de ani, care nu are loc de muncă, nu urmează o formă de învăţământ şi nu participă la activităţi de formare profesională.

Stagiu de cotizare constituie perioada de timp pentru care persoana a fost asigurată obligatoriu în sistemul asigurărilor pentru şomaj, precum şi perioada de timp pentru care persoana a fost asigurată facultativ prin încheierea unui contract de asigurare pentru şomaj şi prin plata în temeiul acestui contract de asigurare a contribuţiei la bugetul asigurărilor pentru şomaj.

Asigurat este persoana fizică ce realizează venituri, potrivit legii, şi pentru care angajatorul este obligat să reţină şi să plătească contribuţia individuală de asigurări pentru şomaj, precum şi persoana care se asigură prin încheierea unui contract de asigurare pentru şomaj.

Indemnizaţia de şomaj reprezintă o compensaţie parţială a veniturilor asiguratului ca urmare a pierderii locului de muncă sau a veniturilor absolvenţilor instituţiilor de învăţământ care nu s-au putut încadra în muncă;

Măsurile de stimulare a ocupării forţei de muncă sunt acele măsuri care au ca scop sprijinirea persoanelor în căutarea unui loc de muncă şi în mod deosebit a şomerilor pentru a dobândi statutul de persoană ocupată.

Indicatorul social de referință al asigurărilor pentru șomaj și stimulării ocupării forței de muncă, denumit în continuare *indicator social de referință*, reprezintă unitatea exprimată în lei la nivelul căreia se raportează prestațiile bănești suportate din bugetul asigurărilor pentru șomaj, acordate atât în vederea asigurării protecției persoanelor în cadrul sistemului asigurărilor pentru șomaj, cât și în vederea stimulării anumitor categorii de persoane pentru a se încadra în muncă, precum și a angajatorilor pentru a încadra în muncă persoane în căutarea unui loc de muncă.[1]

§ 5. Indicatori statistici privind piața muncii

Situațiile și evoluțiile de pe piața muncii la nivel național[2] și teritorial, sunt monitorizate, cu ajutorul unui sistem de indicatori statistici privind:

a) resursele de muncă;
b) populația activă;
c) populația ocupată;
d) șomerii;
e) locurile de muncă vacante;
f) indemnizația de șomaj;
g) populația ieșită din șomaj prin ocupare și prin părăsirea pieței muncii;
h) rata șomajului.

Sistemul de indicatori și metodologia de calcul ale acestora se stabilesc de Institutul Național de Statistică, în colaborare cu Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (art. 6).

Calcularea indicatorilor statistici prevăzuți la lit. a), b) și c) este făcută de Institutul Național de Statistică, iar al celor prevăzuți la lit. d), e), f), g) și h) de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, pe baza documentelor primare de înregistrate a șomerilor, a comunicărilor făcute de furnizorii de servicii de ocupare acreditați și de angajatori, privind locurile de muncă vacante (art. 7).

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă elaborează în funcție de necesități analize, studii și cercetări statistice speciale privind situația și evoluția șomajului și a ocupării la nivel național și teritorial pe domenii de activitate și are obligația să facă publici indicatorii statistici privind piața muncii.

La rândul lor, *angajatorii* au obligația de a comunica agențiilor pentru ocuparea forței de muncă județene, respectiv a municipiului București, denumite în continuare *agenții pentru ocuparea forței de muncă*, în raza cărora își au sediul, respectiv domiciliul, toate locurile de muncă vacante, în termen de 5 zile lucrătoare de la vacantarea acestora, dar și ocuparea locurilor de muncă vacante, în termen de o zi, iar *furnizorii de servicii de*

[1] Art. 5 modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului 95/2017 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 991 din 13 decembrie 2017).

[2] A se vedea Strategia Națională de Ocupare a Forței de muncă 2013-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1071/2013 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 din 30 ianuarie 2014). A se vedea și Planul de acțiuni pe perioada 2014-2020 pentru implementarea Strategiei naționale, aprobată prin aceeași Hotărâre (Anexele la Hotărâre au fost publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 bis din 30 ianuarie 2014).

ocupare acreditaţi au obligaţia de a comunica lunar, agenţiilor pentru ocuparea forţei de muncă în raza cărora îşi au sediul, date privind numărul şomerilor mediaţi şi încadraţi în muncă (art. 10).

§ 6. Clasificarea ocupaţiilor din România (COR)

Clasificarea Ocupaţiilor din România este sistemul de identificare, ierarhizare, codificare a ocupaţiilor din economie care se elaborează de Ministerului Muncii, Familiei şi Protecţiei Sociale în colaborare cu Institutul Naţional de Statistică, cu alte ministere şi instituţii interesate şi se aprobă prin hotărâre a Guvernului (art. 13)[1].

Potrivit *Procedurii de actualizare a nomenclatorului Clasificarea ocupaţiilor din România*, aprobat prin Ordinul ministrului muncii, solidarităţii sociale şi familiei nr. 270/2002 şi al Institutului Naţional de Statistică nr. 273/2002[2] COR reprezintă sistemul de identificare, ierarhizare şi codificare a tuturor ocupaţiilor desfăşurate în economie, indiferent de tipul şi locul desfăşurării lor [art. 1 alin. (2)].

COR îndeplineşte următoarele funcţii:

a) asigură informaţii la nivelul de detaliere cerut pentru gestionarea forţei de muncă;

b) satisface cerinţele de agregare şi detaliere în funcţie de scopul cercetărilor statistice;

c) facilitează identificarea unitară a ocupaţiilor din România;

d) asigură un cadru de referinţă care permite compararea datelor statistice privind piaţa muncii din ţara noastră;

e) asigură interpretarea unitară a datelor statistice de către toţi utilizatorii;

f) asigură comparabilitatea cu datele statistice internaţionale.

El se aplică în toate domeniile de activitate economică şi socială, la completarea documentelor oficiale, ori de câte ori se cere precizarea ocupaţiei care face obiectul activităţilor desfăşurate. Utilizarea codurilor este obligatorie pentru toate organele administraţiei publice centrale şi locale, unităţile bugetare, agenţii economici, indiferent de forma de proprietate, organizaţiile patronale, sindicale, profesionale şi politice, fundaţiile, asociaţiile, persoanele fizice şi juridice.

Utilizatorii au următoarele atribuţii:

a) să folosească acest clasificator în toate cazurile în care transmit sau acordă acces la informaţie altor organizaţii;

b) să informeze organizaţia care întreţine nomenclatorul cu privire la anomaliile şi incidentele intervenite în exploatare;

c) să elaboreze nomenclatoare ale ocupaţiilor specifice domeniului de activitate;

d) să solicite Ministerului Muncii, actualizarea codurilor (art. 3).

Actualizarea Clasificării Ocupaţiilor din România se aprobă periodic, prin ordin comun al ministrului muncii, familiei şi protecţiei sociale şi al Institutului Naţional de Statistică (art. 10 din Procedură).

---

[1] Ordinul ministerului muncii şi protecţiei sociale nr. 856/2011 privind aprobarea *Clasificării ocupaţiilor din România – nivel de ocupaţie (COR)* (publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 561 din 8 august 2011), modificat ulterior, inclusiv prin Ordinul nr. 4869/2018 (publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 810 din 21 septembrie 2018).

[2] Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 531 din 22 iulie 2002.

§ 7. Beneficiarii sistemului asigurărilor pentru şomaj

Beneficiari ai sistemului asigurărilor pentru şomaj[1] sunt persoanele în căutarea unui loc de muncă, aflate în una din următoarele situații:

a) au devenit şomeri pentru că nu au loc de muncă, nu realizează venituri sau realizează, din activități autorizate potrivit legii, venituri mai mici decât indemnizația de şomaj;

b) nu au putut ocupa loc de muncă după absolvirea unei instituții de învățământ;

c) ocupă un loc de muncă şi, din diferite motive, doresc schimbarea acestuia;

d) au obținut statutul de refugiat sau beneficiază de altă formă de protecție internațională, sau se află în procedura de soluționare a cererii de azil şi au acces pe piața muncii, în condițiile prevăzute de lege;

e) străini sau apatrizii care au fost încadrați în muncă sau au realizat venituri în România sau care au drept de muncă pe teritoriul României;

f) nu au putut ocupa loc de muncă după repatriere sau după eliberarea din detenție (art. 16)[2].

Beneficiarii de indemnizație de şomaj sunt asigurați în sistemul asigurărilor sociale de stat şi în sistemul asigurărilor sociale de sănătate şi beneficiază de toate drepturile prevăzute de lege pentru asigurații acestor sisteme [art. 48 alin. (1)].

§ 8. Categoriile de asiguraţi în sistemul asigurărilor pentru şomaj

Asigurații în sistemul asigurărilor pentru şomaj sunt următoarele categorii de persoane fizice:

a) cetățeni români care sunt încadrați în muncă sau realizează venituri în țara noastră cu excepția celor care au calitatea de pensionari;

b) cetățeni români care lucrează în străinătate, cu excepția persoanelor care au calitatea de pensionari;

c) cetățenii străini sau apatrizii care, pe perioada în care au domiciliul sau reşedința în România, sunt încadrați în muncă sau realizează venituri, cu excepția persoanelor care au calitatea de pensionari.

Asigurații au dreptul să beneficieze de indemnizație de şomaj (art. 18)[3].

Asigurații în sistemul asigurărilor pentru şomaj sunt asigurați *obligatoriu* sau *facultativ*.

Intră în prima categorie:

a) persoanele care desfăşoară activități pe bază de contract individual de muncă sau pe bază de contract de muncă temporară;

---

[1] A se vedea Ordinul nr. 171/2004, pentru aprobarea Procedurilor privind modul de acordare a drepturilor de care beneficiază persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă pe durata participării la o formă de pregătire profesională, (publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 725 din 11 august 2004), modificat prin Ordinul 40/2006 (publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 105 din 3 februarie 2006).

[2] Art. 10 modificat ulterior inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

[3] Art. 18 modificat ulterior inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

b) funcționarii publici și alte persoane care desfășoară activități pe baza actului de numire;

c) persoanele care își desfășoară activitatea în funcții elective sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului;

d) persoanele care își desfășoară activitatea în funcții alese în cadrul persoanelor juridice fără scop patrimonial, respectiv entități, persoane juridice, care potrivit legilor proprii de organizare și funcționare desfășoară activități nonprofit, cum ar fi: asociații, fundații, partide politice, organizații patronale, organizații sindicale, case de ajutor reciproc, culte religioase, pe durata mandatului, cu excepția președintelui asociației de proprietari sau a altor persoane care desfășoară activitate în baza contractului de mandat, potrivit Legii nr. 230/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea asociațiilor de proprietari;

e) persoanele care desfășoară activitate pe baza unui raport de muncă stabilit, în calitate de membru cooperator, potrivit Legii nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperației;

f) directorii care desfășoară activitate pe bază de contract de mandat și membrii directoratului de la societățile administrate în sistem dualist și ai consiliului de supraveghere, pe durata mandatului, precum și managerii care desfășoară activități pe bază de contract în baza contractului de management;

g) administratorii societăților, companiilor/societăților naționale și regiilor autonome, desemnați/numiți în condițiile legii, care desfășoară activitate pe bază de contract de mandat;

h) persoanele fizice care realizează venituri din salarii sau asimilate salariilor, atât în România, cât și pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene, al unui stat membru al Spațiului Economic European sau al Confederației Elvețiene, pentru care autoritățile competente ale acestor state sau organismele desemnate ale acestor autorități stabilesc că, pentru veniturile realizate în afara României, legislația aplicabilă în domeniul contribuțiilor sociale obligatorii este cea din România;

i) persoanele fizice cetățeni români, cetățenii altor state sau apatrizii, pe perioada în care au, conform legii, domiciliul sau reședința în România și care realizează în România venituri din salarii sau asimilate salariilor de la angajatori din state care nu intră sub incidența legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte. (art. 19)[1].

În cea de a *doua categorie* se pot asigura următoarele persoane:

a) asociat unic, asociați;

b) persoane fizice autorizate, întreprinzători persoane fizice, titulari ai întreprinderilor individuale, precum și membrii întreprinderilor familiale;

c) cetățeni români care lucrează în străinătate, și care nu se regăsesc în situația de a realiza venituri din salarii sau asimilate salariilor, atât în România, cât și pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene, al unui stat membru al Spațiului Economic European sau al Confederației Elvețiene;

d) alte persoane care realizează venituri din activități desfășurate potrivit legii și care nu se regăsesc în una dintre situațiile amintite mai sus (art. 20)[2].

---

[1] Art. 19 modificat ulterior inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

[2] Art. 20 modificat ulterior inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

Angajatorii la care își desfășoară activitatea persoanele asigurate obligatoriu prin efectul legii, sunt obligați să depună lunar Declarația privind obligația de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate, până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei pentru care se plătesc veniturile de natura acestora, la agenția pentru ocuparea forței de muncă în raza căreia își au sediul sau domiciliul, declarația lunară privind evidența nominală a asiguraților și a obligațiilor de plată la bugetul asigurărilor pentru șomaj[1].

Persoanele asigurate facultativ pot încheia contract de asigurare pentru șomaj cu agenția pentru ocuparea forței de muncă în a cărei rază teritorială își au domiciliul sau, reședința, dacă au cel puțin vârsta de 18 ani și sunt asigurate în sistemul public de pensii și în sistemul asigurărilor sociale de sănătate.

Venitul lunar pentru care se asigură aceste persoane nu poate fi mai mic decât salariul de bază minim brut pe țară și mai mare decât echivalentul a de 5 ori câștigul salarial mediu brut, stabilit potrivit legii, în vigoare în luna pentru care se plătește contribuția de asigurare pentru șomaj[2].

Persoanele care sunt supuse legislației de asigurări sociale din România în condițiile prevăzute de reglementările Uniunii Europene cu privire la aplicarea regimurilor de securitate socială a salariaților, lucrătorilor independenți și membrilor familiilor acestora care se deplasează în interiorul Uniunii Europene sau de reglementările europene privind coordonarea sistemelor de securitate socială, având angajator care nu are sediul social ori reprezentanța pe teritoriul României, *se pot asigura* în sistemul asigurărilor pentru șomaj din România prin încheierea unui contract de asigurare pentru șomaj, cu agenția pentru ocuparea forței de muncă în a cărei rază teritorială își au, după caz, domiciliul, reședința sau își exercită dreptul la rezidență potrivit legii, în condițiile în care sunt asigurate în sistemul public de pensii și în sistemul asigurărilor sociale de sănătate și nu au statut de pensionar, conform legii.

Venitul lunar la care se pot asigura persoanele amintite mai sus și la care se plătește contribuția la bugetul asigurărilor pentru șomaj, nu poate fi mai mic decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, și mai mare decât echivalentul a de 5 ori câștigul salarial mediu brut, utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat (art. 22^1)[3].

§ 9. Organe cu atribuții în domeniul asigurărilor pentru șomaj

9.1. Ministerului Muncii și Justiției Sociale

Conform art. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 12/2017[4], acest minister se organizează și funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate

[1] Art. 21 așa cum a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

[2] Art. 22 așa cum a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

[3] Art. 22^1 a fost introdus prin Legea nr. 250/2013 și a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

[4] Privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii, și Justiției Sociale (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 44 din 16 ianuarie 2017), Modificată ulterior incluziv prin Hotărârea Guvernului nr. 917/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 988 din 22 noiembrie 2018).

juridică, în subordinea Guvernului. El realizează politicile naţionale, corelate cu cele la nivel european şi internaţional, în domeniul muncii, familiei, protecţiei sociale şi persoanelor vârstnice, îndeplinind rolul de autoritate de stat, strategie şi planificare, reglementare, sinteză, coordonare, monitorizare, inspecţie şi control. Ministerul Muncii mai asigură coordonarea aplicării strategiei şi politicilor Guvernului în domeniile muncii, familiei, protecţiei sociale şi persoanelor vârstnice, precum şi în domeniul justiţiei sociale.

Printre atribuţiile sale se numără:

- elaborează şi promovează proiecte de acte normative şi documente de politică publică necesare realizării obiectivelor strategice în domeniul ocupării şi formării profesionale a forţei de muncă;
- elaborează, promovează şi actualizează cadrul strategic naţional din domeniul ocupării şi formării profesionale a forţei de muncă, pe baza cerinţelor interne şi europene, împreună cu instituţiile şi organismele implicate în domeniu;
- analizează, propune modificări şi aprobă anual Programul naţional de ocupare a forţei de muncă şi Planul naţional de formare profesională, iniţiate de Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă;
- stabileşte indicatorii de performanţă şi nivelul acestora, în baza cărora se încheie anual Contractul de performanţă managerială cu Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă;
- monitorizează, controlează şi evaluează modul de implementare a politicilor de ocupare şi formare profesională a forţei de muncă de către Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă;
- elaborează politici şi strategii naţionale privind dezvoltarea resurselor umane, inclusiv pentru calificările şi formarea profesională a adulţilor în baza planurilor naţionale de dezvoltare şi de acţiune a programelor de guvernare şi a strategiilor sectoriale;
- înfiinţează, în subordinea sa, comisii de autorizare a furnizorilor de formare profesională judeţene, respectiv a municipiului Bucureşti, fără personalitate juridică, şi emite deciziile de constituire a acestora;
- coordonează şi controlează, la nivel naţional, autorizarea furnizorilor de formare profesională a adulţilor;
- elaborează Regulamentul de organizare şi funcţionare al comisiilor de autorizare a furnizorilor de formare profesională judeţene, respectiv a municipiului Bucureşti şi a secretariatelor tehnice ale acestora;
- gestionează registrele naţionale ale furnizorilor de formare profesională a adulţilor;
- gestionează, la nivel naţional, registrul evaluatorilor de furnizori şi de programe de formare profesională a adulţilor şi registrul specialiştilor pe domenii ocupaţionale care pot fi desemnaţi în comisiile de examinare a absolvenţilor programelor de formare profesională;
- reglementează sistemul de asigurare a calităţii în formarea profesională a adulţilor;
- elaborează şi actualizează Nomenclatorul calificărilor pentru care se pot organiza programe de formare profesională finalizate cu certificate de calificare;
- elaborează şi actualizează Clasificarea ocupaţiilor din România, la propunerile diferiţilor utilizatori;

- coordonează la nivel național Rețeaua europeană de consiliere și informare în carieră;
- elaborează și promovează politicile publice privind lucrătorii mobili/migranți și inițiază măsuri legislative și/sau administrative în vederea integrării socioprofesionale a imigranților în România, asigurând promovarea politicilor de formare profesională, ocuparea forței de muncă și lupta împotriva discriminării lucrătorilor imigranți;
- aplică, în calitate de furnizor de ajutor de stat pentru formare profesională, legislația în domeniul ajutorului de stat;
- analizează documentația și eliberează atestatele de recunoaștere a calificărilor dobândite în străinătate, în afara sistemului de învățământ, de către cetățenii români sau cetățeni ai altor state membre ale Uniunii Europene ori ai statelor aparținând Spațiului Economic European, care doresc să desfășoare activități economice pe teritoriul României;
- colaborează cu alte ministere și instituții la elaborarea Registrului național al calificărilor din România;
- analizează și evaluează îndeplinirea condițiilor de autorizare a agenților de muncă temporară și eliberează solicitanților autorizația de funcționare;
- monitorizează și actualizează Registrul național de evidență a agenților de muncă temporară autorizați;
- reprezintă România în cadrul comitetelor și grupurilor de lucru operaționale, din domeniul ocupării forței de muncă și al liberei circulații a lucrătorilor, la nivelul Uniunii Europene, precum și la nivel internațional;
- elaborează și promovează cadrul legislativ necesar realizării obiectivelor strategice în domeniul mobilității forței de muncă, al liberei circulații a lucrătorilor cetățeni ai Uniunii Europene și Spațiului Economic European, realizează transpunerea legislației comunitare în legislația internă;
- promovează prioritățile de cercetare-dezvoltare în domeniul forței de muncă în vederea includerii acestora în cadrul Planului sectorial de cercetare-dezvoltare al ministerului;
- elaborează politicile și strategiile în domeniul economiei sociale;
- promovează și sprijină întreprinderile sociale;
- furnizează informații către persoanele interesate în domeniul economiei sociale.

9.2. Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă

Potrivit art. 1 din Legea nr. 202/2006[1], Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă este o instituție publică de interes național, cu personalitate juridică, aflată sub autoritatea Ministerului Muncii.

Agenția Națională asigură coordonarea, îndrumarea și controlul activității unităților din subordine, în scopul aplicării unitare a legislației în domeniul specific de activitate și al realizării atribuțiilor ce le revin acestora (art. 2).

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 294 din 6 mai 2009, modificată ulterior, inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 73/2017 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 808 din 12 octombrie 2017).

Ea aplică politicile şi strategiile privind ocuparea forţei de muncă şi formarea profesională a persoanelor în căutarea unui loc de muncă, elaborate de Ministerului Muncii, având următoarele obiective principale:

a) stimularea ocupării forţei de muncă şi creşterea gradului de ocupare a forţei de muncă;

b) stimularea încadrării tinerilor absolvenţi ai instituţiilor de învăţământ în cadrul unui proces coerent de tranziţie de la sistemul educaţional la piaţa muncii;

c) prevenirea şomajului;

d) stimularea participării persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă la serviciile de formare profesională şi de evaluare a competenţelor dobândite pe alte căi decât cele formale;

e) creşterea şanselor de ocupare şi a incluziunii sociale a unor categorii de persoane care se confruntă cu dificultăţi la încadrarea în muncă prin servicii şi măsuri active de stimulare a ocupării;

f) protecţia persoanelor supuse riscului pierderii locului de muncă în cadrul sistemului asigurărilor pentru şomaj;

g) protecţia salariaţilor angajatorilor în stare de insolvenţă, în condiţiile prevăzute de Legea nr. 200/2006 privind constituirea şi utilizarea Fondului de garantare pentru plata creanţelor salariale;

h) facilitarea liberei circulaţii a lucrătorilor în statele membre ale Uniunii Europene şi în statele semnatare ale Acordului privind Spaţiul Economic European, precum şi în alte state cu care România a încheiat tratate, acorduri sau convenţii (art. 3).

Agenţia Naţională are în subordine următoarele unităţi cu personalitate juridică:

a) agenţiile pentru ocuparea forţei de muncă judeţene şi a municipiului Bucureşti, servicii publice deconcentrate, denumite în continuare agenţii teritoriale;

b) centrele regionale de formare profesională a adulţilor;

c) Centrul Naţional de Formare Profesională a Personalului Propriu.

Agenţia Naţională are în subordine unităţi fără personalitate juridică de implementare a programelor pentru dezvoltarea resurselor umane, finanţate din fonduri ale Uniunii Europene, organizate la nivel regional (art. 5).

Pentru realizarea obiectivelor sale, agenţia are, în principal următoarele atribuţii:

a) asigură implementarea politicilor de ocupare a forţei de muncă elaborate de Ministerul Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice, în concordanţă cu Strategia europeană de ocupare a forţei de muncă;

b) elaborează, implementează, finanţează şi cofinanţează programe privind ocuparea şi formarea profesională a forţei de muncă, precum şi acţiuni specifice domeniului său de activitate, pe baza politicilor şi strategiilor elaborate de Ministerul Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice;

c) urmăreşte aplicarea unitară a legislaţiei care reglementează măsurile de protecţie socială, prevenire a şomajului şi stimulare a ocupării forţei de muncă finanţate din bugetul asigurărilor pentru şomaj şi controlează respectarea de către unităţile din subordine a prevederilor legale incidente în domeniul de activitate;

d) propune spre aprobare, anual, Ministerului Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice programele de ocupare şi planurile de formare profesională a persoanelor în căutarea unui loc de muncă;

e) participă la implementarea măsurilor prevăzute în planurile şi programele guvernamentale vizând ocuparea forței de muncă, aprobate potrivit legii;

f) îndeplineşte atribuțiile prevăzute de dispozițiile legale privind ucenicia la locul de muncă;

g) îndeplineşte atribuțiile prevăzute de dispozițiile legale privind efectuarea stagiului pentru absolvenții de învățământ superior;

h) asigură implementarea proiectelor specifice domeniului de activitate finanțate din fonduri europene nerambursabile;

i) organizează, în condițiile legii, stabilirea şi plata drepturilor băneşti ce se suportă din bugetul asigurărilor pentru şomaj;

j) organizează, în condițiile legii, stabilirea şi plata creanțelor ce se suportă din Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale;

k) administrează bugetul asigurărilor pentru şomaj şi gestionează Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale;

l) repartizează resursele financiare necesare structurilor deconcentrate;

m) urmăreşte realizarea execuției bugetului asigurărilor pentru şomaj şi a Fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale şi organizează activitatea de evidență contabilă aferentă acestora;

n) furnizează, anual, Ministerului Muncii, datele necesare pentru fundamentarea şi elaborarea proiectului bugetului asigurărilor pentru şomaj;

o) înaintează Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale şi Persoanelor Vârstnice propuneri cu privire la actele normative care reglementează organizarea şi funcționarea instituției, în vederea asigurării îndeplinirii atribuțiilor deținute potrivit legii, precum şi măsurile de protecție socială, de prevenire a şomajului şi de stimulare a ocupării forței de muncă finanțate din bugetul asigurărilor pentru şomaj;

p) exercită atribuțiile ce îi revin în calitate de membru al rețelei europene de servicii de ocupare a forței de muncă (EURES);

q) asigură coordonarea rețelei naționale a serviciilor de ocupare a forței de muncă, componentă a rețelei EURES, în calitate de Birou național de coordonare;

r) colaborează cu Biroul european de coordonare a compensării ofertelor şi cererilor de locuri de muncă şi cu celelalte birouri naționale de coordonare din cadrul rețelei EURES;

s) implementează prevederile acordurilor juridice bilaterale în domeniul schimbului de forță de muncă încheiate de România;

t) este organism de legătură pentru prestațiile de şomaj în aplicarea regulamentelor europene privind coordonarea sistemelor de securitate socială;

u) organizează şi monitorizează activitatea de implementare a prevederilor referitoare la prestația de şomaj din regulamentele europene privind coordonarea sistemelor de securitate socială la nivelul Agenției Naționale şi al agențiilor teritoriale;

v) organizează, coordonează şi monitorizează activitatea de informare şi consiliere a persoanelor care doresc să presteze muncă în statele membre ale Uniunii Europene şi în statele semnatare ale Acordului privind Spațiul Economic European, precum şi în alte state cu care România a încheiat tratate, acorduri, convenții şi înțelegeri;

w) promovează, în colaborare cu celelalte instituții competente, măsuri de asigurare şi protejare a drepturilor şi libertăților cetățenilor români care lucrează în străinătate;

x) îndeplineşte funcţiile care îi revin în calitate de membru din partea României al Asociaţiei Mondiale a Serviciilor Publice de Ocupare;

y) organizează, în condiţiile legii, activitatea privind acreditarea furnizorilor de servicii specializate pentru stimularea ocupării forţei de muncă;

z) gestionează Registrul naţional al furnizorilor de servicii specializate pentru stimularea ocupării forţei de muncă şi Registrul naţional al furnizorilor de servicii specializate pentru stimularea ocupării forţei de muncă din alt stat membru al Uniunii Europene sau al Spaţiului Economic European care prestează transfrontalier servicii specializate pentru stimularea ocupării forţei de muncă pe teritoriul României;

aa) organizează şi monitorizează activitatea agenţiilor teritoriale privind controlul, îndeplinirea măsurilor asigurătorii şi efectuarea executării silite a creanţelor bugetare reprezentând debite constituite la bugetul asigurărilor pentru şomaj, altele decât cele provenind din neplata contribuţiilor;

bb) elaborează bilanţul anual de ocupare la nivel naţional şi judeţean;

cc) elaborează şi/sau coordonează şi finanţează studii, analize, prognoze privind piaţa muncii şi impactul măsurilor active de stimulare a ocupării forţei de muncă;

dd) calculează şi face publici indicatorii statistici privind piaţa forţei de muncă, conform prevederilor legale;

ee) administrează sistemul informatic la nivelul Agenţiei Naţionale şi al structurilor sale teritoriale;

ff) coordonează activităţile privind asigurarea resurselor umane, organizează formarea profesională, perfecţionarea şi specializarea personalului la nivelul Agenţiei Naţionale şi al structurilor sale teritoriale;

gg) promovează serviciile oferite de Agenţia Naţională şi de structurile sale teritoriale, asigură informarea operativă a beneficiarilor asupra accesării acestor servicii şi editează materiale informative în domeniul său de activitate;

hh) îndeplineşte calitatea de Punct unic de contact naţional pentru integrarea pe piaţa muncii a şomerilor de lungă durată;

ii) coordonează interinstituţional la nivel naţional punerea în aplicare a măsurilor pentru integrarea pe piaţa muncii a şomerilor de lungă durată.

9.3. Institutul Naţional de Statistică

În sensul legii privind sistemul asigurărilor pentru şomaj şi stimularea ocupării forţei de muncă, are următoarele atribuţii:

a) calculează indicatorii statistici privind resursele de muncă, populaţia activă şi populaţia ocupată;

b) furnizează Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă datele privind forţa de muncă rezultate din cercetările statistice proprii;

c) elaborează, în colaborare cu Ministerului Muncii, Familiei şi Protecţiei Sociale, sistemul de indicatori statistici ai pieţei muncii şi metodologia de calcul a acestora;

d) avizează cercetările statistice speciale realizate de Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă sau de Ministerului Muncii, Familiei şi Protecţiei Sociale (art. 12 din Legea nr. 76/2002).

§ 10. Bugetul asigurărilor pentru şomaj

Bugetul asigurărilor pentru şomaj cuprinde veniturile şi cheltuielile sistemului asigurărilor pentru şomaj.

Ministerului Muncii, fundamentează anual, pe baza propunerilor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, proiectul bugetului asigurărilor pentru şomaj care se aprobă ca anexă la legea bugetului asigurărilor sociale de stat[1].

10.1. Veniturile bugetului asigurărilor pentru şomaj

Aceste venituri se constituie din următoarele resurse:

- sumele care se distribuie bugetului asigurărilor de şomaj conform art. 220[6] alin. 4 lit. b) din Codul fiscal, adică din cota 2,2% de contribuție asiguratorie pentru muncă plătit de angajator, un procent de 20% din aceasta se distribuie Bugetului de asigurări pentru şomaj;
- contribuțiile datorate de persoanele care încheie contract de asigurare pentru şomaj;
- venituri din alte surse, inclusiv din finanțare externă.

Cu sumele recuperate din debite provenite din venituri datorate bugetului asigurărilor pentru şomaj se reîntregesc veniturile acestui buget, în funcție de natura sursei la care a fost creat debitul.

În cazul în care sursele prevăzute mai sus nu acoperă finanțarea cheltuielilor, deficitul bugetar va fi acoperit prin subvenții de la bugetul de stat (art. 24)[2].

Constituirea resurselor şi efectuarea cheltuielilor bugetului asigurărilor pentru şomaj se realizează prin trezoreria statului.

Disponibilitățile băneşti înregistrate la finele anului de bugetul asigurărilor pentru şomaj se reportează şi se utilizează în anul următor.

Disponibilitățile băneşti ale bugetului asigurărilor pentru şomaj sunt purtătoare de dobânzi (art. 25)[3].

Persoanele asigurate în baza contractului de asigurare au obligația de a plăti lunar o contribuție la bugetul asigurărilor pentru şomaj, a cărei cotă se aplică asupra venitului lunar declarat în contractul de asigurare pentru şomaj[4].

Cotele de contribuție se stabilesc în funcție de necesarul de resurse necesare pentru acoperirea cheltuielilor bugetului asigurărilor pentru şomaj (art. 29)[5].

Conform art. 220[4] din Codul fiscal, *baza lunară de calcul al contribuției asiguratorii pentru muncă* o reprezintă suma câştigurilor brute realizate din salarii şi venituri asimilate salariilor, în țară şi în străinătate, cu respectarea prevederilor legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum şi a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte, care include:

a) veniturile din salarii, în bani şi/sau în natură, obținute în baza unui contract individual de muncă, a unui raport de serviciu sau a unui statut special prevăzut de lege.

---

[1] A se vedea art. 23 din Legea nr. 76/2002.

[2] Modificat prin Legea nr. 107/2004, Legea nr. 117/2010 şi Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

[3] Modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 144/2005.

[4] Art. 28 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

[5] Art. 29 a fost modificat prin Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

În situația personalului român trimis în misiune permanentă în străinătate, veniturile din salarii cuprind salariile de bază sau, după caz, soldele de funcție/salariile de funcție corespunzătoare funcțiilor în care persoanele respective sunt încadrate în țară, la care se adaugă, după caz, sporurile şi adaosurile care se acordă potrivit legii;

b) indemnizațiile din activități desfăşurate ca urmare a unei funcții de demnitate publică, stabilite potrivit legii;

c) indemnizațiile din activități desfăşurate ca urmare a unei funcții alese în cadrul persoanelor juridice fără scop patrimonial;

d) remunerația administratorilor societăților, companiilor/societăților naționale şi regiilor autonome, desemnați/numiți în condițiile legii;

e) remunerația obținută de directorii cu contract de mandat şi de membrii directoratului de la societățile administrate în sistem dualist şi ai consiliului de supraveghere, potrivit legii, precum şi drepturile cuvenite managerilor, în baza contractului de management prevăzut de lege;

f) sumele reprezentând participarea salariaților la profit, potrivit legii;

g) sume reprezentând salarii, stabilite în baza unor hotărâri judecătoreşti rămase definitive şi irevocabile/hotărâri judecătoreşti definitive şi executorii;

h) indemnizațiile şi orice alte sume de aceeaşi natură, altele decât cele acordate pentru acoperirea cheltuielilor de transport şi cazare, primite de salariați, potrivit legii, pe perioada delegării/detaşării, după caz, în altă localitate, în țară şi în străinătate, în interesul serviciului, pentru partea care depăşeşte plafonul neimpozabil stabilit astfel:

(i) în țară, 2,5 ori nivelul legal stabilit pentru indemnizație, prin hotărâre a Guvernului, pentru personalul autorităților şi instituțiilor publice;

(i) în străinătate, 2,5 ori nivelul legal stabilit pentru diurnă, prin hotărâre a Guvernului, pentru personalul român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar;

i) indemnizațiile şi orice alte sume de aceeaşi natură, altele decât cele acordate pentru acoperirea cheltuielilor de transport şi cazare, primite de salariații care au stabilite raporturi de muncă cu angajatori din străinătate, pe perioada delegării/detaşării, după caz, în România, în interesul serviciului, pentru partea care depăşeşte plafonul neimpozabil stabilit la nivelul legal pentru diurna acordată personalului român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar, prin hotărâre a Guvernului, corespunzător țării de rezidență a angajatorului, de care ar beneficia personalul din instituțiile publice din România dacă s-ar deplasa în țara respectivă, cu respectarea prevederilor legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum şi a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte;

j) indemnizațiile şi orice alte sume de aceeaşi natură, altele decât cele acordate pentru acoperirea cheltuielilor de transport şi cazare, primite pe perioada deplasării, în altă localitate, în țară şi în străinătate, în interesul desfăşurării activității, astfel cum este prevăzut în raportul juridic, de către administratorii stabiliți potrivit actului constitutiv, contractului de administrare/mandat, de către directorii care îşi desfăşoară activitatea în baza contractului de mandat potrivit legii, de către membrii directoratului de la societățile administrate în sistem dualist şi ai consiliului de supraveghere, potrivit legii, precum şi de către manageri, în baza contractului de management prevăzut de lege, pentru partea care depăşeşte plafonul neimpozabil stabilit astfel:

(i) în țară, 2,5 ori nivelul legal stabilit pentru indemnizație, prin hotărâre a Guvernului, pentru personalul autorităților și instituțiilor publice;

(ii) în străinătate, 2,5 ori nivelul legal stabilit pentru diurnă, prin hotărâre a Guvernului, pentru personalul român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar;

k) indemnizațiile și orice alte sume de aceeași natură, altele decât cele acordate pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare, primite pe perioada deplasării în România, în interesul desfășurării activității, de către administratori sau directori, care au raporturi juridice stabilite cu entități din străinătate, astfel cum este prevăzut în raporturile juridice respective, pentru partea care depășește plafonul neimpozabil stabilit la nivelul legal pentru diurna acordată personalului român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar, prin hotărâre a Guvernului, corespunzător țării de rezidență a entității, de care ar beneficia personalul din instituțiile publice din România dacă s-ar deplasa în țara respectivă.

Se exceptează de la plata *contribuției asiguratorii pentru muncă* prestațiile suportate din bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetul asigurărilor pentru șomaj, precum și din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate (art. 220^5 din Codul fiscal).

10.2. Cheltuielile în cadrul bugetului asigurărilor pentru șomaj

Din sursele financiare constituite în cadrul bugetului asigurărilor pentru șomaj se acoperă, în principal, următoarele cheltuieli:

a) plata indemnizațiilor de șomaj, precum și a prestațiilor de șomaj aferente drepturilor stabilite de instituțiile competente în materie de șomaj din Islanda, Norvegia, Lichtenstein și Elveția, în condițiile prezentei legi și ale dispozițiilor referitoare la prestația de șomaj prevăzute de reglementările Uniunii Europene cu privire la aplicarea regimurilor de securitate socială a salariaților, lucrătorilor independenți și membrilor familiilor acestora care se deplasează în interiorul Uniunii Europene, precum și ale măsurilor adoptate, potrivit legii, în aplicarea acestor reglementări europene;

a^1) prestațiile de șomaj plătite de instituțiile competente în materie de șomaj din statele membre ale Uniunii Europene în primele 3 luni sau, după caz, 5 luni de indemnizare și a căror rambursare este solicitată Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, în calitatea sa de organism de legătură pentru plata prestațiilor de șomaj, stabilite în temeiul dispozițiilor instrumentelor juridice europene de către instituțiile competente, în condițiile dispozițiilor referitoare la prestația de șomaj prevăzute de reglementările Uniunii Europene privind coordonarea sistemelor de securitate socială;

b) plata contribuțiilor pentru asigurări sociale de stat pentru beneficiarii indemnizațiilor de șomaj;

c) plățile compensatorii acordate potrivit legii;

d) taxe, comisioane și alte cheltuieli ocazionate de efectuarea plăților prevăzute mai sus;

e) finanțarea măsurilor pentru stimularea ocupării forței de muncă și a măsurilor pentru prevenirea șomajului;

f) finanțarea serviciilor de formare profesională pentru persoanele care beneficiază în mod gratuit de aceste servicii;

g) finanțarea studiilor, rapoartelor şi analizelor privind piața muncii, comandate instituțiilor de specialitate de către Comisia Națională de Promovare a Ocupării Forței de Muncă şi de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă;

h) organizarea şi funcționarea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, inclusiv realizarea de obiective de investiții, dotări şi alte cheltuieli de natura cheltuielilor de capital, în limitele prevăzute de lege;

i) participarea la activitatea unor organizații internaționale, inclusiv plata cotizațiilor pentru afilierea la acestea;

j) aplicarea măsurilor în vederea recuperării debitelor;

k) cofinanțarea unor proiecte privind modernizarea serviciilor de ocupare şi formare profesională pe baza unor acorduri internaționale;

l) cofinanțarea unor programe privind stimularea ocupării forței de muncă;

l[1]) finanțarea contribuției naționale pentru implementarea proiectelor derulate în cadrul programelor operaționale finanțate din instrumente structurale, precum şi a măsurilor pe piața muncii de natura serviciilor şi alocațiilor financiare personalizate care reprezintă acțiuni eligibile conform reglementărilor europene privind crearea Fondului European de Ajustare la Globalizare şi sunt prevăzute a se acorda prin programele Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, pentru care se solicită o contribuție financiară din partea Fondului European de Ajustare la Globalizare, în condițiile reglementărilor europene specifice;

m) rambursarea împrumuturilor contractate în condițiile legii, precum şi plata de dobânzi şi comisioane aferente acestora;

n) alte cheltuieli prevăzute de legislația în vigoare.

o) finanțarea serviciilor de evaluare şi certificare a competențelor profesionale obținute pe alte căi decât cele formale pentru persoanele înregistrate la agențiile pentru ocuparea forței de muncă, care beneficiază în mod gratuit de aceste servicii, precum şi a activității de elaborare, actualizare şi aprobare a instrumentelor specifice necesare organizării de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, potrivit legii, a evaluării şi certificării competențelor dobândite pe alte căi decât cea formală.

Cheltuielile cu transmiterea către beneficiari a drepturilor ce se suportă din bugetul asigurărilor pentru şomaj, se stabilesc astfel:

a) prin stabilirea unui tarif pentru un talon de plată, în situația în care plata se efectuează la domiciliul beneficiarilor din România;

b) prin aplicarea unui procent asupra sumelor plătite, în situația în care achitarea drepturilor se face la domiciliul beneficiarilor;

c) prin stabilirea unui comision bancar, negociabil, în situația în care plata drepturilor se face în cont curent sau în cont de card.

Procentul asupra sumelor plătite se stabileşte astfel încât cheltuielile totale de transmitere să nu depăşească 1% din valoarea totală a sumelor plătite.

Comisionul bancar se stabileşte astfel încât cheltuielile totale de transmitere să nu depăşească 0,15% din valoarea totală a sumelor plătite (art. 33)[1].

[1] Art. 33 modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

§ 11. Persoanele care beneficiază de indemnizaţie de şomaj

Persoanele care nu au loc de muncă, nu realizează venituri sau realizează, din activități autorizate, venituri mai mici decât indemnizația de șomaj și au devenit șomeri, sunt persoanele care se pot găsi în una dintre următoarele situații:

- le-au încetat raporturile de muncă din motive neimputabile lor;
- le-au încetat raporturile de serviciu din motive neimputabile lor;
- le-a încetat mandatul pentru care au fost numiți sau aleși, dacă anterior nu au fost încadrați în muncă sau dacă reluarea activității nu mai este posibilă din cauza încetării definitive a activității angajatorului;
- le-a încetat raportul de muncă în calitate de membru cooperator, din motive neimputabile lor;
- au încheiat contract de asigurare pentru șomaj și nu realizează venituri sau realizează din activități autorizate venituri mai mici decât valoarea de referință a indicatorului social de referință, în vigoare;
- au încetat activitatea ca urmare a pensionării pentru invaliditate și care, ulterior, au redobândit capacitatea de muncă și nu au reușit să se încadreze în muncă;
- le-au încetat raporturile de muncă sau de serviciu din motive neimputabile lor, în perioada de suspendare a acestora;
- reintegrarea în muncă, dispusă prin hotărâre judecătorească definitivă, nu mai este posibilă la unitățile la care au fost încadrate în muncă anterior, din cauza încetării definitive a activității, sau la unitățile care au preluat patrimoniul acestora;
- le-a încetat activitatea desfăşurată exclusiv în baza unui raport juridic, altul decât cel de natura celor amintite mai sus, în considerarea căruia s-a datorat contribuția individuală de asigurări pentru șomaj;
- reintegrarea în muncă, dispusă prin hotărâre judecătorească definitivă, nu mai este posibilă la unitățile la care au fost încadrate în muncă anterior, din cauza încetării definitive a activității, sau la unitățile care au preluat patrimoniul acestora;
- le-a încetat contractul de mandat sau contractul de management;
- le-a încetat activitatea desfăşurată în baza raportului juridic, în considerarea căruia au realizat venituri din salarii sau asimilate salariilor la angajatori din state care nu intră sub incidența legislației europene, din motive neimputabile lor[1].

§ 12. Persoanele asimilate şomerilor

Conform art. 17 alin. (2), sunt asimilate şomerilor, persoanele ce nu au putut ocupa loc de muncă după absolvirea unei instituții de învățământ sau după satisfacerea stagiului militar, dacă îndeplinesc următoarele condiții:

a) sunt absolvenți ai instituțiilor de învățământ, în vârstă de minimum 16 ani care, într-o perioadă de 60 de zile de la absolvire, nu au reușit să se încadreze în muncă potrivit pregătirii profesionale;

[1] A se vedea art. 17 alin. (1) așa cum a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

b) sunt absolvenţi ai şcolilor speciale pentru persoane cu handicap în vârstă de minimum 16 ani, care nu au reuşit să se încadreze în muncă potrivit pregătirii profesionale[1].

§ 13. Persoanele care nu beneficiază de indemnizaţie de şomaj

Nu beneficiază de indemnizaţie de şomaj, persoanele care, la data solicitării dreptului, refuză un loc de muncă potrivit pregătirii sau nivelului studiilor, sau refuză participarea la servicii pentru stimularea ocupării sau de formare profesională oferite de agenţiile pentru ocuparea forţei de muncă.

De asemenea, nu beneficiază de indemnizaţie absolvenţii care la data solicitării au fost admişi sau urmează cursurile unei forme de învăţământ, organizate şi/sau acreditate.

Nu beneficiază de indemnizaţie de şomaj absolvenţii licenţiaţi ai facultăţilor de medicină, medicină dentară şi farmacie care, la data solicitării dreptului, au promovat concursul naţional de rezidenţiat pe locuri sau pe posturi, în condiţiile legi (art. 42).[2]

§ 14. Condiţii pentru naşterea dreptului la indemnizaţia de şomaj

Şomerii care potrivit Legii nr. 76/2002 sunt consideraţi persoane ce beneficiază de indemnizaţie de şomaj, au dreptul la această prestaţie, dacă îndeplinesc *cumulativ* următoarele condiţii:

a) au un stagiu de cotizare de minimum 12 luni în ultimele 24 de luni premergătoare datei înregistrării cererii;

b) nu realizează venituri sau realizează, din activităţi autorizate, venituri mai mici decât valoarea indicatorului social în vigoare;

c) nu îndeplinesc condiţiile de pensionare;

d) sunt înregistraţi la agenţiile pentru ocuparea forţei de muncă în raza cărora îşi au domiciliul sau, după caz, reşedinţa, dacă au avut ultimul loc de muncă sau au realizat venituri în acea localitate.

La stabilirea perioadei de 24 de luni nu se iau în calcul:

a) perioada de suspendare a raporturilor de muncă sau de serviciu, cu excepţia perioadei de incapacitate temporară de muncă, în care plata indemnizaţiei se suportă de unitate;

b) perioada de pensionare pentru invaliditate, dacă aceasta nu depăşeşte 12 luni, pentru persoanele acre au încetat activitatea ca urmare a pensionării pentru invaliditate şi care, ulterior, au redobândit capacitatea de muncă şi nu au reuşit să se încadreze în muncă;

c) perioada cuprinsă între data suspendării raporturilor de muncă sau de serviciu şi data încetării motivului pentru care acestea au fost suspendate, pentru persoanele cărora le-au încetat raporturile de muncă sau de serviciu din motive neimputabile lor, în perioada de suspendare a acestora;

---

[1] Modificat prin Legea nr. 107/2004 şi prin Legea nr. 250/2013.

[2] Art. 42 a fost modificat inclusiv prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 95/2017.

d) perioada cuprinsă între data încetării raporturilor de muncă sau de serviciu şi data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti de reintegrare în muncă, dacă această perioadă nu depăşeşte 12 luni, pentru persoanele cărora reintegrarea în muncă, dispusă prin hotărâre judecătorească definitivă, nu mai este posibilă la unitățile la care au fost încadrate în muncă anterior, din cauza încetării definitive a activității, sau la unitățile care au preluat patrimoniul acestora.

Pentru persoanele încadrate cu contract individual de muncă cu timp parțial, stagiul de cotizare se stabileşte proporțional cu timpul efectiv lucrat, prin cumularea stagiilor realizate în baza contractelor individuale de muncă cu timp parțial.

Pentru persoanele încadrate cu contract de muncă temporară, stagiul de cotizare se stabileşte în funcție de durata fiecărei misiuni, respectiv de timpul cât persoanele se află la dispoziția agentului de muncă temporară, între misiuni.

Persoanele *asimilate* şomerilor beneficiază de indemnizații de şomaj dacă îndeplinesc *cumulativ* următoarele condiții:

a) sunt înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă în raza cărora îşi au domiciliul;

b) nu realizează venituri sau realizează, din activități autorizate potrivit legii, venituri mai mici decât valoarea indicatorului de referință în vigoare;

c) nu îndeplinesc condițiile de pensionare (art. 34)[1].

Pentru persoanele care au avut raporturile de muncă sau de serviciu suspendate, cu excepția suspendării pentru incapacitate temporară de muncă, în care plata indemnizației se suportă de unitate, stagiul minim de cotizare se realizează prin cumularea perioadei de asigurare realizată înainte de suspendare cu perioada de asigurare realizată după reluarea activității.

Pentru persoanele care au încetat activitatea ca urmare a pensionării pentru invaliditate şi care, ulterior, au redobândit capacitatea de muncă şi nu au reuşit să se încadreze în muncă şi persoanele pentru care reintegrarea în muncă, dispusă prin hotărâre judecătorească definitivă, nu mai este posibilă la unitățile la care au fost încadrate în muncă anterior, din cauza încetării definitive a activității, sau la unitățile care au preluat patrimoniul acestora stagiul minim de cotizare, se realizează prin cumularea perioadelor de asigurare realizate înainte de încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu.

Pentru persoanele cărora le-au încetat raporturile de muncă sau de serviciu din motive neimputabile lor, în perioada de suspendare a acestora, stagiul minim de cotizare se realizează prin cumularea perioadelor de asigurare realizate înainte de suspendarea raporturilor de muncă sau de serviciu (art. 35)[2].

Dovada vechimii în muncă, se face cu carnetul de muncă sau cu alte acte prevăzute de lege.

Certificarea stagiului de cotizare, se face de către agențiile pentru ocuparea forței de muncă (art. 36).

Constituie stagiu de cotizare perioadele în care angajații sau, după caz, şi angajatorii au datorat contribuții pentru şomaj în sistemul asigurărilor pentru şomaj în România conform legislației naționale, până la data la care aceste contribuții de asigurări pentru şomaj au fost eliminate, şi în alte țări, conform legislației din țara respectivă, în condițiile

[1] Modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

[2] Modificat prin Legea nr. 107/2004.

stabilite prin acordurile şi convenţiile internaţionale la care România este parte, precum şi perioadele în care persoanele sunt asigurate obligatoriu sau facultativ[1].

Drepturile cuvenite în sistemul asigurărilor pentru şomaj din ţara noastră se pot transfera în ţările în care asiguraţii îşi stabilesc domiciliul sau reşedinţa, în condiţiile reglementate prin acorduri şi convenţii internaţionale la care ţara noastră este parte.

Indemnizaţiile de şomaj aferente drepturilor pot fi transferate în alte ţări, în condiţiile reglementate prin acorduri şi convenţii internaţionale, în moneda ţărilor respective sau într-o altă monedă asupra căreia s-a convenit.

Ele pot fi menţinute în plată pe perioada în care persoana se deplasează pe teritoriul unui alt stat membru al Uniunii Europene, al Spaţiului Economic European şi pe teritoriul Elveţiei, pentru a căuta un loc de muncă în condiţiile dispoziţiilor referitoare la prestaţia de şomaj, prevăzute de reglementările Uniunii Europene cu privire la aplicarea regimurilor de securitate socială a salariaţilor, lucrătorilor independenţi şi membrilor familiilor acestora care se deplasează în interiorul Uniunii Europene sau, după caz, de reglementările europene privind coordonarea sistemelor de securitate socială, precum şi ale măsurilor adoptate, potrivit legii, în aplicarea acestor reglementări europene.

Prestaţiile de şomaj stabilite de instituţiile competente în materie de şomaj din alte state membre ale Uniunii Europene pot fi menţinute în plată în România, în condiţiile dispoziţiilor referitoare la prestaţia de şomaj, prevăzute de reglementările comunitare cu privire la aplicarea regimurilor de securitate socială a salariaţilor, lucrătorilor independenţi şi membrilor familiilor acestora care se deplasează în interiorul Comunităţii Europene (art. 37)[2].

La stabilirea stagiului minim de cotizare de 12 luni în ultimele 24 de luni premergătoare datei înregistrării cererii, nu se iau în considerare perioadele care reprezintă stagiu de cotizare utilizate pentru stabilirea şi acordarea anterioară a unui drept la indemnizaţie de şomaj.

Aceste perioade, se iau în considerare la stabilirea stagiului de cotizare în funcţie de care se stabileşte perioada pentru care se acordă indemnizaţia de şomaj şi cuantumul acestui drept (art. 37^1)[3].

§ 15. Data de la care se dobândeşte dreptul de a primi indemnizaţia de şomaj

Indemnizaţia de şomaj se acordă beneficiarilor, *la cerere*, de la data:

a) încetării raporturilor de muncă;

b) încetării raporturilor de serviciu;

c) încetării mandatului pentru care au fost numiţi sau aleşi;

d) expirării duratei sau desfacerii contractului militarilor angajaţi pe bază de contract;

e) încetării calităţii de membru cooperator;

f) încetării contractului de asigurare pentru şomaj;

---

[1] Art. 37 alin. (1) a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 95/2017.

[2] Modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 126/2008 şi Legea nr. 250/2013.

[3] Art. 37^1 a fost introdus prin Legea nr. 233/2010 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 831 din 13 decembrie 2011).

g) încetării motivului pentru care au fost pensionate;

h) încetării motivului pentru care au fost suspendate raporturile de muncă sau de serviciu;

j) rămânerii definitive a hotărârii judecătorești;

k) încetării contractului de mandat, a contractului de management sau, după caz, a raportului juridic în considerarea căruia s-au realizat venituri;

l) expirării perioadei de 60 de zile de la absolvire;

m) absolvirii, pentru absolvenți ai școlilor speciale pentru persoane cu handicap în vârstă de minimum 16 ani, care nu au reușit să se încadreze în muncă potrivit pregătirii profesionale.

Indemnizația de șomaj se acordă de la data prevăzută mai sus dacă cererea este înregistrată la agenția pentru ocuparea forței de muncă, în termen de 10 de zile de la această dată.

Dacă cererea[1] este înregistrată după expirarea termenului de 10 de zile, dar nu mai târziu de 12 luni de la data prevăzută mai sus, indemnizația de șomaj se acordă începând cu data înregistrării cererii.

Termenul de maximum 12 luni este termen de decădere din drepturi (art. 38)[2].

Indemnizația de șomaj se acordă șomerilor pe perioade stabilite diferențiat, în funcție de stagiul de cotizare, după cum urmează:

a) 6 luni, pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 1 an;

b) 9 luni, pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 5 ani;

c) 12 luni pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 10 ani [art. 39 alin. (1)][3].

§ 16. Cuantumul indemnizației de șomaj

Cuantumul indemnizației de șomaj este o sumă *acordată lunar* și în mod diferențiat, în funcție de stagiul de cotizare, după cum urmează:

a) 75% din valoarea indicatorului social de referință, în vigoare la data stabilirii acestuia, pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin un an[4];

b) 75% din valoarea indicatorului social de referință, la care se adaugă o sumă calculată prin aplicarea asupra mediei salariului de bază lunar brut pe ultimele 12 luni de stagiu de cotizare, a unei cote procentuale diferențiate în funcție de stagiul de cotizare.

Cotele procentuale diferențiate în funcție de stagiul de cotizare, sunt:

a) 3% pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 3 ani;

b) 5% pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 5 ani;

c) 7% pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 10 ani;

d) 10% pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 20 de ani.

---

[1] A se vedea Ordinul nr. 648/2005 privind modificarea și completarea Procedurii de primire și de soluționare a cererilor de loc de muncă sau indemnizații pentru șomaj (publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 26 ianuarie 2006).

[2] Art. 38 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

[3] Art. 39 alin. (1) a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 108/2010.

[4] Art. 39 alin. (2) lit. b) a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

CONSULTAT LA UNIVERSITY LIBRARY

Pentru persoanele care au fost asigurate în baza unui contract de asigurare pentru şomaj, la determinarea sumei calculate prin aplicarea unei cote procentuale diferenţiate în funcţie de stagiul de cotizare, se va avea în vedere venitul lunar declarat în contractul de asigurare pentru şomaj.

Indemnizaţia pentru persoanele asimilate şomerilor se acordă pe o perioadă de 6 luni şi este o sumă fixă, lunară, al cărei cuantum reprezintă 50% din valoarea indicatorului social de referinţă, în vigoare la data stabilirii acesteia. Ea se acordă şomerilor absolvenţi ai instituţiilor de învăţământ, în vârstă de minimum 16 ani, care într-o perioadă de 60 de zile de la absolvire nu au reuşit să se încadreze în muncă potrivit pregătirii profesionale, absolvenţi ai şcolilor speciale pentru persoane cu handicap în vârstă de minimum 16 ani, care nu au reuşit să se încadreze în muncă potrivit pregătirii o singură dată, pentru fiecare formă de învăţământ absolvită (art. 40).

Indemnizaţia de şomaj se plăteşte lunar. Pentru fracţiuni de lună, ea se calculează proporţional cu numărul de zile calendaristice din luna respectivă (art. 43).

§ 17. Obligaţiile persoanelor care beneficiază de indemnizaţie de şomaj

Persoanele care beneficiază de indemnizaţie de şomaj, au următoarele obligaţii:

a) să se prezinte lunar, pe baza programării sau ori de câte ori sunt solicitate, la agenţia pentru ocuparea forţei de muncă unde sunt înregistrate, pentru a primi sprijin în vederea încadrării în muncă;

b) să comunice în termen de 3 zile agenţiei pentru ocuparea forţei de muncă unde sunt înregistrate orice modificare a condiţiilor care au condus la acordarea drepturilor;

c) să participe la serviciile pentru stimularea ocupării şi de formare profesională oferite de agenţia pentru ocuparea forţei de muncă unde sunt înregistrate;

d) să caute activ un loc de muncă;

e) să înştiinţeze în scris agenţia pentru ocuparea forţei de muncă la care sunt înregistrate apariţia stării de incapacitate temporară de muncă şi datele de identificare, respectiv numele medicului prescriptor şi unitatea în care funcţionează acesta, în termen de 24 de ore de la data acordării concediului medical. În situaţia în care apariţia stării de incapacitate temporară de muncă a intervenit în zile declarate nelucrătoare sau împlinirea termenului de 24 de ore se realizează în zile declarate nelucrătoare, persoanele care beneficiază de indemnizaţie de şomaj au obligaţia de a înştiinţa agenţia pentru ocuparea forţei de muncă la care sunt înregistrate, în prima zi lucrătoare.

Obligaţia prevăzută la lit. c) nu se aplică în situaţia în care persoanele care beneficiază de indemnizaţie de şomaj participă la programe de formare profesională, a căror finanţare este asigurată din asistenţa financiară nerambursabilă primită de România, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, prin intermediul Fondului european de dezvoltare regională, Fondului social european şi Fondului de coeziune. Obligaţia nu se aplică pe perioada în care persoanele participă la aceste programe de formare profesională, în condiţiile în care, anterior includerii în cadrul acestor programe, nu au fost cuprinse în serviciile pentru stimularea ocupării forţei de muncă şi de formare

profesională oferite de agenția pentru ocuparea forței de muncă și se află în perioada de acordare a acestor servicii.

Persoanele de mai sus au obligația să prezinte lunar, la data programării prevăzute la lit. a), agenției pentru ocuparea forței de muncă la care sunt înregistrate dovada participării lor la programe de formare profesională a căror finanțare este asigurată din asistența financiară nerambursabilă primită de România, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, prin intermediul Fondului european de dezvoltare regională, Fondului social european și Fondului de coeziune, sau, după caz, dovada participării la examenul de absolvire a acestora. Prezentarea dovezii nu constituie refuz nejustificat.

Angajatorii care au încadrat în muncă persoane din rândul beneficiarilor de indemnizații de șomaj, au obligația de a anunța, în termen de 3 zile, agențiile pentru ocuparea forței de muncă la care aceștia au fost înregistrați.

Obligația de mai sus revine și caselor teritoriale de pensii care au stabilit și pus în plată pensiile cuvenite beneficiarilor de indemnizație de șomaj (art. 41)[1].

§ 18. Suspendarea plății indemnizației

Suspendarea plății indemnizațiilor de șomaj acordate beneficiarilor are loc, după cum urmează:

a) la data la care nu și-a îndeplinit obligația de a se prezenta lunar, pe baza programării sau ori de câte ori sunt solicitate, la agenția pentru ocuparea forței de muncă unde sunt înregistrate; Repunerea în plată, se face de la data depunerii cererii beneficiarului, dar nu mai târziu de 60 de zile calendaristice de la data suspendării;

b) pe perioada îndeplinirii serviciului militar activ;

c) la data încadrării în muncă, pe perioadă determinată de cel mult 12 luni;

d) la data obținerii autorizării pentru menținerea plății indemnizației de șomaj, la cererea persoanei care se deplasează în interiorul Uniunii Europene, Spațiului Economic European sau în Elveția pentru a căuta un loc de muncă și dorește să își mențină plata indemnizației de șomaj, pe o perioadă de maximum 3 luni sau, după caz, 6 luni, cu aprobarea agenției pentru ocuparea forței de muncă în a cărei rază teritorială își are, după caz, domiciliul sau reședința;

e) pe perioada în care este arestat preventiv sau pentru executarea unei pedepse privative de libertate de până la 12 luni;

f) la data pensionării pentru invaliditate;

g) pe perioada acordării indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă, a indemnizației de maternitate și a indemnizației pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani, respectiv 3 ani sau 7 ani în cazul copilului cu handicap;

h) pe perioada incapacității temporare de muncă mai mare de 3 zile datorită accidentelor survenite în perioada cursurilor de calificare, recalificare, perfecționare sau, la alte forme de pregătire profesională, în timpul și din cauza practicii profesionale;

i) pe perioada acordării plăților compensatorii, în situația în care aceste drepturi băneşti se acordă din bugetul asigurărilor pentru șomaj;

[1] Art. 41 din Legea nr. 233/2010.

j) la data plecării din țară pe o perioadă mai mică de 3 luni, la cererea persoanei, în situația în care plata indemnizației de șomaj nu se suspendă în condițiile lit. d);

k) la data începerii desfăşurării unei activități pentru o perioadă mai mică de 12 luni, în baza unui raport juridic în considerarea căruia se realizează venituri din drepturi de autor şi drepturi conexe şi/sau venituri din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil sau în temeiul Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților şi senatorilor, sau al Legii nr. 53/1991 privind salarizarea senatorilor şi deputaților şi personalului din aparatul Parlamentului României.

Repunerea în plată, după suspendare se face de la data depunerii cererii beneficiarului, dar nu mai târziu de 60 de zile calendaristice de la data încetării situației care a condus la suspendare a prevăzută la lit. a).

Repunerea în plată, după suspendare se face de la data depunerii cererii beneficiarului, dar nu mai târziu de 30 de zile calendaristice de la data încetării situației care a condus la suspendare, prevăzute la lit. b), c), e)-i) şi k).

Repunerea în plată, după suspendarea prevăzută la lit. d), se face de la data depunerii cererii beneficiarului, dar nu mai târziu de 3 luni de la data suspendării.

Repunerea în plată, după suspendarea prevăzută la lit. d), se face, după caz, astfel:

a) de la data depunerii cererii beneficiarului, dar nu mai târziu de 3 luni de la data suspendării, în situația în care persoanei îi sunt incidente dispozițiile referitoare la prestația de şomaj prevăzute de reglementările Uniunii Europene cu privire la aplicarea regimurilor de securitate socială a salariaților, lucrătorilor independenți şi membrilor familiilor acestora care se deplasează în interiorul Uniunii Europene, precum şi măsurile adoptate, potrivit legii, în aplicarea acestor reglementări europene;

b) de la data stabilită conform reglementărilor Uniunii Europene privind coordonarea sistemelor de securitate socială, precum şi măsurilor adoptate, potrivit legii, în aplicarea acestor reglementări europene, dar nu mai târziu de 3 luni de la data suspendării, în situația în care persoanei îi sunt incidente dispozițiile referitoare la prestația de şomaj prevăzute de reglementările europene privind coordonarea sistemelor de securitate socială, precum şi măsurile adoptate, potrivit legii, în aplicarea acestor reglementări europene sau, după caz, 6 luni, cu aprobarea agenției pentru ocuparea forței de muncă în a cărei rază teritorială îşi are, după caz, domiciliul sau reşedința.

Repunerea în plată, după suspendarea în condițiile alin. (1) lit. j), se face de la data depunerii cererii beneficiarului, dar nu mai târziu de 3 luni de la data suspendării (art. 45)[1].

§ 19. Încetarea plății indemnizației de şomaj

Încetarea plății indemnizației de şomaj are loc după cum urmează:

a) la data încadrării în muncă, pentru o perioadă nedeterminată sau determinată mai mare de 12 luni;

b) la data de întâi a lunii următoare lunii în care a realizat, din activități autorizate potrivit legii, venituri lunare mai mari decât valoarea indicatorului social de referință în vigoare;

[1] Modificat prin Legea nr. 107/2004 şi prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 126/2008 şi prin Legea nr. 250/2013.

c) la 90 de zile de la data emiterii autorizației de funcționare pentru a desfășura activități independente sau a certificatului de înmatriculare, dacă realizează venituri lunare mai mari decât valoarea indicatorului social de referință;

d) la data refuzului nejustificat de a se încadra conform pregătirii sau nivelului studiilor într-un loc de muncă;

e) la data refuzului nejustificat de a participa la servicii pentru stimularea ocupării și de formare profesională sau la data întreruperii acestora din motive imputabile persoanei;

f) dacă perioada de pensionare pentru invaliditate depășește 12 luni;

g) la data îndeplinirii condițiilor de pensionare pentru limită de vârstă, de la data solicitării pensiei anticipate, ori a pensiei anticipate parțiale sau la data când pensia de invaliditate devine nerevizuibilă;

h) la data plecării din țară a beneficiarului pentru o perioadă mai mare de 3 luni;

i) la data începerii executării unei pedepse privative de libertate pentru o perioadă mai mare de 12 luni;

j) în cazul decesului beneficiarului;

k) la expirarea termenelor de repunere în plată amintite mai sus;

l) la expirarea termenelor de 6 luni, pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin un an; 9 luni, pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 5 ani; 12 luni, pentru persoanele cu un stagiu de cotizare mai mare de 10 ani; de 6 luni pentru absolvenți ai instituțiilor de învățământ, în vârstă de minimum 16 ani, care într-o perioadă de 60 de zile de la absolvire nu au reușit să se încadreze în muncă potrivit pregătirii profesionale, absolvenți ai școlilor speciale pentru persoane cu handicap în vârstă de minimum 16 ani, care nu au reușit să se încadreze în muncă potrivit pregătirii profesionale, și persoanele care, înainte de efectuarea stagiului militar, nu au fost încadrate în muncă și care într-o perioadă de 30 de zile de la data lăsării la vatră nu s-au putut încadra în muncă.

m) la data admiterii într-o formă de învățământ, în cazul persoanelor asimilate șomerilor, absolvenți ai instituțiilor de învățământ, în vârstă de minimum 16 ani, care într-o perioadă de 60 de zile de la absolvire nu au reușit să se încadreze în muncă potrivit pregătirii profesionale, absolvenți ai școlilor speciale pentru persoane cu handicap în vârstă de minimum 16 ani, care nu au reușit să se încadreze în muncă potrivit pregătirii profesionale.

n) la data de la care își începe desfășurarea activității în funcții elective sau la data la care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului;

o) la data angajării, pe bază de contract, în situația soldaților și gradaților profesioniști;

p) la data promovării concursului național de rezidențiat pe locuri sau pe posturi;

q) de la data la care desfășoară o activitate pentru o perioadă mai mare de 12 luni, în baza unui raport juridic în considerarea căruia se realizează venituri din drepturi de autor și drepturi conexe și/sau venituri din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil, sau în temeiul Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, sau al Legii nr. 53/1991 privind indemnizațiile și celelalte drepturi ale senatorilor și deputaților, precum și salarizarea personalului din aparatul Parlamentului României.[1]

[1] Art. 44 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2017.

§ 20. Recuperarea sumelor plătite fără temei legal

Sumele acordate în mod necuvenit din bugetul asigurărilor pentru şomaj, precum şi orice alte debite constituite la bugetul asigurărilor pentru şomaj, altele decât cele provenind din contribuţia asiguratorie pentru muncă, se recuperează pe baza deciziilor emise de agenţiile pentru ocuparea forţei de muncă sau, după caz, de centrele regionale de formare profesională a adulţilor, care constituie titluri executorii. Sumele rămase nerecuperate de la beneficiarii decedaţi nu se mai urmăresc (art. 47)[1].

§ 21. Măsuri pentru prevenirea şomajului

Legea nr. 76/2002 prevede mai multe măsuri pentru prevenirea şomajului.

În scopul prevenirii şomajului şi consolidării locurilor de muncă prin creşterea şi diversificarea competenţelor profesionale ale persoanelor încadrate în muncă, angajatorilor care organizează, în baza planului anual de formare profesională, programe de formare profesională pentru proprii angajaţi, derulate de furnizori de servicii de pregătire profesională, autorizaţi, se acordă, din bugetul asigurărilor pentru şomaj, o sumă reprezentând 50% din cheltuielile cu serviciile de formare profesională organizate pentru un număr de cel mult 20% din personalul angajat.

Angajatorii pot beneficia de suma amintită o singură dată în cursul unui an.

Ei sunt obligaţi să menţină raporturile de muncă sau de serviciu ale persoanelor participante la programul de pregătire profesională, pentru care s-a acordat suma, cel puţin un an de la data acordării ei.

Cei care încetează raporturile de muncă sau de serviciu anterior termenului de un an sunt obligaţi să restituie, în totalitate, agenţiilor pentru ocuparea forţei de muncă subvenţia acordată pentru fiecare persoană, plus dobânda de referinţă a Băncii Naţionale a României, în vigoare la data încetării raporturilor de muncă sau de serviciu, dacă încetarea acestora a avut loc din motivele economice, ca urmare a acordului părţilor, ca urmarea constatării nulităţii absolute a contractului individual de muncă ori urmare a cererii de reintegrare a unei persoane concediate, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti, şi nu mai pot beneficia de suma respectivă o perioadă de 2 ani de la data încetării raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanelor respective.

Suma se acordă din bugetul asigurărilor pentru şomaj, de la capitolul „învăţământ", angajatorilor selectaţi de agenţia pentru ocuparea forţei de muncă cu respectarea reglementărilor aplicabile în domeniul ajutorului de minimis[2].

În cazul concedierilor colective, angajatorii au obligaţia să înştiinţeze agenţiile pentru ocuparea forţei de muncă în vederea adoptării unor măsuri pentru combaterea şomajului şi prevenirea efectelor sociale nefavorabile ale acestor concedieri (art. 49).

În aceste situaţii, angajatorii sunt obligaţi să acorde preaviz, conform prevederilor Codului muncii sau ale contractului colectiv de muncă, angajaţilor ce urmează a fi disponibilizaţi.

---

[1] Modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 95/2017.

[2] Art. 48[1] a fost introdus prin Legea nr. 107/2004 şi a fost modificat prin Legea nr. 250/2013.

În perioada preavizului angajații vor participa la serviciile de preconcediere realizate de către agențiile pentru ocuparea forței de muncă sau de alți furnizori de servicii de ocupare din sectorul public sau privat, acreditați, selectați de către acestea.

În vederea realizării serviciilor de preconcediere, angajatorii sunt obligați să înștiințeze agențiile pentru ocuparea forței de muncă cu cel puțin 30 de zile calendaristice anterioare emiterii deciziilor de concediere (art. 50)[1].

Constituie servicii de preconcediere, în principal, următoarele activități:

a) informarea privind prevederile legale referitoare la protecția șomerilor și acordarea serviciilor de ocupare și de formare profesională;

b) plasarea pe locurile de muncă vacante existente pe plan local și instruirea în modalități de căutare a unui loc de muncă;

c) reorientarea profesională în cadrul unității sau prin cursuri de formare de scurtă durată;

d) sondarea opiniei salariaților și consilierea acestora cu privire la măsurile de combatere a șomajului (art. 51).

De serviciile de preconcediere, pot beneficia, la cerere, și alte persoane amenințate de riscul de a deveni șomeri.

Procedurile privind accesul la măsurile pentru prevenirea șomajului, modalitățile de finanțare și instrucțiunile de implementare a acestora vor fi elaborate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă avizate de Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale și aprobate prin hotărâre a Guvernului (art. 52).

Creșterea șanselor de ocupare a persoanelor în căutarea unui loc de muncă se realizează de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, în principal, prin:

- informarea și consilierea profesională;
- medierea muncii;
- formarea profesională;
- evaluarea și certificarea competențelor profesionale dobândite pe alte căi decât cele formale;
- consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri;
- completarea veniturilor salariale ale angajaților;
- stimularea mobilității forței de muncă;
- promovarea unor programe speciale în parteneriat cu alte persoane juridice de drept public sau privat;
- acordarea măsurilor pe piața muncii de natura serviciilor și alocațiilor financiare personalizate care reprezintă acțiuni eligibile conform prevederilor legale și sunt prevăzute a se acorda prin proiectele derulate în cadrul programelor operaționale finanțate din instrumente structurale sau prin programele Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru care se solicită o contribuție financiară din partea Fondului European de Ajustare la Globalizare în condițiile reglementărilor europene specifice (art. 57).

Stimularea angajatorilor pentru încadrarea în muncă a șomerilor se realizează prin:

a) subvenționarea locurilor de muncă;

b) acordarea de credite în condiții avantajoase în vederea creării de noi locuri de muncă (art. 77).

[1] Art. 50 așa cum a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 144/2005.

Conform art. 77[1] din Legea nr. 76/2002, din bugetul asigurărilor pentru şomaj şi din alte surse alocate se pot subvenţiona cheltuielile cu forţa de muncă efectuate în cadrul realizării unor programe care au ca scop ocuparea temporară a forţei de muncă din rândul şomerilor, pentru executarea de lucrări şi activităţi de interes pentru comunităţile locale.

Pot fi subvenţionate din aceste surse, în principal, următoarele categorii de servicii:

a) servicii publice de refacere şi întreţinere a infrastructurii, de ecologizare şi de realizare a unor lucrări edilitare, organizate de autorităţile publice locale, de firme private sau organizaţii neguvernamentale, cu avizul administraţiei publice locale;

b) servicii sociale care cuprind activităţi de îngrijire la domiciliu a copiilor, bolnavilor, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, organizate de autorităţile publice locale, organizaţii neguvernamentale şi alte organisme, în condiţiile legii.

Angajarea persoanelor conform prezentului articol se va face numai în condiţiile încadrării în cheltuielile bugetare.

Subvenţiile amintite mai sus se acordă, la solicitarea autorităţilor publice locale, angajatorilor cărora li s-au atribuit contracte cu respectarea reglementărilor în vigoare privind achiziţiile publice, pe o perioadă de cel mult 12 luni pentru fiecare persoană încadrată, din rândul şomerilor, cu contract individual de muncă pe perioadă determinată de cel mult 12 luni.

Cuantumul lunar al subvenţiei acordate pentru fiecare persoană încadrată cu contract individual de muncă din rândul şomerilor este:

a) în perioada 1 aprilie-31 octombrie, 70% din valoarea indicatorului social de referinţă la data încadrării în muncă;

b) în perioada 1 noiembrie-31 martie, valoarea indicatorului social de referinţă, la care se adaugă contribuţiile de asigurări sociale datorate de angajatori, aferente acestuia.

Ele se acordă angajatorilor, inclusiv societăţilor, şi regiilor autonome de interes local sau judeţean, din bugetul asigurărilor pentru şomaj, cu respectarea reglementărilor aplicabile în domeniul ajutorului de minimis. Această prevedere, totuşi, nu se aplică în situaţia în care subvenţiile se acordă autorităţilor administraţiei publice locale (art. 77[2]).[1]

Angajatorii care încadrează în muncă, pe durată nedeterminată, absolvenţi ai unor instituţii de învăţământ primesc lunar, pe o perioadă de 12 luni, pentru fiecare absolvent încadrat o sumă în cuantum de 2250 lei.

Angajatorii care încadrează în muncă pe durată nedeterminată absolvenţi din rândul persoanelor cu handicap primesc lunar, pentru fiecare absolvent, sumele prevăzute mai sus pe o perioadă de 18 luni.

Nu beneficiază de subvenţii:

- angajatorii care au obligaţia, de a încadra în muncă absolvenţi ai instituţiilor de învăţământ;
- angajatorii care în ultimii 2 ani au fost în raporturi de muncă cu absolvenţii instituţiilor de învăţământ, cu excepţia situaţiei în care pentru persoanele respective au fost încheiate contracte individuale de muncă pe perioada vacanţelor, indiferent dacă au beneficiat sau nu de stimulent financiar;
- angajatorii la care calitatea de administrator/asociat este deţinută de una sau mai multe persoane fizice sau juridice care au calitatea de administrator/asociat la alţi

[1] Modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 95/2017.

angajatori care au beneficiat de cel puțin una dintre facilitățile amintite mai sus, pentru persoanele în situația cărora raporturile de muncă cu angajatorul care a beneficiat de facilități au încetat prin demisie sau ca urmare a acordului părților, în ultimii 2 ani;

- angajatorii care la data solicitării acordării măsurii de stimulare a ocupării forței de muncă se află în situația de insolvență, în procedură de executare silită, reorganizare judiciară, faliment, dizolvare, lichidare ori administrare specială, care au activitățile suspendate sau restricții asupra acestora (art. 80).[1]

Angajatorii care încadrează absolvenți în condițiile precizate mai sus sunt obligați să mențină raporturile de muncă sau de serviciu ale acestora *cel puțin 18 luni* de la data încheierii.

Angajatorii care încetează raporturile de muncă sau de serviciu ale absolvenților, anterior termenului stabilit mai sus, sunt obligați să restituie, în totalitate, agențiilor pentru ocuparea forței de muncă sumele încasate pentru fiecare absolvent pentru care a încetat raportul de muncă sau de serviciu anterior termenului menționat, plus dobânda de referință a Băncii Naționale a României în vigoare la data încetării raporturilor de muncă sau de serviciu, dacă încetarea acestora a avut loc din următoarele motive:

a) încetarea raportului de muncă în temeiul art. 55 lit. b), art. 56 lit. d) și e), art. 61 lit. d) și art. 65 din Codul muncii;

b) încetarea raportului de serviciu în temeiul art. 97 lit. b), art. 98 alin. (1) lit. e), art. 99 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici.

Absolvenții pot fi încadrați în condițiile de mai sus, o singură dată pentru fiecare formă de învățământ, în termen de 12 luni de la data absolvirii studiilor (art. 83).

[1] Modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 60/2018.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CAPITOLUL V
SISTEMUL UNITAR DE PENSII PUBLICE

§ 1. Principii ale sistemului public de pensii

Actul normativ în materie este Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar se pensii publice[1].

Potrivit acestuia, dreptul la asigurări sociale este garantat de stat (art. 1), iar sistemul public de pensii şi alte drepturi de asigurări sociale se organizează şi funcţionează având ca *principii de bază*:

a) principiul unicităţii, potrivit căruia statul organizează şi garantează sistemul public de pensii bazat pe aceleaşi norme de drept, pentru toţi participanţii la sistem;

b) principiul obligativităţii, potrivit căruia persoanele fizice şi juridice au, conform legii, obligaţia de a participa la sistemul public de pensii, drepturile de asigurări sociale exercitându-se corelativ cu îndeplinirea obligaţiilor;

c) principiul contributivităţii, conform căruia fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuţiilor datorate de persoanele fizice şi juridice participante la sistemul public de pensii, drepturile de asigurări sociale cuvenindu-se în temeiul contribuţiilor de asigurări sociale plătite;

d) principiul egalităţii, prin care se asigură tuturor participanţilor la sistemul public de pensii, contribuabili şi beneficiari, un tratament nediscriminatoriu, între persoane aflate în aceeaşi situaţie juridică, în ceea ce priveşte drepturile şi obligaţiile legale;

e) principiul repartiţiei, pe baza căruia fondurile de asigurări sociale se redistribuie pentru plata obligaţiilor ce revin sistemului public de pensii, conform legii;

f) principiul solidarităţii sociale, conform căruia participanţii la sistemul public de pensii îşi asumă reciproc obligaţii şi beneficiază de drepturi pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor asigurate;

g) principiul autonomiei, bazat pe administrarea de sine stătătoare a sistemului public de pensii;

h) principiul imprescriptibilităţii, potrivit căruia dreptul la pensie nu se prescrie;

i) principiul incesibilităţii, potrivit căruia dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parţial.

§ 2. Semnificaţia termenilor şi expresiilor specifice sistemului public de pensii

Termenii şi expresiile de mai jos au următoarele semnificaţii:

---

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 850 din 20 decembrie 2010, modificată ulterior, inclusiv Legea nr. 23/2019 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 30 din 10 ianuarie 2019).

BCU IASI - UNIVERSITY LIBRARY

- *asigurat* – persoana fizică pentru care angajatorul este obligat să rețină și să plătească contribuția individuală de asigurări sociale, precum și persoana fizică ce achită, în nume propriu, contribuția de asigurări sociale;

- *contract de asigurare socială* – contractul încheiat voluntar între persoane fizice și casele teritoriale de pensii în scopul asigurării în sistemul public de pensii;

- *contribuabil* – persoana fizică sau juridică ce plătește contribuții de asigurări sociale sistemului public de pensii;

- *declarație individuală de asigurare* – documentul depus la casele teritoriale de pensii, pe baza căruia se înregistrează în sistemul public de pensii persoanele care desfășoară activități independente, asigurate obligatoriu prin efectul legii în sistemul public de pensii;

-*declarație nominală de asigurare* – declarația privind evidența nominală a asiguraților și a obligațiilor de plată către bugetul asigurărilor sociale de stat;

- *locuri de muncă în condiții deosebite* – locurile de muncă unde gradul de expunere la factorii de risc profesional sau la condițiile specifice unor categorii de servicii publice, pe toată durata timpului normal de muncă, poate conduce în timp la îmbolnăviri profesionale, la comportamente riscante în activitate, cu consecințe asupra securității și sănătății în muncă a asiguraților;

- *locuri de muncă în condiții speciale* – locurile de muncă unde gradul de expunere la factorii de risc profesional sau la condițiile specifice unor categorii de servicii publice, pe durata a cel puțin 50% din timpul normal de muncă, poate conduce în timp la îmbolnăviri profesionale, la comportamente riscante în activitate, cu consecințe grave asupra securității și sănătății în muncă a asiguraților;

- *perioade asimilate* – perioadele pentru care nu s-au datorat sau plătit contribuții de asigurări sociale și care sunt asimilate stagiului de cotizare în sistemul public de pensii;

- *prestații de asigurări sociale* – veniturile de înlocuire acordate la intervenirea riscurilor asigurate sub formă de pensii, ajutoare sau alte tipuri de prestații legale, pentru pierderea totală ori parțială a veniturilor asigurate;

- *punctaj lunar* – numărul de puncte realizat de asigurat într-o lună, calculat prin raportarea câștigului salarial brut lunar/soldei brute lunare sau, după caz, a venitului lunar asigurat, care a constituit baza de calcul a contribuției de asigurări sociale, la câștigul salarial mediu brut din luna respectivă, comunicat de Institutul Național de Statistică;

- *punctaj anual* – numărul de puncte realizat de asigurat pe parcursul unui an calendaristic, obținut prin împărțirea la 12 a sumei punctajelor lunare;

- *punctaj mediu anual* – numărul de puncte realizat de asigurat, calculat prin raportarea punctajului total realizat de acesta în întreaga perioadă de activitate la numărul anilor corespunzători stagiului complet de cotizare prevăzut de lege la data pensionării;

- *riscuri asigurate* – evenimentele care, la producerea efectelor lor, obligă instituțiile sistemului public de pensii să acorde asiguraților prestațiile sociale (invaliditate, bătrânețe și deces);

- *stagiu de cotizare* – perioada de timp pentru care s-au datorat contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii, precum și cea pentru care asigurații cu declarație individuală de asigurare sau contract de asigurare socială au datorat și plătit contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii;

- *stagiu complet de cotizare* – perioada de timp prevăzută de lege în care asiguraţii au realizat stagiul de cotizare pentru a putea beneficia de pensie pentru limită de vârstă, pensie anticipată sau pensie anticipată parţială;

- *stagiu minim de cotizare* – perioada minimă de timp în care asiguraţii au realizat stagiul de cotizare pentru a putea beneficia de pensie, la împlinirea vârstei standard de pensionare;

- *stagiu potenţial* – perioada de timp prevăzută de prezenta lege, considerată stagiu de cotizare şi acordată la calculul pensiei de invaliditate, ca o creditare pentru stagiul de cotizare nerealizat din cauza afecţiunilor invalidante;

- *vârstă standard de pensionare* – vârsta stabilită de prezenta lege, pentru bărbaţi şi femei, la care aceştia pot obţine pensie pentru limită de vârstă, în condiţiile legii, precum şi vârsta din care se operează reducerile prevăzute de lege (art. 3 din Legea nr. 263/2010)[1].

§ 3. Asiguraţii

Asiguraţii sistemului public de pensii pot fi cetăţeni români, cetăţeni ai altor state sau apatrizi, pe perioada în care au domiciliul sau reşedinţa în România.

Pot fi asiguraţi ai sistemului public de pensii şi cetăţenii români, cetăţenii altor state şi apatrizii care nu au domiciliul sau reşedinţa în România, în condiţiile prevăzute de instrumentele juridice cu caracter internaţional la care România este parte.

Asiguraţii au obligaţia să plătească contribuţii de asigurări sociale şi au dreptul să beneficieze de prestaţii de asigurări sociale (art. 5).

În sistemul public de pensii *sunt asigurate obligatoriu*, prin efectul legii:

– persoanele care desfăşoară activităţi pe bază de contract individual de muncă;

– funcţionarii publici;

– persoanele care realizează venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, din drepturi de autor şi drepturi conexe definite potrivit art. 7 alin. (1) pct. 13 din Codul fiscal[2], precum şi din contracte/convenţii încheiate potrivit Codului civil.

– persoanele care îşi desfăşoară activitatea în funcţii elective sau care sunt numite în cadrul autorităţii executive, legislative ori judecătoreşti, pe durata mandatului, precum şi membrii cooperatori dintr-o organizaţie a cooperaţiei meşteşugăreşti, ale căror drepturi şi obligaţii sunt asimilate cu cele ale persoanelor amintite mai sus.

– persoanele care beneficiază de drepturi băneşti lunare, ce se asigură din bugetul asigurărilor pentru şomaj.

– persoanele care realizează venituri din activităţi independente şi sau drepturi de proprietate intelectuală.

---

[1] Art. 3 a fost modificat, inclusiv prin Ordonan□a de urgen□ă a Guvernului nr. 103/2017 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1010 din 20 decembrie 2017).

[2] Art. 7 alin. (1) pct. 13 din Codul fiscal: *dreptul de autor şi drepturile conexe* - constituie obiect al acestora operele originale de creaţie intelectuală în domeniul literar, artistic sau ştiinţific, oricare ar fi modalitatea de creaţie, modul sau forma de exprimare şi independent de valoarea şi destinaţia lor, operele derivate care au fost create plecând de la una sau mai multe opere preexistente, precum şi drepturile conexe dreptului de autor şi drepturile sui-generis, potrivit prevederilor Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor şi drepturile conexe, cu modificările şi completările ulterioare.

Se pot asigura în sistemul public de pensii, pe bază de contract de asigurare socială, avocații, personalul clerical şi cel asimilat din cadrul cultelor recunoscute prin lege, neintegrate în sistemul public, precum şi orice persoană care doreşte să se asigure, respectiv să îşi completeze venitul asigurat (art. 6)[1].

§ 4. Declaraţia de asigurare

Persoanele juridice sau fizice la care îşi desfăşoară activitatea asiguraţii, instituţiile care efectuează plata drepturilor de şomaj, precum şi instituţiile care efectuează plata drepturilor pentru cadrele militare, poliţiştii şi funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, din domeniul apărării naţionale, ordinii publice şi siguranţei naţionale sunt obligate să întocmească şi să depună în fiecare lună, *declaraţia nominală* de asigurare.

În situaţia în care se constată erori în cuprinsul declaraţiilor, indiferent de cauzele producerii acestora, şi/sau modificări ale datelor pe baza cărora se stabilesc stagiul de cotizare şi punctajul mediu anual ale asiguratului, persoanele juridice ori fizice sunt obligate să depună o declaraţie nominală de asigurare rectificativă[2].

Art. 147 din Codul fiscal prevede că persoanele fizice şi juridice care au calitatea de angajatori sau sunt asimilate acestora, Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă, prin agenţiile pentru ocuparea forţei de muncă judeţene şi a municipiului Bucureşti, Casa Naţională de Asigurări de Sănătate, prin casele de asigurări de sănătate subordonate, unităţile trimiţătoare, pentru personalul român trimis în misiune permanentă în străinătate, precum şi persoanele fizice care realizează în România venituri din salarii sau asimilate salariilor de la angajatori din state care nu intră sub incidenţa legislaţiei europene aplicabile în domeniul securităţii sociale, precum şi a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte sunt obligate să depună lunar, până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei pentru care se plătesc veniturile, Declaraţia privind obligaţiile de plată a contribuţiilor sociale, impozitului pe venit şi evidenţa nominală a persoanelor asigurate.

În cazul în care au fost acordate indemnizaţii de şomaj sau de asigurări de sănătate, sume reprezentând salarii sau diferenţe de salarii, stabilite în baza unor hotărâri judecătoreşti rămase definitive şi irevocabile/hotărâri judecătoreşti definitive şi executorii, precum şi în cazul în care prin astfel de hotărâri s-a dispus reîncadrarea în muncă a unor persoane, în vederea stabilirii prestaţiilor acordate de sistemul public de pensii, contribuţiile de asigurări sociale datorate potrivit legii se declară până la data de 25 a lunii următoare celei în care au fost plătite aceste sume, prin depunerea declaraţiilor rectificative pentru lunile cărora le sunt aferente sumele respective. La fel se fac declaraţiile şi în cazul sumelor reprezentând salarii sau diferenţe de salarii stabilite prin lege, acordate pentru perioade anterioare.

Prin excepţie, plătitorii de venituri din salarii şi asimilate salariilor – asociaţii, fundaţii sau alte entităţi fără scop patrimonial, persoanele juridice plătitoare de impozit pe profit – care, în anul anterior, au înregistrat venituri totale de până la 100.000 euro şi au

[1] Art. 6 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.
[2] Art. 7 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 117/2010.

avut un număr mediu de până la 3 salariați exclusiv, persoanele juridice plătitoare de impozit pe veniturile microîntreprinderilor care, în anul anterior, au avut un număr mediu de până la 3 salariați exclusiv, în calitate de angajatori sau de persoane asimilate angajatorului, depun trimestrial Declarația privind obligațiile de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate aferentă fiecărei luni a trimestrului, până la data de 25 inclusiv a lunii următoare trimestrului.

Depunerea trimestrială a declarației constă în completarea și depunerea a câte unei declarații pentru fiecare lună din trimestru.

Numărul mediu de salariați se calculează ca medie aritmetică a numărului de salariați din declarațiile depuse pentru fiecare lună din anul anterior.

Pentru persoanele și entitățile minitite mai sus ca excepție, venitul total se stabilește pe baza informațiilor din situațiile financiare ale anului anterior. Aceștia pot opta pentru depunerea Declarației privind obligațiile de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate lunar, dacă depun declarația privind opțiunea până la data de 31 ianuarie inclusiv. Dacă au optat pentru depunerea declarației lunar pot trece la regimul de declarare trimestrial începând cu luna ianuarie a anului pentru care s-a depus opțiunea.

Persoanele juridice plătitoare de impozit pe profit care, în anul anterior, au înregistrat venituri totale de până la 100.000 euro și au avut un număr mediu de până la 3 salariați exclusiv și persoanele juridice plătitoare de impozit pe veniturile microîntreprinderilor care, în anul anterior, au avut un număr mediu de până la 3 salariați exclusiv, care se înființează în cursul anului aplică regimul trimestrial de declarare începând cu anul înființării dacă, odată cu declarația de înregistrare fiscală, declară că în cursul anului estimează un număr mediu de până la 3 salariați exclusiv și, după caz, urmează să realizeze un venit total de până la 100.000 euro.

Ori de câte ori în cursul trimestrului persoanele fizice care realizează venituri din salarii sau asimilate salariilor beneficiază de concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate sau le încetează calitatea de asigurat, plătitorii de venituri din salarii și asimilate salariilor amintiți mai sus ca excepții, în calitate de angajatori ori de persoane asimilate angajatorului, depun declarația lunar până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei în care a intervenit concediul medical sau încetarea calității de asigurat. În acest caz, declarația/declarațiile aferentă/aferente perioadei rămase din trimestru se depune/se depun până la data de 25 inclusiv a lunii următoare trimestrului. În cazul în care încetarea calității de asigurat are loc în luna a doua a trimestrului, se vor depune atât declarația pentru prima lună a trimestrului, cât și cea pentru luna a doua, urmând ca după încheierea trimestrului să se depună numai declarația pentru luna a treia.

Persoanele fizice care obțin venituri sub formă de salarii ca urmare a activității desfășurate la misiunile diplomatice și posturile consulare acreditate în România, precum și la reprezentanțele din România ale persoanelor juridice străine depun declarația lunară și achită contribuțiile sociale obligatorii în cazul în care misiunile și posturile, precum și reprezentanțele respective nu optează pentru îndeplinirea obligațiilor declarative și de plată a contribuțiilor sociale.

Cei care realizează venituri din salarii sau asimilate salariilor, care își desfășoară activitatea în România și obțin venituri sub formă de salarii de la angajatori care nu au sediu social, sediu permanent sau reprezentanță în România și care datorează contribuțiile

sociale obligatorii pentru salariații lor, potrivit prevederilor legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și ale acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte, au obligația să depună declarația lunară numai dacă există un acord încheiat în acest sens cu angajatorul. Acești angajatori au obligația să transmită organului fiscal competent informații cu privire la acordul încheiat cu angajații. Dacă între angajatori și persoanele fizice care realizează venituri din salarii sau asimilate salariilor nu au fost încheiate acorduri, obligația privind plata contribuțiilor sociale datorate de angajatori, reținerea și plata contribuțiilor sociale datorate de persoanele fizice respective, precum și depunerea declarației revine angajatorilor.

Declarația lunară se depune prin mijloace electronice de transmitere la distanță, pe portalul e-România, iar declarația privind opțiunea se depune pe suport hârtie, la sediul organului fiscal competent.

Evidența obligațiilor de plată a contribuției de asigurări sociale datorate de angajatori și asimilații acestora se ține pe baza codului de identificare fiscală, iar cea privind contribuția de asigurări sociale datorată de persoanele fizice care au calitatea de angajați sau pentru care există obligația plății contribuției de asigurări sociale, pe baza codului numeric personal sau pe baza numărului de identificare fiscală, după caz.

Declarația va cuprinde cel puțin:

a) date de identificare a persoanei fizice sau juridice care depune declarația;

b) codul numeric personal sau numărul de identificare fiscală atribuit de organul fiscal, după caz;

c) numele, prenumele și datele privind calitatea de asigurat;

d) date referitoare la raporturile de muncă și activitatea desfășurată;

e) date privind condițiile de muncă;

f) date privind venituri/indemnizații/prestații.

Datele cu caracter personal cuprinse în declarațiae sunt prelucrate în condițiile prevăzute de Legea nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (art. 147 din Codul fiscal).

Pentru perioadele de după 31 martie 2001, informațiile preluate din declarația nominală, precum și din declarația privind evidența nominală a asiguraților și a obligațiilor de plată către bugetul asigurărilor sociale de stat, prevăzută de Legea nr. 19/2000, constituie elementele pe baza cărora se stabilește stagiul de cotizare în sistemul public de pensii și punctajul anual pentru asigurații sistemului public de pensii.

În situațiile în care, pentru perioadele amintite mai sus, derularea raporturilor de muncă sau de serviciu nu poate fi dovedită prin declarația nominală de asigurare, în vederea stabilirii stagiului de cotizare și a punctajului anual, pot fi valorificate și alte acte doveditoare.

Obligația prezentării actelor doveditoare revine persoanei în cauză (art. 10)[1].

Persoanele care realizează venituri din activități independente sau proprietate intelectală sunt asigurate pe baza declarației individuale de asigurare sau a declarației nominale.

Acesta se depune în termen de 30 de zile de la data încadrării în situația amintită mai sus la casa teritorială de pensii competentă, în funcție de domiciliul sau reședința persoanei (art. 11)[2].

---

[1] Art. 10 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

[2] Art. 11 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

§ 5. Contractul de asigurare socială

Se încheie între persoana interesată sau, după caz, tutorele, curatorul ori mandatarul acesteia desemnat prin procură specială şi casa teritorială de pensii competentă, în funcţie de domiciliul sau reşedinţa persoanei.

Contractul de asigurare socială se încheie în formă scrisă şi produce efecte de la data înregistrării acestuia la casa teritorială de pensii (art. 12).

Venitul asigurat înscris în contractul de asigurare socială poate fi modificat din iniţiativa asiguratului, prin încheierea unui act adiţional la contractul de asigurare socială.

Acest venit în baza căruia se calculează contribuţia de asigurări sociale se modifică, din iniţiativa asiguratorului, respectiv a casei teritoriale de pensii, prin notificarea asiguratului, ori de câte ori venitul lunar asigurat este mai mic decât nivelul minim prevăzut de lege. (art. 13)[1].

Contractul de asigurare socială poate fi reziliat la iniţiativa oricăreia dintre părţi, conform clauzelor prevăzute în contract.

În cazul rezilierii contractului de asigurare socială, contribuţiile de asigurări sociale achitate nu se restituie, iar stagiul de cotizare realizat se valorifică la stabilirea dreptului de pensie (art. 47).

§ 6. Stagiul de cotizare

Constituie stagiu de cotizare în sistemul public de pensii:

– vechimea în muncă recunoscută pentru stabilirea pensiilor până la data de 1 aprilie 2001;

– perioada cuprinsă între 1 aprilie 2001 şi data intrării în vigoare Legii nr. 263/2010, în care persoanele au fost asigurate în baza Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii şi alte drepturi de asigurări sociale (art. 16)[2].

Constituie stagiu de cotizare şi perioada suplimentară la vechimea în muncă sau la vechimea în serviciu acordată în baza legislaţiei anterioare datei de 1 aprilie 2001 pentru perioadele realizate în grupa I, a II-a, respectiv în condiţii deosebite, condiţii speciale şi alte condiţii, în cazul cadrelor militare în activitate, soldaţilor şi gradaţilor voluntari, poliţiştilor şi funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, din domeniul apărării naţionale, ordinii publice şi siguranţei naţionale.

Constituie stagiu de cotizare şi perioadele de până la data de 1 aprilie 2001 în care o persoană:

a) s-a aflat în una dintre situaţiile în care se consideră stagiu asimilat;

b) are stabilite drepturi privind vechimea în muncă în baza prevederilor Decretului-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum şi celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri.

---

[1] Art. 13 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.

[2] Art. 16 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.

Constituie stagiu de cotizare şi timpul util la pensie realizat de agricultori, în condițiile reglementate de legislația privind pensiile şi alte drepturi de asigurări sociale ale agricultorilor, anterioară datei de 1 aprilie 2001 (art. 17).

Pentru perioadele ulterioare datei de 1 aprilie 2001 care reprezintă, stagiu de cotizare realizat în condiții deosebite, condiții speciale sau alte condiții de muncă se acordă perioade suplimentare la vechimea în muncă sau la vechimea în serviciu, care constituie stagii de cotizare în condiții normale, după cum urmează:

a) 3 luni pentru fiecare an lucrat în condiții deosebite de muncă;

b) 6 luni pentru fiecare an lucrat în condiții speciale de muncă;

c) 12 luni pentru fiecare an lucrat în alte condiții de muncă (art. 18).

Constituie stagiu de cotizare perioadele de timp pentru care asiguraţii datorează şi/sau plătesc contribuții de asigurări sociale în sistemul public de pensii din România, precum şi în alte țări, în condițiile stabilite prin acordurile sau convențiile internaționale la care România este parte.

La stabilirea drepturilor de asigurări sociale se iau în considerare stagiile de cotizare realizate în sistemul public de pensii din România, precum şi perioadele de asigurare realizate sau recunoscute ca atare în alte țări, în condițiile reglementate prin instrumente juridice cu caracter internațional la care România este parte şi/sau regulamente comunitare.

În cazul drepturilor salariale sau veniturilor asigurate, stabilite în moneda altor țări pe teritoriul României, contribuțiile se plătesc în lei la cursul de schimb valutar comunicat de Banca Națională a României din data stabilită pentru plata acestor drepturi (art. 19).

Este asimilată stagiului de cotizare în condiții speciale de muncă, perioada anterioară datei de 1 aprilie 2001, în care salariații au desfăşurat activități de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materialelor prime nucleare, în locurile de muncă încadrate conform legislației anterioare în grupele I şi II de muncă şi care, sunt încadrate în condiții speciale de muncă.

Constituie stagiu de cotizare realizat în condiții speciale de muncă şi perioadele în care un asigurat care îşi desfăşoară activitatea în condiții speciale de muncă se află în concediu pentru incapacitate temporară de muncă şi/sau în concediu de odihnă, dacă cel puțin în ziua premergătoare concediului a lucrat în locuri de muncă încadrate în astfel de condiții de muncă [art. 30 alin. (4) şi (5)].

În sistemul public de pensii *se asimilează stagiului de cotizare* şi perioadele necontributive, denumite în continuare perioade asimilate, în care asiguratul:

a) a beneficiat de pensie de invaliditate;

b) a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora cu diplomă;

c) a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat;

d) a beneficiat, în perioada 1 aprilie 2001 - 1 ianuarie 2006 de indemnizații de asigurări sociale;

e) a beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2005, de concediu pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de accident de muncă şi boli profesionale;

f) a beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2006, de concediu pentru creşterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, de până la 3 ani;

g) a fost elev al unei şcoli militare/şcoli de agenţi de poliţie sau student al unei instituţii de învăţământ din sistemul de apărare naţională, ordine publică şi siguranţă naţională pentru formarea cadrelor militare, poliţiştilor şi funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, cu excepţia liceului militar.

Asiguraţii care au absolvit mai multe instituţii de învăţământ superior, beneficiază de asimilarea, ca stagiu de cotizare, a unei singure perioade de studii, la alegere.

Aceştia beneficiază de perioadele asimilate dacă în aceste perioade nu au realizat stagii de cotizare.

Perioadele asimilate se valorifică pentru obţinerea prestaţiilor de asigurări sociale în condiţiile legale (art. 49).

Stagiul de cotizare se certifică asiguraţilor, din oficiu, o dată la 2 ani, de Casa Naţională de Pensii Publice şi de casele de pensii sectoriale.

Stagiul de cotizare se certifică şi la cererea asiguraţilor de către Casa Naţională de Pensii Publice şi casele teritoriale de pensii (art. 50)[1].

§ 7. Bugetul asigurărilor sociale de stat

Cuprinde veniturile şi cheltuielile sistemului public de pensii.

Casa Naţională de Pensii Publice înaintează anual Ministerului Muncii şi Justiţiei Sociale propunerile pentru elaborarea proiectului legii bugetului asigurărilor sociale de stat pentru partea de cheltuieli.

Tot Casa Naţională de Pensii Publice are calitatea de creditor bugetar numai pentru veniturile bugetare pe care le administrează, reprezentând contribuţii sociale datorate de persoanele fizice asigurate pe bază de contract de asigurare socială, precum şi alte venituri ale bugetului asigurărilor sociale de stat.

Casa Naţională de Pensii Publice şi unităţile din subordinea acesteia efectuează cheltuieli în limita aprobată prin buget şi a creditelor bugetare deschise.

Dacă legea bugetului asigurărilor sociale de stat nu a fost adoptată cu cel puţin 3 zile înainte de expirarea exerciţiului bugetar, se aplică în continuare prevederile bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul precedent, până la adoptarea noului buget (art. 20)[2].

Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat provin din:

a) contribuţii de asigurări sociale, dobânzi şi penalităţi de întârziere, precum şi din alte venituri;

b) sume alocate de la bugetul de stat pentru echilibrarea bugetului asigurărilor sociale de stat, care se aprobă prin legile bugetare anuale (art. 21).

Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat acoperă contravaloarea prestaţiilor de asigurări sociale din sistemul public de pensii, cheltuielile privind organizarea şi funcţionarea sistemului public de pensii, finanţarea unor investiţii proprii, alte cheltuieli.

Din veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat se prelevă anual până la 3% pentru constituirea unui fond de rezervă.

Fondul de rezervă cumulat nu poate depăşi nivelul cheltuielilor prevăzute pentru anul bugetar respectiv.

---

[1] Art. 50 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.

[2] Art. 20 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.

El se utilizează pentru acoperirea prestațiilor de asigurări sociale în situații temeinic motivate sau a altor cheltuieli ale sistemului public de pensii, aprobate prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

Fondul de rezervă nu se poate utiliza în primii 3 ani de la începerea constituirii acestuia.

Fondul de rezervă se constituie în anii în care bugetul asigurărilor sociale de stat este excedentar, nu primeşte sume pentru echilibrare, şi numai după acoperirea deficitelor din anii precedenți ale bugetului asigurărilor sociale de stat (art. 22).

Pentru asigurații sistemului public de pensii, cu excepția acelora care au încheiat contracte de asigurare socială, Agenția Națională de Administrare Fiscală, are obligația de a transmite CNPP informațiile necesare stabilirii, în sistemul public de pensii, a stagiului de cotizare realizat şi a punctajului lunar, în vederea acordării prestațiilor de asigurări sociale prevăzute de prezenta lege. Informațiile necesare, precum şi procedura de transmitere a acestora se stabileşte prin protocol încheiat între ANAF şi CNPP.

Instituțiile îşi acordă reciproc şi gratuit accesul la informațiile referitoare la declararea şi achitarea contribuțiilor de asigurări sociale din bazele de date pe care le au în administrare.

Anual, după depunerea declarațiilor fiscale, Agenția Națională de Administrare Fiscală transmite Casei Naționale de Pensii Publice veniturile realizate de persoanele fizice, altele decât cele care realizează venituri din salarii sau asimilate acestora (art. 23)[1].

Excedentele anuale ale bugetului asigurărilor sociale de stat pot fi utilizate în anul următor, potrivit destinațiilor aprobate prin lege, după regularizarea cu bugetul de stat, în limita sumelor primite de acesta.

Eventualul deficit curent al bugetului asigurărilor sociale de stat se acoperă din fondul de rezervă.

Deficitul din anii precedenți şi din anul curent al bugetului asigurărilor sociale de stat rămas după utilizarea fondului de rezervă se finanțează din disponibilitățile contului curent general al Trezoreriei Statului (art. 24).

Disponibilitățile băneşti ale asigurărilor sociale de stat sunt purtătoare de dobânzi, nivelul dobânzilor stabilindu-se prin convenții încheiate de Casa Națională de Pensii Publice cu Trezoreria Statului (art. 25).

În mod excepțional, în situații motivate, pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat, după epuizarea fondului de rezervă, veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat se completează cu sume care se alocă de la bugetul de stat (art. 26).

§ 8. Contribuția de asigurări sociale

În sistemul public de pensii *sunt contribuabili*, după caz:

a) persoanele fizice care realizează venituri din salarii şi asimilate salariilor, precum şi cele care realizează venituri ca urmare a desfăşurării unor activități independente;

b) persoanele juridice şi fizice care au calitatea de angajatori, precum şi entitățile asimilate angajatorilor.

[1] Art. 23 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

Sunt contribuabili ai sistemului public de pensii şi persoanele fizice care sunt asigurate, conform prezentei legi, pe baza contractului de asigurare socială (art. 27 din Legea nr. 263/2010)[1].

În completare, art. 136 din Codul fiscal stabileşte că au calitatea de *contribuabili/plătitori de venit la sistemul public de pensii*, cu respectarea legislaţiei europene aplicabile în domeniul securităţii sociale, precum şi a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte, după caz:

a) cetăţenii români, cetăţenii altor state sau apatrizii, pe perioada în care au domiciliul ori reşedinţa în România;

b) cetăţenii români, cetăţenii altor state şi apatrizii care nu au domiciliul sau reşedinţa în România, în condiţiile prevăzute de legislaţia europeană aplicabilă în domeniul securităţii sociale, precum şi de acordurile privind sistemele de securitate socială la care România este parte;

c) persoanele fizice şi juridice care au calitatea de angajatori sau sunt asimilate acestora, atât pe perioada în care persoanele fizice care realizează venituri din salarii ori asimilate salariilor desfăşoară activitate, cât şi pe perioada în care acestea beneficiază de concedii şi indemnizaţii de asigurări sociale de sănătate;

d) Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă, prin agenţiile pentru ocuparea forţei de muncă judeţene şi a municipiului Bucureşti, pentru persoanele care beneficiază de indemnizaţie de şomaj sau, după caz, de alte drepturi de protecţie socială ori de indemnizaţii de asigurări sociale de sănătate care se acordă din bugetul asigurărilor pentru şomaj şi pentru care dispoziţiile legale prevăd plata de contribuţii de asigurări sociale datorate bugetului asigurărilor sociale de stat din bugetul asigurărilor pentru şomaj;

e) Casa Naţională de Asigurări de Sănătate, prin casele de asigurări de sănătate subordonate;

f) unităţile trimiţătoare, pentru personalul român trimis în misiune permanentă în străinătate, inclusiv pentru categoriile de personal trimise în misiune temporară sau permanentă în străinătate prevăzute prin hotărâre a Guvernului, pentru soţul/soţia care însoţeşte personalul trimis în misiune permanentă în străinătate şi căruia/căreia i se suspendă raporturile de muncă sau raporturile de serviciu şi pentru membrii Corpului diplomatic şi consular al României, cărora li se suspendă raporturile de muncă, ca urmare a participării la cursuri ori alte forme de pregătire în străinătate, pe o durată care depăşeşte 90 de zile calendaristice.

Conform art. 138 din Codul fiscal *cotele contribuţiilor* de asigurări sociale sunt următoarele:

a) 25 %, datorată de către persoanele fizice care au calitatea de angajaţi sau pentru care există obligaţia plăţii contribuţiei de asigurări sociale;

b) 4%, datorată de către persoanele fizice şi juridice care au calitatea de angajatori sau sunt asimilate acestora, în cazul condiţiilor deosebite de muncă;

c) 8% datorată de către persoanele fizice şi juridice care au calitatea de angajatori sau sunt asimilate acestora, în cazul condiţiilor speciale de muncă.

---

[1] Art. 27 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 103/2017.

Veniturile pentru care se datorează contribuții pentru asigurările sociale sunt stabilite prin art. 137 din Codul fiscal după cum urmează:

– venituri din salarii sau asimilate salariilor;
– venituri din activități independente;
– venituri din drepturi de proprietate intelectuală;
– indemnizații de șomaj;
– indemnizații de asigurări sociale de sănătate.

Pentru veniturile amintite mai sus se datorează contribuții de asigurări sociale și în cazul în care acestea sunt realizate de persoanele fizice cu handicap grav sau accentuat și persoane fizice pentru salarii sau venituri asimilate salariilor ca urmare a desfășurării unei activități de creare de programe pentru calculator.

Art. 37 stabilește că nu se datorează contribuție de asigurări sociale asupra sumelor expres exceptate, prevăzute în Codul fiscal și acestea nu se iau în considerare la stabilirea prestațiilor din sistemul public de pensii.

Codul fiscal în art. 141 prevede că *se exceptează de la plata contribuțiilor de asigurări sociale următoarele venituri*:

a) prestațiile suportate din bugetul asigurărilor sociale de stat;

b) veniturile din salarii și asimilate salariilor realizate de către persoanele fizice asigurate în sisteme proprii de asigurări sociale, din activități pentru care există obligația asigurării în aceste sisteme;

c) veniturile acordate, potrivit legii, personalului militar în activitate, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special care își desfășoară activitatea în instituțiile din sectorul de apărare, ordine publică și securitate națională, pentru care se datorează contribuție individuală la bugetul de stat potrivit Legii nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat.

d) ajutoarele/sumele acordate potrivit legii, în cazul decesului personalului din cadrul instituțiilor publice de apărare, ordine publică și securitate națională, decedat ca urmare a participării la acțiuni militare, și indemnizațiile lunare de invaliditate acordate personalului ca urmare a participării la acțiuni militare.

Condițiile de muncă în care se desfășoară activitatea asiguraților din sistemul public de pensii pot fi *normale*, *deosebite* și *speciale* (art. 28)[1].

Sunt încadrate în condiții deosebite locurile de muncă stabilite în baza criteriilor și metodologiei prevăzute de legislația în vigoare la data încadrării acestora (art. 29 alin. 1).

Locurile de muncă în condiții speciale sunt cele din:

- unitățile miniere, pentru personalul care își desfășoară activitatea în subteran cel puțin 50% din timpul normal de muncă în luna respectivă;

- activitățile de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare, zonele I și II de expunere la radiații;

- aviația civilă pentru[2]:

➢ Personalul navigant pe:

– avioane turboreactoare și turbopropulsoare de transport;
– avioane clasice de transport public;
– avioane clasice în misiuni sanitare sau de specialitate;

[1] Art. 28 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.
[2] A se vedea anexa 1 din Legea nr. 263/2010.

– elicoptere şi avioane utilitare;
– aeronave prototipuri la încercare în zbor.

➢ Echipajele de recepţie în zbor a aeronavelor, instructori în şcoli, cursuri şi aerocluburi, pe:
– avioane clasice;
– avioane turboreactoare sau turbopropulsoare.

➢ Personalul de încercare în zbor a aeronavelor noi, de serie;
➢ Personalul navigant de control în zbor;
➢ Personalul tehnic care execută recepţia şi controlul tehnic în zbor al aeronavelor;
➢ Instructorii în şcoli, cursuri şi aerocluburi de zbor fără motor
➢ Personal de paraşutism profesionist care:

– execută salturi din aeronavă în procesul de instrucţie, antrenament sau salturi speciale;
– execută salturi pentru recepţia paraşutelor;
– execută salturi din turnul de paraşutism;
– desfăşoară activitatea de instructor de paraşutism la bordul aeronavei din care se execută salturi cu paraşuta.

➢ Însoţitori de bord

e) activităţile şi unităţile prevăzute mai jos[1]:

LISTA cuprinzând locurile de muncă încadrate în condiţii speciale, în care se desfăşoară următoarele activităţi:

1. Activitatea din sectoarele care utilizează materii explozive, pulberi şi muniţii pentru următoarele operaţii:

a) manipularea materiilor explozive: docheri, docheri-mecanizatori, conducători de utilaje portuare, mineri de suprafaţă şi artificieri;

b) manipularea materiilor toxice şi pulverulente, a produselor chimice şi petrochimice, a cărbunilor şi a minereurilor: docheri, docheri-mecanizatori, conducători de utilaje portuare;

c) fabricarea, manipularea, transportul nitroglicerinei, explozivilor, pulberilor negre, pulberilor fără fum, produselor pirotehnice în unităţile de producţie a explozivilor, precum şi fabricarea nitrocelulozelor şi a celuloidului în aceleaşi unităţi de producţie a explozivilor;

d) fabricarea muniţiilor şi a elementelor de muniţii, locurile de muncă în care se execută operaţii cu exploziv de iniţiere, exploziv cu caracteristică de sensibilitate mare, precum şi locurile de muncă în care se execută operaţii cu explozivi aromatici, la care angajaţii vin în contact direct cu aceştia;

e) asamblarea şi dezasamblarea focoaselor, şuruburilor portamorsă şi a detonatoarelor, în cazul în care elementele componente sunt încărcate;

f) asanarea terenurilor şi a apelor de muniţii, de produse pirotehnice, de materii explozive şi mine;

g) operaţii de distrugere a muniţiilor încărcate şi a elementelor de muniţii încărcate, a pulberilor, a explozivilor şi a produselor pirotehnice;

[1] A se vedea anexele 2 şi 3 din Legea nr. 263/2010.

h) delaborarea muniţiilor şi a elementelor pirotehnice încărcate cu substanţe explozive sau incendiare.

2. Activitatea din locurile de muncă încadrate în categoriile de risc radiologie III şi IV din centrale nuclearoelectrice, unităţi de cercetare-dezvoltare în domeniul nuclear, unităţi de fabricare a combustibilului nuclear, unităţi de tratare şi depozitare a deşeurilor radioactive, instalaţii radiologice şi alte instalaţii nucleare;

3. Activitatea desfăşurată în subteran la construcţii hidrotehnice de tuneluri, de galerii, precum şi de centrale electrice subterane, la exploatări din cariere prin tuneluri şi galerii;

4. Activitatea desfăşurată în subteran: lucrări de construcţii, întreţinere şi reparaţii de tuneluri, de căi ferate, drumuri, precum şi galeriile aferente, cu adâncimi mai mari de 8 m;

5. Activităţile desfăşurate în subteran în cadrul metroului pentru:

a) mecanic de locomotivă şi ramă electrică de metrou;

b) mecanic ajutor de locomotivă şi ramă electrică de metrou;

c) mecanic instructor.

6. Activitatea de revizie, întreţinere, exploatare şi reparaţie de la metrou, care se desfăşoară 100% în subteran;

7. Activitatea desfăşurată de personalul din siguranţa circulaţiei, care îndeplineşte funcţia de mecanic de locomotivă şi automotor, mecanic ajutor şi mecanic instructor;

8. Activitatea de exploatare portuară desfăşurată de docheri şi de docheri-mecanizatori;

9. Activitatea desfăşurată de personalul navigant din unităţile de transport maritim şi fluvial, care lucrează în sala maşinilor de pe navele maritime şi fluviale cu capacitate de peste 600 CP;

10. Lucrări permanente sub apă la suprapresiune: scafandri şi chesonieri;

11. Activitatea desfăşurată de personalul de pe platforme marine

12. Activitatea desfăşurată de personalul care lucrează în exploatări forestiere: fasonatori, corhănitori, funicularişti, tractorişti, conducători de tractoare articulate forestiere, sortatori;

13. Activitatea desfăşurată la forajul sondelor de ţiţei şi gaze: intervenţii, probe de producţie şi reparaţii capitale la sonde, combustie subterană, detubări sonde şi săparea puţurilor pentru repararea coloanelor la sonde; activitatea de operaţii speciale – pentru timpul efectiv lucrat la sondă; montarea-demontarea turlelor petroliere, cu excepţia turlelor rabatabile;

14. Reparaţii şi întreţinere la mori cu capacitate mai mare de 7.000 t;

15. Prelucrarea industrială a topiturii de sticlă prin suflare cu gura – operaţii executate complet nemecanizat la ţeava, preluând priza din cuptorul de topire – şi din ţeava de sticlă greu fuzibilă;

16. a) Prelucrarea topiturii de sticlă la maşini automate, semiautomate şi prese;

b) Alimentarea manuală a cuptoarelor de topit sticlă;

c) Cuptoarele pentru topirea sticlei.

17. Fabricarea fibrelor minerale artificiale din fibre şi fibre de sticlă;

18. Activitatea desfăşurată de personalul din activitatea de cocsificare a cărbunelui:

a) cocserie: maşina de şarjare, aşezarea şi etanşarea uşilor, încălzirea bateriilor şi a colectoarelor de gaze – platformele de pe bateriile de cocs şi semicocs, scoaterea uşilor, transportul cocsului la stins, stingerea şi sortarea cocsului;

b) sectorul chimic al cocseriei: chimizarea gazului de cocs, distilarea gudroanelor, ambalarea şi încărcarea în vrac a produselor chimice rezultate şi fabricate;

c) arderea pe vatră în cuptoare deschise a gudroanelor rezultate de la rafinarea produselor petroliere;

d) operaţia de gudronare a lingotierelor.

19. Activitatea desfăşurată de personalul care lucrează la producerea electrozilor siderurgici şi de sudură:

a) măcinarea, dozarea, malaxarea, brichetarea şi presarea materiilor prime necesare fabricării electrozilor;

b) calcinarea cocsului de petrol şi a antracitului;

c) prepararea smoalei, a electrografitului, precum şi a deşeurilor crude şi a antracitului şi dozarea acestor componente;

d) coacerea, recoacerea, grafitarea şi impregnarea electrozilor;

e) recuperarea produselor cărbunoase;

f) prelucrări mecanice pe maşini-unelte speciale ale electrozilor siderurgici grafitaţi şi ale niplurilor, ale blocurilor de furnal.

20. Prepararea de minereuri: măcinare, flotare, filtrare;

21. Activitatea desfăşurată de personalul din activitatea de aglomerare:

a) sectorul de aglomerare din siderurgie: operaţiile de la maşina de aglomerare, reintroducerea în flux a şarjei neaglomerate – retur, expediţia aglomeratului;

b) încărcarea materiei prime în corfe la furnalele vechi – operaţie ce se execută sub silozuri;

c) măcinarea, prăjirea, aglomerarea, şarjarea, precum şi topirea minereurilor sau a concentratelor de plumb;

d) prăjirea şi aglomerarea minereului de cupru, topirea concentratelor cuproase, convertizarea, prerafinarea, precum şi granularea cuprului;

e) prăjirea, măcinarea, aglomerarea, topirea minereurilor, a zgurilor şi a materialelor refolosibile neferoase, prerafinarea, rafinarea, convertizarea şi turnarea metalelor neferoase.

22. Activitatea desfăşurată de personalul de la furnale:

a) încărcarea materiei prime în corfe la furnalele vechi – operaţie ce se execută sub silozuri;

b) instalaţia de dozare şi de încărcare a materialelor de şarjă, încărcarea furnalelor, epurarea gazelor de furnal, preîncălzitoare de aer, curăţarea canalelor de la furnal, activitatea prestată la creuzetul furnalelor, desulfurarea fontei, granularea şi expandarea zgurii, precum şi epurarea gazelor de furnal.

23. Activitatea desfăşurată de personalul din oţelarii:

a) încărcarea cuptoarelor, precum şi elaborarea oţelului în cuptoare, în convertizoare, în cuptoare electrice, inclusiv instalaţii de retopire sub zgură şi tratament termic în vid, care au capacitatea de cel puţin 5 t pe şarjă;

b) turnarea oţelului prin procedeul continuu şi în lingouri la uzinele siderurgice;

c) pregătirea gropii de turnare, turnarea şi evacuarea oţelului;

d) cazanele recuperatoare de la oţelăriile cu convertizoare.

24. Activitatea din turnătoriile de fontă, oțel, neferoase sau materiale refolosibile neferoase, cu producție industrială continuă, în care se execută și operațiile de dezbatere sau de curățare a pieselor în hala de turnare;

25. Activitatea desfășurată de personalul din activitatea de laminare la cald:

a) încălzirea metalului în vederea laminării, laminarea, tăierea, presarea și refularea la cald, inclusiv ajustajul, finisarea și sortarea la cald;

b) încărcarea și descărcarea cuptoarelor adânci – macarale Tiegler, precum și macaralele de la scoaterea oțelului din cuptoarele cu propulsie;

c) încălzirea țaglelor în cuptorul cu vatra înclinată pentru laminorul de 6 țoli, precum și încălzirea bandajelor și a discurilor pentru roțile de material rulant; încălzirea oțelului pentru laminare în cuptoare adânci;

d) încălzirea, scoaterea și transportul platinelor și al pachetelor de tablă, manual, de la cuptoare la cajă;

e) extragerea manuală a oțelului cald pentru laminare din cuptoare sau a țaglelor din cuptoarele cu propulsie;

f) extragerea manuală a lingourilor sau a țaglelor din cuptoarele cu propulsie; transportul manual al țaglelor de la cuptor la linia de laminare;

g) striparea lingourilor și curățarea cu flacără a lingourilor, bramelor și a țaglelor, precum și curățarea cu ciocane pneumatice a lingourilor și laminatelor.

26. Activitatea de forjare continuă la cald, manuală, cu ciocane și prese de peste 200 kg/forță;

27. Activitățile efectuate de zidari-șamotori:

a) zidirea și repararea cuptoarelor industriale, utilajelor de turnare, cazahelor din centralele electrice, precum și a altor asemenea utilaje, cu cărămidă din silică sau cu cărămidă din silică asociată cu alte categorii de cărămidă refractară;

b) executarea la cald, la utilajele menționate mai sus, a operațiilor de zidire și de reparare a zidăriei, indiferent de tipul de cărămidă refractară utilizată – activitate permanentă.

28. Activitatea desfășurată de personalul care lucrează la:

a) uscarea, prăjirea și distilarea minereurilor cinabrifere;

b) distilarea și purificarea mercurului în proces continuu; instalațiile de prelucrare cu mercur a minereurilor auroargentifere, activitatea de cianurare a minereurilor auroargentifere;

c) electroliza cuprului și fabricarea industrială a pulberilor de cupru;

d) electroliza aluminiului, inclusiv captarea gazelor;

e) prăjirea, măcinarea, aglomerarea, topirea minereurilor, a zgurilor și a materialelor refolosibile neferoase, prerafinarea, rafinarea, convertizarea și turnarea metalelor neferoase;

f) afinarea aurului și a argintului;

g) fabricarea pulberii de aluminiu;

h) fabricarea feroaliajului și a siliciului metalic.

29. Activitatea desfășurată de personalul care lucrează la producția și prelucrarea plumbului, zincului și cositorului:

a) măcinarea, prăjirea, aglomerarea, șarjarea, precum și topirea minereurilor sau a concentratelor de plumb; rafinarea plumbului, inclusiv cupelarea; elaborarea aliajului plumb-cadmiu;

b) topirea aliajelor cu peste 50% plumb şi turnarea de piese din aceste aliaje în procesul de fabricaţie industrială: topirea, elaborarea şi rafinarea metalelor neferoase în incinta uzinelor din metalurgia plumbului;

c) fabricarea acumulatoarelor electrice din plumb;

d) metalurgia zincului;

e) personalul care lucrează cu plumb din fabricile de celofibră-viscoză.

30. Activitatea de tratare şi acoperire a metalelor prin următoarele:

a) metalizarea cu nichel-carbonil;

b) instalaţiile de metalizare prin pulverizare cu jet de plasmă;

c) operaţiuni de tratamente termice efectuate în cuptoare care utilizează în exclusivitate gazul de cocs sau gazul de furnal;

d) deservirea cuptoarelor cu clopot pentru tratamente termice ale rulourilor de tablă şi benzilor de oţel;

e) instalaţii de zincare a tablelor, ţevilor şi profilelor în industria metalurgică;

f) operaţii de încălzire, tratament termic şi emailare prin pudrare a pieselor din fontă;

g) acoperiri metalice în metal topit, în cazul în care suprafaţa totală a pieselor care suferă această operaţie depăşeşte 20 m^2/oră.

31. a) Fabricarea abrazivelor din cuarţ – toate operaţiile aferente procesului de fabricaţie;

b) Granularea carburii de siliciu, a electrocorindonului şi finisarea pietrelor de polizor.

32. Activitatea de perforare, forare, împuşcare şi transport al materialului derocat în cariere, unde se folosesc excavatoare cu cupa mai mare de 4 m^3 şi autobasculante mai mari de 25 t;

33. Activitatea de sablaj uscat cu nisip, cu excepţia instalaţiilor ermetizate;

34. Activitatea desfăşurată de personalul care lucrează la fabricarea şi ambalarea negrului de fum;

35. Activitatea de fabricare a diamantelor sintetice;

36. Activitatea desfăşurată în instalaţiile care fabrică, vehiculează şi depozitează hidrogen sulfurat, de distilare a apei grele, de schimb izotopic şi de epurare a apelor reziduale cu hidrogen sulfurat;

37. Fabricarea acrilonitrilului şi a derivaţilor cianici, în cazul în care se desfăşoară în aceeaşi instalaţie; utilizarea în industrie a acrilonitrilului;

38. Curăţarea canalelor subterane care conţin substanţe foarte periculoase sau cancerigene din unităţile industriei chimice şi petrochimice;

39. Activitatea desfăşurată în instalaţii de fabricaţie a benzenului şi tetraclorurii de carbon;

40. Activitatea desfăşurată în instalaţia bitum – fabricarea, ambalarea, prepararea mixturilor asfaltice;

41. Fabricarea fenolului;

42. Activitatea desfăşurată în instalaţiile de fabricare a oxidului de etilena;

43. Activitatea desfăşurată în instalaţiile de electroliză pentru producerea clorului;

44. Activitatea de fabricare a clorurii de vinii şi a policlorurii de vinii;

45. Activitatea de fabricare a pesticidelor;

46. Fabricarea şi utilizarea industrială de alfa şi betanaftilimină;
47. Fabricarea şi ambalarea benzidinei;
48. Fabricarea hidrobenzenului;
49. Dozarea manuală a antioxidanților, a acceleratorilor şi a agenților de vulcanizare;
50. Activitatea desfăşurată de personalul care lucrează în leprozerii;
51. Fabricarea ferodourilor – toate operațiile; fabricarea şi prelucrarea plăcilor de marsit pe bază de azbest – toate operațiile.

UNITĂȚILE care au obținut avizul pentru îndeplinirea procedurilor şi criteriilor de încadrare în condiții speciale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1.025/2003 privind metodologia şi criteriile de încadrare a persoanelor în locuri de muncă în condiții speciale[1].

Nr. crt.	Societatea/Localitatea	Codul fiscal	Nr. registrul comerţului	Aviz nr. /dată	Poziţia din lista locurilor de muncă
1.	Societatea Comercială Semifabricate - SA, localitatea Braşov	R14787559	J08/982/2002	1/25.05.2004	24, 26
2.	Societatea Naţională a Petrolului Petrom - SA, localitatea Bucureşti - sucursala Petromar Constanţa, localitatea Constanţa	1908756	J13/2810/1997	2/12.11.2004	8, 9, 11
3.	Societatea Naţională a Petrolului Petrom - SA., localitatea Bucureşti - sucursala Arpechim, localitatea Piteşti	10122420	J03/11/1998	28/15.02.2005	7, 36, 37, 39, 40, 42
4.	Societatea Naţională a Petrolului Petrom - SA., localitatea Bucureşti - sucursala Petrom Târgovişte, localitatea Târgovişte	10072411	J15/426/1999	33/3.05.2005	13
5.	Societatea Naţională a Petrolului Petrom - SA., localitatea Bucureşti - sucursala Petrom Videle, localitatea Videle	3746480	J34/522/1997	39/6.05.2005, 40/6.05.2005, 66/8.07.2005, 67/8.07.2005, 68/8.07.2005	13
6.	Societatea Naţională a Petrolului Petrom - SA., localitatea Bucureşti - sucursala Petrom Moineşti, localitatea Moineşti	9691198	J04/52/1998	47/1.07.2005	13
7.	Societatea Naţională a Petrolului Petrom - SA., localitatea Bucureşti - sucursala Petrom Timişoara, localitatea Timişoara	10143369	J35/33/1998	50/1.07.2005	13
8.	Societatea Naţională a Petrolului Petrom - SA., localitatea	96912001	J04/51/1998	54/4.07.2005	13

[1] A se vedea Anexa 3 din Legea nr. 263/2010. Hotărârea Guvernului nr. 1025/2003 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 645 din 10 septembrie 2003, modificată ulterior prin Hotărârea Guvernului nr. 2280/2004 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1251 din 24 decembrie 2004).

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Nr. crt.	Societatea/Localitatea	Codul fiscal	Nr. registrul comerţului	Aviz nr. /dată	Poziţia din lista locurilor de muncă
	Bucureşti - sucursala Petrorep Moineşti, localitatea Moineşti				
9.	Societatea Naţională a Petrolului Petrom - SA., localitatea Bucureşti - sucursala Petrom Suplacu, localitatea Suplacu de Barcău	10241960	J05/123/1998	72/14.07.2005	13
10.	Societatea Comercială Romplumb - SA, localitatea Baia Mare	R2206334	J24/54/1991	3/12.11.2004	21, 29
11.	Societatea Comercială Star Glass - SA, localitatea Târgu Jiu	R2162017	J18/49/1991	4/12.11.2004	15, 16, 27
12.	Societatea Comercială RIG Service - SA, localitatea Constanţa	R14320668	J13/2053/2001	5/12.11.2004	11
13.	Societatea Comercială Grup Servicii Petroliere - SA, localitatea Constanţa	R16020764	J13/6322/2004	6/12.11.2004	11
14.	Societatea Comercială Grup Petrol Marin - SA, localitatea Constanţa	R7471838	J13/1755/1995	7/12.11.2004	11
15.	Societatea Comercială Ampelum - SA, localitatea Zlatna	R1772840	J01/27/1991	9/3.12.2004	7, 21, 26
16.	Societatea Comercială Acumulatorul - SA, comuna Pantelimon	R478901	J23/177/2002	10/30.11.2004	29
17.	Societatea Naţională de Transport Feroviar de Călători „C.F.R. Călători" - SA, localitatea Bucureşti	R11054545	J40/9764/1998	11/30.11.2004	7
18.	Societatea Naţională de Transport Feroviar de Marfă „C.F.R. Marfă" - SA, localitatea Bucureşti	R11054537	J40/9775/1998	12/30.11.2004	7
19.	Societatea Comercială Aversa - SA, localitatea Bucureşti	R850	J40/924/1991	13/3.12.2004	24, 26
20.	Societatea Comercială Ario - SA., localitatea Bistriţa	R2736489	J06/38/1991	14/22.12.2004	24
21.	Societatea Comercială Saturn - SA., localitatea Alba Iulia	R175057	J01/186/1991	15/22.12.2004	24
22.	Regia Autonomă pentru Activităţi Nucleare - R.A.A.N. - SA., localitatea Drobeta-Turnu Severin - sucursala Cercetări Nucleare Piteşti, localitatea Piteşti - Mioveni	11057002	J03/515/1998	16/22.12.2004	2
23.	Regia Autonomă pentru Activităţi Nucleare - R.A.A.N. - SA., localitatea Drobeta-Turnu Severin - sucursala ROMAG -	12611350	J25/300/1998	55/4.07.2005	36

Nr. crt.	Societatea/Localitatea	Codul fiscal	Nr. registrul comerţului	Aviz nr. /dată	Poziţia din lista locurilor de muncă
	PROD., localitatea Drobeta-Turnu Severin				
24.	Regia Autonomă pentru Activităţi Nucleare - R.A.A.N. - SA., localitatea Drobeta-Turnu Severin	R10882752	J25/282/1998	172/22.09.2005	2
25.	Societatea Comercială Mittal Steel Hunedoara - SA, localitatea Hunedoara	R2126855	J20/41/1991	18/22.12.2004	7, 23, 25
26.	Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizică şi Inginerie Nucleară „Horia Hulubei", comuna Măgurele	332134	J23/1945/2002	22/15.02.2005	2
27.	Compania Naţională a Cuprului, Aurului şi Fierului Minvest - SA, localitatea Deva - filiala Devamin Exploatarea Minieră, localitatea Deva	R11669346	J20/334/1999	24/15.02.2005 58/6.07.2005	20
28.	Compania Naţională a Cuprului, Aurului şi Fierului Minvest - SA, localitatea Deva - filiala Poiana Rusca Teliuc, localitatea Teliucu Inferior	R14990030	J20/843/2002	25/15.02.2005	20
29.	Compania Naţională a Cuprului, Aurului şi Fierului Minvest - SA, localitatea Deva - filiala Roşiamin, localitatea Roşia Montană	R4330648	J01/468/2001	27/15.02.2005	20, 28 (b, e), 32
30.	Compania Naţională a Cuprului, Aurului şi Fierului Minvest - SA, localitatea Deva - filiala Certej, localitatea Certeju de Sus	14271549	J20/763/2001	31/15.02.2005	20
31.	Compania Naţională a Cuprului, Aurului şi Fierului Minvest - SA, localitatea Deva - filiala Bradmin - SA., localitatea Brad	R14271514	J20/765/2001	74/14.07.2005	20, 26, 29
32.	Societatea Comercială Rempes - SA, localitatea Deva	2119262	J20/2070/1992	26/15.02.2005	24
33.	Societatea Comercială Glassrom - SA, comuna Berea	R2810240	J10/2713/1992	29/15.02.2005	15
34.	Societatea Comercială Roşia Montană Gold Corporation - SA, localitatea Roşia Montană	9762620	J01/443/1999	30/15.02.2005	21 (c), 29 (a)
35.	Societatea Comercială Rulmenţi - SA, localitatea Bârlad	2808089	J37/8/1991	32/3.05.2005	7, 24, 26, 27
36.	Societatea Comercială Industria Sârmei - SA, localitatea Câmpia Turzii	199710	J12/67/1991	34/4.05.2005	19(a, d, f), 23 (a, b), 24, 25 (a, b, e, f, g), 26

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Nr. crt.	Societatea/Localitatea	Codul fiscal	Nr. registrul comerţului	Aviz nr. /dată	Poziţia din lista locurilor de muncă
37.	Societatea Naţională a Sării - SA, localitatea Bucureşti Exploatarea Minieră Râmnicu Vâlcea, localitatea Râmnicu Vâlcea	R2536030	J38/204/1998	23/R/29.04.2005	20
38.	Societatea Comercială Moldomin - SA, localitatea Moldova Nouă	11932018	J11/233/1999	37/5.05.2005	32
39.	Societatea Comercială Armătura - SA, localitatea Cluj-Napoca	R199001	J12/13/1991	38/5.05.2005	24
40.	Societatea Comercială Hidroconstrucţia - SA, localitatea Bucureşti	1556820	J40/1726/1991	42/6.05.2005	1 (a), 3
41.	Societatea Comercială Uzina de Utilaj Minier şi Reparaţii - SA - UUMR, localitatea Baia Sprie	R2944625	J24/1762/1992	43/10.05.2005	22
42.	Societatea Comercială Cozmircom - SA, localitatea Baia Mare	R2951916	J24/2013/1992	44/10.05.2005	24, 26
43.	Compania Naţională Romarm - SA, localitatea Bucureşti - filiala Societatea Comercială Uzina Mecanică Sadu - SA, localitatea Bumbeşti-Jiu	14373832	J18/330/2001	45/10.05.2005	1 (c, d, g, h), 7, 26, 29 (b), 33
44.	Compania Naţională Romarm - SA, localitatea Bucureşti - filiala Societatea Comercială Uzina Mecanică Plopeni - SA, localitatea Plopeni	R13741804	J29/162/2001	101/26.07.2005	1 (c, d, e, f, g, h), 7, 24, 26
45.	Compania Naţională Romarm - SA, localitatea Bucureşti - filiala Societatea Comercială Tohan - SA., localitatea Zărneşti	R13652413	J08/49/2001	131/15.09.2005	1 (c, d, e, f, g, h), 7, 26, 27 (a), 29 (b), 30 (b), 33
46.	Compania Naţională Romarm - SA, localitatea Bucureşti - filiala Societatea Comercială Carfil - SA., localitatea Braşov	R13945863	J08/596/2001	173/22.09.2005	1 (d, e, f), 33
47.	Societatea Comercială Oltchim - SA, localitatea Râmnicu Vâlcea	R1475261	J38/219/1991	46/1.07.2005	2, 7, 24, 26, 39, 42, 43, 44, 45
48.	Societatea Comercială Cuprom - SA, localitatea Bucureşti - sucursala Baia Mare, localitatea Baia Mare	15763027	J24/1088/2003	48/1.07.2005 48B/8.09.2005	21, 26, 28, 29
49.	Societatea Comercială Stipo - SA., localitatea Dorohoi	R622127	J07/1995/1991	49/1.07.2005	15,16 (a, b), 27, 33
50.	Societatea Comercială Combinatul Siderurgic Reşiţa - SA., localitatea Reşiţa	R1064207	J11/59/1991	51/1.07.2005	1 (a), 7, 23, 25, 26, 27
51.	Societatea Comercială Stimas - SA., localitatea Suceava	717928	J33/5/1991	52/4.07.2005	15, 16
52.	Societatea Comercială Beta - SA, localitatea Buzău	1154660	J10/9/1991	53/4.07.2005 140/20.09.2005	2, 26, 33

Nr. crt.	Societatea/Localitatea	Codul fiscal	Nr. registrul comerţului	Aviz nr. /dată	Poziţia din lista locurilor de muncă
53.	Societatea Comercială Mecanica Dacia - SA, localitatea Mioveni	R9813287	J03/714/1997	56/6.07.2005	24, 26
54.	Societatea Comercială Centrala Electrică de Termoficare Arad - SA, localitatea Arad	R14593668	J02/336/2002	59/6.07.2005	7
55.	Societatea Comercială Petromservice - SA, localitatea Bucureşti - sucursala Piteşti, localitatea Piteşti	14716450	J03/449/2002	61/7.07.2005	13
56.	Societatea Comercială Petromservice - SA, localitatea Bucureşti - sucursala Craiova, localitatea Işalniţa	R14794386	J16/685/2002	65/8.07.2005	13
57.	Societatea Comercială Petromservice - SA, localitatea Bucureşti - sucursala Petromservice Vest, localitatea Arad	14743030	J40/694/2002	71/11.07.2005	13
58.	Societatea Comercială Petromservice - S.A. - sucursala Ploieşti, localitatea Ploieşti	146933608	J29/642/2002	77/15.07.2005	13
59.	Societatea Comercială Mecanex - SA, localitatea Botoşani	R613803	J07/199/1991	62/7.07.2005	24
60.	Societatea Comercială Promex - SA, localitatea Brăila	R2265683	J09/112/1991	63/7.07.2005	7, 24, 26, 33
61.	Societatea Comercială de Transport cu Metroul METROREX - SA, localitatea Bucureşti	R13863739	J40/6880/1999	64/7.07.2005 225/8.09.2005	5, 6
62.	Societatea Comercială Upetrom 1 Mai - SA, localitatea Ploieşti	1350365	J29/1/1991	69/8.07.2005	24, 26, 27, 33
63.	Societatea Comercială IUS - SA., localitatea Braşov	R1109309	J08/30/1991	70/11.07.2005	26
64.	Societatea Comercială Foraj Sonde Bascov - SA, localitatea Bascov	R167778	J03/2714/1992	73/14.07.2005	13
65.	Societatea Comercială de Reparaţii şi Servicii Termoserv Craiova - SA., localitatea Işalniţa	15376918	J16/578/2003	75/14.07.2005	7, 27
66.	Hidroelectrica - SA., localitatea Bucureşti - filiala Societatea Comercială Hidroserv Porţile de Fier - SA, localitatea Drobeta-Turnu Severin	14936693	J25/250/2002	76/14.07.2005	10
67.	Societatea Comercială Cupru Min - SA, localitatea Abrud	11551757	J01/64/1999	78/15.07.2005	3, 14, 20, 26, 32
68.	Societatea Comercială Hitrom - SA, localitatea Vaslui	R2431476	J37/174/2002	80/15.07.2005	7
69.	Societatea Comercială Tractorul U.T.B. - SA, localitatea Braşov	R1109465	J08/16/1991	81/18.07.2005	23, 24, 26

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITY IBRARY

Nr. crt.	Societatea/Localitatea	Codul fiscal	Nr. registrul comerţului	Aviz nr. /dată	Poziţia din lista locurilor de muncă
70.	Societatea Comercială Foraj Sonde Râmnicu Vâlcea - SA, localitatea Râmnicu Vâlcea	R2618033	J38/1296/1992	83/18.07.2005	13
71.	Societatea Comercială UMB - SA, localitatea Bacău	R16970624	J04/2137/2004	84/18.07.2005	24
72.	Societatea Comercială Metabet CF - SA, localitatea Piteşti	128507	J03/150/1991	85/19.07.2005	7, 23, 24, 33
73.	Societatea Comercială Materiale de Fricţiune şi Garnituri de Etanşare - FERMIT - SA, localitatea Râmnicu Sărat	R1170151	J10/298/1991	86/19.07.2005	51
74.	Organizaţia Patronală Operatorul Portuar, localitatea Constanţa - Societatea Comercială Socep SA, localitatea Constanţa	1870767	J13/643/1991	87/22.07.2005	1 (a, b), 7, 8
75.	Organizaţia Patronală Operatorul Portuar, localitatea Constanţa - Societatea Comercială Decirom SA., localitatea Constanţa	1890411	J13/516/1991	88/22.07.2005	1 (a, b), 8
76.	Organizaţia Patronală Operatorul Portuar localitatea Constanţa - Societatea Comercială Chimpex - SA, localitatea Constanţa	R1910160	J13/619/1991	89/22.07.2005	1 (a, b), 7, 8
77.	Organizaţia Patronală Operatorul Portuar, localitatea Constanţa - Societatea Comercială Frial - SA, localitatea Constanţa	1887971	J13/624/1991	90/22.07.2005	1 (a, b), 8
78.	Organizaţia Patronală Operatorul Portuar, localitatea Constanţa - Societatea Comercială Casa de Expediţii PHOENIX - SA, localitatea Constanţa	R1878000	J13/703/1991	91/22.07.2005	1 (a, b), 8
79.	Organizaţia Patronală Operatorul Portuar, localitatea Constanţa - Societatea Comercială Rotrac - SA, localitatea Constanţa	R4272644	J13/5956/1992	92/22.07.2005	1 (a, b), 8
80.	Organizaţia Patronală Operatorul Portuar, localitatea Constanţa - Societatea Comercială Minmetal - SA, localitatea Constanţa	R1910217	J13/566/1991	93/22.07.2005	1 (a, b), 7, 8, 9
81.	Organizaţia Patronală Operatorul Portuar, localitatea Constanţa - Societatea Comercială Umex - SA, localitatea Constanţa	R1888500	J13/604/1991	94/22.07.2005	1 (a, b), 8
82.	Organizaţia Patronală Operatorul Portuar, localitatea Constanţa - Societatea Comercială Romtrans Agenţia Mol 1 - SA., localitatea Constanţa	R400805	J13/1549/1996	95/22.07.2005	1 (a, b), 7, 8, 9
83.	Organizaţia Patronală Operatorul Portuar, localitatea Constanţa -	2410163	J13/512/1991	96/25.07.2005 226/08.09.2005	7

Nr. crt.	Societatea/Localitatea	Codul fiscal	Nr. registrul comerţului	Aviz nr. /dată	Poziţia din lista locurilor de muncă
	Societatea Comercială Oii Terminal - SA, localitatea Constanţa				
84.	Organizaţia Patronală Operatorul Portuar, localitatea Constanţa - Societatea Comercială Sticerom Group Exim - S.R.L., localitatea Constanţa	R16041031	J13/5029/2004	97/25.07.2005	1 (a, b), 8
85.	Organizaţia Patronală Operatorul Portuar, localitatea Constanţa - Societatea Comercială Compania de Remorcare Maritimă Coremar - SA, localitatea Constanţa	R1874343	J13/620/1991	98/25.07.2005	9
86.	Societatea Comercială Dafora - SA, localitatea Mediaş sucursala Foraj, localitatea Mediaş	R15513764	J32/768/2003	99/25.07.2005	13
87.	Societatea Comercială Atlas - G.I.P. - SA, localitatea Ploieşti	1360687	J29/79/2001	100/25.07.2005 147/21.09.2005	1 (a, c), 2
88.	Societatea Comercială Lugomet - SA, localitatea Lugoj	R1846726	J35/258/1991	102/26.07.2005	24, 26, 27
89.	Societatea Comercială Stisom - SA, localitatea Poiana Codrului	6433995	J30/663/1991	104/8.09.2005	15
90.	Societatea Comercială Remarul 16 Februarie - SA, localitatea Cluj-Napoca	201373	J12/1591/1992	105/8.09.2005	7, 24, 26, 30 (a)
91.	Societatea Comercială Rompetrol Rafinare - SA, localitatea Constanţa	R1860712	J13/534/1991	106/8.09.2005	18 (b), 36, 39
92.	Societatea Comercială Somvetra - SA, localitatea Gherla	R202174	J12/48/1991	107/8.09.2005	15, 16,27,33
93.	Societatea Comercială Celhart Donaris - SA, localitatea Brăila	R2253999	J09/6/1990	108/9.09.2005	7
94.	Societatea Comercială Sticla Turda - SA, localitatea Turda	R202190	J12/3/1991	109/9.09.2005	15, 16 (a, b), 33
95.	Societatea Comercială Turnătoria Metalul - S.R.L., localitatea Cluj-Napoca	2886044	J12/3977/1992	110/9.09.2005	24, 33
96.	Societatea Comercială Vitrometan - SA, localitatea Mediaş	R803786	J32/8/1991	111/9.09.2005	15, 16 (a, b), 27
97.	Societatea Comercială Cristiro - SA, localitatea Bistriţa	R567480	J06/30/1991	112/9.09.2005	15, 16 (b, c), 27, 33
98.	Societatea Comercială Agroexport - SA, localitatea Constanţa	1592415	J13/1164/2001	113/9.09.2005	1 (a, b), 8
99.	Agenţia Română de Salvare a Vieţii Omeneşti pe Mare, localitatea Constanţa	16330145		114/9.09.2005	9
100.	Societatea Naţională de Gaze Naturale ROMGAZ - SA -	15750450	J32/1190/2003	115/12.09.2005	13

Nr. crt.	Societatea/Localitatea	Codul fiscal	Nr. registrul comerţului	Aviz nr. /dată	Poziţia din lista locurilor de muncă
	Sucursala de Intervenţii, Reparaţii Capitale şi Operaţii Speciale la Sonde (S.I.R.C.O.S.S.), localitatea Mediaş				
101.	Societatea Comercială Foraj Sonde - SA, localitatea Târgu Mureş	R4727746	J26/349/1995	116/12.09.2005	13
102.	Societatea Comercială Mittal Steel Galaţi - SA, localitatea Galaţi	1639739	J17/21/1991	117/12.09.2005	1 (b), 7, 10, 18 (a, b), 19 (c), 21 (a), 22, 23, 24, 25 (a), 26, 27, 30 (c, d), 39
103.	Societatea Comercială Nitroexplosives - SA, localitatea Făgăraş	16283540	J08/675/2004	118/12.09.2005	1(c)
104.	Societatea Comercială Alro - SA, localitatea Slatina	1515374	J28/8/1991	119/13.09.2005	28 (d)
105.	Societatea Comercială Grandemar - SA, localitatea Cluj-Napoca	200947	J12/365/1991	120/13.09.2005	32
106.	Societatea Comercială FOSERCO - SA, localitatea Târgu Ocna	R969453	J04/563/1991	121/13.09.2005	13
107.	Societatea Comercială Aquafor International - S.R.L., localitatea Târgu Ocna	R12979930	J04/233/2000	122/13.09.2005	13
108.	Societatea Comercială Mittal Steel Roman - SA, localitatea Roman	2057240	J27/88/1991	123/13.09.2005	7, 24, 25 (a), 26, 27 (a), 30 (c)
109.	Societatea Comercială Fabrica de Sticlă Avrig - SA, localitatea Avrig	R2460706	J32/69/1991	124/14.09.2005	15
110.	Societatea Comercială Rominserv - SA, localitatea Bucureşti - punct de lucru Societatea Comercială Rominserv Valves Iaifo - SA, localitatea Zalău	14208851	J40/8331/2001	125/4.09.2005 158/21.09.2005	2, 24, 26
111.	Societatea Comercială Sometra - SA, localitatea Copşa Mică	813526	J32/124/1991	126/14.09.2005	7, 21, 22, 23, 26, 28, 29, 36, 38
112.	Societatea Comercială Întreţinere şi Reparaţii Locomotive şi Utilaje - CFR IRLU - SA., localitatea Bucureşti	R14300920	J40/9679/2001	127/14.09.2005	7
113.	Societatea Comercială Severnav - SA, localitatea Drobeta-Turnu Severin	R1606030	J25/03/1990	129/14.09.2005	33
114.	Societatea Comercială Hidrojet - SA, localitatea Breaza	R1318860	J29/17/1991	130/14.09.2005	24, 26, 27

Nr. crt.	Societatea/Localitatea	Codul fiscal	Nr. registrul comerţului	Aviz nr. /dată	Poziţia din lista locurilor de muncă
115.	Societatea Comercială Stirom - SA, localitatea Bucureşti	335588	J40/10/1990	132/15.09.2005	16 (a, c), 30 (a)
116.	Societatea Comercială Foraj Sonde - SA, localitatea Craiova	3730778	J16/2746/1992	133/15.09.2005	13
117.	Societatea Comercială Laminorul - SA, localitatea Brăila	2266948	J09/42/1991	134/15.09.2005	7, 25 (a), 26
118.	Societatea Comercială Mechel Târgovişte - SA, localitatea Târgovişte	R913720	J15/284/1991	135/16.09.2005	1 (a), 7, 19 (f), 23 (a, b, c), 24, 25 (a, b, c, e, f, g), 26, 27
119.	Societatea Comercială Silcotub - SA, localitatea Zalău	R676666	J31/8/1991	136/16.09.2005	25 (a)
120.	Institutul de Sănătate Publică, localitatea Bucureşti	4340692	-	138/20.09.2005	2
121.	Spitalul Universitar Căi Ferate, localitatea Craiova	4332169	-	139/21.09.2005	2
122.	Societatea Comercială Nuclear & Vacuum - SA, localitatea Măgurele	R481419	J23/1216/2002	141/20.09.2005	2
123.	Trustul de Montaj Utilaj Chimic Bucureşti - sucursala Bucureşti-Sud, localitatea Bucureşti	390841	J40/7572/2002	142/20.09.2005	2
124.	Societatea Comercială Rompetrol Rafinare - SA, localitatea Constanţa	R1860712	J13/534/1991	145/20.09.2005	2
125.	Spitalul Clinic de Urgenţă pentru Copii Louis Turcanu, localitatea Timişoara	4548538	-	146/21.09.2005	2
126.	Spitalul Clinic Municipal de Urgenţă, localitatea Timişoara	4483447	-	148/21.09.2005	2
127.	Societatea Naţională Nucleare-lectrica - SA, localitatea Bucureşti	R10874881	J40/7403/1998	149/21.09.2005	2
128.	Spitalul Clinic de Urgenţă Sf. Pantelimon, localitatea Bucureşti	420388	-	150/21.09.2005	2
129.	Spitalul Clinic Prof. Dr. Th. Burghele, localitatea Bucureşti	4283538	-	151/21.09.2005	2
130.	Spitalul Orăşenesc, localitatea Bumbeşti-Jiu	4448199	-	152/21.09.2005	2
131.	Centrul de Cardiologie, localitatea Iaşi	8615184	-	153/21.09.2005	2
132.	Societatea Comercială Vilmar - SA, localitatea Râmnicu Vâlcea	R2989503	J38/1525/1991	156/21.09.2005	2, 25 (a), 26, 33
133.	Spitalul Clinic Judeţean, localitatea Sibiu	4240898	-	157/21.09.2005	2
134.	Societatea Comercială Rafiserv Arpechim - SA, localitatea Piteşti	15227355	J03/211/2003	159/21.09.2005	2
135.	Spitalul Universitar CFR Witing, localitatea Bucureşti	4267257	-	161/22.09.2005	2
136.	Societatea Comercială Menarom - SA, localitatea Galaţi	R1627165	J17/172/1991	162/22.09.2005	2

Nr. crt.	Societatea/Localitatea	Codul fiscal	Nr. registrul comerţului	Aviz nr. /dată	Poziţia din lista locurilor de muncă
137.	Spitalul Clinic Judeţean de Urgenţă Sf. Apostol Andrei, localitatea Galaţi	3126853	-	164/22.09.2005 165/22.09.2005	2
138.	Regia Autonomă de Transport Bucureşti - R.A., localitatea Bucureşti	1589886	J40/46/1991	167/22.09.2005	2, 24, 30 (a), 33
139.	Spitalul Clinic Judeţean de Urgenţă, localitatea Constanţa	4301103	J70/380/1992	168/22.09.2005	2
140.	Institutul Oncologic Prof. Dr. Alexandru Trestioreanu, localitatea Bucureşti	4203709	-	169/22.09.2005	2
141.	Societatea Comercială Fortus - SA, localitatea Iaşi	R1958479	J22/683/1991	170/22.09.2005	2
142.	Spitalul Clinic Colţea, localitatea Bucureşti	4192960	-	171/22.09.2005	2
143.	Spitalul Municipal, localitatea Roman	2613940	-	175/22.09.2005	2
144.	Spitalul Clinic de Psihiatrie Socola, localitatea Iaşi	4541165	-	176/22.09.2005	2
145.	Societatea Comercială Foraj Sonde Zădăreni - SA, localitatea Zădăreni	1727229	J02/124/1993	177/22.09.2005	13
146.	Spitalul Clinic de Pediatrie, localitatea Sibiu	11411672	-	179/22.09.2005	2
147.	Institutul de Boli Cardiovasculare Prof. Dr. CC. Iliescu, localitatea Bucureşti	4203628	-	181/22.09.2005	2

f) activitatea artistică desfăşurată în profesiile de mai jos[1]:

1. Balerin;
2. Dansator;
3. Acrobat;
4. Jongler;
5. Clovn;
6. Călăreţ de circ;
7. Dresor de animale sălbatice;
8. Solist vocal de operă şi de operetă;
9. Instrumentist la instrumente de suflat;
10. Cascador.

Periodic, din 2 în 2 ani, locurile de muncă în condiţii speciale sunt supuse procedurii de reevaluare [art. 30 alin. (1) şi (2)].

Este asimilată stagiului de cotizare în condiţii speciale de muncă, perioada anterioară datei de 1 aprilie 2001, în care salariaţii au desfăşurat activităţi de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materialelor prime nucleare, în locurile de muncă încadrate conform legislaţiei anterioare în grupele I şi II de muncă şi care sunt încadrate în condiţii speciale de muncă.

[1] A se vedea anexa 4 din Legea nr. 263/2010.

Constituie stagiu de cotizare realizat în condiții speciale de muncă și perioadele în care un asigurat care își desfășoară activitatea în condiții speciale de muncă se află în concediu pentru incapacitate temporară de muncă și/sau în concediu de odihnă, dacă cel puțin în ziua premergătoare concediului a lucrat în locuri de muncă încadrate în astfel de condiții de muncă (art. 30 alin. 4 și 5).

În situația contractului de asigurare socială contribuția de asigurări sociale se datorează de la data încheierii acestuia, în aceeași cotă prevăzută de Codul fiscal pentru persoanele fizice care au calitatea de angajați sau pentru care există obligația plății contribuției de asigurări sociale [art. 31 alin. (1) din Legea nr. 263/2010].

§ 9. Baza lunară de calcul

Art. 139 din Codul fiscal stabilește că baza lunară de calcul al contribuției individuale de asigurări sociale, în cazul persoanelor fizice care realizează venituri din salarii sau asimilate salariilor, o reprezintă câștigul brut realizat din salarii și venituri asimilate salariilor, în țară și în alte state, cu respectarea prevederilor legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte, care include:

a) veniturile din salarii, în bani și/sau în natură, obținute în baza unui contract individual de muncă, a unui raport de serviciu sau a unui statut special. În situația personalului român trimis în misiune permanentă în străinătate, veniturile asupra cărora se datorează contribuția este câștigul salarial brut lunar în lei, corespunzător funcției în care personalul român trimis în misiune permanentă în străinătate, de către persoanele juridice din România, este încadrat în țară;

b) indemnizațiile din activități desfășurate ca urmare a unei funcții de demnitate publică;

c) indemnizațiile din activități desfășurate ca urmare a unei funcții alese în cadrul persoanelor juridice fără scop patrimonial;

d) remunerația administratorilor societăților, companiilor/societăților naționale și regiilor autonome, desemnați/numiți, precum și sumele primite de reprezentanții în adunarea generală a acționarilor și în consiliul de administrație;

e) remunerația obținută de directorii cu contract de mandat și de membrii directoratului de la societățile administrate în sistem dualist și ai consiliului de supraveghere, precum și drepturile cuvenite managerilor, în baza contractului de management;

f) sumele primite de membrii comisiei de cenzori sau comitetului de audit, după caz, precum și sumele primite pentru participarea în consilii, comisii, comitete și altele asemenea;

g) sumele din profitul net cuvenite administratorilor societăților, potrivit legii sau actului constitutiv, după caz, precum și participarea la profitul unității pentru managerii cu contract de management;

h) sumele reprezentând participarea salariaților la profit;

i) sume reprezentând salarii/diferențe de salarii, stabilite în baza unor hotărâri judecătorești rămase definitive și irevocabile/hotărâri judecătorești definitive și executorii;

j) indemnizațiile și orice alte sume de aceeași natură, altele decât cele acordate pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare, primite de salariați pe perioada delegării/detașării, după caz, în altă localitate, în țară și în străinătate, în interesul serviciului, pentru partea care depășește plafonul neimpozabil stabilit astfel:

(i) în țară, 2,5 ori nivelul legal stabilit pentru indemnizație, prin hotărâre a Guvernului pentru personalul autorităților și instituțiilor publice;

(ii) în străinătate, 2,5 ori nivelul legal stabilit pentru diurnă prin hotărâre a Guvernului pentru personalul român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar;

k) indemnizațiile și orice alte sume de aceeași natură, altele decât cele acordate pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare, primite de salariații care au stabilite raporturi de muncă cu angajatori din străinătate, pe perioada delegării/detașării, după caz, în România, în interesul serviciului, pentru partea care depășește plafonul neimpozabil stabilit la nivelul legal pentru diurna acordată personalului român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar, prin hotărâre a Guvernului, corespunzător țării de rezidență a angajatorului, de care ar beneficia personalul din instituțiile publice din România dacă s-ar deplasa în țara respectivă, cu respectarea prevederilor legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte;

l) indemnizațiile și orice alte sume de aceeași natură, altele decât cele acordate pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare primite pe perioada deplasării, în altă localitate, în țară și în străinătate, în interesul desfășurării activității, astfel cum este prevăzut în raportul juridic, de către administratorii stabiliți potrivit actului constitutiv, contractului de administrare/mandat, de către directorii care își desfășoară activitatea în baza contractului de mandat potrivit legii, de către membrii directoratului de la societățile administrate în sistem dualist și ai consiliului de supraveghere, precum și de către manageri, în baza contractului de management, pentru partea care depășește plafonul neimpozabil stabilit astfel:

(i) în țară, 2,5 ori nivelul legal stabilit pentru indemnizație, prin hotărâre a Guvernului pentru personalul autorităților și instituțiilor publice;

(ii) în străinătate, 2,5 ori nivelul legal stabilit pentru diurnă prin hotărâre a Guvernului pentru personalul român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar;

m) indemnizațiile și orice alte sume de aceeași natură, altele decât cele acordate pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare, primite pe perioada deplasării în România, în interesul desfășurării activității, de către administratori sau directori, care au raporturi juridice stabilite cu entități din străinătate, astfel cum este prevăzut în raporturile juridice respective, pentru partea care depășește plafonul neimpozabil stabilit la nivelul legal pentru diurna acordată personalului român trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar, prin hotărâre a Guvernului, corespunzător țării de rezidență a entității, de care ar beneficia personalul din instituțiile publice din România dacă s-ar deplasa în țara respectivă;

n) remunerația primită de președintele asociației de proprietari sau de alte persoane, în baza contractului de mandat;

o) indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate suportate de angajator sau din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate, potrivit legii, primite pe perioada în care persoanele fizice care realizează venituri din salarii sau asimilate salariilor beneficiază de concedii medicale și de indemnizații de asigurări sociale de sănătate;

p) sumele primite de reprezentanții în organisme tripartite;

q) veniturile reprezentând plăți compensatorii suportate de angajator potrivit contractului colectiv sau individual de muncă.

r) indemnizația de hrană și indemnizația de vacanță.

Sumele prevăzute la lit. d) și f) intră în baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale, indiferent dacă persoanele respective sunt din cadrul aceleiași entități ori din afara ei, pensionari sau angajați cu contract individual de muncă.

Pentru persoanele fizice și juridice care au calitatea de angajatori sau sunt asimilate acestora, baza lunară de calcul pentru contribuția de asigurări sociale o reprezintă suma câștigurilor brute, realizate de persoanele fizice care obțin venituri din salarii sau asimilate salariilor asupra cărora se datorează contribuția, pentru activitatea desfășurată în condiții deosebite, speciale sau în alte condiții de muncă.

Nu se cuprind în baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale datorate de angajatorii care desfășoară activități în sectorul construcții și care se încadrează în condițiile legale, veniturile din salarii și asimilate salariilor realizate de persoanele fizice realizate în baza contractelor individuale de muncă încheiate cu aceşti angajatori, în perioada 1 ianuarie 2019 - 31 decembrie 2028 inclusiv(art. 140 din Codul fiscal).

Se exceptează de la plata contribuțiilor de asigurări sociale următoarele venituri:

a) prestațiile suportate din bugetul asigurărilor sociale de stat;

b) veniturile din salarii și asimilate salariilor realizate de către persoanele fizice asigurate în sisteme proprii de asigurări sociale, din activități pentru care există obligația asigurării în aceste sisteme;

c) veniturile acordate personalului militar în activitate, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special care își desfășoară activitatea în instituțiile din sectorul de apărare, ordine publică și securitate națională, pentru care se datorează contribuție individuală la bugetul de stat potrivit Legii nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat.

d) ajutoarele/sumele acordate, în cazul decesului personalului din cadrul instituțiilor publice de apărare, ordine publică și securitate națională, decedat ca urmare a participării la acțiuni militare, și indemnizațiile lunare de invaliditate acordate personalului ca urmare a participării la acțiuni militare (art. 141 din Codul fiscal).

Nu se cuprind în baza lunară de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale următoarele:

a) sumele primite de membrii fondatori ai societăților comerciale constituite prin subscripție publică;

b) ajutoarele de înmormântare, ajutoarele pentru bolile grave și incurabile, ajutoarele pentru dispozitive medicale, ajutoarele pentru naștere, ajutoarele pentru pierderi produse în gospodăriile proprii ca urmare a calamităților naturale, veniturile reprezentând cadouri în bani și/sau în natură oferite salariaților, cele oferite pentru copiii minori ai acestora, inclusiv tichetele cadou, contravaloarea transportului la și de la locul de muncă al salariatului, acordate de angajator pentru salariații proprii sau alte persoane, precum și contravaloarea serviciilor turistice și/sau de tratament, inclusiv transportul, pe perioada

concediului, acordate de angajator pentru salariații proprii și membrii de familie ai acestora, astfel cum este prevăzut în contractul de muncă.

Cadourile în bani și în natură oferite de angajatori angajaților, cele oferite în beneficiul copiilor minori ai acestora, inclusiv tichetele cadou, cu ocazia Paștelui, zilei de 1 iunie, Crăciunului și a sărbătorilor similare ale altor culte religioase, precum și cadourile în bani și în natură oferite angajatelor cu ocazia zilei de 8 martie nu sunt cuprinse în baza lunară de calcul, în măsura în care valoarea acestora pentru fiecare persoană în parte, cu fiecare ocazie din cele de mai sus, nu depășește 150 lei.

Nu sunt incluse în baza lunară de calcul al contribuțiilor veniturile de natura celor prevăzute mai sus, realizate de persoane fizice, dacă aceste venituri sunt primite în baza unor legi speciale și finanțate din buget;

c) contravaloarea folosinței locuinței de serviciu, potrivit repartiției de serviciu, numirii conform legii sau specificității activității prin cadrul normativ specific domeniului de activitate, precum și compensarea diferenței de chirie, suportată de persoana fizică;

d) cazarea și contravaloarea chiriei pentru locuințele puse la dispoziția persoanelor cu rol de reprezentare a interesului public, a angajaților consulari și diplomatici care lucrează în afara țării;

e) contravaloarea echipamentelor tehnice, a echipamentului individual de protecție și de lucru, a alimentației de protecție, a medicamentelor și materialelor igienico-sanitare, a altor drepturi privind sănătatea și securitatea în muncă, precum și a uniformelor obligatorii și a drepturilor de echipament, ce se acordă potrivit legislației în vigoare;

f) contravaloarea cheltuielilor de deplasare pentru transportul între localitatea în care angajații își au reședința și localitatea unde se află locul de muncă al acestora, pentru situațiile în care nu se asigură locuință sau nu se suportă contravaloarea chiriei;

g) indemnizațiile și orice alte sume de aceeași natură, primite de salariați pe perioada delegării/detașării, după caz, în altă localitate, în țară și în străinătate, în interesul serviciului, în limita plafonului neimpozabil, precum și cele primite pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare;

h) indemnizațiile și orice alte sume de aceeași natură, primite de salariații care au stabilite raporturi de muncă cu angajatori din străinătate, pe perioada delegării/detașării, după caz, în România, în interesul serviciului, în limita plafonului neimpozabil, precum și cele primite pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare;

i) indemnizațiile și orice alte sume de aceeași natură, primite pe perioada deplasării, în altă localitate, în țară și în străinătate, în interesul desfășurării activității, astfel cum este prevăzut în raportul juridic, de către administratorii stabiliți potrivit actului constitutiv, contractului de administrare/mandat, de către directorii care își desfășoară activitatea în baza contractului de mandat, de către membrii directoratului de la societățile administrate în sistem dualist și ai consiliului de supraveghere, și de către manageri, în baza contractului de management, în limita plafonului neimpozabil, precum și cele primite pentru acoperirea cheltuielilor de transport și cazare. Plafonul zilnic neimpozabil se acordă numai dacă durata deplasării este mai mare de 12 ore, considerându-se fiecare 24 de ore câte o zi de deplasare în interesul desfășurării activității;

j) indemnizațiile și orice alte sume de aceeași natură, primite pe perioada deplasării în România, în interesul desfășurării activității, de către administratori sau directori, care au raporturi juridice stabilite cu entități din străinătate, astfel cum este prevăzut în

raporturile juridice respective, în limita plafonului neimpozabil , precum şi cele primite pentru acoperirea cheltuielilor de transport şi cazare.

Plafonul zilnic neimpozabil se acordă numai dacă durata deplasării este mai mare de 12 ore, considerându-se fiecare 24 de ore câte o zi de deplasare în interesul desfăşurării activității;

k) indemnizațiile şi orice alte sume de aceeaşi natură primite de persoanele fizice care desfăşoară o activitate în baza unui statut special pe perioada deplasării, respectiv delegării şi detaşării, în altă localitate, în țară şi în alte state, în limitele prevăzute de actele normative speciale aplicabile acestora, precum şi cele primite pentru acoperirea cheltuielilor de transport şi cazare;

l) sumele primite, pentru acoperirea cheltuielilor de mutare în interesul serviciului;

m) indemnizațiile de instalare ce se acordă o singură dată, la încadrarea într-o unitate situată într-o altă localitate decât cea de domiciliu, în primul an de activitate după absolvirea studiilor, în limita unui salariu de bază la angajare, precum şi indemnizațiile de instalare şi mutare acordate, potrivit legilor speciale, personalului din instituțiile publice;

n) cheltuielile efectuate de angajatori/plătitori pentru pregătirea profesională şi perfecționarea angajaților, administratorilor stabiliți potrivit actului constitutiv, contractului de administrare/mandat şi directorilor care îşi desfăşoară activitatea în baza contractului de mandat, astfel cum este prevăzut în raporturile juridice respective, pregătire legată de activitatea desfăşurată de persoanele respective pentru angajator/plătitor;

o) costul abonamentelor telefonice şi al convorbirilor telefonice, inclusiv cartelele telefonice, efectuate în vederea îndeplinirii sarcinilor de serviciu;

p) avantajele sub forma dreptului la stock options plan, la momentul acordării şi la momentul exercitării acestuia;

q) diferența favorabilă dintre dobânda preferențială stabilită prin negociere şi dobânda practicată pe piață, pentru credite şi depozite;

r) biletele de valoare sub forma tichetelor de masă, voucherelor de vacanță, tichetelor cadou, tichetelor de creşă, tichetelor culturale;

s) următoarele avantaje primite în legătură cu o activitate dependentă:

1. utilizarea în scop personal a vehiculelor pentru care cheltuielile sunt deductibile în cota de 50%;

2. cazarea în unități proprii;

3. hrana şi drepturile de hrană acordate potrivit legii;

4. hrana acordată de angajatori angajaților, în cazul în care este interzisă introducerea alimentelor în incinta unității;

5. permisele de călătorie pe orice mijloc de transport, acordate în interes de serviciu;

6. contribuțiile la un fond de pensii facultative şi cele reprezentând contribuții la scheme de pensii facultative, calificate astfel în conformitate cu legislația privind pensiile facultative de către Autoritatea de Supraveghere Financiară, administrate de către entități autorizate stabilite în state membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, precum şi primele de asigurare voluntară de sănătate şi serviciile medicale furnizate sub formă de abonament, suportate de angajator pentru angajații proprii, astfel încât la nivelul anului să nu se depăşească limitele pentru veniturile neimpozabile, precum şi primele aferente asigurărilor de risc profesional;

ş) veniturile acordate la momentul disponibilizării, venitul lunar de completare sau plăţile compensatorii, suportate din bugetul asigurărilor de şomaj.

t) remuneraţia brută primită pentru activitatea prestată de zilieri;

ţ) veniturile obţinute de către persoanele fizice care desfăşoară activităţi în cadrul misiunilor diplomatice, oficiilor consulare şi institutelor culturale româneşti din străinătate (art. 142 Codul fiscal).

Baza de calcul al contribuţiei de asigurări sociale datorate pentru personalul român trimis în misiune permanentă în străinătate, inclusiv pentru categoriile de personal trimise în misiune temporară sau permanentă în străinătate o reprezintă:

a) câştigul salarial brut lunar în lei, corespunzător funcţiei în care personalul român trimis în misiune permanentă în străinătate, de către persoanele juridice din România, este încadrat în ţară;

b) ultimul salariu avut înaintea plecării, care nu poate depăşi plafonul de 3 salarii de bază minime brute pe ţară, în cazul soţului/soţiei care însoţeşte personalul trimis în misiune permanentă în străinătate şi căruia/căreia i se suspendă raporturile de muncă sau raporturile de serviciu;

c) totalitatea drepturilor salariale corespunzătoare funcţiei de încadrare în cazul membrilor corpului diplomatic şi consular al României, cărora li se suspendă raporturile de muncă ca urmare a participării la cursuri ori alte forme de pregătire în străinătate, pe o durată care depăşeşte 90 de zile calendaristice, precum şi în cazul categoriilor de personal trimise în misiune temporară sau permanentă în străinătate, prevăzute prin hotărâre a Guvernului.

Plafonarea bazei de calcul al contribuţiei de asigurări sociale, se aplică şi în cazul persoanelor amintite mai sus, excepţie fiind în cazul soţului/soţiei care însoţeşte personalul trimis în misiune permanentă în străinătate, pentru care plafonarea bazei de calcul al contribuţiei de asigurări sociale se face la 3 salarii de bază minime pe ţară (art. 145 din Codul fiscal).

Nu se datorează contribuţie de asigurări sociale asupra sumelor expres exceptate, prevăzute în Codul fiscal, cu modificările şi completările ulterioare, iar sumele asupra cărora nu se datorează contribuţia de asigurări sociale nu se iau în considerare la stabilirea prestaţiilor din sistemul public de pensii (art. 37 din Legea 263/2010).

§ 10. Calculul şi plata contribuţiilor

Contribuţia de asigurări sociale pentru angajaţi sau pentru care există obligaţia plăţii contribuţiei de asigurări sociale conform Codului fiscal *se plăteşte lunar* de către angajator împreună cu contribuţia de asigurări sociale pe care acesta o datorează, după caz, în calitate de contribuabil, bugetului asigurărilor sociale de stat.

Contribuţia la fondul de pensii administrat privat, care este parte din contribuţia de asigurări sociale prevăzută pentru persoanele fizice care au calitatea de angajaţi sau pentru care există obligaţia plăţii contribuţiei de asigurări sociale datorată la sistemul public de pensii, se transmite de CNPP fondurilor de pensii administrate privat.

Lunar, până cel târziu în data de 20 a lunii următoare celei în care plătitorii au depus declaraţia nominală de asigurare, CNPP transmite fiecărui administrator lista nominală de

virare a sumelor către fondul de pensii pe care acesta îl administrează.
Tot lunar, până cel târziu în data de 20 a lunii următoare celei în care angajatorul a depus declarația nominală de asigurare, CNPP virează către fiecare fond de pensii administrat privat, de la bugetul asigurărilor sociale de stat, suma reprezentând contribuțiile datorate acestor fonduri (art. 39).

Plata contribuției de asigurări sociale datorate de asigurații facultativ se face lunar de către angajator sau, în numele lor, de către orice altă persoană, în contul casei teritoriale de pensii la care sunt asigurați, în baza contractului de asigurare.

În cazul asiguraților facultativ plata se poate face și anticipat, pe o perioadă de cel mult 12 luni (art. 32).

Art. 146 din Codul fiscal prevede că persoanele fizice și juridice care au calitatea de angajatori sau sunt asimilate acestora au obligația de a calcula și de a *reține la sursă* contribuția de asigurări sociale datorată de către persoanele fizice care obțin venituri din salarii sau asimilate salariilor.

De asemenea și persoanele fizice care realizează în România venituri din salarii sau asimilate salariilor de la angajatori din state care nu intră sub incidența legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și a acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte au obligația de a calcula și a reține contribuția.

Contribuția le calculată și reținută se plătește la bugetul asigurărilor sociale până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei pentru care se plătesc veniturile sau până la data de 25 inclusiv a lunii următoare trimestrului pentru care se datorează, după caz, împreună cu contribuția angajatorului ori a persoanelor asimilate angajatorului.

Prin excepție, persoanele fizice care realizează în România venituri din salarii sau asimilate salariilor de la angajatori care nu au sediu social, sediu permanent sau reprezentanță în România și care datorează contribuțiile sociale obligatorii pentru salariații lor, potrivit prevederilor legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte, au obligația de a calcula contribuția de asigurări sociale datorată de către acestea și, după caz, pe cea datorată de angajator, precum și de a le plăti lunar, până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei pentru care se plătesc veniturile, numai dacă există un acord încheiat în acest sens cu angajatorul.

Calculul contribuției datorate de către persoanele fizice care obțin venituri din salarii sau asimilate salariilor, se realizează prin aplicarea cotelor asupra bazelor lunare de calcul în care nu se includ veniturile exceptate prin lege.

Contribuția datorată de către persoanele fizice care obțin venituri din salarii sau asimilate salariilor, în baza unui contract individual de muncă cu normă întreagă sau cu timp parțial, nu poate fi mai mică decât nivelul contribuției de asigurări sociale calculate prin aplicarea cotelor legale, asupra salariului de bază minim brut pe țară în vigoare în luna pentru care se datorează contribuția de asigurări sociale, corespunzător numărului zilelor lucrătoare din lună în care contractul a fost activ.

Prevederile de mai sus nu se aplică în cazul persoanelor fizice aflate în una dintre următoarele situații:

a) sunt elevi sau studenți, cu vârsta până la 26 de ani, aflați într-o formă de școlarizare;

b) sunt ucenici, potrivit legii, în vârstă de până la 18 de ani;

c) sunt persoane cu dizabilități sau alte categorii de persoane cărora prin lege li se recunoaşte posibilitatea de a lucra mai puțin de 8 ore pe zi;

d) au calitatea de pensionari pentru limită de vârstă în sistemul public de pensii, cu excepția pensionarilor pentru limită de vârstă care beneficiază de pensii de serviciu în baza unor legi/statute speciale, precum şi a celor care cumulează pensia pentru limită de vârstă din sistemul public de pensii cu pensia stabilită în unul dintre sistemele de pensii neintegrate sistemului public de pensii;

e) realizează în cursul aceleiaşi luni venituri din salarii sau asimilate salariilor în baza a două sau mai multe contracte individuale de muncă, iar baza lunară de calcul cumulată aferentă acestora este cel puțin egală cu salariul de bază minim brut pe țară.

În aceste situații angajatorul solicită documente justificative persoanelor fizice aflate în situațiile prevăzute lit. a), c) şi d), iar în cazul situației prevăzute la lit. e), procedura de aplicare se stabileşte prin ordin al ministrului finanțelor publice.

Dacă au fost acordate sume reprezentând salarii sau diferențe de salarii, stabilite în baza unor hotărâri judecătoreşti rămase definitive şi irevocabile/hotărâri judecătoreşti definitive şi executorii, precum şi în cazul în care prin astfel de hotărâri s-a dispus reîncadrarea în muncă a unor persoane, în vederea stabilirii prestațiilor acordate de sistemul public de pensii, sumele respective se defalcă pe lunile la care se referă şi se utilizează cotele de contribuții de asigurări sociale care erau în vigoare în acea perioadă. Contribuțiile se calculează, se rețin la data efectuării plății şi se plătesc până la data de 25 a lunii următoare celei în care au fost plătite aceste sume.

În acelaşi fel se procedează şi în cazul sumelor reprezentând salarii sau diferențe de salarii stabilite prin lege, acordate pentru perioade anterioare.

În cazul în care au fost acordate cumulat sume reprezentând indemnizații de şomaj, în vederea stabilirii prestațiilor acordate de sistemul de asigurări sociale, sumele respective se defalcă pe lunile la care se referă şi se utilizează cotele de contribuții de asigurări sociale care erau în vigoare în acea perioadă. Contribuțiile se calculează, se rețin la data efectuării plății şi se plătesc până la data de 25 a lunii următoare celei în care au fost plătite aceste sume.

Termenul de plată a contribuției de asigurări sociale pentru asigurarea facultativă este până la data de 25 a lunii următoare celei pentru care se datorează plata [art. 40 alin. (1) din Legea nr. 263/2010].

Conform art. 44 din Legea nr. 263/2010, în situația asiguraților facultativ, neplata contribuției de asigurări sociale la termen generează plata unor dobânzi şi penalități de întârziere conform Codului de procedură fiscală..

Sumele reprezentând dobânzi şi penalități de întârziere se fac venit la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Calculul dobânzilor şi penalităților de întârziere se efectuează de către casele teritoriale de pensii.

§ 11. Noțiunea şi categoriile de pensii

Din punct de vedere etimologic, termenul *pensie* este de origine latină; el are semnificația de provizie pentru mâncare şi locuință. La romani desemna alocația plătită periodic veteranilor (din armată) în semn de recunoştință pentru serviciile aduse.

Ea era oferită şi persoanelor din afara graniţelor imperiului, asigurând acestora locuinţă şi un venit. Totuşi, acolo unde nu existau locuinţe disponibile, se putea încasa o alocaţie în numerar sau echivalent valoric pe tot restul vieţii. Aşadar, primele pensii au fost cele ale militarilor[1].

În sistemul asigurărilor sociale de stat s-a considerat că, pensiile sunt plăţi lunare acordate foştilor salariaţi deveniţi inapţi de muncă datorită bătrâneţii şi invalidităţii, precum şi urmaşilor acestora sau pensionarilor decedaţi, în vederea asigurării lor materiale în cazurile reglementate prin normele juridice în vigoare[2].

Pensia a fost definită ca *suma de bani acordată lunar persoanelor care au ieşit din producţie pentru limită de vârstă, sau pentru invaliditate, precum şi în unele cazuri urmaşilor acestora*[3].

S-a mai reţinut că pensiile de asigurări sociale de stat constituie drepturi băneşti *care se acordă, de regulă persoanelor încadrate prin contract de muncă, la expirarea unei perioade determinate de activitate şi la împlinirea vârstei prevăzută de lege ori în cazul pierderii totale sau în cea mai mare parte a capacităţii de muncă, precum şi urmaşilor acestor persoane*[4].

În literatura juridică de specialitate se mai arată că, alături de venitul profesional (de regulă salariul), pensia constituie o sursă principală de trai pentru o importantă parte a populaţiei[5]. Iar analiza noţiunii de pensie scoate în evidenţă categoriile de pensii reglementate în sistemul asigurărilor sociale de stat[6].

Pensia, *reprezintă un venit de înlocuire acordat pentru pierderea totală sau parţială a veniturilor profesionale, ca urmare a bătrâneţii sau atingerii unei vârste, invalidităţii sau decesului persoanei asigurate.*

Potrivit art. 51 din Legea nr. 263/2010, în sistemul public se acordă următoarele categorii de pensii:

a) pensia pentru limită de vârstă;
b) pensia anticipată;
c) pensia anticipată parţială;
d) pensia de invaliditate;
e) pensia de urmaş.

§ 11. Pensia pentru limită de vârstă

Această pensie se cuvine persoanelor care îndeplinesc, cumulativ, la data pensionării, condiţiile privind vârsta standard de pensionare şi stagiul minim de cotizare (art. 52).

---

[1] A se vedea S. Ghimpu, A. Ţiclea, C. Tufan, *Dreptul securităţii sociale*, Ed. All Beck, Bucureşti, 1998, p. 98.

[2] A se vedea Gh.D. Bistriceanu, *Sistemul asigurărilor sociale de stat,* Ed. Academiei României, Bucureşti, 1968, p. 178.

[3] A se vedea V. Breban, *Dicţionar al limbii române contemporane,* Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1980, p. 107.

[4] A se vedea S. Ghimpu, I.T. Ştefănescu, Ş. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, *Dreptul muncii, Tratat,* vol. I, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978, p. 312.

[5] A se vedea S. Ghimpu, A. Ţiclea, C. Tufan, *op. cit., p. 99.*

[6] A se vedea A. Athanasiu, *Dreptul securităţii sociale,* Ed. Actami, Bucureşti, 1995, p. 107.

Aşa cum am mai precizat, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani pentru bărbaţi şi 63 de ani pentru femei, stagiul minim pentru femei şi bărbaţi este de 15 ani, stagiul complet fiind de 35 de ani. Atingerea vârstei standard, stagiului minim şi stagiului complet se realizează prin creştere conform eşalonării prevăzute arătate în tabelul de mai jos (art. 53)[1].

VÂRSTE STANDARD de pensionare, stagii complete şi stagii minime de cotizare

1. Femei

Luna şi anul naşterii	Luna şi anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieşirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Aprilie 1944	Aprilie 2001	57/0	25/0	10/0
Mai 1944	Mai 2001	57/0	25/0	10/0
Iunie 1944	Iunie 2001	57/0	25/0	10/0
Iulie 1944	Iulie 2001	57/0	25/0	10/0
August 1944	August 2001	57/0	25/0	10/0
Septembrie 1944	Septembrie 2001	57/0	25/0	10/0
Octombrie 1944	Octombrie 2001	57/0	25/0	10/0
Noiembrie 1944	Noiembrie 2001	57/0	25/0	10/0
Decembrie 1944	Decembrie 2001	57/0	25/0	10/0
Ianuarie 1945	Ianuarie 2002	57/0	25/0	10/0
Februarie 1945	Februarie 2002	57/0	25/0	10/0
Martie 1945	Martie 2002	57/0	25/0	10/0
Aprilie 1945	Mai 2002	57/1	25/1	10/1
Mai 1945	Iunie 2002	57/1	25/1	10/1
Iunie 1945	Iulie 2002	57/1	25/1	10/1
Iulie 1945	August 2002	57/1	25/1	10/1
August 1945	Septembrie 2002	57/1	25/1	10/1
Septembrie 1945	Noiembrie 2002	57/2	25/2	10/2
Octombrie 1945	Decembrie 2002	57/2	25/2	10/2
Noiembrie 1945	Ianuarie 2003	57/2	25/2	10/2
Decembrie 1945	Februarie 2003	57/2	25/2	10/2
Ianuarie 1946	Martie 2003	57/2	25/2	10/2
Februarie 1946	Mai 2003	57/3	25/3	10/3
Martie 1946	Iunie 2003	57/3	25/3	10/3
Aprilie 1946	Iulie 2003	57/3	25/3	10/3
Mai 1946	August 2003	57/3	25/3	10/3
Iunie 1946	Septembrie 2003	57/3	25/3	10/3
Iulie 1946	Noiembrie 2003	57/4	25/4	10/4
August 1946	Decembrie 2003	57/4	25/4	10/4
Septembrie 1946	Ianuarie 2004	57/4	25/4	10/4
Octombrie 1946	Februarie 2004	57/4	25/4	10/4
Noiembrie 1946	Martie 2004	57/4	25/4	10/4
Decembrie 1946	Mai 2004	57/5	25/5	10/5
Ianuarie 1947	Iunie 2004	57/5	25/5	10/5
Februarie 1947	Iulie 2004	57/5	25/5	10/5
Martie 1947	August 2004	57/5	25/5	10/5
Aprilie 1947	Septembrie 2004	57/5	25/5	10/5

[1] A se vedea anexa 5 din Legea nr. 263/2010.

Luna şi anul naşterii	Luna şi anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieşirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Mai 1947	Noiembrie 2004	57/6	25/6	10/6
Iunie 1947	Decembrie 2004	57/6	25/6	10/6
Iulie 1947	Ianuarie 2005	57/6	25/6	10/6
August 1947	Februarie 2005	57/6	25/6	10/6
Septembrie 1947	Martie 2005	57/6	25/6	10/6
Octombrie 1947	Mai 2005	57/7	25/7	10/7
Noiembrie 1947	Iunie 2005	57/7	25/7	10/7
Decembrie 1947	Iulie 2005	57/7	25/7	10/7
Ianuarie 1948	Septembrie 2005	57/8	25/8	10/8
Februarie 1948	Octombrie 2005	57/8	25/8	10/8
Martie 1948	Noiembrie 2005	57/8	25/8	10/8
Aprilie 1948	Ianuarie 2006	57/9	25/9	10/9
Mai 1948	Februarie 2006	57/9	25/9	10/9
Iunie 1948	Martie 2006	57/9	25/9	10/9
Iulie 1948	Mai 2006	57/10	25/10	10/10
August 1948	Iunie 2006	57/10	25/10	10/10
Septembrie 1948	Iulie 2006	57/10	25/10	10/10
Octombrie 1948	Septembrie 2006	57/11	25/11	10/11
Noiembrie 1948	Octombrie 2006	57/11	25/11	10/11
Decembrie 1948	Noiembrie 2006	57/11	25/11	10/11
Ianuarie 1949	Ianuarie 2007	58/0	26/0	11/0
Februarie 1949	Februarie 2007	58/0	26/0	11/0
Martie 1949	Martie 2007	58/0	26/0	11/0
Aprilie 1949	Mai 2007	58/1	26/2	11/2
Mai 1949	Iunie 2007	58/1	26/2	11/2
Iunie 1949	Iulie 2007	58/1	26/2	11/2
Iulie 1949	Septembrie 2007	58/2	26/4	11/4
August 1949	Octombrie 2007	58/2	26/4	11/4
Septembrie 1949	Noiembrie 2007	58/2	26/4	11/4
Octombrie 1949	Ianuarie 2008	58/3	26/6	11/6
Noiembrie 1949	Februarie 2008	58/3	26/6	11/6
Decembrie 1949	Martie 2008	58/3	26/6	11/6
Ianuarie 1950	Mai 2008	58/4	26/8	11/8
Februarie 1950	Iunie 2008	58/4	26/8	11/8
Martie 1950	Iulie 2008	58/4	26/8	11/8
Aprilie 1950	Septembrie 2008	58/5	26/10	11/10
Mai 1950	Octombrie 2008	58/5	26/10	11/10
Iunie 1950	Noiembrie 2008	58/5	26/10	11/10
Iulie 1950	Ianuarie 2009	58/6	27/0	12/0
August 1950	Februarie 2009	58/6	27/0	12/0
Septembrie 1950	Martie 2009	58/6	27/0	12/0
Octombrie 1950	Mai 2009	58/7	27/2	12/2
Noiembrie 1950	Iunie 2009	58/7	27/2	12/2
Decembrie 1950	Iulie 2009	58/7	27/2	12/2
Ianuarie 1951	Septembrie 2009	58/8	27/4	12/4
Februarie 1951	Octombrie 2009	58/8	27/4	12/4
Martie 1951	Noiembrie 2009	58/8	27/4	12/4
Aprilie 1951	Ianuarie 2010	58/9	27/6	12/6
Mai 1951	Februarie 2010	58/9	27/6	12/6
Iunie 1951	Martie 2010	58/9	27/6	12/6

Luna şi anul naşterii	Luna şi anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieşirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Iulie 1951	Mai 2010	58/10	27/8	12/8
August 1951	Iunie 2010	58/10	27/8	12/8
Septembrie 1951	Iulie 2010	58/10	27/8	12/8
Octombrie 1951	Septembrie 2010	58/11	27/10	12/10
Noiembrie 1951	Octombrie 2010	58/11	27/10	12/10
Decembrie 1951	Noiembrie 2010	58/11	27/10	12/10
Ianuarie 1952	Ianuarie 2011	59/0	28/0	13/0
Februarie 1952	Februarie 2011	59/0	28/0	13/0
Martie 1952	Martie 2011	59/0	28/0	13/0
Aprilie 1952	Mai 2011	59/1	28/2	13/2
Mai 1952	Iunie 2011	59/1	28/2	13/2
Iunie 1952	Iulie 2011	59/1	28/2	13/2
Iulie 1952	Septembrie 2011	59/2	28/4	13/4
August 1952	Octombrie 2011	59/2	28/4	13/4
Septembrie 1952	Noiembrie 2011	59/2	28/4	13/4
Octombrie 1952	Ianuarie 2012	59/3	28/6	13/6
Noiembrie 1952	Februarie 2012	59/3	28/6	13/6
Decembrie 1952	Martie 2012	59/3	28/6	13/6
Ianuarie 1953	Mai 2012	59/4	28/8	13/8
Februarie 1953	Iunie 2012	59/4	28/8	13/8
Martie 1953	Iulie 2012	59/4	28/8	13/8
Aprilie 1953	Septembrie 2012	59/5	28/10	13/10
Mai 1953	Octombrie 2012	59/5	28/10	13/10
Iunie 1953	Noiembrie 2012	59/5	28/10	13/10
Iulie 1953	Ianuarie 2013	59/6	29/0	14/0
August 1953	Februarie 2013	59/6	29/0	14/0
Septembrie 1953	Martie 2013	59/6	29/0	14/0
Octombrie 1953	Mai 2013	59/7	29/2	14/2
Noiembrie 1953	Iunie 2013	59/7	29/2	14/2
Decembrie 1953	Iulie 2013	59/7	29/2	14/2
Ianuarie 1954	Septembrie 2013	59/8	29/4	14/4
Februarie 1954	Octombrie 2013	59/8	29/4	14/4
Martie 1954	Noiembrie 2013	59/8	29/4	14/4
Aprilie 1954	Ianuarie 2014	59/9	29/6	14/6
Mai 1954	Februarie 2014	59/9	29/6	14/6
Iunie 1954	Martie 2014	59/9	29/6	14/6
Iulie 1954	Mai 2014	59/10	29/8	14/8
August 1954	Iunie 2014	59/10	29/8	14/8
Septembrie 1954	Iulie 2014	59/10	29/8	14/8
Octombrie 1954	Septembrie 2014	59/11	29/10	14/10
Noiembrie 1954	Octombrie 2014	59/11	29/10	14/10
Decembrie 1954	Noiembrie 2014	59/11	29/10	14/10
Ianuarie 1955	Ianuarie 2015	60/0	30/0	15/0
Februarie 1955	Februarie 2015	60/0	30/0	15/0
Martie 1955	Martie 2015	60/0	30/0	15/0
Aprilie 1955	Mai 2015	60/1	30/1	15/0
Mai 1955	Iunie 2015	60/1	30/1	15/0

Luna şi anul naşterii	Luna şi anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieşirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Iunie 1955	Iulie 2015	60/1	30/1	15/0
Iulie 1955	Septembrie 2015	60/2	30/2	15/0
August 1955	Octombrie 2015	60/2	30/2	15/0
Septembrie 1955	Noiembrie 2015	60/2	30/2	15/0
Octombrie 1955	Ianuarie 2016	60/3	30/3	15/0
Noiembrie 1955	Februarie 2016	60/3	30/3	15/0
Decembrie 1955	Martie 2016	60/3	30/3	15/0
Ianuarie 1956	Mai 2016	60/4	30/4	15/0
Februarie 1956	Iunie 2016	60/4	30/4	15/0
Martie 1956	Iulie 2016	60/4	30/4	15/0
Aprilie 1956	Septembrie 2016	60/5	30/5	15/0
Mai 1956	Octombrie 2016	60/5	30/5	15/0
Iunie 1956	Noiembrie 2016	60/5	30/5	15/0
Iulie 1956	Ianuarie 2017	60/6	30/6	15/0
August 1956	Februarie 2017	60/6	30/6	15/0
Septembrie 1956	Martie 2017	60/6	30/6	15/0
Octombrie 1956	Mai 2017	60/7	30/7	15/0
Noiembrie 1956	Iunie 2017	60/7	30/7	15/0
Decembrie 1956	Iulie 2017	60/7	30/7	15/0
Ianuarie 1957	Septembrie 2017	60/8	30/8	15/0
Februarie 1957	Octombrie 2017	60/8	30/8	15/0
Martie 1957	Noiembrie 2017	60/8	30/8	15/0
Aprilie 1957	Ianuarie 2018	60/9	30/9	15/0
Mai 1957	Februarie 2018	60/9	30/9	15/0
Iunie 1957	Martie 2018	60/9	30/9	15/0
Iulie 1957	Mai 2018	60/10	30/10	15/0
August 1957	Iunie 2018	60/10	30/10	15/0
Septembrie 1957	Iulie 2018	60/10	30/10	15/0
Octombrie 1957	Septembrie 2018	60/11	30/11	15/0
Noiembrie 1957	Octombrie 2018	60/11	30/11	15/0
Decembrie 1957	Noiembrie 2018	60/11	30/11	15/0
Ianuarie 1958	Ianuarie 2019	61/0	31/0	15/0
Februarie 1958	Februarie 2019	61/0	31/0	15/0
Martie 1958	Martie 2019	61/0	31/0	15/0
Aprilie 1958	Mai 2019	61/1	31/1	15/0
Mai 1958	Iunie 2019	61/1	31/1	15/0
Iunie 1958	Iulie 2019	61/1	31/1	15/0
Iulie 1958	Septembrie 2019	61/2	31/2	15/0
August 1958	Octombrie 2019	61/2	31/2	15/0
Septembrie 1958	Noiembrie 2019	61/2	31/2	15/0
Octombrie 1958	Ianuarie 2020	61/3	31/3	15/0
Noiembrie 1958	Februarie 2020	61/3	31/3	15/0
Decembrie 1958	Martie 2020	61/3	31/3	15/0
Ianuarie 1959	Mai 2020	61/4	31/4	15/0
Februarie 1959	Iunie 2020	61/4	31/4	15/0
Martie 1959	Iulie 2020	61/4	31/4	15/0
Aprilie 1959	Septembrie 2020	61/5	31/5	15/0

Luna şi anul naşterii	Luna şi anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieşirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Mai 1959	Octombrie 2020	61/5	31/5	15/0
Iunie 1959	Noiembrie 2020	61/5	31/5	15/0
Iulie 1959	Ianuarie 2021	61/6	31/6	15/0
August 1959	Februarie 2021	61/6	31/6	15/0
Septembrie 1959	Martie 2021	61/6	31/6	15/0
Octombrie 1959	Mai 2021	61/7	31/7	15/0
Noiembrie 1959	Iunie 2021	61/7	31/7	15/0
Decembrie 1959	Iulie 2021	61/7	31/7	15/0
Ianuarie 1960	Septembrie 2021	61/8	31/8	15/0
Februarie 1960	Octombrie 2021	61/8	31/8	15/0
Martie 1960	Noiembrie 2021	61/8	31/8	15/0
Aprilie 1960	Ianuarie 2022	61/9	31/9	15/0
Mai 1960	Februarie 2022	61/9	31/9	15/0
Iunie 1960	Martie 2022	61/9	31/9	15/0
Iulie 1960	Mai 2022	61/10	31/10	15/0
August 1960	Iunie 2022	61/10	31/10	15/0
Septembrie 1960	Iulie 2022	61/10	31/10	15/0
Octombrie 1960	Septembrie 2022	61/11	31/11	15/0
Noiembrie 1960	Octombrie 2022	61/11	31/11	15/0
Decembrie 1960	Noiembrie 2022	61/11	31/11	15/0
Ianuarie 1961	Ianuarie 2023	62/0	32/0	15/0
Februarie 1961	Februarie 2023	62/0	32/0	15/0
Martie 1961	Martie 2023	62/0	32/1	15/0
Aprilie 1961	Aprilie 2023	62/0	32/1	15/0
Mai 1961	Mai 2023	62/0	32/2	15/0
Iunie 1961	Iulie 2023	62/1	32/2	15/0
Iulie 1961	August 2023	62/1	32/3	15/0
August 1961	Septembrie 2023	62/1	32/3	15/0
Septembrie 1961	Octombrie 2023	62/1	32/4	15/0
Octombrie 1961	Noiembrie 2023	62/1	32/4	15/0
Noiembrie 1961	Ianuarie 2024	62/2	32/5	15/0
Decembrie 1961	Februarie 2024	62/2	32/5	15/0
Ianuarie 1962	Martie 2024	62/2	32/6	15/0
Februarie 1962	Aprilie 2024	62/2	32/6	15/0
Martie 1962	Mai 2024	62/2	32/7	15/0
Aprilie 1962	Iulie 2024	62/3	32/7	15/0
Mai 1962	August 2024	62/3	32/8	15/0
Iunie 1962	Septembrie 2024	62/3	32/8	15/0
Iulie 1962	Octombrie 2024	62/3	32/9	15/0
August 1962	Noiembrie 2024	62/3	32/9	15/0
Septembrie 1962	Ianuarie 2025	62/4	32/10	15/0
Octombrie 1962	Februarie 2025	62/4	32/10	15/0
Noiembrie 1962	Martie 2025	62/4	32/11	15/0
Decembrie 1962	Aprilie 2025	62/4	32/11	15/0
Ianuarie 1963	Mai 2025	62/4	33/0	15/0
Februarie 1963	Iulie 2025	62/5	33/0	15/0
Martie 1963	August 2025	62/5	33/1	15/0

Luna şi anul naşterii	Luna şi anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieşirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Aprilie 1963	Septembrie 2025	62/5	33/1	15/0
Mai 1963	Octombrie 2025	62/5	33/2	15/0
Iunie 1963	Noiembrie 2025	62/5	33/2	15/0
Iulie 1963	Ianuarie 2026	62/6	33/3	15/0
August 1963	Februarie 2026	62/6	33/3	15/0
Septembrie 1963	Martie 2026	62/6	33/4	15/0
Octombrie 1963	Aprilie 2026	62/6	33/4	15/0
Noiembrie 1963	Mai 2026	62/6	33/5	15/0
Decembrie 1963	Iulie 2026	62/7	33/5	15/0
Ianuarie 1964	August 2026	62/7	33/6	15/0
Februarie 1964	Septembrie 2026	62/7	33/6	15/0
Martie 1964	Octombrie 2026	62/7	33/7	15/0
Aprilie 1964	Noiembrie 2026	62/7	33/7	15/0
Mai 1964	Ianuarie 2027	62/8	33/8	15/0
Iunie 1964	Februarie 2027	62/8	33/8	15/0
Iulie 1964	Martie 2027	62/8	33/9	15/0
August 1964	Aprilie 2027	62/8	33/9	15/0
Septembrie 1964	Mai 2027	62/8	33/10	15/0
Octombrie 1964	Iulie 2027	62/9	33/10	15/0
Noiembrie 1964	August 2027	62/9	33/11	15/0
Decembrie 1964	Septembrie 2027	62/9	33/11	15/0
Ianuarie 1965	Octombrie 2027	62/9	34/0	15/0
Februarie 1965	Noiembrie 2027	62/9	34/0	15/0
Martie 1965	Ianuarie 2028	62/10	34/1	15/0
Aprilie 1965	Februarie 2028	62/10	34/1	15/0
Mai 1965	Martie 2028	62/10	34/2	15/0
Iunie 1965	Aprilie 2028	62/10	34/2	15/0
Iulie 1965	Mai 2028	62/10	34/3	15/0
August 1965	Iunie 2028	62/10	34/3	15/0
Septembrie 1965	Iulie 2028	62/10	34/4	15/0
Octombrie 1965	August 2028	62/10	34/4	15/0
Noiembrie 1965	Septembrie 2028	62/10	34/5	15/0
Decembrie 1965	Octombrie 2028	62/10	34/5	15/0
Ianuarie 1966	Noiembrie 2028	62/10	34/6	15/0
Februarie 1966	Ianuarie 2029	62/11	34/6	15/0
Martie 1966	Februarie 2029	62/11	34/7	15/0
Aprilie 1966	Martie 2029	62/11	34/7	15/0
Mai 1966	Aprilie 2029	62/11	34/8	15/0
Iunie 1966	Mai 2029	62/11	34/8	15/0
Iulie 1966	Iunie 2029	62/11	34/9	15/0
August 1966	Iulie 2029	62/11	34/9	15/0
Septembrie 1966	August 2029	62/11	34/10	15/0
Octombrie 1966	Septembrie 2029	62/11	34/10	15/0
Noiembrie 1966	Octombrie 2029	62/11	34/11	15/0
Decembrie 1966	Noiembrie 2029	62/11	34/11	15/0
Ianuarie 1967	Ianuarie 2030	63/0	35/0	15/0

UNIVERSITAR CENTRAL LIBRARY

2. Bărbați

Luna şi anul naşterii	Luna şi anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieşirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Ianuarie 1939	Ianuarie 2001	62/0	30/0	10/0
Februarie 1939	Februarie 2001	62/0	30/0	10/0
Martie 1939	Martie 2001	62/0	30/0	10/0
Aprilie 1939	Aprilie 2001	62/0	30/0	10/0
Mai 1939	Mai 2001	62/0	30/0	10/0
Iunie 1939	Iunie 2001	62/0	30/0	10/0
Iulie 1939	Iulie 2001	62/0	30/0	10/0
August 1939	August 2001	62/0	30/0	10/0
Septembrie 1939	Septembrie 2001	62/0	30/0	10/0
Octombrie 1939	Octombrie 2001	62/0	30/0	10/0
Noiembrie 1939	Noiembrie 2001	62/0	30/0	10/0
Decembrie 1939	Decembrie 2001	62/0	30/0	10/0
Ianuarie 1940	Ianuarie 2002	62/0	30/0	10/0
Februarie 1940	Februarie 2002	62/0	30/0	10/0
Martie 1940	Martie 2002	62/0	30/0	10/0
Aprilie 1940	Mai 2002	62/1	30/1	10/1
Mai 1940	Iunie 2002	62/1	30/1	10/1
Iunie 1940	Iulie 2002	62/1	30/1	10/1
Iulie 1940	August 2002	62/1	30/1	10/1
August 1940	Septembrie 2002	62/1	30/1	10/1
Septembrie 1940	Noiembrie 2002	62/2	30/2	10/2
Octombrie 1940	Decembrie 2002	62/2	30/2	10/2
Noiembrie 1940	Ianuarie 2003	62/2	30/2	10/2
Decembrie 1940	Februarie 2003	62/2	30/2	10/2
Ianuarie 1941	Martie 2003	62/2	30/2	10/2
Februarie 1941	Mai 2003	62/3	30/3	10/3
Martie 1941	Iunie 2003	62/3	30/3	10/3
Aprilie 1941	Iulie 2003	62/3	30/3	10/3
Mai 1941	August 2003	62/3	30/3	10/3
Iunie 1941	Septembrie 2003	62/3	30/3	10/3
Iulie 1941	Noiembrie 2003	62/4	30/4	10/4
August 1941	Decembrie 2003	62/4	30/4	10/4
Septembrie 1941	Ianuarie 2004	62/4	30/4	10/4
Octombrie	Februarie 2004	62/4	30/4	10/4

UNIVERSITY CENTRAL LIBRARY

Luna şi anul naşterii	Luna şi anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieşirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
1941				
Noiembrie 1941	Martie 2004	62/4	30/4	10/4
Decembrie 1941	Mai 2004	62/5	30/5	10/5
Ianuarie 1942	Iunie 2004	62/5	30/5	10/5
Februarie 1942	Iulie 2004	62/5	30/5	10/5
Martie 1942	August 2004	62/5	30/5	10/5
Aprilie 1942	Septembrie 2004	62/5	30/5	10/5
Mai 1942	Noiembrie 2004	62/6	30/6	10/6
Iunie 1942	Decembrie 2004	62/6	30/6	10/6
Iulie 1942	Ianuarie 2005	62/6	30/6	10/6
August 1942	Februarie 2005	62/6	30/6	10/6
Septembrie 1942	Martie 2005	62/6	30/6	10/6
Octombrie 1942	Mai 2005	62/7	30/7	10/7
Noiembrie 1942	Iunie 2005	62/7	30/7	10/7
Decembrie 1942	Iulie 2005	62/7	30/7	10/7
Ianuarie 1943	Septembrie 2005	62/8	30/8	10/8
Februarie 1943	Octombrie 2005	62/8	30/8	10/8
Martie 1943	Noiembrie 2005	62/8	30/8	10/8
Aprilie 1943	Ianuarie 2006	62/9	30/9	10/9
Mai 1943	Februarie 2006	62/9	30/9	10/9
Iunie 1943	Martie 2006	62/9	30/9	10/9
Iulie 1943	Mai 2006	62/10	30/10	10/10
August 1943	Iunie 2006	62/10	30/10	10/10
Septembrie 1943	Iulie 2006	62/10	30/10	10/10
Octombrie 1943	Septembrie 2006	62/11	30/11	10/11
Noiembrie 1943	Octombrie 2006	62/11	30/11	10/11
Decembrie 1943	Noiembrie 2006	62/11	30/11	10/11
Ianuarie 1944	Ianuarie 2007	63/0	31/0	11/0
Februarie 1944	Februarie 2007	63/0	31/0	11/0
Martie 1944	Martie 2007	63/0	31/0	11/0
Aprilie 1944	Mai 2007	63/1	31/2	11/2
Mai 1944	Iunie 2007	63/1	31/2	11/2
Iunie 1944	Iulie 2007	63/1	31/2	11/2
Iulie 1944	Septembrie 2007	63/2	31/4	11/4
August 1944	Octombrie 2007	63/2	31/4	11/4
Septembrie	Noiembrie 2007	63/2	31/4	11/4

BCU LAS / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Luna şi anul naşterii	Luna şi anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieşirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
1944				
Octombrie 1944	Ianuarie 2008	63/3	31/6	11/6
Noiembrie 1944	Februarie 2008	63/3	31/6	11/6
Decembrie 1944	Martie 2008	63/3	31/6	11/6
Ianuarie 1945	Mai 2008	63/4	31/8	11/8
Februarie 1945	Iunie 2008	63/4	31/8	11/8
Martie 1945	Iulie 2008	63/4	31/8	11/8
Aprilie 1945	Septembrie 2008	63/5	31/10	11/10
Mai 1945	Octombrie 2008	63/5	31/10	11/10
Iunie 1945	Noiembrie 2008	63/5	31/10	11/10
Iulie 1945	Ianuarie 2009	63/6	32/0	12/0
August 1945	Februarie 2009	63/6	32/0	12/0
Septembrie 1945	Martie 2009	63/6	32/0	12/0
Octombrie 1945	Mai 2009	63/7	32/2	12/2
Noiembrie 1945	Iunie 2009	63/7	32/2	12/2
Decembrie 1945	Iulie 2009	63/7	32/2	12/2
Ianuarie 1946	Septembrie 2009	63/8	32/4	12/4
Februarie 1946	Octombrie 2009	63/8	32/4	12/4
Martie 1946	Noiembrie 2009	63/8	32/4	12/4
Aprilie 1946	Ianuarie 2010	63/9	32/6	12/6
Mai 1946	Februarie 2010	63/9	32/6	12/6
Iunie 1946	Martie 2010	63/9	32/6	12/6
Iulie 1946	Mai 2010	63/10	32/8	12/8
August 1946	Iunie 2010	63/10	32/8	12/8
Septembrie 1946	Iulie 2010	63/10	32/8	12/8
Octombrie 1946	Septembrie 2010	63/11	32/10	12/10
Noiembrie 1946	Octombrie 2010	63/11	32/10	12/10
Decembrie 1946	Noiembrie 2010	63/11	32/10	12/10
Ianuarie 1947	Ianuarie 2011	64/0	33/0	13/0
Februarie 1947	Februarie 2011	64/0	33/0	13/0
Martie 1947	Martie 2011	64/0	33/0	13/0
Aprilie 1947	Mai 2011	64/1	33/2	13/2
Mai 1947	Iunie 2011	64/1	33/2	13/2
Iunie 1947	Iulie 2011	64/1	33/2	13/2
Iulie 1947	Septembrie 2011	64/2	33/4	13/4

UBB / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
August 1947	Octombrie 2011	64/2	33/4	13/4
Septembrie 1947	Noiembrie 2011	64/2	33/4	13/4
Octombrie 1947	Ianuarie 2012	64/3	33/6	13/6
Noiembrie 1947	Februarie 2012	64/3	33/6	13/6
Decembrie 1947	Martie 2012	64/3	33/6	13/6
Ianuarie 1948	Mai 2012	64/4	33/8	13/8
Februarie 1948	Iunie 2012	64/4	33/8	13/8
Martie 1948	Iulie 2012	64/4	33/8	13/8
Aprilie 1948	Septembrie 2012	64/5	33/10	13/10
Mai 1948	Octombrie 2012	64/5	33/10	13/10
Iunie 1948	Noiembrie 2012	64/5	33/10	13/10
Iulie 1948	Ianuarie 2013	64/6	34/0	14/0
August 1948	Februarie 2013	64/6	34/0	14/0
Septembrie 1948	Martie 2013	64/6	34/0	14/0
Octombrie 1948	Mai 2013	64/7	34/2	14/2
Noiembrie 1948	Iunie 2013	64/7	34/2	14/2
Decembrie 1948	Iulie 2013	64/7	34/2	14/2
Ianuarie 1949	Septembrie 2013	64/8	34/4	14/4
Februarie 1949	Octombrie 2013	64/8	34/4	14/4
Martie 1949	Noiembrie 2013	64/8	34/4	14/4
Aprilie 1949	Ianuarie 2014	64/9	34/6	14/6
Mai 1949	Februarie 2014	64/9	34/6	14/6
Iunie 1949	Martie 2014	64/9	34/6	14/6
Iulie 1949	Mai 2014	64/10	34/8	14/8
August 1949	Iunie 2014	64/10	34/8	14/8
Septembrie 1949	Iulie 2014	64/10	34/8	14/8
Octombrie 1949	Septembrie 2014	64/11	34/10	14/10
Noiembrie 1949	Octombrie 2014	64/11	34/10	14/10
Decembrie 1949	Noiembrie 2014	64/11	34/10	14/10
Ianuarie 1950	Ianuarie 2015	65/0	35/0	15/0
Februarie 1950	Februarie 2015	65/0	35/0	15/0
Martie 1950	Martie 2015	65/0	35/0	15/0

CUJAS CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Persoanele care au realizat stagiul complet de cotizare au dreptul la pensie pentru limită de vârstă, *cu reducerea vârstelor standard de pensionare*, după cum urmează:

a) conform tabelului nr. 1, în situația persoanelor care au realizat stagii de cotizare în *condiții deosebite de muncă;*

Tabel nr. 1:

Stagiul de cotizare realizat în condiţii deosebite (ani împliniţi)	Reducerea vârstei standard de pensionare cu:	
	Ani	Luni
6	1	-
8	1	6
10	2	-
12	2	6
14	3	-
16	3	6
18	4	-
20	4	6
22	5	-
24	5	6
26	6	-
28	6	6
30	7	-
32	7	6
35	8	-

b) conform tabelului nr. 2, în situația persoanelor care au realizat stagii de cotizare în grupa I de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, precum şi în situația persoanelor care au realizat stagii de cotizare în locurile de muncă încadrate în alte condiții de muncă speciale, prevăzute la art. 30 alin. (1)[1];

[1] Art. 30 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 prevede: „În sensul prezentei legi, locurile de muncă în condiții speciale sunt cele din:

a) unitățile miniere, pentru personalul care își desfășoară activitatea în subteran cel puțin 50% din timpul normal de muncă în luna respectivă;

b) activitățile de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare, zonele I şi II de expunere la radiații;

c) activitățile din domeniul apărării naționale, ordinii publice şi siguranței naționale, prevăzute de actele normative cu regim clasificat emise până la data intrării în vigoare a prezentei legi;

d) aviația civilă, pentru personalul navigant prevăzut în anexa nr. 1;

e) activitățile şi unitățile prevăzute în anexele nr. 2 şi 3;

f) activitatea artistică desfăşurată în profesiile prevăzute în anexa nr. 4."

Tabelul nr. 2

Stagiul de cotizare realizat în grupa I de muncă, condiţii speciale (ani împliniţi)	Reducerea vârstei standard de pensionare cu:	
	Ani	Luni
2	1	-
3	1	6
4	2	-
5	2	6
6	3	-
7	3	6
8	4	-
9	4	6
10	5	-
11	5	6
12	6	-
13	6	6
14	7	-
15	7	6
16	8	-
17	8	6
18	9	-
19	9	6
20	10	-
21	10	6
22	11	-
23	11	6
24 de ani şi peste	12	-

c) cu câte 6 luni, pentru fiecare an de privare de libertate, de deportare în străinătate, după data de 23 august 1944, şi/sau de prizonierat, în situația persoanelor cărora le-au fost stabilite drepturi privind vechimea în muncă, în condițiile prevăzute la art. 1 alin. (1) lit. a)-c) şi la alin. (2) din Decretul-lege nr. 118/1990.

Persoanele care au realizat stagii de cotizare atât în sistemul public de pensii, cât şi în sisteme neintegrate acestuia beneficiază de reducerea vârstelor standard de pensionare, numai pentru stagiile de cotizare realizate în sistemul public de pensii (art. 55)[1].

Fac excepție de la prevederile lit. b) persoanele care au realizat un stagiu de cotizare *de cel puțin 20 de ani în locurile de muncă în condiții speciale* din unitățile miniere, pentru personalul care îşi desfăşoară activitatea în subteran cel puțin 50% din timpul normal de muncă în luna respectivă, stagiul complet fiind tot de 20 ani sau activitate artistică ca, balerin, dansator, acrobat, jongler, clovn, călăreț de circ, dresor de animale sălbatice, solist vocal de operă şi de operetă, instrumentist la instrumente de suflat, cascador[2], stagiul complet în aceste activități fiind de 25 de ani.

[1] Art. 55 a fost modificat prin Ordonan□a de urgen□ă a Guvernului nr. 103/2017.

[2] A se vedea anexa 4 din Legea nr. 263/2010.

Totodată, *fac excepție și persoanele care au realizat un stagiu de cotizare de cel puțin 25 de ani în locurile de muncă în condiții speciale* și personalul navigant ce a desfășurat activitate în aviația civilă dar și personalul care a desfășurat activități în sectoare ce utilizează materii explozive, pulberi, muniții, activități în subteran în cadrul metrolului, coxificare a cărbunelui, lucrează la producerea electolizilor siderurgici și sudură, activitate de aglomerare, furnale, oțelării, laminare, zidari șamotori, prelucrarea plumbului, zincului, cositorului, și alte activități prevăzute de anexa 2 și 3. Stagiul amintit este considerat a fi stagiu complet.

Pentru persoanele care au realizat un stagiu de cotizare în locurile de muncă în condiții speciale din unitățile miniere, pentru personalul care își desfășoară activitatea în subteran cel puțin 50% din timpul normal de muncă în luna respectivă, vârsta standard de pensionare redusă nu poate fi mai mică de 45 de ani;

Pentru persoanele care au realizat un stagiu de cotizare în locurile de muncă în condiții speciale prestând activitate artistică ca, balerin, dansator, acrobat, jongler, clovn, călăreț de circ, dresor de animale sălbatice, solist vocal de operă și de operetă, instrumentist la instrumente de suflat, cascador. Vârsta standard de pensionare redusă nu poate fi mai mică de 50 de ani, cu excepția balerinilor și acrobaților pentru care vârsta de pensionare nu poate fi mai mică de 40 de ani pentru femei și 45 de ani pentru bărbați.

Pentru cei care au un stagiu de cotizare de 25 de ani și prestează activități prevăzute în anexa 2 și 3, vârsta standard de pensioare este de 50 de ani pentru femei și 52 de ani pentru bărbați (art. 56)[1].

Fac excepție de la prevederile tabelului nr. 2 și persoanele care au realizat un stagiu de cotizare de cel puțin 15 ani în zona I de expunere la radiații sau de cel puțin 17 ani în zona a II-a de expunere la radiații, în locurile de muncă în care au prestat activități de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare, zonele I și II de expunere la radiații. *Aceste persoane beneficiază de pensie pentru limită de vârstă indiferent de vârstă.*

În aceste cazuri, *stagiul complet de cotizare* este de 15 ani, în cazul celor care au desfășurat activitate în zona I de expunere la radiații, respectiv de 17 ani, în cazul celor care au desfășurat activitate în zona a II-a de expunere la radiații (art. 57)[2].

Persoanele care au realizat un stagiu de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat beneficiază de reducerea vârstelor standard de pensionare, în funcție de gradul de handicap, după cum urmează:

a) cu 15 ani, în situația asiguraților cu handicap grav, dacă au realizat, în condițiile handicapului preexistent calității de asigurat, cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare;

b) cu 10 ani, în situația asiguraților cu handicap accentuat, dacă au realizat, în condițiile handicapului preexistent calității de asigurat, cel puțin două treimi din stagiul complet de cotizare;

---

[1] Art. 56 a fost modificat prin Legea nr. 221/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 661 din 30 iulie 2018).

[2] Art. 57 a fost modificat prin Legea nr. 155/2016.

c) cu 10 ani, în situația asiguraților cu handicap mediu, dacă au realizat, în condițiile handicapului preexistent calității de asigurat, stagiul complet de cotizare (art. 58).

Nevăzătorii beneficiază de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă, dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare (art. 59).

Fracțiunea de an de stagiu de cotizare realizată în grupa I și/sau condiții speciale de muncă, pentru care nu se acordă reducerea vârstei standard de pensionare, poate fi cumulată cu perioadele de stagiu de cotizare realizate în condiții deosebite de muncă în vederea reducerii vârstei standard de pensionare.

Reducerile vârstelor standard de pensionare prevăzute de lege, precum și cele prevăzute de alte acte normative pot fi cumulate fără ca reducerea totală să fie mai mare de 13 ani.

Vârstele de pensionare reduse nu pot fi mai mici de 50 de ani pentru femei și de 52 de ani pentru bărbați (art. 60)[1].

În situația personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România, Tabelul 2 redat mai sus se aplică numai în condițiile realizării numărului minim de ore de zbor, salturi sau starturi[2].

---

[1] Art. 60 a fost modificat prin Legea nr. 142/2016.

[2] A se vedea Hotărârea Guvernului nr. 581/2001 privind criteriile de încadrare a personalului navigant din aviația civilă în condiții speciale de muncă (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 364 din 6 iulie 2001), care prevede:

Art. 1. - Personalul navigant din aviația civilă care efectuează numărul minim anual de ore de zbor, salturi, respectiv starturi, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre, se încadrează în condiții speciale de muncă.

Art. 2. - Echivalările pentru zboruri sunt următoarele:

a) 1 oră de acrobație, echivalent a 2 ore de zbor normal;

b) 1 oră de înaltă acrobație, echivalent a 4 ore de zbor normal;

c) 1 oră de zbor de noapte, echivalent a 2 ore de zbor normal.

Art. 3. - Pentru personalul navigant care zboară pe mai multe tipuri de aeronave se calculează procentul de îndeplinire a normei pentru fiecare tip de aeronavă. Pentru încadrarea în condiții speciale de muncă este necesar ca suma procentelor de îndeplinire a normelor să fie mai mare de 100%.

Art. 4. - Categoriile de personal prevăzute în anexă se încadrează în locuri de muncă în condiții deosebite în situația în care realizează minimum 50% din baremul stabilit.

Art. 5. - Pentru personalul navigant din aviația civilă angajatorii vor achita cota de contribuție de asigurări sociale corespunzătoare condițiilor speciale de muncă. În situația în care contribuția de asigurări sociale achitată de angajator este mai mare decât contribuția datorată conform încadrării locurilor de muncă, anual casa teritorială de pensii procedează la regularizare prin restituirea sumei achitate în plus sau prin compensare cu obligațiile de plată viitoare. Forma de regularizare se stabilește de comun acord cu angajatorul.

Art. 6. - Dovada efectuării numărului de ore zbor, al salturilor, al starturilor sau a recepțiilor de aeronave se face cu carnetul de zbor. Pentru perioadele anterioare datei de 11 iunie 1954 dovada se face cu adeverințele eliberate de Departamentul Aviației Civile.

Art. 7. - Prevederile prezentei hotărâri se aplică începând cu luna iunie 2001.

ANEXĂ

Numărul minim (barem) anual de ore de zbor, salturi, respectiv starturi, pentru încadrarea în locuri de muncă în condiții speciale:

1. Personal navigant pe:

a) avioane turboreactoare și turbopropulsoare de transport 300 de ore de zbor

b) avioane clasice de transport public 280 de ore de zbor

c) avioane clasice în misiuni sanitare sau de specialitate 240 de ore de zbor

d) elicoptere și avioane utilitare 250 de ore de zbor

e) aeronave prototipuri la încercare în zbor 75 de ore de zbor

Activitățile de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare, zonele I şi II de expunere la radiații sunt cele aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 583/2001 privind stabilirea criteriilor de încadrare a activităților de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare din zonele I şi II de expunere la radiații[1], astfel:

Zonele I şi II de expunere la radiații sunt:

a) zona I – locuri de muncă situate permanent în zona controlată;

b) zona II – locuri de muncă în care se lucrează intermitent în zona controlată, restul activității desfăşurându-se în zona supravegheată.

Locurile de muncă din zona I de expunere la radiații sunt:

a) locurile de muncă din subteran;

b) locurile de muncă din instalațiile-pilot, semiindustriale şi industriale de prelucrare a materiilor prime nucleare şi a nisipurilor titano-zirconifere;

c) locurile de muncă din instalațiile de tratare a apelor reziduale de la minele şi instalațiile de prelucrare a materiilor prime nucleare;

d) locurile de muncă unde se efectuează măsurători dozimetrice, analize chimice şi fizice, precum şi cercetări în stații şi laboratoare de specialitate ale materiilor prime nucleare;

e) locurile de muncă unde se execută lucrări de încărcare-descărcare, transport, recepție, depozitare a materiilor prime nucleare şi a concentratelor acestora;

f) locurile de muncă cu activități de închidere şi conservare a unităților care utilizează, exploatează şi prelucrează materiile prime nucleare.

Locurile de muncă din zona II de expunere la radiații sunt:

a) locurile de muncă unde se lucrează cu surse sau minereuri radioactive la etalonarea aparatelor din secții şi ateliere;

b) locurile de muncă la suprafață unde se execută lucrări de prospecțiuni, explorări, deschideri, pregătiri şi exploatare a materiilor prime nucleare;

c) locurile de muncă din atelierele situate în incinta unităților şi subunităților de cercetare, exploatare, preparare a materiilor prime nucleare, unde se execută operațiuni de reparații şi întreținere ale utilajelor şi aparatelor contaminate radioactiv, cu care se

---

2. Echipaje de recepție în zbor a aeronavelor, instructori în şcoli,
cursuri şi aerocluburi pe:
a) avioane clasice 140 de ore de zbor
b) avioane turboreactoare sau turbopropulsoare 120 de ore de zbor
3. Personal de încercare în zbor a aeronavelor noi de serie 100 de ore de zbor
4. Personal navigant de control în zbor 150 de ore de zbor
5. Personal tehnic care execută recepția şi controlul tehnic în zbor al aeronavelor 100 de ore de zbor
6. Instructori în şcoli, cursuri şi aerocluburi de zbor fără motor 380 de starturi
7.1. Personal de paraşutism profesionist care execută:
a) salturi din aeronavă în procesul de instrucție, antrenament sau salturi speciale 75 de salturi
b) salturi pentru recepția paraşutelor 20 de salturi
c) salturi din turnul de paraşutism 280 de salturi
7.2. Instructori de paraşutism la bordul aeronavei din care se execută salturi cu paraşuta 140 de ore de zbor
8. Însoțitori de bord 300 de ore de zbor.

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 349 din 29 iunie 2001.

lucrează în unitățile şi subunitățile sectorului de materii prime nucleare pentru prospectarea, cercetarea, explorarea, exploatarea şi prepararea materiilor prime nucleare;

d) locurile de muncă de la suprafața unităților şi subunităților sectorului de materii prime nucleare unde se execută decontaminarea echipamentului de protecție, curățarea băilor miniere şi a vestiarelor, întreținerea şi exploatarea lămpilor de mină (art. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 583/2001).

Încadrarea în zonele I şi II de expunere la radiații se face în funcție de timpul efectiv lucrat în aceste locuri de muncă, astfel:

a) pentru zona I de expunere la radiații, cel puțin 50% din programul normal de lucru;

b) pentru zona II de expunere la radiații, cel puțin 70% din programul normal de lucru (art. 2 din Hotărârea Guvernului nr. 583/2001).

Activitățile, avizate în condiții speciale de muncă, realizate în unitățile din anexa nr. 3 din Legea nr. 263/2010, redată mai sus, se consideră în condiții speciale de muncă numai dacă acestea se desfăşoară pe durata programului normal de lucru dintr-o lună.

§ 12. Pensia anticipată

Poate fi acordată, cu cel mult 5 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare, persoanelor care au realizat un stagiu de cotizare cu cel puțin 8 ani mai mare decât stagiul complet de cotizare.

La stabilirea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate nu se iau în considerare următoarele perioadele asimilate:

– a beneficiat de pensie de invaliditate;

– a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar, organizat potrivit legii, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora cu diplomă;

– a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat.

Cuantumul pensiei anticipate se stabileşte în aceleaşi condiții în care se stabileşte cel al pensiei pentru limită de vârstă (art. 62)[1].

La acordarea pensiei anticipate, reducerea vârstei standard de pensionare nu poate fi cumulată cu nicio altă reducere (art. 63).

La data îndeplinirii condițiilor pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă, pensia anticipată se transformă în pensie pentru limită de vârstă şi se recalculează prin adăugarea perioadelor asimilate şi a eventualelor stagii de cotizare realizate în perioada de suspendare a plății pensiei anticipate.

Transformarea pensiei anticipate în pensie pentru limită de vârstă, se face din oficiu (art. 64).

[1] Art. 62 a fost modificat prin Ordonan□a de urgen□ă a Guvernului nr. 103/2017.

§ 13. Pensia anticipată parţială

Poate fi obținută, cu cel mult 5 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare, persoanelor care au realizat stagiul complet de cotizare, precum şi celor care au depăşit stagiul complet de cotizare cu până la 8 ani.

La stabilirea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate parțiale nu se iau în considerare următoarele perioade asimilate:

– a beneficiat de pensie de invaliditate;

– a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar, organizat potrivit legii, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora cu diplomă;

– a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat;

Cuantumul pensiei anticipate parțiale se stabileşte din cuantumul pensiei pentru limită de vârâtă, prin diminuarea acestuia în raport cu stagiul de cotizare realizat şi cu numărul de luni cu care s-a redus vârsta standard de pensionare, conform tabelului de mai jos.

Perioada de cotizare realizată peste stagiul complet de cotizare prevăzut în anexa nr.5	Procentul de diminuare pentru fiecare lună de anticipare %
Până la un an	0,50
Între 1 şi 2 ani	0,45
Între 2 şi 3 ani	0,40
Între 3 şi 4 ani	0,35
Între 4 şi 5 ani	0,30
Între 5 şi 6 ani	0,25
Între 6 şi 7 ani	0,20
Între 7 şi 8 ani	0,15

Persoanele care au locuit cel puțin 30 de ani în zonele afectate de poluarea remanentă datorită extracției şi prelucrării minereurilor neferoase cu conținut de cupru, plumb, sulf, cadmiu, arseniu, zinc, mangan, fluor, clor, respectiv Baia Mare, Copşa Mică şi Zlatna, pe o rază de 8 km în jurul acestor localități, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 2 ani fără penalizare (art. 65).

La acordarea pensiei anticipate parțiale, reducerea vârstei standard de pensionare nu poate fi cumulată cu nicio altă reducere (art. 66).

La data îndeplinirii condițiilor pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă, pensia anticipată parțială se transformă în pensie pentru limită de vârstă şi se recalculează prin eliminarea diminuării şi prin adăugarea perioadelor asimilate şi a eventualelor stagii de cotizare realizate în perioada de suspendare a plății pensiei anticipate parțiale.

Transformarea pensiei anticipate parțiale în pensie pentru limită de vârstă, se face din oficiu (art. 67).

§ 14. Pensia de invaliditate

Se acordă persoanelor care şi-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă din cauza:

a) accidentelor de muncă şi bolilor profesionale;

b) neoplaziilor, schizofreniei şi SIDA;

c) bolilor obişnuite şi accidentelor care nu au legătură cu munca.

Au dreptul la pensie de invaliditate, în condițiile prevăzute la lit. a), şi elevii, ucenicii şi studenții care şi-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, ca urmare a accidentelor de muncă sau bolilor profesionale survenite în timpul şi din cauza practicii profesionale.

Persoanele care şi-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă şi marii mutilați, ca urmare a participării la lupta pentru victoria Revoluției din Decembrie 1989 ori în legătură cu evenimentele revoluționare din decembrie 1989, care erau cuprinşi într-un sistem de asigurări sociale anterior datei ivirii invalidității din această cauză, au dreptul la pensie de invaliditate în aceleaşi condiții în care se acordă pensia de invaliditate persoanelor care au suferit accidente de muncă (art. 68)[1].

În raport cu gradul de reducere a capacității de muncă, invaliditatea este:

a) de gradul I, caracterizată prin pierderea totală a capacității de muncă şi a capacității de autoîngrijire;

b) de gradul II, caracterizată prin pierderea totală a capacității de muncă, cu păstrarea capacității de autoîngrijire;

c) de gradul III, caracterizată prin pierderea a cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, persoana putând să presteze o activitate profesională, corespunzătoare a cel mult jumătate din timpul normal de muncă (art. 69).

Evaluarea capacității de muncă, în vederea stabilirii gradului de invaliditate, se face, la cerere, de către medicul specializat în expertiza medicală a capacității de muncă din cadrul Casei Naționale de Pensii Publice, iar în cazul cadrelor militare în activitate, soldaților şi gradaților voluntari, polițiştilor şi funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice şi siguranței naționale de către comisiile de expertiză medico-militară de pe lângă spitalele din sistemul de apărare națională, ordine publică şi siguranță națională.

Pentru evaluarea capacității de muncă, cererea şi documentele medicale ale solicitantului se depun la cabinetul de expertiză medicală a capacității de muncă din cadrul casei teritoriale de pensii competente, în funcție de domiciliul solicitantului, sau, după caz, la comisiile de expertiză medico-militară de pe lângă spitalele din sistemul de apărare națională, ordine publică şi siguranță națională.

În urma examinării clinice şi analizării documentelor medicale, medicul expert al asigurărilor sociale completează raportul de expertiză medicală a capacității de muncă şi emite decizia medicală asupra capacității de muncă. În cazul cadrelor militare în activitate, soldaților şi gradaților voluntari, polițiştilor şi funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice şi siguranței naționale, comisiile de expertiză medico-militară de pe lângă

[1] Art. 68 a fost modificat prin Ordonan□a de urgen□ă a Guvernului nr. 116/2017.

spitalele din sistemul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională emit decizii medicale de încadrare într-un grad de invaliditate, care vor fi avizate de comisia centrală de expertiză medico-militară a Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor sau a Serviciului Român de Informații, după caz.

În situația în care, pentru emiterea deciziei medicale, sunt necesare investigații sau examinări de specialitate suplimentare, medicul expert al asigurărilor sociale propune, după caz, prelungirea duratei concediului pentru incapacitate temporară de muncă.

Decizia se emite în termen de 45 de zile de la data înregistrării cererii și se comunică în termen de 5 zile de la emitere. În situațiile de prelungire a duratei necesare pentru investigații, termenul de emitere a deciziei medicale se prelungește corespunzător.

Decizia medicală asupra capacității de muncă poate fi contestată, în termen de 30 de zile de la comunicare, la comisiile medicale de contestații sau la comisiile centrale de expertiză medico-militară ale Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului Român de Informații, după caz.

Comisiile medicale de contestații funcționează în cadrul centrelor regionale de expertiză medicală a capacității de muncă și Institutului Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă.

Contestația se soluționează în termen de 45 de zile de la înregistrare. Decizia emisă în soluționarea contestației se comunică în termen de 5 zile de la data soluționării.

Deciziile comisiilor medicale de contestații și ale comisiilor centrale de expertiză medico-militară ale Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului Român de Informații date în soluționarea contestațiilor pot fi atacate la instanțele judecătorești competente în termen de 30 de zile de la comunicare.

Deciziile medicale asupra capacității de muncă, precum și deciziile comisiilor medicale de contestații și ale comisiilor centrale de expertiză medico-militară necontestate în termen rămân definitive (art. 71).

În vederea efectuării de investigații și examinări de specialitate suplimentare, Casa Națională de Pensii Publice, prin instituțiile subordonate, poate încheia contracte de prestări de servicii medicale cu unități sanitare de specialitate.

Persoanele care și-au pierdut capacitatea de muncă din cauza unor boli obișnuite sau a unor accidente care nu au legătură cu munca beneficiază de pensie de invaliditate, dacă au realizat, în condițiile legii, stagiu de cotizare (art. 73).

Au dreptul la pensie de invaliditate, *indiferent de stagiul de cotizare realizat*:

– persoanele care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă din cauza accidentelor de muncă și bolilor profesionale, neoplaziilor, schizofreniei și SIDA, bolilor obișnuite și accidentelor care nu au legătură cu munca;

– elevii, ucenicii și studenții care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, ca urmare a accidentelor de muncă sau bolilor profesionale survenite în timpul și din cauza practicii profesionale;

– persoanele care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă și marii mutilați, ca urmare a participării la lupta pentru victoria Revoluției din Decembrie 1989 ori în legătură cu evenimentele revoluționare din decembrie 1989, care erau cuprinși într-un sistem de asigurări sociale anterior datei ivirii invalidității din această cauză, au dreptul la pensie de invaliditate în aceleași condiții în care se acordă pensia de invaliditate persoanelor care au suferit accidente de muncă (art. 74).

La stabilirea pensiei de invaliditate se acordă un stagiu potențial, determinat ca diferență între stagiul complet de cotizare și stagiul de cotizare realizat până la data acordării pensiei de invaliditate.

Stagiul potențial rezultat nu poate fi mai mare decât stagiul de cotizare pe care persoana l-ar fi putut realiza de la data acordării pensiei de invaliditate până la împlinirea vârstei standard de pensionare, la care poate solicita pensie pentru limită de vârstă (art. 75).

Persoanele care și-au pierdut capacitatea de muncă din cauza unor boli obișnuite sau a unor accidente care nu au legătură cu munca, încadrate în gradul I sau II de invaliditate, beneficiază de pensie de invaliditate dacă la data emiterii deciziei medicale asupra capacității de muncă, au stagiul de cotizare în raport cu vârsta, conform tabelului nr. 3.

Tabelul nr. 3

Vârsta persoanei la data emiterii deciziei medicale asupra capacității de muncă	Stagiul de cotizare necesar (ani)
până la 20 ani	1
de la 20-23 ani	2
23-25 ani	3
25-29 ani	6
29-33 ani	9
33-37 ani	11
37-41 ani	14
41-45 ani	17
45-49 ani	20
49-53 ani	23
53-57 ani	25
57-60 ani	26
Peste 60 de ani	27

În situația gradului III de invaliditate, stagiul potențial se acordă numai persoanelor care au dreptul la pensie de invaliditate, indiferent de stagiul de cotizare.

Persoanelor care au realizat un stagiu de cotizare ca nevăzător sau în condiții de handicap preexistent calității de asigurat li se acordă un stagiu potențial, determinat ca diferență între stagiile de cotizare cerute și stagiile de cotizare realizate până la data acordării pensiei de invaliditate (art. 76)[1].

Pensionarii de invaliditate încadrați în gradul I de invaliditate au dreptul, în afara pensiei, la o indemnizație pentru însoțitor, în cuantum fix.

Cuantumul indemnizației pentru însoțitor reprezintă 80% din valoarea unui punct de pensie.

Indemnizația pentru însoțitor se suportă de la bugetul de stat (art. 77).

Pensionarii de invaliditate sunt supuși revizuirii medicale periodic, în funcție de afecțiune, la intervale cuprinse între un an și 3 ani, până la împlinirea vârstelor standard

[1] Art. 76 a fost modificat prin Legea nr. 37/2013 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 131 din 12 martie 2013).

de pensionare, la termenele stabilite de medicul expert al asigurărilor sociale sau, după caz, de către comisiile centrale de expertiză medico-militară.

După fiecare revizuire medicală, medicul expert al asigurărilor sociale, respectiv comisiile centrale de expertiză medico-militară emit o nouă decizie medicală asupra capacității de muncă, prin care se stabilește, după caz:

a) menținerea în același grad de invaliditate;

b) încadrarea în alt grad de invaliditate;

c) redobândirea capacității de muncă.

Dreptul la pensie de invaliditate se modifică sau încetează începând cu luna următoare celei în care s-a emis decizia medicală asupra capacității de muncă, emisă în urma revizuirii medicale.

Neprezentarea, din motive imputabile pensionarului, la revizuirea medicală atrage suspendarea plății pensiei începând cu luna următoare celei în care era prevăzută revizuirea medicală sau, după caz, încetarea plății pensiei, în condițiile legii.

Revizuirea medicală se poate efectua și la cererea pensionarilor, dacă starea sănătății lor s-a îmbunătățit sau, după caz, s-a agravat.

Decizia medicală asupra capacității de muncă emisă la revizuirea medicală urmează aceleași proceduri de contestare și soluționare, ca și în cazul stabilirii gradului[1] (art. 78).

Nu mai sunt supuși revizuirii medicale pensionarii de invaliditate care:

a) prezintă invalidități care afectează ireversibil capacitatea de muncă;

b) au împlinit vârstele standard de pensionare;

c) au vârsta mai mică cu până la 5 ani față de vârsta standard de pensionare și au realizat stagiile complete de cotizare.

Constatarea situațiilor prevăzute la lit. a) se face numai cu avizul Institutului Național de Expertiză Medicală și Recuperarea Capacității de Muncă (art. 79)[2].

Institutul Național de Expertiză Medicală și Recuperarea Capacității de Muncă, centrele regionale de expertiză medicală a capacității de muncă pot convoca pentru expertizare pensionarul de invaliditate. Concluziile expertizării sunt obligatorii și definitive.

Neprezentarea la Institut, la centrele regionale sau la comisiile centrale de expertiză, din motive imputabile pensionarului, atrage suspendarea plății pensiei.

Suspendarea plății se face începând cu luna următoare celei în care neprezentarea s-a comunicat către casa teritorială de pensii sau către casa de pensii sectorială, după caz (art. 80).[3]

Pensionarii de invaliditate, cu excepția celor care nu mai sunt supuși revizuirii medicale, sunt obligați să urmeze programele recuperatorii întocmite de medicul expert al asigurărilor sociale care a emis decizia medicală asupra capacității de muncă, în vederea reintegrării socioprofesionale.

Neîndeplinirea, din motive imputabile pensionarului, a obligației atrage suspendarea plății pensiei începând cu luna următoare constatării.

Casele teritoriale de pensii și casele de pensii sectoriale efectuează controlul asupra respectării programelor recuperatorii, pe baza normelor metodologice emise.

---

[1] A se vedea art. 71 din Legea nr. 263/2010.

[2] Art. 79 a fost modificat prin Ordonan□a de urgen□ă a Guvernului nr. 103/2017.

[3] Art. 80 a fost modificat prin Legea nr. 117/2018.

Suspendarea plății pensiei încetează cu luna următoare reluării sau, după caz, începerii programelor recuperatorii (art. 81).

La data îndeplinirii condițiilor pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă, pensia de invaliditate devine pensie pentru limită de vârstă.

În situația de mai sus se acordă, din oficiu, cuantumul cel mai avantajos.

Indemnizația pentru însoțitor se menține și pe durata acordării pensiei pentru limită de vârstă (art. 82).

§ 15. Pensia de urmaș

Este reglementată în favoarea copiilor și soțului supraviețuitor, dacă susținătorul decedat era pensionar sau îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii (art. 83).

Copiii au dreptul la pensie de urmaș:

a) până la vârsta de 16 ani;

b) dacă își continuă studiile într-o formă de învățământ organizată potrivit legii, până la terminarea acestora, fără a depăși vârsta de 26 de ani;

c) pe toată durata invalidității de orice grad, dacă aceasta s-a ivit în perioada în care se aflau în una dintre situațiile prevăzute la lit. a) sau b) (art. 84).

Soțul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaș pe tot timpul vieții, la împlinirea vârstei standard de pensionare, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin 15 ani.

În cazul în care durata căsătoriei este mai mică de 15 ani, dar de cel puțin 10 ani, cuantumul pensiei de urmaș cuvenit soțului supraviețuitor se diminuează cu 0,5% pentru fiecare lună, respectiv cu 6,0% pentru fiecare an de căsătorie în minus (art. 85).

Soțul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaș, indiferent de vârstă, pe perioada în care este invalid de gradul I sau II, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin un an.

Soțul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaș, indiferent de vârstă și de durata căsătoriei, dacă decesul soțului susținător s-a produs ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale și dacă nu realizează venituri lunare dintr-o activitate profesională pentru care asigurarea este obligatorie ori dacă acestea sunt mai mici de 35% din câștigul salarial mediu brut (art. 86).

Soțul supraviețuitor care nu îndeplinește condițiile legale beneficiază de pensie de urmaș pe o perioadă de 6 luni de la data decesului, dacă în această perioadă nu realizează venituri lunare dintr-o activitate profesională pentru care asigurarea este obligatorie sau dacă acestea sunt mai mici de 35% din câștigul salarial mediu brut (art. 87).

Soțul supraviețuitor care are în îngrijire, la data decesului susținătorului, unul sau mai mulți copii în vârstă de până la 7 ani, beneficiază de pensie de urmaș până la data împlinirii de către ultimul copil a vârstei de 7 ani, în perioadele în care nu realizează venituri lunare din activități dependente pentru care asigurarea este obligatorie sau dacă acestea sunt mai mici de 35% din câștigul salarial mediu brut (art. 88).

Pensia de urmaș se stabilește, după caz, din:

a) pensia pentru limită de vârstă aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul, în condițiile legii, susținătorul decedat;

b) pensia de invaliditate gradul I, în cazul în care decesul susținătorului a survenit înaintea îndeplinirii condițiilor pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă.

Cuantumul pensiei de urmaş se stabileşte procentual din punctajul mediu anual realizat de susţinător, aferent pensiei prevăzute mai sus, în funcţie de numărul urmaşilor îndreptăţiţi, astfel:

a) 50% – pentru un singur urmaş;

b) 75% – pentru 2 urmaşi;

c) 100% – pentru 3 sau mai mulţi urmaşi (art. 89).

Cuantumul pensiei de urmaş, în cazul orfanilor de ambii părinţi, se stabileşte prin însumarea drepturilor de pensie de urmaş, calculate după fiecare părinte(art. 90).

În cazul modificării numărului de urmaşi, pensia se recalculează(art. 91).

Copii şi soţul supravieţuitor care au dreptul la o pensie proprie şi îndeplinesc condiţiile pentru obţinerea pensiei de urmaş după susţinătorul decedat pot opta pentru cea mai avantajoasă pensie (art. 92).

Copii invalizi de orice grad şi soţul invalid de grad I şi II sunt expertizaţi, revizuiţi medical şi au obligaţia de a urma programele recuperatorii (art. 93).

§ 16. Calculul pensiilor

Cuantumul pensiei se determină prin înmulţirea punctajului mediu anual realizat de asigurat cu valoarea unui punct de pensie.

Valoarea punctului de pensie pentru anul 2019 stabilit prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 114/2018[1], este începând cu 1 ianuarie 2019 de 1100 lei. Începând cu 1 septembrie 2019 valoarea punctului de pensie se majorează cu 15% şi este de 1265 lei.

La determinarea cuantumului pensiei şi a cuantumului indemnizaţiei pentru însoţitor, fracţiunile de leu se întregesc la un leu în favoarea pensionarului (art. 94).

Punctajul mediu anual realizat de asigurat se determină prin împărţirea numărului de puncte rezultat din însumarea punctajelor anuale ale asiguratului la numărul de ani corespunzător stagiului complet de cotizare.

În situaţia persoanelor prevăzute la art. 56-59, la stabilirea punctajului mediu anual se iau în considerare stagiile de cotizare complete prevăzute la aceste articole.

Astfel, aceste persoane cu stagiile complete sunt:

– persoanele care au realizat un stagiu de cotizare de cel puţin 20 de ani în locurile de muncă în condiţii speciale din unităţile miniere, pentru personalul care îşi desfăşoară activitatea în subteran cel puţin 50% din timpul normal de muncă în luna respectivă sau activitate artistică ca, balerin, dansator, acrobat, jongler, clovn, călăreţ de circ, dresor de animale sălbatice, solist vocal de operă şi de operetă, instrumentist la instrumente de suflat, cascador. Stagiul complet de cotizare pentru aceste persoane este de 20 de ani;

– persoanele care au realizat un stagiu de cotizare de cel puţin 15 ani în zona I de expunere la radiaţii sau de cel puţin 17 ani în zona a II-a de expunere la radiaţii, în locurile de muncă în care au prestat activităţi de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare, zonele I şi II de expunere la radiaţii. Stagiul complet de cotizare este de 15 ani, în cazul celor care au desfăşurat activitate în zona I de expunere la radiaţii, respectiv de 17 ani, în cazul celor care au desfăşurat activitate în zona a II-a de expunere la radiaţii;

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1116 din 29 decembrie 2018.

– persoanele care au realizat un stagiu de cotizare în condiții de handicap grav, accentuat sau mediu; Stagiul de cotizare pentru aceste persoane este în funcție de gradul de handicap după cum urmează: asigurații cu handicap grav, o treme din stagiul general, complet de cotizare reglementat de lege, asigurații cu handicap accentuat, două treimi din stagiul general, complet de cotizare, pentru asigurații cu handicap mediu, stagiul general complet de cotizare;

– nevăzătorii, dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare.

În cazul persoanelor care *realizează stagii de cotizare în mai multe situații*, pentru care legea prevede stagii complete de cotizare diferite, punctajul mediu anual se determină prin *însumarea punctajelor medii anuale* calculate corespunzător stagiilor complete de cotizare, pentru fiecare dintre situațiile respective.

La calcularea punctajului mediu anual, a punctajului anual şi a punctajului lunar se utilizează 5 zecimale (art. 95).

Punctajul anual al asiguratului se determină prin împărțirea la 12 a sumei punctajelor lunare realizate în anul calendaristic respectiv.

Punctajul lunar se calculează prin raportarea câştigului salarial brut sau, după caz, a venitului lunar asigurat, care a constituit baza de calcul a contribuției de asigurări sociale, la câştigul salarial mediu brut din luna respectivă, comunicat de Institutul Național de Statistică.

În situația asiguraților care, în aceeaşi perioadă de timp, pe lângă veniturile de natura celor prevăzute de Codul fiscal pentru care se datorează contribuția de asigurări sociale, dovedesc şi venituri asigurate în baza unui contract de asigurare socială, la determinarea punctajului lunar se au în vedere veniturile lunare asigurate cumulate.

În situația asiguratului care contribuie la un fond de pensii administrat privat, punctajul lunar stabilit se corectează cu raportul dintre contribuția datorată la sistemul public de pensii şi contribuția prevăzută de lege pentru condiții normale de lucru.

Pentru lunile pentru care Institutul Național de Statistică încă nu a comunicat câştigul salarial mediu brut se utilizează, pentru întreaga lună, ultimul câştig salarial mediu brut comunicat (art. 96).

Pentru perioadele asimilate, la determinarea punctajului lunar al asiguratului se utilizează:

a) cuantumul pensiei de invaliditate, în situația în care a beneficiat de acesta pensie;

b) 25% din câştigul salarial mediu brut lunar din perioadele respective, în situația în care:

– a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora cu diplomă;

- a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat;

– a beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2006, de concediu pentru creşterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, de până la 3 ani;

c) cuantumul indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă, dacă a beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2005, de concediu pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de accident de muncă şi boli profesionale.

În cazul persoanelor care beneficiază de perioadele asimilate beneficiind de pensie de invaliditate şi care, în aceeaşi perioadă, obțin venituri pentru care se datorează contribuția

de asigurări sociale, la calculul punctajului lunar al asiguratului se iau în considerare, prin cumulare, aceste venituri şi cele stabilite pentru perioadele asimilate (art. 97).

Pentru *stagiul potențial*, acordat persoanelor în drept să obțină o pensie de invaliditate, *punctajul lunar* este de:

a) 0,70 puncte pentru gradul I de invaliditate;

b) 0,55 puncte pentru gradul II de invaliditate;

c) 0,35 puncte pentru gradul III de invaliditate.

Pentru perioadele în care persoana a fost şomer, la determinarea punctajului lunar se iau în considerare drepturile băneşti lunare acordate care au constituit baza de calcul a contribuției de asigurări sociale.

Se exceptează persoanele care beneficiază de plăți compensatorii, pentru care s-a achitat contribuția din bugetul asigurărilor pentru şomaj. În acest caz, la determinarea punctajului lunar se utilizează suma obținută în urma aplicării asupra drepturilor primite a raportului dintre cota de contribuție individuală de asigurări sociale şi cota de contribuție de asigurări sociale aprobată pentru locurile de muncă în condiții normale (art. 98)[1].

Pentru asigurații care au realizat stagiul minim de cotizare şi care contribuie la sistemul public de pensii după împlinirea vârstei standard de pensionare, punctajul lunar realizat în perioada respectivă se majorează cu 0,5%.

Majorarea punctajului lunar nu se acordă pentru perioadele în care se cumulează pensia cu venituri de natură salarială (art. 99)[2].

Persoanele care au desfăşurat activități în locuri de muncă încadrate în grupele I şi a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, cele care au desfăşurat activități în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite, condiții speciale sau alte condiții de muncă, potrivit legii, beneficiază de majorarea punctajelor lunare realizate în perioadele respective, după cum urmează:

a) cu 25% pentru perioadele în care au desfăşurat activități în locuri încadrate în grupa a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, sau în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite;

b) cu 50% pentru perioadele în care au desfăşurat activități în locuri încadrate în grupa I de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, sau în locuri de muncă încadrate în condiții speciale;

c) cu 50% pentru perioadele în care au desfăşurat activități în locuri încadrate în alte condiții de muncă (art. 100).

Începând cu anul 2021, valoarea punctului de pensie se majorează anual cu 100% din rata inflației, la care se adaugă 45% din creşterea reală a salariului mediu brut, realizate pe anul precedent. Procentul din creşterea reală a salariului mediu brut, luat în considerare la majorarea anuală a valorii punctului de pensie, se reduce gradual cu câte 5% în fiecare an.

Începând cu anul 2030, valoarea punctului de pensie se majorează anual cu 100% din rata inflației realizată pe anul precedent (art. 102)[3].

---

[1] Art. 98 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

[2] Art. 99 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2017.

[3] Art. 102 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 114/2018.

În cazul în care în carnetul de muncă, în carnetul de asigurări sociale sau în oricare alt act prevăzut de lege au fost înregistrate salarii pe oră ori salarii pe zi, salariile lunare se vor calcula prin înmulțirea salariilor orare sau, după caz, zilnice cu numărul mediu de ore pe lună, respectiv cu numărul mediu de zile lucrătoare pe lună din perioadele respective, astfel:

a) 25,5 zile (204 ore) pe lună, pentru perioadele anterioare datei de 1 ianuarie 1978;

b) 24,5 zile (196 ore) pe lună, pentru perioada 1 ianuarie 1978 - 1 martie 1990;

c) 23,6 zile (189 ore) pe lună, pentru perioada 1 martie 199030 septembrie 1990;

d) 21,25 zile (170 ore) pe lună, pentru perioada 1 octombrie 1990-1 ianuarie 1997;

e) 21,16 zile (169,33 ore) pe lună, pentru anul 1997;

f) 21,25 zile (170 ore) pe lună, pentru anul 1998;

g) 21,50 zile (172 ore) pe lună, pentru anul 1999;

h) 21,67 zile (173,36 ore) pe lună, pentru anul 2000;

i) 21,42 zile (171,36 ore) pe lună, pentru anul 2001;

j) 21,25 zile (170 ore) pe lună, pentru anul 2002;

k) pentru anul 2003 şi în continuare numărul mediu de zile şi, respectiv, de ore lucrătoare pe luni se vor calcula conform prevederilor Codului muncii, referitoare la zilele de sărbătoare legală.

În situațiile în care, pentru o anumită perioadă care constituie stagiu de cotizare, în carnetul de muncă sau în alte acte doveditoare nu sunt înregistrate drepturile salariale, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează salariul minim pe țară, în vigoare în perioada respectivă.

Fac excepție perioadele anterioare datei de 1 ianuarie 1963, pentru care, la determinarea punctajului mediu anual, se utilizează:

a) un punct pentru fiecare lună de stagiu de cotizare realizat în perioadele anterioare datei de 1 septembrie 1947, indiferent de nivelul drepturilor salariale înregistrate în carnetul de muncă sau dovedite ori pentru care în carnetul de muncă nu sunt înregistrate drepturile salariale;

b) un punct pentru fiecare lună de stagiu de cotizare realizat în perioadele cuprinse între data de 1 septembrie 1947 şi data de 31 decembrie 1962 şi pentru care în carnetul de muncă nu sunt înregistrate drepturile salariale şi nici nu sunt dovedite;

c) un punct pentru fiecare lună de stagiu de cotizare realizat în perioadele cuprinse între data de 1 septembrie 1947 şi data de 31 decembrie 1962, în situația în care, prin valorificarea drepturilor salariale din actele doveditoare, rezultă, pentru fiecare lună de stagiu de cotizare, un număr de puncte mai mic decât cel prevăzut la lit. b).

În situația în care, pentru perioade ulterioare datei de 31 august 1947, în documentele doveditoare sunt înregistrate drepturi salariale nedenominate, acestea vor fi denominate în funcție de reformele monetare.

Prevederile de mai sus se aplică pentru toate perioadele care constituie stagiu de cotizare în sistemul public de pensii, cu excepția perioadelor asimilate (art. 162).

SALARIUL MEDIU ANUAL[1]

Anul	Salariul mediu anual (lei)	
	Brut	Net
1938	168	-
1947	261	-
1948	293	-
1949	335	-
1950	366	337
1951	397	365
1952	403	370
1953	447	410
1954	487	456
1955	536	499
1956	593	549
1957	671	619
1958	747	684
1959	784	726
1960	854	802
1961	898	833
1962	947	880
1963	1.005	932
1964	1.046	965
1965	1.115	1.028
1966	1.179	1.083
1967	1.210	1.107
1968	1.248	1.139
1969	1.297	1.180
1970	1.434	1.289
1971	1.471	1.318
1972	1.498	1.339
1973	1.563	1.391
1974	1.663	1.471
1975	1.813	1.595
1976	1.964	1.712
1977	2.102	1.818
1978	2.344	2.011
1979	2.457	2.108
1980	2.602	2.238
1981	2.721	2.340
1982	2.936	2.525
1983	3.024	2.601
1984	3.224	2.773

[1] A se vedea anexa 7 din Legea nr. 263/2010.

IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Anul	Salariul mediu anual (lei)	
	Brut	Net
1985	3.285	2.827
1986	3.317	2.855
1987	3.337	2.872
1988	3.422	2.946
1989	3.538	3.063
1990	4.010	3.381
1991	9.207	7.460
1992	25.322	20.140
1993	76.452	59.717
1994	184.719	141.951
1995	275.825	211.373
1996	426.038	321.169
1997	843.316	632.086
1998	1.318.605	1.042.274
1999	1.921.754	1.522.878
2000	2.840.449	2.139.138
2001	4.220.357	3.019.424
2002	5.320.559	3.789.202
2003	6.637.868	4.839.648
2004	8.183.317	5.986.386
2005	968	746
2006	1.146	866
2007	1.396	1042
2008	1.761	1.309
2009	1.845	1.361
2010	1.902	1.391
2011	1.980	1.444
2012	2.063	1.507
2013	2.163	1.579
2014	2.298	1637
2015	2412	1713
2016	2681	1892
2017	3131	2334
2018	4162	2436
2019	4162	2436

Pentru persoanele asigurate în alte sisteme de asigurări sociale, integrate în sistemul asigurărilor sociale de stat, la determinarea punctajului se ia în calcul, după caz, *salariul minim pe economie*, venitul asigurat stipulat în contractul de asigurare la care s-a achitat contribuția de asigurări sociale sau salariul, inclusiv celelalte drepturi, înregistrate în carnetul de muncă.

UAIC IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

SALARIUL MINIM PE ȚARĂ

Anul	Începând cu ziua, luna	Salariul minim (lei)	Actul normativ prin care s-a stabilit
1949		166	
1950		166	
1951		166	
1952		166	
1953		166	
1954		166	
1955		220	
1956		220	
1957	1 mai	220 350	
1958		350	
1959	1 august	350 400	
1960		400	
1961	1 decembrie	400 475	
1962		475	
1963		475	
1964		475	
1965	1 septembrie	475 550	
1966		550	
1967	1 august	550 700	
1968		700	
1969		700	
1970	1 martie 1 mai	700 750 800	
1971		800	
1972	1 septembrie	800 1.000	
1973		1.000	
1974	1 august	1.000 1.140	
1975	1 iulie	1.140 1.200	
1976		1.200	
1977		1.200	
1978		1.200	
1979	1 august	1.200 1.425	
1980		1.425	
1981		1.425	
1982		1.425	
1983	1 septembrie	1.425 1.500	
1984		1.500	
1985		1.500	

UAIC IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Anul	Începând cu ziua, luna	Salariul minim (lei)	Actul normativ prin care s-a stabilit
1986		1.500	
1987		1.500	
1988	1 iulie	1.500 2.000	
1989		2.000	
1990		2.000	
1991		2.000	
	1 martie	3.150	Hotărârea Guvernului nr. 133/1991
	1 aprilie	4.675	Hotărârea Guvernului nr. 219/1991
	1 mai	5.975	Hotărârea Guvernului nr. 219/1991
	1 septembrie	6.775	Hotărârea Guvernului nr. 579/1991
	1 noiembrie	7.000	Hotărârea Guvernului nr. 780/1991
1992	1 ianuarie	8.500	Hotărârea Guvernului nr. 19/1992
	1 martie	9.150	Hotărârea Guvernului nr. 149/1992
	1 mai	11.200	Hotărârea Guvernului nr. 218/1992
	1 septembrie	12.920	Hotărârea Guvernului nr. 499/1992
	1 noiembrie	15.215	Hotărârea Guvernului nr. 774/1992
1993	1 ianuarie	16.600	Hotărârea Guvernului nr. 94/1993
	1 martie	17.600	Hotărârea Guvernului nr. 124/1993
	1 mai	30.000	Hotărârea Guvernului nr. 208/1993
	1 octombrie	40.200	Hotărârea Guvernului nr. 586/1993
	1 decembrie	45.000	Hotărârea Guvernului nr. 683/1993
1994		45.000	
	15 martie	60.000	Hotărârea Guvernului nr. 90/1994
	1 iulie	65.000	Hotărârea Guvernului nr. 353/1994
1995	1 aprilie	65.000	
		75.000	Hotărârea Guvernului nr. 184/1995
1996		75.000	
	1 august	97.000	Hotărârea Guvernului nr. 594/1996
1997		97.000	
	1 februarie	150.000	Hotărârea Guvernului nr. 27/1997
	1 august	225.000	Hotărârea Guvernului nr. 468/1997
	1 octombrie	250.000	
1998	1 aprilie	350.000	Hotărârea Guvernului nr. 208/1998
1999	1 mai	450.000	Hotărârea Guvernului nr. 296/1999
2000		450.000	
	1 februarie	700.000	Hotărârea Guvernului nr. 101/2000
	1 decembrie	1.000.000	Hotărârea Guvernului nr. 1.166/2000
2001		1.000.000	
	1 martie	1.400.000	Hotărârea Guvernului nr. 231/2001
2002		1.400.000	
	1 martie	1.750.000	Hotărârea Guvernului nr. 1.037/2001
2003	1 ianuarie	2.500.000	Hotărârea Guvernului nr. 1.105/2002
2004	1 ianuarie	2.800.000	Hotărârea Guvernului nr. 1.515/2003
2005	1 ianuarie	3.100.000	Hotărârea Guvernului nr. 2.346/2004
	1 iulie	310 (RON)	
2006	1 ianuarie	330 (RON)	Hotărârea Guvernului nr. 1.766/2005
2007	1 ianuarie	390 (RON)	Hotărârea Guvernului nr. 1.825/2006
2008	1 ianuarie	500 (RON)	Hotărârea Guvernului nr. 1.507/2007
	1 octombrie	540 (RON)	Hotărârea Guvernului nr. 1.051/2008
2009	1 ianuarie	600 (RON)	Hotărârea Guvernului nr. 1.051/2008
2010	1 ianuarie	600 lei	Hotărârea Guvernului nr. 1.051/2008

BCU IAȘI / CENTRALA UNIVERSITARĂ / LIBRARY

Anul	Începând cu ziua, luna	Salariul minim (lei)	Actul normativ prin care s-a stabilit
2011	1 ianuarie	670 lei	Hotărârea Guvernului nr. 1193/2010
2012	1 ianuarie	700 lei	Hotărârea Guvernului nr. 1225/2011
2013	1 februarie 1 iulie	750 lei 800 lei	Hotărârea Guvernului nr. 23/2013
2014	1 ianuarie 1 iulie	850 lei 900 lei	Hotărârea Guvernului nr. 871/2013
2015	1 ianuarie 1 iulie	975 lei 1050 lei	Hotărârea Guvernului nr. 1.091/2014

Pentru fiecare an util realizat în cadrul fostelor unități agricole cooperatiste, precum și pentru fiecare an de contribuție realizat de țăranii cu gospodărie individuală din zonele necooperativizate, punctajul anual este 0,57255 puncte.

Pentru perioadele de contribuție realizate, la determinarea punctajului lunar se ia în calcul venitul asigurat la care s-a plătit contribuția de asigurări sociale.

Pentru perioadele de stagiu de cotizare la determinarea punctajului lunar se ia în calcul cuantumul ajutorului (art. 163).

Pentru perioadele necontributive care, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, au constituit vechime în muncă utilă la pensie, la determinarea punctajului lunar al persoanei se utilizează salariul minim pe economie, brut sau net, după caz, sau salariul de bază minim brut pe țară din perioadele respective.

Pentru perioadele asimilate realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, la determinarea punctajului lunar se utilizează salariul minim pe economie, brut sau net, după caz, sau salariul de bază minim brut pe țară din perioadele respective.

Pentru perioadele recunoscute ca vechime în muncă, potrivit prevederilor Decretului-lege nr. 118/1990, la determinarea punctajului lunar al persoanei se utilizează 1,5 salarii minime pe economie, brute sau nete, după caz, din perioadele respective.

În situațiile de mai sus, în care persoana a realizat și stagii de cotizare, la determinarea punctajului lunar al acesteia se utilizează salariul lunar, brut sau net, după caz, avut în perioadele respective, dacă acesta este mai mare decât 1,5 salarii minime pe economie.

Pentru perioadele asimilate, realizate în intervalul cuprins între data de 1 aprilie 2001 și data intrării în vigoare a noi legi a pensiilor, la calculul punctajului lunar se utilizează, după caz:

a) cuantumul pensiei de invaliditate;

b) 25% din salariul mediu brut lunar pe economie (art. 164).

La determinarea punctajelor lunare, pentru perioadele anterioare datei de 1 aprilie 2001, se utilizează salariile brute sau nete, după caz, în conformitate cu modul de înscriere a acestora în carnetul de muncă, astfel:

a) salariile brute, până la data de 1 iulie 1977;

b) salariile nete, de la data de 1 iulie 1977 până la data de 1 ianuarie 1991;

c) salariile brute, de la data de 1 ianuarie 1991.

La determinarea punctajelor lunare, pe lângă salariile amintite mau sus se au în vedere și sporurile cu caracter permanent care, după data de 1 aprilie 1992, au făcut parte

din baza de calcul a pensiilor conform legislației anterioare și care sunt înscrise în carnetul de muncă sau sunt dovedite cu adeverințe eliberate de unități.

Sporul de vechime care se utilizează la stabilirea punctajelor lunare este următorul:

a) perioada 1 martie 1970-1 septembrie 1983:
– 3% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 5-10 ani;
– 5% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 10-15 ani;
– 7% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 15-20 ani;
– 10% pentru o vechime în muncă totală de peste 20 de ani;

b) perioada 1 septembrie 1983-1 aprilie 1992:
– 3% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 3-5 ani;
– 6% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 5-10 ani;
– 9% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 10-15 ani;
– 12% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 15-20 ani;
– 15% pentru o vechime în muncă totală de peste 20 de ani.

Pentru perioadele de după 1 aprilie 1992, sporul de vechime utilizat la stabilirea punctajelor lunare este cel înscris în carnetul de muncă sau în alte acte doveditoare.

Pentru perioadele anterioare anului 1938, precum și pentru perioada cuprinsă între 1939-1946 inclusiv, la stabilirea punctajului lunar se utilizează salariul mediu corespunzător anului 1938.

Pentru perioadele anterioare anului 1949 se utilizează salariul minim corespunzător anului 1949 (art. 165).

La determinarea punctajelor lunare, pentru perioada cuprinsă între 1 aprilie 2001 și Legea nr. 263/2010, se utilizează venitul brut lunar realizat care a constituit, baza de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale, așa cum acesta a fost înscris în declarația privind evidența nominală a asiguraților și a obligațiilor de plată către bugetul asigurărilor sociale de stat sau, după caz, în declarația de asigurare sau în contractul de asigurare socială (art. 166).

Asiguraţii care au contribuit la Fondul pentru pensia suplimentară cu 2%, 3%, respectiv 5%, beneficiază de o creștere a punctajului, determinat prin aplicarea următoarelor procente la punctajele lunare realizate în aceste perioade, astfel:

a) 16% pentru perioada 1 ianuarie 1967-1 ianuarie 1973;
b) 13% pentru perioada 1 ianuarie 1973-1 ianuarie 1978;
c) 14% pentru perioada 1 ianuarie 1978-1 iulie 1986;
d) 21% pentru perioada 1 iulie 1986-1 noiembrie 1990;
e) 15% pentru perioada 1 noiembrie 1990-1 aprilie 1991;
f) 14% pentru perioada 1 aprilie 1991-1 aprilie 1992;
g) 13% pentru perioada 1 aprilie 1992-1 ianuarie 1999;
h) 22% pentru perioada 1 ianuarie 1999-1 februarie 1999;
i) 17% pentru perioada de după 1 februarie 1999.

Asiguraţii care au contribuit cu 4% la Fondul pentru pensia suplimentară beneficiază de o creștere a punctajului, determinat prin aplicarea următoarelor procente la punctajele lunare realizate în aceste perioade, astfel:

a) 26% pentru perioada 1 iulie 1977-1 ianuarie 1978;
b) 28% pentru perioada 1 ianuarie 1978-1 iulie 1986 (art. 168).

Pensionarii sistemului public de pensii ale căror drepturi de pensie au fost stabilite potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, care au desfășurat activități în locuri

încadrate în grupa I şi/sau grupa a II-a de muncă, beneficiază de o creştere a punctajelor anuale realizate în aceste perioade, după cum urmează:

a) cu 50% pentru perioadele în care au desfăşurat activităţi în locuri încadrate în grupa I de muncă;

b) cu 25% pentru perioadele în care au desfăşurat activităţi în locuri încadrate în grupa a II-a de muncă.

De creşterea punctajelor anuale beneficiază şi persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 aprilie 2001-2 noiembrie 2008 inclusiv, numai în situaţiile în care, la determinarea punctajului mediu anual s-au utilizat stagiile complete de cotizare prevăzute de legislaţia în vigoare în perioada respectivă.

Pentru perioadele anterioare datei de 1 aprilie 2001, în care o persoană a fost asigurată simultan la două sau mai multe sisteme de asigurări sociale care au fost integrate în sistemul asigurărilor sociale de stat, la stabilirea punctajului, perioadele respective se iau în calcul o singură dată.

Pensionarii sistemului public de pensii ale căror drepturi de pensie au fost stabilite potrivit legislaţiei anterioare datei de 1 ianuarie 2011, care au desfăşurat activităţi în locuri de muncă încadrate în grupa I şi/sau grupa a II-a de muncă potrivit legislaţiei anterioare datei de 1 aprilie 2001, respectiv activităţi în locuri de muncă încadrate în condiţii deosebite şi/sau condiţii speciale, potrivit legii, beneficiază de o creştere a punctajelor anuale realizate în aceste perioade, după cum urmează:

a) cu 50% pentru perioadele în care au desfăşurat activităţi în locuri de muncă încadrate în grupa I de muncă sau în locuri de muncă încadrate în condiţii speciale;

b) cu 25% pentru perioadele în care au desfăşurat activităţi în locuri de muncă încadrate în grupa a II-a de muncă sau în locuri de muncă încadrate în condiţii deosebite.

Aceste majorari se aplică pensionarilor ale căror drepturi de pensie s-au deschis anterior datei de 1 ianuarie 2011 şi care, conform prevederilor legale în vigoare, nu au beneficiat de majorarea punctajelor anuale conform Ordonanţei de urgenţă a Guvernuluinr. 100/2008 pentru completarea Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii şi alte drepturi de asigurări sociale, art. 78^2 din Legea nr. 19/2000, de prevederile art. 169 din prezenta lege, precum şi de majorarea punctajului pentru perioadele realizate în condiţii speciale după data de 1 aprilie 2001.

În cazul persoanelor amintite mai sus, la numărul total de puncte realizate de acestea până la data prezentei recalculări se adaugă numărul de puncte corespunzător majorării rezultate în urma aplicării majorarilor, la determinarea punctajului mediu anual utilizându-se stagiile complete de cotizare prevăzute de lege, corespunzătoare fiecărei situaţii.

În situaţia în care, în urma aplicării majorarilor, rezultă un punctaj mediu anual mai mic, se menţine punctajul mediu anual şi cuantumul aferent aflat în plată sau cuvenit la data recalculării (art. 169^1).

Pentru perioadele anterioare datei de 1 aprilie 2001, în care o persoană a fost asigurată simultan la sistemul de asigurări sociale şi pensii pentru agricultori, sistemul apărării naţionale, ordinii publice şi siguranţei naţionale şi la sistemul de asigurări sociale de stat, la stabilirea punctajului se cumulează veniturile asigurate din perioadele respective.

Pentru perioadele ulterioare datei de 1 aprilie 2001, în care o persoană a fost asigurată simultan la sistemul public de pensii și la sistemul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, după caz, la stabilirea pensiei se iau în considerare toate veniturile asigurate din perioadele respective (art. 172).

§ 17. Stabilirea și plata pensiilor

Pensia se acordă la cererea persoanei îndreptățite, a tutorelui sau a curatorului acesteia, a persoanei căreia i s-a încredințat sau i s-a dat în plasament copilul minor, după caz, depusă personal ori prin mandatar desemnat prin procură specială.

Cererea de pensionare, împreună cu actele prin care se dovedește îndeplinirea condițiilor, se depune, începând cu data îndeplinirii acestor condiții, la casa teritorială de pensii competentă, în a cărei rază domiciliază persoana. Pentru persoanele din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, cererea de pensionare, împreună cu actele prin care se dovedește îndeplinirea condițiilor, se depune, începând cu data îndeplinirii acestor condiții, la casa de pensii sectorială competentă, în funcție de ultimul loc de muncă.

În aplicarea instrumentelor juridice cu caracter internațional la care România este parte, persoanele domiciliate în străinătate pot transmite cererea prin care solicită pensie din sistemul public de pensii, împreună cu actele prin care se dovedește îndeplinirea condițiilor, la casa teritorială de pensii competentă, în funcție de ultimul loc în care au fost asigurate în România.

Cererea depusă, poate fi retrasă de persoana care a depus-o, până la emiterea deciziei de pensionare (art. 103)[1].

În sistemul public de pensii, pensiile se cuvin de la data îndeplinirii condițiilor, în funcție de categoria de pensie solicitată.

Pensiile se stabilesc prin decizie a casei teritoriale de pensii sau a casei de pensii sectoriale, după caz, și se acordă de la data înregistrării cererii.

În funcție de elementele specifice fiecărei categorii de pensie, pensiile se acordă și de la o altă dată, după cum urmează:

a) de la data încetării plății indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă sau, după caz, de la data încetării calității de asigurat, cu excepția asiguraților pe baza de contract, dacă cererea a fost înregistrată în termen de 30 de zile de la data emiterii deciziei medicale asupra capacității de muncă, în situația pensiei de invaliditate, acordate persoanei care, la data emiterii deciziei medicale, are calitatea de asigurat;

b) din prima zi a lunii următoare celei în care a avut loc decesul, dacă cererea a fost depusă în termen de 30 de zile de la data decesului, în situația pensiei de urmaș acordate persoanei al cărei susținător era pensionar, la data decesului;

c) de la data decesului, dacă cererea a fost înregistrată în termen de 30 de zile de la această dată, în situația pensiei de urmaș acordate persoanei al cărei susținător nu era pensionar, la data decesului;

[1] Art. 103 a fost modificat prin Ordonan□a de urgen□ă a Guvernului nr. 103/2017.

d) de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare, dacă cererea a fost înregistrată în termen de 30 de zile de la această dată, în situația pensiei de urmaș acordate persoanei care îndeplinește condițiile referitoare la vârsta standard de pensionare, ulterior decesului susținătorului (art. 104)[1].

În sistemul public, pensiile se plătesc de la data acordării, stabilită prin decizie a casei teritoriale de pensii sau a casei de pensii sectoriale, după caz, cu excepția pensiei anticipate și a pensiei anticipate parțiale, care se plătesc de la data încetării calității de asigurat (art. 105).

Admiterea sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie emisă de casa teritorială de pensii, respectiv de casa de pensii sectorială, în termen de 45 de zile de la data înregistrării cererii.

Decizia cuprinde temeiurile de fapt și de drept în baza cărora se admite sau se respinge cererea de pensionare.

În termen de 30 de zile de la comunicare, decizia de pensie poate fi anulată la cererea titularului.

Decizia casei teritoriale de pensii sau a casei de pensii sectoriale se comunică persoanei care a solicitat pensionarea, în termen de 5 zile de la data emiterii (art. 106).

În situația în care, ulterior stabilirii și/sau plății drepturilor de pensie, se constată diferențe între sumele stabilite și/sau plătite și cele legal cuvenite, casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială operează, din oficiu sau la solicitarea pensionarului, modificările ce se impun, prin decizie de revizuire.

Sumele rezultate se acordă sau se recuperează, după caz, în cadrul termenului general de prescripție, calculat de la data constatării diferențelor.

Pensia poate fi recalculată prin adăugarea veniturilor și/sau a stagiilor de cotizare, nevalorificate la stabilirea acesteia.

Pensionarii pentru limită de vârstă care, după data înscrierii la pensie, realizează stagiu de cotizare, pot solicita recalcularea pensiei.

Sumele rezultate se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată solicitarea (art. 107).

În sistemul public de pensii *plata pensiei se face lunar.*

Pensia se plătește personal titularului, tutorelui sau curatorului acestuia, persoanei căreia i s-a încredințat ori i s-a dat în plasament copilul urmaș sau, după caz, mandatarului desemnat prin procură specială (art. 108).

Plata pensiei se face, în funcție de opțiunea pensionarului, prin mandat poștal, în cont curent sau în cont de card, în condițiile stabilite prin convențiile încheiate între Casa Națională de Pensii Publice, casele de pensii sectoriale și Compania Națională „Poșta Română" - S.A. sau, după caz, între CNPP, casele de pensii sectoriale și bănci.

Casele teritoriale de pensii și casele de pensii sectoriale transmit lunar, la domiciliul beneficiarilor din România, prin Compania Națională „Poșta Română" - S.A., taloanele de plată a drepturilor, indiferent de modalitatea de plată pentru care au optat beneficiarii acestora (art. 109).

[1] Art. 104 a fost modificat prin Legea nr. 37/2013.

Cheltuielile cu transmiterea către beneficiari a drepturilor, precum şi cele cu transmiterea taloanelor de plată la domiciliul beneficiarilor din România se suportă din bugetele din care se finanțează drepturile respective şi se determină după cum urmează:

a) prin aplicarea unui procent asupra sumelor plătite, în situația în care achitarea drepturilor se face la domiciliul beneficiarilor;

b) prin stabilirea unui tarif, pentru un talon, în situația în care beneficiarii au optat pentru plata în cont curent sau în cont de card şi cărora li se transmite la domiciliu numai talonul de plată;

c) prin stabilirea unui comision bancar, negociabil, în situația în care plata drepturilor se face în cont curent sau în cont de card.

Procentul se stabileşte astfel încât cheltuielile totale de transmitere să nu depăşească 1% din valoarea totală a sumelor plătite.

Comisionul bancar se stabileşte astfel încât cheltuielile totale de transmitere să nu depăşească 0,15% din valoarea totală a sumelor plătite (art. 110).

Beneficiarii drepturilor băneşti stabilite de casele teritoriale de pensii şi de casele de pensii sectoriale, care nu au domiciliul în România, pot opta pentru transferul în străinătate al acestor drepturi.

Prestațiile de asigurări sociale cuvenite beneficiarilor stabiliți în străinătate, pot fi transferate în alte țări, în condițiile reglementate prin instrumente juridice cu caracter internațional la care România este parte, în moneda țărilor respective sau într-o altă monedă asupra căreia s-a convenit.

Cheltuielile generate de transferul în străinătate al prestațiilor de asigurări sociale, inclusiv comisioanele de schimb valutar, se suportă de beneficiar, cu excepția plăților care intră sub incidența Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 113/2009 privind serviciile de plată[1], în cazul acestora din urmă comisioanele fiind suportate, proporțional, de către beneficiar şi de către casele teritoriale de pensii, respectiv de către casele sectoriale de pensii.

Cheltuielile generate de transferul din străinătate al prestațiilor de asigurări sociale, cuvenite şi neîncasate, se suportă din bugetul asigurărilor sociale de stat (art. 111).

Procedurile referitoare la efectuarea operațiunilor de plată a drepturilor băneşti se aprobă prin ordine ale conducătorilor Casei Naționale de Pensii Publice şi ai caselor de pensii sectoriale (art. 112).

În sistemul public de pensii, *plata pensiei încetează* începând cu luna următoare celei în care a intervenit una dintre următoarele cauze:

a) pensionarul a decedat;

b) pensionarul nu mai îndeplineşte condițiile legale în temeiul cărora i-a fost acordată pensia;

c) pensionarul de invaliditate, pensionarul urmaş şi-au redobândit capacitatea de muncă;

d) au expirat 12 luni de la data la care pensionarul de invaliditate, pensionarul de urmaş nu s-a prezentat, din motive imputabile lui, la revizuirea medicală obligatorie;

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 685 din 12 octombrie 2009, modificată ulterior, inclusiv prin Legea nr. 147/2010 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 724 din 29 octombrie 2010).

e) au expirat 12 luni de la data la care pensionarul de invaliditate, pensionarul urmaş nu s-a prezentat, din motive imputabile lui, la convocarea obligatorie;

f) au expirat 12 luni de la data la care pensionarul de invaliditate, pensionarul urmaş nu a mai urmat programele recuperatorii;

g) copilul, beneficiar al unei pensii de urmaş, a împlinit vârsta de 26 de ani, cu excepţia situaţiei în care copii sunt invalizi;

h) pensionarul urmaş a fost condamnat, printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă, pentru infracţiunea de omor sau tentativă de omor, comisă asupra susţinătorului.

Modificările intervenite în starea civilă a persoanei, de natură să conducă la încetarea plăţii pensiei, se comunică de Ministerul Administraţiei şi Internelor, prin Direcţia pentru Evidenţa Persoanelor şi Administrarea Bazelor de Date.

Instanţele judecătoreşti au obligaţia să comunice, în scris, informaţiile de natură să conducă la încetarea plăţii pensiei, în termen de 10 zile de la data rămânerii definitive a hotărârii pronunţate în situaţia pensionarului urmaş care a fost condamnat, casei teritoriale de pensii, respectiv casei de pensii sectoriale în evidenţele căreia se află pensionarul condamnat (art. 113).

În sistemul public de pensii, *plata pensiei se suspendă* începând cu luna următoare celei în care a intervenit una dintre următoarele cauze:

a) pensionarul şi-a stabilit domiciliul pe teritoriul altui stat, cu care România a încheiat convenţie de reciprocitate în domeniul asigurărilor sociale, dacă, potrivit prevederilor acesteia, pensia se plăteşte de către celălalt stat;

b) pensionarul, beneficiar al unei pensii anticipate sau al unei pensii anticipate parţiale, se regăseşte în una dintre situaţiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I, II sau IV[1], cu excepţia consilierilor locali sau judeţeni;

c) pensionarul de invaliditate sau pensionarul urmaş nu se prezintă la revizuirea medicală obligatorie sau la convocarea Institutului Naţional de Expertiză Medicală şi

---

[1] Art. 6. În sistemul public de pensii sunt asigurate obligatoriu, prin efectul legii:

„I.

a) persoanele care desfăşoară activităţi pe bază de contract individual de muncă, inclusiv soldaţii şi gradaţii voluntari;

b) funcţionarii publici;

c) abrogat

d) persoanele care realizează venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, din drepturi de autor şi drepturi conexe definite potrivit art. 7 alin. (1) pct. 13[1] din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările şi completările ulterioare, precum şi din contracte/convenţii încheiate potrivit Codului civil."

Pct. II. Prevede persoanele care îşi desfăşoară activitatea în funcţii elective sau care sunt numite în cadrul autorităţii executive, legislative ori judecătoreşti, pe durata mandatului, precum şi membrii cooperatori dintr-o organizaţie a cooperaţiei meşteşugăreşti, ale căror drepturi şi obligaţii sunt asimilate, în condiţiile prezentei legi, cu cele ale persoanelor prevăzute la pct. I;

IV. persoanele care realizează, în mod exclusiv, un venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel puţin de 4 ori câştigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat şi care se află în una dintre situaţiile următoare:

a) administratori sau manageri care au încheiat contract de administrare ori de management;

b) membri ai întreprinderii individuale şi întreprinderii familiale;

c) persoane fizice autorizate să desfăşoare activităţi economice;

d) persoane angajate în instituţii internaţionale, dacă nu sunt asiguraţii acestora;

e) alte persoane care realizează venituri din activităţi profesionale.

Recuperare a Capacității de Muncă, a centrelor regionale de expertiză medicală a capacității de muncă sau a comisiilor centrale de expertiză medico-militară ale Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului Român de Informații;

d) pensionarul de invaliditate nu mai urmează programele recuperatorii, întocmite de medicul expert al asigurărilor sociale;

e) pensionarul de invaliditate, încadrat în gradul I sau II, se regăsește în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I, II sau IV, cu excepția consilierilor locali sau județeni;

f) pensionarul de invaliditate, încadrat în gradul III, se regăsește în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I sau II, depășind jumătate din programul normal de lucru al locului de muncă respectiv;

g) pensionarul urmaș, a împlinit vârsta de 16 ani și nu face dovada continuării studiilor;

h) soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii de urmaș, realizează venituri brute lunare pentru care asigurarea este obligatorie, dacă acestea sunt mai mari de 35% din câștigul salarial mediu brut;

i) soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii de urmaș, s-a recăsătorit;

j) soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii din sistemul public de pensii, optează pentru o altă pensie din același sistem, sau dintr-un alt sistem de asigurări sociale, neintegrat sistemului public de pensii;

j[1]) copiii militarilor, polițiștilor ori funcționarilor publici cu statut special în activitate sau în rezervă, mobilizați sau concentrați în unități militare, decedați ca urmare a unor acțiuni specifice, prin accidente, catastrofe sau alte asemenea evenimente intervenite în timpul și din cauza serviciului sau a unor misiuni și operații în afara teritoriului statului român, cărora li s-a deschis dreptul la pensie de urmaș în sistemul public de pensii, optează pentru o altă pensie, potrivit art. 55 alin. (11) din Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat.

În situația copilului, beneficiar al unei pensii de urmaș, care nu face dovada continuării studiilor, plata pensiei se suspendă începând cu data de 1 octombrie a anului în curs.

Suspendarea plății pensiei și/sau a indemnizației pentru însoțitor se poate face și la cererea pensionarului, situație în care suspendarea plății se face începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată cererea (art. 114)[1].

În sistemul public de pensii, *reluarea plății pensiei* se face, la cerere, după cum urmează:

a) începând cu luna următoare celei în care a fost înlăturată cauza care, potrivit legii, a dus la suspendarea plății pensiei, dacă cererea a fost depusă în termen de 30 de zile de la data la care cauza suspendării a fost înlăturată;

b) începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea, dacă depunerea acesteia s-a făcut după expirarea termenului prevăzut mai sus;

c) de la data începerii anului școlar, în situația în care suspendarea plății pensiei s-a făcut pentru ca pensionarul urmaș, a împlinit vârsta de 16 ani și nu a făcut dovada continuării studiilor (art. 115).

---

[1] Art. 114 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 177/2018.

Încetarea, suspendarea sau reluarea plății pensiei, precum şi orice modificare a drepturilor de pensie se fac prin decizie emisă de casele teritoriale de pensii, respectiv de casele de pensii sectoriale, în condițiile respectării regimului juridic al deciziei de înscriere la pensie (art. 116).

În sistemul public de pensii, *pot cumula pensia cu venituri provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie*, următoarele categorii de pensionari:

a) pensionarii pentru limită de vârstă;

b) nevăzătorii;

c) pensionarii de invaliditate gradul III, precum şi copiii, pensionari de urmaş, încadrați în gradul III de invaliditate;

d) copiii, pensionari de urmaş.

e) pensionarii care realizează venituri în calitate de consilieri locali sau județeni.

În sistemul public de pensii pot cumula pensia cu venituri realizate din activități dependente, indiferent de nivelul acestora, cu excepția celor realizate din contracte individuale de muncă sau sunt funcționari publici, ori desfăşoară activități în funcții elective sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătoreşti, pe durata mandatului, precum şi membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperației meşteşugăreşti, ale căror drepturi şi obligații sunt asimilate, următoarele categorii de pensionari:

a) pensionarii de invaliditate încadrați în gradul I sau II de invaliditate, precum şi pensionarii de urmaş încadrați în gradul I sau II de invaliditate;

b) pensionarii de invaliditate încadrați în gradul III de invaliditate, precum şi copiii, pensionari de urmaş, încadrați în gradul III de invaliditate;

c) pensionarii beneficiari ai unei pensii anticipate sau ai unei pensii anticipate parțiale;

d) soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii de urmaş.

În sistemul public de pensii, pensionarii pot cumula pensia cu venituri realizate din activități independente şi din drepturi de proprietate intelectuală, indiferent de nivelul acestora.

Soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii de urmaş, poate cumula pensia cu venituri din activități dependente, aflându-se în una dintre situațiile în care realizează venituri din contracte individuale de muncă sau sunt funcționari publici ori desfăşoară activități în funcții elective sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătoreşti, pe durata mandatului, precum şi membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperației meşteşugăreşti, ale căror drepturi şi obligații sunt asimilate, dacă acestea nu depăşesc 35% din câştigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat (art. 118)[1].

Pensionarii sistemului public de pensii sunt obligați să comunice casei teritoriale de pensii, respectiv casei de pensii sectoriale, în evidențele căreia se află, orice schimbare în situația proprie, de natură să conducă la modificarea condițiilor în funcție de care i-a fost stabilită sau i se plătește pensia, în termen de 15 zile de la data apariției acesteia (art. 119).

Sumele neîncasate de către pensionar, reprezentând pensia pe luna în care a avut loc decesul şi/sau, după caz, drepturi restante de pensie, cuvenite şi neîncasate până la deces,

[1] Art. 118 a fost modificat inclusiv prin Ordonan□a de urgen□ă a Guvernului nr. 18/2018.

se plătesc soțului supraviețuitor, copiilor, părinților sau, în lipsa acestora, celorlalți moștenitori, în condițiile dreptului comun.

Sumele pot fi solicitate în cadrul termenului general de prescripție (art. 120).

§ 18. Alte drepturi de asigurări sociale

În sistemul public de pensii, în afara pensiilor, se mai pot acorda, următoarele prestații:

a) *tratament balnear*, altul decât cel care, se suportă de la bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, pentru asigurați și pensionari;

b) *bilete de odihnă*, pentru asigurați;

c) *ajutor de deces*, în cazul decesului asiguratului, pensionarului sau unui membru al familiei unuia dintre aceştia (art. 121).

Acordarea prestațiilor privind *tratamentul balnear* se face prin atribuirea de bilete de tratament solicitanților îndreptățiți, în limita numărului de locuri asigurate în unități de tratament din proprietatea Casei Naționale de Pensii Publice, precum și a numărului de locuri contractate cu alte unități de profil și a sumelor alocate pentru această prestație prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

Asigurații și pensionarii sistemului public de pensii pot beneficia de tratament balnear, după cum urmează:

a) gratuit – pensionarii de invaliditate, în cadrul programului de recuperare întocmit de medicul expert al asigurărilor sociale;

b) cu suportarea de către beneficiar a unei contribuții băneşti – asigurații sistemului public de pensii și pensionarii, alții decât cei amintiți la lit. a).

Durata tratamentului balnear este de 12-18 zile.

Contravaloarea prestațiilor acordate și diferența dintre contravaloarea prestațiilor și contribuția bănească se suportă din bugetul asigurărilor sociale de stat.

Criteriile pe baza cărora se acordă bilete pentru tratament balnear, precum și nivelul contribuției băneşti individuale a asiguraților și a pensionarilor se aprobă anual, prin ordin comun al conducătorilor Casei Naționale de Pensii Publice și ai caselor de pensii sectoriale.

Locurile de tratament balnear se asigură în unitățile de tratament din proprietatea Casei Naționale de Pensii Publice și, în completare, prin contracte încheiate cu alte unități de profil. La încheierea contractelor se va ține seama de gradul de solicitare al stațiunii și de categoria de confort oferită, precum și de nivelul maxim al tarifelor, stabilit de Casa Națională de Pensii Publice și casele de pensii sectoriale, ce poate fi suportat din bugetul asigurărilor sociale de stat (art. 122).

Biletele de odihnă se pot acorda, asiguraților sistemului public de pensii care își desfășoară activitatea în instituțiile publice în care nu este reglementată constituirea fondului social, cu suportarea de către beneficiar a unei părți din costul biletului. Diferența până la costul integral al biletului de odihnă se suportă de la bugetul asigurărilor sociale de stat (art. 123).

În cazul decesului asiguratului sau al pensionarului, beneficiază de *ajutor de deces* o singură persoană care face dovada că a suportat cheltuielile ocazionate de deces și care

poate fi, după caz, soțul supraviețuitor, copilul, părintele, tutorele, curatorul sau, în lipsa acestora, oricare persoană care face această dovadă.

Dovada se poate face prin orice mijloc de probă admis de lege.

Cuantumul ajutorului de deces stabilit prin Legea nr. 3/2018 privind bugetul asigurărilor sociale de stat[1] şi nu poate fi mai mic decât valoarea câştigului salarial mediu brut, este în cazul:

a) asiguratului sau pensionarului, de 4162 lei;

b) unui membru de familie al asiguratului sau al pensionarului, de 2081 lei.

Asiguratul sau pensionarul beneficiază de ajutor de deces în cazul decesului unui membru de familie care nu era asigurat sau pensionar la data decesului.

Se consideră membru de familie:

a) soțul;

b) copiii proprii, copiii adoptați, copiii aflați în plasament familial sau cei încredințați spre creştere şi educare familiei, în vârstă de până la 18 ani sau, dacă îşi continuă studiile, până la terminarea acestora, fără a depăşi vârsta de 26 de ani, precum şi copiii incapabili de muncă, indiferent de vârstă, dacă şi-au pierdut capacitatea de muncă înaintea vârstelor menționate;

c) părinții şi bunicii oricăruia dintre soți (art. 126).

Ajutorul de deces se suportă din bugetul asigurărilor sociale de stat şi se acordă, la cerere, pe baza certificatului de deces.

Acordarea ajutorului de deces nu este condiționată de realizarea unui anumit stagiu de cotizare (art. 127).

Ajutorul de deces se achită în termen de 3 zile de la solicitare, după caz, de:

- instituția care gestionează bugetul asigurărilor pentru şomaj, în cazul decesului şomerului, respectiv al unui membru de familie al acestuia;

- casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială, în cazul decesului pensionarului sau al asiguratului, respectiv al unui membru de familie al acestuia (art. 129).[2]

El se *achită persoanei îndreptățite* sau *mandatarului desemnat*, prin procură specială, de către aceasta.

Ajutorul de deces poate fi solicitat, pe baza actelor justificative, în cadrul termenului general de prescripție, calculat de la data decesului.

Cuantumul ajutorului de deces solicitat se achită la nivelul cuvenit la data decesului.

§ 19. Răspunderea juridică

Încălcarea prevederilor legale atrage răspunderea materială, civilă, contravențională sau penală, după caz (art. 142).

---

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 5 din 3 ianuarie 2018.

[2] Art. 129 a fost modificat inclusiv prin Ordonan□a de urgen□ă a Guvernului nr. 103/2017.

Constituie contravenție următoarele fapte:

– nerespectarea prevederilor privind obligația comunicării modificărilor intervenite referitoare la condițiile de acordare a pensiei[1];

– calculul şi plata eronate ale ajutorului de deces de instituția care efectuează plata acestuia (art. 144)[2].

Contravențiile se sancționează după cum urmează cu amendă de la 500 lei la 1.000 lei (art. 145)[3].

Constatarea contravențiilor şi aplicarea sancțiunilor se fac de către organele de control ale Casei Naționale de Pensii Publice, prin casele teritoriale de pensii, de către personalul acestora, împuternicit în acest sens. (art. 146).[4]

Amenzile contravenționale, constituie venituri la bugetul asigurărilor sociale de stat (art. 147).

§ 20. Jurisdicţia asigurărilor sociale

Deciziile de pensie emise de casele teritoriale de pensii şi de casele de pensii sectoriale pot fi contestate, în termen de 30 de zile de la comunicare, la Comisia Centrală de Contestații.

Procedura de examinare a deciziilor supuse contestării reprezintă procedură administrativă prealabilă, obligatorie, fără caracter jurisdicțional.

Comisia Centrală de Contestații funcționează în cadrul Casei Naționale de Pensii Publice.

Deciziile de pensie necontestate în termen sunt definitive (art. 149).

Comisia Centrală de Contestații este organism de verificare, care examinează şi hotărăsc asupra deciziilor de pensie emise de casele teritoriale de pensii, şi urmăreşte aplicarea corectă a legislației referitoare la pensiile publice.

Termenul de soluționare a contestației este de 45 de zile de la data înregistrării acesteia (art. 150).

Hotărârile Comisiei Centrale de Contestații, se comunică persoanelor în cauză şi caselor teritoriale de pensii, în termen de 5 zile de la adoptare.

Ele pot fi atacate la instanța judecătorească competentă, în termen de 30 de zile de la comunicare.

Cele care nu au fost atacate la instanțele judecătoreşti în termenul legal sunt definitive (art. 151).

Jurisdicția asigurărilor sociale se realizează prin tribunale şi curți de apel (art. 152).

Tribunalele soluționează în primă instanță litigiile privind:

- modul de calcul şi de depunere a contribuției de asigurări sociale;
- modul de stabilire a dobânzilor şi penalităților de întârziere;

---

[1] A se vedea art. 119 din Legea nr. 263/2010.

[2] Art. 144 a fost modificat inclusiv prin Ordonan□a de urgen□ă a Guvernului nr. 103/2017

[3] Art. 145 a fost modificat inclusiv prin Ordonan□a de urgen□ă a Guvernului nr. 103/2017.

[4] Art. 146 a fost modificat inclusiv prin Ordonan□a de urgen□ă a Guvernului nr. 103/2017.

- înregistrarea, evidența și certificarea contribuției de asigurări sociale;
- hotărârile Comisiei Centrale de Contestații și ale comisiilor de contestații care funcționează în cadrul Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului Român de Informații privind deciziile de pensie;
- deciziile comisiilor medicale de contestații și ale comisiilor centrale de expertiză medico-militară ale Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului Român de Informații date în soluționarea contestațiilor privind deciziile medicale asupra capacității de muncă;
- modul de stabilire și de plată a pensiilor și a altor drepturi de asigurări sociale;
- plângerile împotriva proceselor-verbale de contravenție;
- deciziile de recuperare a sumelor încasate necuvenit cu titlu de prestații de asigurări sociale/alte drepturi prevăzute de legi speciale
- alte drepturi și obligații de asigurări sociale născute (art. 153)[1].

Cererile îndreptate împotriva Caselor Naționale de Pensii Publice, a caselor teritoriale de pensii având ca obiect drepturile de pensie, indemnizații și pensii de serviciu prevăzute prin legi cu caracter special, se adresează instanței în a cărei rază teritorială își are domiciliul reclamantul.

Celelalte cereri se adresează instanței în a cărei rază teritorială își are domiciliul sau sediul pârâtul (art. 154)[2].

Împotriva hotărârilor tribunalelor se poate face numai apel la curtea de apel competentă.

Hotărârile curților de apel, precum și hotărârile tribunalelor, neatacate cu apel în termen, sunt definitive (art. 157).

Cererile în fața oricăror organe sau instanțe, precum și toate actele procedurale în legătură cu litigiile, având ca obiect drepturi sau obligații de asigurări sociale, sunt scutite de taxă de timbru (art. 159).

În cazul sumelor încasate necuvenit cu titlu de prestații de asigurări sociale/alte drepturi prevăzute de legi speciale, casele teritoriale de pensii emit decizii de recuperare, prin care se stabilește în sarcina beneficiarilor obligația de restituire a acestor sume.

Sumele se stabilesc cu respectarea termenului general de prescripție de 3 ani. Decizia de recuperare a lor constituie titlu executoriu.

În cazul ajutorului de deces plătit necuvenit prin intermediul altor instituții, recuperarea sumelor se efectuează de instituția plătitoare a ajutorului de deces.

Debitele reprezentând prestații de asigurări sociale/alte drepturi prevăzute de legi speciale, mai mici de 40 lei, nu se mai urmăresc.

Sumele rămase nerecuperate după decesul beneficiarilor nu se mai urmăresc.

În cazul sumelor cu titlu de prestații de asigurări sociale/alte drepturi prevăzute de legi speciale virate din eroare, ulterior decesului, în contul bancar al titularului, eroare determinată de necomunicarea, până la data efectuării viramentului, prin orice mijloace, către casa teritorială de pensii a cauzei de încetare a plății drepturilor, aceasta are

[1] Art. 153 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 177/2018.
[2] Art. 154 a fost modificat inclusiv prin Ordonan□a de urgen□ă a Guvernului nr. 103/2017.

obligația de a efectua demersuri în vederea identificării persoanei care a încasat sumele respective.

În situația în care, în urma demersurilor efectuate, persoana care a încasat necuvenit prestația nu poate fi identificată în termen de 3 ani de la data decesului titularului dreptului, suma încasată necuvenit nu se mai urmărește (art. 179)[1].

Sumele încasate necuvenit cu titlu de prestații de asigurări sociale, ca urmare a unei infracțiuni săvârşite de beneficiar, se recuperează de la acesta, de la data primei plăți a sumelor necuvenite, plus dobânzile aferente, până la recuperarea integrală a prejudiciului.

Sumele stabilite, rămase nerecuperate de la asigurații decedați, nu se mai urmăresc (art. 180).

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

[1] Art. 179 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 177/2018.

CAPITOLUL VI
PENSIILE SPECIALE

§ 1. Pensiile speciale ale militarilor, poliţiştilor şi funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei

Pensiile militare de stat sunt reglementate prin Legea nr. 223/2015[1]. Ea se aplică militarilor, poliţiştilor şi funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare (art. 1).

Principiile de bază ale sistemului pensiilor militare de stat sunt următoarele:

a) *principiul unicităţii*, potrivit căruia statul organizează şi garantează sistemul de pensii militare de stat bazat pe aceleaşi norme de drept, pentru toţi participanţii la acesta;

b) *principiul egalităţii*, prin care se asigură tuturor participanţilor la sistemul de pensii militare de stat un tratament nediscriminatoriu între persoane aflate în aceeaşi situaţie juridică, în ceea ce priveşte drepturile şi obligaţiile prevăzute de lege;

c) *principiul imprescriptibilităţii*, potrivit căruia dreptul la pensie nu se prescrie;

d) *principiul incesibilităţii*, potrivit căruia dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parţial;

e) *principiul autonomiei*, bazat pe organizarea, conducerea şi administrarea, de sine stătătoare, a sistemului pensiilor militare de stat de către instituţiile din domeniul apărării naţionale, ordinii publice şi securităţii naţionale;

f) *principiul recunoştinţei* faţă de loialitatea, sacrificiile şi privaţiunile suferite de militari, poliţişti şi funcţionari publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare şi familiile acestora pe timpul carierei (art. 2).

Termenii şi expresiile de mai jos au următoarea semnificaţie:

a) *militar* - cadrul militar, astfel cum este definit de Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, soldatul şi gradatul profesionist, aşa cum sunt definiţi de Legea nr. 384/2006 privind statutul soldaţilor şi gradaţilor profesionişti, militarul angajat pe bază de contract, jandarmul angajat pe bază de contract, precum şi preotul militar, aşa cum este definit de Legea nr. 195/2000 privind constituirea şi organizarea clerului militar;

b) *poliţist* - funcţionarul public cu statut special, astfel cum este definit de Legea nr. 360/2002 privind Statutul poliţistului;

c) *funcţionar public cu statut special* - funcţionarul public cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare încadrat în Ministerul Justiţiei sau în unităţi subordonate acestuia, astfel cum este definit de Legea nr. 293/2004 privind Statutul funcţionarilor publici cu statut special din Administraţia Naţională a Penitenciarelor;

d) *pensionar militar* - persoana definită la lit. a)-c), care beneficiază de pensie militară de stat în condiţiile prezentei legi;

---

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 556 din 27 iulie 2015, modificată prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 96/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 963 din 14 noiembrie 2018).

e) *vechimea în serviciu* - perioada în care o persoană din sistemul de apărare națională, ordine publică și securitate națională s-a aflat în una dintre următoarele situații:

1. a avut calitatea de cadru militar/polițist/funcționar public cu statut special, în activitate;

2. a avut calitatea de militar angajat pe bază de contract/jandarm angajat cu contract/polițist de frontieră angajat cu contract/soldat și gradat voluntar/soldat și gradat profesionist;

3. a îndeplinit serviciul militar ca militar în termen, militar cu termen redus, elev sau student al unei instituții militare de învățământ din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională pentru formarea cadrelor militare/polițiștilor/funcționarilor publici cu statut special, cu excepția învățământului liceal;

4. a fost concentrată sau mobilizată ca rezervist;

5. a fost în captivitate;

6. a îndeplinit activități pastoral-misionare, duhovnicești și religioase, în calitate de preot ori ca preot militar în instituțiile din sistemul de apărare națională, ordine publică și securitate națională, prin încheierea unui contract individual de muncă;

f) *vechime cumulată* - perioadele de timp recunoscute ca vechime în serviciu, vechime în muncă, stagiu de cotizare sau perioade asimilate în vederea obținerii unei pensii în condițiile legii;

g) *vechime efectivă* - vechimea prevăzută la lit. f), care nu cuprinde sporurile acordate pentru activitatea desfășurată în condiții deosebite, speciale sau alte condiții de muncă, respectiv grupa I și/sau a II-a de muncă;

h) *stagiu potențial* - perioada de timp prevăzută de prezenta lege acordată la calculul pensiei de invaliditate, ca o creditare pentru vechimea nerealizată din cauza afecțiunilor invalidante;

i) *stagiu de cotizare* - perioada în care persoanele prevăzute la lit. a)-c) au datorat/plătit contribuții de asigurări sociale de stat în sistemul public de pensii;

j) *vârstă standard de pensionare* - vârsta stabilită de prezenta lege, la care se poate obține pensie pentru limită de vârstă, în condițiile legii, precum și vârsta din care se operează reducerile prevăzute de lege;

k) *case de pensii sectoriale* - casele de pensii care funcționează în subordinea Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului Român de Informații, care îndeplinesc atribuțiile prevăzute de prezenta lege și funcționează cu respectarea legislației în vigoare privind protecția informațiilor clasificate în instituțiile din sistemul național de apărare națională, ordine publică și securitate națională;

l) *solda/salariu lunar net* - solda/salariul lunar brut din care se deduce contribuția individuală la bugetul de stat, contribuția individuală la bugetul asigurărilor sociale de sănătate și impozitul pe venit, potrivit legislației în vigoare;

m) *pensia netă* - pensia militară de stat stabilită în cuantum brut din care se deduce impozitul pe venit, potrivit legislației în vigoare. (art. 3)[1].

Sistemul pensiilor militare de stat acoperă riscurile activității specifice sistemului de apărare, ordine publică și securitate națională, interzicerea sau restrângerea exercițiului

[1] Articol modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 59/2017.

unor drepturi şi libertăţi din Constituţia României, precum şi pierderile de venituri datorate invalidităţii, bătrâneţii sau decesului (art. 4).

Ministerul Apărării Naţionale, Ministerul Afacerilor Interne şi Serviciul Român de Informaţii asigură aplicarea reglementărilor referitoare la pensiile militare de stat şi alte drepturi de asigurări sociale ale militarilor, poliţiştilor şi funcţionarilor publici cu statut special şi exercită controlul aplicării acestora.

Fondurile necesare pentru plata pensiilor militare de stat şi a altor drepturi de asigurări sociale cuvenite pensionarilor militari se asigură de la bugetul de stat, prin bugetele instituţiilor (art. 5).

Administrarea sistemului pensiilor militare de stat se realizează prin case de pensii sectoriale (art. 6).

În sistemul pensiilor militare de stat, evidenţa drepturilor de pensii militare de stat şi a drepturilor de asigurări sociale se realizează pe baza codului numeric personal, dacă legea nu prevede altfel.

Datele cu caracter personal actualizate pentru toţi cetăţenii români, cetăţenii Uniunii Europene, ai statelor membre ale Spaţiului Economic European, ai Confederaţiei Elveţiene şi pentru străinii care au înregistrat rezidenţa/şederea în România, pentru care casele de pensii sectoriale stabilesc drepturile de pensie şi întocmesc documentaţii de plată şi/sau efectuează plata pensiilor şi a altor drepturi de asigurări sociale sunt furnizate acestora, gratuit, de către Ministerul Afacerilor Interne, prin Direcţia pentru Evidenţa Persoanelor şi Administrarea Bazelor de Date.

Acestea sunt furnizate gratuit, la cererea caselor de pensii sectoriale, de către autorităţile, instituţiile publice sau orice altă instituţie care deţine astfel de informaţii (art. 7).

Cheltuielile, în sistemul pensiilor militare de stat, acoperă contravaloarea pensiilor militare de stat şi a altor drepturi de asigurări sociale, sumele necesare organizării şi funcţionării sistemului pensiilor militare de stat şi a altor prestaţii prevăzute de lege (art. 8).

Condiţiile de muncă în care se desfăşoară activitatea militarilor, poliţiştilor şi funcţionarilor publici cu statut special pot fi:

a) normale;
b) deosebite;
c) speciale;
d) alte condiţii (art. 9).

Militarii, poliţiştii şi funcţionarii publici cu statut special detaşaţi în afara instituţiei din care fac parte beneficiază de condiţiile de muncă specifice funcţiilor din care au fost detaşaţi sau funcţiilor asimilate/similare, după caz (art. 10).

Încadrarea locurilor de muncă în condiţii deosebite, speciale şi alte condiţii se realizează pe baza criteriilor şi metodologiei de încadrare prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1.294/2001 privind stabilirea locurilor de muncă şi activităţilor cu condiţii deosebite, condiţii speciale şi alte condiţii, specifice pentru cadrele militare în activitate, şi de Hotărârea Guvernului nr. 1.822/2004 privind stabilirea locurilor de muncă şi activităţilor cu condiţii deosebite, speciale şi alte condiţii, specifice pentru poliţişti.

Prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1.294/2001, aplicabile militarilor din cadrul Ministerului Justiţiei, se aplică şi funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare.

Prevederile privind încadrarea în condiții deosebite, speciale şi alte condiții sunt aplicabile şi militarilor, polițiştilor şi funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare care au trecut în rezervă/retragere, respectiv au încetat deja raporturile de serviciu (art. 11).

În sistemul pensiilor militare de stat se acordă următoarele *drepturi*:

a) pensii militare de stat;

b) alte drepturi de asigurări sociale (art. 12).

Militarii, polițiştii şi funcționarii publici cu statut special pot beneficia de o singură pensie militară de stat.

În sistemul pensiilor militare de stat se acordă următoarele *categorii de pensii*:

a) pensia de serviciu;

b) pensia de invaliditate;

c) pensia de urmaș.

Pensia de serviciu poate fi:

a) pentru limită de vârstă;

b) anticipată;

c) anticipată parțială (art. 15).

Au dreptul la *pensie de serviciu pentru limită de vârstă* militarii, polițiştii şi funcționarii publici cu statut special, în activitate, care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

a) au împlinit vârsta standard de pensionare pentru limită de vârstă;

b) au o vechime efectivă de cel puțin 25 de ani, din care cel puțin 15 ani reprezintă vechimea în serviciu.

Vârsta standard de pensionare pentru limită de vârstă, *este de 60 de ani*. Atingerea acestei vârste se realizează prin creşterea vârstelor standard de pensionare, conform eşalonării prevăzute în anexa la lege (art. 16).

Au dreptul la *pensie de serviciu anticipată* militarii, polițiştii şi funcționarii publici cu statut special, în activitate, care îndeplinesc cumulativ condițiile de vechime, au împlinit vârsta standard de pensionare pentru limită de vârstă diminuată cu 5 ani şi se află în una dintre următoarele situații:

a) sunt trecuți în rezervă ori au încetat raporturile de serviciu ca urmare a reorganizării unor unități şi a reducerii unor funcții din statele de organizare, precum şi pentru alte motive sau nevoi ale instituțiilor din domeniul apărării naționale, ordinii publice şi securității naționale;

b) sunt trecuți în rezervă sau direct în retragere ori au încetat raporturile de serviciu ca urmare a clasării ca inapt sau apt limitat pentru serviciul militar/serviciu de către comisiile de expertiză medico-militară.

La acordarea pensiei de serviciu anticipate, diminuarea vârstei standard de pensionare cu 5 ani nu poate fi cumulată cu nicio altă reducere (art. 17).

Au dreptul la *pensie de serviciu anticipată parțială* militarii, polițiştii şi funcționarii publici cu statut special, în activitate, care au o vechime efectivă de minimum 20 de ani, dintre care cel puțin 10 ani vechime în serviciu, şi care se află în una dintre următoarele situații:

a) sunt trecuți în rezervă ori au încetat raporturile de serviciu, ca urmare a reorganizării unor unități şi a reducerii unor funcții din statele de organizare, precum şi pentru

alte motive sau nevoi ale instituțiilor din domeniul apărării naționale, ordinii publice și securității naționale;

b) sunt trecuți în rezervă sau direct în retragere ori au încetat raporturile de serviciu ca urmare a clasării ca inapt sau apt limitat pentru serviciul militar/serviciu de către comisiile de expertiză medico-militară.

Cuantumul pensiei anticipate parțiale se calculează pentru numărul anilor de vechime în serviciu, la care se adaugă sporurile acordate.

La împlinirea vârstei standard de pensionare, pensia de serviciu anticipată parțială devine pensie de serviciu pentru limită de vârstă, iar cuantumul pensiei militare se recalculează prin raportare la vechimea cumulată calculată la data trecerii în rezervă ori a încetării raporturilor de serviciu (art. 18).

Militarii, polițiștii și funcționarii publici cu statut special, care la data trecerii în rezervă ori a încetării raporturilor de serviciu nu îndeplinesc condițiile de acordare a unei pensii de serviciu, dar au o vechime în serviciu de cel puțin 10 ani, beneficiază de pensie de serviciu la împlinirea vârstei standard de pensionare pentru limită de vârstă, pentru numărul anilor de vechime în serviciu, la care se adaugă sporurile acordate(art. 19).

La împlinirea vârstei pentru obținerea pensiei militare de serviciu pentru limită de vârstă, pensia de serviciu anticipată devine, din oficiu, pensie de serviciu pentru limită de vârstă (art. 20).

VÂRSTA STANDARD

de pensionare pentru militari, polițiști și funcționari publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și securității naționale

Luna și anul nașterii	**Luna și anul pensionării**	**Vârsta standard de pensionare (ani/luni)**
Octombrie 1959	Ianuarie 2016	56/3
Noiembrie 1959	Februarie 2016	56/3
Decembrie 1959	Martie 2016	56/3
Ianuarie 1960	Mai 2016	56/4
Februarie 1960	Iunie 2016	56/4
Martie 1960	Iulie 2016	56/4
Aprilie 1960	Septembrie 2016	56/5
Mai 1960	Octombrie 2016	56/5
Iunie 1960	Noiembrie 2016	56/5
Iulie 1960	Ianuarie 2017	56/6
August 1960	Februarie 2017	56/6
Septembrie 1960	Martie 2017	56/6
Octombrie 1960	Mai 2017	56/7
Noiembrie 1960	Iunie 2017	56/7
Decembrie 1960	Iulie 2017	56/7
Ianuarie 1961	Septembrie 2017	56/8

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta standard de pensionare (ani/luni)
Februarie 1961	Octombrie 2017	56/8
Martie 1961	Noiembrie 2017	56/8
Aprilie 1961	Ianuarie 2018	56/9
Mai 1961	Februarie 2018	56/9
Iunie 1961	Martie 2018	56/9
Iulie 1961	Mai 2018	56/10
August 1961	Iunie 2018	56/10
Septembrie 1961	Iulie 2018	56/10
Octombrie 1961	Septembrie 2018	56/11
Noiembrie 1961	Octombrie 2018	56/11
Decembrie 1961	Noiembrie 2018	56/11
Ianuarie 1962	Ianuarie 2019	57/0
Februarie 1962	Februarie 2019	57/0
Martie 1962	Martie 2019	57/0
Aprilie 1962	Mai 2019	57/1
Mai 1962	Iunie 2019	57/1
Iunie 1962	Iulie 2019	57/1
Iulie 1962	Septembrie 2019	57/2
August 1962	Octombrie 2019	57/2
Septembrie 1962	Noiembrie 2019	57/2
Octombrie 1962	Ianuarie 2020	57/3
Noiembrie 1962	Februarie 2020	57/3
Decembrie 1962	Martie 2020	57/3
Ianuarie 1963	Mai 2020	57/4
Februarie 1963	Iunie 2020	57/4
Martie 1963	Iulie 2020	57/4
Aprilie 1963	Septembrie 2020	57/5
Mai 1963	Octombrie 2020	57/5
Iunie 1963	Noiembrie 2020	57/5
Iulie 1963	Ianuarie 2021	57/6
August 1963	Februarie 2021	57/6
Septembrie 1963	Martie 2021	57/6
Octombrie 1963	Mai 2021	57/7
Noiembrie 1963	Iunie 2021	57/7
Decembrie 1963	Iulie 2021	57/7
Ianuarie 1964	Septembrie 2021	57/8
Februarie 1964	Octombrie 2021	57/8

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta standard de pensionare (ani/luni)
Martie 1964	Noiembrie 2021	57/8
Aprilie 1964	Ianuarie 2022	57/9
Mai 1964	Februarie 2022	57/9
Iunie 1964	Martie 2022	57/9
Iulie 1964	Mai 2022	57/10
August 1964	Iunie 2022	57/10
Septembrie 1964	Iulie 2022	57/10
Octombrie 1964	Septembrie 2022	57/11
Noiembrie 1964	Octombrie 2022	57/11
Decembrie 1964	Noiembrie 2022	57/11
Ianuarie 1965	Ianuarie 2023	58/0
Februarie 1965	Februarie 2023	58/0
Martie 1965	Martie 2023	58/0
Aprilie 1965	Mai 2023	58/1
Mai 1965	Iunie 2023	58/1
Iunie 1965	Iulie 2023	58/1
Iulie 1965	Septembrie 2023	58/2
August 1965	Octombrie 2023	58/2
Septembrie 1965	Noiembrie 2023	58/2
Octombrie 1965	Ianuarie 2024	58/3
Noiembrie 1965	Februarie 2024	58/3
Decembrie 1965	Martie 2024	58/3
Ianuarie 1966	Mai 2024	58/4
Februarie 1966	Iunie 2024	58/4
Martie 1966	Iulie 2024	58/4
Aprilie 1966	Septembrie 2024	58/5
Mai 1966	Octombrie 2024	58/5
Iunie 1966	Noiembrie 2024	58/5
Iulie 1966	Ianuarie 2025	58/6
August 1966	Februarie 2025	58/6
Septembrie 1966	Martie 2025	58/6
Octombrie 1966	Mai 2025	58/7
Noiembrie 1966	Iunie 2025	58/7
Decembrie 1966	Iulie 2025	58/7
Ianuarie 1967	Septembrie 2025	58/8
Februarie 1967	Octombrie 2025	58/8
Martie 1967	Noiembrie 2025	58/8

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta standard de pensionare (ani/luni)
Aprilie 1967	Ianuarie 2026	58/9
Mai 1967	Februarie 2026	58/9
Iunie 1967	Martie 2026	58/9
Iulie 1967	Mai 2026	58/10
August 1967	Iunie 2026	58/10
Septembrie 1967	Iulie 2026	58/10
Octombrie 1967	Septembrie 2026	58/11
Noiembrie 1967	Octombrie 2026	58/11
Decembrie 1967	Noiembrie 2026	58/11
Ianuarie 1968	Ianuarie 2027	59/0
Februarie 1968	Februarie 2027	59/0
Martie 1968	Aprilie 2027	59/1
Aprilie 1968	Mai 2027	59/1
Mai 1968	Iulie 2027	59/2
Iunie 1968	August 2027	59/2
Iulie 1968	Octombrie 2027	59/3
August 1968	Noiembrie 2027	59/3
Septembrie 1968	Ianuarie 2028	59/4
Octombrie 1968	Februarie 2028	59/4
Noiembrie 1968	Aprilie 2028	59/5
Decembrie 1968	Mai 2028	59/5
Ianuarie 1969	Iulie 2028	59/6
Februarie 1969	August 2028	59/6
Martie 1969	Octombrie 2028	59/7
Aprilie 1969	Noiembrie 2028	59/7
Mai 1969	Ianuarie 2029	59/8
Iunie 1969	Februarie 2029	59/8
Iulie 1969	Aprilie 2029	59/9
August 1969	Mai 2029	59/9
Septembrie 1969	Iulie 2029	59/10
Octombrie 1969	August 2029	59/10
Noiembrie 1969	Octombrie 2029	59/11
Decembrie 1969	Noiembrie 2029	59/11
Ianuarie 1970	Ianuarie 2030	60/0

Militarii, polițiștii și funcționarii publici cu statut special care, la data trecerii în rezervă/retragere sau încetării raporturilor de serviciu, au o vechime de cel puțin 25 de ani

din care cel puțin 15 reprezintă vechimea în serviciu, au dreptul la pensie de serviciu pentru limită de vârstă cu reducerea vârstei de 60 de ani, astfel:
a) pentru activitate realizată în condiții de muncă deosebite:

Vechime realizată în condiții deosebite și/sau în grupa a II-a de muncă (ani împliniți)	***Reducerea vârstei prevăzute la art. 16 alin. 2***	
	Ani	**Luni**
6	1	-
8	1	6
10	2	-
12	2	6
14	3	-
16	3	6
18	4	-
20	4	6
22	5	-
24	5	6
26	6	-
28	6	6
30	7	-
32	7	6
35	8	-

b) pentru activitate realizată în condiții de muncă speciale și alte condiții:

Vechime realizată în condiții speciale și alte condiții și/sau în grupa I de muncă (ani împliniți)	**Reducerea vârstei prevăzute la art. 16 alin. (2):**	
	Ani	**Luni**
2	1	-
3	1	6
4	2	-
5	2	6
6	3	-
7	3	6
8	4	-

BCU IAȘI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Vechime realizată în condiții speciale și alte condiții și/sau în grupa I de muncă (ani împliniți)	Reducerea vârstei prevăzute la art. 16 alin. (2):	
	Ani	Luni
9	4	6
10	5	-
11	5	6
12	6	-
13	6	6
14	7	-
15	7	6
16	8	-
17	8	6
18	9	-
19	9	6
20	10	-
21	10	6
22	11	-
23	11	6
24	12	-
25	12	6
26 de ani și peste	13	-

Reducerea vârstei standard de pensionare, sau în alte condiții stabilite prin acte normative, nu poate fi mai mare de 13 ani. Prin reducere, vârsta standard de pensionare nu poate fi mai mică de 45 de ani (art. 21).

Vechimea în serviciu care se ia în considerare la stabilirea pensiei de serviciu este perioada în care o persoană s-a aflat în una sau mai multe din situațiile:

- a avut calitatea de cadru militar/polițist/funcționar public cu statut special, în activitate;
- a avut calitatea de militar angajat pe bază de contract/jandarm angajat cu contract/polițist de frontieră angajat cu contract/soldat și gradat voluntar/soldat și gradat profesionist;
- a îndeplinit serviciul militar ca militar în termen, militar cu termen redus, elev sau student al unei instituții militare de învățământ din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională pentru formarea cadrelor militare/polițiștilor/funcționarilor publici cu statut special, cu excepția învățământului liceal;
- a fost concentrată sau mobilizată ca rezervist;

ROMANIAN CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

- a fost în captivitate;
- a îndeplinit activități pastoral-misionare, duhovnicești și religioase, în calitate de preot ori ca preot militar în instituțiile din sistemul de apărare națională, ordine publică și securitate națională, prin încheierea unui contract individual de muncă.

La aceste condiții se adaugă următoarele sporuri:

a) 1 an și 3 luni, în cazul celor care și-au desfășurat activitatea în condiții deosebite;

b) 1 an și 6 luni, în cazul celor care și-au desfășurat activitatea în condiții speciale;

c) 2 ani, în cazul celor care și-au desfășurat activitatea în alte condiții.

Vechimea în serviciu pentru deschiderea dreptului la pensia de serviciu nu cuprinde și sporul acordat pentru activitatea desfășurată în condițiile de muncă prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1.294/2001[1], și de Hotărârea Guvernului nr. 1.822/2004[2], totuși, *la stabilirea pensiei* se ia în calcul, pentru fiecare an lucrat efectiv, în condițiile stabilite de actele normative mai sus menționate, sporurile astfel cum le-am amintit mai sus.

Constituie vechime pentru stabilirea pensiei militare de stat și perioadele recunoscute ca vechime în serviciu, vechime în muncă, stagiu de cotizare sau perioade asimilate.

Vechimea valorificată nu se poate valorifica și în sistemul public de pensii sau în sistemele proprii de asigurări sociale neintegrate acestuia, în condițiile protocoalelor încheiate între entitățile implicate.

În cazul în care din însumarea perioadelor de vechime rezultă fracțiuni de cel puțin 6 luni, acestea se întregesc la un an în favoarea beneficiarului, iar cele mai mici se neglijează(art. 25).

Pentru militarii, polițiștii și funcționarii publici cu statut special care la data trecerii în rezervă sau a încetării raporturilor de serviciu nu îndeplinesc condițiile de acordare a unei pensii de serviciu sau de invaliditate, deschiderea dreptului la pensie se efectuează mai întâi de către sistemul în care îndeplinește condițiile cumulative de pensionare.

Între sistemul pensiilor militare de stat și sistemul public de pensii, precum și sistemele proprii de asigurări sociale neintegrate acestuia se recunosc reciproc stagiile de cotizare, respectiv vechimea în muncă sau vechimea în serviciu, în vederea deschiderii dreptului la pensie.

Dacă nu îndeplinesc condițiile pentru acordarea pensiei de serviciu ori de invaliditate, pensia militară de stat se stabilește doar pentru perioadele de vechime în serviciu, la care se adaugă sporurile acordate, iar la calculul pensiei de invaliditate stagiul potențial se acordă doar de către ultimul sistem în care persoana a fost asigurată (art. 26).

Perioadele de vechime în serviciu când a îndeplinit serviciul militar ca militar în termen, militar cu termen redus, elev sau student al unei instituții militare de învățământ din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională pentru formarea cadrelor militare/polițiștilor/funcționarilor publici cu statut special, cu excepția învățământului liceal; a fost concentrat sau mobilizat ca rezervist; a fost în captivitate, care sunt

---

[1] Privind stabilirea locurilor de muncă și activităților cu condiții deosebite, condiții speciale și alte condiții, specifice pentru cadrele militare în activitate (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 849 din 29 decembrie 2001), modificată ulterior, inclusiv prin Hotărârea Guvernului nr. 445/2015 (publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 441 din 19 iunie 2015).

[2] Privind stabilirea locurilor de muncă și activităților cu condiții deosebite, speciale și alte condiții, specifice pentru polițiști (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1032 din 8 noiembrie 2004), modificată ulterior, inclusiv prin Hotărârea Guvernului nr. 490/2006 (publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 358 din 20 aprilie 2006).

recunoscute ca perioade asimilate în sistemul public de pensii sau care constituie vechime în muncă sau în serviciu în sistemele proprii de asigurări sociale neintegrate sistemului public de pensii, se iau în calcul, opțional, în unul dintre sisteme (art. 27).

Baza de calcul folosită pentru stabilirea pensiei militare de stat este media soldelor/salariilor lunare brute realizate la funcția de bază în 6 luni consecutive, din ultimii 5 ani de activitate în calitate de militar/polițist/funcționar public cu statut special, actualizate la data deschiderii drepturilor de pensie, la alegerea persoanelor prevăzute la art. 3 lit. a)-c), în care nu se includ:

a) diurnele de deplasare și de delegare, indemnizațiile de delegare, detașare sau transfer;

b) compensațiile lunare pentru chirie;

c) valoarea financiară a normelor de hrană și alocațiile valorice de hrană;

d) contravaloarea echipamentelor tehnice, a echipamentului individual de protecție și de lucru, a alimentației de protecție, a medicamentelor și materialelor igienico-sanitare, a altor drepturi de protecție a muncii, precum și a uniformelor obligatorii și a drepturilor de echipament;

e) primele și premiile, cu excepția primelor de clasificare, de specializare și de ambarcare pe timpul cât navele se află în baza permanentă;

f) indemnizațiile de instalare și de mutare, precum și sumele primite, potrivit legii, pentru acoperirea cheltuielilor de mutare în interesul serviciului;

g) contravaloarea transportului ocazionat de efectuarea concediului de odihnă, precum și a transportului la și de la locul de muncă;

h) plățile compensatorii și ajutoarele la trecerea în rezervă sau direct în retragere, respectiv la încetarea raporturilor de serviciu cu drept la pensie;

i) compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat;

j) restituiri și plăți de drepturi aferente altei perioade de activitate decât cea folosită la stabilirea bazei de calcul;

k) majorările/stimulările financiare acordate personalului pentru gestionarea fondurilor comunitare, precum și a împrumuturilor externe contractate sau garantate de stat;

l) drepturile salariale acordate personalului didactic salarizat prin plata cu ora și drepturile salariale acordate pentru efectuarea orelor de gardă de către personalul medico-sanitar;

m) sumele încasate în calitate de reprezentanți în adunările generale ale acționarilor, în consiliile de administrație, în comitetele de direcție, în comisiile de cenzori sau în orice alte comisii, comitete ori organisme, acordate potrivit legislației în vigoare la acea dată, indiferent de forma de organizare sau de denumirea angajatorului ori a entității asimilate acestuia;

n) drepturile specifice acordate personalului care a participat la misiuni și operații în afara teritoriului statului român;

o) sporurile, indemnizațiile și alte drepturi salariale acordate și personalului militar, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, prevăzute de lege;

p) alte venituri care, potrivit legislației în vigoare la data plății, nu reprezintă drepturi de natură salarială sau asimilate salariilor.

Baza de calcul utilizată se actualizată la data deschiderii dreptului la pensie.

Actualizarea se face la deschiderea drepturilor de pensii ca urmare a majorării soldei de funcție/salariului de funcție și soldei de grad/salariului gradului profesional, deținute la data trecerii în rezervă/încetării raporturilor de serviciu.

Baza de calcul folosită pentru stabilirea pensiei militare de stat pentru perioadele în care personalul s-a aflat în misiune temporară sau permanentă în străinătate aceeași cu cea amintită mai sus corespunzătoare funcției militare/de poliție/de penitenciare pe care este încadrat în țară sau, la alegere, media soldelor/salariilor lunare brute realizate la funcția de bază în 6 luni consecutive, din ultimii 5 ani de activitate anteriori plecării în misiune, actualizate la data deschiderii drepturilor de pensie.

Pentru personalul care a fost detașat în afara instituțiilor publice de apărare, ordine publică și securitate națională, la determinarea bazei de calcul folosite pentru stabilirea pensiei militare de stat, se utilizează salariile lunare corespunzătoare funcției exercitate, la care se adaugă drepturile de soldă/salariu plătite de instituțiile din care aceștia au fost detașați.

La determinarea bazei de calcul folosite, pentru perioadele în care personalul a exercitat o funcție de demnitate publică se utilizează media drepturilor salariale lunare corespunzătoare funcției exercitate. În cazul personalului suspendat ca urmare a exercitării unei funcții de demnitate publică, se poate utiliza, la alegere, media soldelor/salariilor lunare brute realizate la funcția de bază în 6 luni consecutive, din ultimii 5 ani de activitate anteriori datei suspendării.

Pentru soțul/soția, militar, polițist sau funcționar public cu statut special, aflat/aflată în concediu fără plată pentru a-și urma soția/soțul trimisă/trimis în misiune permanentă în străinătate, în ultimii 5 ani anteriori îndeplinirii vârstei standard de pensionare, se utilizează ca bază de calcul media soldelor/salariilor lunare brute realizate la funcția de bază în 6 luni consecutive, la alegere, din ultimii 5 ani de activitate anterior intrării în concediu fără plată, actualizate la data deschiderii drepturilor de pensie.

Baza de calcul folosită pentru stabilirea pensiei de urmaș, în cazul în care decesul susținătorului a survenit înaintea îndeplinirii condițiilor pentru obținerea unei pensii, este media soldelor/salariilor lunare brute realizate la funcția de bază de către susținător în 6 luni consecutive din ultimii 5 ani de activitate în calitate de militar/polițist/funcționar public cu statut special, actualizate la data deschiderii drepturilor de pensie, la alegerea beneficiarilor pensiei de urmaș.

În situația în care titularul/susținătorul nu a realizat venituri cel puțin 6 luni consecutive, baza de calcul folosită pentru stabilirea pensiei o reprezintă media soldelor/salariilor lunare brute realizate la funcția de bază de către titular/susținător în lunile de activitate în calitate de militar/polițist/funcționar public cu statut special, actualizată la data deschiderii drepturilor de pensie.

Alegerea perioadei care se ia în considerare la stabilirea bazei de calcul al pensiei militare de stat se poate face o singură dată (art. 28).

Cuantumul pensiei de serviciu se determină în procente din baza de calcul, astfel:

a) militarii, polițiștii și funcționarii publici cu statut special, cu vechime cumulată de cel puțin 25 de ani, beneficiază, la împlinirea vârstei, de pensie de serviciu, în cuantum de 65% din baza de calcul;

b) pentru fiecare an care depăşeşte vechimea, la cuantumul pensiei se adaugă câte 1% din baza de calcul.

De pensie de serviciu beneficiază şi militarii, polițiştii şi funcționarii publici cu statut special, cu o vechime cumulată de până la 25 de ani, cuantumul pensiei fiind diminuat cu 1% din baza de calcul pentru fiecare an care lipseşte din această vechime.

Cuantumul pensiilor militare de stat stabilite pentru militarii care nu îndeplinesc condițiile se determină proporțional cu numărul anilor de vechime în serviciu, la care se adaugă sporurile, în raport cu vechimea(art. 29).

Pensia specială stabilită, recalculată şi actualizată nu poate fi mai mare decât 85% din baza de calcul (art. 30).

Cota de contribuție individuală la bugetul de stat este egală cu cota de contribuție de asigurări sociale. Termenele de declarare şi de plată a sumelor reprezentând contribuțiile individuale la bugetul de stat sunt cele prevăzute de legislația fiscală pentru declararea şi plata contribuțiilor de asigurări sociale[1].

Conform art. 32 din Legea nr. 223/2015 au dreptul la *pensie de invaliditate* militarii, polițiştii şi funcționarii publici cu statut special care şi-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă din cauza:

a) producerii unor accidente de muncă sau a unei boli contractate în timpul şi din cauza îndeplinirii serviciului militar/serviciului, tuberculozei, neoplaziilor, schizofreniei şi SIDA;

b) accidentelor sau bolilor care nu au legătură cu îndeplinirea serviciului militar/serviciului.

Beneficiază de pensie de invaliditate, în condițiile prevăzute la lit. a), şi elevii şi studenții instituțiilor de învățământ din sistemul de apărare națională, ordine publică şi securitate națională, cu excepția celor din învățământul liceal, care şi-au pierdut cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, ca urmare a accidentelor de muncă sau a bolilor profesionale survenite în timpul şi din cauza activității desfăşurate în aceste instituții.

În cazul persoanelor sus amintite, *baza de calcul* pentru stabilirea pensiei o reprezintă solda de funcție minimă corespunzătoare primului grad militar/profesional din cadrul corpului pentru care se pregăteşte (art. 33).

Pensia de invaliditate se determină în raport cu gradul de pierdere a capacității de muncă, astfel:

a) invaliditatea de gradul I, caracterizată prin pierderea totală a capacității de muncă şi a capacității de autoîngrijire, necesitând îngrijire sau supraveghere permanentă din partea altei persoane;

b) invaliditatea de gradul II, caracterizată prin pierderea totală a capacității de muncă, cu posibilitatea invalidului de a se autoîngriji fără ajutorul altei persoane;

c) invaliditatea de gradul III, caracterizată prin pierderea a cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, persoana putând să presteze o activitate profesională după trecerea sa în rezervă/încetarea raporturilor de serviciu, corespunzătoare a cel mult jumătate din timpul normal de muncă (art. 34).

Criteriile şi normele pe baza cărora se face încadrarea în gradele I, II şi III de invaliditate sunt prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 56/2012 pentru aprobarea

[1] Art. 31 modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2017.

criteriilor şi normelor de diagnostic clinic, diagnostic funcţional şi de evaluare a capacităţii de muncă pe baza cărora se stabileşte aptitudinea şi încadrarea în grade de invaliditate pentru cadrele militare, soldaţii şi gradaţii voluntari, poliţiştii şi funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare.[1]

Comisiile centrale de expertiză medico-militară ale Ministerului Apărării Naţionale, Ministerului Afacerilor Interne şi Serviciului Român de Informaţii, după caz, organizează, îndrumă şi controlează activitatea de expertiză medicală (art. 35).

Evaluarea capacităţii de muncă, în vederea stabilirii gradului de invaliditate, se face de către comisiile de expertiză medico-militară de pe lângă spitalele din sistemul de apărare naţională, ordine publică şi securitate naţională.

Pentru evaluarea capacităţii de muncă, cererea şi documentele medicale ale solicitantului se depun la comisiile de expertiză medico-militară.

În urma examinării clinice şi analizării documentelor medicale, comisiile de expertiză medico-militară emit decizii medicale de încadrare într-un grad de invaliditate, care vor fi avizate de comisia centrală de expertiză medico-militară a Ministerului Apărării Naţionale, Ministerului Afacerilor Interne şi Serviciului Român de Informaţii, după caz.

În situaţia în care, pentru emiterea deciziei medicale, sunt necesare investigaţii sau examinări de specialitate suplimentare, comisiile de expertiză medico- militară propun, după caz, prelungirea duratei concediului pentru incapacitate temporară de muncă, în condiţiile legii.

Decizia medicală se emite în termen de 45 de zile de la data înregistrării cererii şi se comunică în termen de 5 zile de la emitere. În situaţiile de mai sus, termenul de emitere a deciziei medicale se prelungeşte corespunzător.

Decizia medicală asupra capacităţii de muncă poate fi contestată, în termen de 30 de zile de la comunicare, la comisia centrală de expertiză medico-militară a Ministerului Apărării Naţionale, Ministerului Afacerilor Interne sau a Serviciului Român de Informaţii, după caz.

Contestaţia se soluţionează în termen de 45 de zile de la înregistrare. Decizia emisă în soluţionarea contestaţiei se comunică în termen de 5 zile de la data soluţionării.

Deciziile comisiilor centrale de expertiză medico-militară ale Ministerului Apărării Naţionale, Ministerului Afacerilor Interne şi Serviciului Român de Informaţii, date în soluţionarea contestaţiilor, pot fi atacate la instanţele judecătoreşti competente în termen de 30 de zile de la comunicare.

Deciziile medicale asupra capacităţii de muncă, precum şi deciziile emise în soluţionarea contestaţiilor, necontestate în termen rămân definitive şi executorii (art. 36).

Constituirea, organizarea, funcţionarea şi atribuţiile comisiilor de expertiză medico-militară se stabilesc prin regulament comun, aprobat de ministrul apărării naţionale, ministrul afacerilor interne, ministrul justiţiei şi directorul Serviciului Român de Informaţii (art. 37).

Militarii, poliţiştii şi funcţionarii publici cu statut special, care şi-au pierdut capacitatea de muncă din cauza unor accidente sau a unor boli care nu au legătură cu

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 117 din 15 februarie 2012.

îndeplinirea serviciului militar/serviciului, beneficiază de pensia de invaliditate dacă au realizat vechime în serviciu (art. 38).

Cuantumul pensiei de invaliditate şi vechimea utilizată la calcul se stabileşte ca şi în cazul pensiei de serviciu.

La suma procentelor cuvenite pentru vechimea cumulată se adaugă, pentru fiecare an potențial, până la realizarea vechimii de 25 de ani, următoarele procente:

a) 1% pentru invaliditate de gradul I;

b) 0,8% pentru invaliditate de gradul II;

c) 0,6% pentru invaliditate de gradul III (art. 39).

Pentru invaliditatea survenită ca urmare a unor acțiuni specifice, din cauza unor accidente, catastrofe sau alte asemenea evenimente intervenite în timpul şi din cauza serviciului sau a unor misiuni şi operații în afara teritoriului statului român, militarii, polițiştii şi funcționarii publici cu statut special beneficiază de o pensie egală cu baza de calcul, dacă aceasta este mai avantajoasă decât o altă categorie de pensie la care au dreptul (art. 40).

Pensionarii încadrați în gradul I de invaliditate au dreptul la o indemnizație pentru însoțitor, în afara pensiei, în cuantumul stabilit pentru această categorie în sistemul public de pensii. Ea se suportă de la bugetul de stat.

În cazul pensionarilor încadrați în gradul I de invaliditate care beneficiază de pensie de invaliditate în mai multe sisteme de asigurări sociale, indemnizația pentru însoțitor se acordă numai de către ultimul sistem în care aceştia au fost asigurați (art. 41).

Pensionarii de invaliditate sunt supuşi revizuirii medicale periodic, în funcție de afecțiune, la intervale cuprinse între un an şi 3 ani, până la împlinirea vârstei de 60 de ani, la termenele stabilite de comisiile de expertiză medico-militară.

După fiecare revizuire medicală, comisiile emit o nouă decizie medicală asupra capacității de muncă, prin care se stabileşte, după caz:

a) menținerea în acelaşi grad de invaliditate;

b) încadrarea în alt grad de invaliditate;

c) redobândirea capacității de muncă.

Dreptul la pensie de invaliditate se modifică sau încetează începând cu luna următoare celei în care s-a emis decizia medicală asupra capacității de muncă, emisă în urma revizuirii medicale.

Neprezentarea, din motive imputabile pensionarului, la revizuirea medicală, atrage suspendarea plății pensiei începând cu luna următoare celei în care era prevăzută revizuirea medicală sau, după caz, încetarea plății pensiei.

Revizuirea medicală se poate efectua şi la cererea pensionarilor, dacă starea sănătății lor s-a îmbunătățit sau, după caz, s-a agravat.

Decizia medicală asupra capacității de muncă emisă la revizuirea medicală urmează aceleaşi proceduri de contestare şi soluționare, ca şi la evaluare (art. 42).

Nu mai sunt supuşi revizuirii medicale pensionarii de invaliditate care:

a) prezintă invalidități care afectează ireversibil capacitatea de muncă;

b) au împlinit vârsta de 60 de ani;

c) au dreptul la pensia de serviciu anticipată sau anticipată parțială.

Constatarea situațiilor de invaliditate se face numai cu avizul comisiei centrale de expertiză medico-militară a Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne şi Serviciului Român de Informații, după caz (art. 43).

Comisiile centrale de expertiză medico-militară ale Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului Român de Informații pot convoca, pentru expertizare, pensionarul de invaliditate.

Concluziile expertizării sunt obligatorii și definitive până la următoarea revizuire medicală.

Neprezentarea la comisiile centrale de expertiză medico- militară ale Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului Român de Informații, din motive imputabile pensionarului, atrage suspendarea plății pensiei (art. 44).

Militarii, polițiștii și funcționarii publici cu statut special care au dreptul la pensie de invaliditate pot opta, la deschiderea dreptului de pensie, pentru pensia mai avantajoasă dintre pensia de invaliditate și pensia de serviciu anticipată sau anticipată parțială, după caz, dacă îndeplinesc condițiile legale pentru acordarea acestora.

La împlinirea vârstei beneficiarii pensiei de invaliditate pot opta pentru pensia care îi avantajează (art. 45).

Beneficiarii pensiei de invaliditate de gradul I își mențin dreptul la *indemnizația de însoțitor*, indiferent de pensia pentru care optează.

Casa de pensii sectorială comunică lunar, comisiei centrale de expertiză medico-militară, pensionarii încadrați în grad de invaliditate care au împlinit vârsta standard de pensionare sau, după caz, condițiile prevăzute de lege pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă (art. 46).

Conform art. 47 din legea nr. 223/2015, copii și soțul supraviețuitor pot beneficia de *pensie de urmaș*, dacă susținătorul, la data decesului, era pensionar sau îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii militare de stat.

Copiii au dreptul la pensie de urmaș:

a) până la împlinirea vârstei de 16 ani;

b) dacă își continuă studiile într-o formă de învățământ organizată potrivit legii, până la terminarea acestora, fără a depăși vârsta de 26 de ani;

c) pe toată durata invalidității de orice grad, dacă aceasta s-a ivit în perioada în care se aflau în una dintre situațiile amintite mai sus (art. 48).

Soțul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaș pe tot timpul vieții, la împlinirea vârstei de 60 de ani, dacă durata căsătoriei cu persoana decedată a fost de cel puțin 15 ani și nu realizează venituri lunare provenite dintr-o activitate profesională pentru care asigurarea este obligatorie sau acestea sunt mai mici de 35% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

În cazul în care durata căsătoriei a fost mai mică de 15 ani, dar de cel puțin 10 ani, cuantumul pensiei de urmaș cuvenite soțului supraviețuitor se diminuează cu 0,5% pentru fiecare lună, respectiv 6,0% pentru fiecare an de căsătorie în minus (art. 49).

Soțul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaș, indiferent de vârstă, pe perioada în care este invalid de gradul I sau II, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin un an.

El are dreptul la pensie de urmaș, indiferent de vârsta și de durata căsătoriei, dacă decesul soțului susținător s-a produs ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli contractate în timpul și din cauza îndeplinirii serviciului militar/serviciului, asimilată unei boli profesionale, și dacă nu realizează venituri lunare pentru care asigurarea este obligatorie ori dacă acestea sunt mai mici de 35% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat (art. 50).

Soțul supraviețuitor care nu îndeplinește condițiile beneficiază, totuși, de pensie de urmaș pe o perioadă de 6 luni de la data decesului soțului susținător, dacă în această perioadă nu realizează venituri lunare pentru care asigurarea este obligatorie ori acestea sunt mai mici de 35% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat (art. 51).

Soțul supraviețuitor care are în îngrijire, la data decesului susținătorului, unul sau mai mulți copii în vârstă de până la 7 ani beneficiază de pensie de urmaș până la data împlinirii de către ultimul copil a vârstei de 7 ani, în perioadele în care nu realizează venituri lunare dintr-o activitate profesională pentru care asigurarea este obligatorie ori acestea sunt mai mici de 35% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat (art. 52).

Pensia de urmaș *se stabilește*, după caz, din:

a) pensia de serviciu pentru limită de vârstă aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul, în condițiile legii, susținătorul decedat;

b) pensia de invaliditate de gradul I, în cazul în care decesul susținătorului a survenit înaintea îndeplinirii condițiilor pentru obținerea pensiei de serviciu pentru limită de vârstă.

Cuantumul pensiei de urmaș se stabilește procentual din pensia susținătorului, în funcție de numărul urmașilor îndreptățiți, astfel:

a) 50% - pentru un singur urmaș;

b) 75% - pentru 2 urmași;

c) 100% - pentru 3 sau mai mulți urmași (art. 53).

Cuantumul pensiei de urmaș, în cazul orfanilor de ambii părinți, se stabilește prin însumarea drepturilor de pensie de urmaș calculate după fiecare părinte (art. 54).

Urmașii militarilor, polițiștilor ori funcționarilor publici cu statut special în activitate sau în rezervă, mobilizați sau concentrați în unități militare, decedați ca urmare a unor acțiuni specifice, prin accidente, catastrofe sau alte asemenea evenimente intervenite în timpul și din cauza serviciului sau a unor misiuni și operații în afara teritoriului român, beneficiază de o pensie de urmaș egală cu baza de calcul prevăzută la stabilirea pensiei militare de stat.

În cazul în care nu există urmași, dacă cel decedat era singurul susținător al părinților săi, aceștia vor beneficia de jumătate din pensia de urmaș.

Urmașii militarilor, polițiștilor ori funcționarilor publici cu statut special în rezervă, aflați în situațiile de mai sus, pot opta între pensia stabilită potrivit legii speciale și pensia proprie din sistemul public de pensii (art. 55). În cazul modificării numărului de urmași, pensia se recalculează(art. 56).

Soțul supraviețuitor care are dreptul la o pensie proprie și îndeplinește condițiile legale, poate opta pentru cea mai avantajoasă pensie (art. 57). Opțiunea poate fi făcută atât în cadrul sistemului pensiilor militare de stat, cât și față de celelalte sisteme de pensii (art. 58).

Cuantumul pensiilor militare de stat se actualizează, din oficiu, în fiecare an, cu rata medie anuală a inflației, indicator definitiv, cunoscut la data de 1 ianuarie a fiecărui an în care se face actualizarea și comunicat de Institutul Național de Statistică. Dacă în urma

actualizării rezultă un cuantum al pensiei mai mic, se păstrează cuantumul pensiei aflat în plată. (art. 59 alin. 1)[1].

La stabilirea pensiei militare de stat, pensia netă nu poate fi mai mare decât media soldelor/salariilor lunare nete corespunzătoare soldelor/salariilor lunare brute cuprinse în baza de calcul al pensiei. (art. 60)[2].

Pensiile militare de stat se acordă la cererea persoanei îndreptățite, a tutorelui sau curatorului acesteia, a persoanei căreia i s-a încredințat ori i s-a dat în plasament copilul minor, după caz, depusă personal sau prin mandatar desemnat prin procură specială.

Cererea de pensionare, poate fi retrasă la cererea persoanei îndreptățite, până la emiterea deciziei de pensionare.

Militarii, polițiștii și funcționarii publici cu statut special depun cererea de pensionare împreună cu actele prin care se dovedește îndeplinirea condițiilor, astfel:

a) la unitatea militară/inspectoratul județean/structura sau direcția județeană de informații/instituția sau unitatea, după caz, din care a făcut parte persoana la data trecerii în rezervă ori direct în retragere/încetării raporturilor de serviciu odată cu îndeplinirea condițiilor de acordare a unei pensii;

b) la centrul militar zonal/județean/de sector sau la unitatea militară/inspectoratul județean/structura ori direcția județeană de informații/instituția sau unitatea din care a făcut parte, după caz, în situația celor care îndeplinesc condițiile de pensionare după data trecerii în rezervă ori încetarea raporturilor de serviciu;

c) la centrul militar zonal/județean/de sector, unitatea militară/inspectoratul județean/structura sau direcția județeană de informații/instituția ori unitatea, după caz, din raza de domiciliu a urmașilor pensionarilor militari decedați. Urmașii pot depune cererea și documentele necesare și la casele de pensii sectoriale în a căror evidență s-au aflat susținătorii.

Cererea de pensionare, însoțită de actele doveditoare, se transmite de către structurile competente, în termen de 30 zile de la data depunerii, la casa de pensii sectorială, în funcție de ultimul loc de muncă.

Pentru militarii și funcționarii publici cu statut special care aparțin Ministerului Justiției, Serviciului de Protecție și Pază, Serviciului de Informații Externe și Serviciului de Telecomunicații Speciale, dosarele de pensionare se transmit la casa de pensii sectorială aparținând Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne sau Serviciului Român de Informații, după caz, potrivit protocoalelor încheiate între acestea.

Casele de pensii sectoriale aparținând Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne sau Serviciului Român de Informații stabilesc și plătesc pensiile militarilor și funcționarilor publici cu statut special care aparțin Ministerului Justiției, Serviciului de Protecție și Pază, Serviciului de Informații Externe și Serviciului de Telecomunicații Speciale, potrivit protocoalelor încheiate (art. 61).

În vederea stabilirii pensiei militare de stat, organele competente sunt obligate să întocmească dosarul de pensionare, acestea purtând întreaga răspundere pentru respectarea termenelor de depunere și exactitatea datelor înscrise.

---

[1] Modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 59/2017 și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2018.

[2] Modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 59/2017.

Dosarul de pensionare pentru invaliditate trebuie să conțină în mod obligatoriu și decizia medicală de încadrare în grad de invaliditate (art. 62).

Drepturile de pensie *se stabilesc și se plătesc* astfel:

a) de la data încetării plății soldelor/salariilor lunare ale militarilor, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special, după caz, a soldei/salariului sau pensiei susținătorului decedat dacă cererea, împreună cu actele necesare, a fost depusă la casa de pensii sectorială în cel mult 90 de zile de la data ivirii acestor situații;

b) din prima zi a lunii următoare celei în care cererea, împreună cu actele necesare, a fost depusă la casa de pensii sectorială peste termenul de 90 de zile.

Pentru persoanele care îndeplinesc condițiile de pensionare ulterior datei ieșirii din rândul militarilor în activitate/încetării raporturilor de serviciu sau ulterior decesului susținătorului, pensia se stabilește și se plătește cu începere din prima zi a lunii următoare celei în care s-a depus cererea, împreună cu actele necesare, la casele de pensii sectoriale.

Plata drepturilor de pensie pentru care optează soțul supraviețuitor se efectuează începând cu data suspendării pensiei proprii (art. 63).

Admiterea sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie emisă de casa de pensii sectorială, în termen de 45 de zile de la data înregistrării cererii la casa de pensii sectorială competentă.

Decizia cuprinde temeiurile de fapt și de drept în baza cărora se admite sau se respinge cererea de pensionare, precum și termenul în care poate fi introdusă contestația.

Decizia casei de pensii sectoriale se comunică persoanei care a solicitat pensionarea, în termen de 10 zile lucrătoare de la data emiterii (art. 64).

În situația în care, ulterior stabilirii și/sau plății drepturilor de pensie, se constată diferențe între sumele stabilite și/sau plătite și cele legal cuvenite, casa de pensii sectorială operează, din oficiu ori la cererea persoanelor îndreptățite, modificările ce se impun, prin decizie de revizuire. Sumele rezultate se acordă sau se recuperează, după caz, în cadrul termenului general de prescripție, calculat de la data constatării diferențelor (art. 65).

În sistemul pensiilor militare de stat, *plata pensiei se face lunar*.

Pensia se plătește personal titularului, tutorelui sau curatorului acestuia, persoanei căreia i s-a încredințat ori i s-a dat în plasament copilul urmaș sau, după caz, mandatarului desemnat prin procură specială (art. 66).

Plata pensiei se face, în funcție de opțiunea pensionarului, prin mandat poștal, în cont curent sau în cont de card.

Casele de pensii sectoriale transmit lunar, la domiciliul beneficiarilor din România taloanele de plată a drepturilor, indiferent de modalitatea de plată pentru care au optat beneficiarii acestora (art. 67).

Cheltuielile cu transmiterea către beneficiari a drepturilor, precum și cele cu transmiterea taloanelor de plată la domiciliul beneficiarilor din România se suportă din bugetul de stat.

Procentul prevăzut în situația în care achitarea drepturilor se face la domiciliul beneficiarilor se stabilește astfel încât cheltuielile totale de transmitere să nu depășească 1% din valoarea totală a sumelor plătite.

Comisionul bancar prevăzut în situația în care plata drepturilor se face în cont curent sau în cont de card se stabilește astfel încât cheltuielile totale de transmitere să nu depășească 0,15% din valoarea totală a sumelor plătite (art. 68).

Beneficiarii drepturilor băneşti stabilite de casele de pensii sectoriale, care nu au domiciliul în România, pot opta pentru transferul în străinătate al acestor drepturi.

Pensiile militare de stat sau alte drepturi de asigurări sociale cuvenite beneficiarilor stabiliți în străinătate pot fi transferate în alte țări, în condițiile reglementate prin instrumente juridice cu caracter internațional la care România este parte, în moneda țărilor respective ori într-o altă monedă asupra căreia s-a convenit (art. 69 alin. 1 şi 2).

În sistemul pensiilor militare de stat, *plata pensiei încetează* începând cu luna următoare celei în care a intervenit una dintre următoarele cauze:

a) pensionarul a decedat;

b) pensionarul nu mai îndeplineşte condițiile legale în temeiul cărora i-a fost acordată pensia;

c) pensionarul de invaliditate, pensionarul urmaş, şi-au redobândit capacitatea de muncă;

d) au expirat 12 luni de la data la care pensionarul de invaliditate, pensionarul de urmaş nu s-a prezentat, din motive imputabile lui, la revizuirea medicală obligatorie;

e) au expirat 12 luni de la data la care pensionarul de invaliditate, pensionarul urmaş nu s-a prezentat, din motive imputabile lui, la convocarea Comisiilor centrale de expertiză;

f) copilul, beneficiar al unei pensii de urmaş, a împlinit vârsta de 26 de ani, cu excepția situației de invaliditate;

g) pensionarul urmaş a fost condamnat, printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă, pentru infracțiunea de omor sau tentativă de omor, comisă asupra susținătorului.

Datele referitoare la decesul persoanei, de natură să conducă la încetarea plății pensiei, se comunică de Ministerul Afacerilor Interne, prin Direcția pentru Evidența Persoanelor şi Administrarea Bazelor de Date.

Instanțele judecătoreşti au obligația să comunice, în scris, informațiile de natură să conducă la încetarea plății pensiei, în termen de 10 zile de la data rămânerii definitive a hotărârii pronunțate în situația condamnării pensionarului urmaş, casei de pensii sectoriale în evidențele căreia se află pensionarul condamnat (art. 71).

În sistemul pensiilor militare de stat, *plata pensiei se suspendă* începând cu luna următoare celei în care a intervenit una dintre următoarele cauze:

a) pensionarul şi-a stabilit domiciliul pe teritoriul altui stat, cu care România a încheiat convenție de reciprocitate în domeniul asigurărilor sociale dacă, potrivit prevederilor acesteia, pensia se plăteşte de către celălalt stat;

b) pensionarul de invaliditate sau pensionarul urmaş invalid nu se prezintă la revizuirea medicală obligatorie sau la convocarea comisiilor centrale de expertiză medico-militară ale Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne ori Serviciului Român de Informații;

c) copilul beneficiar al unei pensii de urmaş, a împlinit vârsta de 16 ani şi nu face dovada continuării studiilor;

d) soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii de urmaş, realizează venituri brute lunare pentru care, potrivit legii, asigurarea este obligatorie, dacă acestea sunt mai mari de 35% din câştigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat;

e) soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii de urmaş, s-a recăsătorit;

f) soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii militare de stat, optează pentru o altă pensie, potrivit legii, din sistemul public de pensii sau dintr-un alt sistem de asigurări sociale, neintegrat sistemului public de pensii;

g) pensionarul de invaliditate, încadrat în gradul I sau II, se încadrează în muncă, cu excepția situației în care a fost ales consilier local ori județean;

h) pensionarul de invaliditate, gradul III, se încadrează în muncă depășind jumătate din programul normal de lucru al locului de muncă respectiv, cu excepția situației în care a fost ales consilier local sau județean.

În situația copilului, beneficiar al unei pensii de urmaș, care nu face dovada continuării studiilor, plata pensiei se suspendă începând cu data de 1 octombrie a anului în curs.

Plata indemnizației pentru însoțitor se suspendă pe perioada în care pensionarul este internat într-o instituție de asistență socială sau într-o unitate medicală specializată, în care se asigură supraveghere și îngrijire permanente, cu excepția situațiilor în care pensionarul este nevăzător.

Suspendarea plății pensiei și/sau a indemnizației pentru însoțitor se poate face și la cererea pensionarului, situație în care suspendarea plății se face începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată cererea (art. 72).

În sistemul pensiilor militare de stat, reluarea plății pensiei se face, la cerere, după cum urmează:

a) începând cu luna următoare celei în care a fost înlăturată cauza care a dus la suspendarea plății pensiei, dacă cererea a fost depusă în termen de 30 de zile de la data la care cauza suspendării a fost înlăturată;

b) începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea, dacă depunerea acesteia s-a făcut după expirarea termenului de 30 de zile;

c) de la data începerii anului școlar, în situația în care suspendarea plății pensiei s-a făcut dovada continuării studiilor;

d) începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea de reluare a plății pensiei în cazul suspendării la cerere (art. 73).

În sistemul pensiilor militare de stat pot cumula pensia cu venituri provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie, următoarele categorii de pensionari:

a) pensionarii militari care beneficiază de pensie de serviciu;

b) nevăzătorii;

c) pensionarii de invaliditate gradul III, precum și copiii beneficiari ai unei pensii de urmaș, încadrați în gradul III de invaliditate;

d) copiii beneficiari ai unei pensii de urmaș.

Soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii de urmaș, poate cumula pensia cu venituri din activități profesionale pentru care asigurarea este obligatorie, potrivit legii, dacă acestea din urmă nu depășesc 35% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat (art. 76).

Pensionarii militari care realizează stagii de cotizare în sistemul public de pensii sau care realizează vechime în muncă în sistemele proprii de asigurări sociale neintegrate sistemului public de pensii și care nu au fost valorificate la stabilirea pensiei militare de stat pot solicita stabilirea drepturilor de pensie în sistemul public de pensii ori în sistemele

proprii de asigurări sociale neintegrate sistemului public de pensii, în condițiile protocoalelor încheiate între entitățile implicate (art. 77).

Deciziile de pensii pentru limită de vârstă și anticipate ale pensionarilor militari rechemați în activitate sau care au redobândit calitatea de polițiști ori funcționari publici cu statut special în instituții din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională se revocă din ziua în care militarul, polițistul sau funcționarul public cu statut special a fost rechemat în activitate ori a redobândit calitatea de polițist sau funcționar public cu statut special.

Instituțiile au obligația de a comunica caselor de pensii sectoriale, în termen de 15 zile, persoanele care beneficiază de pensie militară și au fost rechemate în activitate sau au redobândit calitatea de polițist ori funcționar public cu statut special.

La o nouă trecere în rezervă/încetare a raporturilor de muncă, vechimea care se ia în considerare la stabilirea pensiei militare de stat este cea valorificată la pensionarea anterioară, la care se adaugă timpul servit după rechemarea în activitate, respectiv timpul lucrat în calitate de polițist sau funcționar public cu statut special (art. 78).

Beneficiarii drepturilor sunt obligați să comunice casei de pensii sectoriale, în evidențele căreia se află, orice schimbare în situația proprie, de natură să conducă la modificarea condițiilor în funcție de care i-a fost stabilită sau i se plătește pensia, în termen de 15 zile de la data apariției acesteia.

Sumele neîncasate de către pensionar, reprezentând pensia pe luna în care a avut loc decesul și/sau, după caz, drepturi restante de pensie, cuvenite și neîncasate până la deces, se plătesc soțului supraviețuitor, copiilor, părinților ori, în lipsa acestora, celorlalți moștenitori, în condițiile dreptului comun. Acestea pot fi solicitate în cadrul termenului general de prescripție (art. 80).

În sistemul pensiilor militare de stat, în afara pensiilor se mai pot acorda, în condițiile prezentei legi, următoarele drepturi:

a) tratament balnear și de recuperare;

b) ajutor de deces, conform prevederilor legale, în cazul decesului militarului, polițistului sau funcționarului public cu statut special, pensionarului militar ori al unui membru al familiei acestuia.

Pensionarii militari pot beneficia *de tratament balnear și recuperare* prin atribuirea de bilete după cum urmează:

a) gratuit - pensionarii de invaliditate, în cadrul programului de recuperare avizat de comisia de expertiză medico-militară, pe baza propunerilor formulate de medicul specialist din cadrul spitalului din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională, pe lângă care funcționează acesta;

b) cu suportarea de către beneficiar a unei contribuții băneşti de maximum 50% din valoarea biletului, potrivit criteriilor și condițiilor stabilite prin ordin al ministrului apărării naționale, cu excepția pensionarilor pentru invaliditate.

Ajutorul de deces se acordă unei singure persoane, care face dovada că a suportat cheltuielile ocazionate de deces și care poate fi, după caz, soțul supraviețuitor, copilul, părintele, tutorele, curatorul sau, în lipsa acestora, oricare persoană care face această dovadă. Dovada se poate face prin orice mijloc de probă prevăzut de lege. Cuantumul ajutorului de deces se stabilește anual, prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

În cazul decesului unui membru de familie, ajutorul de deces se acordă dacă acesta nu era asigurat sau nu avea calitatea de pensionar la data decesului.

Se consideră membru de familie:

a) soțul/soția;

b) copiii proprii, copiii adoptați, copiii aflați în plasament familial sau cei încredințați spre creștere și educare familiei, în vârstă de până la 18 ani ori, dacă își continuă studiile, până la terminarea acestora, fără a depăși vârsta de 26 de ani, precum și copiii incapabili de muncă, indiferent de vârstă, dacă și-au pierdut capacitatea de muncă înaintea vârstelor menționate (art. 81).[1]

Ajutorul de deces se suportă din bugetul de stat și se acordă, la cerere, pe baza certificatului de deces. Acordarea ajutorului de deces nu este condiționată de realizarea unei anumite vechimi în serviciu. El se achită în termen de 24 de ore de la solicitare de:

a) angajator, în cazul decesului militarului, polițistului sau funcționarului public cu statut special, respectiv al unui membru de familie al acestuia;

b) casa de pensii sectorială sau centrul militar zonal/județean/sector în cazul decesului pensionarului, respectiv al unui membru de familie al acestuia (art. 83).

Acest ajutor se achită persoanei îndreptățite sau mandatarului desemnat, prin procură specială, de către aceasta. Poate fi solicitat, pe baza actelor justificative, în cadrul termenului general de prescripție, calculat de la data decesului.

Cuantumul ajutorului de deces solicitat se achită la nivelul cuvenit la data decesului (art. 84).

Completarea cu intenție a formularelor-tip referitoare la stabilirea și plata pensiilor cu date nereale, având ca efect denaturarea evidențelor și datelor referitoare la pensionarii militari, *constituie infracțiune* de fals intelectual și se pedepsește potrivit Codului penal (art. 91).

Constituie contravenție următoarele fapte, dacă nu sunt săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să constituie infracțiuni:

a) nerespectarea metodologiei și a criteriilor de încadrare în condiții deosebite, speciale și alte condiții de muncă;

b) nerespectarea prevederilor art. 28 privind baza de calcul folosită pentru stabilirea pensiei militare de stat;

c) nerespectarea prevederilor art. 79 privind obligația comunicării casei de pensii sectoriale a modificărilor intervenite referitoare la condițiile de acordare a pensiei;

d) nerespectarea obligației de a elibera la cerere actele prevăzute de lege, prin care se face dovada vechimii necesare stabilirii drepturilor de pensie, care sunt scutite de orice fel de taxe și comisioane (art. 92).

Contravențiile se sancționează după cum urmează:

a) cele de la lit. c) și d), cu amendă de la 500 lei la 1.000 lei;

b) cele de la lit. a) și b), cu amendă de la 1.500 lei la 5.000 lei.

Limitele amenzilor pot fi actualizate prin hotărâre a Guvernului.

Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se fac de către organele de control ale instituțiilor din sistemul de apărare națională, ordine publică și securitate națională.

---

[1] Modificat prin Legea nr. 149/2018.

Amenzile contravenționale aplicate constituie venituri la bugetul de stat (art. 95).

Deciziile de pensie emise de casele de pensie sectoriale pot fi contestate, în termen de 30 de zile de la comunicare, la comisiile de contestații care funcționează în cadrul Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului Român de Informații.

Procedura de examinare a deciziilor supuse contestării reprezintă procedură administrativă prealabilă, obligatorie, fără caracter jurisdicțional.

Deciziile necontestate în termenul legal sunt definitive (art. 97).

În soluționarea contestațiilor, comisiile de contestații care funcționează în cadrul Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului Român de Informații adoptă hotărâri.

Termenul de soluționare a contestației este de 45 de zile de la data înregistrării acesteia.

În situația în care contestația nu este soluționată de comisiile de contestații în termenul de 45 de zile, deciziile de pensie pot fi atacate la instanța în a cărei rază teritorială își are domiciliul ori sediul reclamantul (art. 98 alin.3, 4 și 5).

Hotărârile comisiilor de contestații se comunică persoanelor în cauză și caselor de pensii sectoriale interesate, în termen de 5 zile de la adoptare. Ele pot fi atacate la instanța judecătorească în a cărei rază teritorială își are domiciliul sau sediul reclamantul, în termen de 30 de zile de la comunicare. Cele care nu au fost atacate la instanțele judecătorești în termenul legal sunt definitive (art. 99).

Jurisdicția în sistemului pensiilor militare de stat se realizează prin tribunale și curți de apel (art. 100).

Litigiile privind stabilirea și plata drepturilor de pensii se soluționează în primă instanță de către tribunale (art. 101).

Cererile îndreptate împotriva caselor de pensii sectoriale se adresează instanței în a cărei rază teritorială își are domiciliul ori sediul reclamantul (art. 102).

Hotărârea tribunalului poate fi atacată cu apel (art. 103).

Cererile în fața oricăror organe sau instanțe, precum și toate actele procedurale în legătură cu litigiile, având ca obiect drepturi ori obligații de pensii militare de stat sau de asigurări sociale, sunt scutite de taxă de timbru (art. 105).

§ 2. Pensiile de serviciu ale membrilor Corpului diplomatic și consular

Aceste pensii sunt reglementate prin Legea nr. 216/2015.[1] Ea stabilește în art. 1 că membrii Corpului diplomatic și consular al României cu o *vechime de cel puțin 15 ani* în Ministerul Afacerilor Externe, precum și personalul încadrat pe funcții de execuție specifice se pot pensiona la cerere și pot beneficia la împlinirea vârstei de *60 de ani* de pensie de serviciu, în *cuantum de 80% din baza de calcul* reprezentând salariul de bază brut lunar corespunzător încadrării în funcția de execuție deținută în administrația

[1] Privind acordarea pensiei de serviciu membrilor Corpului diplomatic și consular al României (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 546 din 22 iulie 2015).

centrală, la care se adaugă indemnizațiile şi sporurile avute în ultima lună de activitate în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe înainte de data pensionării.

Cei care au fost numiți prin decret prezidențial ambasadori ai României în alte state sau pe lângă organizații internaționale, pensia de serviciu se stabileşte în cuantum de 80% din baza de calcul reprezentând salariul de bază brut lunar corespunzător funcției de ambasador similar în plată în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe, la care se adaugă indemnizațiile şi sporurile avute de acestea în ultima lună de activitate în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe înainte de data pensionării.

De pensia specială beneficiază, la împlinirea vârstei de 60 de ani, şi membrii Corpului diplomatic şi consular al României, precum şi personalul încadrat pe funcții de execuție specifice, cu o vechime de 12-15 ani. În acest caz, cuantumul pensiei va fi micşorat cu 1% din baza de calcul, pentru fiecare an care lipseşte din vechimea integrală în Ministerul Afacerilor Externe.

Pentru fiecare an care depăşeşte vechimea în Ministerul Afacerilor Externe, la cuantumul pensiei se adaugă câte 1% din baza de calcul, fără a o putea depăşi.

Cei care îndeplinesc condițiile de vechime în Ministerul Afacerilor Externe, se pot pensiona şi pot beneficia, la împlinirea vârstei de 60 de ani, de pensie de serviciu, chiar dacă la data pensionării au o altă ocupație. În acest caz, pensia se stabileşte în cuantum de 80% din baza de calcul reprezentând salariul de bază brut lunar corespunzător încadrării în funcția de execuție avută la data încetării activității în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe, similar în plată cu cel al unui membru al Corpului diplomatic şi consular al României, respectiv al unei persoane încadrate pe funcție de execuție specifică, aflată în activitate în Ministerul Afacerilor Externe, la care se adaugă indemnizațiile şi sporurile avute la data încetării activității în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe, care nu au fost incluse în salariul de bază şi care sunt prevăzute de legea salarizării în vigoare la data înregistrării cererii de acordare a pensiei de serviciu stabilite în condițiile prezentei legi. De această pensie de serviciu pot beneficia numai persoanele cărora le-au încetat raporturile juridice de muncă cu Ministerul Afacerilor Externe din motive neimputabile.

De pensia de serviciu pot beneficia şi membrii Corpului diplomatic şi consular al României, precum şi personalul încadrat pe funcții de execuție specifice, pensionați anterior, care beneficiază de pensie din sistemul public şi care îndeplinesc condițiile pentru acordarea pensiei de serviciu. În acest caz, cuantumul pensiei de serviciu este de 80% din baza de calcul reprezentând salariul de bază brut lunar similar în plată, corespunzător funcției de execuție deținute de aceştia la data încetării activității în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe, la care se adaugă indemnizațiile şi sporurile avute în ultima lună de activitate în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe, care nu au fost incluse în salariul de bază şi care sunt prevăzute de legea salarizării în vigoare la data înregistrării cererii de acordare a pensiei de serviciu.

Pentru aceştia, echivalarea funcțiilor de execuție avute la data încetării activității în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe, în funcție de execuție specifică, se face prin ordin al ministrului afacerilor externe.

Pentru persoanele care la data pensionării au altă ocupație, care au fost numite prin decrete prezidențiale ambasadori ai României în alte state sau pe lângă organizații

internaționale, cuantumul pensiei de serviciu este de 80% din baza de calcul reprezentând salariul de bază brut lunar corespunzător funcției de ambasador similar în plată în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe, la care se adaugă indemnizațiile și sporurile avute de acestea în ultima lună de activitate în administrația centrală a Ministerului Afacerilor Externe, care nu au fost incluse în salariul de bază și care sunt prevăzute de legea salarizării în vigoare la data înregistrării cererii de acordare a pensiei de serviciu stabilite în condițiile prezentei legi.

Membrii Corpului diplomatic și consular al României și personalul încadrat pe funcții de execuție specifice optează între pensia de serviciu și pensia din sistemul public.

Pensia aceasta are regimul juridic al unei pensii pentru limită de vârstă.

În cazul decesului titularului pensiei de serviciu, soțul supraviețuitor și copiii minori, precum și copiii majori până la terminarea studiilor, dar nu mai mult de 26 de ani, beneficiază de pensie de urmaș, în condițiile prevăzute de legislația privind sistemul public de pensii, calculată din pensia de serviciu aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul susținătorul la data decesului, actualizată, după caz (art. 2).

De prevederile Legii nr. 216/2015, în situația îndeplinirii condițiilor impuse de aceasta, beneficiază și membrii Corpului diplomatic și consular al României, cu o vechime de cel puțin 15 ani în Departamentul de Comerț Exterior din Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Ministerul Comerțului și Turismului, Ministerul Comerțului, Ministerul Industriei și Comerțului, Ministerul Afacerilor Externe, Secretariatul General al Guvernului, Ministerul Economiei și Comerțului, Ministerul Economiei și Finanțelor, Ministerul pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale, Ministerul Întreprinderilor Mici și Mijlocii, Comerțului și Mediului de Afaceri, Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, Ministerul Economiei, Comerțului și Turismului, denumit în continuare Departamentul de Comerț Exterior, din care cel puțin 4 ani în misiuni permanente cu grade diplomatice sau consulare, la ambasadele, consulatele și alte reprezentanțe ale României din străinătate.

Cuantumul pensiei de serviciu pentru aceștia este de 80% din baza de calcul reprezentând salariul de bază brut lunar corespunzător încadrării în funcția de execuție deținută de acestea în administrația centrală a Departamentului de Comerț Exterior și sporurile avute în ultima lună de activitate în administrația centrală a Departamentului de Comerț Exterior, înainte de data pensionării, care nu au fost incluse în salariul de bază și care sunt prevăzute de legea salarizării în vigoare la data înregistrării cererii de acordare a pensiei de serviciu.

De pensia de serviciu, beneficiază și persoanele pensionate din Departamentul de Comerț Exterior care, beneficiază de pensie din sistemul public de pensii.

Cuantumul pensiei de serviciu pentru aceștia este de 80% din baza de calcul reprezentând salariul de bază brut lunar similar în plată, corespunzător funcției de execuție deținute de acestea în administrația centrală a Departamentului de Comerț Exterior la data încetării activității, și sporurile avute în ultima lună de activitate în administrația centrală a Departamentului de Comerț Exterior, care nu au fost incluse în salariul de bază și care sunt prevăzute de legea salarizării în vigoare la data înregistrării cererii de acordare a pensiei de serviciu (art. 3).

Pentru membrii Corpului diplomatic şi consular al României care au lucrat atât în Ministerul Afacerilor Externe, cât şi în Departamentul de Comerț Exterior, şi care au fost trimişi în misiuni permanente în străinătate cu grade şi funcții diplomatice sau consulare de către Departamentul de Comerț Exterior, perioadele respective se cumulează şi se consideră vechime la stabilirea pensiei de serviciu (art. 4).

Perioadele în care, pe durata angajării în Ministerul Afacerilor Externe, respectiv în Departamentul de Comerț Exterior, persoanele amintite mai sus au avut raporturile de muncă întrerupte, cu acordul angajatorului, pentru participarea la cursuri, stagii de practică şi specializare sau perfecționare, în țară ori în străinătate, pentru îndeplinirea unei funcții de demnitate publică numite sau alese, precum şi pentru a îndeplini funcții în calitate de reprezentanți ai statului român în cadrul organizațiilor şi organismelor internaționale interguvernamentale ori experți în cadrul acestora, constituie vechime în Ministerul Afacerilor Externe, respectiv în Departamentul de Comerț Exterior.

Durata cursului postuniversitar de relații internaționale, înființat în baza Hotărârii Consiliului de Miniştri nr. 1.003/1962 cu privire la organizarea şi funcționarea cursului postuniversitar de relații internaționale, organizat pe lângă Facultatea de Ştiințe Juridice a Universității din Bucureşti, absolvit, constituie vechime în Ministerul Afacerilor Externe, respectiv în Departamentul de Comerț Exterior (art. 5).

Odată cu stabilirea cuantumului pensiei de serviciu se stabileşte şi pensia pentru limită de vârstă din sistemul public. În cazul în care cuantumul pensiei de serviciu este mai mic decât cel al pensiei din sistemul public de pensii, se acordă cuantumul cel mai avantajos.

Partea din pensia de serviciu care depăşeşte nivelul pensiei din sistemul public, precum şi partea din pensia de urmaş calculată din pensia de serviciu, care depăşeşte nivelul pensiei din sistemul public de pensii, se suportă din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale şi Persoanelor Vârstnice.

În cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile de acordare a pensiei pentru limită de vârstă în sistemul public de pensii, pensia de serviciu se suportă din bugetul de stat până la împlinirea vârstei standard de pensionare, prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale şi Persoanelor Vârstnice.

Pensiile de serviciu, precum şi pensiile de urmaş, se actualizează din oficiu, în fiecare an, cu rata medie anuală a inflației, indicator definitiv, cunoscut la data de 1 ianuarie a fiecărui an în care se face actualizarea şi comunicat de Institutul Național de Statistică. Dacă în urma actualizării rezultă o pensie de serviciu mai mică, se menține pensia de serviciu aflată în plată.

Pensia de serviciu se acordă la cerere şi se plăteşte începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată cererea de pensionare la casa teritorială de pensii din raza de domiciliu sau de reşedință a solicitantului (art. 6)[1].

Cei care beneficiază de pensie de serviciu în temeiul unei hotărâri judecătoreşti definitive şi irevocabile sau, după caz, hotărâri definitive nu beneficiază de pensie de serviciu. (art. 7).

[1] Art. 6 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 59/2017.

§ 3. Pensiile speciale ale funcţionarilor publici parlamentari

Aceste pensii sunt reglementate prin Legea nr. 7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar[1] şi prin Normele cu privire la stabilirea pensiei de serviciu prevăzute de Legea nr. 7/2006.[2]

Astfel, art. 73[1] din Legea nr. 7/2006 stabileşte că funcționarii publici parlamentari din structurile de specialitate ale Parlamentului au dreptul la asigurări sociale.

Cei cu un stagiu de cotizare de 30 de ani au dreptul la pensie pentru limită de vârstă la împlinirea vârstei standard de pensionare din sistemul public de pensii.

La împlinirea vârstei, funcționarii publici parlamentari cu un stagiu de cotizare de 30 de ani, din care cel puțin 14 ani în structurile Parlamentului, beneficiază de pensie de serviciu în cuantum de 80% din baza de calcul reprezentată de media veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni înainte de data pensionării. Pensia acordată nu poate depăşi nivelul salariului de bază brut, inclusiv sporurile, precum şi indemnizația de conducere şi salariul de merit din ultimele 12 luni anterioare datei pensionării, al funcției deținute sau al funcției asimilate, după caz.

Pentru fiecare an ce depăşeşte vechimea de 14 ani în Parlament se adaugă la cuantumul pensiei câte 1% din baza de calcul, fără a depăşi venitul brut avut la data pensionării.

Pensiile de serviciu stabilite în condițiile prezentei legi se actualizează, din oficiu, în fiecare an, cu rata medie anuală a inflației, indicator definitiv, cunoscut la data de 1 ianuarie a fiecărui an în care se face actualizarea şi comunicat de Institutul Național de Statistică. Dacă în urma actualizării rezultă o pensie mai mică, se păstrează pensia aflată în plată.

Partea din pensia de serviciu care depăşeşte nivelul pensiei din sistemul asigurărilor sociale de stat se suportă din bugetul de stat.

Funcționarii publici parlamentari care au un stagiu de cotizare de 30 de ani, din care cel puțin 14 ani în structurile Parlamentului, pot solicita pensionarea şi înainte de împlinirea vârstei de pensionare, dar nu mai devreme de 60 de ani. De aceste drepturi beneficiază şi funcționarii publici parlamentari cu un stagiu de cotizare de 30 de ani, din care în structurile Parlamentului între 4-14 ani, în acest caz cuantumul pensiei fiind micşorat cu 1% pentru fiecare an care lipseşte din vechimea de 14 ani.

La calculul stagiului de cotizare în structurile Parlamentului se ia în considerare, după caz, şi perioada în care funcționarul public parlamentar a avut calitatea de deputat sau de senator.

La îndeplinirea condițiilor de pensionare, funcționarul public parlamentar optează pentru pensia calculată conform Legii nr. 7/2006 sau pentru pensia calculată în condițiile Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice.

Persoanele care îndeplinesc condițiile de pensionare beneficiază de pensie specială, chiar dacă la data pensionării ocupă o altă funcție sau au o altă ocupație, după caz. În această situație, pensia se stabileşte pe baza drepturilor salariale pe care le are un

[1] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 345 din 25 mai 2009, modificată ulterior, inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 59/2017 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 648 din 7 august 2017).

[2] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 648 din 26 august 2015.

funcționar public parlamentar în activitate, cu același nivel de salarizare și pe aceeași funcție publică, dar pot beneficia numai persoanele al căror raport de serviciu a încetat prin demisie, eliberare din funcție sau acord.[1]

Pensia de urmaș se cuvine copiilor și soțului supraviețuitor ai funcționarului public parlamentar, în condițiile art. 83-92 din Legea nr. 263/2010.

Norma de aplicare prevede în art. 1 că pensia de serviciu se acordă la cerere.

Așadar, conform art. 3 din Normele de aplicare, *beneficiarii* acestui sistem de pensii sunt următoarele categorii de persoane, dacă au desfășurat activități în structurile de specialitate ale Parlamentului în baza unui raport de serviciu și/sau în baza unui raport de muncă, astfel:

a) funcționarii publici parlamentari care, la data solicitării pensiei de serviciu, au un stagiu de cotizare de 30 de ani, din care în structurile Parlamentului între 4-14 ani, și care au vârsta de cel puțin 60 de ani;

b) persoanele care îndeplinesc condițiile de pensionare amintite mai sus și care, la data solicitării pensiei de serviciu, ocupă o altă funcție sau au o altă ocupație, după caz, numai dacă raportul de serviciu în baza căruia și-au desfășurat activitatea în structurile Parlamentului a încetat prin demisie, eliberare din funcție sau acord..

De pensie de serviciu mai beneficiază, după caz, și următoarele categorii de persoane:

a) personalul care desfășoară activități administrative, de gospodărire, investiții, întreținere-reparații și de deservire, pentru care încadrarea în muncă se face prin contract individual de muncă, potrivit Codului muncii;

b) funcționarii publici din cadrul Consiliului Legislativ și membrii acestuia;

c) personalul Curții Constituționale asimilat, potrivit legii, celui cu funcții similare din structurile Parlamentului.

De pensie de serviciu beneficiază și funcționarii publici parlamentari și asimilații acestora care sunt pensionari ai sistemului public de pensii și îndeplinesc condițiile de mai sus.

Art. 4 din Norme, stabilește că *constituie stagiu de cotizare în vederea stabilirii pensiei de serviciu*:

a) perioada în care persoanele au desfășurat una dintre activitățile: asigurarea din punct de vedere tehnic și de specialitate a elaborării, redactării și definitivării actelor legislative; elaborarea de studii, sinteze și analize comparative, în scopul îmbunătățirii și perfecționării cadrului legislativ; organizarea, prezentarea și redactarea lucrărilor de specialitate ale comisiilor parlamentare; organizarea lucrărilor plenului Camerei Deputaților și Senatului, inclusiv a ședințelor comune; organizarea și desfășurarea activității Biroului permanent; documentarea, evidența și informatizarea activității legislative; gestionarea resurselor umane și financiare, contenciosul administrativ și auditul intern; organizarea și desfășurarea activităților de relații parlamentare externe și de protocol, precum și activitatea de informatică, relații cu presa și cu publicul, registratură și arhivă; șef de cabinet; persoanele care desfășoară activități de specialitate la Cancelaria președintelui, la cabinetele membrilor Biroului permanent, la cabinetele președinților comisiilor permanente, la cabinetele liderilor grupurilor parlamentare și la

[1] Art. 73[1] a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 59/2017.

grupurile parlamentare pot fi încadrate ca funcționar public parlamentar pe perioadă nedeterminată, funcționar public parlamentar pe perioadă determinată sau personal contractual

b) perioada în care persoanele amintite mai sus au ocupat o funcție publică în cadrul Consiliului Legislativ sau au avut calitatea de membru al acestuia;

c) perioada în care persoanele au desfășurat activitate în cadrul Curții Constituționale pe funcții similare celor din structurile Parlamentului;

d) perioada în care funcționarul public parlamentar a avut calitatea de deputat sau de senator;

e) perioada în care funcționarul public parlamentar este numit sau ales, pe durată determinată, într-o altă funcție în cadrul autorităților sau instituțiilor publice;

f) perioada în care funcționarul public parlamentar a fost delegat, în condițiile legii.

Perioadele de activitate desfășurată în cadrul structurilor Parlamentului, Consiliului Legislativ sau Curții Constituționale, după caz, după data acordării pensiei de serviciu nu se iau în calculul acesteia ca vechime în structurile Parlamentului.

Perioadele de activitate desfășurată în cadrul structurilor Parlamentului, Consiliului Legislativ sau Curții Constituționale, după caz, se însumează.

La calculul pensiei de serviciu, stagiul de cotizare în structurile Parlamentului, în cadrul Consiliului Legislativ sau Curții Constituționale se constituie din ani întregi, fracțiunile de an se neglijează (art. 5 din Norme).

Cuantumul pensiei de serviciu este de 80% din baza de calcul.

Baza de calcul reprezintă media veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni înainte de data pensionării. Sintagma ultimele 12 luni înainte de data pensionării înseamnă ultimele 12 luni de activitate anterioare lunii în care se depune cererea pentru acordarea pensiei de serviciu.

Cuantumul pensiei de serviciu nu poate depăși nivelul salariului de bază brut lunar, din ultimele 12 luni anterioare lunii în care se depune cererea pentru acordarea pensiei de serviciu, corespunzător funcției deținute sau funcției asimilate, după caz.

La stabilirea bazei de calcul se vor lua în considerare numai acele 12 luni în care persoana s-a aflat efectiv în activitate. În situația în care perioada celor 12 luni de activitate nu poate fi constituită din luni întregi consecutive, aceasta se va prelungi corespunzător până la completarea celor 12 luni de activitate efectivă (art. 6 din Norme).

Pentru persoanele care îndeplinesc condițiile de pensionare și care, la data solicitării pensiei de serviciu, ocupă o altă funcție sau au o altă ocupație, sau persoanele asimilate funcționarilor publici parlamentari, baza de calcul este reprezentată de media veniturilor brute lunare din ultimele 12 luni anterioare lunii în care se depune cererea pentru acordarea pensiei de serviciu, realizate de un funcționar public parlamentar în activitate.

În situația în care au deținut în ultimele 12 luni de activitate funcții diferite, la calculul mediei veniturilor brute lunare se vor avea în vedere veniturile obținute de un funcționar public parlamentar în activitate, corespunzătoare respectivelor funcții deținute (art. 7 din Norme).

Cuantumul pensiei de serviciu se majorează cu câte 1% din baza de calcul pentru fiecare an realizat în plus peste stagiul de cotizare de 14 ani în structurile Parlamentului, fără a depăși venitul brut avut în luna anterioară celei în care se depune cererea pentru acordarea pensiei de serviciu.

Perioada de stagiu de cotizare mai mică de un an, realizată peste vechimea de 14 ani în structurile Parlamentului, nu se ia în considerare (art. 8).

Cuantumul pensiei de serviciu se diminuează cu câte 1% pentru fiecare an în minus față de stagiul de cotizare de 14 ani în structurile Parlamentului. Perioada de stagiu de cotizare mai mică de un an, realizată între 4-14 ani în structurile Parlamentului, nu se ia în considerare (art. 9).

Pensia de urmaş se cuvine copiilor şi soţului supravieţuitor ai funcționarului public parlamentar, în condițiile art. 83-92 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice (art. 10).

La îndeplinirea condițiilor de pensionare funcționarul public parlamentar optează pentru pensia de serviciu sau pentru pensia calculată în condițiile Legii nr. 263/2010 (art. 11).

Pensia de serviciu se acordă la cererea persoanei îndreptățite, a tutorelui, sau a curatorului acesteia, a persoanei căreia i s-a încredințat sau i s-a dat în plasament copilul minor, după caz, depusă personal sau prin mandatar desemnat prin procură specială.

Cererea de înscriere la pensia de serviciu, însoțită de documentația necesară, se depune la casa teritorială de pensii/casa de pensii sectorială competentă, în a cărei rază îşi are domiciliul persoana îndreptățită. Cererea poate fi depusă, după caz, şi de către mandatarul desemnat prin procură specială, tutorele, curatorul sau reprezentantul legal.

În vederea stabilirii pensiei de serviciu, dosarul de pensie trebuie să cuprindă următoarele documente:

a) cererea de înscriere la pensia de serviciu;

b) actele necesare stabilirii pensiei conform prevederilor sistemului public de pensii;

c) adeverința-tip întocmită de angajator, care cuprinde elementele necesare stabilirii pensiei de serviciu;

d) copia ultimei decizii de pensionare în sistemul public de pensii ori talonul de pensie, după caz;

e) alte documente necesare stabilirii şi plății pensiei de serviciu (art. 12).

Odată cu stabilirea cuantumului pensiei de serviciu se stabileşte şi pensia pentru limită de vârstă din sistemul public de pensii.

În situația în care persoana îndreptățită la acordarea pensiei de serviciu nu îndeplineşte condițiile pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă prevăzute de Legea nr. 263/2010, se stabileşte doar pensia de serviciu, care are regimul juridic al unei pensii pentru limită de vârstă, şi se suportă integral din bugetul de stat prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale şi Persoanelor Vârstnice. La data îndeplinirii condițiilor de pensionare pentru limită de vârstă în sistemul public de pensii, respectiv vârsta standard de pensionare şi stagiul minim de cotizare, persoana îndreptățită depune cerere pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă.

Persoanele care, la data stabilirii pensiei de serviciu, beneficiază de o pensie prevăzută de legislația sistemului public de pensii, îşi mențin această calitate cu toate drepturile şi obligațiile ce decurg din aceasta, aferente fiecărei categorii de pensii, până la data îndeplinirii condițiilor de pensionare pentru limită de vârstă din sistemul public de pensii.

În cazul în care cuantumul pensiei de serviciu este mai mic decât cel al pensiei din sistemul public de pensii, se acordă cuantumul cel mai avantajos.

Partea din pensia de serviciu care depăşeşte nivelul pensiei din sistemul public de pensii se suportă din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice (art. 13 din Norme).

Pensia de serviciu se actualizează prin aplicarea la cuantumul pensiei de serviciu aflate în plată sau cuvenite, după caz, a procentului de majorare a salariului de bază de care beneficiază funcţionarul public parlamentar aflat în activitate, cu acelaşi nivel de salarizare şi pe aceeaşi funcţie publică, avute în luna anterioară celei în care se depune cererea pentru acordarea pensiei de serviciu. Dacă în urma actualizării rezultă o pensie mai mică, se păstrează pensia aflată în plată sau cuvenită, după caz (art. 14 din Norme).

La fiecare actualizare a pensiilor de serviciu, casele teritoriale de pensii/casele de pensii sectoriale emit o nouă decizie de pensie, pe baza adeverinţelor.

Noua decizie de pensie de serviciu, însoţită de o copie a adeverinţei în baza căreia s-a efectuat actualizarea, se comunică pensionarului de către casele teritoriale de pensii, respectiv de casele de pensii sectoriale (art. 15 alin. 3 şi 4 din Norme).

Pensia se acordă şi se plăteşte începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată cererea la casa teritorială de pensii/casa de pensii sectorială din raza de domiciliu a solicitantului (art. 16).

Stabilirea, actualizarea şi plata pensiilor de serviciu se efectuează de către casele teritoriale de pensii/casele de pensii sectoriale, cu respectarea prevederilor legale în vigoare (art. 17).

Aceste pensii speciale nu se acordă persoanelor care beneficiază de pensie de serviciu în temeiul unei hotărâri judecătoreşti definitive şi irevocabile sau, după caz, al unei hotărâri judecătoreşti definitive (art. 18).

Răspunderea pentru corectitudinea şi legalitatea datelor cuprinse în documentele care stau la baza întocmirii dosarului de pensionare, necesare calculului pensiei de serviciu, revin în exclusivitate emitenţilor (art. 19).

§ 4. Pensiile speciale ale judecătorilor, procurorilor şi Judecătorilor Curţii Constituţionale

Ele sunt reglementate prin Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor şi procurorilor,[1] şi Legea nr. 47/1992 privind organizarea şi funcţionarea Curţii Constituţionale,[2] dar şi prin Norma metodologică de aplicare a prevederilor Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor şi procurorilor, republicată, şi ale Legii nr. 47/1992 privind organizarea şi funcţionarea Curţii Constituţionale, republicată, referitoare la pensiile de serviciu şi la acordarea indemnizaţiilor pentru creşterea copilului în vârstă de până la 2 ani[3]

[1] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005, modificată ulterior, inclusiv prin Legea nr. 242/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 868 din 15 octombrie 2018).

[2] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 807 din 3 decembrie 2010, modificată ulterior, inclusiv prin Legea nr. 168/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 595 din 12 iulie 2018).

[3] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 979 din 3 noiembrie 2005.

Astfel, prin art. 82 din Legea nr. 303/2004 s-a stabilit că judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, magistrații-asistenți de la Curtea Constituțională și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, precum și foștii judecători și procurori financiari și consilierii de conturi de la secția jurisdicțională care au exercitat aceste funcții la Curtea de Conturi, cu o vechime de cel puțin 25 de ani în funcția de judecător ori procuror, magistrat-asistent sau personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, precum și în funcția de judecător ori procuror financiar sau consilier de conturi de la secția jurisdicțională a Curții de Conturi se pot pensiona la cerere și pot beneficia, la împlinirea vârstei de 60 de ani, de pensie de serviciu, în cuantum de 80% din baza de calcul reprezentată de indemnizația de încadrare brută lunară sau de salariul de bază brut lunar, după caz, și sporurile avute în ultima lună de activitate înainte de data pensionării.

Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție și de la Curtea Constituțională, personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, precum și foștii judecători și procurori financiari și consilierii de conturi de la secția jurisdicțională care au exercitat aceste funcții la Curtea de Conturi se pot pensiona la cerere, înainte de împlinirea vârstei de 60 de ani, și beneficiază de pensia prevăzută la alin. (1), dacă au o vechime de cel puțin 25 de ani numai în funcția de judecător, procuror, magistrat-asistent la Înalta Curte de Casație și Justiție și de la Curtea Constituțională sau personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor, precum și în funcția de judecător la Curtea Constituțională, judecător ori procuror financiar sau consilier de conturi de la secția jurisdicțională a Curții de Conturi. La calcularea acestei vechimi se iau în considerare și perioadele în care judecătorul, procurorul, magistratul-asistent sau personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, precum și judecătorul de la Curtea Constituțională, judecătorul, procurorul financiar și consilierul de conturi la secția jurisdicțională a Curții de Conturi a exercitat profesia de avocat, personal de specialitate juridică în fostele arbitraje de stat, consilier juridic sau jurisconsult.

De pensia de serviciu beneficiază, la împlinirea vârstei de 60 de ani, și judecătorii și procurorii cu o vechime în magistratură între 20 și 25 de ani, în acest caz cuantumul pensiei fiind micșorat cu 1% din baza de calcul, pentru fiecare an care lipsește din vechimea integrală în magistratură.

Pentru fiecare an care depășește vechimea în magistratură la cuantumul pensiei se adaugă câte 1% din baza de calcul, fără a o putea depăși.

Persoanele care îndeplinesc condițiile de vechime în funcția de judecător, procuror, magistrat-asistent sau personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor, precum și în funcția de judecător ori procuror financiar, notar de stat sau consilier de conturi de la secția jurisdicțională a Curții de Conturi se pot pensiona și pot beneficia, la împlinirea vârstei de 60 de ani, de pensie de serviciu, chiar dacă la data pensionării au o altă ocupație. În acest caz, pensia se stabilește dintr-o bază de calcul egală cu indemnizația de încadrare brută lunară pe care o are un judecător sau procuror în activitate, în condiții identice de funcție, vechime și grad al instanței sau parchetului, și sporurile, în procent, avute la data eliberării din funcție ori, după caz, cu salariul de bază brut lunar și sporurile avute în ultima lună de activitate înainte de data pensionării. De această pensie de serviciu pot beneficia numai persoanele care au fost eliberate din funcție din motive neimputabile.

Judecătorii şi procurorii şi magistraţii-asistenţi de la Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie şi de la Curtea Constituţională au dreptul la pensie de boală profesională şi de invaliditate în cuantum de 80% din pensia de serviciu. Aceştia pot opta între pensia de serviciu şi pensia din sistemul public. Judecătorii şi procurorii militari pot opta între pensia de serviciu şi pensia militară de serviciu.

Pensia specială are regimul juridic al unei pensii pentru limită de vârstă[1].

Judecătorii, procurorii, magistraţii-asistenţi de la Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, precum şi personalul de specialitate juridică pot fi menţinuţi în funcţie după împlinirea vârstei de pensionare, până la vârsta de 70 de ani. Până la vârsta de 65 de ani, magistratul poate opta să rămână în funcţie, însă după împlinirea acestei vârste, pentru menţinerea în activitate este necesar avizul anul al Secţiei pentru judecători sau, după caz, al Secţiei pentru procurori.

Judecătorii şi procurorii care au fost eliberaţi din funcţie prin pensionare pot cumula pensia de serviciu cu veniturile realizate dintr-o activitate profesională, indiferent de nivelul veniturilor respective (art. 83)[2].

Judecătorii şi procurorii pot fi pensionaţi anticipat, cu reducerea vârstei de pensionare prevăzute de prezenta lege cu până la 5 ani, în cazul în care depăşesc vechimea în magistratură cu cel puţin 5 ani. Cei care îndeplinesc atât condiţiile pentru acordarea pensiei în condiţiile pot opta între cele două pensii.

Pensia are regimul unei pensii anticipate de serviciu.

Beneficiarii pensiei de serviciu nu pot cumula pensia de serviciu cu veniturile realizate dintr-o activitate profesională, indiferent de nivelul veniturilor respective, până la vârsta de 60 de ani (art. 83[1] din Legea nr. 303/2004).

Aşadar, beneficiază de pensie de serviciu persoanele care:

a) la data solicitării pensiei de serviciu au calitatea de judecător, procuror, magistrat-asistent, personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor şi procurorilor şi o vechime de cel puţin 25 de ani în magistratură;

b) la data solicitării pensiei de serviciu au calitatea de judecător sau de procuror şi cel puţin 25 de ani vechime numai în funcţiile de judecător, procuror sau avocat,; la deschiderea dreptului la această categorie de pensie se poate valorifica perioada de cel mult 10 ani în profesia de avocat;

c) la data solicitării pensiei de serviciu au calitatea de judecător, procuror, magistrat-asistent sau de personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor şi procurorilor şi o vechime între 20 şi 25 de ani în magistratură;

d) la data solicitării pensiei de serviciu nu au calitatea de judecător, procuror, magistrat-asistent sau personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor şi procurorilor, dar care îndeplinesc, cumulativ, următoarele condiţii: au o vechime de cel puţin 25 de ani realizată numai în funcţia de judecător sau de procuror, iar eliberarea din funcţie a fost din motive neimputabile acestora (art. 4 din Norme).

Soţul supravieţuitor al judecătorului sau procurorului are dreptul, la împlinirea vârstei de 60 de ani, la pensia de urmaş calculată din pensia de serviciu aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul la data decesului susţinătorul, actualizată, după caz.

---

[1] Art. 82 din Legea nr. 303/2004 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 242/2018.

[2] Art. 83 din Legea nr. 303/2004 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 242/2018.

Copiii minori ai judecătorului sau procurorului decedat, precum şi copiii majori până la terminarea studiilor, dar nu mai mult de 26 de ani au dreptul la pensia de urmaş, calculată din pensia de serviciu aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul la data decesului susținătorul decedat, actualizată, în funcție de numărul de urmaşi.

În cazul în care la data decesului procurorul sau judecătorul nu îndeplineşte condițiile de acordare a pensiei de serviciu, copiii minori, precum şi copiii majori până la terminarea studiilor, dar nu mai mult de 26 de ani au dreptul la o pensie de urmaş în cuantum de 75% din indemnizația de încadrare brută lunară avută de susținătorul decedat în ultima lună de activitate(art. 84 din Legea nr. 303/2004)[1].

Partea din pensia de serviciu care depăşeşte nivelul pensiei din sistemul public, precum şi pensia de serviciu acordată celor care nu îndeplinesc condiția de limită de vârstă se suportă din bugetul de stat.

Pensiile de serviciu ale judecătorilor şi procurorilor, precum şi pensiile de urmaş se actualizează ori de câte ori se majorează indemnizația brută lunară a unui judecător şi procuror în activitate, în condiții identice de funcție, vechime şi grad al instanței sau parchetului, cu luarea în considerare, în procent, a sporurilor intrate în baza de calcul la acordarea pensiei de serviciu, precum şi a sporului de vechime. Dacă în urma actualizării rezultă o pensie de serviciu mai mică, judecătorul sau procurorul îşi poate păstra pensia aflată în plată.

Cererile de pensionare formulate de judecătorii şi procurorii în activitate pentru acordarea pensiei de serviciu se depun la casa teritorială de pensii competentă. Plata pensiei se face de la data prevăzută în decretul Preşedintelui României ca fiind cea a eliberării din funcție sau, în cazul lipsei unei astfel de date, de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a decretului Preşedintelui României de eliberare din funcție (art. 85 din Legea nr. 303/2004)[2].

Art. 3 din Norme stabileşte că constituie vechime în magistratură perioada în care judecătorul, procurorul, personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor şi procurorilor sau magistratul-asistent:

a) a îndeplinit funcțiile de judecător, procuror, personal de specialitate juridică în fostele arbitraje de stat, magistrat-asistent, auditor de justiție, judecător financiar, judecător financiar inspector, procuror financiar şi consilier în secția jurisdicțională a Curții de Conturi, grefier cu studii superioare juridice sau personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor şi procurorilor;

b) a fost avocat, notar, asistent judiciar, jurisconsult, consilier juridic sau a îndeplinit funcții de specialitate juridică în aparatul Parlamentului, Administrației Prezidențiale, Guvernului, Curții Constituționale, Avocatului Poporului, Curții de Conturi sau al Consiliului Legislativ.

La calculul vechimii în magistratură sau, după caz, a vechimii în funcția de judecător sau de procuror, în vederea stabilirii pensiei în condițiile prezentului regulament, se vor lua în considerare perioadele în care persoana s-a aflat în oricare dintre următoarele situații:

a) concediu de maternitate şi concediu paternal;

---

[1] Articol modificat prin Legea nr. 242/2018.

[2] Articol modificat prin Legea nr. 242/2018.

b) concediu de creştere a copilului în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, până la împlinirea vârstei de 3 ani;

c) concediu medical pentru incapacitate temporară de muncă;

d) concediu de studii pentru pregătirea examenului de capacitate;

e) concediu de studii plătit pentru formare profesională;

f) detaşare şi delegare.

La calculul pensiei de serviciu, vechimea în magistratură ori, după caz, vechimea numai în funcţia de judecător sau de procuror mai mică de un an, realizată peste limita prevăzută de lege, nu se ia în considerare (art. 5 din Norme).

Cuantumul pensiei de serviciu este de 80% din media veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni de activitate înainte de data pensionării, iar pentru pensia de serviciu pentru cei care la data pensionării ocupă o altă funcţie, cuantumul este de 80% din media veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni de activitate ale unui judecător sau procuror în funcţie, în condiţii identice de vechime şi nivel al instanţei sau parchetului.

În stabilirea mediei veniturilor brute realizate se vor lua în considerare numai acele 12 luni anterioare pensionării, în care persoana s-a aflat efectiv în activitate. În cazul în care persoana s-a aflat efectiv în activitate o fracţiune de lună, se va include în calculul pensiei numai această fracţiune de lună, prelungindu-se corespunzător termenul până la împlinirea celor 12 luni.

În veniturile brute realizate se includ, pe lângă indemnizaţia de încadrare brută lunară, sporurile cu caracter permanent sau nepermanent. În veniturile brute nu se includ sumele primite cu titlu de prime, premii, decontări, restituiri de drepturi aferente altei perioade şi nici indemnizaţia egală cu cele 7 indemnizaţii de încadrare brute lunare din lege ori alte drepturi fără caracter salarial.

Cuantumul pensiei de serviciu, din lege, se diminuează cu 1% pentru fiecare an în minus faţă de vechimea în magistratură de 25 de ani.

La calculul pensiei de serviciu, majorarea de 1% din lege se aplică la media veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni de activitate înainte de data de pensionare a unui judecător sau procuror, în condiţii identice de vechime şi nivel al instanţei sau parchetului, şi se aplică doar pentru fiecare an realizat în funcţia de judecător sau de procuror în plus peste vechimea de 25 de ani în aceste funcţii (art. 7 din Norme).

Diferenţa dintre cuantumul pensiei de serviciu şi cuantumul pensiei din sistemul public se suportă de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Solidarităţii Sociale şi Familiei (art. 8 din Norme).

Pensia de urmaş se calculează din pensia de serviciu aflată în plată sau din pensia de serviciu la care ar fi avut dreptul susţinătorul decedat, stabilită pe baza mediei veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni înainte de data pensionării de urmaş, de un procuror sau judecător în activitate, în condiţii identice de vechime şi nivel al instanţei sau parchetului (art. 9 din Norme).

Cuantumul pensiei de urmaş din pensia de serviciu se stabileşte prin aplicarea procentelor, în funcţie de numărul urmaşilor îndreptăţiţi, asupra cuantumului pensiei de serviciu.

Partea din pensia de urmaş calculată din pensia de serviciu, care depăşeşte nivelul pensiei de urmaş calculate din pensia pentru limită de vârstă cuvenită titularului din

sistemul public, se suportă de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Solidarității Sociale şi Familiei.

În cazul în care susținătorul decedat îndeplinește condițiile de acordare a pensiei de serviciu, pensia de urmaş calculată din pensia de serviciu se suportă integral de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Solidarității Sociale şi Familiei (art. 10 din Norme).

Pensiile de urmaş calculate din pensia de serviciu a se actualizează la începutul fiecărui an în raport de media veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni de judecătorii şi procurorii în activitate (art. 11 din Norme).

Drepturile de pensie de urmaş stabilite ca urmare a opțiunii de la pensia proprie din sistemul public la pensia de urmaş stabilită din pensia de serviciu se cuvin şi se acordă începând cu luna următoare depunerii cererii (art. 12 din Norme).

Stabilirea, actualizarea şi plata tuturor pensiilor de serviciu se efectuează de către casele teritoriale de pensii (art. 14 din Norme).

Drepturile de pensie de serviciu se acordă şi se plătesc după cum urmează:

a) de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare sau de la data solicitării, dacă cererea a fost depusă în termen de 30 de zile, respectiv de 90 de zile în perioada eşalonării vârstelor standard de pensionare şi a stagiilor de cotizare, de la această dată;

b) de la data depunerii cererii, dacă cererea a fost depusă cu depăşirea termenului de 30 de zile, respectiv de 90 de zile de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare (art. 16 alin.1 din Norme).

Casa teritorială de pensii emite o singură decizie de pensie în care vor fi înscrise distinct cuantumurile celor două categorii de pensii, pensia din sistemul public, respectiv pensia de serviciu, precum şi diferența dintre cele două pensii care urmează a fi suportată de la bugetul de stat. Această diferență urmează a fi evidențiată distinct şi în fişa pentru evidența drepturilor băneşti ale pensionarului (art. 17 alin. 1 din Norme).

Actualizarea pensiei de serviciu se face la începutul fiecărui an, în raport cu media veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni de judecătorii şi procurorii în activitate (art. 18 alin. 3 din Norme).

La fiecare actualizare a pensiilor de serviciu casele teritoriale de pensii vor emite o nouă decizie pe baza adeverințelor transmise de aceste instituții. Noua decizie, însoțită de o copie a adeverinței în baza căreia s-a efectuat actualizarea, va fi comunicată pensionarului (art. 19 din Norme).

Răspunderea cu privire la stabilirea vechimii în magistratură, a vechimii în funcția de judecător sau de procuror, a mediei veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni de activitate înainte de data pensionării şi a venitului brut realizat la data pensionării a judecătorilor şi procurorilor revine instituției care eliberează adeverința-tip (art. 20 din Norme).

Dacă vechimea în magistratură se obține din însumarea unor perioade realizate în sisteme de asigurări sociale diferite (sistemul public, sistemul de pensii al avocaților, sistemul militar) care constituie vechime în magistratură, pensia de serviciu se acordă persoanei îndreptățite, la cererea acesteia, numai de un singur sistem. În acest caz, în vederea evitării unor eventuale fraude, instituția publică care stabileşte şi plăteşte drepturile de pensie de serviciu (casa teritorială de pensii) va înştiința despre acest fapt

celelalte sisteme în care beneficiarul a realizat stagii de cotizare sau vechime în serviciu (art. 24 din Norme).

Conform art. 25 din Norme, mai beneficiază de pensie specială persoanele care au calitatea de judecător al Curții Constituționale la data pensionării sau a recalculării pensiei, indiferent de vechimea în magistratură, numai dacă îndeplinesc condițiile pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă conform sistemului public.

Cuantumul pensiei de serviciu pentru aceste persoane, este de 80% din indemnizația brută lunară a judecătorului. Partea din pensia de serviciu care depășește nivelul pensiei din sistemul public se suportă de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei (art. 27 din Norme).

Casa teritorială de pensii emite o singură decizie de pensie în care se înscriu distinct cuantumurile celor două categorii de pensii, pensia din sistemul public, respectiv pensia de serviciu, precum și diferența dintre cele două pensii care urmează a fi suportată de la bugetul de stat. Această diferență urmează a fi evidențiată distinct și în fișa pentru evidența drepturilor băneşti ale pensionarului (art. 30 din Norme).

La fiecare actualizare a pensiilor de serviciu casele teritoriale de pensii emit o nouă decizie de pensie pe baza adeverințelor transmise de instituțiile publice. Noua decizie de pensie, însoțită de o copie a adeverinței în baza căreia s-a efectuat actualizarea, se comunică pensionarului.

Pensiile de urmaş calculate din pensia de serviciu a judecătorilor Curții Constituționale se actualizează la începutul fiecărui an în raport cu media veniturilor brute realizate în ultimele 12 luni de judecătorii în activitate (art. 32 din Norme).

§ 5. Pensiile speciale ale personalului auxiliar de specialitate din instanţele judecătoreşti şi al parchetelor de pe lângă acestea şi al personalului care funcţionează în cadrul Institutului Naţional de Expertize Criminalistice

Pensiile speciale ale acestui personal sunt reglementate prin Legea 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice[1], și Normele metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la stabilirea pensiilor de serviciu din Legea nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice.[2]

Astfel, art. 68^5 din Legea nr. 567/2004 stabilește că personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, personalul de specialitate criminalistică și personalul care ocupă funcții auxiliare de specialitate criminalistică, precum și tehnicienii criminaliști din cadrul parchetelor, cu o vechime de cel puțin 25 de

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1197 din 14 decembrie 2004, modificată ulterior, inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 59/2017 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 648 din 7 august 2017).

[2] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 670 din 3 septembrie 2015.

ani în specialitate, pot beneficia, la împlinirea vârstei de 60 de ani, de pensie de serviciu, în cuantum de 80% din baza de calcul reprezentată de media salariilor de bază brute lunare realizate, inclusiv sporurile, corespunzătoare ultimelor 12 luni de activitate anterioare lunii în care se depune cererea de pensionare.

De pensia de serviciu beneficiază, la împlinirea vârstei de 60 de ani, şi personalul auxiliar de specialitate al instanţelor judecătoreşti şi al parchetelor de pe lângă acestea, personalul de specialitate criminalistică şi personalul care ocupă funcţii auxiliare de specialitate criminalistică, precum şi tehnicienii criminalişti din cadrul parchetelor, cu o vechime în specialitate între 20 şi 25 de ani, în acest caz cuantumul pensiei fiind micşorat cu 1% din baza de calcul pentru fiecare an care lipseşte din vechimea în specialitate integrală.

Pentru fiecare an care depăşeşte vechimea în specialitate, la cuantumul pensiei se adaugă 1% din baza de calcul, fără a o putea depăşi.

Pensia se acordă la cerere, începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată cererea la casa teritorială de pensii din raza de domiciliu sau de reşedinţă a solicitantului sau, după caz, la casa de pensii sectorială competentă.

Odată cu stabilirea cuantumului pensiei de serviciu se stabileşte şi pensia pentru limită de vârstă din sistemul public, potrivit legislaţiei în vigoare privind sistemul de pensii publice.

În cazul în care cuantumul pensiei de serviciu este mai mic decât cel al pensiei din sistemul de pensii publice se acordă cuantumul cel mai avantajos.

Persoanele care îndeplinesc condiţiile de vârstă şi de vechime numai în funcţia de personal auxiliar de specialitate al instanţelor judecătoreşti şi parchetelor de pe lângă acestea, de personal de specialitate criminalistică şi de personal care ocupă funcţii auxiliare de specialitate criminalistică, precum şi în cea de tehnician criminalist din cadrul parchetelor beneficiază de pensie de serviciu, chiar dacă la data pensionării au avut sau au o altă ocupaţie. În acest caz, baza de calcul al pensiei de serviciu o reprezintă media salariilor de bază brute lunare, inclusiv sporurile, în procent, din ultimele 12 luni anterioare lunii în care se depune cererea de pensionare, realizate de personalul auxiliar de specialitate aflat în activitate în condiţii identice de funcţie, vechime, grad sau treaptă şi nivel al instanţei ori parchetului sau INEC unde a funcţionat solicitantul înaintea eliberării din funcţia de personal auxiliar de specialitate.

De prevederile de mai sus pot beneficia numai persoanele care au fost eliberate din funcţia de personal auxiliar de specialitate al instanţelor judecătoreşti, al parchetelor de pe lângă acestea, de personal de specialitate criminalistică, de personal care ocupă funcţii auxiliare de specialitate criminalistică din cadrul INEC, precum şi de tehnician criminalist din cadrul parchetelor, din motive neimputabile acestora.

Aşadar, conform art. 2 din Norme, beneficiază de pensie de serviciu următoarele persoane:

a) care la data solicitării pensiei de serviciu au calitatea de personal auxiliar de specialitate al instanţelor judecătoreşti şi al parchetelor de pe lângă acestea, de personal de specialitate criminalistică şi de personal care ocupă funcţii auxiliare de specialitate criminalistică, precum şi de tehnician criminalist din cadrul parchetelor de pe lângă instanţele judecătoreşti, au vârsta de 60 de ani şi au o vechime în specialitate de cel puţin 25 de ani;

b) care la data solicitării pensiei de serviciu au calitatea de personal auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, de personal de specialitate criminalistică și de personal care ocupă funcții auxiliare de specialitate criminalistică, precum și de tehnician criminalist din cadrul parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești, au vârsta de 60 de ani și au o vechime în specialitate între 20 și 25 de ani;

c) care la data solicitării pensiei de serviciu nu au calitatea de personal auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, de personal de specialitate criminalistică, de personal care ocupă funcții auxiliare de specialitate criminalistică din cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice, precum și de tehnician criminalist din cadrul parchetelor, dar care îndeplinesc, cumulativ, următoarele condiții: au o vechime de cel puțin 25 de ani realizată numai în funcția de personal auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și parchetelor de pe lângă acestea, de personal de specialitate criminalistică, de personal care ocupă funcții auxiliare de specialitate criminalistică din cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice, precum și de tehnician criminalist din cadrul parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești, vârsta de 60 de ani, iar eliberarea din funcție a fost din motive neimputabile acestora;

d) care au fost pensionate anterior datei de 25 iulie 2015 și îndeplinesc, cumulativ, următoarele condiții: sunt beneficiare ale unei categorii de pensii din sistemul public de pensii, au o vechime în specialitate de cel puțin 20 de ani, vârsta de 60 de ani și, la data pensionării, aveau calitatea de personal auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești, al parchetelor de pe lângă acestea, al fostelor notariate de stat, precum și al fostelor arbitraje de stat sau departamentale;

e) care au fost pensionate anterior datei de 25 iulie 2015 și îndeplinesc cumulativ următoarele condiții: sunt beneficiare ale unei categorii de pensii din sistemul public de pensii, la data pensionării au avut o altă ocupație, au o vechime de cel puțin 25 de ani realizată numai în funcția de personal auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și parchetelor de pe lângă acestea, de personal de specialitate criminalistică, de personal care ocupă funcții auxiliare de specialitate criminalistică din cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice, precum și de tehnician criminalist din cadrul parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești, au vârsta de 60 de ani, iar eliberarea din funcție a fost din motive neimputabile acestora;

f) executorii judecătorești, pensionați anterior intrării în vigoare a Legii nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții: sunt beneficiari ai unei categorii de pensii din sistemul public de pensii, au vârsta de 60 de ani și o vechime în funcția de executor judecătoresc de cel puțin 20 de ani.

Personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, este format din: grefieri, grefieri statisticieni, grefieri documentariști, grefieri arhivari, grefieri registratori și specialiști IT.

Personalul de specialitate criminalistică și personalul care ocupă funcții auxiliare de specialitate criminalistică, este format din experți criminaliști, asistenți criminaliști, tehnicieni criminaliști și secretari-dactilografi laborator expertize criminalistice.

Persoanele care beneficiază de pensie de serviciu în temeiul hotărârilor judecătoreşti definitive şi irevocabile sau, după caz, al hotărârilor judecătoreşti definitive nu beneficiază de prevederile Legii.

Constituie vechime în specialitate perioada cât personalul auxiliar de specialitate al instanţelor judecătoreşti şi al parchetelor de pe lângă acestea:

a) a îndeplinit funcţia de grefier, grefier statistician, grefier documentarist, grefier arhivar, grefier registrator, specialist IT, agent procedural, aprod şi şofer;

b) a îndeplinit, în cadrul instanţelor judecătoreşti, parchetelor de pe lângă acestea, procuraturii, fostelor arbitraje de stat sau departamentale şi fostelor notariate de stat, funcţia de: impiegat, secretar, secretar ajutor, secretar dactilograf, dactilograf, executor judecătoresc, conducător de carte funciară, arhivar, registrator, arhivar-registrator, curier, referent, stenodactilograf, şef de cabinet, funcţionar, statistician, grefier dactilograf, grefier analist programator, informatician;

c) a exercitat funcţii de natura celor prevăzute la lit. a) şi b) în cadrul Curţii Constituţionale sau în cadrul fostelor structuri jurisdicţionale ale Curţii de Conturi;

d) a exercitat funcţia de tehnician criminalist în cadrul parchetelor de pe lângă instanţele judecătoreşti;

e) a îndeplinit funcţia de executor judecătoresc, până la data intrării în vigoare a Legii nr. 188/2000.

Pentru specialiştii IT constituie vechime în specialitate şi perioadele lucrate în acelaşi domeniu, în alte unităţi.

Constituie vechime în specialitate perioada cât personalul de specialitate criminalistică şi personalul care ocupă funcţii auxiliare de specialitate criminalistică a exercitat funcţia de: expert criminalist, asistent criminalist, tehnician criminalist şi secretar-dactilograf laborator expertize criminalistice.

Constituie vechime în funcţie perioada în care personalul auxiliar de specialitate al instanţelor judecătoreşti şi al parchetelor de pe lângă acestea a îndeplinit, în cadrul instanţelor judecătoreşti şi parchetelor de pe lângă acestea, funcţia de: grefier, grefier statistician, grefier documentarist, grefier arhivar, grefier registrator şi specialist IT.

Constituie vechime în funcţie perioada în care personalul de specialitate criminalistică şi personalul care ocupă funcţii auxiliare de specialitate criminalistică a îndeplinit în cadrul Institutului Naţional de Expertize Criminalistice funcţia de: expert criminalist, asistent criminalist, tehnician criminalist şi secretar-dactilograf laborator expertize criminalistice.

Constituie vechime în funcţie şi perioada desfăşurată ca tehnician criminalist în cadrul parchetelor de pe lângă instanţele judecătoreşti (art. 3 din Norme).

La calculul pensiei de serviciu, perioada de vechime în funcţie sau în specialitate mai mică de un an, realizată peste vechimea în funcţie sau în specialitate stabilită de Lege pentru acordarea pensiei de serviciu, nu se ia în considerare (art. 4 din Norme).

Prin salariul de bază brut lunar folosit la determinarea bazei de calcul se înţelege salariul stabilit conform coeficientului de multiplicare şi valorii de referinţă sectorială la care se adaugă, după caz, celelalte sporuri şi/sau majorări incluse în salariul de bază potrivit legii cum sunt: sporul privind nivelul de instanţă, salariul de merit, indemnizaţia de conducere, sporul pentru vechimea în muncă, sporul de fidelitate, sporul de risc şi suprasolicitare şi sporul de confidenţialitate, realizate de personalul auxiliar de

specialitate aflat în activitate în condiții identice de funcție, vechime, grad sau treaptă și nivel al instanței ori parchetului unde a funcționat solicitantul înaintea eliberării din funcția de personal auxiliar de specialitate.

Sporurile și/sau majorările avute în ultimele 12 luni anterioare lunii în care personalul a fost eliberat din funcție ori partea din acestea, care au fost incluse, în temeiul legii, în baza de calcul a salariului de bază brut lunar, nu se cuprind în baza de calcul al pensiei de serviciu.

Cuantumul pensiei de serviciu se diminuează cu 1% din baza de calcul pentru fiecare an în minus față de vechimea în specialitate de 25 de ani.

În stabilirea mediei salariilor de bază brute lunare se vor lua în considerare numai acele 12 luni anterioare pensionării, în care persoana s-a aflat efectiv în activitate. În situația în care perioada celor 12 luni de activitate nu poate fi constituită din luni întregi consecutive, aceasta se va prelungi corespunzător până la completarea celor 12 luni de activitate efectivă.

Baza de calcul nu cuprinde sumele primite cu titlu de prime, premii, decontări, restituiri de drepturi aferente altei perioade sau alte drepturi fără caracter salarial (art. 5 alin. 5-10 din Norme).

Pensia de urmaș se calculează din pensia de serviciu aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul (art. 6 din Norme).

Soțul supraviețuitor, copiii minori, precum și copiii majori până la terminarea studiilor, dar nu mai mult de 26 de ani, ai personalului de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, ai personalului de specialitate criminalistică, ai personalului care ocupă funcții auxiliare de specialitate criminalistică și ai tehnicianului criminalist din cadrul parchetelor beneficiază de pensie de urmaș în condițiile prevăzute de legislația privind sistemul de pensii publice, calculată din pensia de serviciu aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul susținătorul la data decesului, actualizată, după caz (art. 68^5 alin. 9 din Legea nr. 567/2004).

Pensiile de serviciu și pensiile de urmaș se actualizează, din oficiu, în fiecare an, cu rata medie anuală a inflației, indicator definitiv, cunoscut la data de 1 ianuarie a fiecărui an în care se face actualizarea și comunicat de Institutul Național de Statistică. Dacă în urma actualizării rezultă o pensie mai mică, se păstrează pensia aflată în plată. (art. 68^5 alin. 10 din Legea nr. 567/2004)[1].

Cuantumul pensiei de urmaș se stabilește prin aplicarea procentelor, în funcție de numărul urmașilor îndreptățiți, asupra cuantumului pensiei de serviciu aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul susținătorul la data decesului, actualizată, după caz.

Pensia de serviciu a susținătorului decedat se actualizează prin aplicarea procentelor corespunzătoare ratei inflației utilizate la stabilirea valorii punctului de pensie, conform legislației privind sistemul public de pensii, de la data decesului și până la data stabilirii pensiei de urmaș (art. 7 din Norme).

Drepturile de pensie de urmaș stabilite ca urmare a opțiunii de trecere de la pensia proprie din sistemul public de pensii la pensia de urmaș stabilită din pensia de serviciu a titularului decedat se cuvin și se acordă începând cu luna următoare depunerii cererii (art. 8 din Norme).

[1] Articol modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 59/2017.

Pensia de serviciu se acordă la cererea persoanei îndreptățite, a tutorelui sau a curatorului acesteia, a persoanei căreia i s-a încredințat ori i s-a dat în plasament copilul minor, după caz, depusă personal sau prin mandatar desemnat prin procură specială.

Cererea de înscriere la pensia de serviciu, însoțită de documentația necesară, se depune la casa teritorială de pensii/casa de pensii sectorială competentă, în a cărei rază își are domiciliul/reședința persoana îndreptățită. Ea poate fi depusă, după caz, și de către mandatarul desemnat prin procură specială, tutorele, curatorul sau reprezentantul legal (art. 9 alin. 1 și 2).

Odată cu stabilirea cuantumului pensiei de serviciu se stabilește și pensia pentru limită de vârstă din sistemul public de pensii potrivit legislației în vigoare privind sistemul public de pensii.

În situația în care persoana îndreptățită la acordarea pensiei de serviciu nu îndeplinește condițiile pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă prevăzute de sistemul public, se stabilește doar pensia de serviciu, care are regimul juridic al unei pensii pentru limită de vârstă și se suportă integral din bugetul de stat prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice. La data îndeplinirii condițiilor de pensionare pentru limită de vârstă în sistemul public de pensii, respectiv vârstă standard de pensionare și stagiul minim de cotizare, persoana îndreptățită depune cerere pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă.

Persoanele care la data stabilirii pensiei de serviciu beneficiază de o pensie anticipată, pensie anticipată parțială sau pensie de invaliditate, își mențin această calitate cu toate drepturile și obligațiile ce decurg din aceasta, aferente fiecărei categorii de pensii, până la data îndeplinirii condițiilor de pensionare pentru limită de vârstă din sistemul public de pensii.

În cazul în care cuantumul pensiei de serviciu este mai mic decât cel al pensiei din sistemul public de pensii, se acordă cuantumul cel mai avantajos.

Partea din pensia de serviciu care depășește nivelul pensiei din sistemul public de pensii se suportă din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (art. 10 din Norme).

Așadar, se suportă din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice:

a) partea din pensia de serviciu care depășește nivelul pensiei din sistemul de pensii publice, precum și pensia de serviciu în cazul persoanelor care nu îndeplinesc condițiile de acordare a pensiei pentru limită de vârstă din sistemul de pensii publice;

b) partea din pensia de urmaș, calculată din pensia de serviciu, care depășește nivelul pensiei din sistemul de pensii publice, precum și pensia de urmaș calculată din pensia de serviciu, în cazul susținătorilor care nu îndeplinesc condițiile de acordare a pensiei pentru limită de vârstă din sistemul de pensii publice (art. 68^5 alin. 11 din Legea nr. 567/2004).

Plata pensiei se face astfel:

a) de la data eliberării din funcție, prevăzută în decizia conducătorului instanței judecătorești, al parchetului de pe lângă aceasta, al directorului INEC, în situația personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești, al parchetelor de pe lângă acestea, a personalului de specialitate criminalistică și personalului care ocupă funcții auxiliare de specialitate criminalistică, precum și a tehnicienilor criminaliști din cadrul parchetelor, aflați în activitate la data depunerii cererii de pensionare;

b) de la data acordării pensiei, în situația persoanelor (art. 68^5 alin. 12 din Legea nr. 567/2004).

Conform art. 11 din Norme, pensia de serviciu se acordă și se plătește astfel:

a) începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată cererea la casa teritorială de pensii/casa de pensii sectorială din raza de domiciliu sau de reședință a solicitantului;

b) de la data eliberării din funcție, prevăzută în decizia conducătorului instanței judecătorești, al parchetului de pe lângă aceasta, al directorului Institutului Național de Expertize Criminalistice, în situația personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești, al parchetelor de pe lângă acestea, a personalului de specialitate criminalistică și personalului care ocupă funcții auxiliare de specialitate criminalistică, precum și a tehnicienilor criminaliști din cadrul parchetelor, aflați în activitate la data depunerii cererii de pensionare; dovada eliberării din funcție se depune la casa teritorială de pensii/casa de pensii sectorială.

Pensia de serviciu se actualizează, din oficiu, în fiecare an, odată cu modificarea valorii punctului de pensie, cu procentul corespunzător ratei inflației utilizat la stabilirea valorii punctului de pensie, conform legislației privind sistemul public de pensii (art. 12 din Norme).

Stabilirea și plata pensiilor de serviciu se efectuează de către casele teritoriale de pensii (art. 13 din Norme).

Răspunderea pentru corectitudinea și legalitatea datelor cuprinse în documentele care stau la baza întocmirii dosarului de pensionare, necesare calculului pensiei de serviciu, revine în exclusivitate emitenților (art. 14 din Norme).

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CAPITOLUL VII
PENSIILE PRIVATE

§ 1. Caracteristici generale ale sistemului pensiilor private

Legea nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat[1] reglementează:

- înființarea, organizarea și funcționarea sistemului fondurilor de pensii administrate privat;
- organizarea și funcționarea administratorilor fondurilor de pensii administrate privat, precum și coordonarea activității altor entități implicate în acest domeniu.

Scopul acestui sistem este asigurarea unei pensii private, distinctă și care suplimentează pensia acordată de sistemul public, pe baza colectării și investirii, în interesul participanților, a unei părți din contribuția individuală de asigurări sociale.

§ 2. Definirea unor temeni și expresii

Conform art. 2 din Legea nr. 411/2004[2], termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

1. *active ale unui fond de pensii administrat privat* – instrumente financiare, inclusiv instrumente financiare derivate, precum și numerar, rezultate ca urmare a investirii activelor personale ale participanților;
2. *activ personal* – suma acumulată în contul unui participant, egală cu numărul de unități de fond deținute de acesta, înmulțite cu valoarea la zi a unei unități de fond;
3. *activ net total al fondului de pensii administrat privat la o anumită dată* – valoarea care se obține prin deducerea valorii obligațiilor fondului din valoarea activelor acestuia la acea dată;
4. *act individual de aderare* – un înscris prin care o persoană își manifestă actul de voință de a fi parte la contractul de societate civilă și la prospectul schemei de pensii private;
5. *acționar semnificativ* – persoana fizică, persoana juridică sau grupul de persoane fizice și/sau juridice care acționează împreună și care dețin direct sau indirect o participație de cel puțin 10% din capitalul social al unei societăți comerciale sau din drepturile de vot ori o participație care permite exercitarea unei influențe semnificative asupra luării deciziilor în adunarea generală sau în consiliul de administrație, după caz;
6. *administrare specială* – exercitarea responsabilității fiduciare de către administratorul special, pe o perioadă determinată, asupra activelor fondului de pensii, în

[1] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 482 din 18 iulie 2007, modificată ulterior, inclusiv prin Legea nr. 24/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 41 din 17 ianuarie 2018).

[2] Modificat ulterior, inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 98/2011.

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

scopul limitării pierderilor pentru protejarea drepturilor cuvenite participanților și beneficiarilor;

7. *administrator special* – persoană juridică autorizată să administreze un fond de pensii administrat privat, desemnată sau selectată de Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, și care se subrogă în drepturile și obligațiile administratorului pentru o perioadă determinată;

8. *administrator* – societatea comercială pe acțiuni constituită în conformitate cu dispozițiile legislației în vigoare și cu prevederile prezentei legi, denumită societate de pensii, care are ca obiect exclusiv de activitate administrarea fondurilor de pensii și, opțional, furnizarea de pensii private;

9. *agent de marketing al fondului de pensii* – persoana fizică sau juridică mandatată de administrator să obțină acordul de aderare a participanților;

10. *beneficiar* – moștenitorul participantului, definit conform prevederilor Codului civil;

11. *beneficii colaterale* – orice avantaje, precum facilități băneși sau cadouri, altele decât cele care rezultă din calitatea de participant sau de beneficiar al unei pensii private;

12. *Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, denumită în continuare Comisia* – autoritatea administrativă autonomă, cu personalitate juridică, aflată sub controlul Parlamentului României, potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2005 privind înființarea, organizarea și funcționarea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 313/2005;

13. *Consiliul de Supraveghere Specială* – consiliul constituit din două sau mai multe persoane, în funcție de numărul de participanți la un fond de pensii administrat privat, care fac parte din personalul de specialitate al Comisiei și care asistă și supervizează activitatea administratorului, pentru limitarea riscurilor și asigurarea redresării fondului de pensii;

14. *contract de administrare* – contractul încheiat între administrator și participant, care are ca obiect administrarea fondului de pensii;

15. *contract de depozitare* – contractul încheiat între administrator, ca reprezentant al fondului de pensii administrat privat în relațiile cu terții, și depozitar, având ca obiect depozitarea activelor financiare ale fondului de pensii;

16. *contribuții* – sumele plătite de participanți și/sau în numele acestora la un fond de pensii administrat privat;

17. *depozitar* – instituția de credit din România, autorizată de Banca Națională a României, în conformitate cu legislația bancară, ori sucursala din România a unei instituții de credit, autorizată într-un stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, avizată de Comisie pentru activitatea de depozitare, potrivit legii, căreia îi sunt încredințate spre păstrare, în condiții de siguranță, toate activele fiecărui fond de pensii administrat privat;

18. *fond de pensii administrat privat, denumit în continuare fond de pensii* – fondul constituit prin contract de societate civilă, încheiat între participanți, în conformitate cu prevederile Codului civil referitoare la societatea civilă particulară și cu dispozițiile prezentei legi;

19. *fond de garantare a pensiilor* – fondul înființat din contribuții ale administratorilor și ale furnizorilor de pensii, având scopul de a proteja drepturile participanților și

ale beneficiarilor, după caz, dobândite în cadrul sistemului de pensii administrate privat, reglementat și supravegheat de Comisie;

20. *instituție de colectare* – instituția care are ca atribuție legală colectarea contribuțiilor individuale de asigurări sociale, respectiv Agenția Națională de Administrare Fiscală.

21. *instituție de evidență* – instituția care are ca atribuție legală evidența asiguraților din sistemul public de pensii, respectiv Casa Națională de Pensii Publice și casele de pensii sectoriale.

22. *instrumente financiare înseamnă*:

a) valori mobiliare;

b) titluri de participare la organismele de plasament colectiv;

c) instrumente ale pieței monetare, inclusiv titluri de stat cu scadență mai mică de un an și certificate de depozit;

d) contracte futures financiare, inclusiv contracte similare cu decontare finală în fonduri;

e) contracte forward pe rata dobânzii;

f) swap-uri pe rata dobânzii, pe curs de schimb și pe acțiuni;

g) opțiuni pe orice instrument financiar prevăzut la lit. a)-d), inclusiv contracte similare cu decontare finală în fonduri; această categorie include și opțiuni pe curs de schimb și pe rata dobânzii;

h) orice alt instrument admis la tranzacționare pe o piață reglementată într-un stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European sau pentru care s-a făcut o cerere de admitere la tranzacționare pe o astfel de piață;

23. *instrumente financiare derivate* – instrumentele definite la pct. 22 lit. d) și g), combinații ale acestora, precum și alte instrumente calificate astfel, potrivit legii, prin reglementări ale Comisiei Naționale de Valori Mobiliare;

24. *participant* – persoana care contribuie sau/și în numele căreia s-au plătit contribuții la un fond de pensii și care are un drept viitor la o pensie privată;

25. *pensie privată* – suma plătită periodic participantului sau beneficiarului, în mod suplimentar și distinct de cea furnizată de sistemul public;

26. *plătitor* – persoana fizică sau juridică care, după caz, reține și virează contribuția individuală de asigurări sociale;

27. *ponderea zilnică a unui fond* – raportul dintre activul net total al fondului și suma activelor nete ale tuturor fondurilor calculate în ziua respectivă;

28. *ponderea medie a unui fond pe o anumită perioadă* – media aritmetică a ponderilor zilnice ale fondului pe perioada respectivă;

29. *prospect al schemei de pensii private* – documentul care cuprinde termenii contractului de administrare și ai schemei de pensii;

30. *provizion tehnic* – un volum adecvat de active corespunzător angajamentelor financiare rezultate din portofoliul de investiții care acoperă riscurile biometrice și pe cele privind investițiile;

31. *rată de rentabilitate a unui fond de pensii* – logaritm natural din raportul dintre valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare a perioadei și valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare ce precede perioada respectivă; randamentul zilnic al unui fond de pensii reprezintă diferența dintre valoarea unității de fond din ziua respectivă și valoarea

unității de fond din ziua precedentă, totul raportat la valoarea unității de fond din ziua precedentă;

32. *rată medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor* – suma produselor dintre rata de rentabilitate a fiecărui fond pe o perioadă şi ponderea medie a fondului în totalul fondurilor de pensii pe aceeaşi perioadă;

33. *riscuri biometrice* – riscurile legate de deces, invaliditate şi longevitate;

34. *schemă de pensii private* – un sistem de termene, condiții şi reguli pe baza cărora administratorul investeşte activele fondului de pensii în scopul dobândirii de către participanți a unei pensii private;

35. *stat membru de origine* – statul membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, în care administratorul îşi are sediul social şi principala structură administrativă sau, dacă nu are un sediu social, locul unde se află principala sa structură administrativă;

36. *stat membru gazdă* – statul membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, a cărui legislație socială şi de muncă relevantă în domeniul schemelor de pensii private este aplicabilă relației dintre angajator şi participanți;

37. *stat terț* – orice alt stat care nu este stat membru al Uniunii Europene sau nu aparține Spațiului Economic European;

38. *valoarea unității de fond* – raportul dintre valoarea activului net al fondului de pensii la o anumită dată şi numărul total de unități ale fondului la aceeaşi dată.

Persoana afiliată, în raport cu o persoană fizică sau juridică, numită prima entitate, reprezintă:

a) un acționar sau un grup de acționari care deține mai mult de 10% din acțiunile emise de prima entitate ori care, deşi deține un procent mai mic, poate influența, direct sau indirect, deciziile luate de prima entitate;

b) orice entitate în care prima entitate deține, direct sau indirect, mai mult de 10% din acțiunile emise ori în care, deşi deține un procent mai mic, poate influența, direct sau indirect, deciziile luate de respectiva entitate;

c) orice altă entitate în care un acționar deține, direct sau indirect, mai mult de 30% din acțiunile emise şi în acelaşi timp deține, direct sau indirect, mai mult de 30% din totalul acțiunilor emise de prima entitate;

d) orice persoană care poate determina, direct sau indirect, deciziile primei entități;

e) orice membru al consiliului de administrație sau al altui organ de conducere ori de supraveghere al respectivei entități;

f) soțul/soția sau o rudă până la gradul al treilea ori un afin până la gradul al doilea, inclusiv, al oricărei persoane prevăzute la lit. a)-e).

§ 3. Fondul de pensii private

Aşa cum prevede art. 3 din Legea nr. 411/2004, resursele financiare ale fondului de pensii se constituie din:

- contribuțiile nete convertite în unități de fond;
- drepturile cuvenite beneficiarilor şi nerevendicate în termenul general de prescripție;

- dobânzile şi penalităţile de întârziere aferente contribuţiilor nevirate în termen;
- sumele provenite din investirea veniturilor prevăzute mai sus.

Cheltuielile de administrare sunt suportate de administrator.

Un fond de pensii trebuie să aibă minimum 50.000 de participanţi şi se constituie prin contract de societate civilă.

Numărul minim de participanţi trebuie realizat în perioada primilor 3 ani de la data constituirii fondului de pensii.

Nu i se poate refuza niciunei persoane calitatea de participant, dacă aceasta este eligibilă.

Art. 6 din Legea nr. 411/2004 statuează că toţi participanţii şi beneficiarii la un fond de pensii au aceleaşi drepturi şi obligaţii şi li se aplică un tratament nediscriminatoriu.

Participanţii şi beneficiarii la un fond de pensii au dreptul la egalitate de tratament şi în cazul schimbării locului de muncă, domiciliului sau reşedinţei într-o altă ţară, stat membru al Uniunii Europene ori stat aparţinând Spaţiului Economic European.

În cazul schimbării locului de muncă, domiciliului sau reşedinţei într-o altă ţară, participanţii pot opta între a plăti în continuare contribuţiile la un fond de pensii din România sau a plăti contribuţii la un alt fond de pensii aflat pe teritoriul ţării respective, dacă aceasta nu contravine legislaţiei acestei ţări.

Nicio persoană care doreşte să devină participant nu poate fi supusă unui tratament discriminatoriu şi nu i se poate refuza calitatea de participant, dacă aceasta este eligibilă.

Este interzisă orice discriminare directă sau indirectă după criteriul de sex, în special cu privire la aria de aplicare şi condiţiile schemelor de pensii private, contribuţii şi beneficii.

Acest principiu este stabilit şi prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 67/2007 privind egalitatea de tratament în cadrul schemelor de securitate socială[1].

Art. 7 din acest act normativ prevede că principiul egalităţii de tratament implică absenţa oricărei discriminări directe sau indirecte pe criteriul de sex, cu referire în special la starea civilă sau familială, mai ales în privinţa:

– domeniului de aplicare a schemelor profesionale de securitate socială şi a condiţiilor de acces la acestea;

– obligaţiei de a contribui şi a calculului contribuţiilor;

– calculului prestaţiilor, inclusiv al prestaţiilor suplimentare datorate soţului/soţiei sau persoanelor aflate în întreţinere, precum şi a condiţiilor ce privesc durata şi menţinerea dreptului.

Principiul nu aduce atingere dispoziţiilor referitoare la protecţia femeii în caz de maternitate.

Dispoziţii contrare principiului egalităţii de tratament, conform art. 8 din aceeaşi ordonanţă, sunt cele bazate pe criteriul de sex, direct sau indirect, în special prin referire la starea civilă ori familială, care stabilesc:

a) persoanele care pot participa la o schemă profesională de securitate socială;

b) natura obligatorie sau facultativă a participării la o schemă profesională de securitate socială;

---

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 29 iunie 2007.

c) reguli diferite cu privire la vârsta de intrare în schema profesională de securitate socială, perioada minimă de încadrare în muncă sau calitatea de membru al schemei profesionale;

d) reguli diferite, cu excepția celor prevăzute la lit. h) și i), pentru rambursarea contribuțiilor atunci când un salariat sau o persoană care desfășoară activități independente părăsește o schemă profesională de securitate socială fără să fi îndeplinit condițiile care îi garantează un drept ulterior la prestații pe termen lung;

e) condiții diferite pentru acordarea prestațiilor sau limitarea acestor prestații la salariații de un anumit sex sau persoanele de un anumit sex care desfășoară activități independente;

f) vârste de pensionare diferite;

g) suspendarea menținerii sau dobândirii de drepturi pe perioadele de concediu de maternitate ori de concediu pentru motive familiale, care sunt acordate prin lege sau acord și sunt plătite de către angajator;

h) niveluri diferite de prestații, cu excepția cazului în care este necesar să se ia în considerare factorii de calcul actuarial care diferă în funcție de sex, în cazul schemelor profesionale de securitate socială cu contribuții definite;

i) niveluri diferite pentru contribuțiile salariaților sau ale persoanelor care desfășoară activități independente;

j) niveluri diferite pentru contribuțiile angajatorilor, cu excepția cazului schemelor profesionale de securitate socială cu contribuții definite, dacă obiectivul este de a egaliza suma prestațiilor finale ori de a le face cât mai apropiate pentru ambele sexe, sau a cazului schemelor profesionale de securitate socială cu prestații definite, finanțate prin capitalizare, în care contribuțiile angajatorului sunt menite să asigure caracterul adecvat al fondurilor necesare pentru a acoperi costurile prestațiilor;

k) standarde diferite sau aplicabile numai salariaților de un anumit sex ori persoanelor de un anumit sex care desfășoară activități independente, cu excepția celor prevăzute la lit. h) și i), în ceea ce privește garantarea sau reținerea dreptului la prestații ulterioare atunci când salariatul ori persoana care desfășoară activități independente părăsește schema profesională de securitate socială.

Administratorii schemelor profesionale de securitate socială trebuie să respecte principiul egalității de tratament în procesul de furnizare a prestațiilor.

Denumirea fondului de pensii conține sintagma fond de pensii administrat privat și nu trebuie să inducă în eroare participanții, potențialii participanți sau alte persoane.

Un astfel de fond nu poate fi declarat în stare de faliment.

El este reprezentat în raporturile cu terții, inclusiv în fața instanțelor judecătorești, numai de către administratorul acestuia.

Acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești competente, în legătură cu administrarea fondului de pensii, sunt scutite de orice fel de taxe.

Sediul fondului de pensii va fi același cu cel al administratorului.

§ 4. Autorizarea schemei de pensii private şi a fondului de pensii

Prospectul schemei de pensii private este elaborat şi propus de administrator[1].

Fiecare prospect propus de administrator trebuie să obțină autorizarea Comisiei şi poate fi modificat numai cu avizul prealabil al acesteia.

Pentru a obține autorizarea primului prospect, societatea de pensii depune la Comisie o cerere, odată cu cererea de autorizare de administrare, prospectul schemei de pensii private, inclusiv proiectul contractului de depozitare şi proiectul de contract de societate civilă.

Autorizarea primului prospect al schemei de pensii private se realizează odată cu autorizarea de administrare a fondului de pensii.

Procedura de autorizare şi modificare a prospectului schemei de pensii private este prevăzută în normele Comisiei.

Administratorul procedează la publicitatea prospectului schemei numai după autorizarea acestuia, sub sancțiunea retragerii autorizației de administrare.

Conținutul schemei se stabileşte prin normele Comisiei şi cuprinde în mod obligatoriu cel puțin următoarele elemente:

– denumirea şi sediul administratorului;

– condițiile de eligibilitate a participanților pentru aderarea la schema de pensii;

– modalitatea de împărțire între participanți a sumelor rezultate din investirea activelor;

– principiile investiționale ale schemei;

– riscurile financiare, tehnice şi de altă natură implicate de schemă;

– natura şi distribuția riscurilor prevăzute mai sus;

– dreptul exclusiv de proprietate al participanților la schema de pensii private asupra sumei existente în conturile individuale;

– condițiile începerii şi plății prestațiilor private;

– condițiile de acordare a prestațiilor private în caz de invaliditate;

– nivelurile maxime ale comisioanelor suportate de fond, defalcate pe categorii de comisioane;

– periodicitatea şi procedura de raportare a informațiilor către participanți;

– condițiile şi procedurile de încetare a participării şi de transfer la un alt fond administrat privat.

Conținutul schemei poate cuprinde orice alte elemente considerate necesare de Comisie.

Modelul contractului-cadru de administrare se stabileşte prin normele Comisiei şi conține în mod obligatoriu următoarele elemente:

– părțile contractante;

– principiile schemei de pensii private;

– principalele drepturi şi obligații ale părților contractante şi modalitatea de aplicare;

– modul de administrare a fondului de pensii;

– modalitățile de control al administratorului, exercitate de către auditori;

[1] A se vedea Hotărârea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private nr. 26/2007 pentru aprobarea Normei nr. 7/2007 privind prospectul schemei de pensii private (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 223 din 2 aprilie 2007).

– obligațiile de informare a administratorului față de participanți și autorități;

– evidențele administratorului referitoare la participanți, contribuții, investiții și pensii private;

– modalitățile specifice de constatare, reclamare și remediere a deficiențelor;

– răspunderea contractuală a părților, incluzând și sancțiunile ce pot fi aplicate;

– durata contractului de administrare, modalitățile de modificare și încetare a contractului de administrare;

– informații privind depozitarul fondului de pensii.

Auditorul și depozitarul își plătesc fiecare taxa de avizare.

Modificarea prospectului schemei se face de către administrator cu avizul Comisiei și cu informarea ulterioară a participanților.

Procedura de modificare a prospectului va fi stabilită prin normele Comisiei. Aceasta retrage autorizația administratorului, dacă se dovedește că au fost încălcate regulile unui prospect al schemei, dispozițiile legale sau ale normelor Comisiei.

De la data retragerii autorizației de administrare a administratorului se aplică prevederile privind administrarea specială.

Administratorul poate ataca decizia de retragere a autorizației de administrare a fondului de pensii la instanța judecătorească competentă, în conformitate cu prevederile Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004.

Fondul de pensii trebuie autorizat[1] de Comisie, după autorizarea administratorilor și a prospectului schemei de pensii private.

Autorizația se eliberează pe baza unei cereri formulate de administrator, la care se anexează următoarele documente:

– contractul de societate civilă de constituire a fondului de pensii;

– actele individuale de aderare la contractul de societate civilă prin care se înființează fondul de pensii și la prospectul schemei de pensii private;

– alte documente și informații potrivit cerințelor prevăzute în normele Comisiei.

Aceasta poate solicita administratorului alte documente și informații, în termen de 30 de zile calendaristice de la data înregistrării cererii de autorizare a fondului de pensii.

Ea poate verifica orice aspect legat de cererea de autorizare a fondului de pensii, fiind îndreptățită să se adreseze autorităților competente și să solicite documente și informații din alte surse.

Comisia verifică dacă sunt întrunite condițiile de către membrii fondului de pensii pentru a fi participant, avizează contractul de societate civilă și procedează, în termen de 30 de zile calendaristice de la data primirii ultimului set de documente și informații de la administrator, la aprobarea sau la respingerea motivată a autorizării fondului.

Comisia respinge cererea de autorizare a fondului, dacă documentația prezentată:

– rămâne incompletă și după expirarea termenului de 30 de zile calendaristice de la solicitarea unor informații sau documente suplimentare;

– nu este întocmită în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare;

– conține clauze care pot prejudicia interesele participanților sau nu le protejează în mod corespunzător.

[1] A se vedea Hotărârea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private nr. 22/2007 pentru aprobarea Normelor nr. 4/2007 privind autorizarea fondului de pensii administrate privat (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 182 din 16 martie 2007).

Decizia de respingere a cererii de autorizare a fondului de pensii, scrisă şi motivată, se comunică administratorului în termen de 5 zile calendaristice de la adoptarea acesteia.

În cazul în care se constată scăderea numărului de participanți şi menținerea acestuia sub minimul legal, timp de un trimestru, Comisia retrage, prin decizie, autorizația unui fond de pensii.

Decizia de retragere a autorizației, scrisă şi motivată, se comunică administratorului în termen de 5 zile calendaristice de la adoptarea acesteia.

Administratorul este obligat să înceteze orice activitate aferentă fondului, de la data luării la cunoştință despre retragerea autorizației acestuia.

De la data la care Comisia retrage autorizația unui fond de pensii se aplică prevederile referitoare la administrarea specială.

Decizia de respingere a cererii de autorizare a fondului de pensii sau de retragere a autorizației, după caz, poate fi atacată la instanța de contencios administrativ competentă.

În termen de 10 zile calendaristice de la data rămânerii definitive a deciziei prin necontestarea acesteia ori prin expirarea perioadei de contestare sau, după caz, de la data rămânerii definitive şi irevocabile a hotărârii judecătoreşti prin care s-a respins contestația, Comisia publică anunțul privind retragerea autorizației în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, precum şi în două cotidiene centrale.

§ 5. Investițiile fondului de pensii

Comisia verifică îndeplinirea obligației administratorilor de investire prudențială a activelor fondurilor de pensii administrate privat, cu respectarea, în principal, a următoarelor reguli:

– investirea în interesul participanților şi beneficiarilor, iar în cazul unui conflict potențial de interese, administratorul care gestionează activele fondurilor de pensii administrate privat trebuie să adopte măsuri ca investirea să se facă numai în interesul acestora;

– investirea într-un mod care să asigure securitatea, calitatea, lichiditatea şi profitabilitatea lor, iar cele deținute pentru acoperirea fondului de garantare şi a provizioanelor tehnice se investesc, de asemenea, într-un mod adecvat naturii şi duratei drepturilor cuvenite participanților şi beneficiarilor;

– investirea să se efectueze preponderent în instrumente tranzacționate pe o piață reglementată, astfel cum este definită în Legea nr. 297/2004 privind piața de capital; investițiile în instrumente care nu sunt tranzacționate pe o piață reglementată trebuie să nu depăşească niveluri prudențiale;

– investițiile în instrumente financiare derivate sunt permise doar în măsura în care contribuie la scăderea riscurilor investiției sau facilitează gestionarea eficientă a portofoliului;

– activele se diversifică în mod corespunzător, astfel încât să se evite dependența excesivă de un anumit activ, emitent sau grup de societăți comerciale şi concentrări de riscuri pe ansamblul activelor;

– investirea activelor fondurilor de pensii administrate privat de către administratorii acestora nu trebuie să fie bazată în mod exclusiv pe ratinguri de credit emise de agențiile de rating de credit.

Comisia poate decide să nu aplice cerințele de mai sus pentru investițiile în titluri de stat.

Administratorul elaborează o declarație privind politica de investiții, în formă scrisă. Declarația privind politica de investiții conține:

- strategia de investire a activelor, în raport cu natura și durata obligațiilor;
- metodele de evaluare a riscurilor investiționale;
- procedurile de management al riscului;
- metoda de revizuire a principiilor de investiții;
- persoanele responsabile de luarea deciziilor și realizarea investițiilor, precum și procedurile pentru luarea deciziilor.

Administratorul revizuiește și completează declarația privind politica de investiții ori de câte ori intervine o schimbare importantă în politica de investiții sau cel puțin o dată la 3 ani, cu acordul Comisiei, informând participanții cu privire la noua politică investițională.

Administratorul investește în:

- instrumente ale pieței monetare, inclusiv conturi și depozite în lei la o bancă, persoană juridică română, sau la o sucursală a unei instituții de credit străine autorizate să funcționeze pe teritoriul României și care nu se află în procedura de supraveghere specială ori administrare specială sau a cărei autorizație nu este retrasă, fără să depășească un procent mai mare de 20% din valoarea totală a activelor fondului de pensii;
- titluri de stat emise de Ministerul Finanțelor Publice din România, de state membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, în procent de până la 70% din valoarea totală a activelor fondului de pensii;
- obligațiuni și alte valori mobiliare emise de autoritățile administrației publice locale din România sau din statele membre ale Uniunii Europene ori aparținând Spațiului Economic European, în procent de până la 30% din valoarea totală a activelor fondului de pensii;
- valori mobiliare tranzacționate pe piețe reglementate și supravegheate din România, statele membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, în procent de până la 50% din valoarea totală a activelor fondului de pensii;
- titluri de stat și alte valori mobiliare, emise de state terțe, în procent de până la 15% din valoarea totală a activelor fondului de pensii;
- obligațiuni și alte valori mobiliare, tranzacționate pe piețe reglementate și supravegheate, emise de autoritățile administrației publice locale din state terțe, în procent de până la 10% din valoarea totală a activelor fondului de pensii;
- obligațiuni și alte valori mobiliare ale organismelor străine neguvernamentale, dacă aceste instrumente sunt cotate la burse de valori autorizate și dacă îndeplinesc cerințele de rating, în procent de până la 5% din valoarea totală a activelor fondului de pensii;
- titluri de participare, emise de organisme de plasament colectiv în valori mobiliare din România sau din alte țări, în procent de până la 5% din valoarea totală a activelor fondului de pensii;
- alte forme de investiții prevăzute de normele Comisiei.

Investițiile, după caz, sunt efectuate în conformitate cu reglementările Băncii Naționale a României privind operațiunile valutare.

Comisia poate modifica, temporar, procentul maxim al activelor, care poate fi investit în categoriile de active, şi va emite norme în acest scop.

În funcție de natura emitentului de instrumente financiare în care administratorul poate investi, procentele maxime admise sunt:

a) 5% din activele unui fond de pensii pot fi investite într-o singură societate comercială sau în fiecare categorie de active ale acesteia, fără a depăşi în total 5%;

b) 10% din activele unui fond de pensii pot fi investite în activele unui grup de emitenți şi persoanele afiliate lor.

Investițiile activelor fondurilor de pensii administrate privat şi rezultatele investirii sunt scutite de impozit.

Administratorul exercită, în numele participanților, dreptul de vot în adunările generale ale acționarilor societăților comerciale în al căror capital social au fost investite activele fondului de pensii.

Votul este exercitat exclusiv în interesul participanților şi beneficiarilor la fondul de pensii.

Conform art. 28 din Legea nr. 411/2004 *activele fondului de pensii nu pot fi investite în:*

- active care nu pot fi înstrăinate;
- active a căror evaluare este incertă, precum şi antichități, lucrări de artă, autovehicule şi altele asemenea;
- bunuri imobiliare;
- acțiuni, obligațiuni şi alte valori mobiliare emise de administrator;
- orice alte active stabilite prin normele Comisiei.

Activele fondului de pensii nu pot fi înstrăinate:

- administratorului sau auditorului;
- depozitarului;
- administratorului special;
- membrilor Consiliului Comisiei şi personalului Comisiei;
- persoanelor afiliate entităților amintite mai sus;
- oricăror alte persoane sau entități stabilite prin normele Comisiei.

Activele fondului de pensii nu pot constitui garanții şi nu pot fi utilizate pentru acordarea de credite, sub sancțiunea nulității absolute a actelor prin care se constituie garanția sau se acordă creditul, cu excepția garanției/marjei/colateralului constituite/constituit pentru tranzacționarea instrumentelor financiare derivate stabilite prin normele Autorității de Supraveghere Financiară, utilizate doar în măsura în care contribuie la scăderea riscurilor investiției sau facilitează gestionarea eficientă a portofoliului.

Comisia calculează şi publică lunar pe site-ul propriu următoarele informații:

- rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii private pentru ultimele 24 de luni;
- rata de rentabilitate a fiecărui fond de pensii private pentru ultimele 24 de luni;
- rata de rentabilitate minimă a tuturor fondurilor de pensii, stabilită de Comisie.

În cazul în care rata de rentabilitate a unui fond de pensii private este mai mică decât rata de rentabilitate minimă a tuturor fondurilor de pensii din România, pentru 4 trimestre

consecutive, Comisia retrage autorizația de administrare a administratorului respectiv, aplicând procedura privind administrarea specială.

§ 6. Participanții

Conform art. 30 din Legea nr. 411/2004 persoanele în vârstă de până la 35 de ani, care sunt asigurate, și care contribuie la sistemul public de pensii, *sunt obligate* să adere la un fond de pensii.

Persoanele, altele decât cele amintite mai sus, în vârstă de până la 45 de ani, care sunt deja asigurate și contribuie la sistemul public de pensii, *pot adera* la un fond de pensii.

O persoană nu poate fi participant, în același timp, la mai multe fonduri de pensii, și poate avea un singur cont la fondul de pensii al cărui participant este (art. 31).

O astfel de persoană devine participant la un fond de pensii prin semnarea unui act de aderare individual, din proprie inițiativă sau în urma repartizării sale de către instituția de evidență.

La semnarea actului de aderare participanții sunt informați asupra condițiilor schemei de pensii private, mai ales în ceea ce privește: drepturile și obligațiile părților implicate în schema de pensii private, riscurile financiare, tehnice și de altă natură, precum și despre natura și distribuția acestor riscuri.

Este interzisă delegarea sau reprezentarea pentru semnarea actului de aderare.

Comisia aprobă actul-cadru de aderare al fiecărui fond de pensii, precum și modificările acestuia, dacă sunt întrunite condițiile legale, în termen de 10 zile lucrătoare de la momentul solicitării.

Administratorul transmite Comisiei, în format electronic copii ale actelor individuale de aderare[1].

Persoana care nu a aderat la un fond de pensii în termen de 4 luni de la data la care este obligată prin efectul legii este repartizată aleatoriu la un fond de pensii de către instituția de evidență.

Repartizarea aleatorie a persoanelor se efectuează în cote egale pentru fiecare fond de pensii administrate privat la data la care se face repartizarea.

Instituția de evidență notifică, în termen de 5 zile lucrătoare de la înregistrarea în Registrul participanților, în format electronic, fiecărui administrator în parte, lista conținând datele de identificare ale persoanelor repartizate aleatoriu la fondul de pensii administrat de către acesta.

Fiecare administrator informează, în scris, în termen de 30 de zile de la notificare, participanții care au fost repartizați aleatoriu, la fondul aflat în administrarea sa, de către instituția de evidență cu privire la denumirea fondului de pensii administrat privat și a administratorului acestuia[2].

Registrul participanților se constituie și se actualizează de către instituția de evidență.

Stabilirea și modificarea structurii Registrului participanților se fac pe baza unui protocol încheiat între instituția de evidență și Comisie.

---

[1] Art. 32 alin. (5) a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2007.

[2] Art. 33 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2007.

În vederea actualizării Registrului, administratorul transmite lunar instituției de evidență informațiile cuprinse în actele individuale de aderare, precum și orice alte informații necesare actualizării Registrului participanților[1].

După aderare sau repartizare, participanții sunt obligați să contribuie la un fond de pensii și nu se pot retrage din sistemul fondurilor de pensii administrate privat pe toată perioada pentru care datorează contribuția de asigurări sociale la sistemul public de pensii, până la deschiderea dreptului la pensia privată.

Fac excepție perioadele pentru care nu există obligația de plată a contribuției de asigurări sociale în sistemul public.

În situația în care un participant încetează să contribuie, acesta rămâne participant cu drepturi depline la fondul de pensii.

Drepturile participantului pot fi transferate în alte țări în care acesta are domiciliul sau reședința, în condițiile reglementate prin acordurile și convențiile internaționale la care România este parte, în moneda țărilor respective sau într-o altă monedă asupra căreia s-a convenit (art. 35).

Participantul al cărui activ personal net nu este suficient pentru acordarea unei pensii private minime stabilite prin normele Comisiei primește o plată unică sau plăți eșalonate în rate pe o durată de maximum 5 ani, la cerere (art. 36).

De la data pensionării de invaliditate pentru afecțiuni care nu mai permit reluarea activității, participantul poate obține:

a) o plată unică sau plăți eșalonate în rate pe o durată de maximum 5 ani, dacă activul său personal net, ca urmare a perioadei reduse de contribuție, nu este suficient pentru acordarea unei pensii private minime stabilite prin normele Comisiei;

b) o pensie privată, dacă activul său personal net este suficient (art. 37).

În cazul decesului unui participant înainte de deschiderea dreptului la pensia privată, beneficiarilor li se deschide câte un cont la ultimul fond de pensii la care a contribuit participantul decedat, în care se transferă activele cuvenite fiecăruia.

Drepturile beneficiarilor sunt aceleași cu cele ale participanților la acel fond de pensii.

Beneficiarul are dreptul, după caz, la:

– cumularea conturilor la un singur fond de pensii, dacă are calitatea de participant la un alt fond de pensii;

– plata unică sau plăți eșalonate în rate pe o durată de maximum 5 ani, fără a datora penalități, dacă nu are calitatea de participant.

Plata drepturilor beneficiarului se face în termen de 10 zile *lucrătoare* de la data solicitării acestora (art. 39).

În situația în care un participant dorește să adere la alt fond de pensii, acesta este obligat să îi notifice în scris administratorului fondului de pensii de la care se transferă, cu 30 de zile *calendaristice* înainte de aderarea efectivă la noul fond de pensii, și să îi trimită acestuia o copie de pe noul act de aderare.

Calitatea de participant la vechiul fond de pensii încetează la data la care se realizează transferul de disponibilități, iar calitatea de participant la noul fond de pensii începe la aceeași dată.

[1] Art. 34 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2007.

Transferul de disponibilități are loc în prima zi lucrătoare după expirarea termenului și cuprinde activul personal net existent în contul participantului la acea dată, diminuat cu penalitatea de transfer, după caz.

Administratorul vechiului fond de pensii informează noul administrator despre contribuțiile participantului, despre transferurile de disponibilități efectuate în numele său, precum și despre contribuțiile acestuia la fondurile de pensii al căror participant a fost anterior, existente la data informării (art. 40).

§ 7. Contribuţia la fondul de pensii

Contribuția la fondul de pensii este parte din contribuția individuală de asigurări sociale datorată la sistemul public de pensii.

Acesta se deduce din venitul brut lunar, care reprezintă baza de calcul pentru contribuția la asigurări sociale din sistemul public.

Ea se constituie și se virează împreună, în aceleași condiții cu cele stabilite pentru contribuția de asigurări sociale din sistemul public[1].

Participantul care a fost detașat în altă țară are dreptul la continuarea plății contribuțiilor la fondul de pensii din România, pe toată durata detașării.

În situația continuării plății contribuțiilor la un fond de pensii dintr-un stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, lucrătorul detașat în România și angajatorul acestuia, după caz, vor fi exonerați de obligația de a contribui la un fond de pensii din România.

Baza de calcul, reținerea și termenele de plată a contribuției la fondul de pensii sunt aceleași cu cele stabilite pentru contribuția de asigurări sociale.

Din momentul începerii activității de colectare, cuantumul contribuției este de 2% din baza de calcul.

Începând cu data de 1 ianuarie 2018 cota de contribuție la fondul de pensii este de 3,75%.[2]

Instituția de evidență calculează, pentru fiecare participant, cuantumul contribuției datorate fondului de pensii, luând în considerare baza de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale înscrisă în declarația privind evidența nominală a asiguraților și a obligațiilor de plată către bugetul asigurărilor sociale de stat sau, după caz, în declarația de asigurare la sistemul public de pensii.

Tot ea întocmește liste nominale de viramente, distinct, pentru fiecare fond de pensii, liste în care sunt înregistrați participanții și cuantumul contribuției datorate de către aceștia.

Listele se transmit fondurilor de pensii de către instituția de evidență, până cel târziu în data de 20 a lunii următoare celei de depunere a declarației.

În situația în care instituția de evidență constată că declarația nu a fost depusă în termenul legal, participanții pentru care nu s-a efectuat declararea sunt înscriși în listele nominale de viramente, care se transmit fondurilor de pensii fără a se completa rubrica referitoare la cuantumul contribuției.

---

[1] Art. 42 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2007.

[2] Art. 43 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2017.

Declarațiile depuse peste termenul legal sunt prelucrate de către instituția de evidență până cel târziu la data de 20 a lunii următoare, în funcție de data depunerii acestor declarații, participanții fiind înscrişi în listele nominale de viramente şi/sau cu sume restante, după caz.

În acest termen, instituția de evidență transmite celei de colectare situația, pe plătitori, persoane juridice şi persoane fizice care au calitatea de angajator sau entități asimilate angajatorului, a sumelor datorate cu titlu de contribuție de asigurări sociale, astfel cum au fost declarate, în vederea verificării plăților efectuate.

Instituția de evidență răspunde de întocmirea, actualizarea şi păstrarea evidenței privind contribuțiile la fondurile de pensii, pe fiecare participant.

În vederea realizării evidenței contribuției la fondurile de pensii, precum şi pentru asigurarea corelării conținutului propriilor baze de date, instituția de evidență şi instituția de colectare îşi transmit reciproc informațiile referitoare la sumele reprezentând contribuția de asigurări sociale, declarate şi, respectiv, plătite[1].

Lunar, până cel târziu în data de 20 a lunii următoare celei de depunere a declarațiilor, instituția de evidență virează de la bugetul asigurărilor sociale de stat suma reprezentând contribuțiile la fondurile de pensii, pentru fiecare fond de pensii în parte.

Virarea contribuțiilor se realizează de către instituția de evidență prin diminuarea conturilor de venituri ale bugetului asigurărilor sociale de stat, pe baza informațiilor cuprinse în listele nominale de viramente, întocmite separat, pentru fiecare fond de pensii.

În cazul persoanelor asigurate la sistemul public de pensii pe bază de declarație de asigurare, contribuția pentru fondurile de pensii se virează numai pentru luna/lunile pentru care, se realizează stagiu de cotizare.

În orice situație în care intervin elemente care conduc la modificarea unor date sau sume privind contribuțiile pentru fondurile de pensii, inclusiv în cazurile depunerii unor declarații nominale rectificative la sistemul public de pensii, instituția de evidență procedează la regularizarea acestora în termen de maximum 6 luni de la data constatării situațiilor[2].

În ipoteza neachitării la termen a contribuției, instituția de colectare procedează la stabilirea cuantumului datorat şi la aplicarea modalităților de executare silită şi a celorlalte modalități de stingere a debitelor, conform dispozițiilor legale privind colectarea creanțelor bugetare.

Majorările de întârziere datorate pentru neplata la termen a contribuției de asigurări sociale se fac venit la bugetul asigurărilor sociale de stat[3].

§ 8. Conturile participanţilor

Fiecare participant are un cont individual.

Contribuțiile şi transferurile de disponibilități ale participantului, precum şi accesoriile aferente acestora se virează în contul său individual.

Participantul este proprietarul activului personal din contul său.

---

[1] Art. 43[1] a fost introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2007.

[2] Art. 44 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2007.

[3] Art. 45 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2007.

Activul personal nu poate face obiectul unei executări silite sau al unei tranzacții, sub sancțiunea nulității actelor respective. El nu poate fi cesionat sau gajat, sub sancțiunea nulității actelor respective.

Contribuțiile și transferul de lichidități bănești la un fond de pensii se convertesc în unități de fond în maximum două zile lucrătoare de la data încasării acestora.

Valoarea unității de fond este de 10 lei.

Valoarea activelor nete și valoarea unității de fond ale unui fond de pensii se calculează atât de către administrator, cât și de depozitar în fiecare zi lucrătoare și se comunică Comisiei în aceeași zi.

În situația în care există neconcordanțe între administrator și depozitar privind valoarea activului net și a unității de fond, valorile corecte sunt convenite de către administrator și depozitar pe baza reglementărilor Comisiei.

Valorile corecte, cauzele neconcordanțelor și modul de soluționare se comunică Comisiei în ziua calendaristică următoare.

Valoarea activelor nete și valoarea unității de fond ale unui fond de pensii private sunt supuse, anual, auditării de către un auditor financiar, membru al Camerei Auditorilor Financiari din România, avizat de Comisie, care nu poate fi persoană afiliată angajatorului, administratorului sau depozitarului.

Sunt exceptați de la cerința deținerii calității de membru al Camerei Auditorilor Financiari din România auditorii care sunt stabiliți într-un stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European și exercită activitățile profesionale în România în contextul prestării de servicii.

Auditorii care au fost autorizați, avizați ori supuși unei proceduri similare în vederea funcționării ca auditor pe piața pensiilor într-un stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European sunt exceptați de la cerința avizării de către Comisie.

Administratorul unui fond de pensii care a primit contribuții pe o perioadă de cel puțin 24 de luni calculează, în ultima zi lucrătoare a fiecărui trimestru, rata de rentabilitate a fondului de pensii pentru ultimele 24 de luni și o comunică în aceeași zi Comisiei.

Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii se calculează și se publică trimestrial de Comisie.

Comisia atenționează trimestrial administratorul în situația în care rata de rentabilitate a fondului de pensii administrat este mai mică decât rata de rentabilitate minimă a tuturor fondurilor de pensii.

§ 9. Pensia privată

Participantul alege furnizorul pensiei private.

Furnizorul de pensii nu poate refuza o cerere de pensie privată dacă persoana îndeplinește condițiile legale.

Tot el stabilește cuantumul pensiei private pe baza calculului actuarial și a activului personal net aflat în contul participantului.

Penalitatea de transfer nu se aplică în situația transferului de disponibilități dintre administrator și furnizorul de pensii (art. 134).

Participantul are dreptul la o pensie privată de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare pentru limită de vârstă în sistemul public.

Suma totală cuvenită pentru pensia privată nu poate fi mai mică decât valoarea contribuțiilor plătite, diminuate cu penalitățile de transfer și comisioanele legale (art. 135).

Activul personal net este folosit exclusiv pentru achiziționarea unei pensii private.

Fac excepție de la următoarele categorii:

- beneficiarii care nu au calitatea de participant;
- persoanele pensionate de invaliditate pentru afecțiuni care nu mai permit reluarea activității, și al căror activ personal net la data retragerii este prea mic pentru a putea primi o pensie privată;
- persoanele al căror activ personal net la data retragerii este prea mic pentru a putea primi o pensie privată.

În termen de 30 de zile calendaristice de la dovedirea încadrării în una dintre situațiile, persoana îndreptățită primește o plată unică sau plăți eșalonate în rate pe o durată de maximum 5 ani, la cerere.

În cazul nerespectării termenului, administratorul datorează dobânzi și penalități de întârziere în același cuantum cu cele stabilite pentru neplata obligațiilor bugetare (art. 136).

Pensia privată se plătește participantului, mandatarului desemnat de acesta prin procură specială sau reprezentantului legal al acestuia.

Cheltuielile ocazionate de plata pensiilor private se suportă de către participant.

În cazul schimbării locului de muncă, a domiciliului sau reședinței în altă țară, stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, participantul și beneficiarul păstrează dreptul la pensia privată câștigată în cadrul schemelor de pensii private din România și aceasta se plătește în acel stat, în cuantumul rămas după scăderea tuturor taxelor și cheltuielilor aferente plății.

§ 10. Provizioane tehnice și garanții reglementate și supravegheate de Comisie

Administratorul trebuie să mențină permanent un volum al provizioanelor tehnice corespunzător obligațiilor financiare rezultate din prospectele schemelor de pensii private administrate.

Acela care administrează scheme de pensii private în care sunt prevăzute măsuri de protecție împotriva riscurilor biometrice și/sau garanții cu privire la performanțele investițiilor ori un nivel stabilit al beneficiilor trebuie să calculeze și să mențină provizioane tehnice pentru toate aceste scheme.

Administratorul trebuie să mențină permanent la nivelul fondului un nivel suficient și corespunzător de active pentru a acoperi provizioanele tehnice privind toate schemele de pensii private administrate.

Calculul provizioanelor tehnice se efectuează anual. Poate fi efectuat o dată la 3 ani, dacă administratorul prezintă Comisiei și/sau participanților un raport asupra

modificărilor survenite în anii respectivi. Raportul trebuie să reflecte modificările provizioanelor tehnice şi schimbările survenite în riscurile acoperite.

El se efectuează şi se certifică de către un actuar sau de un alt specialist în acest domeniu, inclusiv de către un auditor, în conformitate cu legislaţia naţională, pe baza metodelor actuariale stabilite prin normele Comisiei şi cu respectarea următoarelor principii:

- nivelul minim al provizioanelor tehnice se calculează printr-o evaluare actuarială suficient de prudentă, luându-se în considerare toate angajamentele pentru plata beneficiilor şi a contribuţiilor, aşa cum reies din prospectul schemei de pensii private a fondului;
- ratele maxime ale dobânzii utilizate se aleg în mod prudent şi se determină în conformitate cu legislaţia naţională. Aceste rate prudente ale dobânzii se calculează luându-se în considerare randamentul activelor corespunzătoare deţinute de fond şi randamentul viitor al investiţiilor şi/sau randamentele obligaţiunilor de înaltă calitate ori guvernamentale;
- tabelele biometrice folosite pentru calculul provizioanelor tehnice se bazează pe principii prudente, ţinându-se cont de principalele caracteristici ale grupului de participanţi şi ale schemelor de pensii private, în special de evoluţia prevăzută pentru riscurile relevante;
- metodele şi baza de calcul pentru provizioanele tehnice rămân în general constante de la un exerciţiu financiar la altul. Discontinuităţile pot fi justificate de schimbarea legislaţiei, a condiţiilor economice sau demografice pe care se bazează provizioanele.

Comisia poate stabili cerinţe suplimentare pentru calcularea provizioanelor tehnice, în cazul în care consideră această măsură necesară pentru protejarea corespunzătoare a intereselor participanţilor.

Ea permite administratorului să menţină temporar active sub nivelul provizioanelor tehnice, cu condiţia realizării unui plan concret şi fezabil de acoperire a provizioanelor. Cerinţele pe care trebuie să le îndeplinească planul de acoperire a provizioanelor se stabilesc prin normele Comisiei.

În vederea protejării interesului participanţilor şi beneficiarilor, administratorii şi furnizorii de pensii, contribuie la Fondul de garantare a pensiilor private ce se constituie în temeiul unei legi speciale[1].

§ 11. Răspunderea juridică

11.1. Răspunderea contravenţională

Constituie contravenţii următoarele fapte:

a) nerespectarea măsurilor stabilite prin actele de control ale Comisiei;

b) nerespectarea prevederilor referitoare la egalitatea de tratament a participanţilor şi a beneficiarilor;

[1] Art. 139 a fost modificat prin Legea nr. 201/2008 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 728 din 28 octombrie 2008).

c) nerespectarea unuia dintre termenelor;

d) nerespectarea prevederilor referitoare la reîntregirea capitalului social de către administrator;

e) nerespectarea dispozițiilor privind interdicțiile prevăzute pentru membrii consiliului de administrație și ai comitetului de direcție, după caz;

f) nerespectarea obligației administratorului de a furniza informații participanților și beneficiarilor;

g) nerespectarea tuturor celorlalte obligații legale.

h) încălcarea interdicțiilor prevăzute de art. 117, pentru administrator, agenților de marketing și persoanelor afiliate acestora, și anume:

a) să transmită informații false, înșelătoare sau care pot crea o impresie falsă despre fondul de pensii și administratorul acestuia;

b) să facă afirmații sau previziuni despre evoluția unui fond de pensii altfel decât în forma și modul prevăzute în normele Comisiei;

c) să ofere beneficii colaterale în scopul de a convinge o persoană să adere la un fond de pensii sau să rămână participant la acesta;

d) să acorde foloase pentru facilitarea aderării potențialilor participanți.

Săvârșirea de către persoana fizică sau juridică a vreuneia dintre faptele amintite se sancționează cu:

a) avertisment scris;

b) amendă contravențională;

c) anularea votului exprimat sau suspendarea temporară a dreptului de vot al acționarilor semnificativi;

d) retragerea autorizației sau avizului altor entități decât administratorul, căruia i se aplică măsura administrativă prevăzută la art. 81;

e) restrângerea sau interzicerea dreptului administratorilor de a dispune de propriile active;

f) interzicerea, pe o perioadă cuprinsă între 90 și 180 de zile, a desfășurării unor activități reglementate de prezenta lege.

Avertismentul scris și amenda contravențională pot fi aplicate cumulativ cu oricare din celelalte sancțiuni complementare.

Limitele amenzilor se stabilesc după cum urmează:

a) între 0,5% și 5% din capitalul social pentru persoanele juridice;

b) între 1.000 lei și 100.000 lei, pentru persoanele fizice.

Amenzile contravenționale se fac venit la bugetul de stat.

Comisia poate aplica sancțiuni persoanelor fizice cărora, în calitate de administratori, reprezentanți legali sau exercitând în drept ori în fapt funcții de conducere sau exercitând cu titlu profesional activități reglementate de prezenta lege, le este imputabilă respectiva contravenție.

Persoanele fizice sunt ținute, și la repararea prejudiciilor patrimoniale cauzate prin fapta constituind contravenție. Dacă fapta este imputabilă mai multor persoane, acestea sunt ținute solidar la repararea prejudiciului cauzat.

La individualizarea sancțiunii se va ține seama de circumstanțele personale și reale ale săvârșirii faptei și de conduita făptuitorului.

Dacă aceeaşi persoană a săvârşit mai multe contravenţii, sancţiunea se aplică pentru fiecare contravenţie.

În cazul în care la săvârşirea unei contravenţii au participat mai multe persoane, sancţiunea se va aplica fiecăreia separat.

Constatarea contravenţiilor şi aplicarea sancţiunilor se fac de către persoanele cu atribuţii privind supravegherea şi/sau controlul respectării dispoziţiilor legale şi ale reglementărilor aplicabile sistemului de pensii private din cadrul Comisiei ori de către personalul împuternicit în acest scop, prin decizie a preşedintelui Consiliului Comisiei[1].

În ceea ce priveşte procedura de stabilire şi constatare a contravenţiilor, precum şi de aplicare a sancţiunilor, prevederile Legii nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat, derogă de la dispoziţiile Ordonanţei Guvernului nr. 2/2001.

Contravenţiile se prescriu în termen de 3 ani de la data săvârşirii faptei (art. 143).

11.2. Răspunderea penală

Desfăşurarea fără drept a activităţilor pentru care prezenta lege prevede obligaţia deţinerii unei autorizaţii sau a unui aviz din partea Comisiei constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la un an la 3 ani sau cu amendă (art. 144)[2].

Constituie, totodată, infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la 1 la 5 ani:

a) fapta de a utiliza contribuţia la fondul de pensii în alte scopuri decât cele legale;

b) nerespectarea dispoziţiilor referitoare la investirea şi înstrăinarea activelor fondului de pensii de către administrator;

c) fapta de a utiliza disponibilităţile băneşti ale unui participant la un fond de pensii în alte scopuri decât cele legale;

d) administrarea sau modificarea neautorizată a schemelor de pensii private;

e) administrarea unui fond de pensii neautorizat;

Dacă faptele au produs consecinţe deosebit de grave, limitele speciale ale pedepselor se majorează cu jumătate (art. 145)[3].

Fapta agentului de marketing de a prezenta acte de aderare cu informaţii care nu corespund realităţii constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă (art. 146).

Folosirea fără drept a sintagmei „fond de pensii" constituie infracţiune şi se pedepseşte cu amendă (art. 147).

Cererile participanţilor sau ale beneficiarilor îndreptate împotriva administratorului, angajatorului sau Comisiei, adresate instanţei în a cărei rază teritorială îşi are domiciliul reclamantul, sunt scutite de taxa de timbru.

---

[1] Art. 141 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 112/2007, Legea nr. 201/2008 şi Legea nr. 187/2012.

[2] Modificat prin Legea nr. 187/2012.

[3] Art. 145 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 112/2007, Legea nr. 201/2008 şi prin Legea nr. 187/2012.

CAPITOLUL VIII
PENSIILE FACULTATIVE

§ 1. Caracteristici generale ale sistemului pensiilor facultative

În vederea înfăptuirii reformei sistemului de pensii, a fost adoptată şi Legea nr. 204/2006 privind pensiile facultative[1].

Conform art. 2 alin. (1) pct. 22 din această lege, *pensia facultativă* reprezintă suma plătită periodic titularului sau beneficiarului[2], în mod suplimentar şi distinct de cea furnizată de sistemul public.

Legea nr. 204/2006, act normativ cu caracter de noutate absolută în domeniul asigurărilor sociale din ţara noastră, în art. 1 alin. (1) stabileşte:

a) principiile elaborării şi autorizării prospectului schemei de pensii facultative[3] şi ale fondului de pensii facultative[4];

b) principiile organizării şi funcţionării administratorilor[5] fondurilor de pensii facultative, precum şi coordonarea activităţii altor entităţi implicate în acest domeniu;

c) reglementarea şi supravegherea prudenţială a administrării fondurilor de pensii facultative.

§ 2. Înfiinţarea societăţilor de pensii, autorizarea şi retragerea autorizaţiei administratorilor

Pot administra fonduri de pensii facultative societăţile de pensii[6], societăţile de

---

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 470 din 31 mai 2006, modificată ulterior, inclusiv prin Legea nr. 280/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1008 din 28 noiembrie 2018).

[2] Conform art. 2 pct. 10 din Legea nr. 204/2006, *beneficiarul* reprezintă moştenitorul participantului, definit conform prevederilor Codului civil.

[3] Conform art. 2 pct. 31 din Legea nr. 204/2006, *schema de pensii facultative* reprezintă sistemul de termene, condiţii şi reguli pe baza cărora administratorul colectează şi investeşte activele fondului de pensii facultative, în scopul dobândirii de către participanţi a unei pensii facultative.

Prin Hotărârea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private nr. 18 a fost adoptată Norma nr. 6 privind prospectul schemei de pensii facultative (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 766 din 8 septembrie 2006).

[4] Conform art. 2 pct. 17 din Legea nr. 204/2006, *fondul de pensii facultative* reprezintă fondul constituit prin contract de societate civilă, încheiat între participanţi, în conformitate cu prevederile Codului civil referitoare la societatea civilă particulară şi cu dispoziţiile prezentei legi.

[5] Conform art. 2 pct. 17 din Legea nr. 204/2006, *administratorul* poate fi o societate de pensii, o societate de administrare a investiţiilor, o societate de asigurări, autorizate conform legislaţiei care reglementează domeniile în care activează, a căror autorizaţie este în vigoare şi care sunt autorizate, în conformitate cu prevederile prezentei legi, de Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private pentru a administra fonduri de pensii facultative şi, opţional, pentru a furniza pensii private.

[6] Conform art. 2 alin. (1) pct. 32 din Legea nr. 204/2006, *societatea de pensii* reprezintă societatea pe acţiuni, constituită în conformitate cu dispoziţiile legislaţiei comerciale şi cu prevederile prezentei legi, care

administrare a investițiilor și societățile de asigurare, autorizate de Comisie[1] în acest scop.

Societățile de administrare a investițiilor și societățile de asigurare sunt înființate și autorizate potrivit legislației ce reglementează domeniul lor de activitate(art. 3)[2].

Societățile de pensii necesită autorizare de către Comisie pentru constituire și administrare.

Ele se constituie sub forma unei societăți pe acțiuni, iar persoanele care intenționează să înființeze o societate de pensii depun la Comisie cererea pentru autorizarea de constituire.

Cererea menționată trebuie însoțită de următoarele documente:

a) proiectul actului constitutiv;

b) dovada că fondatorii dețin resursele financiare necesare vărsării capitalului social, precum și proveniența acestora;

c) cazierele judiciare și cazierele fiscale ale fondatorilor;

d) documente privind fondatorii, cu informații referitoare la statutul lor juridic, eventuala lor calitate de persoane afiliate, precum și natura legăturilor dintre ei;

e) documente din care să reiasă situația financiară a fondatorilor în ultimii 3 ani, auditate de un auditor financiar;

f) declarația pe propria răspundere a fondatorilor, a candidaților pentru consiliul de administrație și comitetul de direcție, din care să rezulte că dețin, individual sau în legătură cu alte persoane implicate în orice societate comercială, cel puțin 5% din capitalul social sau din drepturile de vot;

g) documente privind candidații pentru consiliul de administrație și comitetul de direcție, curriculum vitae datat și semnat, care să specifice calificarea și experiența profesională, copia actului de identitate, copia diplomei de studii;

h) cazierele judiciare și fiscale ale candidaților pentru consiliul de administrație și comitetul de direcție, dacă este cazul;

i) proiectul regulamentului de organizare și funcționare a societății de pensii;

j) dovada vărsării integrale și în formă bănească a capitalului social[3];

k) dovada plății taxei privind cererea de autorizare de constituire.

Comisia poate solicita în scris și alte documente și informații suplimentare (art. 4).

---

are ca obiect exclusiv de activitate colectarea, administrarea, investirea activelor fondurilor de pensii facultative și, opțional, furnizarea pensiilor private.

[1] Conform art. 2 alin. (1) pct. 12 din Legea nr. 204/2006, *Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private*, denumită în continuare *Comisia*, reprezintă autoritatea administrativă autonomă, cu personalitate juridică, aflată sub controlul Parlamentului României, potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2005 privind înființarea, organizarea și funcționarea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, aprobată cu modificări prin Legea nr. 313/2005.

[2] Prin Hotărârea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private nr. 14 a fost adoptată Norma nr. 2 privind autorizarea societăților de administrare a fondurilor de pensii facultative (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 766 din 8 septembrie 2006).

[3] A se vedea Norma nr. 12/2008 privind nivelul minim la capitalului social necesar societății de administrare a investițiilor pentru administrarea de fonduri de pensii facultative (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 357 din 8 mai 2008); Norma nr. 23/2008 privind modificarea temporară a limitei maxime aplicabile investițiilor fondurilor de pensii facultative în titluri de stat (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 741 din 3 noiembrie 2008).

În termen de 30 de zile calendaristice de la primirea cererii pentru autorizarea de constituire, poate cere documente şi informaţii suplimentare, pe care aceştia trebuie să le furnizeze în maximum 30 de zile calendaristice de la data primirii solicitării.

Ea verifică orice aspect legat de cererea pentru autorizarea de constituire, fiind îndreptăţită să se adreseze autorităţilor competente şi să obţină de la acestea orice documente şi informaţii pe care le consideră relevante.

Cererea pentru se analizează, în termen de 30 de zile calendaristice de la data primirii ultimului set de documente şi informaţii (art. 6).

Cererea se aprobă dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiţii:

a) fondatorii nu au datorii către bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetele locale şi bugetele fondurilor speciale;

b) calitatea acţionarilor şi a membrilor propuşi pentru consiliul de administraţie şi comitetul de direcţie garantează gestiunea corectă şi prudenţială a fondului de pensii facultative;

c) fondatorii şi membrii propuşi pentru consiliul de administraţie şi comitetul de direcţie nu sunt în procedură de reorganizare judiciară sau de faliment, nu au contribuit, direct sau indirect, la falimentul unor persoane juridice, şi nu au fost implicaţi în niciun fel de scandaluri financiare;

d) membrii propuşi pentru consiliul de administraţie şi comitetul de direcţie au pregătirea şi experienţa profesională necesare funcţiei pe care urmează să o îndeplinească;

e) denumirea societăţii de pensii nu este de natură să inducă în eroare participanţii, potenţialii participanţi sau alte persoane;

f) fondatorii fac dovada vărsării integrale şi în formă bănească a capitalului social;

g) se face dovada achitării taxei pentru cererea de autorizare de constituire (art. 7).

Comisia respinge cererea în următoarele situaţii:

a) documentaţia prezentată rămâne incompletă sau nu este întocmită în conformitate cu dispoziţiile legale în vigoare;

b) neîndeplinirea uneia dintre condiţiile de mai sus.

Decizia, scrisă şi motivată, se comunică fondatorilor în termen de 5 zile calendaristice de la adoptarea acesteia (art. 8).

Fondatorii înregistrează societatea la Oficiul Naţional al Registrului Comerţului, în termen de 30 de zile calendaristice de la primirea deciziei pentru autorizarea de constituire.

Depăşirea termenului duce la pierderea valabilităţii autorizaţiei de constituire.

Autorizaţia de constituire a unei societăţi de pensii nu garantează şi obţinerea autorizaţiei de administrare (art. 9).

Administratorul trebuie să obţină autorizaţie de administrare a fondurilor de pensii facultative de la Comisie.

În vederea obţinerii autorizaţiei, societatea depune la Comisie o cerere însoţită de următoarele documente:

a) certificatul de înmatriculare la Oficiul Naţional al Registrului Comerţului;

b) dovada vărsării sau a reîntregirii, sub formă bănească, a capitalului social;

c) proiectul contractului de depozitare;

d) proiectul de contract de societate civilă;

e) declaraţia privind politica de investiţii;

f) planul de afaceri pe 3 ani;

g) proiectul prospectului schemei de pensii facultative[1];

h) dovada plății taxei pentru cererea de autorizare de administrare;

i) orice alte documente și informații suplimentare prevăzute în normele adoptate de Comisie.

Comisia poate solicita societății, în termen de 30 de zile calendaristice de la primirea cererii pentru autorizare, documente și informații suplimentare, pe care acestea trebuie să le furnizeze în maximum 30 de zile calendaristice de la data primirii solicitării.

Cererea se analizează în termen de 30 de zile calendaristice de la data primirii ultimului set de documente și informații. Aprobarea sau respingerea cererii, are loc prin decizie scrisă și motivată (art. 10).

Decizia se comunică în termen de 5 zile calendaristice de la adoptarea acesteia (art. 11).

Modificarea conținutului documentelor care au stat la baza autorizației de administrare trebuie aprobată în prealabil de Comisie, cu excepția cazului în care modificarea este în afara controlului administratorului.

Comisia analizează modificările în conformitate cu procedura de autorizare și aprobă sau respinge modificările solicitate (art. 12).

Ea întocmește și ține evidența în Registrul fondurilor de pensii private și al administratorilor.

Registrul cuprinde:

a) denumirea și natura fondului de pensii facultative;

b) denumirea, sediul, numărul de înregistrare în registrul comerțului și codul unic de înregistrare ale administratorului;

c) lista acționarilor administratorului, a membrilor consiliului de administrație și a deținerilor de acțiuni de către aceștia;

d) denumirea, sediul, numărul de înregistrare în registrul comerțului și codul unic de înregistrare ale depozitarului;

e) codul autorizației fondului de pensii facultative, codul autorizației administratorului și codul avizului depozitarului;

f) statul membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, în care funcționează administratorul;

g) alte informații prevăzute în normele adoptate de Comisie.

Are rolul de a înregistra și de a actualiza evidența fondurilor de pensii facultative și a administratorilor acestora.

La data acordării autorizației de administrare, Comisia înscrie administratorul în Registru.

Orice modificare privind retragerea autorizației administratorului se consemnează în Registru[2].

Denumirea societății de pensii care obține autorizație de administrare, va conține sintagma „*societate de administrare a fondurilor de pensii private.*" Ea se utilizează

---

[1] Conform art. 2 alin. (1) pct. 25 din Legea nr. 204/2006, *prospectul schemei de pensii facultative* reprezintă documentul care cuprinde termenii contractului de administrare și ai schemei de pensii facultative.

[2] Art. 13 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2007.

numai în denumirea administratorilor care dețin o autorizație de administrare în conformitate cu Legea nr. 411/2004 a pensiilor private (art. 14)[1].

Activitatea unui administrator cuprinde, în principal:

a) colectarea contribuțiilor participanților[2], transformarea lor în unități de fond[3] și actualizarea informațiilor privind conturile acestora;

b) transferul de lichidități băneşti și decontarea cheltuielilor privind operațiunile fondului de pensii facultative;

c) evidența, administrarea și investirea activelor fondului de pensii facultative;

d) calculul sumei din contul fiecărui participant la sfârșitul perioadei de acumulare;

e) calculul valorii nete a activelor fondului[4] de pensii facultative și al unității de fond, în fiecare zi lucrătoare;

f) convertirea contribuțiilor și a transferurilor de lichidități băneşti în unități de fond;

g) evidența conturilor individuale, precum și furnizarea documentelor privind participarea, notificarea, informarea periodică sau transferul participanților;

h) gestionarea operațiunilor zilnice ale fondului de pensii facultative;

i) efectuarea plăților datorate entităților implicate;

j) gestionarea relațiilor cu entitățile implicate;

k) elaborarea, prezentarea, depunerea, publicarea și distribuirea rapoartelor;

l) gestionarea, păstrarea și arhivarea documentelor privind fondul de pensii facultative, activitatea proprie, participanții și beneficiarii săi;

m) alte activități prevăzute în normele adoptate de Comisie.

Activele și pasivele fiecărui fond sunt organizate, evidențiate și administrate distinct, separat de celelalte activități și de contabilitatea proprie ale administratorului, fără posibilitatea transferului între fonduri sau între fonduri și administrator.

Toate activele și pasivele corespunzătoare activității de administrare a fondurilor sunt restricționate, gestionate și organizate separat de alte activități ale societăților de asigurare, respectiv ale societăților de administrare a investițiilor, fără posibilitatea de transfer.

Activele și pasivele prevăzute mai sus, sunt limitate la operațiunile legate de fondurile de pensii facultative și activități conexe.

Comisia elaborează și emite norme și reglementări în domeniul contabilității și în domeniul arhivării, pentru domeniul supravegheat de aceasta, cu avizul Ministerului Finanțelor Publice.

Situațiile financiare și cele privind operațiunile oricărei entități supuse autorizării, supravegherii și controlului Comisiei, vor fi elaborate în conformitate cu cerințele

---

[1] Art. 14 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2007 și Legea nr. 201/2008.

[2] Conform art. 2 alin. (1) pct. 21 din Legea nr. 204/2006, *participantul* reprezintă persoana care contribuie sau/și în numele căreia s-au plătit contribuții la un fond de pensii facultative și care are în viitor un drept la o pensie facultativă.

Pentru clarificări a se vedea Norma nr. 12/2006 a Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, privind participanții la un fond de pensii facultative, aprobată prin Hotărârea Comisiei nr. 24/2006 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 880 din 27 octombrie 2006).

[3] Conform art. 2 alin. (1) pct. 36 din Legea nr. 204/2006, *unitatea de fond* reprezintă raportul dintre valoarea activului net total al fondului de pensii facultative și valoarea la zi a unei unități de fond.

[4] Conform art. 2 alin. (1) pct. 1 din Legea nr. 204/2006, *activele unui fond de pensii facultative* reprezintă instrumentele financiare, inclusiv instrumentele financiare derivate, precum și numerarul, rezultate ca urmare a investirii activelor personale ale participanților.

specifice stabilite de Ministerul Finanțelor Publice și cu reglementările Comisiei și vor fi auditate de persoane fizice sau juridice, persoane active, membre ale Camerei Auditorilor Financiari din România (art. 15)[1].

Administratorul are obligația de a constitui în structura sa organizatorică o direcție de audit intern și o direcție distinctă, responsabilă cu analiza oportunităților investiționale și plasarea activelor în conformitate cu strategia stabilită.

Acesta nu poate delega răspunderea privind administrarea fondului de pensii facultative.

Încredințarea executării anumitor obligații către un terț nu exonerează administratorul de răspundere.

Un administrator poate administra unul sau mai multe fonduri, pentru fiecare având un prospect al schemei distinct și autorizat (art. 17).

Acțiunile administratorului sunt nominative, nu pot fi transformate în acțiuni la purtător, nu pot fi acțiuni preferențiale și pot fi denominate.

Actul constitutiv al administratorilor trebuie să prevadă că acționarii nu pot beneficia de drepturi preferențiale sau de alte privilegii și că este interzisă limitarea drepturilor sau impunerea de obligații suplimentare (art. 18).

Administratorul poate dobândi o parte sau tot capitalul social al altui administrator numai cu aprobarea prealabilă a Comisiei și cu respectarea legislației din domeniul concurenței (art. 19)[2].

El nu poate proveni din împrumuturi sau credite și nu poate fi grevat de sarcini.

Capitalul social minim necesar pentru administrarea de fonduri de pensii facultative este echivalentul în lei, calculat la cursul de schimb al Băncii Naționale a României la data constituirii, al sumei de 1,5 milioane euro. Cel reprezentat de o societate de pensii nou-înființată este subscris și vărsat integral, exclusiv în numerar, la momentul constituirii, într-un cont deschis la o bancă, persoană juridică română, sau la o sucursală a unei bănci străine autorizate să funcționeze pe teritoriul României.

El se completează, dacă este cazul, prin subscriere și vărsare integrală, exclusiv în numerar, la momentul autorizării de administrare, într-un cont deschis la o bancă, persoană juridică română, sau la o sucursală a unei bănci străine autorizate să funcționeze pe teritoriul țării noastre. Va fi majorat cu 0,2% pentru echivalentul în lei al fiecărui milion de euro care depășește echivalentul în lei a 200 milioane euro active totale nete[3] ale fondurilor de pensii facultative, aflate în administrare (art. 20).

O persoană fizică sau juridică poate fi acționar la un singur administrator.

Orice deținere mai mare de 5% din capital va fi avizată de Comisie.

---

[1] Prin Hotărârea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private nr. 20 a fost adoptată Norma nr. 8 privind auditorul financiar pentru fondurile de pensii facultative (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 784 din 15 septembrie 2006).

[2] Prin Hotărârea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private nr. 16 a fost adoptată Norma nr. 4 privind proveniența capitalului social (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 766 din 8 septembrie 2006).

[3] Conform art. 2 alin. (1) pct. 3 din Legea nr. 204/2006, *activul net total al fondului de pensii facultative* la o anumită dată reprezintă valoarea care se obține prin deducerea valorii obligațiilor fondului din valoarea activelor acestuia la acea dată.

Calitatea acționarilor trebuie să răspundă nevoii garantării unei gestiuni prudente și sănătoase a fondului de pensii facultative și să permită realizarea unei supravegheri eficiente, în scopul protejării intereselor participanților și ale beneficiarilor.

Acționarii administratorului trebuie să îndeplinească cel puțin următoarele condiții:

a) să justifice proveniența fondurilor destinate participației la capitalul social;

b) să furnizeze toate informațiile necesare pentru identificarea relațiilor de afiliere cu alte persoane;

c) să fi funcționat, în cazul acționarilor persoane juridice, minimum 3 ani, cu excepția celor rezultați în urma fuziunii sau divizării unei alte persoane juridice care, înainte de fuziune sau de divizare, a funcționat minimum 3 ani (art. 21).

Consiliul de administrație al administratorului decide asupra politicii de investiții și asupra politicii financiare a fondului de pensii facultative, precum și asupra oricăror alte atribuții prevăzute în regulamentul de organizare și funcționare avizat de Comisie.

Membrii consiliului de administrație și ai comitetului de direcție, trebuie să îndeplinească condițiile cerute de legislația privind societățile comerciale, precum și următoarele condiții:

a) să fie absolvenți ai unei instituții de învățământ superior;

b) să aibă experiență profesională de cel puțin 5 ani în domeniul investițiilor, financiar, juridic, bancar sau de asigurări;

c) să aibă onorabilitatea necesară pentru funcția pe care urmează să o îndeplinească.

Membrii consiliului de administrație sau ai comitetului de direcție, trebuie să aibă conduita morală și profesională corespunzătoare funcției și să îndeplinească cel puțin următoarele cerințe:

a) să nu fi fost sancționați de către autorități române sau străine din domeniul financiar cu interdicția de a desfășura activități în sistemul financiar sau, la data depunerii cererii de autorizare, cu interdicția temporară de a desfășura astfel de activități;

b) să nu fi deținut funcția de administrator al unei societăți comerciale române sau străine, aflată în curs de reorganizare judiciară ori declarată în stare de faliment în ultimii 2 ani anteriori declanșării procedurii falimentului;

c) să nu fi făcut parte din conducerea unei societăți care nu și-a respectat obligațiile materiale și financiare față de terți la momentul încetării activității societății respective;

d) să nu aibă mențiuni în cazierele judiciar și fiscal (art. 22).

Membrii consiliului de administrație și ai comitetului de direcție, al unui administrator nu pot fi membri în organele de conducere ale:

a) altor administratori sau ale persoanelor afiliate acestora;

b) depozitarului[1] fondului de pensii facultative sau persoanelor afiliate acestuia;

c) organizațiilor sindicale și patronale.

Interdicția se aplică și persoanelor care au raporturi de muncă, comerciale sau alte raporturi similare cu entitățile prevăzute mai sus (art. 23).

---

[1] Conform art. 2 alin. (1) pct. 9 din Legea nr. 204/2006, *depozitarul* reprezintă instituția de credit din România, autorizată de Banca Națională a României, în conformitate cu legislația bancară, sau sucursala din România a unei instituții de credit, autorizată într-un stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, avizată de Comisie, pentru activitatea de depozitare, căreia îi sunt încredințate spre păstrare, în condiții de siguranță, toate activele fiecărui fond de pensii facultative.

Administratorul trebuie să acționeze în interesul participanților și să aplice principii prudențiale în activitatea sa.

El nu poate fi o persoană afiliată angajatorului[1] sau depozitarului (art. 24).

Activele financiare proprii ale administratorului nu pot fi utilizate pentru:

a) acordarea de împrumuturi;

b) garantarea de împrumuturi sau de credite.

Tranzacțiile în nume propriu efectuate de un administrator respectă obligațiile de investire prudențială a activelor fondurilor.

De la data aderării României la Uniunea Europeană, administratorii pot desemna:

a) pentru conservarea activelor lor, depozitarii stabiliți în alt stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European și autorizați corespunzător pentru această activitate;

b) pentru gestionarea portofoliilor lor de investiții, gestionari de investiții stabiliți în alt stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European și autorizați corespunzător pentru această activitate. La solicitarea autorității competente din statul de origine al administratorului, Comisia poate interzice depozitarului din țara noastră să dispună liber de activele fondului (art. 25).

Pentru administrarea unui fond, administratorul percepe participanților și beneficiarilor un comision de administrare.

Cuantumul maxim al comisioanelor se stabilește prin prospectul schemei de pensii facultative și este același pentru toți participanții și beneficiarii la schema respectivă.

Modificarea comisioanelor se comunică participanților cu cel puțin 6 luni înainte de aplicarea lor, cu avizul Comisiei (art. 26).

Administratorul achită Comisiei, de la momentul autorizării primului fond, pe durata valabilității acesteia, o taxă lunară de administrare.

Pentru nevirarea la termen a taxei, Comisia calculează dobânzi și penalități de întârziere (art. 27).

Administratorii care au fost autorizați, avizați sau supuși unei proceduri similare în vederea funcționării ca administrator de scheme de pensii facultative într-un stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European sunt exceptați de la cerința autorizării de către Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private[2].

De la data aderării României la Uniunea Europeană, administratorii autorizați în România pot primi contribuții de la participanți și întreprinderi dintr-un alt stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European. De la aceeași dată, persoanele care îndeplinesc condițiile pentru a deveni participanți la scheme de pensii facultative și întreprinderile din țara noastră pot vira contribuții către fonduri de pensii administrate de administratori autorizați într-un alt stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European.

---

[1] Conform art. 2 alin. (1) pct. 9 din Legea nr. 204/2006, *angajatorul* reprezintă persoana fizică sau juridică ce poate, să angajeze forță de muncă pe bază de contract individual de muncă, potrivit Codul muncii, sau pe bază de raport de serviciu, potrivit Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici.

[2] Prin Hotărârea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private nr. 15 a fost adoptată Norma privind autorizarea fondului de pensii facultative (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 766 din 8 septembrie 2006).

Administratorul din România care intenționează să accepte contribuții de la un participant dintr-un alt stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European trebuie autorizat în prealabil de Comisie.

El notifică intenția sa Comisiei, indicând: statul membru gazdă[1], numele participantului și principalele caracteristici ale schemei de pensii facultative.

Comisia, notificată dacă nu are motive să considere că structura administrativă sau situația financiară a administratorului ori reputația și calificările profesionale sau experiența persoanelor din conducerea acestuia sunt incompatibile cu activitățile propuse în statul gazdă, comunică autorității competente din acest stat, în termen de 3 luni de la primire, toate informațiile și aduce la cunoștință administratorului aceasta.

Înainte ca un administrator dintr-un stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European să înceapă să administreze o schemă de pensii facultative cu participanți din țara noastră, Comisia comunică autorității competente din statul membru de origine[2], în termen de două luni de la primirea informațiilor, cerințele stabilite de legislația română privind pensiile facultative, în conformitate cu care trebuie gestionată schema de pensii facultative cu participanți din România, spre transmitere administratorului interesat.

La primirea informațiilor sau, dacă nu primește nicio notificare din partea autorității competente a statului membru de origine, la expirarea perioadei, administratorul poate începe să administreze schema de pensii facultative cu participanți din țara noastră, în conformitate cu cerințele stabilite de legislația română.

Administratorul dintr-un stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, care administrează o schemă de pensii facultative cu participanți din România, va respecta cerințele de furnizare de informații stabilite de Comisie.

Comisia informează autoritatea competentă din statul membru de origine asupra oricăror modificări semnificative survenite cu privire la cerințele legislației române privind pensiile facultative.

Aceasta supraveghează permanent administratorul dintr-un stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, care administrează o schemă de pensii facultative cu participanți din România, urmărind respectarea în activitățile acestuia a cerințelor stabilite de legislația română.

În cazul în care, în urma supravegherii, se constată încălcări ale acestor cerințe în activitatea administratorului, Comisia notifică fără întârziere autoritatea competentă din statul membru de origine.

Comisia, în colaborare cu autoritatea competentă din statul membru gazdă, adoptă măsurile necesare pentru ca administratorul din România să pună capăt încălcării cerințelor stabilite de legislația socială și de muncă relevantă în domeniul schemelor de pensii facultative din statul membru gazdă.

---

[1] Conform art. 2 alin. (1) pct. 34 din Legea nr. 204/2006, *statul membru gazdă* reprezintă statul membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, a cărui legislație socială și de muncă relevantă în domeniul schemelor de pensii facultative este aplicabilă relației dintre angajator și participanți.

[2] Conform art. 2 alin. (1) pct. 33 din Legea nr. 204/2006, *statul membru de origine* reprezintă statul membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, în care administratorul își are sediul social și principala structură administrativă sau, dacă nu are un sediu social, locul unde se află principala sa structură administrativă.

Dacă, în ciuda măsurilor luate sau pentru că asemenea măsuri nu au fost adoptate, administratorul continuă să încalce legislația, Comisia poate, după ce informează autoritatea competentă din statul membru de origine, să ia măsurile necesare pentru a preveni sau a sancționa alte încălcări, inclusiv, dacă este strict necesar, prin interdicția aplicată administratorului de a desfășura activități în contul participanților în țara noastră.

Comisia poate solicita autorității competente din statul membru de origine al administratorului să decidă asupra separării activelor şi pasivelor corespunzătoare activității desfăşurate în România de celelalte active şi pasive.

La solicitarea autorității competente din statul membru gazdă, Comisia cere administratorului din România să separe activele şi pasivele corespunzătoare activității desfăşurate în statul gazdă de celelalte active şi pasive(art. 29).

§ 3. Înființarea, autorizarea şi retragerea autorizației fondurilor de pensii facultative

Fondurile de pensii trebuie autorizate de Comisie după autorizarea administratorilor şi a prospectului schemei de pensii.

Autorizația se eliberează pe baza unei cereri formulate de administrator, la care se anexează următoarele documente:

a) actul individual de aderare la contractul de societate civilă care înființează fondul şi la prospectul schemei;

b) contractul de societate civilă de constituire a fondului de pensii facultative;

c) alte documente şi informații, potrivit cerințelor prevăzute în normele adoptate de Comisie.

Comisia poate solicita administratorului alte documente şi informații, în termen de 30 de zile calendaristice de la data înregistrării cererii de autorizare şi poate verifica orice aspect legat de aceasta, fiind îndreptățită:

a) să se adreseze autorităților competente;

b) să solicite documente şi informații din alte surse (art. 43).

Fondul trebuie să aibă minimum 100 de participanți şi se constituie prin contract de societate civilă.

Conținutul contractului-cadru este stabilit prin normele adoptate de Comisie.

Denumirea acestuia va conține sintagma „fond de pensii facultative" şi nu trebuie să inducă în eroare participanții, potențialii participanți sau alte persoane.

Comisia verifică dacă sunt întrunite condițiile de către membrii pentru a fi participanți, avizează contractul de societate civilă şi procedează, în termen de 30 de zile calendaristice de la data primirii ultimului set de documente şi informații de la administrator, la aprobarea sau la respingerea motivată a autorizării (art. 45).

Ea respinge cererea de autorizare dacă documentația prezentată:

a) rămâne incompletă şi după expirarea termenului de 30 de zile calendaristice de la solicitarea unor informații sau documente suplimentare;

b) nu este întocmită în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare;

c) conține clauze care pot prejudicia interesele participanților sau care nu le protejează în mod corespunzător.

Decizia de respingere, scrisă și motivată, se comunică în termen de 10 zile calendaristice de la adoptarea acesteia (art. 46).

Fondul primește contribuții numai după autorizarea sa de către Comisie.

Resursele financiare sunt:

a) contribuțiile nete convertite în unități de fond;

b) drepturile cuvenite în calitate de beneficiar și nerevendicate în termenul general de prescripție;

c) dobânzile și penalitățile de întârziere aferente contribuțiilor nevirate în termen;

d) sumele provenite din investirea veniturilor.

Cheltuielile legate de administrare suportate de fondul de pensii sunt următoarele:

a) comisionul de administrare;

b) comisionul de depozitare;

c) comisioanele de tranzacționare;

d) comisioanele bancare;

e) taxe de auditare a fondului de pensii facultative (art. 47).

Un fond de pensii facultative nu poate fi declarat în stare de faliment.

El poate fi administrat și reprezentat în raporturile cu terții, inclusiv în fața instanțelor judecătorești, numai de către administratorul care are autorizație de administrare.

Informațiile privind fondurile sunt furnizate de către administrator.

Toți participanții și beneficiarii au aceleași drepturi și obligații și li se aplică un tratament nediscriminatoriu. Aceștia au dreptul la egalitate de tratament și în cazul schimbării locului de muncă, a domiciliului sau reședinței într-o altă țară, stat membru al Uniunii Europene ori aparținând Spațiului Economic European.

În cazul schimbării locului de muncă, a domiciliului sau reședinței într-o altă țară, participanții optează între a plăti în continuare contribuțiile la un fond de pensii facultative din țara noastră sau a plăti contribuții la un alt fond de pensii.

Nicio persoană care dorește să devină participant nu poate fi supusă unui tratament discriminatoriu și nu i se poate refuza calitatea de participant, dacă aceasta este eligibilă (art. 51).

Când numărul de participanți a scăzut și se menține sub minimul legal timp de un trimestru, Comisia retrage autorizația fondului.

Administratorul încetează orice activitate aferentă de la data luării la cunoștință despre retragerea autorizației acestuia și se aplică prevederile referitoare la administrarea specială.

Decizia de respingere a cererii de autorizare sau de retragere a autorizației, poate fi atacată la instanța de contencios administrativ competentă.

În termen de 10 zile calendaristice de la data expirării perioadei de contestare sau, de la data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii prin care s-a soluționat contestația, Comisia publică anunțul privind retragerea autorizației în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, precum și în două cotidiene centrale (art. 54).

§ 4. Transferurile între fondurile de pensii facultative

În condițiile în care participantul a aderat la un nou fond de pensii facultative, acesta poate:

a) să își transfere activul personal de la fondurile anterioare la noul fond;

b) să își păstreze calitatea de participant la toate fondurile de pensii facultative, urmând a le cumula la momentul deschiderii dreptului de pensie(art. 71).

Dacă participantul dorește să transfere activul personal la un alt fond, este obligat să înștiințeze administratorul fondului anterior și să îi transmită o copie a actului de aderare[1].

În termen de 5 zile calendaristice de la înștiințare, administratorul fondului anterior efectuează un transfer de lichidități băneşti către administratorul noului fond.

Transferul de lichidități băneşti cuprinde activul personal, calculat la data cererii, mai puțin deducerile legale.

Administratorul fondului anterior transmite administratorului noului fond de pensii facultative toate informațiile referitoare la contribuțiile făcute în contul participantului, precum și despre transferurile de lichidități băneşti cu privire la contul acelui participant.

§ 5. Participanţi şi contribuţii

Participantul este angajatul, funcționarul public sau persoana autorizată să desfăşoare o activitate independentă, persoana care își desfăşoară activitatea în funcții elective sau care este numită în cadrul autorității executive, legislative ori judecătoreşti, pe durata mandatului, membrul unei societăți cooperative potrivit Legii nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperației, precum și altă persoană care realizează venituri din activități profesionale sau agricole, care aderă la un fond de pensii facultative și care contribuie sau/și în numele căreia s-au plătit contribuții la un fond de pensii facultative și are un drept viitor la o pensie facultativă[2].

Aderarea la un astfel de fond de pensii este o opțiune individuală.

La semnarea actului de aderare participanții sunt informați asupra condițiilor, mai ales în ceea ce privește drepturile și obligațiile părților, riscurile financiare, tehnice și de altă natură, precum și despre natura și distribuția acestor riscuri (art. 74).

Actul individual de aderare este un contract scris, încheiat între persoana fizică și administrator, și conține acordul persoanei la contractul de societate civilă și la prospectul schemei de pensii, precum și faptul că a primit o copie a acestor documente și a acceptat conținutul acestora [art. 2 alin. (1) pct. 4 din Legea nr. 204/2006].

Administratorul nu poate refuza semnarea actului nici unei persoane care are dreptul de a participa la această schemă de pensii facultative.

Forma lui este aceeași pentru toți participanții la acel fond și este stabilită de Comisie prin norme.

---

[1] Prin Hotărârea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private nr. 26/2006 a fost aprobată Norma nr. 14/2006 privind transferul participanților între fondurile de pensii facultative.

[2] Prin Hotărârea Comisie de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private nr. 24/2006 a fost aprobată Norma nr. 12/2006 privind participanții la un fond de pensii facultative (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 880 din 27 octombrie 2006).

Administratorul poate modifica acest act numai cu autorizația Comisiei (art. 75).

Contribuțiile se stabilesc conform schemelor de pensii facultative, se reține și se virează de către angajator sau, de către participant, odată cu contribuțiile de asigurări sociale obligatorii, lunar, în contul fondului specificat în actul individual de aderare[1].

Ea poate fi de până la 15% din venitul salarial brut lunar sau din venitul asimilat acestuia al persoanei care aderă la un fond de pensii facultative și poate fi împărțită între angajat și angajator[2] potrivit prevederilor stabilite prin contractul colectiv de muncă sau, în lipsa acestuia, pe baza unui protocol încheiat cu reprezentanții angajaților.

Angajatorul și sindicatul sau, reprezentanții salariaților, prin contractul colectiv de muncă la nivel de unitate, grup de unități sau de ramură, ori angajatorul singur sau prin asociere cu alți angajatori și reprezentanții salariaților, în lipsa unui contract colectiv de muncă și/sau în lipsa sindicatului, pot propune participarea la un fond de pensii facultative.

Angajatorul constituie și virează lunar contribuția datorată de fiecare angajat care a aderat la un fond de pensii facultative, pe baza unui exemplar al actului individual de aderare la prospectul schemei de pensii facultative încheiat cu un administrator.

Pentru nevirarea la termen a contribuțiilor, Comisia verifică modul de stabilire a dobânzilor și penalităților de întârziere calculate de administrator, în conformitate cu reglementările în vigoare referitoare la sumele nevirate la termen pentru obligații bugetare.

Administratorul va notifica angajatorul, Comisiei și participantului neîndeplinirea obligației față de fondul de pensii facultative.

Suma reprezentând contribuțiile *este deductibilă* pentru fiecare participant din venitul salarial brut lunar sau din venitul asimilat acestuia, în limita unei sume reprezentând echivalentul în lei a 200 euro, într-un an fiscal.

Contribuțiile unui angajator proporțional cu cota acestuia de participare sunt deductibile, la calculul profitului impozabil, în limita unei sume reprezentând, pentru fiecare participant, echivalentul în lei a 200 euro, într-un an fiscal.

În vederea recuperării obligației financiare, administratorul poate solicita aplicarea măsurilor de executare silită asupra angajatorului.

Participanții pot, în orice moment, să modifice, să suspende sau să înceteze contribuțiile, înștiințând în scris administratorul și angajatorul, cu cel puțin 30 de zile calendaristice înainte de data suspendării sau încetării contribuțiilor.

Înștiințarea nu va afecta în niciun fel activul personal și dă dreptul angajatorului să suspende sau să înceteze obligația contractuală (art. 76).

Dacă un participant încetează plata contribuției, acesta își păstrează drepturile, cu excepția cazului în care a solicitat un transfer de lichidități băneşti către alt fond.

---

[1] Art. 76 alin. (1) a fost modificat prin Legea nr. 201/2008.

[2] Conform art. 2 alin. (1) pct. 9 din Legea nr. 204/2006 *angajatorul* reprezintă persoana fizică sau juridică ce poate, potrivit legii, să angajeze forță de muncă pe bază de contract individual de muncă, potrivit Codului muncii, sau pe bază de raport de serviciu, potrivit Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici.

Participantul la un fond din România, care a fost detaşat într-o altă țară, are dreptul la continuarea plății contribuțiilor la acel fond pe durata detaşării sale.

Dacă un participant devine incapabil de a presta o muncă ca urmare a invalidității, acesta va avea dreptul să folosească activul personal.

În cazul decesului înainte de pensionare, activele personale evaluate la acea dată se distribuie beneficiarilor conform actului de succesiune şi normelor Comisiei.

La schimbării locului de muncă, a domiciliului sau a reşedinței în altă țară, stat membru al Uniunii Europene ori aparținând Spațiului Economic European, participantul şi beneficiarul păstrează dreptul la pensia facultativă câştigată în cadrul schemelor de pensii facultative din România şi aceasta se plăteşte în acel stat, în cuantumul rămas după scăderea tuturor taxelor şi cheltuielilor aferente plății (art. 77).

§ 6. Conturile participanţilor şi evaluarea activelor

Participantul este proprietarul activului personal[1] din contul său.

Activul personal este insesizabil, neputând face obiectul nici unei măsuri de executare silită. Nu poate fi gajat sau cesionat, nu poate fi folosit pentru acordarea de credite sau pentru a garanta credite, sub sancțiunea nulității (art. 78).

Contribuțiile se colectează pe baza codului numeric personal în conturile individuale ale participanților, se convertesc în unități de fond[2] şi diviziuni ale acestora, calculate cu 6 zecimale în maximum două zile lucrătoare de la data încasării acestora.

Valoarea totală a unităților de fond este întotdeauna egală cu valoarea totală a activelor fondului.

Valoarea inițială a unei unități de fond este de 10 lei.

Valoarea activelor nete şi valoarea unității de fond se calculează atât de către administrator, cât şi de către depozitar în fiecare zi lucrătoare şi se comunică Comisiei în aceeaşi zi. Sunt supuse anual auditării de către un auditor financiar. Auditorul nu poate fi persoană afiliată angajatorului, administratorului sau depozitarului[3].

Administratorul care a primit contribuții pe o perioadă de cel puțin 24 de luni calculează, în ultima zi lucrătoare a fiecărui trimestru, rata de rentabilitate a fiecărui fond pentru ultimele 24 de luni şi o comunică Comisiei.

---

[1] Conform art. 2 alin. (1) pct. 2 din Legea nr. 204/2006, activul personal reprezintă suma acumulată în contul unui participant, egală cu numărul de unități de fond deținute de acesta, înmulțite cu valoarea la zi a unei unități de fond.

[2] Conform art. 2 alin. (1) pct. 36 din Legea nr. 204/2006, *unitatea de fond* reprezintă raportul dintre valoarea activului net total al fondului de pensii facultative şi valoarea la zi a unei unități de fond

[3] Conform art. 2 alin. (1) pct. 16 din Legea nr. 204/2006, *depozitarul* reprezintă instituția de credit din România, autorizată de Banca Națională a României, în conformitate cu legislația bancară, sau sucursala din România a unei instituții de credit, autorizată într-un stat membru al Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, avizată de Comisie, pentru activitatea de depozitare, potrivit legii, căreia îi sunt încredințate spre păstrare, în condiții de siguranță, toate activele fiecărui fond de pensii facultative.

§ 7. Dreptul la pensie

Activul personal este folosit numai pentru obținerea unei pensii facultative.

Acest drept se deschide, la cererea participantului, cu îndeplinirea următoarelor condiții cumulative:

a) participantul a împlinit vârsta de 60 de ani;

b) au fost plătite minimum 90 de contribuții lunare;

c) activul personal este cel puțin egal cu suma necesară obținerii pensiei facultative minime prevăzute prin normele adoptate de Comisie (art. 93).

Fac excepție situațiile în care:

a) participantul nu a plătit minimum de contribuții lunare sau activul personal nu este cel puțin egal cu suma necesară obțineri pensiei facultative minime, caz în care primește suma existentă în contul său ca plată unică sau plăți eşalonate în rate pe o durată de maximum 5 ani, la alegerea sa;

b) participantul beneficiază de pensie de invaliditate pentru afecțiuni care nu mai permit reluarea activității, caz în care poate obține:

– suma existentă în contul său ca plată unică sau plăți eşalonate în rate pe o durată de maximum 5 ani, dacă nu îndeplinește condiția prevăzută la art. 93 alin. (2) lit. c), conform normelor adoptate de Comisie;

– o pensie facultativă ale cărei condiții şi termene sunt stabilite prin lege specială privind organizarea şi funcționarea sistemului de plată a pensiilor reglementate şi supravegheate de Comisie, dacă îndeplinește condiția prevăzută la art. 93 alin. (2) lit. c);

c) decesul participantului a survenit înainte de depunerea cererii pentru obținerea unei pensii facultative, caz în care suma din cont se plătește beneficiarilor, în condițiile şi în cuantumul stabilite prin actul individual de aderare şi prin actul de succesiune;

d) decesul participantului a survenit după deschiderea dreptului la pensia facultativă, caz în care sumele aferente se plătesc către persoana nominalizată;

e) decesul participantului a survenit după deschiderea dreptului la pensia facultativă şi acesta nu a ales un tip de pensie facultativă cu componenta de supraviețuitor, caz în care sumele aferente se plătesc beneficiarilor(art. 94).

§ 8. Interdicții

Este interzisă oferirea de beneficii colaterale:

– unei persoane cu scopul de a o convinge să adere sau să rămână participant la un fond;

– unui angajator sau unor persoane afiliate acelui angajator, cu scopul de a-l recompensa sau de a-l determina să convingă ori să solicite angajaților săi să adere la un anumit fond;

– unui sindicat sau altei entități colective ori unor persoane afiliate acelui sindicat sau entități, cu scopul de a-l răsplăti sau de a-l determina să convingă ori să solicite membrilor săi să adere la un anumit fond;

– fundațiilor, asociațiilor de orice tip, partidelor politice, patronatelor sau oricăror structuri asociative, cu scopul de a le răsplăti sau de a le determina să convingă ori să solicite membrilor lor să adere la un anumit fond.

Administratorilor, depozitarilor, angajatorilor, precum şi persoanelor afiliate[1] lor le este interzis:

a) să transmită informaţii eronate, incomplete sau care pot crea o impresie falsă, să emită pretenţii ori să facă afirmaţii, inclusiv prin publicitate sau prin alte forme promoţionale ori în informaţiile scrise care sunt distribuite participanţilor sau potenţialilor participanţi, despre un prospect al schemei de pensii, despre un fond sau despre administratorul acestuia;

b) să facă, în faţa participanţilor sau a potenţialilor participanţi, afirmaţii ori previziuni despre evoluţia investiţiilor unui fond de pensii facultative, altfel decât în forma şi în modul prevăzute în normele adoptate de Comisie.

În cazul în care Comisia constată că informaţiile sunt susceptibile de a induce în eroare, aceasta poate interzice publicarea şi distribuirea acestora şi obligă la publicarea rectificării în termen de 30 de zile calendaristice de la constatare.

§ 9. Răspunderea juridică

Administratorul[2] sau angajatorul, după caz, răspunde faţă de participanţi pentru prejudiciile rezultate din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligaţiilor ce îi revin, cu excepţia situaţiilor ce constituie cazuri de forţă majoră.

Orice persoană care se consideră vătămată are dreptul de a se adresa instanţelor judecătoreşti competente (art. 120).

Constituie contravenţii următoarele fapte:

a) nerespectarea măsurilor stabilite prin actele de control ale Comisiilor;

b) neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligaţiilor depozitarului;

c) nerespectarea prevederilor art. 20 alin. (1); acesta dispune: Capitalul social al administratorului nu poate proveni din împrumuturi sau credite şi nu poate fi grevat de sarcini;

d) nerespectarea prevederilor referitoare la denumirea fondului de pensii facultative;

e) nerespectarea obligaţiilor referitoare la constituirea şi virarea, de către angajator a contribuţiei lunare datorată de fiecare salariat şi referitoare la notificarea administratorului către angajator, Comisie şi participant în ce priveşte neîndeplinirea obligaţiei;

---

[1] Conform art. 2 alin. (2) din Legea nr. 204/2006, *persoana afiliată*, în raport cu o persoană fizică sau juridică, denumită în continuare prima entitate, reprezintă:

a) un acţionar sau un grup de acţionari care deţine mai mult de 10% din acţiunile emise de prima entitate ori care, deşi deţine un procent mai mic, poate influenţa, direct sau indirect, deciziile luate de prima entitate;

b) orice entitate în care prima entitate deţine, direct sau indirect, mai mult de 10% din acţiunile emise ori care, deşi deţine un procent mai mic, poate influenţa, direct sau indirect, deciziile luate de respectiva entitate;

c) orice altă entitate în care un acţionar deţine, direct sau indirect, mai mult de 30% din acţiunile emise şi, în acelaşi timp, deţine, direct sau indirect, mai mult de 30% din totalul acţiunilor emise de prima entitate;

d) orice persoană care poate determina, direct sau indirect, deciziile primei entităţi;

e) orice membru al consiliului de administraţie sau al altui organ de conducere ori de supraveghere al respectivei entităţi;

f) soţul/soţia sau o rudă până la gradul al treilea ori un afin până la gradul al doilea inclusiv al oricărei persoane prevăzute la lit. a)-e).

[2] A se vedea Norma nr. 21/2008 privind supravegherea specială a administratorilor fondurilor de pensii facultative (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 689 din 9 octombrie 2008).

f) depăşirea plafoanelor de investiții făcute de administrator;

g) investirea în categoriile de active interzise prevăzute la art. 90 alin. (1);

h) nerespectarea prevederilor privind metoda de calcul al comisioanelor;

i) nerespectarea prevederilor referitoare la interdicțiile administratorilor, depozitarilor, angajatorilor precum şi persoanelor afiliate, dar şi cele reglementate prin art. 97[1];

j) nerespectarea dintre termenelor legale.

k) nerespectarea celorlalte obligații prevăzute în lege, în normele emise în aplicarea acesteia, precum şi în actele adoptate de Comisie.

Săvârşirea de către persoana fizică sau juridică a vreuneia dintre faptele de mai sus se sancționează cu:

a) avertisment scris;

b) amendă contravențională;

c) anularea votului exprimat sau suspendarea temporară a dreptului de vot al acționarilor semnificativi;

d) retragerea autorizației sau a avizului, după caz a avizului altor entități decât administratorul;

e) restrângerea sau interzicerea dreptului administratorilor de a dispune de propriile active;

f) interzicerea, pe o perioadă cuprinsă între 90 şi 180 de zile, a desfăşurării activității.

Sancțiunile principale prevăzute la lit. a) sau b) pot fi aplicate cumulativ cu oricare dintre sancțiunile complementare prevăzute la lit. c)-f).

Limitele amenzilor se stabilesc după cum urmează:

a) între 0,5% şi 5% din capitalul social pentru persoanele juridice;

b) între 1.000 lei şi 100.000 lei, pentru persoanele fizice.

Amenzile contravenționale aplicate se fac venit la bugetul de stat.

Comisia poate aplica sancțiuni persoanelor fizice cărora, în calitate de administratori, reprezentanți legali sau exercitând în drept ori în fapt funcții de conducere sau exercitând cu titlu profesional activități reglementate de Legea nr. 204/2006, le este imputabilă respectiva contravenție.

Contravențiile se prescriu în termen de 3 ani de la data săvârşirii acestora (art. 122[1]).

Persoanele fizice sunt ținute, şi la repararea prejudiciilor patrimoniale cauzate prin fapta constituind contravenție. Dacă fapta este imputabilă mai multor persoane, acestea sunt ținute solidar la repararea prejudiciului cauzat.

---

[1] Art. 97 prevede: „(1) Este interzisă oferirea de beneficii colaterale unei persoane cu scopul de a o convinge să adere sau să rămână participant la un fond de pensii facultative. (2) Este interzisă oferirea de beneficii colaterale unui angajator sau unor persoane afiliate acelui angajator, cu scopul de a-l recompensa sau de a-l determina să convingă ori să solicite angajaților săi să adere la un anumit fond de pensii facultative. (3) Este interzisă oferirea de beneficii colaterale unui sindicat sau altei entități colective ori unor persoane afiliate acelui sindicat sau entități, cu scopul de a-l răsplăti sau de a-l determina să convingă ori să solicite membrilor săi să adere la un anumit fond de pensii facultative. (4) Este interzisă oferirea de beneficii colaterale fundațiilor, asociațiilor de orice tip, partidelor politice, patronatelor sau oricăror structuri asociative, cu scopul de a le răsplăti sau de a le determina să convingă ori să solicite membrilor lor să adere la un anumit fond de pensii facultative".

Art. 121 a fost modificat prin Legea nr. 187/2012.

La individualizarea sancțiunii se va ține seama de circumstanțele personale și reale ale săvârșirii faptei și de conduita făptuitorului.

Dacă aceeași persoană a săvârșit mai multe contravenții, sancțiunea se aplică pentru fiecare contravenție.

În cazul în care la săvârșirea unei contravenții au participat mai multe persoane, sancțiunea se va aplica fiecăreia separat.

Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se fac de către persoanele cu atribuții privind supravegherea și/sau controlul respectării dispozițiilor legale, din cadrul Comisiei, sau de către personalul împuternicit în acest scop, prin decizie a președintelui Consiliului Comisiei[1].

Constituie, totodată, *infracțiune* și se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani:

a) fapta de a utiliza contribuția la fondul de pensii în alte scopuri decât cele legale;

b) fapta de a utiliza lichiditățile bănești ale unui participant la un fond de pensii în alte scopuri decât cele prevăzute de prezenta lege;

c) administrarea sau modificarea neautorizată a schemelor de pensii facultative;

În sfârșit, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 1 la 3 ani sau cu amendă, fapta persoanei care se face vinovată de desfășurarea fără drept a unei activități pentru care legea prevede obligația deținerii unei autorizații sau a unui aviz din partea Comisiei.

Dacă faptele au produs consecințe deosebit de grave, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu jumătate[2].

[1] Art. 121 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2007 și prin Legea nr. 201/2008.

[2] Art. 123 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 112/2007, prin Legea nr. 201/2008 și prin Legea nr. 187/2012.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CAPITOLUL IX
SISTEMUL NAŢIONAL DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ

§ 1. Consideraţii generale

Organizarea, funcţionarea şi finanţarea sistemului naţional de asistenţă socială din ţara noastră este reglementat prin Legea nr. 292/2011[1].

Conform art. 2 din lege, sistemul naţional de asistenţă socială *reprezintă ansamblul de instituţii, măsuri şi acţiuni prin care statul, reprezentat de autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, precum şi societatea civilă intervin pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea efectelor temporare ori permanente ale situaţiilor care pot genera marginalizarea sau excluziunea socială a persoanei, familiei, grupurilor ori comunităţilor.*

El intervine subsidiar sau, după caz, complementar sistemelor de asigurări sociale şi se compune din sistemul de beneficii de asistenţă socială şi sistemul de servicii sociale.

Asistenţa socială, prin măsurile şi acţiunile specifice, *are drept scop* dezvoltarea capacităţilor individuale, de grup sau colective pentru asigurarea nevoilor sociale, creşterea calităţii vieţii şi promovarea principiilor de coeziune şi incluziune socială.

Măsurile şi acţiunile de asistenţă socială se realizează astfel încât:

a) beneficiile de asistenţă socială şi serviciile sociale să constituie un pachet unitar de măsuri corelate şi complementare;

b) serviciile sociale să primeze faţă de beneficiile de asistenţă socială, în cazul în care costul acestora şi impactul asupra beneficiarilor este similar;

c) să fie evaluate periodic din punctul de vedere al eficacităţii şi eficienţei lor pentru a fi permanent adaptate şi ajustate la nevoile reale ale beneficiarilor;

d) să contribuie la inserţia pe piaţa muncii a beneficiarilor;

e) să prevină şi să limiteze orice formă de dependenţă faţă de ajutorul acordat de stat sau de comunitate.

Beneficiile de asistenţă socială şi serviciile sociale sunt reglementate prin legi speciale.

Responsabilitatea privind dezvoltarea propriilor capacităţi de integrare socială şi implicarea activă în soluţionarea situaţiilor de dificultate revine fiecărei persoane, precum şi familiei acesteia, autorităţile statului intervenind prin crearea de oportunităţi egale şi, în subsidiar, prin acordarea de beneficii de asistenţă socială şi servicii sociale adecvate.

Statul, prin autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, îşi asumă responsabilitatea de realizare a măsurilor şi acţiunilor prevăzute în actele normative privind beneficiile de asistenţă socială şi serviciile sociale.

Tot el, prin politicile publice din domeniul serviciilor sociale, contribuie la promovarea, respectarea şi garantarea drepturilor beneficiarilor la o viaţă independentă,

---

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 905 din 20 decembrie 2011, modificată prin Legea nr. 194/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 642 din 24 iulie 2018).

împlinită şi demnă, precum şi la facilitarea participării acestora la viața socială, economică, politică şi culturală.

Autoritățile administrației publice centrale asigură elaborarea cadrului legislativ în domeniul asistenței sociale, pentru susținerea categoriilor defavorizate, combaterea sărăciei şi a riscului de excluziune socială, dezvoltarea politicilor de susținere a familiei pe parcursul întregului ciclu de viață a membrilor acesteia, precum şi transferul către autoritățile administrației publice locale şi societatea civilă, inclusiv către instituțiile de cult recunoscute de lege, a atribuțiilor şi mijloacelor financiare necesare acțiunilor de asistență socială, prevăzute prin legile speciale (art. 3).

Toți cetățenii români care se află pe teritoriul României, au domiciliul sau reşedința în România, cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene, ai Spațiului Economic European şi cetățenii Confederației Elveține, precum şi străinii şi apatrizii care au domiciliul sau reşedința în România au dreptul la asistență socială, în condițiile legislației române, precum şi ale reglementărilor Uniunii Europene şi ale acordurilor şi tratatelor la care România este parte.

Aceste persoane au dreptul de a fi informate asupra conținutului şi modalităților de acordare a măsurilor şi acțiunilor de asistență socială.

Dreptul la asistență socială se acordă la cerere sau din oficiu (art. 4).

Principiile generale ale sistemului de asistență socială:

a) *solidaritatea socială*, potrivit căreia întreaga comunitate participă la sprijinirea persoanelor vulnerabile care necesită suport şi măsuri de protecție socială pentru depăşirea sau limitarea unor situații de dificultate, în scopul asigurării incluziunii sociale a acestei categorii de populație;

b) *subsidiaritatea*, potrivit căreia, în situația în care persoana sau familia nu îşi poate asigura integral nevoile sociale, intervin colectivitatea locală şi structurile ei asociative şi, complementar, statul;

c) *universalitatea*, potrivit căreia fiecare persoană are dreptul la asistență socială;

d) *respectarea demnității umane*, potrivit căreia fiecărei persoane îi este garantată dezvoltarea liberă şi deplină a personalității, îi sunt respectate statutul individual şi social şi dreptul la intimitate şi protecție împotriva oricărui abuz fizic, psihic, intelectual, politic sau economic;

e) *abordarea individuală*, potrivit căreia măsurile de asistență socială trebuie adaptate situației particulare de viață a fiecărui individ; acest principiu ia în considerare caracterul şi cauza unor situații de urgență care pot afecta abilitățile individuale, condiția fizică şi mentală, precum şi nivelul de integrare socială a persoanei; suportul adresat situației de dificultate individuală constă inclusiv în măsuri de susținere adresate membrilor familiei beneficiarului;

f) *parteneriatul*, potrivit căruia autoritățile publice centrale şi locale, instituțiile publice şi private, organizațiile neguvernamentale, instituțiile de cult recunoscute de lege, precum şi membrii comunității stabilesc obiective comune, conlucrează şi mobilizează toate resursele necesare pentru asigurarea unor condiții de viață decente şi demne pentru persoanele vulnerabile;

g) *participarea beneficiarilor*, potrivit căreia beneficiarii participă la formularea şi implementarea politicilor cu impact direct asupra lor, la realizarea programelor individualizate de suport social şi se implică activ în viața comunității, prin intermediul

formelor de asociere sau direct, prin activități voluntare desfășurate în folosul persoanelor vulnerabile;

h) *transparența*, potrivit căreia se asigură creșterea gradului de responsabilitate a administrației publice centrale și locale față de cetățean, precum și stimularea participării active a beneficiarilor la procesul de luare a deciziilor;

i) *nediscriminarea*, potrivit căreia persoanele vulnerabile beneficiază de măsuri și acțiuni de protecție socială fără restricție sau preferință față de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, categorie socială, opinie, sex ori orientare sexuală, vârstă, apartenență politică, dizabilitate, boală cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată;

j) *eficacitatea*, potrivit căreia utilizarea resurselor publice are în vedere îndeplinirea obiectivelor programate pentru fiecare dintre activități și obținerea celui mai bun rezultat în raport cu efectul proiectat;

k) *eficiența*, potrivit căreia utilizarea resurselor publice are la bază respectarea celui mai bun raport cost-beneficiu;

l) *respectarea dreptului la autodeterminare*, potrivit căreia fiecare persoană are dreptul de a face propriile alegeri, indiferent de valorile sale sociale, asigurându-se că aceasta nu amenință drepturile sau interesele legitime ale celorlalți;

m) *activizarea*, potrivit căreia măsurile de asistență socială au ca obiectiv final încurajarea ocupării, în scopul integrării/reintegrării sociale și creșterii calității vieții persoanei, și întărirea nucleului familial;

n) *caracterul unic al dreptului la beneficiile de asistență socială*, potrivit căruia pentru aceeași nevoie sau situație de risc social se poate acorda un singur beneficiu de același tip;

o) *proximitatea*, potrivit căreia serviciile sunt organizate cât mai aproape de beneficiar, pentru facilitarea accesului și menținerea persoanei cât mai mult posibil în propriul mediu de viață;

p) *complementaritatea și abordarea integrată*, potrivit cărora, pentru asigurarea întregului potențial de funcționare socială a persoanei ca membru deplin al familiei, comunității și societății, serviciile sociale trebuie corelate cu toate nevoile beneficiarului și acordate integrat cu o gamă largă de măsuri și servicii din domeniul economic, educațional, de sănătate, cultural etc.;

q) *concurența și competitivitatea*, potrivit cărora furnizorii de servicii sociale publici și privați trebuie să se preocupe permanent de creșterea calității serviciilor acordate și să beneficieze de tratament egal pe piața serviciilor sociale;

r) *egalitatea de șanse*, potrivit căreia beneficiarii, fără niciun fel de discriminare, au acces în mod egal la oportunitățile de împlinire și dezvoltare personală, dar și la măsurile și acțiunile de protecție socială;

s) *confidențialitatea*, potrivit căreia, pentru respectarea vieții private, beneficiarii au dreptul la păstrarea confidențialității asupra datelor personale și informațiilor referitoare la viața privată și situația de dificultate în care se află;

t) *echitatea*, potrivit căreia toate persoanele care dispun de resurse socioeconomice similare, pentru aceleași tipuri de nevoi, beneficiază de drepturi sociale egale;

u) *focalizarea*, potrivit căreia beneficiile de asistență socială și serviciile sociale se adresează celor mai vulnerabile categorii de persoane și se acordă în funcție de veniturile și bunurile acestora;

v) *dreptul la liberă alegere a furnizorului de servicii*, potrivit căruia beneficiarul sau reprezentantul legal al acestuia are dreptul de a alege liber dintre furnizorii acreditați (art. 5).

§ 2. Definirea unor termeni

Termenii și expresiile de mai jos au următoarea semnificație:

a) *acreditarea* reprezintă un proces de certificare a îndeplinirii de către furnizori și serviciile sociale acordate a criteriilor, indicatorilor, precum și a standardelor de calitate reglementate pentru fiecare tip de serviciu;

b) *ancheta socială* este o metodă de investigație întemeiată pe diferite tehnici de culegere și de prelucrare a informației, în scopul analizei situației sociale și economice a persoanelor, familiilor, grupurilor sau comunităților;

c) *beneficiile de asistență socială* sunt măsuri de redistribuire financiară/materială destinate persoanelor sau familiilor care întrunesc condițiile de eligibilitate prevăzute de lege;

d) *beneficiarul* reprezintă persoana care primește beneficii de asistență socială și/sau, după caz, servicii sociale;

e) *comunitatea locală* reprezintă membrii organizați ai colectivității locale, formele de asociere a acestora, instituțiile administrației publice locale, precum și alte instituții și servicii publice ori private de interes local;

f) *contractarea serviciilor sociale* reprezintă procedura de achiziționare/concesionare a serviciilor sociale, în baza unui contract, încheiat în condițiile legii, de către autoritățile administrației publice locale;

g) *deficiența* este consecința pierderii sau a unei anormalități a structurii corpului ori a unei funcții fiziologice;

h) *dizabilitatea* este termenul generic pentru afectări, limitări ale activității și restricții în participare, în contextul interacțiunii dintre individul care are o problemă de sănătate și factorii contextuali în care se regăsește, respectiv factorii de mediu și personali;

i) *costul standard* reprezintă suma minimă aferentă cheltuielilor anuale necesare furnizării serviciilor sociale, calculată pentru un beneficiar/tipuri de servicii sociale, potrivit standardelor minime de calitate și/sau altor criterii prevăzute de lege. În legislația actuală se utilizează ca termen echivalent standardul minim de cost;

j) *dezvoltarea comunitară* reprezintă procesul prin care o comunitate își identifică anumite probleme prioritare, se implică și cooperează în rezolvarea lor, folosind preponderent resurse interne;

k) *domiciliul* reprezintă adresa la care persoana declară că are locuința principală, trecută și în documentul de identitate al persoanei;

l) *economia socială* reprezintă un sector ce cuprinde activități economice care, în subsidiar și cu condiția menținerii performanței economice, includ obiective de tip social;

m) *eligibilitatea* reprezintă setul de condiții obligatorii care trebuie să fie îndeplinite de către potențialul beneficiar pentru a putea fi selectat în vederea acordării beneficiilor de asistență socială și serviciilor sociale;

n) *găzduirea* reprezintă asigurarea de către instituțiile furnizoare de servicii sociale a condițiilor de locuit și odihnă pe o perioadă mai mare de 24 de ore;

o) *gospodăria* reprezintă unitatea formată din mai multe familii şi/sau persoane care locuiesc împreună, contribuie împreună la achiziționarea sau realizarea unor bunuri şi a unor venituri din valorificarea acestora ori la consumul lor;

p) *grupul vulne*rabil desemnează persoane sau familii care sunt în risc de a-şi pierde capacitatea de satisfacere a nevoilor zilnice de trai din cauza unor situații de boală, dizabilitate, sărăcie, dependență de droguri sau de alcool ori a altor situații care conduc la vulnerabilitate economică şi socială;

q) *incapacitatea* reprezintă reducerea parțială ori totală a posibilității de a realiza o activitate motrică, cognitivă sau un comportament;

r) *invaliditatea* este o noțiune medico-juridică ce exprimă statutul particular al unei persoane care are limitată capacitatea de muncă şi este asigurată în sistemul public de pensii şi care beneficiază de drepturi conform legii;

s) *îngrijitorul formal* este persoana calificată, certificată profesional, care asigură îngrijirea personală, respectiv ajutorul pentru efectuarea activităților de bază şi instrumentale ale vieții zilnice de către persoana care şi-a pierdut autonomia funcțională;

ş) *îngrijitorul informal* este persoana necalificată, membru al familiei, rudă sau orice altă persoană, care asigură îngrijirea personală, respectiv ajutorul pentru efectuarea activităților de bază şi instrumentale ale vieții zilnice de către persoana care şi-a pierdut autonomia funcțională;

t) *locuirea* reprezintă faptul de a trăi pe raza unei unități administrativ-teritoriale fără a deține o locuință principală sau secundară;

ț) *managementul serviciilor sociale* reprezintă gestionarea de către conducerea desemnată legal a activităților şi resurselor materiale, umane şi financiare ale serviciului/instituției/unității de asistență socială;

u) *managementul de caz* reprezintă o metodă de coordonare şi integrare a tuturor activităților destinate grupurilor vulnerabile, de organizare şi gestionare a măsurilor de asistență socială specifice, realizate de către asistenții sociali şi/sau diferiți specialişti, în acord cu obiectivele stabilite în planurile de intervenție;

v) *mediul social de viață* reprezintă ansamblul condițiilor de trai în familie şi/sau gospodărie, al relațiilor sociale personale, inclusiv mediul în care persoana lucrează, este educată şi îşi desfăşoară activitățile sociale obişnuite;

w) *nevoia socială* reprezintă ansamblul de cerințe indispensabile fiecărei persoane pentru asigurarea condițiilor strict necesare de viață, în vederea asigurării participării sociale sau, după caz, a integrării sociale;

x) *nevoia specială* reprezintă ansamblul de cerințe indispensabile pentru asigurarea integrării sociale a persoanelor care, din cauza afecțiunilor de sănătate, genetice sau dobândite pe parcursul vieții, prezintă o dizabilitate, precum şi a persoanelor care, din diverse motive de natură socială, sunt dezavantajate în dezvoltarea personală;

y) *planul individualizat* de asistență şi îngrijire este documentul elaborat de o echipă multidisciplinară cu participarea beneficiarului/reprezentantului său legal, în care sunt precizate serviciile furnizate beneficiarului;

z) *persoanele fără adăpost* reprezintă o categorie socială formată din persoane singure ori familii care, din motive singulare sau cumulate de ordin social, medical, financiar economic, juridic ori din cauza unor situații de forță majoră, trăiesc în stradă, locuiesc temporar la prieteni sau cunoscuți, se află în incapacitate de a susține o locuință

în regim de închiriere ori sunt în risc de evacuare, se află în instituții sau penitenciare de unde urmează ca, în termen de 2 luni, să fie externate, respectiv eliberate și nu au domiciliu ori reședință;

aa) *persoanele cu dizabilități* reprezintă acele persoane care au deficiențe fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere, pot îngrădi participarea deplină și efectivă a persoanelor în societate, în condiții de egalitate cu ceilalți;

bb) *persoanele vârstnice* sunt persoanele care au împlinit vârsta de 65 de ani;

cc) *procesul de incluziune socială* reprezintă ansamblul de măsuri și acțiuni multidimensionale din domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informării-comunicării, mobilității, securității, justiției și culturii, destinate combaterii excluziunii sociale și asigurării participării active a persoanelor la toate aspectele economice, sociale, culturale și politice ale societății;

dd) *procesul de integrare socială* reprezintă interacțiunea dintre individ sau grup și mediul social, prin intermediul căreia se realizează un echilibru funcțional al părților;

ee) *protecția socială* se definește în contextul principiilor, valorilor și tradițiilor ce guvernează relațiile sociale dintre indivizi, grupuri, comunități și instituții în statele Uniunii Europene și reprezintă un ansamblu de măsuri și acțiuni care au ca scop asigurarea unui anumit nivel de bunăstare și securitate socială pentru întreaga populație și în mod special pentru anumite grupuri sociale. Protecția socială cuprinde două componente de bază: asigurările sociale în sistem contributiv și asistența socială noncontributivă;

ff) *protecția specială a copilului* se definește ca fiind ansamblul de beneficii de asistență socială și servicii sociale, precum și programe, măsuri și acțiuni complementare destinate îngrijirii și dezvoltării copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților ori a copilului care nu poate fi lăsat în grija acestora, în vederea protejării intereselor sale;

gg) *reședința* reprezintă adresa la care persoana fizică declară că are locuința secundară, alta decât cea de domiciliu;

hh) *sărăcia* reprezintă starea unei/unui persoane/familii/grup/comunități manifestată prin lipsa resurselor strict necesare cumpărării bunurilor și serviciilor considerate a asigura nivelul minim de trai într-o anumită perioadă de timp, raportat la condițiile socioeconomice ale societății. *Pragul de sărăcie* reprezintă cuantificarea resurselor, iar standardele utilizate pentru stabilirea acestuia sunt influențate de nivelul general al costului vieții, precum și de specificul politicilor sociale adoptate;

ii) *serviciile comunitare* sunt serviciile sociale organizate într-o unitate administrativ-teritorială organizată la nivel de comună, oraș, municipiu și privesc serviciile acordate la domiciliu și în centre de zi, precum și serviciile rezidențiale adresate exclusiv cetățenilor din unitatea administrativ-teritorială respectivă; sunt similare cu serviciile sociale acordate în comunitate;

jj) *situația de dificultate* este situația în care se află o persoană care, la un moment dat, pe parcursul ciclului de viață, din cauze socioeconomice, de sănătate și/sau care rezultă din mediul social de viață dezavantajat, și-a pierdut sau limitat propriile capacități de integrare socială; în situația de dificultate se pot afla familii, grupuri de persoane și comunități, ca urmare a afectării majorității membrilor lor;

kk) *societatea civilă* este formată din persoane asociate sub diferite forme, pe baza unor interese comune, şi care îşi dedică timpul, cunoştinţele şi experienţa pentru a-şi promova şi apăra drepturile şi interesele; formele asociative pot fi, în principal, asociaţii şi fundaţii, organizaţii sindicale şi patronale, organizaţii culturale şi de cult, precum şi grupuri comunitare informale;

ll) *standardul de cost* este costul minim aferent cheltuielilor anuale necesare furnizării serviciilor sociale, calculat pentru un beneficiar pe tipuri de servicii sociale, potrivit standardelor minime de calitate şi/sau altor criterii prevăzute de lege;

mm) *standardul minim de calitate* este un set de criterii aprobate prin acte normative obligatorii la nivel naţional a căror aplicare asigură un nivel minim acceptabil de performanţă al procesului de furnizare a serviciilor sociale;

nn) *structurile comunitare consultative* reprezintă asocierea formală sau informală a unor oameni de afaceri locali, preoţi, cadre didactice, medici, consilieri locali, poliţişti, alţi membri ai comunităţii, în vederea sprijinirii autorităţilor administraţiei publice locale şi furnizorilor de servicii sociale în soluţionarea nevoilor de servicii sociale ale comunităţii;

oo) *testarea mijloacelor de existenţă a potenţialilor beneficiari de servicii sociale* reprezintă procedura de evaluare a veniturilor realizate şi a bunurilor mobile şi imobile deţinute de persoană sau familie, necesare acoperirii nevoilor de consum ale acestora;

pp) *venitul* reprezintă totalitatea sumelor pe care persoana sau membrii familiei le realizează/primesc ca urmare a unei activităţi salarizate, independente sau agricole, aşa cum sunt acestea definite de Codul fiscal, din valorificarea, folosirea, cedarea unor bunuri aflate în proprietate, precum şi cele care provin din drepturi de asigurări sociale de stat, asigurări de şomaj, asistenţă socială, obligaţii legale de întreţinere, alte indemnizaţii, alocaţii şi ajutoare cu caracter permanent ori creanţe legale;

qq) *victima traficului de persoane* reprezintă persoana fizică, subiect pasiv al faptelor de ameninţare, violenţă sau al altor forme de constrângere, răpire, fraudă, înşelăciune şi abuz de autoritate, indiferent dacă participă sau nu în procesul penal în calitate de parte vătămată;

rr) *violenţa în familie* se referă la orice acţiune fizică sau verbală, săvârşită cu intenţie de către un membru de familie împotriva altui membru al aceleiaşi familii, care provoacă o suferinţă fizică, psihică, sexuală sau un prejudiciu material (art. 6).

§ 3. Definirea şi clasificarea beneficiilor de asistenţă socială

Beneficiile de asistenţă socială reprezintă o formă de suplimentare sau de substituire a veniturilor individuale/familiale obţinute din muncă, în vederea asigurării unui nivel de trai minimal, precum şi o formă de sprijin în scopul promovării incluziunii sociale şi creşterii calităţii vieţii anumitor categorii de persoane ale căror drepturi sociale sunt legal reglementate (art. 7).

Aceste beneficii, *în funcţie de condiţiile de eligibilitate*, se clasifică astfel:

a) beneficii de asistenţă socială selective, bazate pe testarea mijloacelor de trai ale persoanei singure sau familiei;

b) beneficii de asistență socială universale, acordate fără testarea mijloacelor de trai ale persoanei singure sau familiei;

c) beneficii de asistență socială categoriale, acordate pentru anumite categorii de beneficiari, cu sau fără testarea mijloacelor de trai ale persoanei singure ori familiei.

Testarea mijloacelor de trai ale persoanei singure sau familiei are în vedere:

a) evaluarea veniturilor băneşti reprezentate de toate veniturile realizate în țară sau în afara graniței țării, inclusiv cele care provin din drepturi de asigurări sociale de stat, asigurări de şomaj, obligații legale de întreținere, indemnizații, alocații, ajutoare cu caracter permanent, alte creanțe legale;

b) evaluarea bunurilor şi a veniturilor ce pot fi obținute prin valorificarea/utilizarea bunurilor mobile şi imobile aflate în proprietate ori folosință.

În funcție de scopul şi natura lor, beneficiile de asistență socială se acordă fie doar în baza evaluării veniturilor băneşti, fie în baza evaluării cumulate a veniturilor băneşti, a bunurilor şi a veniturilor ce pot fi obținute prin valorificarea/utilizarea bunurilor mobile şi imobile aflate în proprietate ori folosință (art. 8).

Beneficiile de asistență socială, *în funcție de scopul lor,* se clasifică astfel:

a) beneficii de asistență socială pentru prevenirea şi combaterea sărăciei şi riscului de excluziune socială;

b) beneficii de asistență socială pentru susținerea copilului şi familiei;

c) beneficii de asistență socială pentru sprijinirea persoanelor cu nevoi speciale;

d) beneficii de asistență socială pentru situații deosebite.

Ele se acordă în bani sau în natură şi cuprind alocații, indemnizații, ajutoare sociale şi facilități.

Facilitățile se acordă pentru anumite categorii de beneficiari şi pot fi:

a) facilități reprezentate de asigurarea plății unor contribuții de asigurări sociale şi/sau asimilarea unor perioade de contribuție;

b) facilități de acces la mediul fizic, informațional şi comunicațional.

Facilitățile pot fi completate de facilități fiscale, acordate legal.

Beneficiile în natură pot fi ajutoare materiale constând în bunuri de folosință personală sau îndelungată şi alimentare, acordate individual ori în cadrul unor programe destinate facilitării accesului la educație, sănătate şi ocupare.

În situația în care persoanele cărora li se acordă beneficiile de asistență socială se încadrează/se reîncadrează în muncă, îşi reiau activitatea profesională sau încep o activitate pe cont propriu, acestea pot beneficia, după caz, de:

a) majorări ale beneficiului de asistență socială acordat, dacă se încadrează în condițiile de eligibilitate;

b) prelungirea perioadei de acordare a beneficiului de asistență socială cu maximum 3 luni, începând cu luna încadrării în muncă;

c) stimulente pentru suplinirea unor servicii sociale;

d) alte drepturi.

Refuzul unui loc de muncă, al participării la cursuri de formare/calificare/recalificare sau la alte măsuri active poate conduce, la diminuarea cuantumului beneficiului de asistență socială sau la încetarea acestuia şi interdicția de acordare a unui nou beneficiu de asistență socială pe o perioadă de timp determinată.

Angajatorii care încadrează în muncă persoane cărora li se acordă beneficii de asistență socială pot beneficia de facilități fiscale sau de altă natură.

Beneficiile de asistență socială finanțate din bugetul de stat și, după caz, din bugetele locale se acordă sub rezerva achitării de către beneficiar a obligațiilor de plată față de bugetul local (art. 9).

În funcție de beneficiarul acestora, beneficiile de asistență socială pot avea:

a) *caracter individual*, acordate persoanei singure, unuia sau mai multor membri din familie a căror nevoie identificată constituie o situație particulară și necesită intervenție individualizată;

b) *caracter familial*, acordate pentru creșterea calității vieții în familie și menținerea unui mediu familial propice realizării funcțiilor de bază ale acesteia (art. 10).

§ 4. Categorii de beneficii de asistență socială

Beneficiile de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei și riscului de excluziune socială se acordă pe perioade determinate de timp sau pentru situații punctuale și *pot cuprinde* următoarele categorii principale:

a) ajutoare sociale susținute din bugetul de stat, acordate focalizat, pentru categoriile de populație aflate în risc de sărăcie;

b) ajutoare sociale comunitare susținute din bugetele locale, acordate focalizat, ca măsuri individuale de suport pentru depășirea unor situații de dificultate temporară;

c) ajutoare de urgență susținute din bugetul de stat și/sau din bugetele locale, acordate pentru situații datorate calamităților naturale, incendiilor, accidentelor etc.;

d) burse sociale și ajutoare financiare pentru facilitarea accesului la educație, susținute din bugetul de stat și/sau din bugetele locale;

e) ajutoare în natură, alimentare și materiale, inclusiv cele acordate în cadrul programelor de sprijin educațional pentru copiii și tinerii proveniți din familii defavorizate, susținute din bugetul de stat și/sau bugetele locale, cum ar fi programe pentru suplimente alimentare, rechizite și alte materiale necesare în procesul de educație;

f) ajutorul acordat din bugetul de stat pentru refugiați, precum și persoanelor care au obținut protecție subsidiară în România, în condițiile prevăzute de lege;

g) facilități privind utilizarea mijloacelor de transport în comun, accesul la comunicare și informare, precum și alte facilități prevăzute de lege (art. 11).

Beneficiile pentru susținerea copilului și a familiei au în vedere nașterea, educația și întreținerea copiilor și cuprind următoarele categorii principale:

a) alocații pentru copii;

b) alocații pentru copiii lipsiți, temporar sau permanent, de ocrotirea părinților;

c) indemnizații pentru creșterea copiilor;

d) facilități legale (art. 12).

Beneficiile de asistență socială pentru sprijinirea persoanelor cu nevoi speciale se acordă atât pentru asigurarea nevoilor de bază ale vieții, cât și în scopul promovării și garantării exercitării de către acestea a drepturilor și libertăților fundamentale și participării depline la viața societății.

Principalele categorii de beneficii de asistență socială pentru sprijinirea persoanelor cu nevoi speciale sunt următoarele:

a) alocații pentru persoanele cu dizabilități;
b) indemnizații de îngrijire;
c) facilități legale (art. 13).

Nivelurile, respectiv cuantumurile beneficiilor de asistență socială se stabilesc în raport cu indicatorul social de referință, prin aplicarea unui indice social de inserție.

Indicatorul social de referință reprezintă unitatea exprimată în lei la nivelul căreia se raportează beneficiile de asistență socială, suportate din bugetul de stat, acordate atât în vederea asigurării protecției persoanelor în cadrul sistemului de asistență socială, cât și în vederea stimulării persoanelor beneficiare ale sistemului de asistență socială, pentru a se încadra în muncă.

Valoarea indicatorului este cea prevăzută de Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă.

Indicele social de inserție este coeficientul de multiplicare aplicabil indicatorului social de referință și se stabilește în raport cu tipul de familie, precum și cu scopul beneficiului de asistență socială.

Nivelul beneficiilor de asistență socială cumulate de o persoană singură sau, după caz, de o familie nu poate depăși un coeficient raportat la valoarea indicatorului social de referință. Coeficientul se stabilește anual prin hotărâre a Guvernului, în funcție de tipul familiei și al beneficiilor de asistență socială la care aceasta sau membrii acesteia, respectiv persoana singură au dreptul (art. 14).

§ 5. Administrarea beneficiilor de asistență socială

Statul acordă beneficiile de asistență socială prin autoritățile administrației publice centrale sau locale, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare în domeniu.

Beneficiile de asistență socială acordate de autoritățile administrației publice centrale, direct sau prin instituțiile aflate în subordinea acestora, se stabilesc în bani sau în natură și reprezintă măsuri financiare destinate asigurării unui standard minim de viață, susținerii familiei și copilului, promovării și garantării exercitării de către persoanele cu nevoi speciale a drepturilor și libertăților fundamentale.

Beneficiile acordate de autoritățile administrației publice locale se stabilesc în bani sau în natură și sunt măsuri complementare celor prevăzute mai sus, susținute din bugetele locale (art. 15).

Dreptul la beneficii de asistență socială se acordă la cererea scrisă a persoanei îndreptățite, a reprezentantului familiei sau a reprezentantului legal al persoanei îndreptățite.

Cererea este formularul tipizat care conține date privind componența familiei, veniturile realizate de membrii acesteia, bunurile deținute, date referitoare la situația educațională și profesională a acestora, precum și informații referitoare la nevoile speciale și situațiile particulare în care aceștia se află.

Cererea este însoțită în mod obligatoriu de documentele doveditoare privind componența familiei, veniturile realizate de membrii acesteia sau de persoana singură, precum și de orice alte documente privind situația membrilor familiei.

Pentru solicitarea beneficiilor de asistență socială finanțate din bugetul de stat se utilizează un formular unic de cerere.

Pentru beneficiile acordate din bugetele locale, autoritățile utilizează formulare de cerere aprobate prin hotărâri ale consiliilor locale (art. 16).

Cererea, însoțită de documentele justificative, se depune și se înregistrează la autoritatea administrației publice locale în a cărei rază teritorială domiciliază, își are reședința sau, după caz, locuiește/trăiește familia ori persoana singură care solicită unul sau mai multe beneficii de asistență socială.

Pentru beneficiile de asistență socială plătite din bugetul de stat, cererea, certificată de primar, se transmite până pe data de 5 a lunii următoare, pentru luna anterioară, la structura sau, după caz, la serviciul deconcentrat din subordinea plătitorului dreptului, pe bază de borderou.

Verificarea îndeplinirii condițiilor de eligibilitate se realizează de către autoritățile administrației publice centrale sau locale, în funcție de tipul și natura beneficiului de asistență socială, pe baza documentelor doveditoare ce însoțesc cererea, a informațiilor furnizate de celelalte baze de date deținute de autorități ale administrației publice centrale și locale, precum și a altor proceduri.

În termen de 3 ani de la data intrării în vigoare a Legii nr. 292/2011, sistemul informatic integrat va asigura verificarea datelor înscrise în cerere, precum și a altor informații referitoare la solicitant și situația socioeconomică a acestuia.

Începând cu data la care se împlinesc 6 luni de la începerea funcționării sistemului informatic integrat, cererea se va putea depune fără a fi necesare documente doveditoare. Acestea se vor prezenta doar la solicitarea expresă a autorităților pentru stabilirea anumitor beneficii de asistență socială (art. 17).

Soluționarea cererii privind acordarea dreptului se face prin actul administrativ emis de autoritatea administrației publice centrale sau locale.

Verificarea îndeplinirii de către solicitant a condițiilor de acordare a dreptului se realizează pe baza actelor doveditoare și a informațiilor și procedurilor legale.

În situația în care sunt îndeplinite condițiile legale, dreptul se acordă începând cu luna următoare depunerii cererii.

Încetarea dreptului se face începând cu luna următoare celei în care nu mai sunt îndeplinite condițiile de eligibilitate (art. 18).

Autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și instituțiile publice furnizează, fără plată, autorităților administrației publice centrale sau locale care asigură beneficiile de asistență socială, date și informații din bazele de date deținute, gestionate sau administrate, necesare pentru realizarea verificărilor (art. 19).

Plata beneficiilor sociale se poate efectua, în funcție de specificul acestora și opțiunea titularului, prin mandat poștal, în cont bancar, în tichete sociale sau altă formă de plată. Modalitatea de acordare a tichetelor sociale se stabilește prin legile speciale.

Plata beneficiilor se efectuează în luna curentă pentru luna anterioară, iar prima plată a acestora se efectuează în termen de maximum 30 de zile de la stabilirea dreptului.

În cazul achitării drepturilor de beneficii de asistență socială prin mandat poștal sau în cont bancar, ordonatorii principali de credite, ordonatorii secundari/terțiari de credite sau persoanele delegate să îndeplinească această atribuție încheie la nivel național, respectiv local, convenții cu furnizorul de servicii poștale (art. 20).

Pentru achitarea drepturilor se stabilește un comision de transmitere.

În cazul achitării drepturilor în cont bancar, comisionul nu poate fi mai mare de 0,1% din drepturile achitate şi va fi stabilit prin negociere, între autoritățile administrației publice centrale sau, după caz, locale şi unitățile bancare.

În cazul achitării drepturilor prin mandat poştal, comisionul se calculează prin aplicarea unui coeficient negociabil ce nu poate depăşi nivelul stabilit prin legea bugetară anuală.

Condițiile de plată şi fluxul financiar al plăților se stabilesc prin Convenția încheiată între părți (art. 21).

§ 6. Noţiuni specifice sistemului de beneficii de asistenţă socială

Prin familie se înțelege soțul şi soția sau soțul, soția şi copiii lor necăsătoriți, care au domiciliul ori reşedința comună înscrisă în actele de identitate şi care gospodăresc împreună.

Se consideră familie şi frații fără copii, care gospodăresc împreună şi au domiciliul sau reşedința comună, separat de domiciliul ori reşedința părinților.

Se asimilează termenului familie, bărbatul şi femeia necăsătoriți, cu copiii lor şi ai fiecăruia dintre ei, care locuiesc şi gospodăresc împreună, dacă aceasta se consemnează în ancheta socială.

Familia extinsă desemnează copilul, părinții şi rudele acestuia până la gradul IV inclusiv.

Termenul familie monoparentală desemnează familia formată din persoana singură şi copilul/copiii aflați în întreținere şi care locuiesc împreună cu aceasta.

Prin persoană singură, se înțelege persoana care se află în una dintre următoarele situații:

a) este necăsătorită;

b) este văduvă;

c) este divorțată;

d) al cărei soț/soție este declarat/declarată dispărut/dispărută prin hotărâre judecătorească;

e) al cărei soț/soție este arestat/arestată preventiv pe o perioadă mai mare de 30 de zile sau execută o pedeapsă privativă de libertate şi nu participă la întreținerea copiilor;

f) nu a împlinit vârsta de 18 ani şi se află în una dintre situațiile prevăzute mai sus;

g) a fost numită tutore sau i s-au încredințat ori dat în plasament unul sau mai mulți copii şi se află în una dintre situațiile prevăzute la mai sus.

Prin termenul *copil* se înțelege persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani şi nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu (art. 22).

Reprezentantul familiei este membrul familiei care are capacitate deplină de exercițiu a drepturilor civile şi care solicită, în numele familiei, acordarea drepturilor la beneficii de asistență socială. Reprezentantul familiei se stabileşte de către soți sau, în caz de neînțelegere între aceştia, de către autoritatea tutelară.

În cazul familiei monoparentale, reprezentantul familiei este persoana singură.

În cazul persoanei singure care are copii în întreținere şi nu a împlinit vârsta de 18 ani, reprezentantul familiei este persoana singură, dacă are capacitate deplină de exercițiu sau, după caz, reprezentantul legal/ocrotitorul legal al acesteia.

Reprezentantul legal este persoana desemnată să reprezinte interesul persoanei lipsite de capacitate deplină de exercițiu a drepturilor civile sau al persoanei lipsite de discernământ.

Reprezentantul legal al copilului este părintele sau persoana desemnată să exercite drepturile și să îndeplinească obligațiile părinteşti față de copil (art. 23).

Prin *locuința de domiciliu sau reședință* se înțelege construcția aflată în proprietate personală ori închiriată sau asupra căreia exercită un drept de folosință, cu dependințele, dotările și utilitățile necesare, formată din una sau mai multe camere, care acoperă condițiile minimale de odihnă, preparare a hranei, educație și igienă ale persoanei singure sau familiei.

Se asimilează locuinței de domiciliu sau reşedinței și locuința de necesitate, precum și locuința socială.

Prin locuință cu condiții improprii se înțelege locuința improvizată sau construcția cu destinație de locuință care nu îndeplineşte cerințele minimale legale.

Prin *persoană fără locuință* se înțelege persoana care nu are stabilit un domiciliu sau o reşedință, nu deține o locuință principală sau, după caz, o locuință secundară (art. 24).

Livretul de familie, reprezintă documentul doveditor privind componența familiei în vederea acordării beneficiilor sociale (art. 25).

Titularul beneficiilor de asistență socială este persoana îndreptățită sau, după caz, reprezentantul familiei.

Pentru *beneficiile* de asistență socială care au *caracter familial*, *beneficiarul este familia.*

Pentru *beneficiile* de asistență socială care au *caracter individual*, *beneficiarul este persoana îndreptățită.*

§ 7. Definirea și clasificarea serviciilor sociale

Serviciile sociale reprezintă activitatea sau ansamblul de activități realizate pentru a răspunde nevoilor sociale, precum și celor speciale, individuale, familiale sau de grup, în vederea depășirii situațiilor de dificultate, prevenirii și combaterii riscului de excluziune socială, promovării incluziunii sociale și creșterii calității vieții.

Serviciile sociale sunt servicii de interes general și se organizează în forme/structuri diverse, în funcție de specificul activității/activităților derulate și de nevoile particulare ale fiecărei categorii de beneficiari (art. 29).

Serviciile sociale au caracter proactiv și presupun o abordare integrată a nevoilor persoanei, în relație cu situația socioeconomică, starea de sănătate, nivelul de educație și mediul social de viață al acesteia.

Pornind de la nevoile fiecărei persoane, serviciile sociale pot avea o adresabilitate mai largă, la nivel de grup sau comunitate.

Pentru realizarea unor acțiuni sociale coerente, unitare și eficiente în beneficiul persoanei, serviciile sociale se pot organiza și acorda în sistem integrat cu serviciile de ocupare, de sănătate, de educație, precum și cu alte servicii sociale de interes general, după caz (art. 28).

Clasificarea serviciilor sociale are la bază *următoarele criterii*:

a) scopul serviciului;

b) categoriile de beneficiari cărora li se adresează;

c) regimul de asistare, respectiv regimul rezidențial sau nerezidențial;

d) locul de acordare;

e) regimul juridic al furnizorului de servicii sociale;

f) regimul de acordare (art. 29).

După scopul lor, serviciile sociale pot fi clasificate în: servicii de asistență și suport pentru asigurarea nevoilor de bază ale persoanei, servicii de îngrijire personală, de recuperare/reabilitare, de inserție/reinserție socială etc.

După *categoriile de beneficiari*, serviciile sociale pot fi *clasificate* în servicii sociale destinate copilului și/sau familiei, persoanelor cu dizabilități, persoanelor vârstnice, victimelor violenței în familie, persoanelor fără adăpost, persoanelor cu diferite adicții, respectiv consum de alcool, droguri, alte substanțe toxice, internet, jocuri de noroc etc., victimelor traficului de persoane, persoanelor private de libertate, persoanelor sancționate cu măsură educativă sau pedeapsă neprivativă de libertate aflate în supravegherea serviciilor de probațiune, persoanelor cu afecțiuni psihice, persoanelor din comunități izolate, șomerilor de lungă durată, precum și servicii sociale de suport pentru aparținătorii beneficiarilor.

După *regimul de asistare*, serviciile sociale se *clasifică* în:

a) servicii cu cazare, pe perioadă determinată sau nedeterminată: centre rezidențiale, locuințe protejate, internate de tip social, adăposturi de noapte etc.;

b) servicii fără cazare: centre de zi, centre și/sau unități de îngrijire la domiciliu, cantine sociale, servicii mobile de acordare a hranei, ambulanța socială etc.

După *locul de acordare*, serviciile sociale se asigură:

- la domiciliul beneficiarului;
- în centre de zi;
- în centre rezidențiale;
- internate de tip social;
- la domiciliul persoanei care acordă serviciul;
- în comunitate.

După *regimul juridic al furnizorului*, serviciile sociale pot fi organizate ca structuri publice sau private.

După *regimul de acordare serviciile* se acordă în regim normal și regim special:

a) servicii acordate în regim de accesare, contractare și documentare uzuale;

b) servicii acordate în regim special cu eligibilitate și accesibilitate extinsă, care vizează măsurile preventive care se oferă în regim de birocrație redusă și un set de servicii sociale, care vor fi accesate de beneficiari doar în condițiile păstrării anonimatului, respectiv de persoane dependente de droguri, alcool, prostituate, victimele violenței în familie etc. Serviciile acordate în regim special pot fi furnizate fără a încheia contract cu beneficiarii;

c) categoria serviciilor acordate în regim special este reglementată prin lege specială (art. 30)[1].

[1] Articol modificat prin Legea nr. 79/2017.

Serviciile de îngrijire personală se adresează persoanelor dependente care, ca urmare a pierderii autonomiei funcționale din cauze fizice, psihice sau mintale, necesită ajutor semnificativ pentru a realiza activitățile uzuale ale vieții de zi cu zi.

Situația de dependență este o consecință a bolii, traumei și dizabilității și poate fi exacerbată de absența relațiilor sociale și a resurselor economice adecvate (art. 32).

Ajutorul acordat pentru îndeplinirea activităților uzuale ale vieții zilnice privește două categorii de activități:

a) activități de bază ale vieții zilnice, în principal: asigurarea igienei corporale, îmbrăcare și dezbrăcare, hrănire și hidratare, asigurarea igienei eliminărilor, transfer și mobilizare, deplasare în interior, comunicare;

b) activități instrumentale ale vieții zilnice, în principal: prepararea hranei, efectuarea de cumpărături, activități de menaj și spălătorie, facilitarea deplasării în exterior și însoțire, activități de administrare și gestionare a bunurilor, acompaniere și socializare.

Îngrijirea persoanei care necesită pe o perioadă mai lungă de 60 de zile ajutor pentru îndeplinirea activităților de bază și instrumentale ale vieții zilnice este definită ca îngrijire de lungă durată.

Îngrijirea de lungă durată se asigură la domiciliu, în centre rezidențiale, în centre de zi, la domiciliul persoanei care acordă serviciul și în comunitate (art. 32).

Serviciile de îngrijire personală se pot organiza și acorda integrat cu alte servicii, cum ar fi:

a) servicii de îngrijire medicală;

b) servicii de reabilitare și adaptare a ambientului: mici amenajări, reparații și altele asemenea;

c) alte servicii de recuperare/reabilitare: kinetoterapie, fizioterapie, gimnastică medicală, terapie ocupațională, psihoterapie, psihopedagogie, logopedie podologie și altele asemenea.

Serviciile de îngrijire personală pot fi acompaniate de servicii de consiliere socială, juridică și de informare (art. 33).

§ 8. Beneficiarii și furnizorii de servicii sociale

Beneficiază de servicii sociale persoanele și familiile aflate în situații de dificultate, cu respectarea condițiilor legale.

Grupurile și comunitățile aflate în situații de dificultate beneficiază de servicii sociale, în cadrul programelor de acțiune comunitară destinate prevenirii și combaterii riscului de marginalizare și excluziune socială(art. 35).

Orice persoană dependentă are dreptul la servicii de îngrijire personală, acordate în funcție de nevoile individuale de ajutor, situația familială, socioeconomică și mediul personal de viață.

Beneficiarii serviciilor de îngrijire personală sunt persoanele vârstnice, persoanele cu dizabilități și bolnavii cronici (art. 36).

Furnizorii de servicii sociale sunt persoane fizice sau juridice, de drept *public ori privat*.

Furnizori publici de servicii sociale pot fi:

a) structurile specializate din cadrul/subordinea autorităților administrației publice locale şi autoritățile executive din unitățile administrativ-teritoriale organizate la nivel de comună, oraş, municipiu şi sectoare ale municipiului Bucureşti;

b) autoritățile administrației publice centrale ori alte instituții aflate în subordinea sau coordonarea acestora care au stabilite prin lege atribuții privind acordarea de servicii sociale pentru anumite categorii de beneficiari;

c) unitățile sanitare, unitățile de învățământ şi alte instituții publice care dezvoltă, la nivel comunitar, servicii sociale integrate.

Furnizori privați de servicii sociale pot fi:

a) organizațiile neguvernamentale, respectiv asociațiile şi fundațiile;

b) cultele recunoscute;

c) persoanele fizice autorizate;

d) filialele şi sucursalele asociațiilor şi fundațiilor internaționale recunoscute în conformitate cu legislația în vigoare;

e) operatorii economici cu scop lucrativ, pentru toate categoriile de servicii organizate în condițiile legii, cu excepția celor prevăzute la art.73 alin. 2 lit. a) şi c), la art. 77, art. 78 şi art. 83[1].

Pentru a acorda servicii sociale pe teritoriul României, furnizorii de servicii sociale, indiferent de forma lor juridică, trebuie acreditați.

Serviciile sociale pot funcționa pe teritoriul României numai dacă sunt acreditate (art. 38).

§ 9. Organizarea şi administrarea serviciilor sociale

Responsabilitatea dezvoltării, administrării şi acordării serviciilor sociale este partajată astfel:

---

[1] Art. 37 alin. 2 lit. e) a fost modificat prin Legea nr. 31/2015.

Articolele menționate la această literă prevăd:

Art. 73 alin. 2 „a) servicii de prevenire a separării copilului de familie;...

c) servicii pentru copilul lipsit temporar sau definitiv de părinții săi."

„Art. 77. - (1) Serviciile sociale destinate prevenirii şi combaterii violenței în familie pot fi organizate în centre de zi şi rezidențiale, cu sau fără personalitate juridică, de interes local ori județean.

(2) Principalele categorii de servicii sociale organizate în centre rezidențiale cu găzduire pe perioadă determinată sunt:

a) centre de primire în regim de urgență a victimelor violenței în familie;

b) centre de recuperare pentru victimele violenței în familie;

c) locuințe protejate.

(3) Principalele categorii de servicii sociale organizate în centre de zi sunt:

a) centre de consiliere pentru prevenirea şi combaterea violenței în familie;

b) centre pentru servicii de informare şi sensibilizare a populației."

„Art. 78. - Serviciile sociale destinate agresorilor prevăzuți la art. 76 alin. (3) sunt organizate în centre de zi care au drept obiectiv reabilitarea şi reinserția socială a acestora, prin asigurarea unor măsuri de educație, consiliere şi mediere familială."

„Art. 83. - (1) Persoana cu dizabilități are dreptul, în baza evaluării socio-psiho-medicale, la servicii sociale organizate şi acordate în condițiile legii.

(2) Serviciile sociale adresate persoanelor cu dizabilități se acordă la domiciliu, în centre rezidențiale sau în centre de zi, proiectate şi adaptate nevoilor individuale ale persoanei asistate."

a) elaborarea politicilor publice, programelor şi strategiilor naționale în domeniu, reglementarea, coordonarea şi controlul aplicării lor, precum şi evaluarea şi monitorizarea calității serviciilor sociale – în responsabilitatea autorităților administrației publice centrale;

b) organizarea, administrarea şi acordarea serviciilor sociale – în responsabilitatea autorităților administrației publice locale, atribuții ce pot fi externalizate către sectorul neguvernamental, instituțiile de cult, alte persoane fizice şi juridice de drept public sau privat;

c) finanțarea serviciilor sociale, în condițiile legii – din bugetul local, din contribuția beneficiarului şi/sau, după caz, a familiei acestuia, bugetul de stat, precum şi din alte surse (art. 39).

Serviciile sociale se organizează şi se acordă la nivelul comunității.

Ele au la bază identificarea şi evaluarea nevoilor sociale individuale, familiale sau de grup şi elaborarea planurilor de intervenție pentru prevenirea, combaterea şi soluționarea situațiilor de dificultate.

Furnizorii asigură activitățile prin asistenții sociali angajați în structurile proprii sau, în lipsa acestora, pot achiziționa serviciile acordate de asistenții sociali înregistrați cu cabinete individuale sau societăți civile profesionale de asistență socială.

În situația în care, din cauze obiective, nu se pot angaja asistenți sociali sau achiziționa serviciile acestora, furnizorii de servicii sociale pot angaja lucrători sociali pentru realizarea activităților de identificare şi, după caz, de evaluare a nevoilor persoanelor care solicită acordarea de beneficii de asistență socială şi servicii sociale (art. 40).

Serviciile sociale acordate şi administrate de către autoritățile administrației publice locale se înființează prin hotărâre a consiliului local şi pot fi organizate ca structuri cu sau fără personalitate juridică.

Structurile publice cu personalitate juridică sunt organizate ca instituții de asistență socială conduse de un director, sprijinit de un consiliu consultativ compus din reprezentanți ai beneficiarilor şi ai partenerilor sociali din unitatea administrativ-teritorială respectivă.

Structurile publice fără personalitate juridică se organizează ca unități de asistență socială în cadrul aparatului de specialitate al primarului, precum şi în cadrul serviciului public de asistență socială din subordinea consiliilor județene, consiliilor locale ale municipiilor şi oraşelor, consiliilor locale ale sectoarelor municipiului Bucureşti şi Consiliului General al Municipiului Bucureşti.

În scopul realizării unui management eficient, în cazul unităților de asistență socială, responsabilitatea privind coordonarea şi administrarea resurselor umane şi materiale aferente serviciului respectiv poate fi delegată şefului unității.

Instituțiile şi unitățile de asistență socială funcționează sub denumiri diverse, cum ar fi: centre de zi sau rezidențiale, locuințe protejate şi unități protejate, complexuri multifuncționale sau complexuri de servicii, cantine sociale, servicii mobile de distribuție a hranei etc.

În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii minorităților naționale fie au o pondere de peste 20% din numărul total al locuitorilor, fie numără cel puțin 5.000 de cetățeni, prin grija autorităților administrației publice locale, instituțiile şi unitățile de

asistență socială asigură și personal cunoscător al limbii minorităților naționale respective, cu respectarea celorlalte prevederi din fișa postului (art. 41)[1].

Serviciile sociale înființate de furnizorii publici și privați se organizează la nivel teritorial astfel:

a) servicii sociale de interes local, adresate beneficiarilor care trăiesc și locuiesc pe raza teritorială a comunei, orașului, municipiului, respectiv a sectoarelor municipiului București;

b) servicii sociale de interes județean, adresate beneficiarilor care trăiesc și locuiesc pe raza teritorială a județului.

Serviciile sociale pot deservi beneficiari din mai multe județe, caz în care înființarea, organizarea și finanțarea acestora au la bază un contract de parteneriat care se aprobă prin hotărâri ale consiliilor județene sau locale partenere.

Prevederile de mai sus se aplică în mod corespunzător și în cazul serviciilor sociale de interes local care se adresează beneficiarilor din mai multe comune, orașe și municipii din cadrul aceluiași județ ori sectoare ale municipiului București, iar contractele de parteneriat se aprobă prin hotărârile consiliilor locale partenere.

În scopul dezvoltării serviciilor sociale, autoritățile administrației publice locale pot încheia contracte de parteneriat public-privat.

Autoritățile administrației publice locale vor asigura informarea beneficiarilor cu privire la serviciile oferite de furnizorii privați de servicii sociale (art. 42).

Serviciile sociale înființate de furnizorii de servicii sociale, publici sau privați, se organizează la nivel teritorial în condițiile legale, cu respectarea prevederilor Nomenclatorului serviciilor sociale, precum și a standardelor de calitate, regulilor generale de normare minimă de personal care stau la baza stabilirii standardelor de cost, reglementate de legislația specială.

La nivel național se organizează un sistem de evidență a serviciilor sociale care cuprinde datele și informațiile referitoare la serviciile sociale.

Modalitatea de organizare, administrare și funcționare a sistemului de evidență se aprobă prin ordin al ministrului muncii, familiei și protecției sociale (art. 43).

§ 10. Procesul de acordare a serviciilor sociale

Serviciile sociale se acordă la solicitarea persoanei, după caz, a reprezentantului său legal, precum și din oficiu.

Solicitarea pentru acordarea de servicii sociale se adresează serviciului public de asistență socială organizat în subordinea autorităților administrației publice locale.

Ea poate fi adresată și direct unui furnizor privat de servicii sociale, situație în care, dacă se încheie un contract de prestări servicii cu persoana solicitantă, furnizorul are obligația de a informa, în scris, autoritatea administrativ-teritorială pe a cărei rază teritorială își are domiciliul sau reședința beneficiarul serviciului respectiv (art. 44).

Acordarea serviciilor sociale se realizează în baza unui contract, încheiat între furnizorul de servicii sociale și beneficiar, în care se stipulează serviciile acordate, drepturile și obligațiile părților, precum și condițiile de finanțare (art. 45).

---

[1] Articol modificat prin Legea nr. 110/2017.

Procesul de acordare a serviciilor sociale are următoarele etape obligatorii:

a) evaluarea inițială;

b) elaborarea planului de intervenție;

c) evaluarea complexă;

d) elaborarea planului individualizat de asistență și îngrijire;

e) implementarea măsurilor prevăzute în planul de intervenție și în planul individualizat;

f) monitorizarea și evaluarea acordării serviciilor (art. 46).

Evaluarea inițială și planul de intervenție sunt realizate de asistentul social sau, în lipsa acestuia, de personalul cu competențe în domeniul asistenței sociale din cadrul serviciului public de asistență socială din subordinea autorităților administrației publice locale.

Evaluarea inițială are drept scop identificarea nevoilor individuale și familiale, în baza cărora este elaborat planul de intervenție.

Planul de intervenție se adresează persoanei și, după caz, familiei acesteia și cuprinde măsurile de asistență socială, respectiv serviciile recomandate pentru soluționarea situațiilor de nevoie sau risc social identificate, precum și beneficiile de asistență socială la care persoana are dreptul.

În cadrul procesului de evaluare inițială, persoana primește gratuit informațiile referitoare la riscurile sociale și drepturile de protecție socială de care poate beneficia, precum și, după caz, consilierea necesară în vederea depășirii situațiilor de dificultate.

Evaluarea inițială poate avea în vedere inclusiv realizarea diagnozei sociale la nivelul grupului și comunității și elaborarea planului de servicii comunitare (art. 47).

În condițiile în care evaluarea inițială evidențiază existența unor nevoi speciale pentru a căror rezolvare se impune participarea unei echipe interdisciplinare și/sau implicarea altor instituții, se recomandă efectuarea evaluării complexe.

Personalul de specialitate din cadrul echipelor interdisciplinare, în activitatea de evaluare desfășurată, utilizează, de regulă, instrumente și tehnici standardizate, specifice domeniului propriu de activitate.

Evaluarea complexă se efectuează în cadrul structurilor de specialitate (art. 48).

Evaluarea complexă a persoanelor cu dizabilități și a persoanelor care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă și a persoanelor vârstnice are drept scop identificarea detaliată a nevoilor persoanei și elaborarea unui program de suport strict individualizat care conține ansamblul de măsuri și servicii sociale, de educație, medicale, de recuperare și adaptare/readaptare necesare a fi acordate persoanei pentru facilitarea integrării/reintegrării sociale a acesteia.

Procesul de evaluare complexă urmărește, în principal, următoarele aspecte:

a) evaluarea capacităților fizice, mentale și senzoriale pentru încadrarea în grade de dizabilitate, invaliditate sau dependență, precum și stabilirea nivelului de afectare a autonomiei funcționale cu privire la abilitățile de realizare a activităților uzuale ale vieții zilnice, a abilităților de învățare și de adaptare la o viață independentă, precum și a capacității de îndeplinire a cerințelor unei profesii/ocupații;

b) evaluarea familiei privind capacitatea acesteia de a asigura condițiile necesare creșterii, îngrijirii și educării copilului, precum și de a realiza obligațiile de întreținere ce îi revin;

c) evaluarea mediului fizic și social în care trăiește persoana și/sau familia;

d) evaluarea gradului de inserție sau integrare socială;

e) evaluarea potențialului persoanei de a se implica în acțiunile, programele și serviciile de sprijinire pentru depășirea situațiilor de dificultate;

f) evaluarea percepției persoanei asupra propriilor nevoi, a vulnerabilității și consecințelor asupra siguranței și securității personale (art. 49).

Pe baza rezultatelor evaluării complexe se stabilesc măsurile de protecție specială, serviciile de îngrijire personală și drepturile la beneficii de asistență socială sau alte prestații de asigurări sociale, după caz.

În urma evaluării complexe se elaborează un plan individualizat de îngrijire și asistență care, pentru a fi eficient și implementabil, trebuie să țină cont de aspecte privind:

a) motivația persoanei sau a reprezentantului legal al acesteia de a solicita autorităților statului asistență și îngrijire;

b) motivația persoanei de a participa activ la programele, măsurile de intervenție și serviciile sociale recomandate;

c) consecințele negative asupra persoanei în cazul neacordării serviciilor sociale necesare;

d) percepția proprie privind capacitatea funcțională, performanțele și resursele;

e) capacitatea rețelei informale constituite din membrii de familie, prieteni, vecini sau o altă persoană necalificată care își asumă responsabilitatea îngrijirii persoanei, de a acorda servicii sociale;

f) nevoile de suport ale personalului de asistență și îngrijire formală și informală;

g) existența serviciilor sociale în comunitate, modul în care acestea pot răspunde nevoilor persoanei, precum și posibilitatea de acces a beneficiarului la serviciul respectiv.

Pe baza rezultatelor evaluării complexe, beneficiarului i se prezintă lista furnizorilor acreditați de servicii existenți, care pot acoperi total sau parțial nevoile identificate. Beneficiarul are dreptul să aleagă în mod liber dintre furnizorii de servicii acreditați (art. 50).

Furnizarea serviciilor sociale se realizează în baza planului individualizat de asistență și îngrijire, elaborat de furnizorul de servicii sociale cu acordul și participarea beneficiarului.

În vederea monitorizării eficienței serviciilor sociale furnizate, precum și pentru stabilirea continuării intervenției sau scoaterii din evidență a cazului, situația beneficiarului se reevaluează periodic (art. 51).

În cazul serviciilor de îngrijire personală la domiciliu, acordarea acestora se planifică și se programează în vizite zilnice, săptămânale sau lunare, repartizate la intervale regulate.

Îngrijirea personală la domiciliu poate fi *formală și informală*:

a) îngrijirea formală se asigură de persoana calificată, certificată profesional;

b) îngrijirea informală se asigură de membrii de familie, prieteni, vecini sau o altă persoană necalificată care își asumă responsabilitatea îngrijirii persoanei.

Persoana dependentă care necesită asistență și/sau supraveghere permanentă poate beneficia de îngrijire zilnică acordată la domiciliu, de îngrijitorul formal, pentru maximum 8 ore/zi, consecutive sau repartizate la intervale regulate pe parcursul zilei.

Prin excepție, îngrijirea personală acordată la domiciliu poate fi asigurată, pe o perioadă mai mare de 8 ore/zi, de îngrijitori informali calificați sau de îngrijitori formali, numai în condițiile legii.

Persoanele dependente, care solicită asistare în centre rezidențiale, au prioritate în cazul în care nu au familie sau familia acestora nu le poate asigura îngrijirea necesară.

Serviciile de îngrijire care presupun ajutor pentru îndeplinirea activităților instrumentale ale vieții zilnice sunt acordate de îngrijitori informali și voluntari și, numai în lipsa acestora, de îngrijitori formali (art. 52).

§ 11. Prevenirea și combaterea sărăciei și riscului de excluziune socială

Măsurile de prevenire și combatere a sărăciei și riscului de excluziune socială se înscriu în cadrul general de acțiuni multidimensionale ale procesului de incluziune socială prin care se asigură oportunitățile și resursele necesare pentru participarea persoanelor vulnerabile în mod deplin la viața economică, socială și culturală a societății, precum și la procesul de luare a deciziilor care privesc viața și accesul lor la drepturile fundamentale.

Pentru prevenirea și combaterea sărăciei și a riscului de excluziune socială, prin politicile publice inițiate, statul:

a) asigură accesul persoanelor vulnerabile la unele drepturi fundamentale, cum ar fi: dreptul la locuință, la asistență socială și medicală, la educație și la loc de muncă;

b) instituie măsuri de sprijin conform nevoilor particulare ale persoanelor, familiilor și grupurilor defavorizate.

Armonizarea politicilor destinate cunoașterii, prevenirii și combaterii situațiilor care determină sărăcia și riscul de excluziune socială se realizează în cadrul mecanismului național pentru promovarea incluziunii sociale, cu participarea autorităților administrației publice centrale și locale și a reprezentanților organizațiilor societății civile.

În cadrul acțiunilor multidimensionale ale procesului de incluziune socială se înscriu și activitățile din domeniul economiei sociale, orientate spre generarea sau asigurarea de locuri de muncă pentru persoanele vulnerabile (art. 55).

Persoanele singure și familiile care nu dispun de resursele necesare pentru satisfacerea unui nivel de trai minimal au dreptul la beneficii de asistență socială și servicii sociale, acordate în funcție de nevoile identificate ale fiecărei persoane sau familii.

Nivelul de trai minimal reprezintă limita exprimată în lei care asigură nevoile de bază cum ar fi: hrană, îmbrăcăminte, igienă personală, menținerea și salubrizarea locuinței și se calculează în raport cu pragul sărăciei conform metodologiei utilizate la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene (art. 54).

Beneficiile de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei și riscului de excluziune socială sunt destinate asigurării mijloacelor financiare minime necesare traiului zilnic, precum și suplimentării veniturilor sau mijloacelor persoanei ori familiei aflate în situația amintită mai sus și se bazează pe testarea mijloacelor de trai.

Beneficiile de asistență socială acordate pentru prevenirea și combaterea sărăciei și riscului de excluziune socială sunt cele prevăzute la art. 11[1].

[1] Beneficiile prevăzute de art. 11 sunt:

„a) ajutoare sociale susținute din bugetul de stat, acordate focalizat, pentru categoriile de populație aflate în risc de sărăcie;

Principala formă de sprijin pentru prevenirea şi combaterea sărăciei şi riscului de excluziune socială este venitul minim de inserție acordat din bugetul de stat ca diferență între nivelurile prevăzute prin lege specială şi venitul net al familiei sau al persoanei singure realizat ori obținut într-o anumită perioadă de timp, în scopul garantării unui venit minim fiecărei persoane din România (art. 55).

Principalele categorii de servicii sociale având drept scop exclusiv prevenirea şi combaterea sărăciei şi riscului de excluziune socială sunt adresate persoanelor şi familiilor fără venituri sau cu venituri reduse, persoanelor fără adăpost, victimelor traficului de persoane, precum şi persoanelor private de libertate.

Familiile şi persoanele singure fără venituri sau cu venituri reduse pot beneficia de o gamă diversificată de servicii sociale adaptate nevoilor individuale, cum ar fi servicii de consiliere şi informare, servicii de inserție/reinserție socială, servicii de reabilitare şi altele asemenea.

Serviciile sociale adresate persoanelor fără adăpost au drept scop asigurarea de găzduire pe perioadă determinată, asociată cu acordarea unor servicii de consiliere şi de reinserție sau reintegrare socială, în concordanță cu nevoile individuale identificate (art. 57).

Autoritățile administrației publice locale au responsabilitatea înființării, organizării şi administrării serviciilor sociale pentru persoanele fără adăpost.

Pentru copiii străzii, pentru persoanele vârstnice singure sau fără copii şi persoanele cu dizabilități care trăiesc în stradă, autoritățile administrației publice locale au obligația de a înființa pe raza lor teritorială servicii sociale adecvate şi adaptate nevoilor acestora.

Pentru persoanele care trăiesc în stradă, autoritățile administrației publice locale au obligația de a organiza adăposturi de urgență pe timp de iarnă (art. 58).

Serviciile sociale adresate *persoanelor care trăiesc în stradă* pot fi organizate ca:

a) echipe mobile de intervenție în stradă sau servicii de tip ambulanță socială;

b) adăposturi de noapte;

c) centre rezidențiale cu găzduire pe perioadă determinată.

În scopul prevenirii şi combaterii riscului ca tinerii care părăsesc sistemul de protecție a copilului să devină persoane fără adăpost, precum şi pentru promovarea integrării sociale a acestora, autoritățile locale pot înființa centre multifuncționale care asigură condiții de locuit şi de gospodărire pe perioadă determinată (art. 59).

Pentru persoanele care trăiesc în stradă serviciile sociale se acordă gratuit sau, după caz, contra unei contribuții modice din partea beneficiarului.

---

b) ajutoare sociale comunitare susținute din bugetele locale, acordate focalizat, ca măsuri individuale de suport pentru depăşirea unor situații de dificultate temporară;

c) ajutoare de urgență susținute din bugetul de stat şi/sau din bugetele locale, acordate pentru situații datorate calamităților naturale, incendiilor, accidentelor etc.;

d) burse sociale şi ajutoare financiare pentru facilitarea accesului la educație, susținute din bugetul de stat şi/sau din bugetele locale;

e) ajutoare în natură, alimentare şi materiale, inclusiv cele acordate în cadrul programelor de sprijin educațional pentru copiii şi tinerii proveniți din familii defavorizate, susținute din bugetul de stat şi/sau bugetele locale, cum ar fi programe pentru suplimente alimentare, rechizite şi alte materiale necesare în procesul de educație;

f) ajutorul acordat din bugetul de stat pentru refugiați, precum şi persoanelor care au obținut protecție subsidiară în România, în condițiile prevăzute de lege;

g) facilități privind utilizarea mijloacelor de transport în comun, accesul la comunicare şi informare, precum şi alte facilități prevăzute de lege."

Calculul şi nivelul contribuției beneficiarului se stabilesc de către furnizorul public sau privat care administrează serviciile (art. 60).

Persoanele fără venituri sau cu venituri reduse beneficiază de masă acordată de cantine sociale.

Cantinele sociale sunt unități publice de asistență socială, cu sau fără personalitate juridică, înființate, organizate şi administrate de autoritățile administrației publice locale, precum şi de furnizori de servicii sociale privați.

Ele acordă masă caldă şi rece, gratuit sau contra cost (art. 61).

Victimele traficului de persoane beneficiază de servicii sociale acordate pentru facilitarea reintegrării/ reinserției sociale a acestora.

Serviciile sociale acordate victimelor traficului de persoane sunt acordate în sistem integrat cu alte măsuri de protecție şi sunt gratuite (art. 62).

Serviciile sociale destinate victimelor traficului de persoane pot fi:

a) centrele rezidențiale cu găzduire pe perioadă determinată care asigură asistență, îngrijire şi protecție;

b) centre de zi care asigură în principal informare, consiliere, sprijin emoțional şi social în scopul reabilitării şi reintegrării sociale;

c) servicii acordate în comunitate care constau în servicii de asistență socială, suport emoțional, consiliere psihologică, consiliere juridică, orientare profesională, reinserție socială etc. (art. 63).

Persoanele private de libertate, aflate în custodia sistemului penitenciar, în vederea asigurării reintegrării lor sociale beneficiază gratuit de servicii sociale de consiliere educațională, socială şi psihologică, acordate la nivelul aşezămintelor de deținere, în sistem integrat cu activitățile şi programele educative, psihologice şi de asistență socială, de instruire şcolară şi formare profesională desfăşurate în cadrul acestora.

Furnizarea serviciilor de educație, consiliere psihologică şi asistență socială în cadrul aşezămintelor de deținere se realizează de către personalul specializat al acestora, cu participarea consilierilor de probațiune ori a furnizorilor publici sau privați de servicii sociale.

Pe perioada detenției, persoana privată de libertate poate beneficia şi de consiliere privind accesarea serviciilor sociale existente în comunitatea în care aceasta îşi va avea domiciliul sau reşedința după eliberare (art. 64).

§ 12. Asistența socială a copilului şi a familiei

Copilul are dreptul la protecție şi asistență în realizarea şi exercitarea deplină a drepturilor lui.

Asigurarea creşterii şi dezvoltării copilului se află în responsabilitatea părinților.

Exercitarea drepturilor şi îndeplinirea obligațiilor părinteşti trebuie să asigure bunăstarea materială şi spirituală a copilului, în special prin îngrijirea şi menținerea relațiilor personale cu acesta, prin asigurarea creşterii, educării şi întreținerii sale.

Părinții copilului au dreptul să primească asistența de specialitate în vederea îngrijirii, creşterii şi educării acestuia, precum şi să fie informați asupra drepturilor şi obligațiilor lor (art. 65).

Statul asigură protecția copilului și garantează respectarea tuturor drepturilor sale prin activitatea specifică realizată de autoritățile/instituțiile publice cu atribuții în domeniu.

Copilul are dreptul să fie crescut alături de părinții săi în condiții care să-i permită dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

El are dreptul de a beneficia de măsuri de asistență socială, în funcție de situația sa personală și de situația socio-economică a familiei sau a persoanelor în întreținerea cărora se află.

Pentru realizarea obligațiilor ce le revin față de copil, autoritățile administrației publice centrale și locale susțin familia prin acordarea de beneficii de asistență socială, precum și prin asigurarea de servicii sociale.

Principiul interesului superior al copilului va prevala în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de stat, precum și de orice persoană fizică sau juridică, publică ori privată.

În situația în care părintele/reprezentantul legal se folosește de copil pentru a apela la mila publicului, cerând ajutor financiar sau material, precum și în situația în care copilul a fost victima abuzului/neglijării/exploatării/traficului exercitat de părinte/reprezentant legal, serviciul public de asistență socială organizat în subordinea consiliului județean/consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București inițiază, în momentul constatării faptei, demersurile necesare instituirii măsurilor de protecție specială (art. 66).

Măsurile de asistență socială pentru familie nu sunt acordate pentru compensarea sarcinilor specifice acesteia, ci ca forme de sprijin destinate, în principal, menținerii copilului în familie și depășirii unei situații de dificultate, reconcilierii vieții de familie cu viața profesională, încurajării ocupării pe piața muncii (art. 67).

Beneficiile de asistență socială în bani destinate copilului și familiei pot fi acordate sub formă de alocații, indemnizații, stimulente financiare, facilități fiscale și alte facilități de natură financiară.

Alocațiile, indemnizațiile și stimulentele cuprind:

a) alocații pentru copii destinate copilului din familie și copilului lipsit temporar sau definitiv de ocrotirea părinților, cum ar fi: alocația de stat, alocația de plasament și alte alocații legale;

b) alocații, indemnizații și stimulente pentru familie, acordate în raport cu veniturile familiei și cu numărul de copii aflați în întreținere cum ar fi: indemnizația pentru creșterea copilului, stimulentul de inserție, alte alocații familiale și indemnizații (art. 68).

Copilul și familia beneficiază de servicii sociale diversificate, adaptate nevoilor și situațiilor de dificultate identificate (art. 69).

Orice copil lipsit temporar sau definitiv de ocrotirea părinților săi are dreptul la protecție alternativă care constă în instituirea tutelei, măsuri de protecție specială și adopție.

Protecția specială constă în instituirea măsurii plasamentului și acordarea de servicii sociale destinate îngrijirii și dezvoltării copilului până la dobândirea capacității depline de exercițiu a acestuia, acompaniate de beneficiile de asistență socială.

Deciziile de separare a copilului de părinții săi sau de limitare a exercițiului drepturilor părintești sunt precedate obligatoriu de servicii sociale de informare și consiliere, de terapie și mediere adresate părinților.

Tinerii care au beneficiat de măsuri de protecție specială și nu au posibilitatea revenirii în familie, aflați în situații de risc de excluziune socială pot beneficia, la cerere, de continuarea acordării unor măsuri de protecție specială pe o perioadă determinată.

Măsurile de protecție se stabilesc prin planul individualizat de protecție, întocmit, aplicat și monitorizat de către autoritățile/instituțiile abilitate de lege (art. 70).

Copilul cu dizabilități are dreptul la măsuri de suport și de îngrijire, adaptate nevoilor sale.

El și părinții acestuia, precum și persoanele cărora le-a fost dat în plasament sau tutelă, beneficiază de servicii sociale destinate facilitării accesului efectiv și fără discriminare al copilului cu dizabilități la educație, formare profesională, asistență medicală, recuperare, pregătire în vederea ocupării unui loc de muncă, la activități recreative, precum și la orice alte activități apte să le permită deplina integrare socială și dezvoltare personală.

Mai are dreptul la servicii de îngrijire personală, stabilite în baza evaluării socio-psiho-medicale și a nevoilor individuale de ajutor pentru realizarea activităților uzuale ale vieții zilnice.

Copilul cu dizabilități pentru care s-a instituit măsura tutelei ori a plasamentului la o familie sau persoană, dacă la împlinirea vârstei de 18 ani nu urmează o formă de învățământ ori pregătire profesională, în condițiile legii, poate rămâne în grija acestora pe o perioadă de încă 3 ani.

Măsura se aplică la solicitarea tânărului și cu acordul familiei sau persoanei la care a fost dat în plasament ori în tutelă (art. 71).

Copilul care săvârșește fapte penale și nu răspunde penal beneficiază de măsuri de protecție specială, respectiv plasament și supraveghere specializată, precum și de servicii sociale destinate sprijinirii acestuia în procesul de reintegrare socială.

Pe toată durata aplicării măsurilor destinate copilului care săvârșește fapte penale și nu răspunde penal, familia acestuia beneficiază de servicii sociale de consiliere și suport pentru facilitarea îndeplinirii obligațiilor prevăzute de lege pe perioada de supraveghere specializată (art. 72).

Serviciile sociale din domeniul protecției copilului și familiei au ca principal obiectiv suportul acordat pentru asigurarea îngrijirii, creșterii, formării, dezvoltării și educării copilului în cadrul familiei.

Principalele categorii de servicii sociale sunt:

a) servicii de prevenire a separării copilului de familie;

b) servicii de reconciliere a vieții de familie cu viața profesională;

c) servicii pentru copilul lipsit temporar sau definitiv de părinții săi;

d) servicii de sprijin pentru familiile aflate în situații de dificultate;

e) servicii sociale destinate asigurării cazării și îngrijirii unor elevi, studenți și tineri, care provin din familii aflate în situații de dificultate, în internate de tip social.

Serviciile sociale pot fi acordate în instituții/unități de asistență socială, respectiv în centre de zi, centre rezidențiale, internate de tip social, precum și la domiciliul familiei, la domiciliul persoanei care acordă îngrijire copilului sau în comunitate. (art. 73)[1].

Furnizarea serviciilor sociale pentru copiii aflați în sistemul de protecție specială este gratuită.

[1] Articol modificat prin Legea nr. 79/2017.

În cazul serviciilor de reconciliere și sprijin și servicii destinate cazării și îngrijirii unor elevi, studenți tineri, precum și al altor servicii destinate copilului din familie, părinții suportă o parte din cheltuielile aferente acestora, achitând o contribuție stabilită în funcție de nivelul costului serviciului pe beneficiar și de nivelul veniturilor pe membru de familie. Cuantumul contribuției, serviciile oferite, obligațiile și drepturile părților sunt înscrise în contractul de furnizare de servicii, încheiat între furnizor și părinte/reprezentantul legal al copilului (art. 74)[1].

Prevenirea și combaterea violenței în familie constituie o componentă a politicilor de protecție și asistență a familiei.

Serviciile sociale destinate victimelor violenței în familie sunt acordate în sistem integrat cu celelalte măsuri de protecție legală, de asigurare a sănătății, de prevenire, identificare și sancționare a faptelor de violență în familie, prevăzute de legislația specială în domeniu (art. 75).

Autoritățile administrației publice locale au responsabilitatea înființării, organizării, administrării și furnizării serviciilor sociale destinate prevenirii și combaterii violenței în familie.

Pentru asigurarea unor servicii eficiente, autoritățile administrației publice locale colaborează cu alte instituții și autorități cu competențe în acest domeniu, precum poliția, comandamentele de jandarmi județene, serviciile deconcentrate ale Ministerului Sănătății, instituțiile de învățământ, serviciile de medicină legală etc.

Serviciile dezvoltate în domeniul prevenirii violenței în familie se adresează cu prioritate victimelor, dar și agresorilor acestora (art. 76).

Serviciile sociale destinate prevenirii și combaterii violenței în familie pot fi organizate în centre de zi și rezidențiale, cu sau fără personalitate juridică, de interes local ori județean.

Principalele categorii de servicii organizate în centre rezidențiale cu găzduire pe perioadă determinată sunt:

a) centre de primire în regim de urgență a victimelor violenței în familie;

b) centre de recuperare pentru victimele violenței în familie;

c) locuințe protejate.

Principalele categorii de servicii organizate în centre de zi sunt:

a) centre de consiliere pentru prevenirea și combaterea violenței în familie;

b) centre pentru servicii de informare și sensibilizare a populației (art. 77).

Serviciile sociale destinate agresorilor sunt organizate în centre de zi care au drept obiectiv reabilitarea și reinserția socială a acestora, prin asigurarea unor măsuri de educație, consiliere și mediere familială (art. 78).

§ 13. Asistența socială a persoanelor cu dizabilități

Promovarea și respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități reprezintă o obligație pentru autoritățile statului, pentru toate persoanele juridice de drept public și privat, precum și pentru toți cetățenii din România.

---

[1] Articol modificat prin Legea nr. 79/2017.

Statul, prin autoritățile administrației publice centrale și locale, are obligația de a asigura măsurile specifice de protecție și de asistență socială, în conformitate cu nevoile particulare ale persoanelor cu dizabilități, precum și în funcție de situația familială și socio-economică a acestora.

În baza principiului asigurării de oportunități egale, autoritățile publice competente au obligația să asigure toate măsurile necesare destinate persoanelor cu dizabilități în scopul:

a) accesului nemijlocit și neîngrădit la educație, sănătate, ocupare, justiție, precum și la toate tipurile de servicii publice de interes general și servicii sociale;

b) facilitării participării active la viața comunității din care face parte persoana și a societății în general.

O componentă prioritară a protecției persoanelor cu dizabilități privește asigurarea și facilitarea accesului la programe de abilitare/reabilitare, dispozitive medicale destinate recuperării unor deficiențe organice sau funcționale, precum și la echipamente tehnice asistive care să faciliteze viața de zi cu zi a persoanelor cu dizabilități, activitățile lor de studiu și cele profesionale (art. 79).

Pentru protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, autoritățile publice au obligația să includă nevoile speciale ale acestei categorii de persoane în toate politicile publice, strategiile și programele de dezvoltare regională, județeană sau locală, precum și în programele guvernamentale.

Autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și orice persoană juridică de drept public sau privat au obligația de a asigura servicii de informare și documentare accesibile persoanelor cu dizabilități (art. 80).

Persoanele cu dizabilități, în funcție de nivelul deficienței, gradul de afectare a funcțiilor și a structurilor organismului, factorii de mediu și personali, incapacitatea manifestată se încadrează în grade de dizabilitate.

În funcție de gradul de dizabilitate, precum și, după caz, de dificultățile familiale și socio-economice, persoanele cu dizabilități beneficiază de alocații, indemnizații și facilități, precum și de alte forme de sprijin financiar și în natură.

Persoanele cu dizabilități beneficiază de o alocație lunară în scopul susținerii necesităților zilnice de viață, precum și de o indemnizație de îngrijire în vederea asigurării îngrijirii personale, acordate în funcție de gradul de dizabilitate.

Pentru persoanele cu afectare gravă a capacității de muncă, alocația se acordă doar în funcție de gradul de dizabilitate al acestora.

Persoanele adulte, în funcție de gradul de dizabilitate, pot beneficia, în condițiile legii, de facilități fiscale și alte facilități, precum și de credite a căror dobândă se suportă din bugetul de stat pentru achiziționarea de autovehicule și pentru adaptarea locuinței conform nevoilor individuale (art. 81).

Persoanele infectate cu HIV sau bolnave de SIDA, copii și adulți, au dreptul la o indemnizație lunară de hrană destinată asigurării unei alimentații corespunzătoare în completarea tratamentului de specialitate cu medicamente antiretrovirale (art. 82).

Persoana cu dizabilități are dreptul, în baza evaluării socio-psiho-medicale, la servicii sociale. Acestea se acordă la domiciliu, în centre rezidențiale sau în centre de zi, proiectate și adaptate nevoilor individuale ale persoanei asistate (art. 83).

Autoritățile administrației publice locale au responsabilitatea organizării și finanțării sau cofinanțării serviciilor sociale adecvate nevoilor speciale de îngrijire, asistare,

educare și formare, recuperare/reabilitare, inserție/reinserție socială ale persoanelor cu dizabilități, în conformitate cu strategiile naționale, strategiile județene și planurile anuale proprii de acțiune.

Autoritățile administrației publice locale au obligația de a monitoriza situația tuturor persoanelor cu dizabilități care au domiciliul sau reședința pe aria lor teritorială și de a întreprinde toate demersurile în vederea facilitării reintegrării sociale a acestora în comunitate și a inserției pe piața muncii.

În vederea asigurării continuității măsurilor de protecție, de asistare și îngrijire, autoritățile administrației publice locale instituie măsuri specifice de realizare a tranziției tânărului cu dizabilități din sistemul de protecție a copilului în sistemul de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități (art. 84).

Evaluarea socio-psiho-medicală a persoanei cu dizabilități în vederea încadrării într-un grad de dizabilitate și stabilirii nevoilor de îngrijire personală se realizează de personal de specialitate din cadrul organismelor de evaluare.

Serviciile de îngrijire personală la domiciliu sau recomandarea de internare într-un centru rezidențial se înscriu în programul individual de reabilitare și integrare socială, elaborat în urma evaluării (art. 85).

Persoana cu dizabilități beneficiază de servicii de îngrijire personală la domiciliu, acordate de către îngrijitori formali sau informali.

Îngrijitorii informali și formali beneficiază de facilități și servicii de suport, reglementate prin legislația specială (art. 86).

Persoana cu dizabilitate gravă, în funcție de natura deficienței și de specificul nevoilor de îngrijire, poate fi asistată și îngrijită la domiciliu de un membru de familie angajat în calitate de îngrijitor formal.

Persoana cu dizabilități optează între indemnizația de îngrijire și serviciile acordate de îngrijitori formali (art. 87).

Autoritățile administrației publice locale au obligația de a asigura, cu prioritate, servicii de îngrijire la domiciliu destinate persoanelor cu dizabilități, precum și în centre de zi adaptate nevoilor acestora, cum ar fi: centre de recuperare/readaptare, centre de inserție/reinserție socială, centre de socializare, centre de terapie ocupațională și alte terapii speciale, centre de asistare și îngrijire pe timpul zilei, ateliere protejate/unități protejate, și altele asemenea, potrivit atribuțiilor (art. 88).

Admiterea persoanelor cu dizabilități în centre rezidențiale se realizează numai în cazul în care asistarea, îngrijirea, recuperarea sau protecția acestora nu se pot realiza la domiciliu ori în cadrul centrelor de zi organizate în comunitate.

Principalele categorii de centre rezidențiale pentru persoane cu dizabilități care asigură găzduire pe perioadă nedeterminată sau determinată sunt:

a) centre de îngrijire și asistență;

b) centre de recuperare și reabilitare;

c) centre de integrare prin terapie ocupațională;

d) centre respiro/centre de criză;

e) locuințe protejate (art. 89).

Persoanele adulte cu dizabilități asistate în centre rezidențiale sau susținătorii legali ai acestora, în funcție de veniturile personale ale persoanelor cu dizabilități, au obligația de a plăti o contribuție lunară de întreținere.

Persoanele cu dizabilități care nu au venituri şi nici susținători legali care să datoreze întreținerea acestora sau ale căror venituri nu permit asigurarea contribuției lunare sunt asistate gratuit, costurile aferente fiind susținute din bugetele locale sau județene (art. 90).

În vederea asigurării evaluării, orientării, formării şi reconversiei profesionale a persoanelor cu dizabilități, autoritățile administrației publice centrale şi locale au obligația să organizeze şi să dezvolte servicii sociale integrate cu servicii şi măsuri specifice de stimulare a ocupării.

Persoanele juridice de drept *public sau privat*, în calitate de angajatori au obligația de a crea toate condițiile necesare dobândirii şi menținerii unui loc de muncă, precum şi pentru promovarea profesională a persoanei cu dizabilități.

Angajarea persoanei cu dizabilități se realizează pe piața liberă a muncii, la domiciliu şi în forme protejate, respectiv loc de muncă protejat şi unități protejate, reglementate prin legislația specială.

Angajatorii persoanelor cu dizabilități beneficiază de facilități fiscale, precum şi de alte drepturi (art. 91).

§ 14. Asistența socială a persoanelor vârstnice

Persoanele vârstnice reprezintă o categorie de populație vulnerabilă cu nevoi particulare, datorită limitărilor fiziologice şi fragilității caracteristice fenomenului de îmbătrânire.

Persoanele vârstnice, în funcție de situațiile personale de natură socio-economică, medicală şi fiziologică, beneficiază de măsuri de asistență socială, în completarea prestațiilor de asigurări sociale pentru acoperirea riscurilor de bătrânețe şi de sănătate (art. 92).

Familia persoanei vârstnice are obligația de a asigura îngrijirea şi întreținerea acesteia.

Obligațiile se stabilesc astfel încât să nu afecteze veniturile considerate a fi minim necesare vieții curente a persoanei/persoanelor obligate la întreținere, precum şi a copiilor acesteia/acestora.

În situația persoanei vârstnice singure sau a cărei familie nu poate să asigure, parțial sau integral, îngrijirea şi întreținerea acesteia, statul intervine prin acordarea de beneficii de asistență socială şi servicii sociale adecvate nevoilor strict individuale ale persoanei vârstnice (art. 93).

Beneficiile de asistență socială se acordă persoanelor vârstnice care se găsesc în situații de vulnerabilitate, respectiv:

a) nu realizează venituri proprii sau veniturile lor ori ale susținătorilor legali nu sunt suficiente pentru asigurarea unui trai decent şi mediu sigur de viață;

b) se află în imposibilitatea de a-şi asigura singure activitățile de bază ale vieții zilnice, nu se pot gospodări singure şi necesită asistență şi îngrijire;

c) nu au locuință şi nici posibilitatea de a-şi asigura condițiile de locuit pe baza resurselor proprii;

d) se află în alte situații de urgență sau de necesitate.

Beneficiile de asistență socială pentru persoanele vârstnice sunt, în principal:

a) beneficiile de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei și a riscului de excluziune socială;

b) indemnizații de îngrijire;

c) alocații sau contribuții pentru asigurarea calității serviciilor sociale, destinate acoperirii costurilor hranei în cantine sociale, în centrele rezidențiale de îngrijire, precum și pentru susținerea unor suplimente nutriționale;

d) facilități privind transportul urban și interurban, telefon, radio-tv, achiziția de produse alimentare, bilete de tratament balnear sau pentru recreere, precum și a altor servicii;

e) ajutoare pentru situații care pun în pericol viața și siguranța persoanei vârstnice, precum și pentru evitarea instituționalizării;

f) ajutoare în natură precum: alimente, încălțăminte, îmbrăcăminte, medicamente și dispozitive medicale, materiale de construcții și altele asemenea (art. 94).

În vederea prevenirii, limitării sau înlăturării efectelor temporare ori permanente ale unor situații care pot afecta viața persoanei vârstnice sau pot genera riscul de excluziune socială, persoanele vârstnice au dreptul la servicii sociale.

La procesul decizional privind dezvoltarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice, autoritățile administrației publice centrale și locale au obligația de a consulta organismele reprezentative ale persoanelor vârstnice.

Autoritățile administrației publice locale asigură gratuit servicii de informare și consiliere a persoanelor vârstnice cu privire la drepturile sociale ale acestora.

În procesul de acordare a serviciilor sociale, furnizorii publici și privați au obligația de a implica persoana vârstnică, precum și familia sau reprezentantul legal al acesteia și de a promova intervenția membrilor comunității și a voluntarilor (art. 95).

Pentru a identifica și a răspunde cât mai adecvat nevoilor sociale ale persoanelor vârstnice și condițiilor particulare în care aceștia se află, serviciile sociale se organizează cu prioritate la nivelul comunităților locale.

Autoritățile administrației publice locale au responsabilitatea identificării și evaluării nevoilor persoanelor vârstnice, a organizării, planificării și asigurării finanțării sau cofinanțării serviciilor sociale, iar furnizorii de servicii sociale publici și privați au responsabilitatea acordării acestora cu respectarea standardelor de calitate (art. 96).

Persoanele vârstnice dependente beneficiază de servicii de îngrijire personală acordate în concordanță cu gradul de dependență în care se află și nevoile individuale de ajutor, precum și în funcție de situația familială și veniturile de care dispun.

Autoritățile administrației publice locale au obligația de a asigura serviciile de îngrijire personală acordate la domiciliu sau în centre rezidențiale pentru persoanele vârstnice dependente singure ori a căror familie nu poate să le asigure îngrijirea.

Evaluarea autonomiei funcționale a persoanelor dependente și stabilirea gradelor de dependență se realizează în baza unor criterii standard. Ea se realizează, de regulă, la domiciliul persoanei, de o echipă mobilă de evaluatori.

Răspunderea privind corectitudinea datelor și a recomandărilor privind încadrarea în grade de dependență a persoanelor evaluate revine în mod solidar membrilor echipei de evaluatori.

Evaluarea, în cazul persoanelor asistate în unități sanitare cu paturi, se poate realiza și la patul bolnavului, la solicitarea medicului curant sau a asistentului social angajat al spitalului.

Furnizarea serviciilor de îngrijire se realizează conform planului individualizat de asistență și îngrijire, elaborat de personal de specialitate, în baza recomandărilor formulate de echipa de evaluare (art. 98).

Acordarea serviciilor de îngrijire personală la domiciliu a persoanelor vârstnice se realizează de către *îngrijitorul formal sau informal.*

Acești îngrijitori beneficiază de facilități și servicii de suport, indemnizații, servicii de consiliere, servicii de tip respiro și concediu de îngrijire (art. 99).

Pentru menținerea în mediul propriu de viață și prevenirea situațiilor de dificultate și dependență, persoanele vârstnice beneficiază de servicii de consiliere, de acompaniere, precum și de servicii destinate amenajării sau adaptării locuinței, în funcție de natura și gradul de afectare a autonomiei funcționale (art. 100).

Îngrijirea în centre rezidențiale a persoanelor vârstnice dependente poate fi dispusă numai în cazul în care îngrijirea la domiciliu a acestora nu este posibilă.

Centrele rezidențiale destinate persoanelor vârstnice pot fi organizate ca:

a) centre de îngrijire temporară;

b) centre de îngrijire pe perioadă nedeterminată, respectiv cămine pentru persoane vârstnice;

c) locuințe protejate, complex de servicii și alte tipuri de centre (art. 101).

Persoanele vârstnice care dispun de venituri proprii au obligația de a plăti o contribuție lunară pentru asigurarea serviciilor de îngrijire personală la domiciliu și pentru asistarea și îngrijirea în centre rezidențiale, stabilită de către autoritățile administrației publice locale sau furnizorii privați care le administrează.

În situația în care persoana vârstnică nu are venituri sau nu poate achita integral contribuția lunară, suma aferentă acesteia sau diferența până la concurența valorii integrale a contribuției se asigură de către susținătorii legali ai persoanei vârstnice, în conformitate cu nivelul veniturilor acestora, calculat pe membru de familie, în cuantumul legal.

Persoanele vârstnice care nu au venituri și nici susținători legali nu datorează contribuția lunară, aceasta fiind asigurată din bugetele locale, în limitele hotărâte de autoritățile administrației publice locale (art. 102).

Persoana vârstnică care încheie acte juridice translative de proprietate, cu titlu oneros sau gratuit, în scopul întreținerii și îngrijirii personale, are dreptul la măsuri de protecție.

§ 15. Personalul din sistemul de asistență socială

În domeniul asistenței sociale activează asistenți sociali, alt personal de specialitate în asistență socială, precum și personal cu profesii, calificări și competențe diverse.

Personalul din domeniul asistenței sociale își desfășoară activitatea în conformitate cu statutul profesiei, al dispozițiilor Codului Muncii, precum și al altor dispoziții legale, după caz (art. 121).

Identificarea și evaluarea nevoilor sociale individuale, familiale sau de grup și elaborarea planurilor de intervenție pentru prevenirea, combaterea și soluționarea situațiilor de dificultate se realizează, în condițiile legilor speciale, de către asistenții

sociali, în conformitate cu atribuțiile ce le revin potrivit statutului asistentului social și regulamentelor interne ale angajatorilor, respectiv fișei postului.

Autoritățile administrației publice locale angajează asistenți sociali sau contractează serviciile acestora pentru a realiza activitățile, cu respectarea raportului de un asistent social la maximum 300 de beneficiari (art. 122).

În procesul de acordare a serviciilor sociale pot fi implicați voluntari care, pentru activitatea desfășurată, beneficiază de facilități.

Furnizorii de servicii sociale care utilizează voluntari pot beneficia de facilități pentru accesarea de fonduri din bugetul de stat, bugetul local sau fonduri internaționale.

Personalul care activează în domeniul asistenței sociale are obligația:

a) să își desfășoare activitatea în conformitate cu legislația în vigoare;

b) să asigure confidențialitatea informațiilor obținute în exercitarea profesiei;

c) să respecte intimitatea beneficiarilor;

d) să respecte libertatea beneficiarului de a alege serviciile sociale și furnizorii de servicii sociale;

e) să respecte etica profesională;

f) să implice activ beneficiarii de servicii sociale și, după caz, familiile acestora în procesul decizional și de acordare a serviciilor sociale;

g) să respecte demnitatea și unicitatea persoanei (art. 124).

Personalul angajat în cadrul serviciilor sociale, precum și cel din cadrul serviciilor publice de asistență socială este personal contractual.

Prin excepție, persoanele cu funcție de conducere din cadrul serviciilor publice de asistență socială, precum și personalul cu atribuții în realizarea și elaborarea strategiilor și planurilor anuale de acțiune, în colectarea și administrarea bazelor de date, în contractarea serviciilor sociale, administrarea resurselor umane și a activităților economico-financiare și de consiliere juridică pot fi încadrați ca funcționari publici(art. 125).

Autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și furnizorii de servicii sociale publici și privați au obligația de a promova, facilita și asigura personalului programe de formare profesională, precum și programe de instruire specifică (art. 126).

Salarizarea personalului din sistemul public de asistență socială se face potrivit Legii-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice (art. 127).

§ 16. Finanţarea asistenţei sociale

Asistența socială se finanțează din fonduri alocate de la bugetul de stat, de la bugetele locale, din donații, sponsorizări sau din alte contribuții din partea unor persoane fizice ori juridice, din țară și din străinătate, din contribuții ale beneficiarilor, precum și din alte surse, cu respectarea legislației în domeniu și în limita resurselor financiare disponibile (art. 128).

Beneficiile de asistență socială se finanțează din fonduri alocate de la bugetul de stat sau/și de la bugetele locale.

La fundamentarea anuală a sumelor necesare asigurării plății beneficiilor de asistență socială se ține cont de următoarele elemente:

a) numărul de beneficiari înregistrați în anul anterior;

b) estimarea numărului de beneficiari pentru anul bugetar în funcție de evoluțiile economice, demografice și sociale, precum și de indicatorii macroeconomici înregistrați;

c) cuantumul nominal sau, după caz, cuantumul mediu al beneficiului de asistență socială.

Se iau în considerare la fundamentarea bugetară și beneficiile de asistență socială care urmează să fie acordate, pe baza elementelor prevăzute la lit. b) și c) (art. 129).

Serviciile sociale se finanțează din următoarele surse:

a) bugetul de stat;

b) bugetul local al județului, respectiv al municipiului București;

c) bugetele locale ale comunelor, orașelor și municipiilor, respectiv bugetele locale ale sectoarelor municipiului București;

d) donații, sponsorizări sau alte contribuții din partea persoanelor fizice ori juridice din țară și din străinătate;

e) fonduri externe rambursabile și nerambursabile;

f) contribuția persoanelor beneficiare;

g) alte surse de finanțare, în conformitate cu legislația în vigoare (art. 132).

De la bugetul de stat se alocă fonduri pentru:

a) finanțarea programelor de interes național, elaborate de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, precum și de alte autorități ale administrației publice centrale cu atribuții în domeniul serviciilor sociale și aprobate prin hotărâre a Guvernului;

b) finanțarea programelor de subvenționare a furnizorilor privați de servicii sociale, derulate de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale;

c) finanțarea înființării unor instituții de asistență socială - pilot;

d) finanțarea serviciilor sociale acordate prin structurile publice aflate în subordinea-coordonarea autorităților administrației publice centrale;

e) finanțarea serviciilor sociale acordate de autoritățile administrației publice locale și a altor furnizori publici și privați de servicii sociale;

f) finanțarea programelor de educație permanentă a personalului de specialitate și a programelor de cercetare din domeniul serviciilor sociale;

g) cheltuieli de investiții și reparații capitale pentru centrele de zi și rezidențiale;

h) cofinanțarea serviciilor sociale, în baza memorandumurilor, protocoalelor, convențiilor de parteneriat (art. 133).

Din bugetele locale ale județelor se alocă fonduri pentru:

a) finanțarea serviciilor sociale aflate în administrare proprie, contractate sau subvenționate, ori cofinanțate în baza contractelor de parteneriat;

b) finanțarea sau cofinanțarea înființării, organizării și funcționării unor noi servicii sociale;

c) cofinanțarea serviciilor sociale care funcționează în mediul rural și în localități defavorizate, în baza unor contracte de parteneriat încheiate bianual;

d) finanțarea cheltuielilor de funcționare a comisiilor de evaluare și a serviciilor de evaluare complexă;

e) finanțarea sau, după caz, cofinanțarea în parteneriat cu autoritățile administrației publice locale a cheltuielilor necesare formării continue a personalului cu atribuții în domeniul serviciilor sociale și care activează la nivelul județului respectiv;

f) finanțarea și cofinanțarea în parteneriat cu autoritățile administrației publice locale a acțiunilor de sensibilizare a comunității privind nevoile și riscurile sociale de la nivelul județului;

g) cofinanțarea proiectelor susținute din fonduri structurale și alte fonduri internaționale pentru proiecte din domeniul serviciilor sociale;

h) finanțarea subvențiilor destinate serviciilor sociale acordate de furnizorii privați;

i) alte finanțări sau cofinanțări.

Consiliul județean are obligația să asigure din bugetul propriu sumele în completarea celor alocate din bugetul de stat (art. 135).

Din bugetele locale ale comunelor, orașelor și municipiilor, respectiv din bugetele locale ale sectoarelor municipiului București se alocă fonduri pentru:

a) finanțarea serviciilor sociale aflate în administrare proprie, contractate sau subvenționate, ori co-finanțate în baza contractelor de parteneriat;

b) finanțarea sau cofinanțarea înființării, organizării și funcționării unor noi servicii sociale;

c) finanțarea sau, după caz, cofinanțarea în parteneriat cu consiliul județean a cheltuielilor necesare formării continue a personalului cu atribuții în domeniul serviciilor sociale și care activează la nivelul comunității respective;

d) finanțarea și cofinanțarea în parteneriat cu consiliul județean a acțiunilor de sensibilizare a populației privind nevoile și riscurile sociale de la nivelul comunității;

e) cofinanțarea proiectelor susținute din fonduri structurale și alte fonduri internaționale pentru proiecte din domeniul serviciilor sociale;

f) alte finanțări sau cofinanțări.

Autoritățile administrației publice locale au obligația să asigure sumele din bugetele proprii și alte venituri extrabugetare, în completarea celor alocate din bugetul de stat (art. 136).

Serviciile medicale asigurate beneficiarilor de servicii sociale în centrele rezidențiale și de zi se finanțează de la bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate.

Furnizorii publici și privați care acordă servicii de îngrijire în centre rezidențiale și, după caz, în centre de zi asigură, din *fonduri proprii,* medicamente uzuale acordate fără prescripție medicală, materiale sanitare și echipamentele necesare îngrijirii persoanei asistate, care nu sunt finanțate din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate sau prin programele Ministerului Sănătății (art. 137).

Pentru finanțarea serviciilor sociale se pot utiliza veniturile obținute din *sponsorizările și donațiile* în bani sau în natură, acordate de persoane fizice și juridice, române și străine, furnizorilor de servicii.

Serviciile sociale pot fi finanțate din *fonduri internaționale,* stabilite prin memorandumurile sau protocoalele de finanțare încheiate de statul român cu donatorii, precum și din fondurile structurale pentru proiectele selectate în cadrul programelor operaționale regionale.

În funcție de venituri, persoanele beneficiare contribuie la finanțarea acordării serviciilor sociale.

Furnizorii de servicii sociale pot dezvolta activități lucrative numai pentru autofinanțarea serviciilor sociale acordate.

Veniturile obținute din aceste activități se utilizează și pentru lucrări de modernizare, reamenajare și renovare a centrelor aflate în administrare (art. 138).

Asociațiile și fundațiile, precum și cultele, în calitate de furnizori privați de servicii sociale, pot primi subvenții alocate de la bugetul de stat și de la bugetele județene/bugetele locale ale sectoarelor municipiului București, ca formă de sprijin în vederea înființării, dezvoltării, diversificării și asigurării continuității serviciilor sociale acordate de aceștia (art. 139).

§ 17. Contractarea serviciilor sociale

Contractarea din fonduri publice a serviciilor sociale oferite de furnizori privați are în vedere realizarea următoarelor obiective aprobate prin strategiile naționale și locale în domeniu:

a) promovarea parteneriatului public-privat;

b) dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale de interes local;

c) construcția unei rețele naționale de servicii sociale;

d) asigurarea stabilității și continuității funcționării serviciilor sociale;

e) asigurarea calității serviciilor sociale;

f) implicarea comunității în identificarea, prevenirea și soluționarea problemelor sociale;

g) asigurarea accesului, pe criterii nediscriminatorii, a furnizorilor privați și publici de servicii sociale la fonduri publice;

h) respectarea dreptului persoanei beneficiare la libera alegere a furnizorului de servicii sociale;

i) optimizarea rezultatelor obținute în urma furnizării serviciilor sociale;

j) performanța în administrarea serviciilor sociale.

Finanțarea serviciilor sociale se află în responsabilitatea autorităților administrației publice locale care, pe baza planurilor anuale de acțiune, realizează următoarele:

a) stabilesc tipurile de servicii sociale necesare comunității;

b) inventariază serviciile sociale existente;

c) evaluează eficiența și eficacitatea acestora;

d) identifică nevoia de servicii sociale noi.

Pentru contractarea furnizării serviciilor sociale, autoritățile administrației publice locale elaborează și publică anual lista serviciilor sociale pe care le vor contracta cu furnizorii publici și privați de servicii sociale.

Autoritățile administrației publice locale în colaborare cu furnizorii publici și privați elaborează criteriile care fundamentează tipurile de servicii sociale ce urmează să fie contractate (art. 140).

Autoritățile administrației publice locale, denumite în continuare autorități contractante, contractează, cu furnizorii publici și privați, serviciile sociale organizate și definite conform Nomenclatorului serviciilor sociale. Tipurile de contracte se stabilesc de către autoritățile contractante.

Autoritățile contractante au obligația să prevadă în bugetele proprii fondurile necesare pentru finanțarea serviciilor sociale prevăzute în planurile anuale de acțiune.

Finanțarea din fonduri publice, a serviciilor sociale acordate de furnizorii publici şi privați de servicii sociale se realizează pe principiile concurenței, eficienței şi transparenței şi se supune legislației din domeniul achizițiilor publice (art. 141).

Furnizorii privați de servicii sociale, autoritățile contractante, precum şi alte persoane fizice sau juridice care finanțează servicii sociale pot solicita evaluarea independentă a contractelor de finanțare pentru furnizarea serviciilor sociale, prin demararea procedurilor de audit social.

Auditul social se realizează de către auditorul social şi are în vedere, în principal, următoarele aspecte:

a) verificarea planurilor şi procedurilor stabilite de furnizorii de servicii sociale pentru serviciile finanțate;

b) evaluarea eficienței şi eficacității serviciilor sociale contractate;

c) verificarea exactității informațiilor utilizate;

d) recomandarea de ameliorări operaționale.

Auditorul social este persoana care are calificarea şi care este mandatat de entitățile amintite mai sus pentru a realiza componentele unui audit. El nu este învestit cu nicio putere de control sau sancționare (art. 142).

§ 18. Jurisdicţia asistenţei sociale

Actele administrative emise de autoritățile publice centrale şi locale privind acordarea beneficiilor de asistență socială şi furnizarea serviciilor sociale pot fi atacate pe calea contenciosului administrativ, în baza condițiilor prevăzute de Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004.

Dacă beneficiarul serviciului social se consideră nedreptățit de modul de furnizare a serviciilor sociale, astfel cum a fost acesta stabilit conform clauzelor din contractul de furnizare de servicii sociale, se poate adresa *instanței judecătoreşti competente pentru soluționarea litigiilor în legătură cu acordarea serviciilor sociale.*

Cererile adresate instanței de contencios administrativ sau oricărei alte instanțe judecătoreşti pentru soluționarea litigiilor în legătură cu dreptul sau cu acordarea măsurilor de asistență socială *se soluționează cu celeritate* (art. 143).

Acțiunile, căile de atac şi actele procedurale în legătură cu soluționarea litigiilor având ca obiect drepturi sau obligații *sunt scutite de taxa de timbru.*

Personalul implicat în acordarea serviciilor sociale răspunde, în disciplinar, patrimonial, contravențional sau penal, după caz (art. 144).

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CAPITOLUL X
AJUTORUL SOCIAL, SERVICIILE SOCIALE ŞI CANTINELE DE AJUTOR SOCIAL

§ 1. Consideraţii generale privind ajutorul social

Legea nr. 416/2001 privind venitul minim garantat[1], prevede acordarea ajutorului social familiilor şi persoanelor cu venituri mici sau fără venituri, în situaţiile şi pe perioadele în care acestea nu pot să-şi asigure prin propriile eforturi condiţiile minime de trai.

Nivelul venitului minim garantat este stabilit în corelare cu celelalte tipuri de venituri ale populaţiei şi în raport de numărul de persoane din familie.

Potrivit actului normativ menţionat, *ajutorul social este o formă de asistenţă socială ce se întemeiază pe principiul solidarităţii sociale şi care se concretizează în acordarea unor sume de bani diferenţiate în raport de numărul de persoane din familie, precum şi persoanelor singure, cu venituri scăzute, sub un prag considerat ca minim garantat, finanţate din bugetele locale şi din unele venituri ale bugetului de stat.*

Din această definiţie rezultă următoarele caracteristici ale ajutorului social:

– este o formă de protecţie socială, care se întemeiază pe principiul solidarităţii sociale;

– constă în plata lunară a unei sume de bani ce se suportă din bugetele locale şi din sumele primite de la bugetul de stat;

– principalii beneficiari sunt familiile, precum şi persoanele singure, fără venituri sau cu venituri mici;

– scopul pentru care se acordă este acela de a asigura beneficiarilor un venit minim garantat care să asigure existenţa persoanelor respective.

Având în vedere beneficiarii ajutorului social reglementat prin Legea nr. 416/2001, dar şi sursele de finanţare, ajutorul social este o prestaţie necontributivă, furnizată prin intermediul sistemului de asistenţă socială, întemeiat pe principiul solidarităţii sociale focalizat pe protejarea familiilor sărace, cu veniturile cele mai scăzute.

§ 2. Beneficiarii ajutorului social

Beneficiarii ajutorului social distribuit prin sistemul asistenţei sociale în temeiul art. 1 alin. (1) din Legea nr. 416/2001 sunt familiile şi persoanele singure, cetăţeni români, fără venituri sau cu venituri mici.

---

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 401 din 20 iulie 2001, modificată ulterior, inclusiv prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 96/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 963 din 14 noiembrie 2018).

BCU IAŞI CENTRALA UNIVERSITARĂ LIBRARY

De asemenea, pot beneficia de ajutor social şi familiile sau persoanele singure, cetăţeni ai altor state sau apatrizi, care au reşedinţa sau domiciliul în România, în condiţiile legislaţiei române.

Au dreptul la venitul minim garantat şi soţii despărţiţi în fapt, dacă prin ancheta socială se justifică acordarea acestuia.

Beneficiază de ajutorul social şi persoanele fără domiciliu sau reşedinţă şi fără locuinţă, aflate în situaţie de nevoie, pe baza declaraţiei pe propria răspundere că nu au solicitat ajutorul social de la alte primării.

Persoanele fără locuinţă beneficiază de ajutor numai pe perioada în care se află în evidenţa serviciilor publice de asistenţă socială din cadrul unităţilor administrativ-teritoriale în care trăiesc (art. 3)[1].

Conform art. 1 din Normele metodologice aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 50/2011[2], beneficiază de drepturile prevăzute de Legea nr. 416/2001 familiile şi persoanele singure care locuiesc în România, cu sau fără cetăţenie română, precum şi apatrizii.

Familiile şi persoanele singure care nu au cetăţenie română beneficiază de prevederile Legii nr. 416/2001, dacă se află în una dintre următoarele situaţii:

a) sunt cetăţeni ai unui stat membru al Uniunii Europene, ai Spaţiului Economic European, ai Confederaţiei Elveţiene sau străini, denumiţi în continuare cetăţeni străini, pe perioada în care au domiciliul ori, după caz, reşedinţa în România, în condiţiile legislaţiei române;

b) sunt cetăţeni străini sau apatrizi cărora li s-a acordat o formă de protecţie;

c) sunt apatrizi care au domiciliul sau, după caz, reşedinţa în România (art. 2 din Norme).

În sensul art. 2 din Legea nr. 416/2001, termenul *familie* desemnează soţul şi soţia sau soţul, soţia şi copiii lor necăsătoriţi, aflaţi în întreţinerea acestora care locuiesc şi gospodăresc împreună.

Se consideră familie şi persoana care locuieşte şi gospodăreşte împreună cu copiii aflaţi în întreţinerea sa şi se află în una dintre următoarele situaţii:

a) este necăsătorită;

b) este văduvă;

c) este divorţată;

d) al cărei soţ/soţie este declarat/declarată dispărut/dispărută prin hotărâre judecătorească;

e) nu a împlinit vârsta de 18 ani şi se află în una dintre situaţiile prevăzute la lit. a)-d).

Se consideră familie şi fraţii fără copii, care gospodăresc împreună şi care nu au domiciliul sau reşedinţa comună cu părinţii.

Se asimilează termenului familie bărbatul şi femeia necăsătoriţi, cu copiii lor şi ai fiecăruia dintre ei, aflaţi în întreţinerea lor care locuiesc şi gospodăresc împreună.

Prin termenul copil se înţelege copilul provenit din căsătoria soţilor, copilul unuia dintre soţi, copilul adoptat, precum şi copilul dat în plasament familiei sau persoanei ori pentru care s-a instituit tutela sau curatela, potrivit legii.

---

[1] Art. 3 a fost modificat prin Legea nr. 115/2006.

[2] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 76 din 28 ianuarie 2011, modificată ulterior, inclusiv prin Hotărârea Guvernului nr. 559/2017 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 665 din 11 august 2017).

Prin termenul persoană singură se înțelege persoana care a împlinit vârsta de 18 ani, locuiește singură și nu se mai află în întreținerea părinților.

Beneficiază de acest venit și familiile sau persoanele singure, cetățeni ai altor state sau apatrizi, care au reședința sau, după caz, domiciliul în România[1].

În sfârșit, potrivit art. 7 din Legea nr. 416/2001, persoanele apte de muncă[2], ce nu realizează venituri din salarii sau din alte activități, se iau în considerare la stabilirea numărului membrilor de familie pentru determinarea nivelului de venit pe familie numai dacă fac dovada faptului că sunt în evidența agenției teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, pentru încadrare în muncă, și nu au refuzat un loc de muncă ori participarea la serviciile pentru stimularea ocupării forței de muncă și de formare profesională oferite de aceste agenții[3].

Face excepție de la îndeplinirea obligațiilor de a presta lunar acțiuni sau lucrări de interes local la solicitarea primarului și desfășurarea activităților sezoniere și a condiției de a nu refuza un loc de muncă ori participarea la serviciile pentru stimularea ocupării forței de muncă și de formare profesională *persoana aptă de muncă* și care se află în una dintre următoarele situații:

a)asigură creșterea și îngrijirea a unuia sau a mai multor copii în vârstă de până la 7 ani și până la 18 ani în cazul copilului cu handicap grav sau accentuat, dovedit prin certificat eliberat de Comisia pentru protecția copilului;

b)asigură îngrijirea uneia sau a mai multor persoane cu handicap grav ori accentuat sau persoane vârstnice dependente care nu beneficiază de asistent personal sau îngrijitor la domiciliu;

c) participă la un program de pregătire profesională;

d) este încadrată în muncă[4].

§ 3. Condițiile necesare pentru atribuirea ajutorului social

În principal, acordarea ajutorului social este legată de pragul de sărăcie, care diferă în funcție de nivelul veniturilor și componența familiei.

---

[1] Art. 2 a fost modificat prin Legea nr. 115/2006 și prin Legea nr. 276/2010.

[2] Art. 7[1] a fost introdus prin Legea nr. 115/2006 și prevede că: prin *persoană aptă de muncă* se înțelege persoana care îndeplinește următoarele condiții:

a) are vârsta cuprinsă între 16 ani și vârsta standard de pensionare;

b) nu urmează o formă de învățământ cursuri de zi prevăzută de lege;

c) are starea de sănătate și capacitatea fizică și psihică corespunzătoare, care o fac aptă pentru prestarea unei munci.

Incapacitatea fizică și psihică trebuie dovedită cu acte.

[3] Art. 7 a fost modificat prin Legea nr. 115/2006.

[4] Art. 7[2] a fost introdus prin Legea nr. 115/2006 și modificat prin Legea nr. 192/2018.

Art. 6 alin. (2) prevede: „Pentru sumele acordate ca ajutor social, conform prevederilor prezentei legi, una dintre persoanele majore apte de muncă din familia beneficiară are obligația de a presta lunar, la solicitarea primarului, acțiuni sau lucrări de interes local, fără a se putea depăși regimul normal de lucru și cu respectarea normelor de securitate și igienă a muncii."

Art. 7 alin. (1) prevede: „Persoanele apte de muncă, ce nu realizează venituri din salarii sau din alte activități, se iau în considerare la stabilirea numărului membrilor de familie pentru determinarea nivelului de venit pe familie numai dacă fac dovada faptului că sunt în evidența agenției teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, pentru încadrare în muncă, și nu au refuzat un loc de muncă ori participarea la serviciile pentru stimularea ocupării forței de muncă și de formare profesională oferite de aceste agenții".

Nivelul lunar al venitului minim garantat, aşa cum prevede art. 4 din Legea nr. 416/2011, se raportează la indicatorul social de referinţă, şi este de:

a) 0,283 ISR pentru persoana singură;

b) 0,510 ISR pentru familiile formate din 2 persoane;

c) 0,714 ISR pentru familiile formate din 3 persoane;

d) 0,884 ISR pentru familiile formate din 4 persoane;

e) 1,054 ISR pentru familiile formate din 5 persoane;

f) câte 0,073 ISR pentru fiecare altă persoană peste numărul de 5 persoane, care face parte din familie, în condiţiile prezentei legi.

Pentru a stimula interesul faţă de muncă al persoanelor din familiile beneficiare de ajutor social, prin art. 6 alin. (1) din Legea nr. 416/2001 s-a stabilit că familiile şi persoanele singure cu venituri nete lunare până la nivelul venitului minim garantat beneficiază de o majorare cu 15% a cuantumului ajutorului social pe familie, în cazul în care cel puţin un membru al familiei face dovada că lucrează pe bază de contract individual de muncă, are statut de funcţionar public sau prestează o activitate, realizând venituri cu caracter salarial.

Pentru sumele acordate ca ajutor social, una dintre persoanele majore apte de muncă raportat la cuantumul ajutorului social din familia beneficiară, au obligaţia de a presta lunar, la solicitarea primarului, acţiuni sau lucrări de interes local, fără a se putea depăşi regimul normal de lucru şi cu respectarea normelor de securitate şi igienă a muncii.

Fac excepţie familiile pentru care ajutorul social rezultat din calcul este de până la 50 lei/lună; pentru acestea orele de muncă se stabilesc trimestrial şi se efectuează în prima lună de plată.

Orele de muncă se însumează pentru toate persoanele apte de muncă din familia beneficiară de ajutor social şi se calculează proporţional cu cuantumul ajutorului social de care beneficiază familia sau persoana singură, cu un tarif orar corespunzător salariului de bază minim brut pe ţară garantat în plată, raportat la durata medie lunară a timpului de muncă.

Numărul zilelor de lucru, limitate la norma lunară de 21,25, se stabileşte prin împărţirea orelor de muncă calculate la 8 ore/zi. Fracţiile se întregesc în plus.

În situaţia în care persoana nominalizată să efectueze acţiunile sau lucrările de interes local se află în incapacitate temporară de muncă sau şi-a pierdut total ori parţial capacitatea de muncă, obligaţia de a presta acţiunile sau lucrările de interes local se transferă celorlalte persoane apte de muncă din familie, cu acordul primarului.

Primarii au obligaţia să întocmească un plan de acţiuni sau de lucrări de interes local pentru repartizarea orelor de muncă, să ţină evidenţa efectuării acestor ore şi să asigure instructajul privind normele de tehnică a securităţii muncii pentru toate persoanele care prestează acţiuni ori lucrări de interes local. Planul de acţiuni sau de lucrări de interes local se aprobă anual prin hotărâre a consiliului local. În funcţie de solicitările venite din partea instituţiilor partenere în organizarea şi evidenţa orelor de muncă, planul de acţiuni sau de lucrări de interes local poate fi reactualizat pe parcursul anului şi aprobat prin hotărâre a consiliului local.

El are obligaţia să afişeze planul de acţiuni sau de lucrări de interes local, lista cuprinzând beneficiarii de ajutor social, precum şi persoanele care urmează să efectueze acţiuni sau lucrări de interes local.

Documentele se transmit agențiilor pentru prestații sociale județene, respectiv a municipiului București, în luna următoare aprobării acestora prin hotărâre a consiliului local

Acțiunile sau lucrările de interes local pot fi, dar fără a se limita la acestea, lucrări de salubrizare și/sau de întreținere spații verzi, de salubrizare/întreținere obiective publice, inclusiv activități de sprijinire a serviciilor voluntare pentru situații de urgență, pe baza recomandărilor acestora, precum și alte activități specifice stabilite prin hotărâre a consiliului local[1].

§ 4. Primirea și soluționarea cererilor pentru acordarea ajutorului social

Ajutorul social, potrivit prevederilor din Normele metodologice, se acordă lunar, în completarea veniturilor nete lunare ale familiei sau ale persoanei singure, pentru asigurarea venitului minim garantat[2].

El se acordă pe bază de cerere și declarație pe propria răspundere, însoțite de actele doveditoare privind componența familiei și veniturile realizate în luna anterioară depunerii cererii de către membrii acesteia.

Cererea și declarația pe propria răspundere se completează de către reprezentantul familiei

Reprezentantul familiei poate fi, după caz, unul dintre membrii familiei care are capacitate deplină de exercițiu ori, în cazurile prevăzute de lege, tutorele sau curatorul persoanei îndreptățite să beneficieze de ajutor social.

În situațiile în care cererea și declarația se completează de către reprezentantul familiei, acesta este persoana care asigură creșterea și îngrijirea copiilor, dacă aceasta are capacitate deplină de exercițiu, sau, după caz, reprezentantul legal al acesteia (art. 9 din Norme)[3].

Conform art. 11 din Norme, componența familiei se dovedește cu actele de identitate ale solicitantului și ale membrilor familiei și, cu următoarele acte, în copie:

a) certificatele de naștere ale copiilor;

b) livretul de familie;

c) certificatul de căsătorie;

d) hotărârea definitivă de încuviințare a adopției, de plasament familial al minorului, potrivit legii;

e) actul din care să rezulte calitatea solicitantului de tutore sau curator;

f) acte din care să rezulte că un membru al familiei urmează o formă de învățământ în condițiile prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. a);

g) acte din care să rezulte încadrarea, potrivit legii, în categoria persoanelor cu handicap accentuat sau grav ori în gradul I sau II de invaliditate, pentru persoanele aflate în întreținere;

h) după caz, alte acte doveditoare privind componența familiei.

---

[1] Art. 6 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 192/2018.

[2] Art. 8 din Normele metodologice modificat prin Hotărârea Guvernului nr. 559/2017.

[3] Art. 9 din Normele metodologice modificat prin Hotărârea Guvernului nr. 559/2017.

Actele de identitate sunt, următoarele:

a) buletinul de identitate, cartea de identitate sau cartea de identitate provizorie, aflate în termenul de valabilitate, în cazul cetățenilor români;

b) documentul de identitate, paşaport sau, după caz, permis de şedere temporară, permis de şedere permanentă, cartea de rezidență, cartea de rezidență permanentă, eliberate de autoritățile române competente, aflate în termenul de valabilitate, în cazul cetățenilor străini sau apatrizi[1].

În vederea soluționării cererii pentru acordarea ajutorului social primarul dispune, în mod obligatoriu, efectuarea anchetei sociale la domiciliul sau, după caz, la reşedința solicitantului ajutorului social, pentru verificarea situației ce rezultă din datele înscrise în actele doveditoare.

Ancheta socială se realizează de personalul serviciului public de asistență socială din subordinea consiliului local sau, după caz, de persoanele cu atribuții în domeniul asistenței sociale din aparatul de specialitate al primarului, în termen de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii. Datele referitoare la familia sau persoana singură se înregistrează în formularul de anchetă socială[2].

La definitivarea anchetei sociale se pot utiliza şi informații de la cel puțin două persoane care cunosc situația materială, socială şi civilă a persoanelor din gospodăria solicitantului de ajutor social. În acest caz, declarațiile persoanelor se consemnează de personalul serviciului public şi se semnează de persoanele în cauză.

La efectuarea anchetei sociale pot participa şi reprezentanți ai instituțiilor publice sau ai organizațiilor nonguvernamentale care au ca obiect de activitate acest domeniu şi care îşi desfăşoară activitatea pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective.

În cazul persoanelor fără domiciliu sau reşedință, ancheta socială se efectuează la locul desemnat de solicitant.

În cazul familiilor sau persoanelor singure care gospodăresc cu alte familii sau persoane singure, ancheta socială se va completa pentru fiecare familie sau persoană singură.

Răspunderea asupra conținutului anchetei sociale revine şi persoanelor care au efectuat şi au semnat ancheta socială.

Dacă solicitantul refuză să furnizeze informațiile necesare pentru întocmirea anchetei sociale se consideră că familia acestuia nu îndeplineşte condițiile de acordare a ajutorului social. Ancheta socială cuprinde şi verificarea informațiilor în vederea stabilirii dreptului la alocația pentru susținerea familiei (art. 14 din Normele metodologice)[3].

§ 5. Stabilirea cuantumului şi plata ajutorului social

Potrivit art. 9 din Legea nr. 416/2001, ajutorul social se acordă pe bază de cerere şi declarație pe propria răspundere, însoțite de actele doveditoare privind componența familiei şi veniturile membrilor acesteia.

---

[1] Art. 11 din Normele metodologice, modificat prin Hotărârea Guvernului nr. 559/2017.

[2] Formularul este prevăzut la anexa 2 din Norme.

[3] Art. 14 din Normele metodologice, modificat prin Hotărârea Guvernului nr. 559/2017.

Existența oricăror alte venituri decât cele care pot fi dovedite cu acte se menționează în declarația pe propria răspundere a persoanei care solicită ajutorul social.

Cererea și declarația pe propria răspundere, se semnează și se înaintează de către reprezentantul familiei.

Reprezentantul familiei poate fi, unul dintre membrii familiei care are capacitate deplină de exercițiu ori, în cazurile prevăzute de lege, tutorele sau curatorul persoanei îndreptățite.

În situațiile prevăzute la art. 2 alin. (2)[1], reprezentantul familiei este persoana care asigură creșterea și îngrijirea copiilor, dacă aceasta are capacitate deplină de exercițiu sau, după caz, reprezentantul legal al acesteia.

Dacă familia asigură creșterea și îngrijirea unuia sau mai multor copii în vârstă de până la 18 ani, se completează o singură cerere, atât pentru solicitarea ajutorului social, cât și pentru solicitarea alocației pentru susținerea familiei.

Titularul ajutorului social este reprezentantul familiei, iar beneficiarul ajutorului social este familia[2].

Cererea de acordare a ajutorului social și declarația pe propria răspundere se înregistrează la primarul localității în a cărei rază teritorială își are domiciliul sau reședința titularul.

În cazul cetățenilor străini sau apatrizi, documentele se depun la primarul localității în a cărei rază teritorială aceștia își au reședința sau, domiciliul.

În cazul persoanelor fără locuință, cererea se înregistrează la primarul localității sau, după caz, al sectorului municipiului București în a cărui rază teritorială trăiesc acestea.

Cererea și declarația pe propria răspundere se întocmesc potrivit modelului prevăzut în normele metodologice[3].

Cererea de acordare a ajutorului social se soluționează în termen de maximum 30 de zile de la data înregistrării.

În vederea verificării îndeplinirii de către solicitant a condițiilor de acordare a ajutorului social, primarul dispune în mod obligatoriu efectuarea anchetei sociale, în termen de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii.

În vederea verificării informațiilor declarate de titular privind veniturile supuse impozitului pe venit, primarul solicită organului central fiscal în a cărui rază teritorială se află situată primăria eliberarea unui document care să ateste situația veniturilor persoanelor din familia/familiile solicitantă/solicitante. Verificarea se efectuează și în vederea îndeplinirii condițiilor de acordare a alocației pentru susținerea familiei și a ajutorului pentru încălzirea locuinței, în situația în care acestea au fost solicitate odată cu ajutorul social.

---

[1] Art. 2 alin. (2) prevede:

„(2) Se consideră familie și persoana care locuiește și gospodărește împreună cu copiii aflați în întreținerea sa și se află în una dintre următoarele situații:

a) este necăsătorită;

b) este văduvă;

c) este divorțată;

d) al cărei soț/soție este declarat/declarată dispărut/dispărută prin hotărâre judecătorească;

e) nu a împlinit vârsta de 18 ani și se află în una dintre situațiile prevăzute la lit. a)-d)."

[2] Art. 9 a fost modificat prin Legea nr. 115/2006 și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016.

[3] Art. 10 a fost modificat prin Legea nr. 115/2006.

Ancheta socială se efectuează de personalul serviciului public de asistență socială din subordinea consiliului local sau, de persoanele cu atribuții în domeniul asistenței sociale din aparatul propriu de specialitate al primarului.

Ancheta socială se întocmeşte potrivit modelului aprobat prin normele metodologice şi constituie probă legală pentru instanțele judecătoreşti, în legătură cu deschiderea dreptului sau respingerea cererii.

Răspunderea asupra conținutului anchetei sociale revine şi persoanelor care au efectuat şi au semnat ancheta socială.

Dacă solicitantul refuză să furnizeze informațiile necesare pentru întocmirea anchetei sociale, se consideră că familia acestuia nu îndeplineşte condițiile de acordare a ajutorului social şi/sau, după caz, a alocației pentru susținerea familiei şi a ajutorului pentru încălzirea locuinței. (art. 11)[1].

Stabilirea dreptului la ajutorul social şi a cuantumului acestuia se face prin dispoziție scrisă a primarului.

În termen de maximum 10 zile lucrătoare de la efectuarea anchetei sociale, primarul are obligația să emită dispoziția de acordare sau de respingere a cererii privind ajutorul social.

Dispoziția primarului se comunică titularului ajutorului social, în termen de maximum 5 zile de la data emiterii.

Dreptul se acordă începând cu luna următoare înregistrării cererii.

Primarul şi secretarul unității administrativ-teritoriale răspund de realitatea şi legalitatea operațiunilor de stabilire a dreptului la ajutorul social, inclusiv a cuantumului acestuia (art. 12)[2].

Schimbarea, la cerere sau din oficiu, a titularului ajutorului social se face prin dispoziție a primarului şi se comunică atât noului titular al ajutorului social, cât şi celui înlocuit.

În cazul în care schimbarea titularului este cerută de membrii familiei, dispoziția primarului se comunică şi acestora (art. 13).

Plata ajutorului social se asigură de către agențiile pentru prestații sociale județene, respectiv a municipiului Bucureşti, prin decizie a directorului.

Emiterea deciziei are la bază dispoziția primarului privind acordarea dreptului, însoțită de copia cererii de acordare a ajutorului social şi a declarației pe propria răspundere, precum şi de copia fişei de calcul.

Până la data de 5 a fiecărei luni, primarul are obligația de a transmite la agenția teritorială, pentru luna anterioară, următoarele:

a)documentele pentru noile drepturi de ajutor social stabilite, pe bază de borderou;

b)situația centralizatoare privind titularii ajutorului social şi sumele de plată;

c)documentele privind situația lunară cu activitățile realizate din planul de acțiuni sau de lucrări de interes local.

d)lista cu persoanele apte de muncă din familiile beneficiare de ajutor social.

Situația centralizatoare reprezintă document de plată şi se transmite atât în original, semnat de primar, cât şi în format electronic[1].

---

[1] Art. 11 a fost modificat prin Legea nr. 115/2006 şi Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016.

[2] Art. 12 a fost modificat prin Legea nr. 115/2006, şi prin Legea nr. 276/2010 şi Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016.

Plata ajutorului social se realizează, după caz, în funcție de opțiunea beneficiarului, pe bază de mandat poștal, în cont curent personal sau în cont de card.

Prin excepție, pentru persoanele fără domiciliu, reședință sau locuință se poate asigura plata ajutorului social prin stat de plată.

În cazul plății dreptului de ajutor social prin mandat poștal, cheltuielile pentru transmiterea drepturilor se stabilesc în condițiile prevăzute de legea bugetară anuală.

În cazul achitării ajutorului social în cont curent personal sau în cont de card, agențiile teritoriale efectuează plata prin unitățile bancare pe bază de borderou, cu plata unui comision bancar.

Comisionul bancar nu poate fi mai mare de 0,1% din dreptul achitat și va fi stabilit prin negociere, la nivel teritorial, între agențiile teritoriale și unitățile bancare.

Fondurile necesare achitării cheltuielilor pentru transmiterea drepturilor și a comisionului bancar pentru plata ajutorului social se suportă din bugetul Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale din aceleași fonduri din care se suportă plata ajutorului social[2].

Cuantumului ajutorului social se stabilește ca diferență între nivelurile prevăzute la art. 4 și venitul net lunar al familiei sau al persoanei singure [art. 5 alin. (1)].

La stabilirea venitului net lunar al familiei sau, după caz, al persoanei singure se iau în considerare toate veniturile pe care membrii acesteia le-au realizat în luna anterioara depunerii cererii, inclusiv cele care provin din drepturi de asigurări sociale de stat, asigurări de șomaj, indemnizații, alocații și ajutoare cu caracter permanent, indiferent de bugetul din care se suportă, obligații legale de întreținere și alte creanțe legale, cu excepția:

a)alocației pentru susținerea familiei;

b)alocației de stat pentru copii;

c)bugetului personal complementar lunar și a prestațiilor sociale prevăzute de Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap;

d)burselor școlare, a drepturilor acordate în baza Legii educației naționale nr. 1/2011;

e)stimulentului educațional oferit sub formă de tichet social pentru stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor proveniți din familii defavorizate;

f)sprijinului financiar prevăzut de Hotărârea Guvernului nr. 1.488/2004 privind aprobarea criteriilor și a cuantumului sprijinului financiar ce se acordă elevilor în cadrul Programului național de protecție socială «Bani de liceu»;

g)veniturilor obținute din activitățile cu caracter ocazional desfășurate de zilieri;

h)sumelor ocazionale acordate de la bugetul de stat sau bugetele locale cu caracter de despăgubiri sau sprijin financiar pentru situații excepționale.

În cazul în care familia sau persoana singură are în proprietate numai categoriile de bunuri cuprinse în lista bunurilor considerate de strictă necesitate pentru nevoile familiale, aceasta beneficiază de ajutor social, luându-se în calcul veniturile prevăzute mai sus.

Dacă are în proprietate cel puțin unul dintre bunurile cuprinse în lista bunurilor care nu sunt considerate de strictă necesitate pentru nevoile familiale, aceasta nu beneficiază

---

[1] Art. 13[1] a fost introdus prin Legea nr. 115/2006 și a fost modificat prin Legea nr. 276/2010 și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016.

[2] Art. 13[2] a fost introdus prin Legea nr. 276/2010 și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 124/2011.

de ajutor social. Când are în proprietate bunuri ce depăşesc cantitativ bunurile cuprinse în lista prevăzută mai sus, la stabilirea venitului net lunar al familiei sau persoanei singure se iau în considerare veniturile potenţiale provenite din valorificarea bunurilor respective, stabilite potrivit unor limite minime şi maxime, aprobate la nivel naţional.

În cazul familiei sau al persoanei singure care locuieşte şi gospodăreşte împreună cu alte familii sau persoane singure şi contribuie împreună la achiziţionarea sau realizarea unor bunuri şi a unor venituri din valorificarea acestora ori la consumul acestora, la stabilirea cuantumului ajutorului social se iau în considerare atât veniturile nete lunare proprii, cât şi partea ce îi revine de drept din veniturile lunare nete, realizate în comun de persoanele din gospodărie (art. 8)[1].

Normele metodologice aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 50/2011 reglementează în mod amănunţit procedura de urmat în cazul stabilirii cuantumului şi plăţii ajutorului social.

§ 6. Obligaţiile titularilor de ajutor social şi modificarea acestuia

Titularul ajutorului social are obligaţia să comunice primarului, în scris, orice modificare cu privire la domiciliu, venituri şi la numărul membrilor familiei, în termen de 15 zile de la data la care a intervenit modificarea.

În cazul în care modificările nu conduc la majorări sau diminuări ale ajutorului social mai mari de 10 lei pe familie, ajutorul social stabilit anterior nu se modifică.

Modificarea cuantumului sau încetarea dreptului la ajutorul social se face prin dispoziţie scrisă a primarului, începând cu luna următoare celei în care au intervenit modificările[2].

În vederea urmăririi respectării condiţiilor de acordare a dreptului la ajutorul social, primarii dispun efectuarea de anchete sociale la interval de 6 luni sau ori de câte ori este nevoie. În situaţia în care beneficiarii de ajutor social sunt şi beneficiari ai alocaţiei pentru susţinerea familiei, ancheta socială se efectuează o singură dată, pentru ambele beneficii de asistenţă socială acordate.

Dacă solicitantul refuză să furnizeze informaţiile necesare pentru întocmirea anchetei sociale, se consideră că familia acestuia nu îndeplineşte condiţiile de acordare a ajutorului social şi/sau, după caz, a alocaţiei pentru susţinerea familiei şi a ajutorului pentru încălzirea locuinţei.

În cazul în care în urma anchetei se constată situaţii ce conduc la modificarea cuantumului, suspendarea sau încetarea dreptului la ajutor social, primarul emite o nouă dispoziţie scrisă[3].

Pentru menţinerea dreptului la ajutorul social, pentru persoanele apte de muncă din familiile beneficiare, se verifică lunar dacă au încheiat un contract individual de muncă, că nu au refuzat un loc de muncă ori participarea la serviciile pentru stimularea ocupării

---

[1] Art. 8 a fost modificat inclusiv prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 96/2018.

[2] Art. 14 a fost modificat prin Legea nr. 115/2006 şi Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 93/2016.

[3] Art. 14[1] a fost introdus prin Legea nr. 115/2006 şi a fost modificat inclusiv prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 96/2016.

forței de muncă și de formare profesională oferite de către agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă.

Agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă și inspectoratul teritorial de muncă transmit agenției teritoriale, lunar, situația nominală cu persoanele din familiile beneficiare de ajutor social care s-au încadrat în muncă, inclusiv care au plecat cu contract de muncă în străinătate, au refuzat un loc de muncă oferit sau participarea la serviciile pentru stimularea ocupării forței de muncă și de formare profesională.

Pentru întocmirea situațiilor, agențiile teritoriale, pe baza situațiilor transmise de primar, în termen de 5 zile lucrătoare de la primirea acestora, au obligația de a transmite lunar, în format electronic, atât la agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă, cât și la inspectoratul teritorial de muncă, lista persoanelor apte de muncă din familiile beneficiare de ajutor social.

În termen de 5 zile lucrătoare de la primirea listei, agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă și inspectoratul teritorial de muncă transmit agenției teritoriale situația nominală cu persoanele din familiile beneficiare de ajutor social care s-au încadrat în muncă, inclusiv cu cele care au plecat cu contract de muncă în străinătate, au refuzat un loc de muncă oferit sau participarea la serviciile pentru stimularea ocupării forței de muncă și de formare profesională.

Refuzul unui loc de muncă oferit sau refuzul de a participa la serviciile pentru stimularea ocupării forței de muncă și de formare profesională oferite de agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă atrage încetarea dreptului la ajutorul social. În situația încetării dreptului la ajutor social din aceste motive, familia sau persoana singură poate solicita un nou drept după o perioadă de 12 luni de la data deciziei de încetare a dreptului la ajutorul social[1].

Lunar, pe data de 1 a fiecărei luni, pentru luna următoare, beneficiarii lucrărilor au obligația de a transmite primarului, în scris, situația cu persoanele apte de muncă din familiile beneficiare de ajutor social care au efectuat activitățile sezoniere, precum și numărul de ore efectuate.

Pe baza situației, primarul stabilește menținerea acordării ajutorului social sau încetarea acestuia.

Refuzul repetat de două ori al persoanelor apte de muncă din familiile beneficiare de ajutor social de a efectua activitățile sezoniere conduce la încetarea dreptului.

Fac excepție persoanele care au acceptat un loc de muncă oferit sau participă la serviciile pentru stimularea ocupării forței de muncă și de formare profesională oferite de agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă[2].

§ 7. Suspendarea și încetarea plății ajutorului social

Neîndeplinirea obligației de a presta lunar, la solicitarea primarului, acțiuni sau lucrări de interes local, atrage suspendarea dreptului la ajutor social[3].

[1] Art. 15 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 192/2018.
[2] Art. 15[1] a fost introdus prin Legea nr. 192/2018.
[3] Art. 16 a fost modificat prin Legea nr. 276/2010.

Plata ajutorului social se poate suspenda numai prin decizie a directorului executiv, în următoarele situații:

a) în situația în care agenția teritorială constată, pe baza documentelor transmise de primar, prevăzute la art. 13[1] alin. (3) lit. a)-c), că s-a stabilit un cuantum eronat al ajutorului social;

b) pe o perioadă de 3 luni consecutive se înregistrează mandate poştale returnate pentru titularul ajutorului social;

c) în urma controlului efectuat de inspectorii sociali sau de reprezentanți ai Curții de Conturi a României s-au constatat date eronate cu privire la componența familiei sau a veniturilor beneficiarilor;

d) în situația în care pe baza informațiilor transmise de agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă şi de inspectoratele teritoriale de muncă, potrivit art. 15, se constată că persoanele apte de muncă din familiile beneficiare de ajutor social au încheiat un contract de muncă sau au refuzat un loc de muncă ori participarea la serviciile pentru stimularea ocupării forței de muncă şi de formare profesională oferite.

Plata ajutorului social se suspendă începând cu luna următoare celei în care s-a făcut constatarea.

În situația suspendării, directorul agenției teritoriale solicită primăriei în a cărei rază teritorială locuieşte familia sau persoana singură verificarea situației sau, după caz, dispune efectuarea de verificări de către inspectorii sociali de la nivelul agenției teritoriale.

După verificare, drepturile neridicate de către titular se achită acestuia, din oficiu, după caz, în acelaşi cuantum sau în cuantum modificat, dacă cele constatate nu conduc la încetarea dreptului[1].

Efectuarea obligațiilor în luna următoare celei în care s-a produs suspendarea efectivă a plății are ca efect reluarea plății drepturilor începând cu luna următoare (art. 19)[2].

Dreptul la ajutor social *încetează* în următoarele situații:

a) în cazul în care beneficiarii nu mai îndeplinesc condițiile;

b) în cazul în care dreptul la ajutor social, respectiv plata acestuia au fost suspendate şi, în termen de 3 luni de la data suspendării plății, nu au fost îndeplinite obligațiile legale;

c) în cazul în care, după verificare, se constată că beneficiarul ajutorului social nu mai îndeplineşte condițiile;

d) în cazul în care, pe parcursul acordării dreptului la ajutor social, beneficiarii refuză să furnizeze informații cu privire la membrii familiei sau la veniturile realizate;

e) în cazul în care beneficiarii nu au îndeplinit obligația de a-şi achita datoriile față de bugetul de stat în termen de 5 luni;

f)în cazul în care, după verificare, se constată că familia sau persoana singură a realizat venituri din alte surse şi acestea nu au fost declarate de titular, se dispune încetarea dreptului la ajutor social;

g)în cazul refuzului repetat de două ori al persoanelor apte de muncă din familiile beneficiare de ajutor social de a efectua activitățile sezoniere.

---

[1] Art. 18 modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016.

[2] Art. 18 modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016.

Încetarea dreptului la ajutor social se face prin dispoziție scrisă a primarului.

În situația de mai sus, primarul, până la data de 5 a fiecărei luni, transmite agenției teritoriale dispozițiile de încetare a dreptului la ajutor social, pe bază de borderou.

Încetarea plății ajutorului social se face prin decizie a directorului agenției teritoriale, pe baza documentelor, începând cu luna următoare celei în care s-au constatat situațiile de încetare.

Decizia directorului agenției teritoriale se comunică titularului în termen de 30 de zile de la data emiterii[1].

În cazul în care se constată că dreptul la ajutorul social a fost stabilit pe baza unor date eronate privind componența familiei sau veniturile realizate ori pe parcursul acordării au intervenit modificări ale acestora, primarul emite dispoziție de suspendare a dreptului pe care o transmite directorului agenției teritoriale în vederea emiterii deciziei de suspendare a plății ajutorului social și verifică cauzele care au generat această situație.

În situația în care, în urma verificării, se constată că familia sau persoana singură are dreptul în continuare la ajutorul social în cuantumul anterior stabilit, drepturile neridicate de către titular se achită acestuia, pe bază de cerere înregistrată la agenția teritorială.

În cazul în care, în urma verificării, se constată că familia sau persoana singură are dreptul la un ajutor social în sumă mai mare sau, după caz, mai mică, noul cuantum se stabilește printr-o nouă dispoziție scrisă a primarului[2].

§ 8. Alte categorii de prestații familiale

În afara ajutorului social, Legea nr. 416/2001 prevede că mai pot fi acordate: ajutorul pentru încălzirea locuinței[3]; ajutorul social care se acordă soților celor care satisfac serviciul militar obligatoriu; alocația pentru copiii nou-născuți.

A. Ajutorul pentru încălzirea locuinței

Conform art. 7 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 70/2011, consumatorii vulnerabili care utilizează pentru încălzirea locuinței energie termică furnizată în sistem centralizat beneficiază de ajutor lunar pentru încălzirea locuinței acordat din bugetul de stat, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie este de până la 1,572 ISR în cazul familiilor și 2,164 ISR în cazul persoanei singure.

Pentru sprijinirea populației în perioada sezonului rece, autoritățile administrației publice locale pot stabili, prin hotărâre a consiliului local, măsuri de protecție socială din bugetele locale, după cum urmează:

a) subvenții lunare pentru acoperirea diferenței dintre prețul de producere, transport, distribuție și furnizare a energiei termice livrate populației și prețul local al energiei termice facturate populației;

---

[1] Art. 20 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 192/2018.

[2] Art. 20[1] a fost introdus prin Legea nr. 115/2006 și a fost modificat prin Legea nr. 276/2010.

[3] A se vedea Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 70/2011 privind măsurile de protecție socială în perioada sezonului rece (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 629 din 2 septembrie 2011), modificată ulterior, inclusiv prin Ordonanța Guvernului nr. 93/2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 998 din 12 decembrie 2016).

b) ajutoare lunare pentru încălzirea locuinței cu energie termică, în completarea celor acordate de la bugetul de stat;

c) atât subvenții lunare, cât şi ajutoare lunare prevăzute.

Ajutoarele pentru energie termică, aşa cum stabileşte art. 8 din Ordonanță, se acordă prin compensarea procentuală aplicată la contravaloarea energiei termice consumate lunar de consumatorul vulnerabil, în limita consumului mediu lunar.

În funcție de veniturile medii nete lunare pe membru de familie, compensarea procentuală se acordă din bugetul de stat după cum urmează:

a) în proporție de 90%, în situația în care venitul mediu net lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este de până la 0,310 ISR;

b) în proporție de 80%, în situația în care venitul mediu net lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,3102 ISR şi 0,420 ISR;

c) în proporție de 70%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,4202 ISR şi 0,520 ISR;

d) în proporție de 60%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,5202 ISR şi 0,620 ISR;

e) în proporție de 50%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,6202 ISR şi 0,710 ISR;

f) în proporție de 40%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,7102 ISR şi 0,850 ISR;

g) în proporție de 30%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,8502 ISR şi 0,960 ISR;

h) în proporție de 20%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,9602 ISR şi 1,080 ISR;

i) în proporție de 10%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 1,0802 ISR şi 1,230 ISR;

j) în proporție de 5%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 1,2302 ISR şi 1,572 ISR.

Pentru persoanele singure ale căror venituri se situează între 1,5722 ISR şi 2,164 ISR, compensarea procentuală prevăzută la alin. (1) este de 10%.

Pentru persoanele singure ale căror venituri se situează în limitele 0,310 ISR şi 1,572 ISR compensarea procentuală este mai mare cu 10% față de proporțiile stabilite pentru familie.

Pentru familiile şi persoanele singure cu venituri de până la 0,310 ISR, beneficiare ale ajutorului social stabilit potrivit prevederilor Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, compensarea procentuală se acordă în proporție de 100%.

În funcție de veniturile medii nete lunare pe membru de familie, compensarea procentuală se acordă din bugetul local cu titlu de ajutor, după cum urmează:

a) până la 7%, în situația în care venitul mediu net lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este de până la 0,310 ISR;

b) până la 14%, în situația în care venitul mediu net lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,3102 ISR şi 0,420 ISR;

c) până la 20%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,4202 ISR şi 0,520 ISR;

d) până la 27%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,5202 ISR și 0,620 ISR;

e) până la 33%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,6202 ISR și 0,710 ISR;

f) până la 40%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,7102 ISR și 0,850 ISR;

g) până la 46%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,8502 ISR și 0,960 ISR;

h) până la 53%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 0,9602 ISR și 1,080 ISR;

i) până la 59%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 1,0802 ISR și 1,230 ISR;

j) până la 61%, în situația în care venitul net mediu lunar pe membru de familie sau al persoanei singure este cuprins între 1,2302 ISR și 1,572 ISR;

k) până la 63%, în situația în care venitul net mediu lunar al persoanei singure este cuprins între 1,5722 ISR și 2,164 ISR.

În funcție de veniturile medii nete lunare, autoritățile administrației publice locale au obligația să acorde un sprijin cumulat care să reprezinte cel puțin 10% din maximul compensării prevăzute mai sus.

În funcție de resursele proprii, autoritățile administrației publice locale pot aproba, prin hotărâre a consiliului local, ajutoare pentru energie termică peste tranșele și procentele prevăzute mai sus.

În situația în care consumul din factura pentru energie termică depășește consumul mediu lunar, compensarea procentuală se va aplica la contravaloarea energiei termice pentru un consum mediu lunar (art. 8).[1]

Consumatorii vulnerabili, care utilizează pentru încălzirea locuinței *gaze naturale* beneficiază de ajutor lunar pentru încălzirea locuinței pe perioada sezonului rece, după cum urmează:

a) familiilor și persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează până la 0,310 ISR li se acordă o sumă de 0,524 ISR;

b) familiilor și persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,3102 ISR și 0,420 ISR li se acordă o sumă de 0,380 ISR;

c) familiilor și persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,4202 ISR și 0,520 ISR li se acordă o sumă de 0,300 ISR;

d) familiilor și persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,5202 ISR și 0,620 ISR li se acordă o sumă de 0,240 ISR;

e) familiilor și persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,6202 ISR și 0,710 ISR li se acordă o sumă de 0,180 ISR;

[1] Art. 8 a fost modificat prin Ordonanța Guvernului nr. 27/2013.

f) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,7102 ISR şi 0,850 ISR li se acordă o sumă de 0,140 ISR;

g) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,8502 ISR şi 0,960 ISR li se acordă o sumă de 0,090 ISR;

h) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,9602 ISR şi 1,080 ISR li se acordă o sumă de 0,070 ISR;

i) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 1,0802 ISR şi 1,230 ISR li se acordă o sumă de 0,040 ISR.

În funcție de resursele proprii, autoritățile administrației publice locale pot aproba, prin hotărâre a consiliului local, ajutoare pentru gaze naturale peste tranşele şi cuantumurile prevăzute mai sus.

Ajutorul pentru gaze naturale se acordă în cuantumurile stabilite mai sus, dar nu mai mult decât contravaloarea cantității de gaze naturale consumate în perioada sezonului rece (art. 9).

Consumatorii vulnerabili, care utilizează pentru încălzirea locuinței energie electrică, beneficiază de ajutor lunar pentru încălzirea locuinței pe perioada sezonului rece, după cum urmează:

a) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează până la 0,310 ISR li se acordă o sumă de 0,480 ISR;

b) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,3102 ISR şi 0,420 ISR li se acordă o sumă de 0,432 ISR;

c) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,4202 ISR şi 0,520 ISR li se acordă o sumă de 0,384 ISR;

d) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,5202 ISR şi 0,620 ISR li se acordă o sumă de 0,336 ISR;

e) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,6202 ISR şi 0,710 ISR li se acordă o sumă de 0,288 ISR;

f) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,7102 ISR şi 0,850 ISR li se acordă o sumă de 0,240 ISR;

g) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,8502 ISR şi 0,960 ISR li se acordă o sumă de 0,192 ISR;

h) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,9602 ISR şi 1,080 ISR li se acordă o sumă de 0,144 ISR;

i) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 1,0802 ISR şi 1,230 ISR li se acordă o sumă de 0,096 ISR.

În funcție de resursele proprii, autoritățile administrației publice locale pot aproba, prin hotărâre a consiliului local, ajutoare pentru energie peste tranşele şi cuantumurile prevăzute la alin. (1).

Ajutorul pentru energie electrică se acordă în cuantumurile prevăzute mai sus, dar nu mai mult decât contravaloarea cantității de energie electrică, inclusiv taxele aferente, consumată în perioada sezonului rece.

Acesta se acordă consumatorilor vulnerabili care nu dețin altă formă de încălzire, precum şi consumatorilor vulnerabili care din motive tehnologice sau economice au fost debranşați de la furnizarea energiei termice sau a gazelor naturale şi care au contracte valabile de furnizare a energiei electrice, iar consumul este realizat respectând condițiile contractului.

Prin excepție, ajutorul pentru energie electrică se acordă inclusiv consumatorilor vulnerabili care beneficiază de tarif social în condițiile reglementărilor emise prin ordin al preşedintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei pentru furnizarea energiei electrice de furnizorii de ultimă instanță consumatorilor casnici şi asimilați consumatorilor casnici, care nu şi-au exercitat dreptul de eligibilitate (art. 10)[1].

Familiile şi persoanele singure cu venituri reduse, care utilizează pentru încălzirea locuinței *lemne, cărbuni, combustibili petrolieri,* beneficiază de ajutor lunar pe perioada sezonului rece, după cum urmează:

a) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează până la 0,310 ISR li se acordă o sumă de 0,108 ISR;

b) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,3102 ISR şi 0,420 ISR li se acordă o sumă de 0,096 ISR;

c) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,4202 ISR şi 0,520 ISR li se acordă o sumă de 0,088 ISR;

d) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,5202 ISR şi 0,620 ISR li se acordă o sumă de 0,078 ISR;

e) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,6202 ISR şi 0,710 ISR li se acordă o sumă de 0,068 ISR;

f) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,7102 ISR şi 0,850 ISR li se acordă o sumă de 0,060 ISR;

g) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,8502 ISR şi 0,960 ISR li se acordă o sumă de 0,052 ISR;

[1] Art. 10 a fost modificat prin Ordonanța Guvernului nr. 27/2013.

h) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 0,9602 ISR şi 1,080 ISR li se acordă o sumă de 0,040 ISR;

i) familiilor şi persoanelor singure al căror venit net mediu lunar pe membru de familie, respectiv al persoanei singure se situează între 1,0802 ISR şi 1,230 ISR li se acordă o sumă de 0,032 ISR.

Pentru familiile şi persoanele singure prevăzute la lit. a), beneficiare ale ajutorului social stabilit potrivit prevederilor Legii nr. 416/2001, ajutorul pentru combustibili solizi sau petrolieri este de 0,116 ISR.

În funcţie de resursele proprii, autorităţile administraţiei publice locale pot aproba, prin hotărâre a consiliului local, ajutoare pentru combustibili solizi sau petrolieri *peste* tranşele şi cuantumurile prevăzute mai sus (art. 11)[1].

Beneficiază de drepturile de mai sus familiile şi persoanele singure, cetăţeni români, precum şi cetăţeni străini ori apatrizi cu domiciliul sau, după caz, reşedinţa în România, stabilită în condiţiile legislaţiei române.

Ajutorul pentru încălzirea locuinţei se acordă familiilor, respectiv persoanelor singure numai pentru locuinţa de domiciliu sau, după caz, de reşedinţă a acestora.

Nu se consideră locuinţă instituţiile de asistenţă socială sau alte aşezăminte cu caracter social, inclusiv cele înfiinţate şi administrate de cultele religioase cu scop monahal (art. 12)[2].

Limitele de venituri pentru acordarea ajutorului pentru încălzirea locuinţei, nivelul compensării procentuale, precum şi cuantumul ajutorului pentru gaze naturale şi combustibili solizi sau petrolieri se poate actualiza anual.

Ajutoarele pentru încălzirea locuinţei, nu se iau în calcul la stabilirea drepturilor de ajutor social, precum şi a drepturilor de alocaţie pentru susţinerea familiei, ori a obligaţiilor legale de întreţinere şi nu pot fi urmărite silit decât pentru recuperarea sumelor acordate cu titlu nejustificat (art. 13).

B. Ajutoarele de urgenţă

Guvernul poate aproba prin hotărâre, la propunerea Ministerului Muncii acordarea de ajutoare de urgenţă familiilor sau persoanelor singure aflate în una dintre situaţiile de necesitate cauzate de calamităţi naturale, incendii, accidente, precum şi pentru alte situaţii deosebite[3].

Propunerea de acordare a ajutoarelor de urgenţă are la bază cererea şi declaraţia pe propria răspundere a unui membru de familie sau a persoanei singure, însoţite de actele doveditoare, precum şi ancheta socială prin care se certifică existenţa situaţiilor de necesitate ori, după caz, a situaţiilor deosebite în care se află familiile sau persoanele singure.

Cererea şi declaraţia se completează potrivit modelului.

---

[1] Art. 11 a fost modificat prin Ordonanţa Guvernului nr. 27/2013.

[2] Art. 12 a fost modificat prin Ordonanţa Guvernului nr. 27/2013.

[3] Art. 37 din Normele metodologice aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 50/2011 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 76 din 28 ianuarie 2011), modificată ulterior, inclusiv prin Hotărârea Guvernului nr. 559/2017.

Ancheta socială este efectuată de agenția teritorială în termen de maximum 10 zile lucrătoare de la înregistrarea cererii. Datele referitoare la familia sau persoana singură se înregistrează în formularul de anchetă socială potrivit modelului prevăzut de lege.

La solicitarea agenției teritoriale, ancheta socială se efectuează cu asistența personalului din serviciul sau a persoanei/persoanelor din cadrul serviciului public de asistență socială.

Ancheta socială este avizată de primarul localității de domiciliu/reședință în termen de maximum 5 zile lucrătoare de la data transmiterii acesteia de către agenția teritorială. Avizul primarului are în vedere consemnarea în ancheta socială a faptului dacă familia sau persoana singură a beneficiat sau urmează să beneficieze de ajutor de urgență acordat de la bugetul local.

Totodată, ancheta socială este avizată și de prefectul județului unde are domiciliul/reședința solicitantul ajutorului de urgență în termen de maximum 3 zile lucrătoare de la data transmiterii acesteia de către agenția teritorială (art. 38 din Norme)[1].

Ajutoarele de urgență se acordă pentru acoperirea nevoilor de bază ale familiei sau ale persoanei singure și au în vedere, în principal, menținerea locuinței și asigurarea condițiilor de locuit, accesul la servicii medicale și/sau de recuperare a stării de sănătate ori a capacității de muncă, combaterea cauzelor ce pot duce la abandon școlar, precum și a altor cauze ce pot conduce la riscul de excluziune socială (art. 39).[2]

Ajutoarele, în funcție de situația pentru care se solicită, se stabilesc ținând cont de următoarele criterii:

a) gradul de distrugere a locuinței și a bunurilor deținute de familie sau de persoana singură;

b) tipul locuinței;

c) asigurarea obligatorie a locuinței și cuantumul despăgubirii;

d) bolile și afecțiunile medicale și gravitatea acestora;

e) perioada de tratament medical și de recuperare medicală;

f)nivelul de decontare a serviciilor medicale, a medicamentelor, a ortezelor, protezelor, dispozitivelor medicale etc. de către casele de asigurări sociale de sănătate sau de terți;

g) calitatea de asigurat în sistemul asigurărilor sociale de sănătate;

h) calitatea de asigurat în sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale;

i) tipul familiei și numărul membrilor din familie;

j) veniturile nete lunare pe membru de familie sau ale persoanei singure;

k) nivelul de îndatorare al persoanei sau al familiei ce poate determina situații de risc de excluziune socială;

l) posibilitatea de susținere din veniturile proprii, fără afectarea nevoilor de trai minimale, a cheltuielilor suplimentare generate de situația de necesitate sau deosebită;

m) complementaritatea unor forme de sprijin din surse publice sau private.

În caz de calamități naturale, inundații, incendii sau alte situații similare, ajutoarele de urgență se pot acorda și familiilor sau persoanelor singure care locuiesc în respectiva locuință cu contract de închiriere, comodat sau care sunt tolerate în locuința respectivă,

[1] Art. 38 a fost modificat prin Hotărârea Guvernului nr. 559/2017.

[2] Art. 39 a fost modificat prin Hotărârea Guvernului nr. 559/2017.

dacă ajutorul nu a fost solicitat de proprietarul locuinței. În acest caz, familiile sau persoanele singure pot beneficia de ajutor de urgență numai pentru pierderea, distrugerea sau afectarea bunurilor proprii.

Plata acestor ajutoare se poate efectua şi către alt membru de familie cu capacitate de exercițiu deplină, consemnat în ancheta socială, în situația în care se înregistrează decesul titularului ajutorului de urgență sau acesta se află în incapacitate fizică din cauza stării de sănătate ori intervin alte cauze care conduc la imposibilitatea efectuării plății către titular.

Ajutoarele de urgență se acordă o singură dată într-o perioadă de 12 luni.

Numai pentru cazuri deosebite, care necesită acordarea mai des a acestora aceleiaşi familii sau persoane, persoana care efectuează ancheta socială din cadrul agenției teritoriale elaborează un referat care conține prezentarea situației cu care se confruntă familia sau persoana singură şi justificarea necesității de acordare a unui ajutor suplimentar.

Referatul este însoțit de ancheta socială şi de actele doveditoare, se avizează de către directorul executiv al agenției teritoriale, precum şi de primar şi prefect şi se transmite la Agenția Națională pentru Plăți şi Inspecție Socială care analizează propunerea şi decide dacă se justifică acordarea ajutorului de urgență suplimentar.

Fondurile necesare pentru plata ajutoarelor de urgență se suportă din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei şi Protecției Sociale.

Primarul poate acorda ajutoare de urgență familiilor sau persoanelor singure aflate în situații de necesitate datorate calamităților naturale, incendiilor, accidentelor, precum şi pentru alte situații deosebite stabilite prin hotărâre a consiliului local (art. 41).

Fondurile necesare pentru plata acestor ajutoare se suportă din bugetele locale (art. 43). Ele se pot acorda în bani şi/sau în natură (art. 44).

Dispoziția primarului de acordare a ajutoarelor de urgență are la bază solicitarea scrisă a unui membru de familie sau a persoanei singure, precum şi ancheta socială efectuată de personalul serviciului public de asistență socială din subordinea consiliului local sau, după caz, al compartimentului de asistență socială din aparatul de specialitate al primarului comunei, oraşului, municipiului ori, după caz, al sectorului municipiului Bucureşti, prin care se certifică situațiile de necesitate sau, după caz, situațiile deosebite în care se află familiile ori persoanele singure (art. 42).

Familiile şi persoanele singure care se află în una dintre situațiile prevăzute situații de necesitate cauzate de calamități naturale, incendii, accidente, precum şi pentru alte situații deosebite, stabilite prin hotărâre a consiliului local ori hotărâre de Guvern, pot primi, pentru aceeaşi situație, ajutoare de urgență suportate atât de la bugetul de stat, cât şi de la bugetul local, dacă acestea sunt acordate complementar în sensul în care fiecare ajutor acoperă altă parte din prejudiciul înregistrat (art. 45).

C. Ajutorul de deces

Art. 46 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 416/2001 prevede că în cazul decesului unei persoane din *familia beneficiară de ajutor social sau al persoanei singure* beneficiare de ajutor social, primarii pot dispune acordarea unui *ajutor* reprezentând *o parte din cheltuielile cu înmormântarea.*

Ajutorul se acordă unei singure persoane care poate fi, după caz, soțul sau soția supraviețuitor/supraviețuitoare, copilul, părintele, tutorele, curatorul, moştenitorul în

condițiile dreptului comun, sau, în lipsa acestuia, persoana care dovedește că a suportat cheltuielile cu înmormântarea (art. 47).

El se acordă pe bază de cerere însoțită de următoarele acte, după caz:

a) certificatul de deces, în original și în copie;

b) actul de identitate al solicitantului;

c) acte de stare civilă ale solicitantului din care să rezulte relația de rudenie cu decedatul sau, după caz, acte care atestă calitatea de moștenitor, tutore, curator;

d) dovezi privind suportarea cheltuielilor cu înmormântarea.

Cererea și actele doveditoare se înregistrează la primăria comunei, orașului, municipiului sau, după caz, a sectorului municipiului București unde familia din care a făcut parte persoana decedată sau, după caz, persoana singură decedată a beneficiat de ajutor social.

Ajutorul se suportă din bugetul local și poate fi acordat în bani și/sau în natură (art. 48).

Un alt tip de *ajutor de deces* este reglementat prin Legea nr. 578/2004 privind acordarea unui ajutor lunar pentru soțul supraviețuitor[1]. Art. 1 din această lege dispune că *soțul supraviețuitor* al unei persoane care, la data decesului, avea calitatea de pensionar, beneficiază, la cerere, de un *ajutor lunar*.

Acesta se acordă soțului supraviețuitor care, la data solicitării, îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

a) este pensionar din sistemul public de pensii și are cel puțin vârsta standard de pensionare;

b) nu beneficiază de pensie din alte sisteme neintegrate sistemului public;

c) nu s-a recăsătorit după decesul soțului;

d) durata căsătoriei cu soțul care a decedat a fost de cel puțin 10 ani;

e) nu se află în una dintre situațiile prevăzute de legea pensiilor;

f) are domiciliul pe teritoriul României.

Ajutorul lunar se acordă în situația în care cuantumurile drepturilor de pensie realizate la data solicitării de către beneficiari sunt mai mici de:

a) 364 lei, în situația soțului supraviețuitor care beneficiază de pensie, sau stabilită în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, precum și în situația soțului supraviețuitor care beneficiază atât de pensie stabilită în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, cât și în fostul sistem al asigurărilor sociale pentru agricultori;

b) 140 lei, în situația soțului supraviețuitor care beneficiază numai de pensie stabilită în fostul sistem al asigurărilor sociale pentru agricultori.

Cuantumul ajutorului lunar este de:

a) 90 lei lunar, pentru soțul supraviețuitor care se regăsește în situațiile prevăzute a);

b) 35 lei lunar, pentru soțul supraviețuitor care se regăsește în situația prevăzută la lit. b).

În situația în care durata căsătoriei cu soțul care a decedat a fost mai mică de 10 ani, dar de cel puțin 5 ani, cuantumul ajutorului lunar se diminuează proporțional.

Ajutorul lunar se stabilește prin decizie emisă de casa teritorială de pensii în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii. El se acordă și se plătește de către casele

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 1223 din 20 decembrie 2004, modificată ulterior, inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2013 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 703 din 15 noiembrie 2013).

teritoriale de pensii începând cu data de întâi a lunii următoare depunerii cererii [art. 6 alin. (2) şi (3)].

Ajutorul nu poate fi urmărit silit, decât în vederea recuperării sumelor încasate necuvenit cu acest titlu [art. 7 alin. (3)].

§ 9. Recuperarea sumelor încasate necuvenit cu titlu de ajutor social

Potrivit art. 21 alin. (1) din Legea nr. 416/2001, sumele încasate necuvenit, cu titlu de ajutor social, se recuperează de la titularul dreptului ajutorului în termenul de prescripție stabilit de lege pentru creanțele bugetare.

Conform art. I din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 44/2014[1], sumele reprezentând prejudicii/plăți nelegale din fonduri publice, stabilite de organele de control competente, acordate din bugetul de stat, cu titlu de beneficii de asistență socială, se recuperează fără perceperea de obligații fiscale accesorii, dacă acestea sunt restituite de beneficiar în termen de maximum 180 de zile de la comunicarea deciziei sau, după caz, a dispoziției de recuperare.

recuperarea sumelor plătite necuvenit cu titlu de ajutor social se face de către agenția teritorială, prin decizie a directorului, care se comunică debitorului în termen de 15 zile.

Dispoziția de recuperare constituie titlu de creanță de la data comunicării, după expirarea termenului devine titlu executoriu.

Aşa cum stabileşte art. 21 alin. 3, pentru recuperarea sumelor plătite necuvenit, titularul semnează un angajament de plată la solicitarea dreptului, aceste sume putând fi recuperate. În situația în care titularul refuză semnarea angajamentului de plată, recuperarea sumelor plătite necuvenit se face, direct de la beneficiar[2].

§ 10. Cantinele de ajutor social

În conformitate cu prevederile art. 1 din Legea nr. 208/1997[3], *cantinele de ajutor social sunt unități publice de asistență socială, cu personalitate juridică, care funcționează în subordinea consiliilor locale şi prestează servicii sociale gratuite sau contra cost persoanelor aflate în situații economico-sociale sau medicale deosebite.*

Din definiție rezultă următoarele trăsături:

– cantinele de ajutor social sunt unități publice de asistență socială;

– au personalitate juridică;

– funcționează în subordinea consiliilor locale;

– prestează servicii gratuite sau contra cost persoanelor aflate în situații economico-sociale sau medicale deosebite.

---

[1] Pentru reglementarea unor măsuri privind recuperarea debitelor pentru beneficiile de asistența socială (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 475 din 27 iunie 2014, modificată ulterior).

[2] Art. 21 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016.

[3] Privind cantinele de ajutor social (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr 363 din 17 decembrie 1997).

De serviciile cantinelor de ajutor social pot beneficia, pe o perioadă de cel mult 90 de zile pe an, în temeiul art. 2 din Legea nr. 208/1997, următoarele categorii de persoane:

a) copiii în vârstă de până la 18 ani, aflați în întreținerea acelor familii al căror venit net mediu lunar pe o persoană în întreținere este sub nivelul venitului net lunar pentru o persoană singură, luat în calcul la stabilirea ajutorului social;

b) tinerii care urmează cursuri de zi la instituțiile de învățământ ce funcționează, până la terminarea acestora, dar fără a depăși vârsta de 25 de ani, respectiv 26 de ani în cazul celor care urmează studii superioare cu o durată mai mare de 5 ani, care se află în situația prevăzută la a);

c) persoanele care beneficiază de ajutor social sau de alte ajutoare băneşti şi al căror venit este de până la nivelul venitului net lunar pentru o persoană singură, luat în calcul la stabilirea ajutorului social;

d) pensionarii;

e) persoanele care au împlinit vârsta de pensionare, aflate într-una dintre următoarele situații: sunt izolate social, nu au susținători legali, sunt lipsite de venituri;

f) invalizii şi bolnavii cronic;

g) orice persoană care, temporar, nu realizează venituri.

În baza art. 13 alin. (1) din Legea nr. 208/1997, pentru buna funcționare a cantinelor de ajutor social, beneficiarii serviciilor sociale oferite de acestea au obligația să respecte programul stabilit pentru servirea mesei, păstrarea curățeniei localului şi a bunurilor unității, precum şi măsurile de igienă.

Prin hotărâre a consiliului local în subordinea căruia funcționează cantina de ajutor social, se poate stabili participarea persoanelor care beneficiază de serviciile cantinei de ajutor social la unele activități gospodăreşti [art. 13 alin. (2)].

Cantinele de ajutor social prestează, următoarele servicii sociale persoanelor îndreptățite:

a) pregătirea şi servirea a două mese, zilnic, de persoană, prânzul şi cina, în limita alocației de hrană prevăzute de reglementările legale;

b) aprovizionarea, contra cost, de la sediul cantinei cu produse agroalimentare de bază, la prețurile la care acestea au fost achiziționate;

c) transport gratuit numai pentru persoanele care beneficiază de distribuirea hranei la domiciliu;

d) pregătirea şi distribuirea hranei prin centre mobile, pentru situații deosebite (art. 3).

Serviciile sociale prevăzute la art. 3 lit. a) se prestează gratuit pentru persoanele care nu au venituri sau ale căror venituri sunt sub nivelul venitului net lunar, pentru o persoană singură, luat în calcul la stabilirea ajutorului social.

Persoanele îndreptățite să beneficieze de serviciile cantinei de ajutor social, stabilite la art. 2, şi care realizează venituri ce se situează peste nivelul venitului net lunar pentru o persoană singură, luat în calcul la stabilirea ajutorului social, pot beneficia de serviciile cantinei de ajutor social, cu plata unei contribuții de 30% din venitul pe persoană, fără a se depăşi costul meselor servite, calculat pe aceeaşi perioadă.

Beneficiarii de ajutor social au dreptul la serviciile cantinei de ajutor social pe bază de anchetă socială, potrivit dispoziției primarului (art. 4).

Cererile pentru prestarea serviciilor de asistență socială de către cantinele de ajutor social se aprobă de către primar sau de o persoană împuternicită de acesta [art. 6 alin. (1)].

Cantinele de ajutor social pot organiza, cu aprobarea consiliului local, în funcție de condițiile de care dispun, gospodării-anexă cu profil agroalimentar şi zootehnic, ca activități autofinanțate, pentru îmbunătățirea hranei persoanelor asistate (art. 10).

Sponsorizările şi donațiile în bani şi în natură făcute de persoanele fizice, române sau străine, cantinelor pot fi folosite numai în scopul dezvoltării şi îmbunătățirii calității serviciilor pe care le prestează (art. 11).

Hrana pentru cele două mese se distribuie, de regulă, o dată pe zi, la sediul cantinei, sau prin punctele de servire organizate în acest scop.

Persoanelor care, din motive obiective, verificate prin ancheta socială, nu se pot deplasa la sediul cantinei, li se distribuie hrana pentru cele două mese zilnice la domiciliu, o dată pe zi, transportul gratuit al acesteia fiind aprobat de directorul cantinei de ajutor social.

În cazurile de urgență, servirea mesei la cantina de ajutor social poate fi aprobată, pentru cel mult şapte zile, de către directorul cantinei [art. 6 alin. (2)].

Finanțarea cantinelor se face din bugetele locale, iar funcționarea acestora are loc prin grija consiliilor locale (art. 8).

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CAPITOLUL XI
DREPTURI DE ASISTENŢĂ SOCIALĂ ALE COPIILOR

§ 1. Prestaţiile familiale

Prestațiile de asistență socială pot fi acordate *în bani*, sub formă de compensații, indemnizații speciale, alocații sau ajutoare, și *în natură*, sub forma unor servicii sociale diverse.

Cele mai importante şi extinse ajutoare în bani sunt prestațiile familiale. Ele reprezintă principalul instrument al politicilor familiale care urmăresc să asigure familiei protecție, condiții de perpetuare și dezvoltare care să-i permită să-și exercite plenar funcțiile[1].

Termenul de „prestații familiale" se folosește în prezent pentru toate alocațiile și ajutoarele care se atribuie în favoarea familiei cu copii.

În plan internațional, problema prestațiilor familiale a fost abordată de *Recomandarea nr. 67/1944* a Organizației Internaționale a Muncii. În acest document se precizează că ajutorul poate fi atribuit sub forma unor prestații în bani, care să contribuie la întreținerea familiilor numeroase, sau sub forma unor prestații în natură, cu scopul de a ajuta familiile să crească copii în condiții sănătoase. De asemenea, documentul mai conține prevederi și cu privire la cuantumul acestor prestații, care trebuie determinat în funcție de venitul părinților și care, în final, ar trebui să reprezinte o contribuție substanțială la cheltuielile de întreținere a copiilor.

Problema acestor prestații a fost reluată și în *Convenția nr. 102/1952* a Organizației Internaționale a Muncii, însă sub denumirea de „încărcare familială". În acest document se precizează că este necesar un stagiu de scurtă durată pentru beneficiari de trei luni de cotizare sau ocupare, sau 12 luni de rezidență. Prestațiile prevăzute cuprind fie o plată periodică atribuită persoanelor ce au în grijă copii, fie ajutoare în natură (ca produse alimentare, îmbrăcăminte, asistență în gospodărie etc.), sau o combinație de prestații. țările care intenționează să ratifice această convenție trebuie să ridice nivelul acestor prestații la cel puțin 3% dintr-un salariu mediu, multiplicat cu numărul total al copiilor avuți în grija unei familii. Dacă prestațiile se extind, devenind universale pentru toți rezidenții, suma recomandată este de cel puțin 1,5% dintr-un salariu mediu, multiplicat cu numărul total al copiilor în întreținerea unei familii.

Prestațiile familiale în bani pot îmbrăca o mare diversitate de forme, fiind diferite ca sumă, destinație, arie de cuprindere și condiții de atribuire. Astfel, alocațiile pentru copii pot fi universale sau condiționate. Ele pot reprezenta o sumă fixă, sau sunt stabilite în funcție de venitul familiei, numărul copiilor în îngrijire, sau în raport de vârsta acestora.

Valoarea prestațiilor diferă de la o țară la alta și poate fi cuprinsă între 3% și 25% dintr-un câștig mediu. Prestațiile pot fi progresive, crescând începând cu al doilea copil,

---

[1] A se vedea N. Racoceanu, *Organizarea asistenței sociale în alte țări*, în „Muncă și progres social", nr. 1-2/1993, p. 66.

sau pot fi diminuate ori chiar sistate după un anumit număr de copii. Limita de vârstă a copiilor până la care se acordă alocațiile diferă de la o țară la alta și în general este fixată între 14 și 16 ani. Această limită poate fi mai ridicată în cazul copiilor care urmează o școală, sunt studenți sau suferă de o invaliditate.

În cele ce urmează ne vom referi la următoarele prestații și măsuri de protecție socială a copiilor și familiilor:

– alocația de stat pentru copii;
– alocația suplimentară pentru familiile cu copii;
– asistența socială a copilului aflat în dificultate.

§ 2. Noțiunea și caracteristicile alocației de stat pentru copii

Alocația de stat pentru copii, reglementată prin Legea nr. 61/1993[1], *este una din principalele prestații de asistență socială ce constă într-o sumă de bani pe care statul o acordă familiilor cu copii în vederea acoperirii nevoilor de creștere și educare a acestor copii.*

Din această definiție rezultă și caracteristicile principale ale alocației de stat pentru copii, și anume:

– este un ajutor (o prestație) în bani, care are semnificația de sprijin, de participare;
– este acordată de stat, plata făcându-se din bugetul de stat;
– se acordă, familiilor cu copii;
– este menită să acopere nevoile de creștere și educare a copiilor.

Regimul juridic al alocației de stat pentru copii, în baza principiilor constituționale, a căpătat, o dată cu adoptarea Legii nr. 61/1993, o nouă semnificație.

Este vorba în principal de faptul că această lege acreditează *principiul universalității prestațiilor familiale* ca principal criteriu legal de acordare a alocației de stat pentru copii.

Spre deosebire de vechea legislație, respectiv Decretul nr. 410/1985, care condiționa acordarea alocației de stat pentru copii de calitatea juridică de salariat a părintelui copilului minor, în prezent, ca urmare a adoptării Legii nr. 61/1993, beneficiază de alocație fiecare copil, independent de calitatea de salariat sau nu a părintelui său.

În același timp, datorită caracterului universal al dreptului la alocație, beneficiază de alocație de stat și copiii cetățenilor străini și ai persoanelor fără cetățenie română, rezidenți în România, dacă locuiesc împreună cu părinții.

Pe lângă caracterul universal al alocației de stat, Legea nr. 61/1993 stabilește următoarele reguli principale:

– mărirea vârstei copilului până la care se acordă alocația de stat;
– eliminarea plafonului de venit în raport cu care se plătește;
– indexarea periodică a sumelor;
– posibilitatea încasării alocației de stat direct de către copil.

Legea nr. 61/1993 a stabilit un regim unitar pentru plata alocației de stat pentru copii, indiferent de locul de muncă al părinților ori al susținătorilor legali. Totodată, prin

[1] Privind alocația se stat pentru copii (republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 14 noiembrie 2012), modificată ulterior, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 965 din 29 noiembrie 2016).

prevederile art. 10 alin. (3) din lege, a fost pus de acord regimul alocației cu dispozițiile art. 49 alin. (2) din Constituție.

Indiscutabil, s-ar mai putea invoca faptul că alocația de stat pentru copii are, în ultimă analiză, aceeași finalitate ca și obligația (pensia) de întreținere, reglementată prin dispozițiile Codului familiei, de vreme ce ambele sunt destinate acoperirii nevoilor izvorâte din cheltuielile impuse de creșterea și educarea copiilor. Nu mai puțin însă, cele două categorii de drepturi nu pot fi confundate și asimilate, deoarece ele nu se suprapun, ci, într-o formă specifică, se completează, motiv pentru care acordarea unuia nu este condiționată de acordarea celuilalt.

Astfel, pentru a schița principalele deosebiri dintre aceste drepturi, menționăm că, în timp ce cuantumul pensiei de întreținere se stabilește, prin apreciere, de instanța judecătorească, în raport cu criteriile prevăzute de Codul civil nevoia celui care o cere și mijloacele celui îndatorat a o plăti, cuantumul alocației este stabilit chiar în lege, iar la art. 10 se specifică faptul că modalitățile de stabilire și plată a drepturilor de alocație se reglementează prin hotărâre a Guvernului. De asemenea, în timp ce obligația de întreținere revine părinților sau celorlalte persoane prevăzute în art. 110 din Codul civil, debitor al alocației poate fi numai statul. Pe de altă parte, beneficiari ai alocației nu pot fi decât copiii – de regulă până la împlinirea vârstei de 16 ani, sau chiar 18 ani, dacă urmează una din formele de învățământ prevăzute de lege –, iar nu și alte persoane aflate în nevoie, din cauza incapacității de a munci.

În sfârșit, spre deosebire de pensia de întreținere, care poate fi urmărită pentru anumite creanțe privilegiate [art. 728 alin. (1) din Codul de procedură civilă], alocația de stat pentru copii nu poate forma obiect al unei executări silite pentru nicio datorie, ea constituind o indemnizație „cu destinație specială", în înțelesul art. 728 alin. (7) din Codul de procedură civilă.

§ 3. Titularul dreptului la alocația de stat pentru copii și beneficiarul acesteia

În sistemul Legii nr. 61/1993 – ca de altfel și în celelalte acte normative care au reglementat alocația de stat pentru copii (Decretul nr. 246/1977 și Decretul nr. 410/1985) –, trebuie să se facă distincția între *titularul* dreptului la alocație și *beneficiarul* acestui drept, primul fiind persoana pentru care dreptul se plătește, iar cel de-al doilea fiind cel care încasează efectiv suma.

În considerarea caracterului și finalității dreptului la alocație, *titularul acesteia* este întotdeauna *copilul*. Aceasta rezultă cu pregnanță din titlul Legii nr. 61/1993, precum și din prevederile acesteia[1]. În același sens este și practica judiciară. Astfel, s-a stabilit că alocația se cuvine copiilor, iar părinții au obligația de a o folosi în interesul lor; aceasta nu constituie un drept al părintelui, ci al copilului, căruia îi este destinată[2]. Ea face parte din bunurile copilului, și părintele care a încasat-o are obligația de a o preda acestuia[3].

[1] Art. 3 alin. (2) din Legea nr. 61/1993.
[2] T.S., col. civ., dec. nr. 416/1963 în *Culegere de decizii, 1963*, p. 62.
[3] T.S., col. civ., dec. nr. 767/1985 în Revista română de drept nr. 1/1986, p. 59.

Alocația se acordă persoanelor încadrate în muncă, dar cu destinația de a fi folosită la acoperirea nevoilor de creştere şi educare a copiilor[1].

Beneficiarul alocației de stat pentru copii este persoana care încasează efectiv alocația. În conformitate cu prevederile art. 4 din Legea nr. 61/1993, alocația de stat pentru copii se plăteşte: unuia dintre părinți, pe baza acordului acestora; în caz de neînțelegere, pe baza deciziei autorității tutelare ori a hotărârii judecătoreşti, părintelui căruia i s-a încredințat copilul spre creştere şi educare; tutorelui, curatorului, persoanei căreia i-a fost dat în plasament familial copilul, inclusiv asistentului maternal sau persoanei căreia i-a fost încredințat copilul în vederea adopției; după împlinirea vârstei de 14 ani, plata alocației de stat pentru copii se poate face direct titularului, cu încuviințarea reprezentantului său legal.

§ 4. Categoriile de copii care au dreptul la alocaţie

În art. 1 şi 2 din Legea nr. 61/1993 sunt enumerate categoriile de copii care au dreptul la alocație.

Art. 1 prevede:

„Se instituie alocația de stat pentru copii ca formă de ocrotire a statului acordată tuturor copiilor, fără discriminare.

Beneficiază de alocație de stat pentru copii toți copiii în vârstă de până la 18 ani

Alocația de stat pentru copii se acordă şi tinerilor care au împlinit vârsta de 18 ani, care urmează cursurile învățământului liceal sau profesional, până la terminarea acestora.

Tinerii care repetă anul şcolar nu beneficiază de alocație de stat, cu excepția celor care repetă din motive de sănătate, dovedite cu certificat medical".

Conform art. 2, beneficiază de alocație de stat pentru copii şi copiii cetățenilor străini şi ai persoanelor fără cetățenie rezidenți, în România, dacă locuiesc împreună cu părinții.

În afară de copiii născuți din căsătoria părinților, sunt îndreptățiți la alocație în aceleaşi condiții: copiii *din căsătoria anterioară* a unuia dintre soți, aflați în îngrijirea lui; *copiii din afara căsătoriei*; *copiii adoptați*; *copiii primiți spre creştere*, în baza încredințării lor de organele competente, potrivit prevederilor legale.

În temeiul art. 5 din Legea nr. 61/1993, lunar, serviciile de stare civilă ale consiliilor locale comunale, orăşeneşti, municipale şi ale sectoarelor municipiului Bucureşti au obligația de a comunica direcțiilor de muncă, şi protecție socială județene, respectiv a municipiului Bucureşti, situația privind copiii care au decedat.

§ 5. Procedura de stabilire şi plată a alocaţiei

Alocația de stat pentru copiii în vârstă de până la 18 ani se acordă pe bază de cerere completată şi semnată de reprezentantul legal al copilului, însoțită de originalul şi copia certificatului de naştere al copilului şi a actului de identitate al reprezentantului legal, precum şi de documentele din care să rezulte situația juridică a copilului față de reprezentantul legal, şi de orice alte documente justificative, după caz.

[1] T.S., col. civ., dec. nr. 1819/1975 în Revista română de drept nr. 4/1976, p. 51.

În cazul persoanei singure care are copii în întreținere și nu a împlinit vârsta de 18 ani, reprezentantul legal este părintele minor, dacă are capacitate deplină de exercițiu. În situația în care părintele minor nu are capacitate deplină de exercițiu, plata alocației de stat pentru copii se face reprezentantului legal al copilului, respectiv al părintelui minor. În situațiile menționate dreptul la alocația de stat pentru copii acordată părintelui minor nu încetează[1].

Copilul care a împlinit vârsta de 14 ani este în drept, cu încuviințarea reprezentantului său legal, să înainteze el însuși o cerere pentru stabilirea dreptului la alocație de stat [art. 6 alin. (3)].

Alocația de stat pentru copiii pentru care s-a stabilit protecția socială se virează în conturile personale deschise pentru aceștia de către reprezentanții legali. Sumele cu titlu de alocație de stat pentru copii se capitalizează până la împlinirea de către aceștia a vârstei de 14 ani. După împlinirea de către titular a vârstei de 14 ani, alocația de stat poate fi plătită direct acestuia, sau, în funcție de opțiunea lui, poate fi capitalizată în continuare în contul personal al acestuia, până la împlinirea vârstei de 18 ani. Ea se acordă titularului la împlinirea de către acesta a vârstei de 18 ani.

Depunerea cererilor pentru stabilirea alocației de stat pentru copii, precum și a actelor doveditoare ale îndeplinirii condițiilor se va face la următoarele organe:

– la consiliile locale comunale, orășenești, municipale sau ale sectoarelor municipiului București, unde au domiciliul sau reședința, reprezentanții legali ai copiilor care nu urmează o formă de învățământ;

– la unitățile școlare unde sunt înscriși copiii titulari ai dreptului de alocație;

– la inspectoratele teritoriale de stat pentru persoanele cu handicap.

Cuantumul alocației de stat pentru copii se stabilește în raport cu indicatorul social de referință, după cum urmează:

a) 0,4 ISR pentru copiii cu vârsta de până la 2 ani (sau de până la 3 ani, în cazul copilului cu handicap);

b) 0,168 ISR pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 2 ani și 18 ani, precum și pentru tinerii care urmează cursurile învățământului liceal sau profesional, organizate în condițiile legii, până la terminarea acestora;

c) 0,4 ISR pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 3 ani și 18 ani, în cazul copilului cu handicap.[2]

Alocația de stat pentru copii prevăzută la lit. a) se cumulează cu indemnizația lunară, stimulentul lunar sau stimulentul de inserție, prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor.

---

[1] A se vedea art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 577/2008 privind aprobarea normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 61/1993 privind alocația de stat pentru copii, precum și pentru reglementarea modalităților de stabilire și plată a alocației de stat pentru copii (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 442 din 12 iunie 2008).

[2] Literele b) și c) au fost modificate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 65/2014 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 760 din 20 octombrie 2014).

Începând cu luna februarie 1997, cuantumul alocației de stat pentru fiecare copil era de 50.000 lei lunar, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 24/1997[1]. Această sumă a fost ridicată la 65.000 lei apoi la 130.000 lei[2] începând cu luna noiembrie 2000[3]. Prin Hotărârea Guvernului nr. 1767/2005[4], cuantumul lunar al alocației de stat pentru copii pentru anul 2006 era de 24 lei, pentru anul 2007, era de 25 de lei pentru anul 2009, acesta a fost stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 1662/2008[5] la 42 de lei.

Dreptul alocației de stat pentru copii se stabilește începând cu luna următoare celei în care s-a născut copilul, iar plata alocației se va face începând cu luna următoare depunerii cererii, aceasta putându-se face și pentru perioadele anterioare, dar nu mai mult de 12 luni [art. 6 alin. (4) și (5) din lege].

Dreptul la alocația de stat pentru copii încetează începând cu luna următoare celei în care nu mai sunt îndeplinite condițiile de acordare.

În cazul în care achitarea drepturilor de alocație de stat pentru copii se face prin mandat poștal, plata acesteia se suspendă dacă timp de 3 luni reprezentantul legal al copilului nu a încasat drepturile cu titlu de alocație de stat. Reluarea în plată, inclusiv cu plata drepturilor restante, se face pe bază de cerere scrisă întocmită de reprezentantul legal al copilului, care se înregistrează la agenția teritorială [art. 6 alin. (6) și (7)].

Persoanele cărora li se face plata alocației de stat pentru copii sunt obligate să comunice orice schimbare în privința componenței familiei sau a domiciliului/reședinței care poate determina încetarea sau modificarea acordării drepturilor de alocație de stat pentru copii, în termen de cel mult 15 zile de la apariția acesteia, inclusiv situația în care cetățenii români își stabilesc rezidența în altă țară împreună cu copiii lor [art. 7 alin. (1)].

§ 6. Recuperarea sumelor plătite necuvenit cu titlu de alocație de stat pentru copii

Art. 7 alin. (2) din Legea nr. 61/1993 stabilește două modalități de recuperare a sumelor plătite necuvenit cu titlu de alocație de stat pentru copii, și anume: prin *decizia de recuperare* emisă de persoana juridică plătitoare a alocației și prin *angajamentul scris* al persoanei care a încasat-o.

Atât decizia de recuperare, cât și angajamentul scris constituie titlu executoriu și, în aceste condiții, urmărirea silită a debitelor se realizează fără a mai fi necesară obținerea unei hotărâri judecătorești de obligare la plată. Actele juridice menționate mai sus sunt titluri executorii de la data comunicării, respectiv de la data semnării.

În conformitate cu prevederile art. 9 din Legea nr. 61/1993, contestațiile formulate împotriva modului de stabilire și plată a alocației, se soluționează potrivit Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004.

---

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 27 din 8 februarie 1997.

[2] Prin Hotărârea Guvernului nr. 173/1998 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 129 din 30 martie 1998).

[3] Conform Hotărârii Guvernului nr. 1075/2000 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 567 din 15 noiembrie 2000).

[4] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1182 din 28 decembrie 2005.

[5] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 844 din 16 decembrie 2008.

§ 7. Noţiunea şi specificul alocaţiei pentru susţinerea familiei

Această alocație este reglementată prin Legea nr. 277/2010[1].

Ea este o formă de sprijin pentru familiile cu venituri reduse care au în creştere şi îngrijire copii în vârstă de până la 18 ani.

Acordarea alocației are drept scop completarea veniturilor familiilor în vederea asigurării unor condiții mai bune pentru creşterea, îngrijirea şi educarea copiilor, precum şi stimularea frecventării de către copiii de vârstă şcolară, aflați în îngrijirea familiilor cu venituri reduse, a cursurilor unei forme de învățământ.

Ca natură juridică, alocația pentru susținerea familiei, ca şi alocația de stat pentru copii, *face parte din categoria prestațiilor necontributive.* Într-adevăr, şi în cazul său, finanțarea este asigurată de la bugetul de stat şi este destinată familiilor cu mai mulți copii.

Într-un studiu[2] asupra sărăciei în 2016 România a arătat că aproape 49,2% din copii şi tinerii până la 17 ani sunt în deprivare materială severă ceea ce le afectează drastic oportunitățile de a se dezvolta. De aceea, alocațiile pentru copii constituie *un instrument eficient de transfer de resurse către familiile pentru care posibilitatea de a fi lovite de sărăcie este cea mai mare.*

§ 8. Titularul dreptului la alocaţia familială complementară şi alocaţia de susţinere pentru familia monoparentală

Potrivit art. 18 din Legea nr. 277/2010, *titularul* alocației familiale complementare sau al alocației de susținere este *reprezentantul familiei*, iar *beneficiarul este familia.*

§ 9. Beneficiarii dreptului la alocaţia familială

Conform art. 2 din Legea nr. 277/2010, *beneficiază de alocație familia* formată din soț, soție şi copiii aflați în întreținerea acestora, care locuiesc împreună.

Mai beneficiază şi familia formată din persoana singură şi copiii aflați în întreținerea acesteia şi care locuiesc împreună cu aceasta.

Se consideră familie şi bărbatul şi femeia necăsătoriți, cu copiii lor şi ai fiecăruia dintre ei, care locuiesc şi gospodăresc împreună, dacă aceasta se consemnează în ancheta socială.

Prin persoană singură, se înțelege persoana care se află în una dintre următoarele situații:

a) este necăsătorită;

b) este văduvă;

c) este divorțată;

d) are soțul/soția declarat/declarată dispărut/dispărută prin hotărâre judecătorească;

---

[1] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 785 din 22 noiembrie 2012, modificată ulterior, inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 998 din 12 decembrie 2016).

[2] https://www.hotnews.ro/stiri-esential-22121545-eurostat-aproape-jumatate-dintre-copiii-din-romania-risc-saracie-cea-mai-mare-rata-din.htm

e) are soțul/soția arestat/arestată preventiv pe o perioadă mai mare de 30 de zile sau execută o pedeapsă privativă de libertate și nu participă la întreținerea copiilor;

f) nu a împlinit vârsta de 18 ani și se află în una dintre situațiile prevăzute mai sus;

g) a fost numită tutore sau i s-au încredințat ori i s-au dat în plasament unul sau mai mulți copii și este necăsătorită, văduvă, divorțată (art. 3).

Sunt considerați ca făcând parte din familie și copiii încredințați în vederea adopției, cei aflați în plasament la o persoană sau familie ori pentru care s-a instituit tutela.

Asistentul maternal profesionist beneficiază de alocație doar pentru copiii săi, luându-se în considerare la stabilirea dreptului toate veniturile realizate de membrii familiei, cu excepția celor provenite din alocațiile de plasament și alte sume acordate asistentului maternal pentru acoperirea cheltuielilor lunare (art. 4).

Pentru familia formată din soț, soție și copiii aflați în întreținerea acestora, care locuiesc împreună, al cărei venit net mediu lunar pe membru de familie se situează până la 0,40 ISR inclusiv, cuantumul lunar al alocației este stabilit prin raportare la *indicatorul social de referință*[1], după cum urmează:

a) 0,1640 ISR pentru familia cu un copil;

b) 0,3280 ISR pentru familia cu 2 copii;

c) 0,4920 ISR pentru familia cu 3 copii;

d) 0,6560 ISR pentru familia cu 4 copii și mai mulți.

Pentru familia formată din soț, soție și copiii aflați în întreținerea acestora, care locuiesc împreună, al cărei venit net mediu lunar pe membru de familie se situează peste 0,40 ISR și până la 1,06 ISR inclusiv, cuantumul alocației este stabilit după cum urmează:

a) 0,1500 ISR pentru familia cu un copil;

b) 0,3000 ISR pentru familia cu 2 copii;

c) 0,4500 ISR pentru familia cu 3 copii;

d) 0,6000 ISR pentru familia cu 4 copii și mai mulți (art. 5).

Pentru familia formată din persoana singură și copiii aflați în întreținerea acesteia și care locuiesc împreună cu aceasta, al cărei venit net mediu lunar pe membru de familie se situează până la 0,40 ISR inclusiv, cuantumul lunar al alocației este stabilit după cum urmează:

a) 0,214 ISR pentru familia cu un copil;

b) 0,428 ISR pentru familia cu 2 copii;

c) 0,642 ISR pentru familia cu 3 copii;

d) 0,856 ISR pentru familia cu 4 copii și mai mulți.

Pentru familia formată din persoana singură și copiii aflați în întreținerea acesteia și care locuiesc împreună cu aceasta, al cărei venit net mediu lunar pe membru de familie se situează peste 0,40 ISR și până la 1,06 ISR inclusiv, cuantumul alocației este stabilit după cum urmează:

a) 0,204 ISR pentru familia cu un copil;

b) 0,408 ISR pentru familia cu 2 copii;

c) 0,612 ISR pentru familia cu 3 copii;

d) 0,816 ISR pentru familia cu 4 copii și mai mulți (art. 6).

---

[1] Stabilit prin art. 33 alin. (1) din Legea nr. 76/2002 la valoarea de 500 lei.

Beneficiază de alocație familiile ai căror membri sunt cetățeni români care au domiciliul sau reședința în România, precum și cetățeni ai altor state ori apatrizi care au domiciliul sau, după caz, reședința în România.

Beneficiază de alocație și persoanele fără domiciliu sau reședință și fără locuință, pe baza declarației pe propria răspundere că nu au solicitat alocația de la alte primării (art. 7).

Familiile care au în întreținere copii de vârstă școlară, beneficiază de alocație în condițiile în care copiii frecventează fără întrerupere cursurile unei forme de învățământ, cu excepția celor care le întrerup din motive medicale, și nu înregistrează absențe nemotivate în cursul unui semestru care să conducă la scăderea sub 8 a notei la purtare.

Pentru familiile care au în întreținere copii de vârstă școlară cu handicap grav sau accentuat și care nu frecventează o formă de învățământ, alocația se acordă cu condiția prezentării certificatului de încadrare într-un grad de handicap.

Dacă, unul dintre copii, din alte motive decât cele medicale, nu frecventează fără întrerupere cursurile unei forme de învățământ, acesta este luat în calcul la stabilirea venitului mediu net lunar al familiei, dar este exclus din numărul de copii ai familiei avut în vedere la acordarea dreptului, iar alocația se va acorda corespunzător numărului de copii din familie care îndeplinesc condițiile legale (art. 8)[1].

§ 10. Livretul de familie

Componența familiei, filiația copiilor și situația lor juridică față de reprezentanții legali se dovedesc cu livretul de familie.

Pentru situațiile care nu sunt evidențiate în livret, reprezentantul familiei prezintă, în mod obligatoriu, actele doveditoare necesare.

Conținutul lui este reglementat prin Hotărârea Guvernului nr. 495/1997, care menționează că el trebuie să cuprindă principalele date cu privire la componența familiei, filiația copiilor și situația juridică față de reprezentanții legali și are în vedere modelele utilizate în practica internațională privind componența familiei.

El se eliberează cu ocazia oficierii căsătoriei, gratuit de către serviciul de stare civilă al consiliului local în a cărui rază teritorială are domiciliul reprezentantul familiei.

Înscrierile în livretul de familie se fac numai de către serviciul de stare civilă al consiliului local în a cărui rază teritorială are domiciliul reprezentantul familiei (art. 5).

Actualizarea datelor este obligatorie și se realizează, ori de câte ori este necesar, de serviciul de stare civilă al consiliului local în a cărui rază teritorială are domiciliul reprezentantul familiei.

Reprezentantul familiei are obligația să solicite serviciului de stare civilă al consiliului local în a cărui rază teritorială are domiciliul completarea livretului pentru orice situație apărută ulterior emiterii documentului, care se referă la nașterea unui copil, decesul unei persoane din familie, schimbarea numelui și/sau a prenumelui ca urmare a divorțului soților, prevederilor unor hotărâri judecătorești sau administrative care conduc la modificarea relațiilor de autoritate parentală și altele (art. 8).

În situația desfacerii căsătoriei prin divorț, sau a anulării acesteia, livretul se retrage și se anulează, eliberându-se unul nou părintelui căruia i-au fost încredințați copiii sau,

[1] Articolul a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016.

ambilor părinți, când aceştia formează fiecare o familie împreună cu copiii încredințați (art. 9).

În caz de pierdere, furt, deteriorare sau distrugere, serviciul de stare civilă al consiliului local eliberează un duplicat al livretului de familie, pe baza declarației pe propria răspundere a reprezentantului familiei (art. 10).

Reprezentantul familiei are următoarele obligații cu privire la livret:

a) să îl păstreze şi să evite pierderea, distrugerea sau deteriorarea;

b) să nu îl încredințeze persoanelor neautorizate ori să îl dea spre păstrare sau în gaj;

c) să nu facă modificări, adăugiri sau mențiuni din proprie inițiativă;

d) să solicite în scris la serviciul de stare civilă al consiliului local din raza teritorială de domiciliu acordarea unui duplicat în cazul pierderii, distrugerii sau deteriorării;

e) să anunțe în scris, în cel mult 15 zile, la serviciul de stare civilă al consiliului local din raza teritorială de domiciliu, schimbările de natură să conducă la modificarea dreptului la alocația familială complementară sau alocația de susținere suplimentară pentru familia monoparentală (art. 11).

Utilizarea livretului de familie cu înscrieri inexacte sau incomplete, precum şi încălcarea obligațiilor prevăzute mai sus, constituie contravenții dacă nu au fost săvârşite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să constituie infracțiuni, care se sancționează cu amendă de la 10 lei la 50 de lei.

Livretul de familie cu date inexacte se reține şi se transmite autorității emitente, în vederea anulării, şi se păstrează o perioadă de 5 ani (art. 12).

§ 11. Stabilirea şi plata drepturilor

Conform art. 10 din Legea nr. 277/2010, alocația se acordă pe bază de cerere şi declarație pe propria răspundere însoțită de actele doveditoare privind componența familiei, veniturile acesteia şi, după caz, privind frecventarea cursurilor şcolare de către copiii aflați în întreținere.

Cererile pentru stabilirea şi acordarea alocației se întocmesc de reprezentantul familiei şi se înregistrează la primăria comunei, oraşului, municipiului sau, după caz, a sectorului municipiului Bucureşti în a cărei rază teritorială îşi are domiciliul sau reşedința familia.

Pentru cetățenii altor state sau apatrizi, cererea se înregistrează la primăria comunei, oraşului, municipiului sau, după caz, a sectorului municipiului Bucureşti în a cărei rază teritorială îşi are domiciliul sau reşedința familia.

În cazul familiilor care nu au locuință de domiciliu[1] sau reşedință stabilită ori fără locuință, cererea se înregistrează la primăria comunei, oraşului, municipiului sau, după caz, a sectorului municipiului Bucureşti în a cărei rază teritorială acestea trăiesc.

---

[1] Conform art. 10 alin. (4) şi (5) din Legea nr. 277/2010, prin *familii care nu au locuință de domiciliu sau reşedință stabilită ori fără locuință* se înțelege persoanele care nu dețin o locuință principală sau, după caz, o locuință secundară. *Locuința de domiciliu sau reşedința* este construcția aflată în proprietate personală sau închiriată ori asupra căreia titularul sau un membru al familiei exercită un drept de folosință în condițiile legii, cu dependințele, dotările şi utilitățile necesare, formată din una sau mai multe camere, care acoperă condițiile minimale de odihnă, preparare a hranei, educație şi igienă ale persoanei singure sau ale familiei, conform anexei nr. 1 la Legea locuinței nr. 114/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare.

În cazul familiei formată din soț, soție și copiii aflați în întreținerea acestora, reprezentantul familiei se stabilește de către soți sau, în caz de neînțelegere între aceștia, de către autoritatea tutelară.

În cazul familiei monoparentale, reprezentantul familiei este persoana singură.

În cazul persoanei singure care are copii în întreținere și nu a împlinit vârsta de 18 ani, reprezentantul familiei este ea însăși, dacă are capacitate deplină de exercițiu, sau, după caz, reprezentantul legal/ocrotitorul legal al acesteia.

În cazul familiei formată din bărbatul și femeia necăsătoriți, pentru stabilirea reprezentantului familiei se stabilește de către soți sau, în caz de neînțelegere între aceștia, de către autoritatea tutelară (art. 11).

Componența familiei, filiația copiilor și situația lor juridică față de reprezentanții legali se dovedesc cu livretul de familie.

Pentru situațiile în care nu este eliberat livretul de familie sau pentru cele care nu sunt evidențiate în livretul de familie, reprezentantul familiei prezintă, în mod obligatoriu, actele doveditoare necesare (art. 12).

La stabilirea veniturilor pe baza cărora se acordă alocația se iau în considerare toate veniturile pe care membrii familiei le realizează sau, după caz, le-au realizat în ultima lună înainte de solicitarea dreptului.

În situația în care familia locuiește și gospodărește împreună cu alte familii sau persoane, la stabilirea dreptului la alocație se iau în considerare numai partea ce revine de drept din veniturile lunare nete, realizate în comun de persoanele din gospodărie, precum și sumele reprezentând obligații legale de întreținere față de copiii pentru care se solicită dreptul și/sau, după caz, față de părinții acestora (art. 13).

În vederea verificării îndeplinirii de către solicitant a condițiilor de acordare a alocației, primarul dispune, în mod obligatoriu, evaluarea socioeconomică a familiei, prin anchetă socială, în termen de 10 zile de la data înregistrării cererii.

Ancheta socială se efectuează de către personalul serviciului public de asistență socială din subordinea consiliului local sau, după caz, de către personalul din compartimentul cu atribuții în domeniul asistenței sociale din aparatul de specialitate al primarului.

Răspunderea asupra conținutului anchetei sociale revine persoanelor care au efectuat ancheta socială și primarului.

În cazul în care solicitantul refuză să furnizeze informațiile necesare pentru întocmirea anchetei sociale, se consideră că familia acestuia nu îndeplinește condițiile de acordare a alocației (art. 15).

Stabilirea dreptului la alocație și a cuantumului acesteia se face prin dispoziție scrisă a primarului.

În termen de 5 zile de la efectuarea anchetei sociale, primarul are obligația să comunice solicitanților dispoziția de acordare a dreptului sau respingerea cererii (art. 16).

Dreptul la alocație se acordă începând cu luna următoare înregistrării/depunerii cererii (art. 17)[1].

Se asimilează locuinței de domiciliu sau reședinței și locuința de necesitate, precum și locuința socială, astfel cum sunt acestea definite potrivit prevederilor aceleiași legi.

[1] Articolul a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016.

Acest drept poate fi solicitat odată cu cel de ajutor social, caz în care se completează același formular de cerere.

Dacă familia beneficiară de ajutor social și solicită ulterior alocația pentru susținerea familiei, aceasta se acordă luând în considerare documentele doveditoare depuse de titular pentru acordarea dreptului la ajutorul social privind componența familiei și veniturile membrilor acesteia. În acest caz, stabilirea dreptului la alocație se face cu condiția ca la data depunerii cererii familia să fie în plata drepturilor de ajutor social.

Pentru familiile al căror drept de ajutor social este încetat sau suspendat, dreptul la alocație se acordă luând în considerare numai documentele privind componența familiei.

Cererea se depune, însoțită de copii ale documentelor de identitate, în cazul în care componența familiei se modifică.

Stabilirea dreptului la alocație se face prin dispoziție a primarului.

Dacă familia beneficiază și de ajutor social, dispoziția primarului conține acordarea ambelor drepturi (art. 18^1)[1].

Plata drepturilor se asigură de către agențiile pentru prestații sociale județene, respectiv a municipiului București, prin decizie a directorului, începând cu luna următoare celei pentru care s-a stabilit dreptul (art. 19).

Emiterea deciziei directorului agenției teritoriale are la bază dispoziția primarului privind acordarea dreptului la alocație, însoțită de cerere (art. 20).

Pentru familiile care îndeplinesc condițiile de acordare a alocației, primarul are obligația de a transmite agenției teritoriale până la data de 5 a lunii următoare, pentru luna anterioară, pe bază de borderou, documentele amintite mai sus (art. 21).

Plata alocației se realizează de către agențiile teritoriale pe bază de mandat poștal sau, după caz, în cont curent personal sau în cont de card.

În cazul achitării drepturilor la alocație în cont curent personal sau cont de card, agențiile teritoriale efectuează plata prin unitățile bancare, pe bază de borderou, cu plata unui comision bancar. Comisionul bancar nu poate fi mai mare de 0,1% din drepturile achitate și va fi stabilit, prin negociere, la nivel teritorial între agențiile teritoriale și unitățile bancare.

În cazul achitării drepturilor prin mandat poștal, agențiile teritoriale efectuează plata prin intermediul Companiei Naționale „Poșta Română" - S.A., cu plata unui comision care nu poate fi mai mare decât cel utilizat în cazul altor drepturi de asistență socială.

Pentru această situație, Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială încheie convenție cu Compania Națională „Poșta Română" - S.A., cu avizul Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale.

Fondurile necesare achitării comisionului se suportă din bugetul Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, prin Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, din aceleași fonduri din care se suportă plata drepturilor la alocație (art. 22).

Dacă intervin modificări cu privire la componența familiei și/sau la veniturile realizate de membrii acesteia, titularul alocației are obligația ca, în termen de maximum 15 zile, să comunice în scris primarului modificările intervenite. Comunicarea este însoțită de copii ale actelor doveditoare privind modificările intervenite.

[1] Articolul a fost introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016.

În cazul în care modificările intervenite nu conduc la pierderea dreptului la alocație, primarul are obligația să dispună verificarea, prin anchetă socială, a modificărilor intervenite și să emită dispoziție scrisă referitoare la noul cuantum.

Primarul transmite agenției teritoriale până la data de 5 a lunii următoare, toate documentele, iar acordarea noului cuantum al alocației se face începând cu luna următoare celei în care au intervenit modificările (art. 23)[1].

În vederea urmăririi respectării condițiilor de acordare a dreptului la alocație, primarii dispun efectuarea de anchete sociale la interval de 12 luni sau ori de câte ori este nevoie.

În situația în care se constată schimbări ce conduc la modificarea cuantumului alocației sau, după caz, la încetarea dreptului la alocație, primarul emite dispoziție scrisă, pe care o comunică agenției teritoriale, însoțită de ancheta socială.

În situația modificării cuantumului alocației, acesta se acordă începând cu luna următoare celei în care s-a efectuat ancheta socială sau, după caz, celei în care au intervenit modificările.

În situația în care în urma efectuării anchetei sociale se constată modificări cu privire la componența familiei și/sau a veniturilor realizate de membrii acesteia, ce nu au fost comunicate în condițiile legale, sumele încasate cu titlu necuvenit se vor recupera de la titularul alocației, începând cu luna următoare celei în care au intervenit modificările.

În cazul în care titularul refuză să furnizeze informațiile necesare pentru întocmirea anchetei sociale, se consideră că familia acestuia nu îndeplinește condițiile de acordare a alocației și, în baza unui referat motivat, se emite dispoziția primarului de încetare a acordării dreptului (art. 25).

Pentru copiii de vârstă școlară din familiile care au în întreținere copii de vârstă școlară, inspectoratul școlar are obligația să transmită agenției teritoriale, în luna următoare încheierii semestrului școlar, situația privind frecventarea cursurilor de către acești copii. Situația se transmite electronic în formatul convenit cu agențiile teritoriale și va conține, în mod obligatoriu, numele, prenumele, codul numeric personal ale copiilor și reprezentanților familiei, adresa de domiciliu sau reședință și numărul de absențe înregistrate.

În cazul în care se constată absențe nemotivate pe parcursul unui semestru școlar, cuantumul alocației se diminuează proporțional cu numărul absențelor, după cum urmează:

a) cu câte 20% pentru fiecare copil care înregistrează un număr cuprins între 10 și 19 absențe;

b) cu câte 50% pentru fiecare copil care înregistrează un număr de 20 de absențe.

Dacă unul dintre copii finalizează cursurile învățământului general obligatoriu și nu a împlinit vârsta de 18 ani sau unul dintre copii repetă anul școlar din alte motive decât cele medicale ori absențele înregistrate și nemotivate depășesc numărul de 20/semestru, acesta este luat în calcul la stabilirea venitului mediu net lunar al familiei, dar este exclus din numărul de copii ai familiei avut în vedere la acordarea dreptului, iar alocația se va acorda corespunzător numărului de copii din familie care îndeplinesc condițiile legale.

[1] Articolul a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016.

Când unul dintre copii repetă anul şcolar din alte motive decât cele medicale ori absențele înregistrate şi nemotivate depăşesc numărul de 20/semestru, alocația se poate solicita şi pentru acesta, numai după începerea anului şcolar următor, respectiv după începerea semestrului următor.

Diminuarea se aplică începând cu luna următoare celei în care inspectoratul şcolar a transmis situația, în baza căreia se constată neîndeplinirea condiției în care copiii frecventează fără întrerupere cursurile unei forme de învățământ, şi se menține pe o perioadă de 3 luni.

După perioada de 3 luni, alocația se acordă în cuantumul aprobat anterior.

Agenția teritorială comunică primarului tabelul nominal cu familiile beneficiare pentru care se aplică diminuarea, precum şi cu cele pentru care se produce modificarea cuantumului în condițiile amintite mai sus (art. 27).

Plata alocației *se suspendă* în luna următoare celei în care se constată una dintre următoarele situații:

a) pe perioada plasamentului sau plasamentului în regim de urgență într-un serviciu de tip rezidențial;

b) agenția teritorială constată că dreptul la alocație a fost stabilit pe baza unor date eronate privind componența familiei ori veniturile realizate sau pe parcursul acordării au intervenit modificări ale acestora;

c) pe o perioadă de 3 luni consecutive se înregistrează mandate poştale returnate pentru titularul alocației;

d) în urma controlului efectuat de inspectorii sociali sau de reprezentanți ai Curții de Conturi a României s-au constatat date eronate cu privire la componența familiei sau a veniturilor beneficiarilor.

Directorul agenției teritoriale solicită primăriei în a cărei rază teritorială locuieşte familia verificarea situației, prin anchetă socială. Rezultatul verificării se comunică agenției teritoriale. Dacă din verificare nu rezultă modificarea dreptului sau încetarea acestuia, drepturile neridicate de către titular se achită acestuia de către agenția teritorială, din oficiu (art. 28)[1].

§ 12. Recuperarea sumelor încasate necuvenit

Sumele încasate necuvenit cu titlu de alocație se recuperează de la titularul dreptului la alocație în termenul de prescripție, stabilit de lege conform Codului civil.

Recuperarea se face de către agenția teritorială, prin decizie a directorului, care se comunică debitorului în termen de 15 zile.

Decizia constituie titlu de creanță de la data comunicării. După expirarea termenului de 180 zile, decizia/dispoziția de recuperare devine titlu executoriu.

Pentru recuperarea sumelor, reprezentantul legal semnează un angajament de plată la solicitarea dreptului. Acestea putând fi recuperate şi din alte drepturi plătite de agenția teritorială. În situația în care reprezentantul legal refuză semnarea angajamentului de

[1] Articolul a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016.

plată, recuperarea sumelor plătite necuvenit se face, potrivit legii, direct de la beneficiar (art. 34)[1].

§ 13. Răspunderea juridică

Constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 1000 lei la 5000 lei nerespectarea prevederilor legale privind:

- dispunerea evaluării socio-economice a familiei prin anchetă socială;
- comunicarea dispoziției primarului în termenul legal, de acordare a dreptului sau de respingere;
- transmiterea agenției teritoriale până la data de 5 a lunii următoare, pentru luna anterioară, pe bază de borderou, decizia și cererea privind stabilirea alocației;
- verificarea, prin anchetă socială, a modificărilor intervenite și să emită dispoziție scrisă referitoare la noul cuantum și transmiterea documentelor agenției;
- efectuarea de anchete sociale la interval de 6 luni sau ori de câte ori este nevoie sau dacă beneficiarii de alocație sunt și beneficiari ai ajutorului social, ancheta socială se efectuează o singură dată, pentru ambele beneficii de asistență socială acordate;
- transmiterea agențiilor teritoriale în termenul legal a dispozițiilor primarului privind suspendarea/reluarea/încetarea dreptului la alocație în condițiile legale[2].

Constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 500 lei la 2.000 lei următoarele fapte:

- neîntocmirea de către personalul serviciului public de asistență socială din subordinea consiliului local sau, după caz, de persoanele cu atribuții în domeniul asistenței sociale din aparatul propriu de specialitate al autorităților administrației publice locale a documentațiilor specifice, inclusiv a proiectelor de dispoziție, precum și nedepunerea acestora, spre a fi semnate de primar, înainte de împlinirea termenului de 15 zile;
- neîndeplinirea de către inspectoratul școlar județean a obligației de a transmite agenției teritoriale, în luna următoare încheierii semestrului școlar, situația privind frecventarea cursurilor de către copiii din familiile ce beneficiază de ajutoare sociale și alocații familiale.

Constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 500 lei la 2.000 lei neîndeplinirea de către titularul alocației pentru susținerea familiei a obligațiilor privind comunicarea în scris către primar, în termen de maximum 15 zile, a modificărilor intervenite în familie. Comunicarea este însoțită de copii ale actelor doveditoare privind modificările.

Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se fac după cum urmează:

a) de către inspectorii sociali, sau de către primari ori de către persoanele împuternicite de aceștia, după caz.

Constatarea contravențiilor se poate efectua și de către celelalte organe de control ale Ministerului Muncii, în cadrul controalelor de fond sau tematice proprii. În acest caz,

---

[1] Articolul a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2016.

[2] A se vedea art. art. 15 alin. (1), art. 16 alin. (2), art. 21, art. 23 alin. (3) și (4), art. 25 alin. (1) și (2), art. 33 alin. (2).

organul de control al Ministerului Muncii, are obligația de a transmite de îndată procesul-verbal de constatare organului de control competent în vederea aplicării sancțiunilor.

Contravenientul poate achita pe loc sau în termen de cel mult 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal de contravenție ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii, agentul constatator făcând mențiune despre această posibilitate în procesul-verbal.

Procesele-verbale întocmite de către personalul împuternicit vor fi depuse în fotocopie la primarul comunei, orașului, municipiului sau sectorului municipiului București, după caz (art. 35)[1].

§ 14. Jurisdicția drepturilor reglementate de Legea nr. 277/2010

Dispoziția scrisă a primarului privind stabilirea sau respingerea dreptului la alocația familială complementară sau la alocația de susținere și decizia directorului executiv de recuperare a sumelor încasate necuvenit se pot ataca potrivit prevederilor Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004.

Cererile, acțiunile și căile de atac privind dreptul la alocația familială complementară și la alocația de susținere sunt scutite de taxa de timbru (art. 41).

§ 15. Noțiuni introductive privind protecția și promovarea drepturilor copilului

Conform art. 2 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului[2], orice alte reglementări adoptate în domeniul respectării și promovării drepturilor copilului[3], precum și orice act juridic emis sau, încheiat în acest domeniu se subordonează cu prioritate principiului interesului superior al copilului.

Principiul interesului superior al copilului este impus inclusiv în legătură cu drepturile și obligațiile ce revin părinților copilului, altor reprezentanți legali ai săi, precum și oricăror persoane cărora acesta le-a fost plasat în mod legal.

Principiul interesului superior al copilului va prevala în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice și de organismele private autorizate, precum și în cauzele soluționate de instanțele judecătorești.

Persoanele prevăzute mai sus sunt obligate să implice familia[4] în toate deciziile, acțiunile și măsurile privitoare la copil și să sprijine îngrijirea, creșterea și formarea, dezvoltarea și educarea acestuia în cadrul familiei.

---

[1] Articolul a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2016.

[2] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 159 din 5 martie 2014, modificată ulterior inclusiv prin Legea nr. 286/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1029 din 4 decembrie 2018).

[3] Conform art. 4 lit. a), *copil* este persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu.

[4] Conform art. 4 lit. b), *familie* este definită ca cea alcătuită din părinți și copiii acestora.

§ 16. Beneficiarii dreptului la protecţie şi asistenţă şi persoanele responsabile pentru exercitarea acestui drept

Conform art. 3 din Legea nr. 272/2004, *beneficiarii* acestor drepturi sunt:

a) copiii cetăţeni români aflaţi pe teritoriul României;

b) copiii cetăţeni români aflaţi în străinătate;

c) copiii fără cetăţenie aflaţi pe teritoriul României;

d) copiii care solicită sau beneficiază de o formă de protecţie în condiţiile reglementărilor legale privind statutul şi regimul refugiaţilor în România;

e) copiii cetăţeni străini aflaţi pe teritoriul României, în situaţii de urgenţă constatate, de către autorităţile publice române competente.

Răspunderea pentru creşterea şi asigurarea dezvoltării copilului revine în primul rând părinţilor, aceştia având obligaţia de a-şi exercita drepturile şi de a-şi îndeplini obligaţiile faţă de copil ţinând seama cu prioritate de interesul superior al acestuia.

În subsidiar, responsabilitatea revine colectivităţii locale din care fac parte copilul şi familia sa. Autorităţile administraţiei publice locale au obligaţia de a sprijini părinţii sau, alt reprezentant legal al copilului în realizarea obligaţiilor ce le revin cu privire la copil, dezvoltând şi asigurând în acest scop servicii diversificate, accesibile şi de calitate, corespunzătoare nevoilor copilului.

Intervenţia statului este complementară; statul asigură protecţia copilului şi garantează respectarea tuturor drepturilor sale prin activitatea specifică realizată de instituţiile statului şi de autorităţile publice cu atribuţii în acest domeniu (art. 5).

§ 17. Principiile respectării şi garantării drepturilor copilului

Potrivit art. 6 din Legea nr. 272/2004, principiile respectării şi garantării drepturilor copilului sunt:

a) respectarea şi promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului;

b) egalitatea şanselor şi nediscriminarea;

c) responsabilizarea părinţilor cu privire la exercitarea drepturilor şi îndeplinirea obligaţiilor părinteşti;

d) primordialitatea responsabilităţii părinţilor cu privire la respectarea şi garantarea drepturilor copilului;

e) descentralizarea serviciilor de protecţie a copilului, intervenţia multisectorială şi parteneriatul dintre instituţiile publice şi organismele private autorizate;

f) asigurarea unei îngrijiri individualizate şi personalizate pentru fiecare copil;

g) respectarea demnităţii copilului;

h) ascultarea opiniei copilului şi luarea în considerare a acesteia, ţinând cont de vârsta şi de gradul său de maturitate;

i) asigurarea stabilităţii şi continuităţii în îngrijirea, creşterea şi educarea copilului, ţinând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală şi lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecţie;

j) celeritate în luarea oricărei decizii cu privire la copil;

k) asigurarea protecției împotriva abuzului, neglijării, exploatării și oricărei forme de violență asupra copilului;

l) interpretarea fiecărei norme juridice referitoare la drepturile copilului în corelație cu ansamblul reglementărilor din această materie.

Drepturile sunt garantate tuturor copiilor fără nicio discriminare, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, de naționalitate, apartenență etnică sau origine socială, de situația materială, de gradul și tipul unei deficiențe, de statutul la naștere sau de statutul dobândit, de dificultățile de formare și dezvoltare sau de alt gen ale copilului, ale părinților ori ale altor reprezentanți legali sau de orice altă distincție (art. 7).

În orice cauză care privește drepturi ale copilului, instanța verifică dacă înțelegerile dintre părinți sau ale acestora cu alte persoane respectă interesul superior al copilului (art. 8).

§ 18. Drepturile și libertățile copilului

Potrivit art. 9 din Legea nr. 272/2004, copilul are dreptul la stabilirea și păstrarea identității sale.

Copilul este înregistrat imediat după naștere și are de la această dată dreptul la un nume, dreptul de a dobândi o cetățenie și, dacă este posibil, de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijit, crescut și educat de aceștia.

Părinții aleg numele și prenumele copilului.

Copilul are dreptul de a-și păstra cetățenia, numele și relațiile de familie, fără nicio ingerință.

Dacă se constată că un copil este lipsit, în mod ilegal, de elementele constitutive ale identității sale sau de unele dintre acestea, instituțiile și autoritățile publice sunt obligate să ia de urgență toate măsurile necesare în vederea restabilirii identității copilului.

Unitățile sanitare care au în structură secții de nou-născuți și/sau de pediatrie au obligația de a angaja un asistent social sau, după caz, de a desemna o persoană cu atribuții de asistență socială.

În vederea stabilirii identității copilului părăsit în unități sanitare sau găsit, ori a părinților acestuia, organele de poliție și serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor, competente, au obligația de a desemna una sau mai multe persoane responsabile, care să realizeze, cu celeritate, demersurile ce le revin, pentru înregistrarea nașterii copilului și să transmită datele de identificare direcției generale de asistență socială și protecția copilului sau, după caz, serviciului public de asistență socială.

Persoanele desemnate au obligația efectuării demersurilor de stabilire a identității părinților copiilor părăsiți în unitățile sanitare, în situația în care aceștia au fost identificați și nu au întocmit certificatul de naștere (art. 10).

Certificatul medical constatator al nașterii, atât pentru copilul născut viu, cât și pentru copilul născut mort, se întocmește în termen de 24 de ore de la naștere.

Răspunderea pentru îndeplinirea obligației revine medicului care a asistat sau a constatat nașterea și medicului șef de secție.

Când naşterea a avut loc în afara unităților sanitare, medicul de familie având cabinetul înregistrat în raza teritorială unde a avut loc naşterea este obligat ca, la cererea oricărei persoane, în termen de 24 de ore, să constate naşterea copilului, după care să întocmească şi să elibereze certificatul medical constatator al naşterii copilului, chiar dacă mama nu este înscrisă pe lista cabinetului său (art. 11).

În situația în care copilul este părăsit de mamă în maternitate, unitatea medicală are obligația să sesizeze telefonic şi în scris direcția generală de asistență socială şi protecția copilului şi organele de poliție, în termen de 24 de ore de la constatarea dispariției mamei.

În termen de 5 zile de la sesizare, se întocmeşte un proces-verbal de constatare a părăsirii copilului, semnat de reprezentantul direcției generale de asistență socială şi protecția copilului, reprezentantul poliției şi al maternității; când starea de sănătate a copilului permite externarea, în baza procesului-verbal, direcția generală de asistență socială şi protecția copilului va stabili măsura plasamentului în regim de urgență pentru copil.

În termen de 30 de zile de la întocmirea procesului-verbal, poliția este obligată să întreprindă verificările specifice privind identitatea mamei şi să comunice rezultatul acestor verificări direcției generale de asistență socială şi protecția copilului.

În situația în care mama este identificată, direcția generală de asistență socială şi protecția copilului va asigura consilierea şi sprijinirea acesteia în vederea realizării demersurilor legate de întocmirea actului de naştere.

Dacă, în urma verificărilor efectuate de poliție, nu este posibilă identificarea mamei, direcția generală de asistență socială şi protecția copilului transmite serviciului public de asistență socială în a cărui rază administrativ-teritorială s-a produs naşterea dosarul cuprinzând certificatul medical constatator al naşterii, procesul-verbal, dispoziția de plasament în regim de urgență şi răspunsul poliției cu rezultatul verificărilor.

În termen de 5 zile de la primirea documentației, serviciul public de asistență socială are obligația de a obține dispoziția de stabilire a numelui şi prenumelui copilului, în conformitate cu prevederile Legii nr. 119/1996, şi de a face declarația de înregistrare a naşterii la serviciul de stare civilă competent.

După înregistrarea naşterii copilului, în termen de 24 de ore, serviciul public de asistență socială are obligația de a transmite direcției generale de asistență socială şi protecția copilului actul de înregistrare a naşterii copilului (art. 12).

În situația copilului părăsit de părinți în alte unități sanitare, a cărui naştere nu a fost înregistrată, obligația de a realiza demersurile pentru înregistrarea naşterii copilului revine serviciului public de asistență socială în a cărui rază administrativ-teritorială a fost părăsit acesta, cu respectarea procedurii legale (art. 13).

În situația copilului găsit în familie sau într-un loc public, precum şi a celui părăsit de părinți în alte unități sanitare, a cărui naştere nu a fost înregistrată, obligația de a realiza demersurile pentru înregistrarea naşterii copilului revine serviciului public de asistență socială în a cărui rază administrativ-teritorială a fost găsit sau părăsit copilul.

Expertiza medico-legală necesară pentru înregistrarea naşterii copilului este gratuită (art. 14).

Unitățile sanitare, unitățile de protecție socială, serviciile de îngrijire de tip rezidențial, entitățile fără personalitate juridică, alte persoane juridice, precum şi persoane fizice care internează sau primesc în îngrijire femei gravide ori copii care nu posedă acte pe

baza cărora să li se poată stabili identitatea sunt obligate să anunțe, în termen de 24 de ore, în scris, autoritatea administrației publice locale în a cărei rază își au sediul sau, după caz, domiciliul, în vederea stabilirii identității lor, precum și direcția generală de asistență socială și protecția copilului de care aparțin, în vederea luării în evidență.

Cel care ia un copil pentru a-l îngriji sau proteja temporar, până la stabilirea unei măsuri de protecție, are obligația de a-l întreține și, în termen de 48 de ore, de a anunța autoritatea administrației publice locale în a cărei rază teritorială își are sediul sau domiciliul (art. 16).

Copilul are dreptul de a menține relații personale și contacte directe cu părinții, rudele, precum și cu alte persoane față de care copilul a dezvoltat legături de atașament.

Copilul are dreptul de a-și cunoaște rudele și de a întreține relații personale cu acestea, precum și cu alte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie, în măsura în care acest lucru nu contravine interesului său superior.

Părinții sau un alt reprezentant legal al copilului nu pot împiedica relațiile personale ale acestuia cu bunicii, frații și surorile ori cu alte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie, decât în cazurile în care instanța decide în acest sens, apreciind că există motive temeinice de natură a primejdui dezvoltarea fizică, psihică, intelectuală sau morală a copilului.

În caz de neînțelegere între părinți cu privire la modalitățile de exercitare a dreptului de a avea legături personale cu copilul, instanța va stabili un program în funcție de vârsta copilului, de nevoile de îngrijire și educare ale acestuia, de intensitatea legăturii afective dintre copil și părintele la care nu locuiește, de comportamentul acestuia din urmă, precum și de alte aspecte relevante în fiecare caz în parte.

Criteriile de mai sus vor fi avute în vedere și la stabilirea programului de relații personale și cu celelalte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie (art. 17).

Potrivit art. 18 din Legea nr. 272/2004, relațiile personale se pot realiza prin:

a) întâlniri ale copilului cu părintele ori cu o altă persoană care are, dreptul la relații personale cu copilul;

b) vizitarea copilului la domiciliul acestuia;

c) găzduirea copilului pe perioadă determinată de către părintele sau de către altă persoană la care copilul nu locuiește în mod obișnuit, cu sau fără supravegherea modului în care relațiile personale sunt întreținute, în funcție de interesul superior al copilului;

d) corespondență ori altă formă de comunicare cu copilul;

e) transmiterea de informații copilului cu privire la părintele ori la alte persoane care au, dreptul de a menține relații personale cu copilul;

f) transmiterea de informații referitoare la copil, inclusiv fotografii recente, evaluări medicale sau școlare, către părintele sau către alte persoane care au dreptul de a menține relații personale cu copilul.

g) întâlniri ale copilului cu părintele ori cu o altă persoană față de care copilul a dezvoltat legături de atașament într-un loc neutru în raport cu copilul, cu sau fără supravegherea modului în care relațiile personale sunt întreținute, în funcție de interesul superior al copilului.

Transmiterea informațiilor se va face cu respectarea interesului superior al copilului, precum și a dispozițiilor speciale vizând confidențialitatea și transmiterea informațiilor cu caracter personal.

Părintele la care copilul locuieşte are obligaţia de a sprijini menţinerea relaţiilor personale ale copilului cu celălalt părinte.

Pentru restabilirea şi menţinerea relaţiilor personale ale copilului, serviciul public de asistenţă socială şi, după caz, direcţiile generale de asistenţă socială şi protecţia copilului de la nivelul fiecărui sector al municipiului Bucureşti au obligaţia de a oferi consiliere, acordată de specialişti atât copilului, cât şi părinţilor săi, la solicitarea acestora.

Dacă unul dintre părinţi împiedică sau afectează în mod negativ legăturile personale ale copilului cu celălalt părinte, prin nerespectarea programului stabilit de instanţă sau convenit de părinţi, celălalt părinte poate cere serviciului public de asistenţă socială sau, după caz, persoanelor cu atribuţii de asistenţă socială în circumscripţia căruia se află locuinţa copilului, să monitorizeze relaţiile personale cu copilul pentru o durată de până la 6 luni.

Monitorizarea permite reprezentanţilor serviciului public de asistenţă socială sau, după caz, persoanelor cu atribuţii de asistenţă socială, să asiste la preluarea copilului de către părintele la care nu locuieşte în mod statornic, la vizitele efectuate la domiciliul copilului de către părintele care nu locuieşte cu acesta, precum şi la înapoierea copilului de către părintele care nu locuieşte cu acesta. Totodată, monitorizarea permite reprezentanţilor serviciului public de asistenţă socială sau, după caz, persoanelor cu atribuţii de asistenţă socială să asiste şi în timpul găzduirii copilului de către părintele la care copilul nu locuieşte în mod obişnuit, dacă instanţa judecătorească a dispus monitorizarea printr-o sentinţă definitivă.

Cu ocazia monitorizării, reprezentanţii serviciului public de asistenţă socială sau, după caz, persoanele cu atribuţii de asistenţă socială pot realiza intervievarea părinţilor, a copilului, a persoanelor cu care copilul relaţionează, precum şi a altor persoane a căror intervievare se apreciază a fi utilă în vederea întocmirii raportului de monitorizare.

La finalul perioadei de monitorizare, reprezentantul serviciului public de asistenţă socială sau, după caz, persoana cu atribuţii de asistenţă socială care a întocmit raportul poate propune prelungirea perioadei de monitorizare cu cel mult 6 luni, poate recomanda consilierea psihologică a unuia dintre părinţi sau a ambilor, precum şi o serie de măsuri pentru îmbunătăţirea relaţiei personale dintre copil şi părintele la care nu locuieşte.

Raportul de monitorizare se înmânează fiecăruia dintre părinţi şi poate fi folosit ca probă în instanţă.[1]

Copilul care a fost separat de ambii părinţi sau de unul dintre aceştia printr-o măsură dispusă în condiţiile legii are dreptul de a menţine relaţii personale şi contacte directe cu ambii părinţi, cu excepţia situaţiei în care acest lucru contravine interesului superior al copilului.

Instanţa judecătorească, luând în considerare, cu prioritate, interesul superior al copilului, poate limita exercitarea acestui drept, dacă există motive temeinice de natură a periclita dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială a copilului (art. 19).

În vederea asigurării menţinerii relaţiilor personale ale copilului cu părinţii săi sau cu alte persoane alături de care s-a bucurat de viaţa de familie, precum şi pentru asigurarea

[1] Art. 18 a fost modificat prin Legea nr. 52/2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 253 din 5 aprilie 2016).

înapoierii copilului la locuința sa la terminarea perioadei de găzduire, precum și pentru a preveni împiedicarea preluării copilului, la finalul găzduirii la domiciliul părintelui care nu locuiește cu copilul, instanța poate dispune, la cererea părintelui interesat sau a altei persoane îndreptățite, una sau mai multe măsuri cu caracter asiguratoriu sau a unor garanții.

Măsurile pot include:

a) amendă pe ziua de întârziere impusă persoanei care refuză punerea în aplicare sau respectarea programului de menținere a relațiilor personale ale copilului;

b) depunerea unei garanții reale sau personale de către părintele sau persoana de la care urmează să fie preluat copilul, în vederea menținerii relațiilor personale sau, după caz, la încetarea programului de vizitare;

c) depunerea pașaportului sau a unui alt act de identitate la o instituție desemnată de instanță și, atunci când este necesar, a unui document din care să rezulte că persoana care solicită relații personale a notificat depunerea acestora, pe durata vizitei, autorității consulare competente (art. 20)[1].

În cazul în care părinții nu se înțeleg cu privire la locuința copilului, instanța de tutelă va stabili locuința acestuia la unul dintre ei. La evaluarea interesului copilului instanța poate avea în vedere, în afara elementelor amintite mai sus, și aspecte precum:

a) disponibilitatea fiecărui părinte de a-l implica pe celălalt părinte în deciziile legate de copil și de a respecta drepturile părintești ale acestuia din urmă;

b) disponibilitatea fiecăruia dintre părinți de a permite celuilalt menținerea relațiilor personale;

c) situația locativă din ultimii 3 ani a fiecărui părinte;

d) istoricul cu privire la violența părinților asupra copilului sau asupra altor persoane;

e) distanța dintre locuința fiecărui părinte și instituția care oferă educație copilului (art. 21).

Copilul ai cărui părinți locuiesc în state diferite are dreptul de a întreține relații personale și contacte directe cu aceștia, cu excepția situației în care acest lucru contravine interesului superior al copilului (art. 22).

Copiii neînsoțiți de părinți sau de un alt reprezentant legal ori care nu se găsesc sub supravegherea legală a unor persoane au dreptul de a li se asigura, în cel mai scurt timp posibil, reîntoarcerea alături de reprezentanții lor legali.

Deplasarea copiilor în străinătate se realizează cu respectarea Legii nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate.

Părinții sau, altă persoană responsabilă de supravegherea, creșterea și îngrijirea copilului sunt obligați să anunțe la poliție dispariția acestuia de la domiciliu, în cel mult 24 de ore de la constatarea dispariției (art. 23).

Misiunile diplomatice și consulare ale României au obligația de a sesiza Ministerul Muncii, cu privire la copiii cetățeni români aflați în străinătate care, din orice motive, nu sunt însoțiți de părinți sau de un alt reprezentant legal ori nu se găsesc sub supravegherea legală a unor persoane din străinătate.

---

[1] Art. 20 a fost modificat prin Legea nr. 52/2016.

Același minister, va lua măsurile necesare pentru întoarcerea copilului la părinți sau la un alt reprezentant legal, imediat după identificarea acestora. În cazul în care persoanele identificate nu pot sau refuză să preia copilul, la cererea ministerului, tribunalul de la domiciliul copilului sau Tribunalul București, în situația în care acest domiciliu nu este cunoscut, va dispune plasamentul copilului într-un serviciu de protecție specială propus de Ministerul Muncii.

Procedura de întoarcere a copiilor în țară, de identificare a părinților sau a altor reprezentanți legali ai copiilor, modul de avansare a cheltuielilor ocazionate de întoarcerea în țară a acestora, precum și serviciile de protecție specială, publice sau private, competente să asigure protecția în regim de urgență a copiilor aflați în situația de mai sus se stabilesc prin hotărâre a Guvernului (art. 24).

Misiunile diplomatice și consulare străine au obligația de a sesiza Ministerul Muncii, și Autoritatea pentru Străini despre toate situațiile în care au cunoștință de copii cetățeni străini aflați pe teritoriul României, care, din orice motive, nu sunt însoțiți de părinți sau de un alt reprezentant legal ori nu se găsesc sub supravegherea legală a unor persoane. În cazul în care autoritățile române se autosesizează, acestea vor înștiința de urgență misiunea străină competentă cu privire la copiii în cauză.

În situația copiilor amintiți mai sus, Ministerul Muncii, până la definitivarea demersurilor legale ce cad în competența Autorității pentru Străini, va solicita Tribunalului București stabilirea plasamentului copilului într-un serviciu de protecție specială propus de Ministerul Muncii.

Măsura plasamentului durează până la returnarea copilului în țara de reședință a părinților ori în țara în care au fost identificați alți membri ai familiei dispuși să ia copilul.

În cazul nereturnării copilului, acesta beneficiază de protecția specială (art. 25).

Copilul are dreptul la protejarea imaginii sale publice și a vieții sale intime, private și familiale.

Este interzisă orice acțiune de natură să afecteze imaginea publică a copilului sau dreptul acestuia la viață intimă, privată și familială.

Participarea copilului în vârstă de până la 14 ani la dezbateri publice în cadrul unor programe audiovizuale se poate face numai cu consimțământul scris al acestuia și al părinților sau, al altui reprezentant legal.

Copiii nu pot fi folosiți sau expuși de către părinți, reprezentanți legali, alte persoane responsabile de creșterea și îngrijirea lor, organisme private acreditate ca furnizori de servicii sociale, instituții publice sau private în scopul de a obține avantaje personale/instituționale sau de a influența deciziile autorităților publice (art. 27).

Copilul are dreptul la libertate de exprimare.

Libertatea copilului de a căuta, de a primi și de a difuza informații de orice natură, care vizează promovarea bunăstării sale sociale, spirituale și morale, sănătatea sa fizică și mentală, sub orice formă și prin orice mijloace la alegerea sa, este inviolabilă.

Părinții sau, alți reprezentanți legali ai copilului, persoanele care au în plasament copii, precum și persoanele care, prin natura funcției, promovează și asigură respectarea drepturilor copiilor au obligația de a le asigura informații, explicații și sfaturi, în funcție de vârsta și de gradul de înțelegere al acestora, precum și de a le permite să-și exprime punctul de vedere, ideile și opiniile.

Părinții nu pot limita dreptul copilului minor la libertatea de exprimare decât în cazurile prevăzute expres de lege (art. 28).

Copilul capabil de discernământ are dreptul de a-şi exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl priveşte.

În orice procedură judiciară sau administrativă care îl priveşte, copilul are dreptul de a fi ascultat. Este obligatorie ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani. Cu toate acestea, poate fi ascultat şi copilul care nu a împlinit vârsta de 10 ani, dacă autoritatea competentă apreciază că audierea lui este necesară pentru soluționarea cauzei.

Dreptul de a fi ascultat conferă copilului posibilitatea de a cere şi de a primi orice informație pertinentă, de a fi consultat, de a-şi exprima opinia şi de a fi informat asupra consecințelor pe care le poate avea opinia sa, dacă este respectată, precum şi asupra consecințelor oricărei decizii care îl priveşte.

În toate cazurile, opiniile copilului ascultat vor fi luate în considerare şi li se va acorda importanța cuvenită, în raport cu vârsta şi cu gradul de maturitate a copilului.

Copilul are dreptul la libertate de gândire, de conştiință şi de religie.

Părinții îndrumă copilul, potrivit propriilor convingeri, în alegerea unei religii, în condițiile legii, ținând seama de opinia, vârsta şi de gradul de maturitate a acestuia, fără a-l putea obliga să adere la o anumită religie sau la un anumit cult religios.

Religia copilului care a împlinit 14 ani nu poate fi schimbată fără consimțământul acestuia; copilul care a împlinit vârsta de 16 ani are dreptul să-şi aleagă singur religia.

Atunci când copilul beneficiază de protecție specială, persoanelor în îngrijirea cărora se află le sunt interzise orice acțiuni menite să influențeze convingerile religioase ale copilului (art. 29).

Copilul are dreptul la libertate de gândire, de conştiință şi de religie.

Părinții îndrumă copilul, potrivit propriilor convingeri, în alegerea unei religii, în condițiile legii, ținând seama de opinia, vârsta şi de gradul de maturitate a acestuia, fără a-l putea obliga să adere la o anumită religie sau la un anumit cult religios.

Religia copilului care a împlinit 14 ani nu poate fi schimbată fără consimțământul acestuia; copilul care a împlinit vârsta de 16 ani are dreptul să îşi aleagă singur religia.

Atunci când copilul beneficiază de protecție specială, persoanelor în îngrijirea cărora se află le sunt interzise orice acțiuni menite să influențeze convingerile religioase ale copilului (art. 30).

Copilul are dreptul la liberă asociere în structuri formale şi informale, precum şi libertatea de întrunire paşnică.

Autoritățile administrației publice locale, unitățile de învățământ şi alte instituții publice sau private competente iau măsurile necesare asigurării exercitării corespunzătoare a drepturilor prevăzute mai sus (art. 31).

Copilul aparținând unei minorități naționale, etnice, religioase sau lingvistice are dreptul la viață culturală proprie, la declararea apartenenței sale etnice, religioase, la practicarea propriei sale religii, precum şi dreptul de a folosi limba proprie în comun cu alți membri ai comunității din care face parte.

Copilul aparținând minorităților naționale are dreptul să se exprime în limba maternă în procedurile care îl privesc. Totuşi, modalitățile de exercitare a dreptului amintit mai sus, inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri, se vor stabili astfel încât să nu împiedice buna realizare şi exercitare a drepturilor tuturor copiilor.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării asigură și urmărește exercitarea drepturilor prevăzute mai sus (art. 32).

Copilul are dreptul la respectarea personalității și individualității sale și nu poate fi supus pedepselor fizice sau altor tratamente umilitoare ori degradante.

Măsurile de disciplinare a copilului nu pot fi stabilite decât în acord cu demnitatea copilului, nefiind permise sub niciun motiv pedepsele fizice ori acelea care se află în legătură cu dezvoltarea fizică, psihică sau care afectează starea emoțională a copilului (art. 33).

Copilul are dreptul să depună singur plângeri referitoare la încălcarea drepturilor sale fundamentale, este informat asupra drepturilor și îndatoririlor sale, precum și asupra modalităților de exercitare și îndeplinire a acestora. Îndatoririle copilului se stabilesc în funcție de vârsta și gradul de maturitate, fără ca acestea să conducă la încălcări ale drepturilor sale (art. 34).

§ 19. Mediul familial și îngrijirea alternativă

Potrivit art. 35 din Legea nr. 272/2004, copilul are dreptul să crească alături de părinții săi. Aceștia au obligația să asigure copilului, de o manieră corespunzătoare capacităților în continuă dezvoltare ale copilului, orientarea și sfaturile necesare exercitării corespunzătoare a drepturilor sale.

Părinții copilului au dreptul să primească informațiile și asistența de specialitate necesare în vederea îngrijirii, creșterii și educării acestuia.

Ambii părinți sunt responsabili pentru creșterea copiilor lor.

Exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești trebuie să aibă în vedere interesul superior al copilului și să asigure bunăstarea materială și spirituală a copilului, în special prin îngrijirea acestuia, prin menținerea relațiilor personale cu el, prin asigurarea creșterii, educării și întreținerii sale, precum și prin reprezentarea sa legală și administrarea patrimoniului său.

În situația în care ambii părinți exercită autoritatea părintească, dar nu locuiesc împreună, deciziile importante, precum cele referitoare la alegerea felului învățăturii sau pregătirii profesionale, tratamente medicale complexe sau intervenții chirurgicale, reședința copilului sau administrarea bunurilor, se iau numai cu acordul ambilor părinți.

În situația în care, din orice motiv, un părinte nu-și exprimă voința pentru luarea deciziilor, acestea se iau de către părintele cu care copilul locuiește, cu excepția situației în care acest lucru contravine interesului superior al copilului.

Ambii părinți, indiferent dacă exercită sau nu autoritatea părintească, au dreptul de a solicita și de a primi informații despre copil, din partea unităților școlare, unităților sanitare sau a oricăror altor instituții ce intră în contact cu copilul.

Un părinte nu poate renunța la autoritatea părintească, dar se poate înțelege cu celălalt părinte cu privire la modalitatea de exercitare a autorității părintești, în condițiile legale.

Se consideră motive întemeiate pentru ca instanța să decidă ca autoritatea părintească să se exercite de către un singur părinte alcoolismul, boala psihică, dependența de droguri a celuilalt părinte, violența față de copil sau față de celălalt părinte, condamnările pentru infracțiuni de trafic de persoane, trafic de droguri, infracțiuni cu privire la viața

sexuală, infracțiuni de violență, precum și orice alt motiv legat de riscurile pentru copil, care ar deriva din exercitarea de către acel părinte a autorității părintești.

În cazul existenței unor neînțelegeri între părinți cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești, instanța judecătorească, după ascultarea ambilor părinți, hotărăște potrivit interesului superior al copilului (art. 36).

În conformitate cu art. 37 din Legea nr. 272/2004, copilul are dreptul să fie crescut în condiții care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială. În acest scop, părinții sunt obligați:

a) să supravegheze copilul;

b) să coopereze cu copilul și să îi respecte viața intimă, privată și demnitatea;

c) să informeze copilul despre toate actele și faptele care l-ar putea afecta și să ia în considerare opinia acestuia;

d) să întreprindă toate măsurile necesare pentru realizarea drepturilor copilului lor;

e) să coopereze cu persoanele fizice și persoanele juridice care exercită atribuții în domeniul îngrijirii, educării și formării profesionale a copilului.

Copilul nu poate fi separat de părinții săi sau de unul dintre ei, împotriva voinței acestora, cu excepția cazurilor expres și limitativ prevăzute de lege, sub rezerva revizuirii judiciare și numai dacă acest lucru este impus de interesul superior al copilului (art. 38).

Serviciul public de asistență socială ia toate măsurile necesare pentru depistarea precoce a situațiilor de risc care pot determina separarea copilului de părinții săi, precum și pentru prevenirea comportamentelor abuzive ale părinților și a violenței în familie.

Orice separare a copilului de părinții săi, precum și orice limitare a exercițiului drepturilor părintești trebuie să fie precedate de acordarea sistematică a serviciilor și prestațiilor prevăzute de lege, cu accent deosebit pe informarea corespunzătoare a părinților, consilierea acestora, terapie sau mediere, acordate în baza unui plan de servicii (art. 39).

Dacă există motive temeinice de a suspecta că viața și securitatea copilului sunt primejduite în familie, reprezentanții serviciului public de asistență socială ori, ai direcției generale de asistență socială și protecția copilului de la nivelul sectoarelor municipiului București au dreptul să viziteze copiii la locuința lor și să se informeze despre felul în care aceștia sunt îngrijiți, despre sănătatea și dezvoltarea lor fizică, educarea, învățătura și pregătirea lor profesională, acordând, la nevoie, îndrumările necesare.

Atunci când, în urma vizitelor efectuate, se constată că dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială a copilului este primejduită, serviciul public de asistență socială este obligat să sesizeze de îndată direcția generală de asistență socială și protecția copilului în vederea luării măsurilor prevăzute de lege.

Direcția generală de asistență socială și protecția copilului este obligată să sesizeze instanța judecătorească în situația în care consideră că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru decăderea, totală sau parțială, a părinților ori a unuia dintre ei din exercițiul drepturilor părintești (art. 41).

Curtea Constituțională prin Decizia nr. 526/2007 referitoare la neconstituționalitatea acestui articol din Legea nr. 272/2004[1], a constatat că aceste dispoziții legale consacră sancțiunea decăderii din drepturile părintești, sancțiune civilă care se dispune în cazurile în care părinții, prin felul de exercitare a drepturilor părintești sau prin purtarea lor

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 559 din 15 august 2007.

abuzivă ori prin abateri grave în îndeplinirea îndatoririlor de părinte, pun în primejdie viața și securitatea copilului în familie.

Astfel, legiuitorul a înțeles să recunoască calitatea procesuală activă exclusiv autorității tutelare, într-o acțiune cu consecințe deosebit de severe, cum este aceea prin care se solicită decăderea unui părinte din drepturile părintești.

Reglementarea instituită prin acest articol din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului nu face decât să dea expresie specificului acestui domeniu, constând în aceea că drepturile părintești se exercită, așa cum prevede Codul civil, numai în interesul copiilor. Or, nefiind vorba despre un interes propriu părintelui, era normal ca valorificarea dreptului său, în situația extremă în care tinde la anihilarea drepturilor celuilalt părinte, să fie supusă unui regim restrictiv, cu implicarea autorității de stat, în deplină concordanță cu cele prevăzute de art. 48 alin. (1) din Constituție.

Direcția generală de asistență socială și protecția copilului va lua toate măsurile necesare pentru ca părinții decăzuți din drepturile părintești, precum și cei cărora le-a fost limitat exercițiul anumitor drepturi să beneficieze de asistență specializată pentru creșterea capacității acestora de a se ocupa de copii, în vederea redobândirii exercițiului drepturilor părintești.

Părinții care solicită redarea exercițiului acestor drepturi beneficiază de asistență juridică gratuită (art. 42).

Instanța judecătorească este singura autoritate competentă să se pronunțe, luând în considerare, cu prioritate, interesul superior al copilului, cu privire la:

a) persoana care exercită drepturile și îndeplinește obligațiile părintești în situația în care copilul este lipsit, temporar sau permanent, de ocrotirea părinților săi;

b) modalitățile în care se exercită drepturile și se îndeplinesc obligațiile părintești;

c) decăderea totală sau parțială din exercițiul drepturilor părintești;

d) redarea exercițiului drepturilor părintești (art. 43).

Orice copil care este, temporar sau definitiv, lipsit de ocrotirea părinților săi sau care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora are dreptul la protecție alternativă.

Protecția include instituirea tutelei, măsurile de protecție specială prevăzute de prezenta lege, adopția. În alegerea uneia dintre aceste soluții autoritatea competentă va ține seama în mod corespunzător de necesitatea asigurării unei anumite continuități în educarea copilului, precum și de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică (art. 44).

Tutela se instituie de către instanța judecătorească în a cărei circumscripție teritorială domiciliază sau a fost găsit copilul (art. 45).

Prin Decizia nr. 3/2007 privind examinarea recursului în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în Dosarul nr. 28/2006, cu privire la aplicarea dispozițiilor art. 40 alin. (2) (45 după republicare) cu referire la art. 124 (133 după republicare) din Legea nr. 272/2004 referitor la competența materială de soluționare, în primă instanță, a cererii de instituire a tutelei copilului minor[1], Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că în practica instanțelor judecătorești nu există un punct de vedere unitar cu privire la instanța competentă să soluționeze, în primă instanță, cererile privind măsura de protecție alternativă a tutelei copilului minor.

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 732 din 30 octombrie 2007.

Astfel, potrivit art. 124 (133 după republicare) din Legea nr. 272/2004, „Cauzele prevăzute de prezenta lege privind stabilirea măsurilor de protecție specială sunt de competența tribunalului de la domiciliul copilului", iar „Dacă domiciliul copilului nu este cunoscut, competența revine tribunalului în a cărui circumscripție teritorială a fost găsit copilul".

În raport cu aceste dispoziții, rezultă, deci, că numai pentru cauzele care se regăsesc în cuprinsul normelor de reglementare din Legea nr. 272/2004 s-a prevăzut competența de soluționare a tribunalului de la domiciliul copilului și, respectiv, a celui în a cărui circumscripție teritorială a fost găsit copilul.

O atare competență, fiind *ratione materiae*, este de ordine publică, așadar soluționarea cererilor referitoare la instituirea măsurilor de protecție specială ce privesc copilul trebuie să aibă loc în condițiile respectării dispozițiilor referitoare la instanțele cărora legea le-a dat plenitudine de competență, respectiv judecătorii.

Prin art. 59 din Legea nr. 272/2004 s-a prevăzut că „*măsurile de protecție specială a copilului*", la care se referă această lege, sunt: „*plasamentul*", „*plasamentul în regim de urgență*" și „*supravegherea specializată*".

Reglementarea dată prin Legea nr. 272/2004 nu se referă și la măsura de protecție alternativă a tutelei copilului, deci, se impune să fie considerate de competența tribunalului de la domiciliul copilului și, respectiv, a tribunalului în a cărui circumscripție teritorială a fost găsit copilul, în accepțiunea prevederilor art. 133 din această lege, numai acele cauze care privesc măsurile de protecție specială a copilului strict determinate în cuprinsul art. 59.

Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat că această interpretare este singura ce poate fi primită și pentru că art. 61 din lege, prevăzând, restrictiv, că „Părinții, precum și copilul care a împlinit vârsta de 14 ani au dreptul să atace în instanță măsurile de protecție specială instituite de prezenta lege, beneficiind de asistență juridică gratuită, în condițiile legii", exprimă, de asemenea, voința explicită a legiuitorului de a preciza că reglementarea în discuție privește în mod exclusiv măsurile de protecție specială a copilului ce fac obiectul definiției date în cuprinsul art. 59.

Așadar, în temeiul art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, precum și ale art. 329 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, Cutea a statuat stabilește că, în raport cu dispozițiile art. 124 alin. (1) (art. 133 după republicare) din Legea nr. 272/2004, competența de soluționare, în primă instanță, a cererilor privind măsura de protecție alternativă a tutelei copilului revine judecătoriei.

§ 20. Sănătatea și bunăstarea copilului

Potrivit art. 46 din Legea nr. 272/2004, copilul are dreptul de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate pe care o poate atinge și de a beneficia de serviciile medicale și de recuperare necesare pentru asigurarea realizării efective a acestui drept.

Accesul copilului la servicii medicale și de recuperare, precum și la medicația adecvată stării sale în caz de boală este garantat de către stat, costurile aferente fiind suportate din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate și de la bugetul de stat.

Organele de specialitate ale administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, precum și orice alte instituții publice sau private cu atribuții în domeniul sănătății sunt obligate să adopte, toate măsurile necesare pentru:

a) reducerea mortalității infantile;

b) asigurarea și dezvoltarea serviciilor medicale primare și comunitare;

c) prevenirea malnutriției și a îmbolnăvirilor;

d) asigurarea serviciilor medicale pentru gravide în perioada pre- și postnatală, indiferent dacă acestea au sau nu au calitatea de persoană asigurată în sistemul asigurărilor sociale de sănătate;

e) informarea părinților și a copiilor cu privire la sănătatea și alimentația copilului, inclusiv cu privire la avantajele alăptării, igienei și salubrității mediului înconjurător;

f) dezvoltarea de acțiuni și programe pentru ocrotirea sănătății și de prevenire a bolilor, de asistență a părinților și de educație, precum și de servicii în materie de planificare familială;

g) verificarea periodică a tratamentului copiilor care au fost plasați pentru a primi îngrijire, protecție sau tratament;

h) asigurarea confidențialității consultanței medicale acordate la solicitarea copilului;

i) derularea sistematică în unitățile școlare de programe de educație pentru viață, inclusiv educație sexuală pentru copii, în vederea prevenirii contactării bolilor cu transmitere sexuală și a gravidității minorelor.

Părinții sunt obligați să solicite asistență medicală pentru a asigura copilului cea mai bună stare de sănătate pe care o poate atinge și pentru a preveni situațiile care pun în pericol viața, creșterea și dezvoltarea copilului.

În situația excepțională în care viața copilului se află în pericol iminent ori există riscul producerii unor consecințe grave cu privire la sănătatea sau integritatea acestuia, medicul are dreptul de a efectua acele acte medicale de strictă necesitate pentru a salva viața copilului, chiar fără a avea acordul părinților sau al altui reprezentant legal al acestuia.

Vizitele periodice ale personalului medical de specialitate la domiciliul gravidelor și al copiilor până la împlinirea vârstei de un an sunt obligatorii, în vederea ocrotirii sănătății mamei și copilului, educației pentru sănătate, prevenirii abandonului, abuzului sau neglijării, exploatării și oricărei forme de violență asupra copilului.

Copilul are dreptul de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

Părinților sau, altor reprezentanți legali le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, cele mai bune condiții de viață necesare creșterii și dezvoltării copiilor; părinții sunt obligați să le asigure copiilor locuință, precum și condițiile necesare pentru creștere, educare, învățătură și pregătirea profesională, precum și un mediu de viață sănătos (art. 47).

Copilul are dreptul de a beneficia de asistență socială și de asigurări sociale, în funcție de resursele și de situația în care se află acesta și persoanele în întreținerea cărora se găsește.

În cazul în care părinții sau persoanele care au obligația de a întreține copilul nu pot asigura, din motive independente de voința lor, satisfacerea nevoilor minime de locuință, hrană, îmbrăcăminte și educație ale copilului, statul, prin autoritățile publice competente,

este obligat să asigure acestora sprijin corespunzător, sub formă de prestații financiare, prestații în natură, precum și sub formă de servicii, în condițiile legii.

Părinții au obligația să solicite autorităților competente acordarea alocațiilor, indemnizațiilor, prestațiilor în bani sau în natură și a altor facilități prevăzute de lege pentru copii sau pentru familiile cu copii.

Autoritățile administrației publice locale au obligația de a informa părinții și copiii în legătură cu drepturile pe care le au, precum și asupra modalității de acordare a drepturilor de asistență socială și de asigurări sociale (art. 48).

Copilul cu handicap are dreptul la îngrijire specială, adaptată nevoilor sale.

El are dreptul la educație, recuperare, compensare, reabilitare și integrare, adaptate posibilităților proprii, în vederea dezvoltării personalității sale. În vederea asigurării accesului la educație, recuperare și reabilitare, copilul cu handicap poate fi școlarizat în alt județ/sector al municipiului București decât cel de domiciliu, cu suportarea cheltuielilor din bugetul județului/sectorului în care se află unitatea de învățământ.

Îngrijirea specială trebuie să asigure dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială a copiilor cu handicap. Îngrijirea specială constă în ajutor adecvat situației copilului și părinților săi ori, situației celor cărora le este încredințat copilul și se acordă gratuit, ori de câte ori acest lucru este posibil, pentru facilitarea accesului efectiv și fără discriminare al copiilor cu handicap la educație, formare profesională, servicii medicale, recuperare, pregătire, în vederea ocupării unui loc de muncă, la activități recreative, precum și la orice alte activități apte să le permită deplina integrare socială și dezvoltare a personalității lor.

Organele de specialitate ale administrației publice centrale și autoritățile administrației publice locale sunt obligate să inițieze programe și să asigure resursele necesare dezvoltării serviciilor destinate satisfacerii nevoilor copiilor cu handicap și ale familiilor acestora în condiții care să le garanteze demnitatea, să le favorizeze autonomia și să le faciliteze participarea activă la viața comunității (art. 49).

Copilul cu dizabilități beneficiază de asistență medicală gratuită, inclusiv de medicamente gratuite, atât pentru tratamentul ambulatoriu, cât și pe timpul spitalizării, în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate, în condițiile stabilite prin contractul-cadru.

Părintele sau reprezentantul legal are obligația de a respecta și/sau urma serviciile prevăzute în planul de recuperare pentru copilul cu dizabilități încadrat în grad de handicap (art. 50).

§ 21. Educație, activități recreative și culturale

Copilul are dreptul de a primi o educație care să îi permită dezvoltarea, în condiții nediscriminatorii, a aptitudinilor și personalității sale.

Părinții copilului au cu prioritate dreptul de a alege felul educației care urmează să fie dată copiilor lor și au obligația să înscrie copilul la școală și să asigure frecventarea cu regularitate de către acesta a cursurilor școlare.

Copilul care a împlinit vârsta de 14 ani poate cere încuviințarea instanței judecătorești de a-și schimba felul învățăturii și al pregătirii profesionale (art. 51).

Ministerul Educației Naționale ca organ de specialitate al administrației publice centrale, precum și inspectoratele școlare și unitățile de învățământ, ca instituții ale administrației publice locale cu atribuții în domeniul educației, sunt obligate să întreprindă măsuri necesare pentru:

a) facilitarea accesului la educația preșcolară și asigurarea învățământului general obligatoriu și gratuit pentru toți copiii;

b) dezvoltarea de programe de educație pentru părinții tineri, inclusiv în vederea prevenirii violenței în familie;

c) organizarea de cursuri speciale de pregătire pentru copiii care nu pot răspunde la cerințele programei școlare naționale, pentru a nu intra prematur pe piața muncii;

d) organizarea de cursuri speciale de pregătire pentru copiii care au abandonat școala, în vederea reintegrării lor în sistemul național de învățământ;

e) respectarea dreptului copilului la timp de odihnă și timp liber, precum și a dreptului acestuia de a participa liber la viața culturală și artistică;

f) prevenirea abandonului școlar din motive economice, luând măsuri active de acordare a unor servicii sociale în mediul școlar, cum sunt: hrană, rechizite, transport și altele asemenea.

În cadrul procesului instructiv-educativ, copilul are dreptul de a fi tratat cu respect de către cadrele didactice, personalul didactic auxiliar și cel administrativ și de a fi informat asupra drepturilor sale, precum și asupra modalităților de exercitare a acestora. Pedepsele corporale sau alte tratamente degradante în cadrul procesului instructiv-educativ sunt interzise.

Copilul, personal și, reprezentat sau asistat de reprezentantul său legal, are dreptul de a contesta modalitățile și rezultatele evaluării și de a se adresa în acest sens conducerii unității de învățământ.

Cadrele didactice au obligația de a referi centrelor județene de resurse și asistență educațională/Centrului Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională cazurile de abuz, neglijare, exploatare și orice altă formă de violență asupra copilului și de a semnala serviciului public de asistență socială sau, după caz, direcției generale de asistență socială și protecția copilului aceste cazuri (art. 52).

Potrivit art. 53 din Legea nr. 272/2004, copilul are dreptul la odihnă și vacanță. El trebuie să beneficieze de timp suficient pentru odihnă și vacanță, să participe în mod liber la activități recreative proprii vârstei sale și la activitățile culturale, artistice și sportive ale comunității. Autoritățile publice au obligația să contribuie, la asigurarea condițiilor exercitării în condiții de egalitate a acestui drept. Ele trebuie să asigure locuri de joacă suficiente și adecvate pentru copii, în mod special în situația zonelor intens populate.

§ 22. Protecția specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi

22.1. Preliminarii

Potrivit art. 54 din Legea nr. 272/2004, protecția specială a copilului reprezintă ansamblul măsurilor, prestațiilor și serviciilor destinate îngrijirii și dezvoltării copilului

lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi a celui care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora.

Copilul beneficiază de protecția specială până la dobândirea capacității depline de exercițiu.

La cererea tânărului, exprimată după dobândirea capacității depline de exercițiu, dacă își continuă studiile o singură dată în fiecare formă de învățământ de zi, protecția specială se acordă, pe toată durata continuării studiilor, dar fără a se depăși vârsta de 26 de ani.

Tânărul care a dobândit capacitate deplină de exercițiu și a beneficiat de o măsură de protecție specială, dar care nu își continuă studiile și nu are posibilitatea revenirii în propria familie, fiind confruntat cu riscul excluderii sociale, beneficiază, la cerere, pe o perioadă de până la 2 ani, de protecție specială, în scopul facilitării integrării sale sociale. Acest drept se pierde în cazul în care se face dovada că tânărului i s-au oferit un loc de muncă și/sau locuință cel puțin de două ori, iar acesta le-a refuzat ori le-a pierdut din motive imputabile lui (art. 55).

Măsurile de protecție specială a copilului se stabilesc și se aplică în baza planului individualizat de protecție[1].

Planul se întocmește și se revizuiește în conformitate cu normele metodologice elaborate și aprobate de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului.

Măsurile de protecție specială a copilului care a împlinit vârsta de 14 ani se stabilesc numai cu consimțământul acestuia. În situația în care copilul refuză să își dea consimțământul, măsurile de protecție se stabilesc numai de către instanța judecătorească, care, în situații temeinic motivate, poate trece peste refuzul acestuia de a-și exprima consimțământul față de măsura propusă (art. 57).

Direcția generală de asistență socială și protecția copilului are obligația de a întocmi planul individualizat de protecție în termen de 30 de zile după primirea cererii de instituire a unei măsuri de protecție specială sau imediat după ce directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului a dispus plasamentul în regim de urgență.

În situația copilului pentru care a fost instituită tutela, nu sunt aplicabile dispozițiile de mai sus.

La stabilirea obiectivelor planului individualizat de protecție se acordă prioritate reintegrării copilului în familie, iar dacă aceasta nu este posibilă, se va proceda la deschiderea procedurii adopției interne.

Reintegrarea copilului în familie ca obiectiv al planului individualizat de protecție se stabilește cu consultarea obligatorie a părinților și a membrilor familiei extinse care au putut fi găsiți.

Deschiderea procedurii adopției interne se realizează în condițiile legii speciale, adopția ca obiectiv al planului individualizat de protecție stabilindu-se fără consultarea părinților și a membrilor familiei extinse.

---

[1] Conform art. 4 lit. e) din Legea nr. 272/2004, *planul individualizat de protecție* este documentul prin care se realizează planificarea serviciilor, prestațiilor și a măsurilor de protecție specială a copilului, pe baza evaluării psihosociale a acestuia și a familiei sale, în vederea integrării copilului care a fost separat de familia sa într-un mediu familial stabil permanent, în cel mai scurt timp posibil.

Planul individualizat de protecție poate prevedea plasamentul copilului într-un serviciu de tip rezidențial, numai în cazul în care nu a putut fi instituită tutela ori nu a putut fi dispus plasamentul la familia extinsă[1], la un asistent maternal sau la o altă persoană sau familie (art. 58).

Măsurile de protecție specială a copilului sunt:

a) plasamentul;

b) plasamentul în regim de urgență;

c) supravegherea specializată (art. 59).

Potrivit art. 60 din Legea nr. 272/2004, de măsurile de protecție specială, beneficiază:

a) copilul ai cărui părinți sunt decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești sau cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părintești, puși sub interdicție, declarați judecătorește morți sau dispăruți, când nu a putut fi instituită tutela;

b) copilul care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija părinților din motive neimputabile acestora;

c) copilul abuzat sau neglijat, exploatat și supus oricărei forme de violență;

d) copilul găsit sau copilul părăsit în unități sanitare;

e) copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal.

Părinții, precum și copilul care a împlinit vârsta de 14 ani au dreptul să atace în instanță măsurile de protecție specială instituite de prezenta lege, beneficiind de asistență juridică gratuită (art. 61).

22.2. Plasamentul

Conform art. 62 din Legea nr. 272/2004, plasamentul copilului constituie o măsură de protecție specială, având caracter temporar, care poate fi dispusă, după caz, la:

a) o persoană sau familie;

b) un asistent maternal;

c) un serviciu de tip rezidențial.

Persoana sau familia care primește un copil în plasament[2] trebuie să aibă domiciliul în România și să fie evaluată de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului cu privire la garanțiile morale și condițiile materiale pe care trebuie să le îndeplinească pentru a primi un copil în plasament.

Pe toată durata plasamentului, domiciliul copilului se află, după caz, la persoana, familia, asistentul maternal sau la serviciul de tip rezidențial care îl are în îngrijire (art. 63).

Plasamentul copilului care nu a împlinit vârsta de 3 ani poate fi dispus numai la familia extinsă, substitutivă[3] sau la asistentul maternal, plasamentul acestuia într-un serviciu de tip rezidențial fiind interzis.

---

[1] Conform art. 4 lit. c) din Legea nr. 272/2004, *familie extinsă* - copilul, părinții și rudele acestuia până la gradul IV inclusiv.

[2] Începând cu luna ianuarie 2009, cuantumul lunar al alocației de plasament se stabilește la 97 lei (Hotărârea Guvernului nr. 1663/2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 844 din 16 decembrie 2008).

[3] Conform art. 4 lit. d) din Legea nr. 272/2004, *familia substitutivă* – reprezintă persoanele, altele decât cele care aparțin familiei extinse, care, în condițiile legii, asigură creșterea și îngrijirea copilului.

Prin excepție, se poate stabili plasamentul într-un serviciu de tip rezidențial al copilului mai mic de 3 ani, în situația în care acesta prezintă handicapuri grave, cu dependență de îngrijiri în servicii de tip rezidențial specializate.

La stabilirea măsurii de plasament se va urmări:

a) plasarea copilului, cu prioritate, la familia extinsă sau la familia substitutivă;

b) menținerea fraților împreună;

c) facilitarea exercitării de către părinți a dreptului de a vizita copilul și de a menține legătura cu acesta (art. 64)[1].

Măsura plasamentului se stabilește de către comisia pentru protecția copilului, în situația în care există acordul părinților, pentru situațiile prevăzute la art. 60 lit. b) și e).

Măsura plasamentului se stabilește de către instanța judecătorească, la cererea direcției generale de asistență socială și protecția copilului:

a) în situația copilului prevăzut la art. 60 lit. a), precum și în situația copilului prevăzut la art. 60 lit. c) și d), dacă se impune înlocuirea plasamentului în regim de urgență dispus de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului;

b) în situația copilului prevăzut la art. 60 lit. b) și e), atunci când nu există acordul părinților sau, al unuia dintre părinți, pentru instituirea acestei măsuri (art. 65).

Drepturile și obligațiile părinteşti față de copil se mențin pe toată durata măsurii plasamentului dispus de către comisia pentru protecția copilului.

Acestea se mențin și pe toată durata măsurii plasamentului dispus de către instanță în situația copilului care nu poate fi lăsat în grija părinților din motive neimputabile acestora, dar și a celui care a săvârșit o faptă penală, atunci când nu există acordul părinților sau, după caz, al unuia dintre părinți, pentru instituirea acestei măsuri, dacă în vederea respectării interesului superior al copilului instanța nu dispune altfel, în funcție de circumstanțele cazului.

Drepturile și obligațiile părinteşti față de copil pe toată durata măsurii plasamentului dispus de către instanță în situația copilului ai cărui părinți sunt decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părinteşti sau cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părinteşti, puși sub interdicție, declarați judecătorește morți sau dispăruți, precum și în situația copilului abuzat, neglijat, exploatat și supus oricărei forme de violență, copilul găsit sau copilul părăsit în unități sunt exercitate de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

Dispozițiile prevăzute de legislația în vigoare referitoare la dreptul părintelui firesc de a consimți la adopția copilului se aplică în mod corespunzător (art. 66).

Conform art. 67 din Legea nr. 272/2004, Comisia pentru protecția copilului sau, după caz, instanța care a dispus plasamentul copilului va stabili, dacă este cazul, și cuantumul contribuției lunare a părinților la întreținerea acestuia. Sumele astfel încasate se constituie venit la bugetul județului, respectiv la cel al sectorului municipiului București, de unde provine copilul.

Dacă plata contribuției la întreținerea copilului nu este posibilă, instanța obligă părintele apt de muncă să presteze între 20 și 40 de ore lunar pentru fiecare copil, acțiuni sau lucrări de interes local, pe durata aplicării măsurii de protecție specială, pe raza administrativ-teritorială în care are domiciliul sau reședința.

Acțiunile și lucrările sunt incluse în planul de acțiuni sau lucrări de interes local.

---

[1] Art. 64 a fost modificat prin Legea nr. 131/2014.

22.3. Plasamentul în regim de urgență

Este o măsură de protecție specială, cu caracter temporar, care se stabilește pentru copilul aflat în următoarele situații:

a) abuzat, neglijat sau supus oricărei forme de violență;

b) găsit sau părăsit în unități sanitare.

El se poate dispune și în cazul copilului al cărui unic ocrotitor legal sau ambii au fost reținuți, arestați, internați sau în situația în care, din orice alt motiv, aceștia nu își pot exercita drepturile și obligațiile părintești cu privire la copil.

Autoritatea, instituția sau unitatea care a hotărât sau a dispus una dintre măsurile de mai sus care a condus la rămânerea unui minor fără ocrotire părintească sau care, după caz, primește sau găzduiește o persoană despre care cunoaște că este singurul ocrotitor legal al unui copil are obligația de a informa, în cel mai scurt timp posibil, direcția generală de asistență socială și protecția copilului în a cărei circumscripție locuiește copilul despre situația acestuia și a ocrotitorului său legal.

Pe toată durata plasamentului în regim de urgență se suspendă de drept exercițiul drepturilor părintești, până când instanța judecătorească va decide cu privire la menținerea sau înlocuirea acestei măsuri și cu privire la exercitarea drepturilor părintești. Pe perioada suspendării, drepturile și obligațiile părintești privitoare la persoana copilului sunt exercitate și, respectiv, îndeplinite de către persoana, familia, asistentul maternal sau șeful serviciului de tip rezidențial care a primit copilul în plasament în regim de urgență, iar cele privitoare la bunurile copilului sunt exercitate și, respectiv, îndeplinite de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului (art. 68).

Măsura plasamentului în regim de urgență se stabilește de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului din unitatea administrativ-teritorială în care se găsește copilul abuzat, neglijat sau supus oricărei forme de violență, găsit ori părăsit în unitățile sanitare, dacă nu se întâmpină opoziție din partea reprezentanților persoanelor juridice, precum și a persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția copilului respectiv. Pentru copilul al cărui unic ocrotitor legal sau ambii au fost reținuți, arestați, internați sau în situația în care, din orice alt motiv, aceștia nu își pot exercita drepturile și obligațiile părintești, măsura plasamentului în regim de urgență se stabilește de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

Măsura acestui tip de plasament se stabilește de către instanța judecătorească (art. 69).

În situația plasamentului în regim de urgență dispus de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului, aceasta este obligată să sesizeze instanța judecătorească în termen de 5 zile de la data la care a dispus această măsură.

În situația în care nu se mai mențin împrejurările care au stat la baza stabilirii măsurii plasamentului în regim de urgență, directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului poate dispune, în termenul de 5 zile, revocarea măsurii de plasament în regim de urgență.

Instanța judecătorească va analiza motivele care au stat la baza măsurii adoptate de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului și va dispune încetarea plasamentului în regim de urgență și, după caz, reintegrarea copilului în familia sa, înlocuirea plasamentului în regim de urgență cu tutela sau cu măsura plasamentului. Instanța se va pronunța, totodată, cu privire la exercitarea drepturilor părintești.

Dacă plasamentul în regim de urgență este dispus de către instanța judecătorească, aceasta se va pronunța în condițiile art. 100 alin. (4).

22.4. Supravegherea specializată

Potrivit art. 71 din Legea nr. 272/2004, măsura de supraveghere specializată se dispune față de copilul care a săvârșit o faptă penală și care nu răspunde penal.

În cazul în care există acordul părinților sau al reprezentantului legal, măsura supravegherii specializate se dispune de către comisia pentru protecția copilului, iar, în lipsa acestui acord, de către instanța judecătorească.

§ 23. Monitorizarea aplicării măsurilor de protecție specială

Împrejurările care au stat la baza stabilirii măsurilor de protecție specială, dispuse de comisia pentru protecția copilului sau de instanța judecătorească, trebuie verificate trimestrial de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului.

În cazul în care acesta s-au modificat, direcția generală de asistență socială și protecția copilului este obligată să sesizeze de îndată comisia pentru protecția copilului sau, instanța judecătorească, în vederea modificării sau, după caz, a încetării măsurii.

Dreptul de sesizare îl au, de asemenea, părinții sau alt reprezentant legal al copilului, precum și copilul (art. 72).

Direcția generală de asistență socială și protecția copilului sau organismul privat autorizat are obligația de a urmări modul în care sunt puse în aplicare măsurile de protecție specială, dezvoltarea și îngrijirea copilului pe perioada aplicării măsurii.

În îndeplinirea obligației, direcția generală de asistență socială și protecția copilului sau, organismul privat autorizat întocmește, trimestrial sau ori de câte ori apare o situație care impune acest lucru, rapoarte privitoare la evoluția dezvoltării fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale a copilului și a modului în care acesta este îngrijit.

În situația în care se constată, pe baza raportului întocmit, necesitatea modificării sau, a încetării măsurii, direcția generală de asistență socială și protecția copilului este obligată să sesizeze de îndată comisia pentru protecția copilului sau, instanța judecătorească.

Propunerea de încetare a măsurii de protecție și reintegrarea în familie este însoțită, în mod obligatoriu, de documente din care să reiasă participarea părinților la ședințe de consiliere, astfel încât reintegrarea să se realizeze în cele mai bune condiții (art. 73).

La încetarea măsurilor de protecție specială prin reintegrarea copilului în familia sa, serviciul public de asistență socială, organizat la nivelul municipiilor și orașelor, persoanele cu atribuții de asistență socială din aparatul de specialitate al primarului, precum și direcția generală de asistență socială și protecția copilului, în cazul sectoarelor municipiului București, de la domiciliul sau, după caz, de la reședința părinților, au obligația de a urmări evoluția dezvoltării copilului, precum și modul în care părinții își exercită drepturile și își îndeplinesc obligațiile cu privire la copil. În acest scop, acestea întocmesc rapoarte lunare pe o perioadă de minimum 6 luni (art. 74).

Copilul față de care a fost luată o măsură de protecție specială are dreptul de a menține relații cu alte persoane, dacă acestea nu au o influență negativă asupra dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale (art. 75).

§ 24. Protecţia copiilor refugiaţi precum şi a celor în caz de conflict armat

Copiii care solicită obținerea statutului de refugiat, precum și cei care au obținut acest statut beneficiază de protecție și asistență umanitară corespunzătoare pentru realizarea drepturilor lor.

Ei beneficiază de una dintre formele de protecție prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 122/2006 privind azilul în România[1] (art. 76).

În situația în care copilul care solicită statutul de refugiat este neînsoțit de către părinți sau de un alt reprezentant legal, susținerea intereselor acestuia pe parcursul procedurii de acordare a statutului de refugiat se asigură de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului în a cărei rază administrativ-teritorială se află organul teritorial al Ministerului Administrației și Internelor unde urmează a fi depusă cererea.

Cererea pentru acordarea statutului de refugiat al copilului se analizează cu prioritate.

În scopul susținerii adecvate a intereselor copilului, direcția generală de asistență socială și protecția copilului desemnează o persoană cu studii superioare juridice sau de asistență socială din cadrul personalului propriu sau al unui organism privat autorizat, care să susțină drepturile copilului și să participe, alături de acesta, la întreaga procedură de acordare a statutului de refugiat.

În situația în care se constată că persoana desemnată de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului nu își îndeplinește corespunzător obligația de apărare a intereselor copilului sau dovedește rea-credință în îndeplinirea acesteia, Oficiul Național pentru Imigrări poate solicita direcției generale de asistență socială și protecția copilului înlocuirea acestei persoane (art. 77).

Până la soluționarea definitivă și irevocabilă a cererii de acordare a statutului de refugiat, cazarea copiilor se realizează într-un serviciu de tip rezidențial, aparținând direcției generale de asistență socială și protecția copilului sau unui organism privat autorizat.

Copiii care au împlinit vârsta de 16 ani pot fi cazați și în centrele de primire și cazare aflate în subordinea Oficiului Național pentru Imigrări.

Cei cărora li s-a acordat statutul de refugiat, beneficiază de protecția specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi (art. 78).

În situația în care cererea copilului, de acordare a statutului de refugiat este respinsă în mod definitiv și irevocabil, direcția generală de asistență socială și protecția copilului sesizează Autoritatea pentru Străini și solicită instanței judecătorești stabilirea plasamentului copilului într-un serviciu de protecție specială.

Măsura plasamentului durează până la returnarea copilului în țara de reședință a părinților ori în țara în care au fost identificați alți membri ai familiei dispuși să ia copilul (art. 79).

Potrivit art. 80 din Legea nr. 272/2004, copiii afectați de conflicte armate beneficiază de protecție și asistență.

În caz de conflicte armate, instituțiile statului iau măsurile necesare pentru dezvoltarea de mecanisme speciale menite să asigure monitorizarea măsurilor adoptate pentru protejarea drepturilor copilului.

---

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 428 din 18 mai 2006, modificată ulterior, inclusiv prin Ordonanța Guvernului nr. 22/2014 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 636 din 29 septembrie 2014).

Niciun copil nu va fi folosit ca spion, călăuză sau curier în timpul conflictelor armate (art. 81).

În situația existenței unui conflict armat, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Interne, cu Ministerul Apărării Naționale, precum și cu alte instituții cu atribuții specifice, are obligația de a iniția și de a implementa strategii și programe, inclusiv la nivel familial și comunitar, pentru a asigura demobilizarea copiilor soldați și, respectiv, pentru a remedia efectele fizice și psihice ale conflictelor asupra copilului și pentru a promova reintegrarea socială a acestuia.

Organele administrației publice centrale, în colaborare cu Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă și cu Ministerul Educației Naționale, vor promova măsurile corespunzătoare pentru:

a) educarea în spiritul înțelegerii, solidarității și păcii, ca un proces general și continuu în prevenirea conflictelor;

b) educarea și pregătirea copiilor demobilizați pentru o viață socială activă și responsabilă (art. 82).

În orice județ sau sector al municipiului București, președintele consiliului județean ori, primarul sectorului municipiului București are obligația de a înainta direcției generale de asistență socială și protecția copilului, în termen de 24 de ore de la inițierea unui conflict armat, o listă completă a tuturor copiilor aflați pe teritoriul respectivei unități administrativ-teritoriale, în vederea monitorizării situației acestora.

Infrastructura având ca destinație protecția și promovarea drepturilor copilului nu va fi folosită în scopuri militare.

În cazul acțiunilor de evaluare desfășurate în urma unor conflicte armate, copiilor li se va acorda prioritate. Direcția generală de asistență socială și protecția copilului, în colaborare cu protecția civilă, va lua măsurile necesare pentru a se asigura supravegherea copiilor care sunt evacuați de către persoane care își pot asuma responsabilitatea ocrotirii și siguranței lor. Ori de câte ori este posibil, membrii aceleiași familii vor fi cazați împreună (art. 83).

§ 25. Protecția copilului care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal

Potrivit art. 84 din Legea nr. 272/2004, pentru copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal, la propunerea direcției generale de asistență socială și protecția copilului în a cărei unitate administrativ-teritorială se află copilul, se va lua una dintre măsurile prevăzute în acest act normativ.

În dispunerea uneia dintre aceste măsuri prevăzute, Comisia pentru Protecția Copilului, atunci când există acordul părinților sau al altui reprezentant legal[1] al copilului, ori, instanța judecătorească, atunci când acest acord lipsește, va ține seama de:

a) condițiile care au favorizat săvârșirea faptei;

b) gradul de pericol social al faptei;

[1] Conform art. 4 lit. g) din Legea nr. 272/2004, *reprezentant legal al copilului* este părintele sau persoana desemnată potrivit legii să exercite drepturile și să îndeplinească obligațiile părinteşti față de copil.

c) mediul în care a crescut şi a trăit copilul;

d) riscul săvârşirii din nou de către copil a unei fapte prevăzute de legea penală;

e) orice alte elemente de natură a caracteriza situaţia copilului.

Părinţii copilului care săvârşeşte fapte penale şi nu răspunde penal au obligaţia de a participa la şedinţele de consiliere efectuate de către direcţia generală de asistenţă socială şi protecţia copilului, în baza unui program personalizat de consiliere psihologică.

Măsura supravegherii specializate constă în menţinerea copilului în familia sa, sub condiţia respectării de către acesta a unor obligaţii, cum ar fi:

a) frecventarea cursurilor şcolare;

b) utilizarea unor servicii de îngrijire de zi;

c) urmarea unor tratamente medicale, consiliere sau psihoterapie;

d) interzicerea de a frecventa anumite locuri sau de a avea legături cu anumite persoane.

În cazul în care menţinerea în familie nu este posibilă sau atunci când copilul nu îşi îndeplineşte obligaţiile stabilite prin măsura supravegherii specializate, comisia pentru protecţia copilului ori, instanţa judecătorească, poate dispune plasamentul acestuia în familia extinsă ori în cea substitutivă, precum şi îndeplinirea de către copil a obligaţiilor prevăzute mai sus (art. 85).

Atunci când fapta prevăzută de legea penală, săvârşită de copilul care nu răspunde penal, prezintă un grad ridicat de pericol social, precum şi în cazul în care copilul pentru care s-au stabilit măsurile prevăzute la art. 85 săvârşeşte în continuare fapte penale, comisia pentru protecţia copilului sau, instanţa judecătorească dispune, pe perioadă determinată, plasamentul copilului într-un serviciu de tip rezidenţial specializat (art. 86).

Este interzis să se dea publicităţii orice date referitoare la săvârşirea de fapte penale de către copilul care nu răspunde penal, inclusiv date privitoare la persoana acestuia (art. 87).

Pe toată durata aplicării măsurilor destinate copilului care săvârşeşte fapte penale şi nu răspunde penal, vor fi asigurate servicii specializate, pentru a-i asista pe copii în procesul de reintegrare în societate.

Copilul care a săvârşit o faptă prevăzută de legea penală şi care nu răspunde penal va fi însoţit şi asistat de către un psiholog sau asistentul social, desemnat de direcţia generală de asistenţă socială şi protecţia copilului în orice etapă a cercetării penale (art. 88).

§ 26. Protecţia copilului împotriva exploatării

Potrivit art. 89 din Legea nr. 272/2004, copilul are dreptul de a fi protejat împotriva abuzului, neglijării, exploatării, traficului, migraţiei ilegale, răpirii, violenţei, pornografiei prin internet, precum şi a oricăror forme de violenţă, indiferent de mediul în care acesta se află: familie, instituţii de învăţământ, medicale, de protecţie, medii de cercetare a infracţiunilor şi de reabilitare/detenţie, internet, mass-media, locuri de muncă, medii sportive, comunitate etc.

Orice persoană fizică sau juridică, precum şi copilul pot sesiza direcţia generală de asistenţă socială şi protecţia copilului din judeţul/sectorul de domiciliu să ia măsurile corespunzătoare pentru a-l proteja împotriva oricăror forme de violenţă, inclusiv violenţă

sexuală, vătămare sau de abuz fizic sau mental, de rele tratamente sau de exploatare, de abandon sau neglijență.

Angajații instituțiilor publice sau private care, prin natura profesiei, intră în contact cu copilul și au suspiciuni asupra unui posibil caz de abuz, neglijare sau rele tratamente au obligația de a sesiza de urgență direcția generală de asistență socială și protecția copilului.

Părinții copilului sau, alt reprezentant legal al acestuia, autoritățile publice și organismele private au obligația să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a facilita readaptarea fizică și psihologică și reintegrarea socială a oricărui copil care a fost victima oricărei forme de neglijență, exploatare sau abuz, de tortură sau pedeapsă ori tratamente crude, inumane sau degradante.

Persoanele menționate mai sus vor asigura condițiile necesare pentru ca readaptarea și reintegrarea să favorizeze sănătatea, respectul de sine și demnitatea copilului (art. 90).

Conform art. 91 din Legea nr. 272/2004, copilul are dreptul de a fi protejat împotriva exploatării și nu poate fi constrâns la o muncă ce comportă un risc potențial sau care este susceptibilă să îi compromită educația ori să îi dăuneze sănătății sau dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale ori sociale.

Este interzisă orice practică prin intermediul căreia un copil este dat de unul sau de ambii părinți ori de reprezentantul lui legal în schimbul unei recompense sau nu, în scopul exploatării copilului sau a muncii acestuia.

În situațiile în care copiii de vârstă școlară se sustrag procesului de învățământ, desfășurând munci cu nerespectarea legii, unitățile de învățământ sunt obligate să sesizeze de îndată serviciul public de asistență socială. În cazul unor asemenea constatări, serviciul public de asistență socială împreună cu inspectoratele școlare județene și cu celelalte instituții publice competente sunt obligate să ia măsuri în vederea reintegrării școlare a copilului.

Inspecția Muncii, în colaborare cu Ministerul Muncii, are obligația de a promova campanii de conștientizare și informare:

a) pentru copii – despre măsurile de protecție de care pot beneficia și despre riscurile pe care le implică cazurile de exploatare economică;

b) pentru publicul larg – incluzând educație parentală și activități de pregătire pentru categoriile profesionale care lucrează cu și pentru copii, pentru a-i ajuta să asigure copiilor o reală protecție împotriva exploatării economice;

c) pentru angajatori sau potențiali angajatori.

§ 27. Protecția copilului împotriva consumului de droguri

Conform art. 93 din Legea nr. 272/2004, copilul are dreptul de a fi protejat împotriva folosirii ilicite de stupefiante și substanțe psihotrope.

Este interzisă vânzarea de solvenți copiilor, fără acordul părintelui ori al altui reprezentant legal.

Agenția Națională Antidrog, în colaborare cu Ministerul Muncii, și, cu alte autorități sau organe de specialitate ale administrației publice centrale, are obligația de a lua măsurile corespunzătoare pentru:

a) prevenirea folosirii copiilor la producția şi traficul ilicit al acestor substanțe;

b) conştientizarea publicului larg şi, în mod particular, a copiilor cu privire la această problematică, inclusiv prin intermediul sistemului de învățământ şi, prin introducerea acestui subiect în programa şcolară;

c) sprijinirea copiilor şi familiilor acestora, prin consiliere şi îndrumare – dacă este necesar, de natură confidențială, dar şi prin elaborarea de politici şi strategii care să garanteze recuperarea fizică şi psihică şi reintegrarea socială a copiilor dependenți de droguri, inclusiv prin dezvoltarea în acest scop de metode de intervenție alternativă la instituțiile psihiatrice tradiționale;

d) dezvoltarea suplimentară a sistemelor pentru adunarea unor date reale asupra apariției consumului de droguri la copii, ca şi asupra implicării acestora în producția şi traficul ilicit de droguri; evaluarea permanentă a acestor situații, a progreselor realizate, a dificultăților întâmpinate şi, respectiv, a obiectivelor propuse pentru viitor;

e) dezvoltarea unui sistem de informare publică care să reducă toleranța în ceea ce priveşte consumul de droguri şi să ajute la recunoaşterea primelor simptome de consum de droguri, mai ales în rândul copiilor.

Instituțiile prevăzute mai sus se vor asigura că opiniile copiilor sunt luate în considerare la elaborarea strategiilor antidrog.

§ 28. Protecţia copilului împotriva abuzului sau neglijenţei

Prin abuz asupra copilului se înțelege orice acțiune voluntară a unei persoane care se află într-o relație de răspundere, încredere sau de autoritate față de acesta, prin care sunt periclitate viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului şi se clasifică drept abuz fizic, emoțional, psihologic, sexual şi economic.

Prin neglijarea copilului se înțelege omisiunea, voluntară sau involuntară, a unei persoane care are responsabilitatea creşterii, îngrijirii sau educării copilului de a lua orice măsură pe care o presupune îndeplinirea acestei responsabilități, care pune în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului şi poate îmbrăca mai multe forme: alimentară, vestimentară, neglijarea igienei, neglijarea medicală, neglijarea educațională, neglijarea emoțională sau părăsirea copilului/abandonul de familie, care reprezintă cea mai gravă formă de neglijare (art. 94).

Sunt interzise săvârşirea oricărui act de violență, precum şi privarea copilului de drepturile sale de natură să pună în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului, atât în familie, cât şi în instituțiile care asigură protecția, îngrijirea şi educarea copiilor, în unități sanitare, unități de învățământ, precum şi în orice altă instituție publică sau privată care furnizează servicii sau desfăşoară activități cu copii (art. 95).

Orice persoană care, prin natura profesiei sau ocupației sale, lucrează direct cu un copil şi are suspiciuni în legătură cu existența unei situații de abuz, neglijare, exploatare şi de orice formă de exploatare asupra copilului este obligată să sesizeze serviciul public de asistență socială sau direcția generală de asistență socială şi protecția copilului în a cărei rază teritorială a fost identificat cazul respectiv.

Pentru semnalarea cazurilor de abuz, neglijare, exploatare şi orice formă de violență asupra copilului, la nivelul fiecărei direcții generale de asistență socială şi protecția copilului se înființează obligatoriu telefonul copilului, al cărui număr va fi adus la cunoştință publicului (art. 96).

Părinții sau reprezentanții legali au obligația de a supraveghea copilul şi de a lua toate măsurile în vederea prevenirii înlesnirii sau practicării cerşetoriei de către copil (art. 97).

În vederea asigurării respectării dreptului de a fi protejat, direcția generală de asistență socială şi protecția copilului este obligată:

a) să verifice şi să soluționeze toate sesizările privind posibilele cazuri de abuz, neglijare, exploatare şi orice formă de violență asupra copilului;

b) să asigure prestarea serviciilor specializate pentru nevoile copiilor, victime ale abuzului sau neglijării, şi ale familiilor acestora (art. 98).

Pentru verificarea sesizărilor privind cazurile de abuz, neglijare, exploatare şi orice formă de violență asupra copilului, reprezentanții direcției generale de asistență socială şi protecția copilului au drept de acces în sediile persoanelor juridice, precum şi la domiciliul persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil. Pentru efectuarea acestor verificări, organele de poliție au obligația să sprijine reprezentanții direcției generale de asistență socială şi protecția copilului (art. 99).

Reprezentanții persoanelor juridice, precum şi persoanele fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil sunt obligați să colaboreze cu reprezentanții direcției generale de asistență socială şi protecția copilului şi să ofere toate informațiile necesare pentru soluționarea sesizărilor.

În situația în care, în urma verificărilor efectuate, reprezentanții direcției generale de asistență socială şi protecția copilului stabilesc că există motive temeinice care să susțină existența unei situații de pericol iminent pentru copil, datorată abuzului, neglijării, exploatării şi oricărei forme de violență asupra copilului, şi nu întâmpină opoziție din partea persoanelor fizice sau juridice care au în îngrijire copii, directorul direcției generale de asistență socială şi protecția copilului instituie măsura plasamentului în regim de urgență.

Dacă aceste persoane refuză sau împiedică în orice mod efectuarea verificărilor de către reprezentanții direcției generale de asistență socială şi protecția copilului, iar aceştia stabilesc că există motive temeinice care să susțină existența unei situații de pericol iminent pentru copil, datorată abuzului, neglijării, exploatării şi oricărei forme de violență asupra copilului, direcția generală de asistență socială şi protecția copilului sesizează instanța judecătorească, solicitând emiterea unei ordonanțe preşedințiale de plasare a copilului în regim de urgență la o persoană, la o familie, la un asistent maternal sau într-un serviciu de tip rezidențial, licențiat în condițiile legii.

În termen de 5 zile de la data executării ordonanței preşedințiale prin care s-a dispus plasamentul în regim de urgență, direcția generală de asistență socială şi protecția copilului sesizează instanța judecătorească pentru a decide cu privire la: înlocuirea plasamentului în regim de urgență cu măsura plasamentului, decăderea din exercițiul drepturilor părinteşti, precum şi cu privire la exercitarea drepturilor părinteşti. Instanța se pronunță şi cu privire la obligarea părinților copilului de a se prezenta la şedințe de consiliere (art. 100).

În cadrul procesului se poate administra, din oficiu, ca probă, declarația scrisă a copilului referitoare la abuzul, neglijarea, exploatarea şi orice formă de violență asupra copilului la care a fost supus. Declarația copilului poate fi înregistrată, potrivit legii, prin mijloace tehnice audio-video. Înregistrările se realizează în mod obligatoriu cu asistența unui psiholog.

Acordul copilului este obligatoriu pentru realizarea înregistrării declarației sale.

Dacă instanța judecătorească apreciază necesar, aceasta îl poate chema pe copil în fața ei, pentru a-l audia. Audierea are loc numai în camera de consiliu, în prezența unui psiholog şi numai după o prealabilă pregătire a copilului în acest sens (art. 101).

În cazul în care abuzul, neglijarea, exploatarea şi orice formă de violență asupra copilului a fost săvârşită de către persoane care, în baza unui raport juridic de muncă sau de altă natură, asigurau protecția, creşterea, îngrijirea sau educația copilului, angajatorii au obligația să sesizeze de îndată organele de urmărire penală şi să dispună îndepărtarea persoanei respective de copiii aflați în grija sa (art. 102).

În instituțiile publice sau private, precum şi în serviciile de tip rezidențial, publice sau private, care asigură protecția, creşterea, îngrijirea sau educarea copiilor, este interzisă angajarea persoanei împotriva căreia a fost pronunțată o hotărâre judecătorească definitivă şi irevocabilă pentru săvârşirea, cu intenție, a unei infracțiuni (art. 103).

§ 29. Protecţia copilului cu părinţii plecaţi la muncă în străinătate

Părintele sau tutorele care exercită singur autoritatea părintească sau la care locuieşte copilul, care urmează să plece la muncă în străinătate, are obligația de a notifica această intenție serviciului public de asistență socială de la domiciliu, cu minimum 40 de zile înainte de a părăsi țara.

Notificarea va conține, în mod obligatoriu, desemnarea persoanei care se ocupă de întreținerea copilului pe perioada absenței părinților sau tutorelui, după caz.

Confirmarea persoanei în întreținerea căreia va rămâne copilul se efectuează de către instanța de tutelă (art. 104).

Persoana desemnată trebuie să facă parte din familia extinsă, să aibă minimum 18 ani şi să îndeplinească condițiile materiale şi garanțiile morale necesare creşterii şi îngrijirii unui copil.

Serviciile publice de asistență socială organizate la nivelul municipiilor, oraşelor, comunelor asigură persoanelor desemnate consiliere şi informare cu privire la răspunderea pentru creşterea şi asigurarea dezvoltării copilului pe o perioadă de 6 luni.

Instanța va dispune delegarea temporară a autorității părinteşti cu privire la persoana copilului, pe durata lipsei părinților, dar nu mai mult de un an, către persoana desemnată.

Acordul persoanei căreia urmează să îi fie delegată autoritatea părintească se exprimă de către aceasta personal, în fața instanței.

La cerere, se ataşează acte din care să rezulte îndeplinirea condițiilor legale.

Cererea se soluționează în procedură necontencioasă. Soluționarea cererii de delegare a drepturilor şi îndatoririlor părinteşti se face în termen de 3 zile de la depunerea acesteia.

Hotărârea va cuprinde menționarea expresă a drepturilor și îndatoririlor care se deleagă și perioada pentru care are loc delegarea.

După ce instanța hotărăşte delegarea drepturilor părinteşti, persoana în sarcina căreia cad îngrijirea şi creşterea copilului trebuie să urmeze, obligatoriu, un program de consiliere, pentru a preveni situații de conflict, neadaptare sau neglijență în relația cu minorul.

Instanța de judecată va comunica o copie a hotărârii de delegare primarului de la domiciliul părinților sau tutorelui, precum și primarului de la domiciliul persoanei căreia i se acordă delegarea autorității părinteşti (art. 105).

Autoritățile administrației publice locale, prin intermediul serviciilor de asistență socială, pot iniția, în limita prevederilor bugetului de stat sau ale bugetelor locale și în limita bugetelor de venituri și cheltuieli prevăzute cu această destinație, campanii de informare a părinților, în vederea:

a) conştientizării de către părinți a riscurilor asumate prin plecarea lor la muncă în străinătate;

b) informării părinților cu privire la obligațiile ce le revin în situația în care intenționează să plece în străinătate (art. 106).

§ 30. Protecţia copilului împotriva răpirii sau oricăror forme de traficare şi împotriva altor forme de exploatare

Potrivit art. 109 din Legea nr. 272/2004, Ministerul Administrației și Internelor și Ministerul Muncii, în colaborare cu Ministerul Educației vor efectua demersurile necesare pentru adoptarea tuturor măsurilor legislative, administrative și educative destinate asigurării protecției efective împotriva oricăror forme de trafic intern sau internațional al copiilor, în orice scop sau sub orice formă, inclusiv de către propriii părinți.

În acest scop, autoritățile publice au responsabilitatea elaborării unei strategii la nivel național pentru prevenirea și combaterea acestui fenomen, inclusiv a unui mecanism intern de coordonare și monitorizare a activităților întreprinse.

Copilul are dreptul la protecție împotriva oricărei forme de exploatare.

Instituțiile și autoritățile publice, potrivit atribuțiilor lor, adoptă reglementări specifice și aplică măsuri corespunzătoare pentru prevenirea, între altele:

a) transferului ilicit și a nereturnării copilului;

b) încheierii adopțiilor, naționale ori internaționale, în alte scopuri decât interesul superior al copilului;

c) exploatării sexuale și a violenței sexuale;

d) răpirii și traficării de copii în orice scop și sub orice formă;

e) implicării copiilor în conflicte armate;

f) dezvoltării forțate a talentelor copiilor în dauna dezvoltării lor armonioase, fizice și mentale;

g) exploatării copilului de către mass-media;

h) exploatării copilului în cadrul unor cercetări ori experimente științifice (art. 110).

§ 31. Reguli speciale de procedură

Potrivit art. 133 din Legea nr. 272/2004, cauzele privind stabilirea măsurilor de protecție specială sunt de competența tribunalului de la domiciliul copilului.

Dacă domiciliul copilului nu este cunoscut, competența revine tribunalului în a cărui circumscripție teritorială a fost găsit copilul.

Cauzele prevăzute mai sus se soluționează în regim de urgență, cu citarea reprezentantului legal al copilului, a direcției generale de asistență socială și protecția copilului și cu participarea obligatorie a procurorului.

Audierea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie, cu excepția cauzelor care privesc stabilirea unei măsuri de protecție specială pentru copilul abuzat, neglijat exploatat și suspus oricărei forme de violență; în acest caz, audierea copilului se face cu respectarea prevederilor legale.

Termenele de judecată nu pot fi mai mari de 10 zile.

Părțile sunt legal citate dacă citația le-a fost înmânată cel puțin cu o zi înaintea judecării.

Ordonanța președințială de plasare a copilului în regim de urgență la o persoană, familie, asistent maternal sau într-un serviciu de tip rezidențial, licențiat, este dată în aceeași zi, instanța pronunțându-se asupra măsurii solicitate pe baza cererii și actelor depuse, fără concluziile părților (art. 134).

Hotărârile prin care se soluționează fondul cauzei se pronunță în ziua în care au luat sfârșit dezbaterile.

În situații deosebite, pronunțarea poate fi amânată cel mult două zile (art. 135).

Hotărârea instanței de fond este executorie și definitivă.

Hotărârea se redactează și se comunică părților în termen de cel mult 10 zile de la pronunțare (art. 136).

Termenul de recurs este de 10 zile de la data comunicării hotărârii (art. 137).

Direcția generală de asistență socială și protecția copilului de la domiciliul copilului sau în a cărei rază administrativ-teritorială a fost găsit copilul întocmește și prezintă instanței raportul referitor la copil, care va cuprinde date privind:

a) personalitatea, starea fizică și mentală a copilului;

b) antecedentele socio-medicale și educaționale ale copilului;

c) condițiile în care copilul a fost crescut și în care a trăit;

d) propuneri privind persoana, familia sau serviciul de tip rezidențial în care ar putea fi plasat copilul;

e) orice alte date referitoare la creșterea și educarea copilului, care pot servi soluționării cauzei.

În toate cauzele care privesc stabilirea, înlocuirea ori încetarea măsurilor de protecție specială pentru copilul care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal se va întocmi un raport și din partea serviciului de reintegrare și supraveghere de pe lângă instanța judecătorească (art. 139).

Cauzele sunt scutite de taxa judiciară de timbru și de timbru judiciar (art. 140).

§ 32. Răspunderi şi sancţiuni

Conform art. 141 din Legea nr. 271/2004, constituie *abatere disciplinară gravă* şi se sancționează potrivit legii nerespectarea următoarelor obligații:

- sesizarea serviciului public de asistență socială, de îndată, a direcției generale de asistență socială şi protecția copilului în vederea luării măsurilor prevăzute de lege, dacă, în urma vizitelor efectuate se constată că dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială a copilului este primejduită !art. 41 alin. (2)];

- referirea cazurilor de abuz, neglijare, exploatare şi orice altă formă de violență asupra copilului centrelor județene de resurse şi asistență educațională/Centrului Municipiului Bucureşti de Resurse şi Asistență Educațională, de către cadrele didactice şi semnalarea serviciului public de asistență socială sau, după caz, direcției generale de asistență socială şi protecția copilului, aceste cazuri [art. 52 alin. (4)] şi

- sesizarea serviciului public de asistență socială sau a direcției generale de asistență socială şi protecția copilului în a cărei rază teritorială a fost identificat cazul respectiv, de către orice persoană care, prin natura profesiei sau ocupației sale, lucrează direct cu un copil şi are suspiciuni în legătură cu existența unei situații de abuz sau de neglijare a acestuia şi înființarea telefonului copilului pentru semnalarea cazurilor de abuz sau de neglijare a copilului, la nivelul fiecărei direcții generale de asistență socială şi protecția copilului (art. 96).

Constituie *abatere disciplinară* nerespectarea următoarelor obligații:

- sesizarea instanței judecătoreşti de către direcția generală de asistență socială şi protecția copilului, în situația în care consideră că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru decăderea, totală sau parțială, a părinților ori a unuia dintre ei din exercițiul drepturilor părinteşti de către [art. 41 alin. (3)];

- sesizarea de îndată a serviciului public de asistență socială de către unitățile de învățământ, în situațiile în care copiii de vârstă şcolară se sustrag procesului de învățământ, desfăşurând munci cu nerespectarea legii, art. 91 alin. (3) teza întâi şi

- monitorizarea şi analizarea situației copiilor din unitatea administrativ-teritorială, precum şi modul de respectare a drepturilor copiilor, asigurând centralizarea şi sintetizarea datelor şi informațiilor relevante, în baza unei fişe de monitorizare, atribuție a serviciilor publice de asistență socială organizate la nivelul municipiilor şi oraşelor, precum şi persoanelor cu atribuții de asistență socială din aparatul propriu al consiliilor locale comunale [art. 118 alin. (1) lit. a)].

Conform art. 142 din Legea nr. 271/2004, constituie contravenții următoarele fapte, dacă nu au fost săvârşite în astfel de condiții încât, potrivit legii, să fie considerate infracțiuni:

a) nerespectarea obligației de a angaja un asistent social sau, după caz, de a desemna o persoană cu atribuții de asistență socială [art. 10 alin. (1)];

b) nerespectarea obligației de a desemna una sau mai multe persoane responsabile, care să realizeze, cu celeritate, demersurile ce le revin, potrivit legii, pentru înregistrarea naşterii copilului şi să transmită datele de identificare direcției generale de asistență socială şi protecția copilului sau, după caz, serviciului public de asistență socială [art. 10 alin. (2)];

c) nerespectarea obligațiilor medicului care a asistat sau a constatat naşterea, medicului şef de secție, sau medicului de familie având cabinetul înregistrat în raza teritorială unde a avut loc naşterea, ca în termen de 24 de ore, să constate naşterea copilului, după care să întocmească şi să elibereze certificatul medical constatator al naşterii copilului, chiar dacă mama nu este înscrisă pe lista cabinetului său [art. 11 alin. (1) şi (3)];

d) nerespectarea obligației unității medicale să sesizeze telefonic şi în scris direcția generală de asistență socială şi protecția copilului şi organele de poliție, în termen de 24 de ore de la constatarea dispariției mamei [art. 12 alin. (1)];

e) necomunicarea de către organele de poliție a rezultatelor verificărilor specifice privind identitatea mamei, în conformitate cu prevederile legale [art. 12 alin. (3)];

f) neefectuarea de către serviciul public de asistență socială a declarației de înregistrare a naşterii, în conformitate dispozițiile legale [art. 12 alin. (6)];

g) nerespectarea obligației de a transmite direcției generale de asistență socială şi protecția copilului actul de înregistrare a naşterii copilului în termen de 24 de ore de la naşterea copilului [art. 12 alin. (7)];

h) nerespectarea obligației de a realiza demersurile prevăzute de lege pentru înregistrarea naşterii copilului de către serviciul public de asistență socială în a cărui rază administrativ-teritorială a fost găsit sau părăsit copilul [art. 14 alin. (1)];

i) nerespectarea:

- *obligației* de a anunța în termen de 24 de ore, în scris, autoritatea administrației publice locale în a cărei rază îşi au sediul sau, după caz, domiciliul, în vederea stabilirii identității lor, precum şi direcția generală de asistență socială şi protecția copilului de care aparțin, în vederea luării în evidență de către unitățile sanitare, unitățile de protecție socială, serviciile de îngrijire de tip rezidențial, entitățile fără personalitate juridică, alte persoane juridice, precum şi persoane fizice care internează sau primesc în îngrijire femei gravide ori copii care nu posedă acte pe baza cărora să li se poată stabili identitatea [art. 16 alin. (1)];

- *obligației* celui care ia un copil spre a-l îngriji sau proteja de a-l întreține şi, în termen de 48 de ore, de a anunța autoritatea administrației publice locale în a cărei rază teritorială îşi are sediul sau domiciliul [art. 16 alin. (2)];

- *obligației* părintelui sau altă persoană responsabilă de supravegherea, creşterea şi îngrijirea copilului să anunțe la poliție dispariția acestuia de la domiciliu, în cel mult 24 de ore de la constatarea dispariției [art. 23 alin. (3)];

j) nerespectarea prevederilor privind:

- interdicția oricărei acțiuni de natură să afecteze imaginea publică a copilului sau dreptul acestuia la viață intimă, privată şi familială [art. 27 alin. (2)];

- participarea copilului în vârstă de până la 14 ani la dezbateri publice în cadrul unor programe audiovizuale fără consimțământul scris al acestuia şi al părinților sau, după caz, al altui reprezentant legal [art. 27 alin. (3)];

- folosirea sau expunerea de către părinți, reprezentanți legali, alte persoane responsabile de creşterea şi îngrijirea lor, organisme private acreditate ca furnizori de servicii sociale, instituții publice sau private, în scopul de a obține avantaje personale/ instituționale sau de a influența deciziile autorităților publice [art. 27 alin. (4)];

- interdicția de a se da publicității orice date referitoare la săvârșirea de fapte penale de către copilul care nu răspunde penal, inclusiv date privitoare la persoana acestuia (art. 87);

k) nerespectarea prevederilor privind;

- întocmirea și punerea în aplicare a Planul de servicii de către serviciul public de asistență socială, organizat la nivelul municipiilor și orașelor, precum și de persoanele cu atribuții de asistență socială din aparatul propriu al consiliilor locale comunale din unitatea administrativ-teritorială unde se află copilul, în urma evaluării situației copilului și a familiei acestuia [art. 40 alin. (1)];

- obligația serviciului public de asistență socială ori, după caz, direcția generală de asistență socială și protecția copilului de la nivelul fiecărui sector al municipiului București, de a oferi servicii și prestații destinate menținerii copilului în familie și de a sprijini accesul copilului și al familiei sale la alte servicii [art. 40 alin. (4)];

l) nerespectarea prevederilor privind dreptul copilului de a fi tratat cu respect de către cadrele didactice, personalul didactic auxiliar și cel administrativ și de a fi informat asupra drepturilor sale, precum și asupra modalităților de exercitare a acestora și interdicția pedepselor corporale sau altor tratamente degradante în cadrul procesului instructiv-educativ [art. 52 alin. (2)];

m) nerespectarea obligației de a urmări evoluția dezvoltării copilului, precum și modul în care părinții își exercită drepturile și își îndeplinesc obligațiile cu privire la copil, la încetarea măsurilor de protecție specială prin reintegrarea copilului în familia sa, de către serviciul public de asistență socială, persoanele cu atribuții de asistență socială din aparatul de specialitate al primarului, precum și direcția generală de asistență socială și protecția copilului, în cazul sectoarelor municipiului București, de la domiciliul sau, după caz, de la reședința părinților, și obligația, acestora de a întocmi rapoarte lunare pe o perioadă de minimum 6 luni (art. 74);

n) nerespectarea obligației de a participa la ședințele de consiliere efectuate de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului, în baza unui program personalizat de consiliere psihologică, de către părinții copilului care săvârșește fapte penale și nu răspunde penal [art. 84 alin. (3)];

o) nerespectarea interdicției privind orice practică prin intermediul căreia un copil este dat de unul sau de ambii părinți ori de reprezentantul lui legal, în schimbul unei recompense, unor datorii sau nu, cu scopul exploatării copilului prin muncă [art. 91 alin. (2)];

p) nerespectarea obligației părinților sau reprezentanților legali de a supraveghea copilul și de a lua toate măsurile în vederea prevenirii înlesnirii sau practicării cerșetoriei de către copil (art. 97);

r) nerespectarea obligației de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului să verifice și să soluționeze toate sesizările privind posibilele cazuri de abuz, neglijare, exploatare și orice formă de violență asupra copilului [art. 98 lit. a)];

s) nerespectarea obligației angajatorilor de a sesiza de îndată organele de urmărire penală și să dispună îndepărtarea persoanei respective de copiii aflați în grija sa, dacă constată abuzul, neglijarea, exploatarea și orice formă de violență asupra copilului a fost săvârșită de către persoane care, în baza unui raport juridic de muncă sau de altă natură, asigurau protecția, creșterea, îngrijirea sau educația copilului (art. 102);

ş) nerespectarea obligației părintelui care exercită singur autoritatea părintească sau la care locuieşte copilul, care urmează să plece la muncă în străinătate, de a notifica această intenție serviciului public de asistență socială de la domiciliu, cu minimum 40 de zile înainte de a părăsi țara [art. 104 alin. (1)];

t) nerespectarea de către serviciile publice de asistență socială organizate la nivelul municipiilor şi oraşelor, precum şi persoanele cu atribuții de asistență socială din aparatul propriu al consiliilor locale comunale a *următoarelor atribuții*: identificarea şi evaluarea situațiilor care impun acordarea de servicii şi/sau prestații pentru prevenirea separării copilului de familia sa; elaborarea documentației necesară pentru acordarea serviciilor şi/sau prestațiilor şi acordă aceste servicii şi/sau prestații, în condițiile legii; asigurarea consilierii şi informării familiilor cu copii în întreținere asupra drepturilor şi obligațiilor acestora, asupra drepturilor copilului şi asupra serviciilor disponibile pe plan local; asigurarea şi urmărirea aplicării măsurilor de prevenire şi combatere a consumului de alcool şi droguri, de prevenire şi combatere a violenței în familie, precum şi a comportamentului delincvent; vizitarea, periodic, la domiciliu, familiile şi copiii care beneficiază de servicii şi prestații şi urmărirea modul de utilizare a prestațiilor, precum şi familiile care au în îngrijire copii cu părinți plecați la muncă în străinătate; înaintarea de propuneri primarului, în cazul în care este necesară luarea unei măsuri de protecție specială; urmărirea evoluția dezvoltării copilului şi modul în care părinții acestuia îşi exercită drepturile şi îşi îndeplinesc obligațiile cu privire la copilul care a beneficiat de o măsură de protecție specială şi a fost reintegrat în familia sa; colaborarea cu direcția generală de asistență socială şi protecția copilului în domeniul protecției copilului şi transmit acesteia toate datele şi informațiile solicitate din acest domeniu; urmărirea punerii în aplicare a hotărârilor comisiei pentru protecția copilului/instanței de tutelă referitoare la prestarea acțiunilor sau lucrărilor de interes local [art. 118 lit. c)-k)];

ț) nerespectarea prevederilor privind finanțarea de la bugetul județului, respectiv al sectorului municipiului Bucureşti - în completarea cuantumului de la bugetul de stat, pentru acoperirea cheltuielilor de organizare şi funcționare a serviciilor, din venituri proprii sau din sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat pentru echilibrarea bugetelor locale pentru prevenirea separării copilului de familia sa, precum şi protecția specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi [art. 127 alin. (1)].

Contravențiile prevăzute mai sus se sancționează după cum urmează:

a) cu amendă de la 500 lei la 1.000 lei, cele prevăzute la lit. a), c), g), h), i), k), m), n), o), r), s) şi ş);

b) cu amendă de la 1.000 lei la 2.500 lei, cele prevăzute la lit. f) şi l);

c) cu amendă de la 2.500 lei la 5.000 lei, cele prevăzute la lit. b), d), p) şi ț);

d) cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei, cele prevăzute la lit. e), j) şi t).

Constatarea contravențiilor şi *aplicarea sancțiunii* se fac de către ofițerii şi agenții de poliție, în cazul contravențiilor prevăzute la lit. i), j), o) şi p), precum şi de persoane anume desemnate dintre cele cu atribuții de control din:

a) Ministerul Sănătății, pentru contravențiile prevăzute la alin. (1) lit. a), c) şi d);

b) Ministerul Afacerilor Interne sau structurile subordonate acestuia, după caz, pentru contravențiile prevăzute la lit. b) și e);

c) Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, pentru contravențiile prevăzute la lit. h), k), m), n), r), s), ș), t) și ț);

d) Ministerul Educației Naționale, pentru contravenția prevăzută la lit. l);

e) consiliul județean, respectiv consiliul local al sectorului municipiului București, pentru contravențiile prevăzute la lit. f) și g) (art. 142).

Contravențiilor le sunt aplicabile prevederile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor (art. 143).

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CAPITOLUL XII
ASISTENŢA SOCIALĂ A PERSOANELOR VÂRSTNICE

§ 1. Noţiunea de persoană vârstnică

Bătrânețea reprezintă un proces biologic normal, o etapă obligatorie în viața fiecărui om. Din păcate, ea este însoțită de pierderea unor funcții și scăderea capacității de adaptare la mediul înconjurător.

Datorită progreselor științifice și tehnice, creșterii nivelului de cultură și civilizație, speranța de viață este în creștere la nivel mondial.

Pentru că speranța de viață este din ce în ce mai mare, numărul persoanelor de vârstă foarte înaintată (peste 80 de ani) este în continuă creștere. În anii 2025, respectiv 2050, numărul vârstnicilor, la nivel mondial, va ajunge la 1,2 miliarde, respectiv 2 miliarde, cu 241,0%, respectiv 462,8% mai mult decât în 1975, reprezentând 15,1%, respectiv 21,7% în totalul populației, față de 8,6% în 1975[1].

În lume se utilizează două criterii pentru a considera că o persoană este vârstnică: biologic și cronologic[2]. Cel de-al doilea este cel mai frecvent utilizat. Deci, dacă se are în vedere vârsta de pensionare, o persoană este calificată ca fiind vârstnică după ieșirea sa la pensie pentru limită de vârstă.

În anul 1985, Adunarea Generală a O.N.U. a recomandat următoarea clasificare a persoanelor în funcție de vârstă:

– adulți, între 45 și 59 de ani;
– persoane vârstnice, între 60 și 64 de ani;
– persoane bătrâne, între 65 și 90 de ani;
– persoane foarte bătrâne, peste 90 de ani.

În prezent, O.N.U. recomandă vârsta de 65 de ani drept limita de la care o persoană se consideră vârstnică.

Potrivit art. 1 alin. (4) din Legea nr. 17/2000[3], *sunt considerate persoane vârstnice, persoanele care au împlinit vârsta de pensionare stabilită de lege, adică 63 de ani pentru femei și 65 de ani pentru bărbați.* Atingerea acestei vârste de pensionare este eșalonat conform Legii nr. 263/2010 privind sistemul unic de pensii publice[4].

---

[1] Studiu publicat în 2018 de Consiliul Național al Persoanelor Vârstnice.
https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:urI9ic45gigJ:https://www.cnpv.ro/pdf/analize2018/studiu-Asistenta-Sociala-MP.pdf+&cd=1&hl=ro&ct=clnk&gl=ro

[2] A se vedea Dan Enăchescu, Mihai Gr. Marcu, *Sănătate publică și management sanitar*, Ed. ALL, București, 1995, p. 118-119.

[3] Privind asistența socială a persoanelor vârstnice, (republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 157 din 6 martie 2007), modificată ulterior, inclusiv prin Legea nr. 19/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 44 din 17 ianuarie 2018).

[4] A se vedea art. 53 din Legea 263/2010 și Anexa 5.

§ 2. Reglementarea măsurilor de asistenţă socială a persoanelor vârstnice

Carta Socială Europeană[1] reglementează drepturile vârstnicilor la protecție socială prin promovarea unor măsuri în cooperare cu serviciile publice sau private, menite să asigure[2]:

– acordarea dreptului persoanelor vârstnice de a alege liber modul de viață şi de a duce o viață decentă într-un anume mediu, dacă doresc aceasta şi este posibil să se realizeze;

– ajutorarea persoanelor vârstnice în vederea amenajării locuințelor proprii în raport cu starea şi necesitățile socio-medicale ale acestora;

– garantarea unor condiții corespunzătoare pentru respectarea demnității, tradițiilor regionale, culturii, religiei, pregătirii profesionale şi a vieții private persoanelor vârstnice asistate în instituții de asistență socială;

– accesul la informațiile cu privire la serviciile şi facilitățile de care beneficiază persoanele vârstnice şi modul în care pot obține aceste drepturi.

Persoanele vârstnice au dreptul la asistență şi alte forme de protecție socială potrivit dispozițiilor Legii nr. 17/2000, în raport cu situația socio-medicală şi cu resursele economice de care dispun (art. 1).

În temeiul art. 2 din Legea nr. 17/2000 asistența socială pentru persoanele vârstnice se realizează prin servicii şi prestații sociale.

Măsurile de asistență socială prevăzute în acest act normativ sunt complementare celor reglementate prin sistemul asigurărilor sociale.

Ca să beneficieze de măsurile de protecție socială prevăzute de Legea nr. 17/2000, persoana vârstnică[3] trebuie să se găsească în una dintre situațiile menționate la art. 3 şi anume:

a) nu are familie sau nu se află în întreținerea unei sau unor persoane obligate la aceasta, potrivit dispozițiilor legale în vigoare;

b) nu are locuință şi nici posibilitatea de a-şi asigura condițiile de locuit pe baza resurselor proprii;

c) nu realizează venituri proprii sau acestea nu sunt suficiente pentru asigurarea îngrijirii necesare;

d) nu se poate gospodări singură sau necesită îngrijire specializată;

e) se află în imposibilitatea de a-şi asigura nevoile socio-medicale, datorită bolii ori stării fizice sau psihice.

§ 3. Evaluarea situaţiei persoanelor vârstnice care necesită asistenţă socială

Nevoile persoanelor vârstnice se evaluează prin anchetă socială care se elaborează pe baza datelor cu privire la afecțiunile ce necesită îngrijire specială, capacitatea de a se

[1] Act normativ al Consiliului Europei, semnat de 13 state, printre care şi România.

[2] A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Ion Stoica, *Carta Socială Europeană*, Editor I.R.D.O., Bucureşti, 1998.

[3] Conform art. 1 alin. (4) din Legea nr. 17/2000, *persoana vârstnică* este cea care a împlinit vârsta de pensionare.

gospodări şi de a îndeplini cerinţele fireşti ale vieţii cotidiene, condiţiile de locuit, precum şi veniturile efective sau potenţiale considerate minime pentru asigurarea satisfacerii nevoilor curente ale vieţii.

Nevoile celor aflaţi în situaţia de pierdere totală sau parţială a autonomiei, care pot fi de natură medicală, socio-medicală, psiho-afectivă, se stabilesc pe baza grilei naţionale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice, care prevede criteriile de încadrare în grade de dependenţă (art. 5).

Prin Hotărârea Guvernului nr. 886/2000[1] a fost aprobată grila menţionată.

GRILA NAŢIONALĂ DE EVALUARE A NEVOILOR PERSOANELOR VÂRSTNICE

Criteriile de încadrare în grade de dependenţă	Nu necesită supraveghere sau ajutor	Necesită supraveghere temporară şi/sau ajutor parţial	Necesită supraveghere permanentă şi/sau ajutor integral
Evaluarea autonomiei	0	1	2
A. Evaluarea statusului funcţional			
A.I. Activităţi de bază ale vieţii de zi cu zi			
1. Igiena corporală (toaletă generală, intimă, specială)	autonom	ajutor parţial	se realizează numai cu ajutor
2. Îmbrăcat/dezbrăcat (posibilitatea de a se îmbrăca, de a se dezbrăca, de a avea un aspect îngrijit)	autonom	autonom şi/sau parţial autonom pentru îmbrăcat; trebuie încălţat	se realizează numai cu ajutor
3. Alimentaţie (posibilitatea de a se servi şi de a se hrăni singur)	mănâncă singur	ajutor pentru tăiat carne, fructe, pâine etc.	se realizează numai cu ajutor
4. Igiena eliminărilor (continenţă)	autonom	incontinenţă ocazională	incontinent
5. Mobilizare (trecerea de la o poziţie la alta - ridicat-aşezat, aşezat-culcat etc. - şi mişcarea dintr-un sens în altul)	autonom	necesită ajutor	grabatar
6. Deplasare în interior (deplasarea în interiorul camerei în care trăieşte, cu sau fără baston, cadru, scaun rulant etc.)	autonom	se deplasează cu ajutor parţial	nu se deplasează fără ajutor
7. Deplasare în exterior (deplasarea în exteriorul locuinţei fără mijloace de transport)	autonom	se deplasează cu ajutor parţial	nu se deplasează fără ajutor
8. Comunicare (utilizarea mijloacelor de comunicare la distanţă în scopul de a alerta: telefon, alarmă, sonerie etc.)	utilizare normală a mijloacelor de comunicare	nu utilizează în mod spontan mijloacele de comunicare	incapabil de a utiliza mijloacele de comunicare
A.II. Activităţi instrumentale			
1. Prepararea hranei (capacitatea de a-şi prepara singur mâncarea)	prevede, prepară şi serveşte mesele în mod normal	necesită ajutor parţial pentru prepararea şi servirea mesei	masa îi este preparată şi servită de altă persoană
2. Activităţi de menaj (efectuarea de activităţi menajere: întreţinerea casei, spălatul hainelor, spălatul vaselor etc.)	efectuează singur activităţile menajere	efectuează parţial activităţi uşoare	incapabil să efectueze activităţi menajere, indiferent de activitate

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 16 octombrie 2000.

3. Gestiunea şi administrarea bugetului şi a bunurilor (gestionează propriile bunuri, bugetul, ştie să folosească banii etc.)	gestionează în mod autonom finanţele proprii	necesită ajutor pentru operaţiuni financiare mai complexe	incapabil de a-şi gestiona bunurile şi de a utiliza banii
4. Efectuarea cumpărăturilor (capacitatea de a efectua cumpărăturile necesare unui trai decent)	efectuează singur cumpărăturile	poate efectua un număr limitat de cumpărături şi/sau necesită însoţitor	incapabil de a face cumpărături
5. Respectarea tratamentului medical(posibilitatea de a se conforma recomandărilor medicale)	ia medicamentele în mod corect (dozaj şi ritm)	ia medicamentele dacă dozele sunt preparate separat	incapabil să ia singur medicamentele
6. Utilizarea mijloacelor de transport (capacitatea de a utiliza mijloacele de transport)	utilizează mijloacele de transport public sau conduce propria maşină	utilizează transportul în comun numai însoţit	se deplasează puţin numai însoţit, în taxi sau în maşină
7. Activităţi pentru timpul liber (persoana are activităţi culturale, intelectuale, fizice etc. - solitare sau în grup)	le realizează în mod curent	le realizează rar, fără participare spontană	nu realizează şi nu participă la astfel de activităţi
B. Evaluarea statusului senzorial şi psihoafectiv			
1. Acuitate vizuală	suficient de bună pentru a citi, a scrie, a lucra manual etc.	distinge feţele, vede suficient pentru a se orienta şi a evita obstacolele	vede numai umbre şi lumini: cecitate
2. Acuitate auditivă	aude bine	aude numai vocea puternică sau aude numai cu proteză	surditate sau aude sunetele, dar nu înţelege cuvintele
3. Deficienţă de vorbire	fără	disfazie, voce de substituţie, altele	afazie
4. Orientare	orientat în timp şi în spaţiu	dezorientat în timp	dezorientat în spaţiu şi/sau faţă de alte persoane
5. Memorie	fără tulburări de memorie	prezintă tulburări medii, benigne	prezintă tulburări severe, maligne
6. Judecată	intactă	diminuată	grav alterată
7. Coerenţă	păstrată în totalitate	păstrată parţial	incoerenţă
8. Comportament	normal	prezintă tulburări medii (hipoactiv, hiperactiv etc.)	prezintă tulburări grave
9. Tulburări afective (prezenţa depresiei)	fără	depresie medie	depresie majoră

NOTĂ:

Pentru fiecare activitate evaluată se identifică trei posibilităţi:

0 – activitate făcută fără ajutor, în mod obişnuit şi corect;
– nu necesită supraveghere şi ajutor.

1 – activitate făcută cu ajutor parţial şi/sau mai puţin corect;
– necesită supraveghere temporară şi/sau ajutor parţial.

2 – activitate făcută numai cu ajutor;
– necesită supraveghere permanentă şi/sau ajutor integral.

Evaluarea statusului funcţional şi psiho-afectiv se realizează avându-se în vedere condiţia obligatorie de integritate psihică şi mentală a persoanei pentru a fi aptă să efectueze activităţile de bază şi instrumentale ale vieţii de zi cu zi.

Potrivit art. 3 din această hotărâre, prin *dependenţă* se înţelege situaţia unei persoane care, ca rezultat al pierderii autonomiei din cauze fizice, psihice sau mentale, necesită ajutor semnificativ şi/sau îngrijire pentru a realiza activităţile de bază ale vieţii de zi cu zi.

Criteriile de încadrare în grade de dependență se stabilesc prin evaluarea stasului funcțional, senzorial și psiho-afectiv al persoanei vârstnice.

Încadrarea în grade de dependență se face potrivit recomandărilor prevăzute în anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 896/2000:

1. Evaluarea statusului funcțional cu privire la activitățile de bază și instrumentale ale vieții de zi cu zi se realizează prin observația asupra activităților efectuate de persoana vârstnică, fără ajutorul altei persoane. Ajutoarele materiale și tehnice, respectiv ochelari, proteze auditive, baston, cadru etc. sunt considerate ca fiind utilizate de persoana evaluată.

2. Evaluarea statusului senzorial și psiho-afectiv este necesară avându-se în vedere condiția obligatorie de integritate psihică și mentală a persoanei vârstnice pentru a fi aptă să efectueze activitățile de bază și instrumentale ale vieții de zi cu zi.

3. Fiecare activitate evaluată în Grila națională de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice se cuantifică cu cifrele 0, 1, 2.

4. Se recomandă încadrarea persoanelor vârstnice evaluate în următoarele grade de dependență:

a) gradul IA – persoanele care și-au pierdut autonomia mentală, corporală, locomotorie, socială și pentru care este necesară prezența continuă a personalului de îngrijire;

b) gradul IB – persoanele grabatare, lucide sau ale căror funcții mentale nu sunt în totalitate alterate și care necesită supraveghere și îngrijire medicală pentru marea majoritate a activităților vieții curente, noapte și zi. Aceste persoane nu își pot efectua singure activitățile de bază de zi cu zi;

c) gradul IC – persoanele cu tulburări mentale grave (demențe), care și-au conservat în totalitate sau în mod semnificativ facultățile locomotorii, precum și unele gesturi cotidiene pe care le efectuează numai stimulate. Necesită o supraveghere permanentă, îngrijiri destinate tulburărilor de comportament, precum și îngrijiri regulate pentru unele dintre activitățile de igienă corporală;

d) gradul IIA – persoanele care și-au conservat autonomia mentală și parțial autonomia locomotorie, dar care necesită ajutor zilnic pentru unele dintre activitățile de bază ale vieții de zi cu zi;

e) gradul IIB – persoanele care nu se pot mobiliza singure din poziția culcat în picioare, dar care, o dată ridicate, se pot deplasa în interiorul camerei de locuit și necesită ajutor parțial pentru unele dintre activitățile de bază ale vieții de zi cu zi;

f) gradul IIC – persoanele care nu au probleme locomotorii, dar care trebuie să fie ajutate pentru activitățile de igienă corporală și pentru activitățile instrumentale;

g) gradul IIIA – persoanele care se deplasează singure în interiorul locuinței, se alimentează și se îmbracă singure, dar care necesită un ajutor regulat pentru activitățile instrumentale ale vieții de zi cu zi; în situația în care aceste persoane sunt găzduite într-un cămin pentru persoane vârstnice ele sunt considerate independente;

h) gradul IIIB – persoanele care nu și-au pierdut autonomia și pot efectua singure activitățile vieții cotidiene. Îngrijirea persoanelor vârstnice în cămin se poate realiza după cum urmează:

– persoanele încadrate în gradele de dependență IA, IB și IC sunt îngrijite în secții pentru persoane dependente;

– persoanele încadrate în gradele de dependență IIA, IIB și IIC sunt îngrijite în secții pentru persoane semidependente;

– persoanele încadrate în gradele de dependență IIIA și IIIB sunt îngrijite în secții pentru persoane independente.

§ 4. Servicii comunitare pentru persoanele vârstnice

Conform art. 7 din Legea nr. 17/2000, serviciile comunitare pentru persoanele vârstnice se realizează cu consimțământul acestora și au în vedere:

a) îngrijirea temporară sau permanentă la domiciliu;

b) îngrijirea temporară sau permanentă într-un cămin pentru persoane vârstnice;

c) îngrijirea în centre de zi, cluburi pentru vârstnici, case de îngrijire temporară, apartamente și locuințe sociale, precum și altele asemenea.

În situația în care starea de sănătate a persoanei vârstnice nu permite obținerea consimțământului acesteia, pentru acordarea îngrijirilor, decizia se ia de serviciul public de asistență socială al autorității administrației publice locale unde are domiciliul sau reședința persoana vârstnică, pe baza anchetei sociale și a recomandărilor medicale făcute de medicul de familie, prin consultarea și a medicului specialist, cu acceptul rudelor de gradul I ale persoanei respective sau, în lipsa acestora, cu acceptul unui alt membru de familie.

În cazul decesului persoanei vârstnice lipsite de susținători legali sau când aceștia nu pot să își îndeplinească obligațiile familiale datorită stării de sănătate sau situației economice precare, serviciile comunitare asigură înmormântarea.[1]

Serviciile comunitare *asigurate* persoanelor vârstnice la *domiciliu* sunt:

a) servicii sociale privind, în principal, îngrijirea personală și se adresează persoanelor dependente ca urmare a pierderii autonomiei funcționale din cauze fizice, psihice sau mintale, necesită ajutor semnificativ pentru a realiza activitățile uzuale ale vieții de zi cu zi.

b) ajutoare pentru îndeplinirea activității de bază ale vieții zilnice, în principal: asigurarea igienei corporale, îmbrăcare și dezbrăcare, hrănire și hidratare, asigurarea igienei eliminărilor, transfer și mobilizare, deplasare în interior, comunicare;

c) ajutoare acordate pentru îndeplinirea de activități instrumentale ale vieții zilnice, în principal: prepararea hranei, efectuarea de cumpărături, activități de menaj și spălătorie, facilitarea deplasării în exterior și însoțire, activități de administrare și gestionare a bunurilor, acompaniere și socializare

d) servicii de reabilitare și adaptare a ambientului: mici amenajări, reparații și altele asemenea;

e) alte servicii de recuperare/reabilitare: kinetoterapie, fizioterapie, gimnastică medicală, terapie ocupațională, psihoterapie, psihopedagogie, logopedie podologie și altele asemenea

[1] Art. 7 a fost modificat prin Legea nr. 19/2018.

f) servicii medicale, sub forma consultațiilor și îngrijirilor medicale la domiciliu sau în instituții de sănătate, consultații și îngrijiri stomatologice, administrarea de medicamente, acordarea de materiale sanitare și de dispozitive medicale (art. 8).[1]

Serviciile comunitare de consiliere, în vederea prevenirii marginalizării sociale și pentru reintegrare socială, se asigură fără plata unei contribuții, ca un drept fundamental al persoanelor vârstnice, de către asistenți sociali.

Serviciile aminitite mai sus, cu excepția serviciilor medicale, se asigură fără plata contribuției persoanelor vârstnice care, evaluate potrivit grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice, se încadrează în una dintre următoarele situații:

a)nu au venituri și nici susținători legali;

b)sunt beneficiari ai ajutorului social, sau realizează venituri al căror cuantum se situează sub nivelul indemnizației sociale pentru pensionari;

c)susținătorii legali ai persoanelor vârstnice realizează venituri al căror cuantum se situează sub cuantumurile veniturilor minim garantat. [art. 9][2].

Persoanele vârstnice care se încadrează în grila națională de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice, îndreptățite să beneficieze de serviciile comunitare la domiciliu, mai puțin cele medicale și care realizează venituri peste venitul minim garantat beneficiază de servicii cu plata unei contribuții, stabilite în urma procesului de evaluare complexă, în funcție de tipul de servicii acordate și de venitul persoanei/susținătorilor legali, fără a se depăși costul acestora calculat pentru perioada respectivă. Tipurile de servicii și costul acestora se stabilesc de autoritățile administrației publice locale, respectiv de furnizorul de servicii sociale, cu respectarea prevederilor legale (art. 10). [3]

Serviciile medicale prevăzute la art. 8 lit. c) sunt acordate în baza reglementărilor legale privind asigurările sociale de sănătate (art. 11).

Pentru asigurarea îngrijirii la domiciliu a persoanei vârstnice aflate în situația de dependență socio-medicală, autoritățile administrației publice locale pot angaja personal de îngrijire prin plata cu ora, fracțiuni de normă sau normă întreagă, în funcție de perioada de îngrijire necesară.

Soțul și rudele care au în îngrijire o persoană vârstnică dependentă pot beneficia de program lunar redus de lucru, de o jumătate de normă, cu suportarea drepturilor salariale pentru cealaltă jumătate de normă din bugetul local, corespunzător salariului brut lunar al îngrijitorului la domiciliu. Timpul cât soțul și rudele au fost încadrate în aceste condiții se consideră, la calculul vechimii în muncă, timp lucrat cu normă întreagă (art. 13).[4]

În afară de serviciile comunitare la domiciliu, se acordă astfel de *servicii în cămine*. Acestea sunt:

a) servicii sociale, care constau în:

– ajutor pentru menaj;

– consiliere juridică și administrativă;

– modalități de prevenire a marginalizării sociale și de reintegrare socială în raport cu capacitatea psihoafectivă;

---

[1] Art. 8 a fost modificat prin Legea nr. 19/2018.

[2] Art. 9 a fost modificat prin Legea nr. 19/2018

[3] Art. 10 a fost modificat prin Legea nr. 19/2018.

[4] Art. 13 a fost modificat prin Legea nr. 19/2018.

b) servicii sociomedicale, care constau în:
– ajutor pentru menținerea sau readaptarea capacităților fizice ori intelectuale;
– asigurarea unor programe de ergoterapie;
– sprijin pentru realizarea igienei corporale;
c) servicii medicale, care constau în:
– consultații și tratamente la cabinetul medical, în instituții medicale de profil sau la patul persoanei, dacă aceasta este imobilizată;
– servicii de îngrijire-infirmerie;
– asigurarea medicamentelor;
– asigurarea cu dispozitive medicale;
– consultații și îngrijiri stomatologice (art. 14).

Îngrijirea în cămine reprezintă o măsură de asistență socială și poate fi dispusă cu titlu de excepție. De aceea, accesul unei persoane vârstnice în cămin se face avându-se în vedere următoarele criterii de prioritate:

a) necesită îngrijire medicală permanentă deosebită, care nu poate fi asigurată la domiciliu;

b) nu se poate gospodări singură;

c) este lipsită de susținători legali sau aceştia nu pot să își îndeplinească obligațiile datorită stării de sănătate sau situației economice și a sarcinilor familiale;

d) nu are locuință și nu realizează venituri proprii.

§ 5. Organizarea şi funcţionarea căminelor pentru persoane vârstnice

În conformitate cu prevederile art. 18 din Legea nr. 17/2000, căminul pentru persoane vârstnice este centrul rezidențial cu sau fără personalitate juridică, finanțat integral din bugetul local, care acordă, pe perioadă nedeterminată, îngrijire persoanelor vârstnice[1].

Aceste cămine asigură condiții corespunzătoare de găzduire și de hrană, îngrijiri medicale, recuperare și readaptare, activități de ergoterapie și de petrecere a timpului liber, asistență socială și psihologică.

Ele au secții pentru:
a) persoane dependente;
b) persoane semidependente;
c) persoane care nu sunt dependente.

Principalele obiective ale unui cămin sunt:

a) să asigure persoanelor vârstnice îngrijite maximum posibil de autonomie și siguranță;

b) să ofere condiții de îngrijire care să respecte identitatea, integritatea și demnitatea persoanei vârstnice;

c) să permită menținerea sau ameliorarea capacităților fizice și intelectuale ale persoanelor vârstnice;

d) să stimuleze participarea persoanelor vârstnice la viața socială;

[1] Art. 18 a fost modificat prin Legea nr. 19/2018.

e) să faciliteze şi să încurajeze legăturile interumane, inclusiv cu familiile persoanelor vârstnice;

f) să asigure supravegherea şi îngrijirea medicală necesară, potrivit reglementărilor privind asigurările sociale de sănătate;

g) să prevină şi să trateze consecinţele legate de procesul de îmbătrânire (art. 19).

§ 6. Procedura de stabilire, suspendare şi încetare a drepturilor de asistenţă socială pentru persoanele vârstnice

Potrivit dispoziţiilor art. 27 din Legea nr. 17/2000, asistenţa socială pentru persoanele vârstnice se acordă la cererea scrisă a persoanei interesate sau a reprezentantului legal al acesteia. Cererea poate fi transmisă pe suport hârtie sau în format electronic şi trebuie însoţită de declaraţia pe propria răspundere privind veridicitatea datelor declarate, de un angajament de plată pentru situaţiile în care se pot constata drepturi acordate necuvenit, precum şi de alte documente doveditoare.

Ea se transmite şi se înregistrează la serviciul public de asistenţă socială al autorităţii administraţiei publice locale unde are domiciliul sau reşedinţa persoana vârstnică şi conţine, în principal, următoarele:

a) date privind persoana vârstnică;

b) date privind componenţa familiei;

c) veniturile realizate şi bunurile deţinute de membrii familiei persoanei vârstnice;

d) tipul de locuinţă, sistemul de încălzire utilizat şi numărul persoanelor care locuiesc la aceeaşi adresă de domiciliu sau reşedinţă;

e) informaţii referitoare la nevoile speciale şi situaţiile particulare în care se află persoana vârstnică şi membrii familiei (art. 27 alin. 1 şi 2)[1].

Dreptul la asistenţă socială se stabileşte pe baza anchetei sociale, cu respectarea criteriilor prevăzute în grila naţională de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice.

Ancheta socială se realizează de asistentul social din cadrul serviciului public de asistenţă socială. În situaţia persoanelor vârstnice dependente, echipa interdisciplinară, cuprinde, în mod obligatoriu, şi medicul specialist al persoanei respective.

Echipa interdisciplinară poate fi completată şi cu reprezentanţi ai organizaţiilor pensionarilor, unităţilor de cult recunoscute în România sau ai altor organizaţii neguvernamentale care au ca obiect de activitate asistenţa socială a persoanelor vârstnice.

Pe baza analizei situaţiei sociale, economice şi medicale a persoanei vârstnice, prin ancheta socială se propune măsura de asistenţă socială justificată de situaţia de fapt constatată (art. 28)[2].

Autoritatea tutelară/Instanţa de tutelă din unitatea administrativ-teritorială în care persoana vârstnică are domiciliul sau reşedinţa are obligaţia de a acorda, la solicitarea acesteia, consiliere juridică gratuită în vederea încheierii contractelor de vânzare-cumpărare sau de donaţie ori în vederea constituirii de garanţii mobiliare sau imobiliare, care au ca obiect bunurile mobile ori imobile ale persoanei vârstnice.

---

[1] Art. 27 a fost modificat prin Legea nr. 19/2018.

[2] Art. 28 a fost modificat prin Legea nr. 19/2018.

Persoana vârstnică este asistată, la cererea acesteia sau din oficiu, după caz, de un reprezentant al autorității tutelare, în vederea încheierii oricărui act translativ de proprietate, având ca obiect bunuri proprii, în scopul întreținerii și îngrijirii sale (art. 30)[1].

Obligația de întreținere și de îngrijire, precum și modalitățile practice de executare a acesteia se prevăd expres în actul juridic încheiat de notarul public, sub sancțiunea nulității (art. 31)[2].

Neexecutarea obligației de întreținere și de îngrijire de către noul proprietar al bunurilor obținute ca urmare a actului juridic de înstrăinare poate fi sesizată autorității tutelare/instanței de tutelă din unitatea administrativ-teritorială în care persoana vârstnică are domiciliul sau reședința, de către orice persoană fizica sau juridica. Autoritatea tutelară se poate sesiza și din oficiu (art. 33)[3].

Dreptul la serviciile de asistență socială încetează dacă nu mai sunt îndeplinite condițiile pentru acordarea acestora.

Dacă perioada în care asistența socială a persoanelor vârstnice este temporară, dar nu mai mare de 6 luni, acordarea serviciilor de asistență socială se suspendă prin decizie motivată a celui care a stabilit dreptul. La încetarea suspendării reluarea acordării serviciilor sau prestațiilor de asistență socială se face pe bază de anchetă socială (art. 35).

Decizia privind stabilirea, respingerea, încetarea sau suspendarea dreptului la serviciile de asistență socială prevăzute de prezenta lege poate fi contestată potrivit Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004 (art. 36).

§ 7. Finanţarea asistenţei sociale pentru persoanele vârstnice

Finanțarea în discuție se realizează din surse: fonduri bugetare; contribuția persoanelor vârstnice sau a susținătorilor legali ai acestora.

Finanțarea din fondurile bugetare, se asigură pe principiul împărțirii responsabilității între administrația publică centrală și cea locală (art. 20).

De la bugetul de stat se alocă fonduri pentru:

a) finanțarea activităților de asistență socială desfășurate de asociații și fundații române cu personalitate juridică, precum și de unitățile de cult recunoscute în România;

b) cheltuieli de investiții și reparații capitale pentru unități de asistență socială din zone defavorizate;

c) finanțarea cheltuielilor curente ale căminelor pentru persoane vârstnice;

d) finanțarea programelor de interes național destinate dezvoltării și sustenabilității serviciilor sociale pentru persoanele vârstnice.

e) alte cheltuieli stabilite prin legile bugetare anuale.

De la bugetul local se alocă fonduri pentru:

a) sume acordate în completarea veniturilor extrabugetare ale căminelor;

b) finanțarea cheltuielilor căminelor din subordine/administrare;

---

[1] Art. 30 a fost modificat prin Legea nr. 19/2018.

[2] Art. 31 a fost modificat prin Legea nr. 19/2018.

[3] Art. 32 a fost modificat prin Legea nr. 19/2018.

c) finanțarea activității de asistență socială a unor asociații și fundații române cu personalitate juridică, precum și a unităților de cult recunoscute în România;

d) finanțarea cheltuielilor pentru organizarea și funcționarea serviciilor comunitare de asistență socială, precum și pentru îngrijirea la domiciliu;

e) cheltuieli pentru înmormântarea asistaților.

Sponsorizările și donațiile în bani sau în natură, făcute de persoane fizice și juridice române și străine căminelor pentru persoane vârstnice sau celorlalte instituții sau unități de asistență socială se utilizează conform legislației în vigoare (art. 21).

Investițiile pentru construirea, dotarea, întreținerea, modernizarea, precum și cheltuielile pentru funcționarea căminelor care deservesc mai multe unități administrativ-teritoriale se finanțează potrivit parteneriatelor încheiate între autoritățile administrației publice locale.

Cheltuielile pentru servicii medicale, materiale sanitare, dispozitive medicale și medicamente se suportă din fondurile și în condițiile prevăzute de reglementările privind asigurările sociale de sănătate. Cele care nu se suportă din aceste fonduri sunt asigurate de căminul pentru persoane vârstnice, prin care se realizează asistența persoanei în cauză (art. 23).

Privind *contribuția personală* art. 24 din Legea nr. 17/2000 prevede că persoana vârstnică îngrijită în cămin, precum și susținătorii legali ai acesteia, care dispun de venituri proprii, au obligația să plătească lunar o contribuție de întreținere, stabilită individualizat, în urma evaluării complexe pe baza costului mediu lunar de întreținere, precum și a veniturilor persoanei vârstnice și, după caz, a susținătorilor legali ai acesteia.

Cei care nu au venituri și nici susținători legali nu datorează contribuția de întreținere, aceasta fiind asigurată din bugetele locale sau județene, în limita hotărâtă de acestea.

Costul mediu lunar de întreținere se stabilește în funcție de gradul de dependență al persoanei vârstnice îngrijite și are în vedere totalitatea cheltuielilor curente anuale ale căminului pentru persoane vârstnice, diminuate cu sumele primite din Fondul național unic de asigurări de sănătate, pentru finanțarea drepturilor de personal ale personalului medical și a medicamentelor. El trebuie să asigure îndeplinirea nivelului standardelor minime de calitate și nu poate fi mai mic decât standardul minim de cost aprobat prin hotărâre a Guvernului.

Acoperirea valorii integrale a contribuției lunare se stabilește astfel:

– persoanele vârstnice care au venituri și sunt îngrijite în cămin datorează contribuția lunară de întreținere în cuantum de până la 60% din valoarea veniturilor personale lunare, fără a se depăși costul mediu lunar de întreținere aprobat pentru fiecare cămin;

– diferența până la concurența valorii integrale a contribuției lunare de întreținere se va plăti de către susținătorii legali ai persoanelor vârstnice îngrijite în cămine, dacă realizează venit lunar pe membru de familie în cuantum mai mare decât valoarea netă a salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată;

– susținătorii legali pot acoperi din veniturile proprii contribuția lunară integrală printr-un angajament de plată.

Dacă prin aplicarea cotei se acoperă valoarea totală a contribuției lunare, susținătorii legali nu mai sunt ținuți de obligația susținerii plății diferenței de contribuție.

Obligația de plată a contribuției lunare de întreținere în sarcina persoanei vârstnice și/sau a susținătorilor legali se stabilește printr-un angajament de plată, semnat de persoana vârstnică, de reprezentantul său legal, și/sau de susținătorul legal. Angajamentul de plată constituie titlu executoriu. Ea se poate stabili și prin hotărâre judecătorească (art. 25)[1].

Prin Hotărârea Guvernului nr. 978/2015[2], s-au aprobat Normele metodologice privind stabilirea costului mediu lunar de întreținere în căminele pentru persoanele vârstnice.

Conform acestor norme, se stabilesc standardele minime de cost pentru serviciile sociale organizate și administrate de către furnizorii publici de servicii sociale, precum și nivelul venitului lunar pe membru de familie în baza căruia se stabilește contribuția lunară de întreținere datorată de către susținătorii legali ai persoanelor vârstnice din centre rezidențiale.

Standardul minim de cost reprezintă costul minim aferent cheltuielilor anuale necesare furnizării serviciilor sociale, calculat la nivel național pentru un beneficiar/tip de serviciu social, potrivit standardelor minime de calitate în vigoare pentru serviciul social respectiv.

Standardele minime de cost/an sunt anexe la Hotărârea Guvernului nr. 978/2015.

[1] Art. 25 a fost modificat inclusiv prin Legea nr. 19/2018.

[2] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 959 din 24 decembrie 2015.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CAPITOLUL XIII
PROTECŢIA ŞI PROMOVAREA DREPTURILOR PERSOANELOR CU HANDICAP

§ 1. Noţiunea de persoană cu handicap

Art. 2 din Legea nr. 448/2006[1], prevede că persoanele cu handicap sunt acele persoane cărora, sunt acele persoane cărora *mediul social, neadaptat deficienţelor lor fizice, senzoriale, psihice, mentale şi/sau asociate, le împiedică total sau le limitează accesul cu şanse egale la viaţa societăţii, necesitând măsuri de protecţie în sprijinul integrării şi incluziunii sociale*[2].

Din această definiţie legală, rezultă ceea ce caracterizează persoana cu handicap:

– această persoană prezintă deficienţe fizice, senzoriale, psihice sau mentale;

– aceste afecţiuni o împiedică sau îi limitează accesul normal şi în condiţii de egalitate la viaţa socială;

– persoana respectivă necesită măsuri de protecţie specială în vederea integrării şi incluziunii sociale.

§ 2. Principii fundamentale

Art. 3 din Legea nr. 448/2006 prevede principiile privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap:

– *Respectarea drepturilor şi a libertăţilor fundamentale ale omului.* Declaraţia Universală a Drepturilor Omului proclamă, în primul articol, că toate fiinţele umane se nasc libere şi egale în demnitate şi în drepturi, sunt înzestrate cu raţiune şi conştiinţă şi trebuie să se comporte unele faţă de altele în spiritul fraternităţii. Astfel, comunităţile trebuie să ţină seama de diversitatea membrilor lor şi să se asigure că persoanele cu handicap, membri ai comunităţii, îşi pot exercita efectiv şi se bucură de toate drepturile omului: civile, politice, sociale, economice şi culturale;

– *Prevenirea şi combaterea discriminării.* Fiecărei persoane i se asigură folosirea sau exercitarea, în condiţii de egalitate, a drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social şi cultural sau în orice alte domenii ale vieţii publice fără deosebire, excludere, restricţie sau preferinţă pe bază de rasă, naţionalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă, infectarea HIV ori

---

[1] Privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap (republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1 din 3 ianuarie 2008), modificată ulterior, inclusiv prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 69/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 625 din 19 iulie 2018).

[2] Art. 2 a fost modificat prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 84/2010 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 654 din 22 septembrie 2010).

apartenență la o categorie defavorizată. Discriminarea la care persoanele cu handicap trebuie să facă față este cauzată de prejudecăți însă, de cele mai multe ori, este urmare a faptului că aceste persoane sunt uitate sau ignorate, ceea ce conduce la apariția și întărirea artificială a barierelor de mediu și de atitudine între persoanele cu handicap și comunitate;

– *Egalizarea șanselor* pentru persoanele cu handicap. Persoanele cu handicap sunt membri ai societății și trebuie să primească tot sprijinul de care au nevoie în cadrul structurilor obișnuite din educație, sănătate, angajare în muncă, servicii sociale etc. Ca parte integrantă a procesului de egalizare a șanselor, trebuie prevăzute ajutorarea și pregătirea persoanelor cu handicap pentru ca acestea să-și poată asuma deplina responsabilitate de membri ai societății;

– *Egalitatea de tratament în ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă*. Reprezintă absența oricărei discriminări directe sau indirecte, bazate pe motive de apartenență religioasă sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, în ceea ce privește ocuparea și încadrarea în muncă, așa cum este stabilit în Directiva Consiliului Europei 2000/78/CE din 27 noiembrie 2000;

– *Solidaritatea socială*, potrivit căruia societatea participă la sprijinirea persoanelor care nu își pot asigura nevoile sociale, în vederea menținerii și întăririi coeziunii sociale;

– *Responsabilizarea comunității*, potrivit căruia comunitatea intervine activ în promovarea drepturilor persoanelor cu handicap precum și în crearea, dezvoltarea, diversificarea și garantarea susținerii serviciilor necesare persoanelor cu handicap. Aceste servicii trebuie să fie de calitate, bazate pe nevoile persoanelor cu handicap, integrate în contextul social și nu o sursă de segregare. Un astfel de sprijin este în conformitate cu modelul social european de solidaritate, model care recunoaște solidaritatea noastră, a tuturor, unii față de ceilalți și, în special, față de cei care au nevoie de sprijin;

– *Subsidiaritatea*, potrivit căruia comunitatea locală sau asociativă și, complementar acestora statul, intervin în situația în care familia sau persoana nu-și poate asigura integral nevoile sociale;

– *Adaptarea societății la persoana cu handicap*, potrivit căruia societatea în ansamblul ei trebuie să vină în întâmpinarea eforturilor de integrare a persoanelor cu handicap, prin adoptarea și implementarea măsurilor adecvate iar persoana cu handicap trebuie să-și asume obligațiile de cetățean. Procesul transferă accentul pus pe reabilitarea persoanei pentru a se „încadra" în societate, pe concepția de schimbare a societății care trebuie să includă și să facă față cerințelor tuturor indivizilor, inclusiv a celor cu handicap;

– *Interesul persoanei cu handicap* potrivit căruia orice decizie și măsură este luată numai în interesul acestei persoane, fiind inacceptabile abordările întemeiate pe milă și pe percepția persoanelor cu handicap ca fiind neajutorate;

– *Abordarea integrată*, potrivit căruia protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap sunt cuprinse în toate politicile naționale sociale, educaționale, ale ocupării forței de muncă, petrecerii timpului liber, accesului la informație etc. Nevoile persoanelor cu handicap și ale familiilor acestora sunt diverse și este important să fie conceput un răspuns al comunității cât se poate de cuprinzător care să țină seama atât de persoană ca întreg cât și de diversele aspecte ale vieții acesteia;

– *Parteneriatul*, potrivit căruia organizațiile neguvernamentale ale persoanelor cu handicap, care reprezintă interesele acestora sau cu activitate în domeniu sunt implicate și

consultate în procesul decizional, la toate nivelurile, privind problematica handicapului, precum și în procesul de protecție a persoanelor cu handicap.

– Libertatea opțiunii și controlul sau decizia asupra propriei vieți, a serviciilor și formelor de suport de care beneficiază;

– Abordarea centrată pe persoană în furnizarea de servicii;

– Protecție împotriva neglijării și abuzului;

– Alegerea alternativei celei mai puțin restrictive în determinarea sprijinului și asistenței necesare;

– Integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap, cu drepturi și obligații egale ca toți ceilalți membri ai societății.

Autoritățile publice, furnizorii de servicii sociale, reprezentanții societății civile, precum și persoanele fizice și juridice obligația să promoveze, să respecte și să garanteze drepturile persoanei cu handicap, stabilite în concordanță cu prevederile Cartei sociale europene revizuite, adoptată la Strasbourg la 3 mai 1996, ratificată prin Legea nr. 74/1999, precum și cu celelalte acte interne și internaționale în materie la care România este parte.

La 30 iunie 2018 numărul total de *persoane cu dizabilități* comunicat Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități din cadrul Ministerului Muncii și Justiției Sociale, prin direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului București, a fost de 805.653 persoane. Dintre acestea, 97,76 % (787.592 persoane) se află în îngrijirea familiilor și/sau trăiesc independent (neinstituționalizate) și 2,24 % (18.061 persoane) se află în instituțiile publice rezidențiale de asistență socială pentru persoanele adulte cu dizabilități (instituționalizate) coordonate de Ministerul Muncii și Justiției Sociale prin Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități.

Femeile reprezintă 52,97% din totalul persoanelor cu dizabilități.

Numărul persoanelor cu vârsta de peste 50 ani reprezintă 70,73% din totalul persoanelor adulte cu dizabilități.

Din centralizarea datelor pe grupe de vârstă rezultă că 55,78% sunt persoane cuprinse între 18-64 ani (414.086 persoane) și 44,22% au peste 65 ani (328.267 persoane), în total persoane adulte cu dizabilități.

Numărul instituțiilor publice de asistență socială pentru persoanele adulte cu dizabilități la 30 iunie 2018 este de 489 (față de 450 la 30 iunie 2017), dintre care: 426 rezidențiale (față de 389 la 30 iunie 2017) și 63 nerezidențiale – de zi (față de 61 la 30 iunie 2017).

Aproximativ două treimi (58,92%) din instituțiile rezidențiale publice pentru persoanele adulte cu dizabilități sunt: a) centre de îngrijire și asistență (27,70%), având 6.545 de beneficiari, și b) locuințe protejate (31,22%), având 919 de beneficiari. Aceștia reprezentă 41,33% din numărul total de 18.061 persoane aflate în instituțiile rezidențiale.

Un număr semnificativ de beneficiari există și în cele 74 de centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică, respectiv 6.334 persoane (35,07%)[1]

[1] http://anpd.gov.ro/web/transparenta/statistici/trimestriale/

§ 3. Semnificația unor termeni și expresii

Conform art. 5 din Legea nr. 448/2006 termenii și expresiile folosite au următoarele semnificații:

– *acces neîngrădit al persoanei cu handicap* – accesul fără limitări sau restricții la mediul fizic, informațional și comunicațional;

– *accesibilitate* – ansamblul de măsuri și lucrări de adaptare a mediului fizic, precum și a mediului informațional și comunicațional conform nevoilor persoanelor cu handicap, factor esențial de exercitare a drepturilor și de îndeplinire a obligațiilor persoanelor cu handicap în societate;

– *adaptare* – procesul de transformare a mediului fizic și informațional, a produselor sau sistemelor, pentru a le face disponibile și persoanelor cu handicap;

– *adaptare rezonabilă la locul de muncă* – totalitatea modificărilor făcute de angajator pentru a facilita exercitarea dreptului la muncă al persoanei cu handicap; presupune modificarea programului de lucru, achiziționarea de echipament, dispozitive și tehnologii asistive și alte măsuri asemenea;

– *angajare asistată* – opțiunea de angajare care facilitează munca în locuri de muncă obișnuite de pe piața competitivă a muncii și care presupune oferirea de sprijin în căutarea locului de muncă și la locul de muncă, transport, tehnologii ajutătoare, instruire, specializare;

– *asistent personal al persoanei cu handicap grav* – persoana care supraveghează, acordă asistență și îngrijire copilului sau adultului cu handicap grav, pe baza planului de recuperare pentru copilul cu handicap, respectiv a planului individual de servicii al persoanei adulte cu handicap;

– *asistent personal profesionist* – persoana fizică atestată care asigură la domiciliul său îngrijirea și protecția adultului cu handicap grav sau accentuat, aflat în condițiile precizate de lege;

– *asistență vie* – include asistența animală, ca de exemplu, câinele-ghid;

– *atelier protejat* – spațiul adaptat nevoilor persoanelor cu handicap, unde acestea desfășoară activități de formare, dezvoltare și perfecționare a abilităților; poate funcționa în locații din comunitate, în centre de zi, în centre rezidențiale și în unități de învățământ speciale;

– *bugetul personal complementar* – stabilește limitele cheltuielilor personale din cursul unei luni, în funcție de gradul de handicap, pentru plata taxei de abonament radio/TV, a abonamentului telefonic cu impulsuri incluse și a taxei pentru abonamentul la curentul electric;

– *căi și mijloace de acces* – elementele prin care se asigură accesul în clădirile publice și care asigură posibilitatea deplasării persoanelor cu handicap în interiorul clădirii;

– *cerințe educative speciale* – necesitățile educaționale suplimentare, complementare obiectivelor generale ale educației adaptate particularităților individuale și celor caracteristice unei anumite deficiențe sau tulburări/dificultăți de învățare, precum și o asistență complexă de tip medical, social etc.;

– *clădiri de utilitate publică* – clădirile aparținând instituțiilor publice și private care oferă populației diferite tipuri de servicii;

– *comisie de evaluare a persoanelor adulte cu handicap* – organul de specialitate fără personalitate juridică în subordinea consiliilor județene, respectiv a consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București, ale cărei atribuții principale sunt stabilite prin prezenta lege;

– *contractare* – procedura de finanțare/cofinanțare de către autoritățile administrației publice locale a serviciilor sociale publice realizate de furnizorii privați de servicii sociale, acreditați în condițiile legii;

– *dizabilitate* – termenul generic pentru afectări/deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare, definite conform Clasificării internaționale a funcționării, dizabilității și sănătății, adoptată și aprobată de Organizația Mondială a Sănătății, și care relevă aspectul negativ al interacțiunii individ-context;

– *egalizarea șanselor* – procesul prin care diferitele structuri sociale și de mediu, infrastructura, serviciile, activitățile informative sau documentare devin disponibile și persoanelor cu handicap;

– *incluziune socială* – setul de măsuri și acțiuni multidimensionale din domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informării și comunicării, mobilității, securității, justiției și culturii, destinate combaterii excluziunii sociale;

– *indemnizație lunară* – prestația socială lunară reprezentând sume de bani acordate persoanelor cu handicap de natură să faciliteze egalizarea de șanse, asigurarea unei vieți autonome și favorizarea incluziunii lor sociale;

– *integrare socială* – procesul de interacțiune dintre individ sau grup și mediul social, prin intermediul căruia se realizează un echilibru funcțional al părților;

– *însoțitor* – persoana care acompaniază persoana cu handicap și care beneficiază de drepturi în condițiile prevăzute de lege;

– *loc de muncă protejat* – spațiul aferent activității persoanei cu handicap, adaptat nevoilor acesteia, care include cel puțin locul de muncă, echipamentul, toaleta și căile de acces;

– *manager de caz* – membrul echipei pluridisciplinare care coordonează, monitorizează și evaluează îndeplinirea planului individual de servicii, precum și măsurile luate în legătură cu adultul cu handicap;

– *măsuri de protecție* - măsuri stabilite de comisia de evaluare a persoanelor adulte cu handicap, cuprinse în programul individual de reabilitare și integrare socială, de tip: asistent personal, asistent personal profesionist, servicii sociale la domiciliu sau centre de zi sau rezidențiale;

– *plan individual de servicii* – documentul care fixează obiective pe termen scurt, mediu și lung, precizând modalitățile de intervenție și sprijin pentru adulții cu handicap, prin care se realizează activitățile și serviciile precizate în programul individual de reabilitare și integrare socială;

– *program individual de reabilitare și integrare socială* – documentul elaborat de comisia de evaluare a persoanelor adulte cu handicap, în care sunt precizate activitățile și serviciile de care adultul cu handicap are nevoie în procesul de integrare socială;

– *reprezentant legal* – părintele sau persoana desemnată, potrivit legii, să exercite drepturile și să îndeplinească obligațiile față de persoana cu handicap;

– *șanse egale* – rezultatul procesului de egalizare a șanselor, prin care diferitele structuri ale societății și mediului sunt accesibile tuturor, inclusiv persoanelor cu handicap;

– *tehnologie asistivă și de acces* – tehnologia care asigură accesul cu șanse egale al persoanelor cu handicap la mediul fizic, informațional și comunicațional;

– *unitate protejată autorizată* – operatorul economic de drept public sau privat, cu gestiune proprie, în cadrul căruia cel puțin 30% din numărul total de angajați cu contract individual de muncă sunt persoane cu handicap[1].

§ 4. Încadrarea în grad de handicap

Potrivit art. 85 Legea nr. 448/2006, persoanele cu handicap beneficiază de drepturile legale pe baza încadrării în grad de handicap, în raport cu gradul de handicap.

Încadrarea în grad și tip de handicap a copiilor cu handicap se face de comisia pentru protecția copilului, iar a adulților cu handicap se face de comisia de evaluare a persoanelor adulte cu handicap.

Comisia de evaluare este organ de specialitate al consiliului județean, după caz, al consiliului local al sectorului municipiului București, cu activitate decizională în materia încadrării persoanelor adulte în grad și tip de handicap și are următoarea componență:

a)președinte - un medic de specialitate expertiză medicală a capacității de muncă, medicină internă, medicină de familie sau un medic de medicină generală, absolvent de cursuri de management în domeniul socio-medical;

b)un medic de specialitate expertiză medicală a capacității de muncă, medicină de familie sau un medic de medicină generală, propus de direcția de sănătate publică județeană, respectiv a municipiului București;

c)un reprezentant desemnat de organizațiile neguvernamentale care desfășoară activități în beneficiul persoanelor cu handicap;

d)un psiholog;

e)un asistent social[2].

Criteriile medico-psihosociale pe baza cărora se stabilește încadrarea în grad de handicap sunt aprobate prin ordin comun al ministrului sănătății publice și al ministrului muncii, solidarității sociale și familiei.

Comisia pentru protecția copilului stabilește încadrarea copiilor cu dizabilități în grad de handicap și eliberează certificatul de încadrare a copilului într-un grad de handicap.

Termenul de valabilitate a certificatului pentru copii se stabilește ținând cont de situația concretă a copilului din punct de vedere al deficiențelor/afectărilor, limitărilor de activitate și restricțiilor de participare și este de minimum 6 luni și maximum 2 ani. Pentru tânărul care urmează să împlinească 18 ani, termenul de valabilitate poate fi mai mic de 6 luni și mai mare de 2 ani, dar nu mai mare de 2 ani și 6 luni.

Prin excepție pentru copiii cu handicap a căror afecțiune necesită îngrijiri medicale paliative, certificate de medicul de specialitate, Comisia pentru protecția copilului stabilește un termen de valabilitate a certificatului valabil până la vârsta de 18 ani[3].

---

[1] Art. 5 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 69/2018.

[2] Art. 85 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

[3] Art. 86[1] a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

Gradele de handicap sunt: *ușor, mediu, accentuat și grav.*

Tipurile de handicap sunt: *fizic, vizual, auditiv, surdocecitate, somatic, mintal, psihic, HIV/SIDA, asociat, boli rare* (art. 86).

Comisia de evaluare a persoanelor adulte cu handicap, are următoarele atribuții principale:

a) stabilește încadrarea în grad și tip de handicap și perioada de valabilitate a certificatului, după caz, data ivirii handicapului, orientarea profesională a adultului cu handicap, pe baza raportului de evaluare complexă elaborat de serviciul de evaluare complexă;

b) stabilește măsurile de protecție a adultului cu handicap, în condițiile legii;

c) reevaluează periodic sau la sesizarea direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului București încadrarea în grad și tip de handicap, orientarea profesională, precum și celelalte măsuri de protecție a adulților cu handicap;

d) revocă sau înlocuiește măsura de protecție stabilită, în condițiile legii, dacă împrejurările care au determinat stabilirea acesteia s-au modificat;

e) soluționează cererile privind eliberarea atestatului de asistent personal profesionist;

f) informează adultul cu handicap sau reprezentantul legal al acestuia cu privire la măsurile de protecție stabilite și obligațiile ce le revin;

g) promovează drepturile persoanelor cu handicap în toate activitățile pe care le întreprinde.

Încadrarea sau respingerea încadrării în grad și tip de handicap se atestă prin certificat emis de către comisiile de evaluare. Eliberarea certificatului este scutită de taxa de timbru.

Certificatele emise pot fi contestate de titularii acestora, în termen de 30 de zile calendaristice de la comunicare, la instanța de contencios administrativ competentă, acestea fiind scutite de taxa judiciară de timbru.

Pentru persoanele cu handicap a căror afecțiune a generat deficiențe funcționale și/sau structural-anatomice într-un stadiu ireversibil și care nu pot urma programe de recuperare, Comisia de evaluare va stabili un termen permanent de valabilitate a certificatului fără a fi necesară prezentarea acestora la reevaluările periodice[1].

În structura Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități funcționează Comisia superioară de evaluare a persoanelor adulte cu handicap, cu activitate de coordonare metodologică și monitorizare a activității de evaluare și încadrare în grad și tip de handicap.

Comisia superioară are următoarea componență:

a) un membru, medic de specialitate expertiză medicală a capacității de muncă sau medicină fizică și de reabilitare sau un medic de medicină generală și cu experiență în dizabilitate;

b) un membru licențiat în asistență socială și cu experiență în dizabilitate;

c) un membru licențiat în psihologie și cu experiență în dizabilitate;

d) un membru licențiat în științe juridice și cu experiență în dizabilitate.

[1] Art. 87 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

Componența nominală a Comisiei superioare se aprobă prin decizie a președintelui Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități. Președintele Comisiei superioare este numit, prin aceeași decizie, dintre membrii.

Președintele și membrii Comisiei superioare au dreptul la o indemnizație de ședință, echivalentă cu până la 5% din indemnizația președintelui Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități. Cuantumul lunar brut al indemnizațiilor de ședință, pentru fiecare membru al Comisiei superioare, nu poate depăși 35% din indemnizația președintelui Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități și se acordă proporțional cu numărul de ședințe la care a participat în luna respectivă.

În situații justificate, în funcție de volumul și specificul activității, componența Comisiei superioare poate fi suplimentată cu maximum 3 membri, de alte specialități, cu încadrarea în fondurile bugetare alocate cu această destinație.

Dacă membrii și/sau președintele Comisiei superioare se deplasează în interesul serviciului, în țară ori în străinătate, pot beneficia de drepturile de delegare prevăzute de legislația în vigoare pentru personalul din sectorul bugetar, în limita bugetului aprobat. (art. 90^1)[1].

Principalele atribuții ale Comisiei superioare sunt:

- asigură coordonarea metodologică și monitorizarea activității de evaluare și încadrare în grad și tip de handicap;
- elaborează, modifică și/sau completează Criteriile medicopsihosociale pe baza cărora se stabilește încadrarea în grad și tip de handicap a persoanelor adulte, la propunerea Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități.
- stabilește prin decizie reevaluarea persoanelor adulte cu handicap, în următoarele situații:

1.ca urmare a recomandărilor cuprinse în documentele întocmite în urma unor acțiuni de control dispuse prin ordin al ministrului muncii;

2.ca urmare a autosesizării;

- stabilește încadrarea în grad și tip de handicap, ca urmare a reevaluării;
- participă, la solicitare, în acțiuni de verificare a activității de evaluare și încadrare în grad și tip de handicap.

În exercitarea atribuțiilor, Comisia emite decizii după cum urmează:

- de reevaluare;
- de încadrare/neîncadrare în grad și tip de handicap, în urma reevaluării;

Deciziile emise de Comisie pot fi atacate la secțiile de contencios administrativ și fiscal a tribunalului, cererile adresate instanței fiind scutite de taxa judiciară de timbru (art. 90^2)[2].

Decizia de reevaluare cuprinde recomandări cu privire la conținutul dosarului de evaluare complexă și va fi transmisă direcției generale de asistență socială și protecția copilului din raza de domiciliu a persoanei, în vederea efectuării reevaluării de către serviciul de evaluare complexă.

---

[1] Art. 90^1 a fost introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 84/2010 și modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 69/2018.

[2] Art. 90^2 a fost introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 84/2010 și modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 69/2018.

Reevaluarea persoanei se va realiza în termen de 60 de zile lucrătoare de la data înregistrării deciziei de reevaluare la direcția generală de asistență socială şi protecția copilului.

În cazul în care persoana supusă reevaluării nu se prezintă la a doua convocare a serviciului de evaluare complexă, directorul direcției generale de asistență socială şi protecția copilului dispune, prin act administrativ, suspendarea dreptului de asistență socială sub formă de prestații sociale.

Procesul de reevaluare se desfăşoară în prezența unui reprezentant din structura de specialitate a Ministerului Muncii, Familiei şi Protecției Sociale, care va elabora un referat ce va fi înaintat Comisiei superioare împreună cu dosarul completat şi raportul de reevaluare complexă elaborat de serviciul de evaluare complexă.

În cazul în care persoana nu se prezintă la reevaluare în termenul legal, în baza raportului de reevaluare al serviciului de evaluare complexă însoțit de referatul reprezentantului structurii de specialitate a ministerului, Comisia superioară emite decizie de neîncadrare în grad şi tip de handicap.

În baza raportului şi a referatului, Comisia emite decizia de încadrare/neîncadrare în grad şi tip de handicap.

Punerea în executare a deciziilor emise de Comisia superioară se face de către direcția generală de asistență socială şi protecția copilului (art. 90^3)[1].

§ 5. Drepturi de care beneficiază persoanele cu handicap

Aşa cum prevede art. 6 persoanele cu handicap beneficiază de drepturi la:

a) ocrotirea sănătății – prevenire, tratament şi recuperare;

b) educație şi formare profesională;

c) ocuparea şi adaptarea locului de muncă, orientare şi reconversie profesională;

d) asistență socială, respectiv servicii sociale şi prestații sociale;

e) locuință, amenajarea mediului de viață personal ambiant, transport, acces la mediul fizic, informațional şi comunicațional;

f) petrecerea timpului liber, acces la cultură, sport, turism;

g) asistență juridică;

h) facilități fiscale;

i) evaluare şi reevaluare prin examinarea la domiciliu a persoanelor nedeplasabile de către membrii comisiei de evaluare, la un interval de 2 ani.

Promovarea şi respectarea drepturilor revin, în principal, autorităților administrației publice locale unde îşi are domiciliul sau reşedința persoana cu handicap şi, în subsidiar, respectiv complementar, autorităților administrației publice centrale, societății civile şi familiei sau reprezentantului legal al persoanei cu handicap.

În baza principiului egalizării şanselor, autoritățile publice competente au obligația să asigure resursele financiare necesare şi să ia măsuri specifice pentru ca persoanele cu handicap să aibă acces nemijlocit şi neîngrădit la servicii.

---

[1] Art. 90^3 a fost introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 84/2010 şi modificat prin Legea nr. 136/2012.

Legitimația acordată persoanelor cu handicap este eliberată de direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului județene, respectiv ale sectoarelor municipiului București, costurile fiind suportate din bugetele acestora, și este valabilă și recunoscută pe întreg teritoriul țării[1].

Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap și celelalte autorități publice centrale și locale au obligația să asigure condițiile necesare pentru integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap.

Ea poate încheia parteneriate cu organizații neguvernamentale ale persoanelor cu handicap, care reprezintă interesele acestora sau care desfășoară activități în domeniul promovării și apărării drepturilor omului(art. 8).

Pentru protecția sănătății fizice și mentale a persoanelor cu handicap, autoritățile publice au obligația să ia următoarele măsuri specifice:

a) să includă nevoile persoanelor cu handicap și ale familiilor acestora în toate politicile, strategiile și programele de dezvoltare regională, județeană sau locală, precum și în programele guvernamentale de ocrotire a sănătății;

b) să creeze condiții de disponibilitate, respectiv de transport, infrastructură, rețele de comunicare, a serviciilor medicale și sociomedicale;

c) să înființeze și să susțină centre de reabilitare specializate pe tipuri de handicap;

d) să creeze condiții pentru asigurarea tehnologiei asistive și de acces;

e) să dezvolte programe de prevenire a apariției handicapului;

f) să sprijine accesul la tratamentul balnear și de recuperare;

g) să includă și să recunoască sportul ca mijloc de recuperare, dezvoltând programe specifice.

Persoanele cu handicap, familiile acestora sau reprezentanții lor legali au dreptul la toate informațiile referitoare la diagnosticul medical și de recuperare/reabilitare, la serviciile și programele disponibile, în toate stadiile acestora, precum și la drepturile și obligațiile în domeniu (art. 9).

Persoanele în discuție beneficiază de asistență medicală gratuită, inclusiv de medicamente gratuite, atât pentru tratamentul ambulatoriu, cât și pe timpul spitalizării (art. 10).

În vederea asigurării asistenței de recuperare/reabilitare, ele au dreptul la:

a) dispozitive medicale gratuite în ambulatoriu, conform listei și în condițiile prevăzute în Contractul-cadru privind condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului asigurărilor sociale de sănătate și a normelor sale de aplicare;

b) servicii gratuite de cazare și masă și pentru însoțitorul copilului cu handicap grav sau accentuat ori al adultului cu handicap grav sau accentuat în unitățile sanitare cu paturi, sanatorii și stațiuni balneare, la recomandarea medicului de familie ori a medicului specialist, asigurate de la Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate, conform Contractului-cadru privind condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate;

c) un bilet gratuit de tratament balnear, în cursul unui an, pe baza programului individual de reabilitare și integrare socială și a recomandării medicului de familie sau a medicului specialist.

---

[1] Art. 6 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 69/2018.

În termen de maximum 30 de zile de la data depunerii documentației, casele de asigurări de sănătate au obligația să emită decizia ori aprobarea de plată pentru fiecare dispozitiv medical sau tip de dispozitiv medical acordat persoanelor cu handicap (art. 11).

Persoanele cu handicap au acces liber şi egal la orice formă de educație, indiferent de vârstă, în conformitate cu tipul, gradul de handicap şi nevoile educaționale ale acestora. Li se asigură educația permanentă şi formarea profesională de-a lungul întregii vieți (art. 15).

Educația persoanelor cu handicap este parte integrantă a sistemului național de învățământ.

Ea se realizează prin:

a) învățământul de masă;

b) învățământul special integrat, organizat în învățământul de masă;

c) învățământul special;

d) învățământul la domiciliu sau pe lângă unitățile de asistență medicală;

e) alte variante educaționale.

Copiii şi tinerii cu handicap şi/sau cu cerințe educative speciale, integrați în învățământul de masă, beneficiază de suport educațional prin cadre didactice de sprijin şi itinerante, de la caz la caz. Aceştia au dreptul să studieze şi să se instruiască în limba maternă.

Orientarea şcolară şi orientarea profesională a copiilor şi tinerilor cu handicap şi cu cerințe educative speciale se realizează prin hotărâre a comisiei de orientare şcolară şi profesională din cadrul centrelor județene de resurse şi de asistență educațională, respectiv din Centrul Municipiului Bucureşti de Resurse şi Asistență Educațională, care eliberează certificatul de orientare şcolară şi profesională.

Unitățile de învățământ special dispun de regulă de cantină şcolară şi, după caz, internat şcolar.

Elevii cu handicap şi/sau cerințe educative speciale beneficiază gratuit de masă şi cazare în internatele şcolare şi alte drepturi materiale prevăzute de legislația în domeniu.

Studenții cu handicap beneficiază, la cerere, de reducere cu 50% a taxelor pentru cazare şi masă la cantinele şi căminele studențeşti. Valoarea reducerii se asigură din bugetul instituțiilor de învățământ publice sau private (art. 16)[1].

În cadrul procesului de învățământ, indiferent de nivelul acestuia, persoanele cu handicap au dreptul la:

a) servicii educaționale de sprijin;

b) dotarea cu echipament tehnic adaptat tipului şi gradului de handicap şi utilizarea acestuia;

c) adaptarea mobilierului din sălile de curs;

d) manuale şcolare şi cursuri în format accesibil pentru elevii şi studenții cu deficiențe de vedere;

e) utilizarea echipamentelor şi softurilor asistive în susținerea examenelor de orice tip şi nivel.

Preşcolarii, elevii şi studenții cu handicap, împreună cu asistenții personali şi asistenții personali profesionişti, au dreptul la locuri gratuite în tabere de odihnă, o dată pe an, indiferent de forma de învățământ.

---

[1] Art. 16 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

Sumele aferente se asigură de la bugetul de stat prin bugetul Autorității Naționale pentru Tineret (art. 18).

În vederea asigurării accesului în unitățile și instituțiile de învățământ, autoritățile publice au obligația să ia următoarele măsuri specifice:

a) să promoveze și să garanteze accesul la educație și formare profesională al persoanelor cu handicap;

b) să asigure școlarizarea la domiciliu a persoanelor cu handicap nedeplasabile pe durata perioadei de școlarizare obligatorie, precum și pregătirea școlară, indiferent de locul în care persoana cu handicap se află, inclusiv prin cadrele didactice de sprijin/itinerante;

c) să asigure accesul la formele de educație permanentă, adaptându-le nevoilor educaționale ale persoanelor cu handicap;

d) să sprijine cooperarea dintre unitățile de învățământ special sau de masă cu familia și comunitatea, în vederea asigurării unei oferte educaționale care răspunde nevoilor individuale ale persoanelor cu handicap;

e) să sprijine pregătirea cadrelor didactice în vederea adaptării practicilor educaționale pentru elevii cu handicap din grupe sau clase de învățământ obișnuit;

f) să asigure posibilitatea practicării unui sport de către orice persoană cu handicap, precum și pregătirea cadrelor didactice în vederea însușirii de către acestea a unor noțiuni medicale și tehnice specifice;

g) să asigure servicii educaționale de sprijin pentru persoanele cu handicap și familiile acestora, prin specialiști în domeniul psihopedagogiei speciale;

h) să asigure accesul în unitățile și instituțiile de învățământ.

Conform art. 20 din Legea nr. 446/2006, în vederea asigurării accesului persoanelor cu handicap la obținerea unei locuințe, autoritățile publice au obligația să ia măsuri pentru introducerea unui criteriu de prioritate pentru închirierea, la nivelurile inferioare, a locuințelor care aparțin domeniului public al statului ori unităților administrativ-teritoriale ale acestuia.

Persoanele cu handicap grav beneficiază de următoarele drepturi:

a) acordarea unei camere de locuit, suplimentar față de normele minimale de locuit prevăzute de lege, pe baza contractelor de închiriere pentru locuințele care aparțin domeniului public sau privat al statului ori al unităților administrativ-teritoriale ale acestuia;

b) scutirea de la plata chiriei pentru suprafețele locative cu destinație de locuințe deținute de stat sau de unitățile administrativ-teritoriale ale acestuia și care sunt în folosința acestor persoane[1].

Beneficiază de aceste drepturi și familia sau reprezentantul legal pe perioada în care are în îngrijire un copil ori un adult cu handicap grav.

Autoritățile competente ale administrației publice au obligația să faciliteze accesul persoanelor cu handicap la valorile culturii, la obiectivele de patrimoniu, turistice, sportive și de petrecere a timpului liber.

În vederea asigurării accesului la cultură, sport și turism, autoritățile administrației publice au obligația să ia următoarele măsuri specifice:

a) să sprijine participarea persoanelor cu handicap și a familiilor acestora la manifestări culturale, sportive și turistice;

---

[1] Art. 20 alin. (2) lit. b) a fost modificat prin Legea nr. 359/2009 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 759 din 24 noiembrie 2009).

b) să organizeze, în colaborare sau parteneriat cu persoane juridice, publice ori private, manifestări şi activităţi culturale, sportive, de petrecere a timpului liber;

c) să asigure condiţii pentru practicarea sportului de către persoanele cu handicap;

d) să sprijine activitatea organizaţiilor sportive ale persoanelor cu handicap.

Copilul cu handicap, precum şi persoana care îl însoţeşte beneficiază de gratuitate la bilete de intrare la spectacole, muzee, manifestări artistice şi sportive.

Adulţii cu handicap beneficiază de bilete de intrare la spectacole, muzee, manifestări artistice şi sportive, astfel:

a) adultul cu handicap grav sau accentuat, precum şi persoana care îl însoţeşte beneficiază de gratuitate;

b) adultul cu handicap mediu şi uşor beneficiază de bilete de intrare în aceleaşi condiţii ca pentru elevi şi studenţi (art. 21).

Autorităţile administraţiei publice locale au obligaţia să ia următoarele măsuri specifice în vederea asigurării transportului în comun al persoanelor cu handicap:

a) să achiziţioneze mijloace de transport în comun adaptate;

b) să adapteze mijloacele de transport în comun aflate în circulaţie în limitele tehnice posibile;

c) să realizeze, în colaborare ori în parteneriat cu persoanele juridice, publice sau private, programe de transport al persoanelor cu handicap (art. 22).

Persoanele cu handicap grav şi accentuat beneficiază de gratuitate pe toate liniile la transportul urban cu mijloace de transport în comun de suprafaţă şi cu metroul.

De acestea mai beneficiază şi:

a) însoţitorii persoanelor cu handicap grav, în prezenţa acestora;

b) însoţitorii copiilor cu handicap accentuat, în prezenţa acestora;

c) însoţitorii adulţilor cu handicap auditiv şi mintal accentuat, în prezenţa acestora, pe baza anchetei sociale realizate de către asistentul social din cadrul compartimentului specializat al primăriei în a cărei rază teritorială îşi are domiciliul sau reşedinţa persoana cu handicap;

d) asistenţii personali ai persoanelor cu handicap grav;

e) asistenţii personali profesionişti ai persoanelor cu handicap grav sau accentuat.

Legitimaţia pentru transportul urban cu mijloace de transport în comun de suprafaţă este valabilă pe întregul teritoriu al ţării, fiind recunoscută de toate regiile de transport local, şi este eliberată de direcţiile generale de asistenţă socială şi protecţia copilului, costurile fiind suportate din bugetele judeţelor, respectiv ale sectoarelor municipiului Bucureşti (art. 23).

Persoanele cu handicap grav beneficiază de gratuitatea transportului interurban, la alegere, cu orice tip de tren, în limita costului unui bilet la tren accelerat clasa a II-a, cu autobuzele sau cu navele pentru transport fluvial, pentru 12 călătorii dus-întors pe an calendaristic.

De aceste drepturi mai beneficiază şi:

a) însoţitorii persoanelor cu handicap grav, numai în prezenţa acestora;

b) asistenţii personali ai persoanelor cu handicap grav.

Persoanele cu handicap accentuat beneficiază de gratuitatea transportului interurban, la alegere, cu orice tip de tren, în limita costului unui bilet la tren accelerat clasa a II-a, cu autobuzele sau cu navele pentru transport fluvial, pentru 6 călătorii dus-întors pe an calendaristic.

Persoanele cu afecțiuni renale care necesită hemodializă în alte localități decât cele de domiciliu beneficiază de gratuitatea transportului interurban, la alegere, cu orice tip de tren, în limita costului unui bilet la tren accelerat clasa a II-a, cu autobuzele sau cu navele pentru transport fluvial și peste numărul de călătorii prevăzut, în funcție de recomandarea centrului de dializă. De aceste drepturi beneficiază și asistenții personali sau însoțitorii persoanelor cu handicap care necesită hemodializă. Gratuitatea se asigură în baza biletelor de călătorie gratuită care se tipăresc de către direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului județene, respectiv ale sectoarelor municipiului București, costul tipăririi fiind suportat din bugetele acestora (art. 24)[1].

Persoanele cu handicap beneficiază de protecție împotriva neglijării și abuzului, indiferent de locul unde acestea se află.

În cazul în care aceasta, indiferent de vârstă, este în imposibilitate totală sau parțială de a-și administra bunurile personale, aceasta beneficiază de protecție juridică sub forma curatelei sau tutelei și de asistență juridică.

Odată cu preluarea tutelei, tutorele are obligația de a face un inventar al tuturor bunurilor mobile și imobile ale persoanei cu handicap și prezintă anual un raport de gestiune autorității tutelare din unitatea administrativ-teritorială în care persoana cu handicap are domiciliul sau reședința.

În cazul în care persoana cu handicap nu are rude ori persoane care să accepte tutela, instanța judecătorească va putea numi ca tutore autoritatea administrației publice locale sau, persoana juridică privată care asigură protecția și îngrijirea persoanei cu handicap.

Monitorizarea respectării obligațiilor care revin tutorelui persoanei cu handicap este asigurată de autoritatea tutelară din unitatea administrativ-teritorială în a cărei rază își are domiciliul sau reședința persoana cu handicap.

Părintele, reprezentantul legal, tutorele, precum și organizația neguvernamentală al cărei membru este persoana cu handicap o poate asista pe aceasta în fața instanțelor judecătorești competente.

Judecarea cauzelor care au ca obiect obținerea de către persoanele cu handicap a drepturilor prevăzute de prezenta lege se face cu celeritate (art. 25).

Persoanele adulte cu handicap grav și accentuat pot beneficia de credit a cărui dobândă se suportă din bugetul de stat, prin bugetul Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap, în baza unui contract privind angajamentul de plată a dobânzii pentru achiziționarea unui singur autoturism și pentru adaptarea unei locuințe conform nevoilor individuale de acces, cu condiția plății la scadență a ratelor creditului, dar și cu condiția ca valoarea creditului să nu depășească 10.000 euro, iar returnarea creditului să nu depășească 5 ani (art. 27)[2].

Persoanele cu handicap, precum și însoțitorii sau asistenții personali ai acestora deținători de autoturisme adaptate handicapului, precum și persoanele care le au în îngrijire beneficiază de scutire de la plata tarifului de utilizare a rețelelor de drumuri naționale. Scutirea se aplică pentru un singur autoturism deținut de persoanele aminitite (art. 28)[3].

---

[1] Art. 24 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 69/2018.

[2] Art. 27 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 86/2008 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 474 din 27 iunie 2008).

[3] Art. 28 a fost modificat prin Legea nr. 193/2015.

În vederea asigurării corelării serviciilor din sistemul de protecție a copilului cu handicap cu serviciile din sistemul de protecție a persoanelor adulte cu handicap, autoritățile responsabile ale administrației publice au obligația să ia următoarele măsuri specifice:

a) să planifice și să asigure tranziția tânărului cu handicap din sistemul de protecție a copilului în sistemul de protecție a persoanei adulte cu handicap, în baza nevoilor individuale identificate ale acestuia;

b) să asigure continuitatea serviciilor acordate persoanelor cu handicap;

c) să instituie măsuri menite să asigure pregătirea tânărului pentru viața adultă și pentru viața independentă;

d) să desfășoare, în colaborare sau în parteneriat cu persoanele juridice, publice ori private, programe de pregătire pentru viața de adult;

e) să desfășoare activități de informare a tânărului cu handicap în ceea ce privește oportunitățile de educație, angajare, acces la viața familială și viața socială, la diferite mijloace de petrecere a timpului liber;

f) să evalueze, la cerere, elevii cu handicap și cu cerințe educaționale speciale. art. 30)[1].

§ 7. Obligațiile persoanelor cu handicap, ale familiei sau reprezentanților legali

Persoanele cu handicap au următoarele obligații:

a) să se prezinte din oficiu pentru evaluare/reevaluare la structurile competente în domeniu;

b) să se prezinte din oficiu pentru reevaluare la comisiile de evaluare pentru încadrarea în grad și tip de handicap, cu cel puțin 30 de zile înainte de expirarea termenului de valabilitate al certificatului de încadrare în grad și tip de handicap;

c) să se prezinte pentru reevaluare, la solicitarea structurilor competente în domeniu, cu excepția persoanelor cu handicap a căror afecțiune a generat deficiențe funcționale și/sau structural-anatomice într-un stadiu ireversibil, care nu pot urma programe de recuperare și pentru care comisia de evaluare a stabilit un termen permanent de valabilitate a certificatului de încadrare în grad și tip de handicap;

d) să depună diligențele necesare pentru a beneficia de drepturile legale;

e) să urmeze activitățile și serviciile prevăzute în planul de recuperare pentru copilul cu handicap, respectiv în planul individual de servicii al adultului cu handicap;

f) să depună diligențe pentru încadrarea în muncă, în condițiile legii, în raport cu pregătirea, posibilitățile fizice și psihice, pe baza recomandărilor comisiei cu competență în domeniu;

g) să colaboreze cu asistenții sociali și echipele de specialiști, în scopul recuperării, reabilitării, orientării profesionale și integrării sociale;

[1] Art. 30 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

h) să aducă la cunoștința direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului București, în termen de 48 de ore de la luarea la cunoștință, orice modificare cu privire la gradul de handicap, domiciliu sau reședință, starea materială și alte situații de natură să modifice acordarea drepturilor legale.

Persoanele pentru care comisia de evaluare a stabilit un termen permanent de valabilitate a certificatului de încadrare în grad și tip de handicap se prezintă pentru reevaluare în următoarele situații:

a) solicită acest lucru ca urmare a agravării condiției lor medico-psihosociale;

b) sunt convocate de către structurile competente în cazul existenței unor suspiciuni justificate privind încălcarea prevederilor legale referitoare la încadrarea în grad și tip de handicap (art. 59)[1].

Persoana care are în îngrijire, supraveghere și întreținere un copil sau adult cu handicap are următoarele obligații principale:

a) să asigure creșterea și îngrijirea corespunzătoare a persoanei cu handicap;

b) să respecte și/sau să urmeze activitățile și serviciile prevăzute în planul de recuperare pentru copilul cu handicap, respectiv în planul individual de servicii al adultului cu handicap;

c) să însoțească persoana cu handicap, la termenul necesar sau la solicitare, pentru evaluare și reevaluare, la comisiile cu competență în domeniu;

d) să se prezinte la solicitarea direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului București;

e) să colaboreze cu asistenții sociali și specialiștii care au ca scop recuperarea, reabilitarea, orientarea profesională și integrarea socială;

f) să comunice direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului București, în termen de 48 de ore de la luarea la cunoștință, orice modificare cu privire la gradul de handicap, domiciliu sau reședință, starea materială, precum și alte situații de natură să modifice acordarea drepturilor prevăzute de lege (art. 60).

§ 8. Servicii sociale

Dreptul la servicii sociale se acordă la cerere sau din oficiu, pe baza actelor doveditoare.

Cererea pentru acordarea dreptului la servicii sociale se înregistrează la autoritatea administrației publice locale în a cărei rază teritorială își are domiciliul sau reședința persoana cu handicap.

Actele doveditoare se depun spre înregistrare de persoana cu handicap, familia sa, reprezentantul legal, asistentul personal, asistentul personal profesionist sau organizația neguvernamentală al cărei membru este persoana cu handicap.

---

[1] Art. 59 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 84/2010 și prin Legea nr. 67/2014 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 353 din 14 mai 2014).

În vederea asigurării serviciilor sociale necesare persoanelor cu handicap, autoritățile publice au obligația să ia următoarele măsuri speciale:

a) să creeze condiții de acces pentru toate tipurile de servicii corespunzătoare nevoilor individuale ale persoanelor cu handicap;

b) să inițieze, să susțină și să dezvolte servicii sociale centrate pe persoana cu handicap, în colaborare sau în parteneriat cu persoane juridice, publice ori private;

c) să asigure ponderea personalului de specialitate angajat în sistemul de protecție a persoanelor cu handicap în raport cu tipurile de servicii sociale: asistenți sociali, psihologi, instructori de ergoterapie, kinetoterapeuți, pedagogi de recuperare, logopezi, psihopedagogi, cadre didactice de sprijin, educatori specializați, medici psihiatri, medici dentiști, infirmieri;

d) să implice în activitățile de îngrijire, reabilitare și integrare a persoanei cu handicap familia acesteia;

e) să asigure instruirea în problematica specifică a persoanei cu handicap a personalului care își desfășoară activitatea în sistemul de protecție a persoanelor cu handicap, inclusiv a asistenților personali și a asistenților personali profesionişti;

f) să dezvolte și să sprijine programe de colaborare între părinți și specialiști în domeniul handicapului, în colaborare sau în parteneriat cu persoanele juridice, publice ori private;

g) să înființeze și să susțină sistemul bazat pe managementul de caz în protecția persoanei cu handicap;

h) să încurajeze și să susțină activitățile de voluntariat;

i) să asigure asistență și îngrijire sociomedicală la domiciliul persoanei cu handicap (art. 31).

Persoanele adulte cu handicap beneficiază de servicii sociale acordate:

a) la domiciliu;

b) în comunitate;

c) în centre de zi și centre rezidențiale, publice sau private.

Serviciile sociale destinate persoanelor cu handicap sunt proiectate și adaptate conform nevoilor individuale ale persoanei (art. 32)[1].

Autoritățile administrației publice locale au obligația de a organiza, administra și finanța servicii sociale destinate persoanelor cu handicap.

Autoritățile administrației publice locale pot contracta servicii sociale cu furnizori de servicii sociale de drept privat, acreditați.

Costul serviciului social contractat nu poate depăși costul avut de serviciul respectiv la data contractării sau costul mediu al funcționării serviciului la data înființării, în cazul unui serviciu nou (art. 33).

Serviciile sociale destinate persoanelor adulte cu handicap se află în coordonarea metodologică a Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități.

Evaluarea, monitorizarea și controlul privind respectarea standardelor minime de calitate sunt în competența Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială, precum și a agențiilor județene pentru plăți și inspecție socială, respectiv a municipiului București.

În realizarea activităților de coordonare metodologică, personalul Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități are acces în spațiile care au legătură cu furnizarea de

[1] Art. 32 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

servicii sociale, la date și informații legate de persoanele cu handicap beneficiare ale serviciului respectiv (art. 34)[1].

§ 9. Asistentul personal

Persoana adultă cu handicap grav are dreptul, în baza evaluării sociopsihomedicale, la un asistent personal. Copilul cu handicap grav are dreptul la un asistent personal (art. 35)[2].

Poate fi încadrată cu contract individual de muncă în funcția de asistent personal persoana care îndeplinește următoarele condiții:

a) are vârsta minimă de 18 ani împliniți;

b) nu a fost condamnată pentru săvârșirea unei infracțiuni care ar face-o incompatibilă cu exercitarea ocupației de asistent personal;

c) are capacitate deplină de exercițiu;

d) are o stare de sănătate corespunzătoare, atestată de medicul de familie sau pe baza unui examen medical de specialitate;

e) a absolvit cel puțin cursurile învățământului general obligatoriu, cu excepția rudelor și afinilor până la gradul al IV-lea inclusiv, ale persoanei cu handicap grav, precum și cu excepția soțului sau soției, după caz; în situații excepționale, la propunerea asistentului social din cadrul aparatului propriu al consiliului local în a cărui rază teritorială își are domiciliul sau reședința persoana care urmează să îndeplinească funcția de asistent personal, Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap poate aproba derogarea de la îndeplinirea condițiilor de studii și în cazul altor persoane.

Nu pot deține calitatea de asistent personal persoanele care beneficiază de concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, de până la 7 ani (art. 36).

Pe perioada îngrijirii și protecției persoanei cu handicap grav, pe baza contractului individual de muncă, asistentul personal are următoarele drepturi:

a) salariu stabilit conform prevederilor legale;

b) program de lucru care să nu depășească în medie 8 ore pe zi și 40 de ore pe săptămână;

c) concediu anual de odihnă, potrivit dispozițiilor legale aplicabile personalului încadrat în instituții publice;

d) transport urban gratuit;

e) transport interurban.

Pe perioada concediului de odihnă, angajatorul are obligația de a asigura persoanei cu handicap grav un înlocuitor al asistentului personal.

În situația în care angajatorul nu poate asigura un înlocuitor al asistentului personal, persoanei cu handicap grav i se acordă o indemnizație echivalentă cu salariul net al asistentului personal sau găzduirea într-un centru de tip respiro (art. 37)[3].

---

[1] Art. 34 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

[2] Art. 35 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017

[3] Art. 37 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

Asistentul personal are următoarele obligații principale:

a) să participe, o dată la 2 ani, la instruirea organizată de angajator;

b) să semneze un angajament, ca act adițional la contractul individual de muncă, prin care își asumă răspunderea de a realiza integral planul de recuperare pentru copilul cu handicap grav, respectiv planul individual de servicii al persoanei adulte cu handicap grav;

c) să presteze pentru persoana cu handicap grav toate activitățile și serviciile prevăzute în contractul individual de muncă, în fișa postului și în planul de recuperare pentru copilul cu handicap grav, respectiv în planul individual de servicii al persoanei adulte cu handicap grav;

d) să trateze cu respect, bună-credință și înțelegere persoana cu handicap grav și să nu abuzeze fizic, psihic sau moral de starea acesteia;

e) să comunice direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului București, în termen de 48 de ore de la luarea la cunoștință, orice modificare survenită în starea fizică, psihică sau socială a persoanei cu handicap grav și alte situații de natură să modifice acordarea drepturilor.

Contractul individual de muncă al asistentului personal se încheie cu primăria localității de domiciliu sau reședință a persoanei cu handicap grav, după caz, în termen de maximum 30 de zile de la data înregistrării cererii.

El se întocmește în 3 exemplare, câte unul pentru fiecare parte contractantă, iar cel de-al treilea exemplar se transmite direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului București, în termen de 5 zile de la încheierea acestuia.

Acest contract încetează de drept în cazul decesului persoanei cu handicap grav (art. 39).

Autoritățile administrației publice locale au obligația să prevadă și să garanteze în bugetul local sumele necesare din care se suportă salarizarea, precum și celelalte drepturi cuvenite asistentului personal.

Serviciul public de asistență socială dispune efectuarea de controale periodice asupra activității asistenților personali și prezintă semestrial un raport consiliului local.

Neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către asistentul personal a obligațiilor prevăzute de dispozițiile legale în sarcina lui, precum și a celor prevăzute în contractul individual de muncă atrage răspunderea disciplinară, civilă sau, după caz, penală a acestuia (art. 41).

Adultul cu handicap vizual grav poate opta pentru asistent personal sau indemnizație de însoțitor.

Persoanele cu handicap grav care au și calitatea de pensionari de invaliditate gradul I pot opta pentru indemnizația pentru însoțitor, sau pentru asistent personal. Dreptul de opțiune se menține și în cazul trecerii pensionarilor de invaliditate la pensia pentru limită de vârstă.

Invalizii de război care au și calitatea de persoane cu handicap grav și sunt pensionari de invaliditate gradul I beneficiază atât de dreptul prevăzut mai sus, cât și de dreptul prevăzut la art. 3 din Legea nr. 49/1999 privind pensiile I.O.V.R.[1]

[1] Care prevede că „invalizii și accidentații de război, marii mutilați și cei încadrați în gradul I de invaliditate primesc, pe lângă pensia I.O.V.R., și o sumă fixă pentru îngrijire de 280 lei lunar".

Părinții sau reprezentanții legali ai copilului cu handicap grav, persoana sau familia care a primit în plasament un copil cu handicap grav, adulții cu handicap grav ori reprezentanții legali ai acestora, cu excepția celor cu handicap vizual grav, pot opta între asistent personal și primirea unei indemnizații lunare.

Opțiunea se exprimă prin cerere adresată în scris direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului București, și devine valabilă numai pe baza acordului exprimat în scris al acestora.

Direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului București, vor comunica angajatorului, în termen de 5 zile, acordul pentru opțiunea exprimată[1].

În situația în care angajatorul nu poate asigura angajarea asistentului personal, se acordă indemnizația asistentului social, indiferent de opțiunea exprimată.

Indemnizația lunară este în cuantum egal cu salariul net al asistentului personal grad 0, stabilit prin lege.

Plata indemnizației lunare se asigură de primăriile în a căror rază teritorială își are domiciliul sau reședința persoana cu handicap grav și se face pe perioada valabilității certificatului de încadrare în grad de handicap, emis de comisiile de protecție a copiilor sau de comisiile de evaluare a persoanelor adulte cu handicap.

Nu pot beneficia de indemnizația lunară:

a) părinții sau reprezentanții legali ai copilului cu handicap grav pentru care s-a stabilit măsură de protecție specială la un asistent maternal sau într-un serviciu de tip rezidențial;

b) adulții cu handicap grav sau reprezentanții lor legali, pe perioada în care adulții cu handicap grav se află în îngrijirea și protecția asistentului personal profesionist, în centre rezidențiale publice, cu excepția centrului de tip respiro, ori în alte tipuri de instituții rezidențiale publice cu caracter social, medico-social, în care se asigură întreținere completă din partea autorității administrației publice pe o perioadă mai mare de o lună;

c) persoanele cu handicap grav care sunt reținute sau condamnate definitiv la o pedeapsă privativă de libertate, pe perioada reținerii ori a detenției (art. 43)[2].

Autoritățile administrației publice locale au obligația:

a) de a angaja și salariza asistentul personal al persoanei cu handicap grav;

b) de a asigura și garanta plata indemnizației lunare, în cazul în care persoana cu handicap grav sau reprezentantul ei legal a optat pentru aceasta.

§ 10. Asistentul personal profesionist

Adultul cu handicap grav sau accentuat care nu dispune de spațiu de locuit, nu realizează venituri ori realizează venituri de până la nivelul salariului mediu pe economie poate beneficia de îngrijirea și protecția unui asistent personal profesionist.

Îngrijirea și protecția persoanei adulte cu handicap grav sau accentuat se asigură de către asistentul personal profesionist, altul decât soțul, soția sau rudele în linie dreaptă.

---

[1] Art. 42 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

[2] Art. 43 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

Îngrijirea şi protecția se fac pe baza deciziei comisiilor de evaluare a persoanelor adulte cu handicap județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului Bucureşti.

Opinia adultului cu handicap grav sau accentuat se va lua în considerare la luarea deciziei referitoare la stabilirea asistentului personal profesionist.

Contractul de muncă al asistentului personal profesionist se încheie de către direcțiile generale de asistență socială şi protecția copilului județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului Bucureşti, sau de către furnizorii de servicii sociale privați, acreditați.

Monitorizarea şi controlul activității de îngrijire şi protecție a adulților cu handicap grav şi accentuat de către asistentul personal profesionist se fac de direcțiile generale de asistență socială şi protecția copilului județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului Bucureşti.

Asistentul maternal care îngrijeşte copilul cu handicap grav sau accentuat până la vârsta majoratului poate opta să devină asistent personal profesionist (art. 45)[1].

Pentru fiecare adult cu handicap aflat în îngrijirea şi protecția asistentului personal profesionist se acordă o alocație lunară de îngrijire reprezentând cheltuieli lunare de locuit, hrană şi echipament, astfel:

a)1,2 din indicatorul social de referință, pentru persoana adultă cu handicap accentuat;

b)1,5 din indicatorul social de referință, pentru persoana adultă cu handicap grav[2].

Pe perioada îngrijirii şi protecției adulților cu handicap grav sau accentuat, asistentul personal profesionist beneficiază de următoarele drepturi:

a) salariul de bază, stabilit conform legii privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice;

b) un spor de 15% calculat la salariul de bază, pentru suprasolicitare neuropsihică şi condiții de muncă deosebite în care îşi desfăşoară activitatea;

c) un spor de 15% calculat la salariul de bază, pe perioada în care are în îngrijire şi protecție cel puțin două persoane adulte cu handicap grav sau accentuat;

d) un spor de 25% calculat la salariul de bază, pe perioada în care are în îngrijire şi protecție o persoană adultă cu handicap grav sau accentuat, infectat cu HIV ori bolnav de SIDA.

Asistentul personal profesionist beneficiază şi de alte drepturi, după cum urmează:

a) consiliere şi sprijin din partea specialiştilor de la direcțiile generale de asistență socială şi protecția copilului județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului Bucureşti, ori a furnizorilor de servicii sociale, în vederea îndeplinirii obligațiilor ce îi revin cu privire la îngrijirea şi protecția persoanei adulte cu handicap grav sau accentuat;

b) decontarea cheltuielilor de transport interurban, cazare şi masă, în cazul în care deplasarea se face în interesul adultului cu handicap grav sau accentuat, în condițiile stabilite pentru personalul din sectorul bugetar;

c) transport urban gratuit.

Pe perioada concediului de odihnă, angajatorul are obligația de a asigura persoanei cu handicap grav sau accentuat un înlocuitor al asistentului personal profesionist ori găzduirea într-un centru de tip respiro(art. 47).[3]

---

[1] Art. 45 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

[2] Art. 46 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 69/2018.

[3] Art. 47 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

Asistentul personal profesionist are următoarele obligații principale:

a) să participe anual la instruirea organizată de angajator;

b) să semneze un angajament, ca act adițional la contractul individual de muncă, prin care își asumă răspunderea de a realiza integral planul individual de servicii al adultului cu handicap grav sau accentuat;

c) să presteze pentru adultul cu handicap grav sau accentuat toate activitățile și serviciile prevăzute în contractul individual de muncă, în fișa postului și în planul individual de servicii;

d) să trateze cu respect, bună-credință și înțelegere adultul cu handicap grav sau accentuat și să nu abuzeze fizic, psihic ori moral de starea acestuia;

e) să comunice direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului București, în termen de 48 de ore de la luarea la cunoștință, orice modificare survenită în starea fizică, psihică ori socială a adultului cu handicap grav sau accentuat și alte situații de natură să modifice acordarea drepturilor.

Neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către asistentul personal profesionist a obligațiilor prevăzute de dispozițiile legale în sarcina acestuia, precum și a celor prevăzute în contractul individual de muncă atrage răspunderea disciplinară, civilă, ori penală a asistentului personal profesionist (art. 49).

§ 11. Centre pentru persoanele cu handicap

Persoana cu handicap poate beneficia de servicii sociale acordate în centre de zi și centre rezidențiale de diferite tipuri, publice, public-private sau private.

Aceste centre reprezintă servicii sociale acordate persoanelor adulte cu handicap, cu personal calificat și infrastructură adecvată; centrele rezidențiale sunt servicii sociale în care persoana cu handicap este găzduită cel puțin 24 de ore.

Tipurile de centre rezidențiale pentru persoane adulte cu handicap sunt:

a) locuințe protejate;

b) centre pentru viață independentă;

c) centre de abilitare și reabilitare;

d) centre de îngrijire și asistență;

e) centre respiro/centre de criză.

Capacitatea centrelor rezidențiale pentru persoane adulte cu handicap nu poate fi mai mare de 50 de locuri.

Admiterea unei persoane cu handicap într-un centru rezidențial, se face în cazul în care acesteia nu i se pot asigura servicii la domiciliu sau în comunitate.

Centrele de zi și centrele rezidențiale publice pentru persoane adulte cu handicap se înființează ca structuri cu sau fără personalitate juridică, cu avizul Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități, astfel:

a) în subordinea consiliilor județene, respectiv locale ale sectoarelor municipiului București, în structura direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului;

b) în subordinea autorității administrației publice locale la nivel de municipiu, oraș sau comună, în structura serviciului public de asistență socială, cu excepția centrelor pentru viață independentă, de îngrijire și asistență, de abilitare și reabilitare.

Centrele de zi şi centrele rezidențiale private pentru persoanele adulte cu handicap se înființează ca structuri cu sau fără personalitate juridică, cu avizul Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități.

Ele funcționează cu respectarea standardelor specifice de calitate şi sunt coordonate metodologic de Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități[1].

În vederea desfăşurării unui tip de activități cu caracter inovator în domeniul protecției persoanelor cu handicap, furnizorii de servicii sociale acreditați pot înființa, administra şi finanța centre-pilot, pentru o durată de maximum 2 ani.

Evaluarea activităților cu caracter inovator se realizează de Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități[2].

Într-un centru de zi sau rezidențial serviciile sociale pot fi furnizate în sistem integrat cu serviciile medicale, de educație, de locuire, de ocupare a forței de muncă şi altele asemenea.

Persoanele cu handicap din centrele de zi sau rezidențiale beneficiază de servicii medicale din cadrul pachetului de servicii medicale de bază care se suportă din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, conform Contractului-cadru privind condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate.

Coordonarea serviciilor sociale furnizate în sistem integrat se face de autoritatea administrației publice locale sau de furnizorul de servicii sociale care înființează, administrează şi finanțează centrul.

Ministerul Educației, alocă fonduri de la buget pentru finanțarea cheltuielilor aferente:

a) activităților de educație desfăşurate în centrele pentru persoanele cu handicap;

b) perfecționării pregătirii profesionale a cadrelor didactice;

c) altor acțiuni şi activități.

Persoana cu handicap are dreptul să fie îngrijită şi protejată într-un centru din localitatea/județul în a cărei/cărui rază teritorială îşi are domiciliul sau reşedința.

În cazul în care nevoile individuale ale persoanei cu handicap nu pot fi asigurate persoana cu handicap poate fi îngrijită şi protejată într-un centru aflat în altă unitate administrativ-teritorială.

Decontarea cheltuielilor dintre autoritățile administrației publice locale se face în baza costului mediu lunar al cheltuielilor efectuate în luna anterioară de centrul în care persoana cu handicap este îngrijită şi protejată (art. 54).

Furnizorul de servicii sociale are obligația de a promova, facilita şi asigura personalului programe de formare profesională, precum şi programe de instruire specifică cu privire la problematica handicapului şi legislația în domeniu.

Personalul din cadrul centrelor are obligația respectării standardelor specifice de calitate.

Personalul de specialitate care îşi desfăşoară activitatea în centrele publice din mediul rural, de zi şi rezidențiale pentru copiii şi adulții cu handicap, beneficiază de decontarea cheltuielilor de transport dus-întors de la domiciliu.

---

[1] Art. 51 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 69/2018.

[2] Art. 52 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 69/2018.

§ 12. Prestații sociale pentru persoanele cu handicap

Dreptul la prestațiile sociale se stabilește prin decizie a directorului executiv al direcției generale de asistență socială și protecția copilului. Acestea se stabilesc în baza documentului care atestă încadrarea în grad de handicap din evidența direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului.

Plata lor se face din oficiu, în baza deciziei directorului executiv al direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

Dacă persoana încadrată în grad de handicap nu dorește să beneficieze de prestații sociale poate depune cerere în acest sens.

Cererea se înregistrează la autoritatea administrației publice locale competente în a cărei rază teritorială își are domiciliul sau reședința persoana cu handicap și se transmite direcției generale de asistență socială și protecția copilului în maximum 5 zile lucrătoare de la înregistrare.

Drepturile se acordă începând cu luna următoare celei în care persoana a fost încadrată în grad de handicap și încetează cu luna următoare celei în care persoana nu mai este încadrată în grad de handicap sau, după caz, a depunerii cererii (art. 57)[1].

Copiii cu handicap, inclusiv copiii cu handicap de tip HIV/SIDA, beneficiază de alocație de stat în condițiile și în cuantumul prevăzut de lege, majorat cu 100%. Nu pot beneficia copiii cu handicap care se află în internate sau centre de plasament aferente unităților ori instituțiilor de învățământ special sau în alte tipuri de instituții publice cu caracter social, cu excepția centrului de tip respiro, în care se asigură întreținere completă din partea autorității administrației publice.

Copiii cu handicap de tip HIV/SIDA beneficiază de o alocație lunară de hrană, calculată pe baza alocației zilnice de hrană stabilite pentru consumurile colective din unitățile sanitare publice. De acest drept poate beneficia copilul bolnav de SIDA numai pe perioada în care este îngrijit în familie

Adultul cu handicap vizual grav primește pentru plata însoțitorului o indemnizație echivalentă cu salariul net al asistentului personal gradația 0.

Adultul cu handicap beneficiază de următoarele prestații sociale:

a) indemnizație lunară, indiferent de venituri:

– 70% din indicatorul social de referință, pentru adultul cu handicap grav;

– 53% din indicatorul social de referință, pentru adultul cu handicap accentuat;

b) buget personal complementar lunar, indiferent de venituri:

–30% din indicatorul social de referință, pentru adultul cu handicap grav;

– 22% din indicatorul social de referință, pentru adultul cu handicap accentuat;

– 12% din indicatorul social de referință, pentru adultul cu handicap mediu.

Părintele, tutorele sau persoana care se ocupă de creșterea și îngrijirea copilului cu handicap în baza unei măsuri de protecție specială, stabilită în condițiile legii, beneficiază de prestații sociale, pe perioada în care îl are în îngrijire, supraveghere și întreținere, astfel:

a) 60% din indicatorul social de referință, în cazul copilului cu handicap grav;

b) 35% din indicatorul social de referință, în cazul copilului cu handicap accentuat;

c) 12% din indicatorul social de referință, în cazul copilului cu handicap mediu.

---

[1] Art. 57 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

Nu pot beneficia de prestațiile sociale:

a) adulții cu handicap îngrijiți și protejați în centre rezidențiale publice, cu excepția centrului de tip respiro, ori în alte tipuri de instituții rezidențiale publice cu caracter social sau medico-social, în care se asigură întreținere completă din partea autorității administrației publice pe o perioadă mai mare de o lună;

b) persoanele cu handicap care sunt reținute, arestate sau condamnate definitiv la o pedeapsă privativă de libertate, pe perioada reținerii, arestării ori a detenției;

c) adulții cu handicap grav sau accentuat care realizează venituri, aflați în îngrijirea și protecția asistentului personal profesionist.

Sumele aferente drepturilor și a cheltuielilor de administrare se vor asigura prin bugetele proprii ale județelor/sectoarelor municipiului București din transferuri de la bugetul de stat către bugetele locale, prevăzute cu această destinație în bugetul Ministerului Muncii[1].

§ 13. Accesibilităţi pentru persoanele cu handicap

În vederea asigurării accesului persoanelor cu handicap la mediul fizic, informațional și comunicațional, autoritățile publice au obligația să ia următoarele măsuri specifice:

a) să promoveze și să implementeze conceptul Acces pentru toți, pentru a împiedica crearea de noi bariere și apariția unor noi surse de discriminare;

b) să sprijine cercetarea, dezvoltarea și producția de noi tehnologii de informare și comunicare și tehnologii asistive;

c) să recomande și să susțină introducerea în pregătirea inițială a elevilor și studenților a unor cursuri referitoare la problematica handicapului și a nevoilor acestora, precum și la diversificarea modalităților de realizare a accesibilității;

d) să faciliteze accesul persoanelor cu handicap la noile tehnologii;

e) să asigure accesul la informațiile publice pentru persoanele cu handicap;

f) să asigure interpreți autorizați ai limbajului mimico-gestual și ai limbajului specific persoanelor cu surdocecitate;

g) să proiecteze și să deruleze, în colaborare sau în parteneriat cu persoanele juridice, publice ori private, programe de accesibilitate sau de conștientizare asupra importanței acesteia(art. 61).

Clădirile de utilitate publică, căile de acces, clădirile de locuit construite din fonduri publice, mijloacele de transport în comun și stațiile acestora, taxiurile, vagoanele de transport feroviar pentru călători și peroanele principalelor stații, spațiile de parcare, străzile și drumurile publice, telefoanele publice, mediul informațional și comunicațional vor fi adaptate conform prevederilor legale în domeniu, astfel încât să permită accesul neîngrădit al persoanelor cu handicap.

Clădirile de patrimoniu și cele istorice se vor adapta, cu respectarea caracteristicilor arhitectonice, conform prevederilor legale în domeniu.

Costurile lucrărilor necesare pentru realizarea adaptărilor se suportă din bugetele autorităților administrației publice centrale sau locale și din sursele proprii ale persoanelor juridice cu capital privat.

[1] Art. 58 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 60/2017.

Autoritățile administrației publice locale au obligația să includă reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale ale persoanelor cu handicap în comisiile de recepție a lucrărilor de construcție ori de adaptare a obiectivelor[1].

Acestea au obligația să elibereze autorizația de construcție pentru clădirile de utilitate publică numai în condițiile respectării prevederilor legale în domeniu, astfel încât să fie permis accesul neîngrădit al persoanelor cu handicap. Aceasta se aplică și pentru clădirile de locuit care se construiesc ori pentru care se realizează lucrări de consolidare, de reabilitare, de extindere și/sau de modernizare, cu finanțare din fonduri publice.

Adaptarea accesului în clădirile aflate în patrimoniul public sau privat al statului ori al unităților administrativ-teritoriale se face și în condițiile când nu se realizează lucrările, la solicitarea persoanelor cu handicap grav, locatari ai acestora.

Pentru a facilita accesul neîngrădit al persoanelor cu handicap la transport și călătorie, autoritățile administrației publice locale au obligația să ia măsuri pentru:

a) adaptarea tuturor mijloacelor de transport în comun aflate în circulație;

b) adaptarea tuturor stațiilor mijloacelor de transport în comun, inclusiv marcarea prin pavaj tactil a spațiilor de acces spre ușa de intrare în mijlocul de transport;

c) montarea panourilor de afișaj corespunzătoare nevoilor persoanelor cu handicap vizual și auditiv în mijloacele de transport public;

d) imprimarea cu caractere mari și în culori contrastante a rutelor și a indicativelor mijloacelor de transport în comun.

Toți operatorii de taxi au obligația să asigure cel puțin o mașină adaptată transportului persoanelor cu handicap care utilizează fotoliul rulant.

Constituie discriminare refuzul conducătorului de taxi de a asigura transportul persoanei cu handicap și a dispozitivului de mers.

Autoritățile administrației publice locale competente au obligația să ia măsuri pentru:

a) adaptarea trecerilor de pietoni de pe străzile și drumurile publice, inclusiv marcarea prin pavaj tactil;

b) montarea sistemelor de semnalizare sonoră și vizuală la intersecțiile cu trafic intens.

Câinele ghid care însoțește persoana cu handicap grav are acces liber și gratuit în toate locurile publice și în mijloacele de transport.

Administratorii infrastructurii feroviare și operatorii de transport feroviar au următoarele obligații:

a) să adapteze cel puțin un vagon și stațiile principale de tren, pentru a permite accesul persoanelor cu handicap care utilizează fotoliul rulant;

b) să marcheze prin pavaj tactil contrastant căile spre peroanele de îmbarcare, ghișee sau alte utilități.

În spațiile de parcare de pe lângă clădirile de utilitate publică, precum și în cele organizate vor fi adaptate, rezervate și semnalizate prin semn internațional cel puțin 4% din numărul total al locurilor de parcare, dar nu mai puțin de două locuri, pentru parcarea gratuită a mijloacelor de transport pentru persoane cu handicap.

Persoanele cu handicap sau reprezentanții legali ai acestora, la cerere, pot beneficia de un card-legitimație pentru locurile gratuite de parcare. Autovehiculul care transportă o persoană cu handicap posesoare de card-legitimație beneficiază de parcare gratuită.

---

[1] Art. 58 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

În spațiile de parcare ale domeniului public și cât mai aproape de domiciliu administratorul acestora repartizează locuri de parcare gratuită persoanelor cu handicap care au solicitat și au nevoie de astfel de parcare.

Editurile au obligația să pună matrițele electronice utilizate pentru tipărirea cărților și revistelor la dispoziția persoanelor juridice autorizate care le solicită pentru a le transforma în format accesibil persoanelor cu deficiențe de vedere sau de citire.

Bibliotecile publice au obligația să înființeze secții cu carte în formate accesibile persoanelor cu deficiențe de vedere sau de citire.

Operatorii de telefonie au următoarele obligații:

a) să adapteze cel puțin o cabină la o baterie de telefoane publice în conformitate cu prevederile legale în vigoare;

b) să furnizeze informații despre costurile serviciilor în forme accesibile persoanelor cu handicap.

Operatorii de servicii bancare au obligația să pună la dispoziția persoanelor cu handicap, la solicitarea acestora, extrase de cont și alte informații în formate accesibile.

Angajații operatorilor de servicii bancare și poștale au obligația de a acorda asistență în completarea formularelor, la solicitarea persoanelor cu handicap.

Proprietarii de spații hoteliere au următoarele obligații:

a) să adapteze cel puțin o cameră pentru găzduirea persoanei cu handicap care utilizează fotoliul rulant;

b) să marcheze prin pavaj sau covoare tactile intrarea, recepția și să dețină harta tactilă a clădirii;

c) să monteze lifturi cu însemne tactile (art. 68).

Autoritățile și instituțiile centrale și locale, publice sau private asigură, pentru relațiile directe cu persoanele cu handicap auditiv ori cu surdocecitate, interpreți autorizați ai limbajului mimico-gestual sau ai limbajului specific al persoanei cu surdocecitate.

Limbajul mimico-gestual și limbajul specific al persoanei cu surdo-cecitate sunt recunoscute oficial ca mijloace de comunicare specifice persoanelor cu handicap auditiv sau cu surdocecitate (art. 69 alin. 1 și 3)[1].

Autoritățile centrale și locale publice, precum și instituțiile centrale și locale, publice sau de drept privat, au obligația de a asigura servicii de informare și documentare accesibile persoanelor cu handicap.

Serviciile de relații cu publicul vor afișa și vor dispune de informații accesibile persoanelor cu handicap vizual, auditiv și mental.

Autoritățile publice au obligația să ia măsuri pentru:

a) accesibilizarea paginilor de internet proprii, în vederea îmbunătățirii accesării documentelor electronice de către persoanele cu handicap vizual și mental;

b) utilizarea pictogramelor în toate serviciile publice;

c) adaptarea telefoanelor cu telefax și teletext pentru persoanele cu handicap auditiv.

În achiziția de echipamente și softuri, instituțiile publice vor avea în vedere respectarea criteriului de accesibilitate.

[1] Art. 69 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2017.

§ 14. Orientarea și formarea profesională

Orice persoană cu handicap care dorește să se integreze sau să se reintegreze în muncă are acces gratuit la evaluare și orientare profesională, indiferent de vârstă, tipul și gradul de handicap.

Persoana cu handicap participă activ în procesul evaluării și orientării profesionale, are acces la informare și la alegerea activității, conform dorințelor și aptitudinilor sale.

Datele și informațiile personale colectate în cursul procesului de evaluare și orientare profesională sunt confidențiale și pot fi utilizate numai în interesul și cu acordul persoanei cu handicap în cauză (art. 72).

Beneficiază de orientare profesională, persoana cu handicap care este școlarizată și are vârsta corespunzătoare în vederea integrării profesionale, persoana care nu are un loc de muncă, cea care nu are experiență profesională sau cea care, deși încadrată în muncă, dorește reconversie profesională.

Persoana sau, familia ori reprezentantul legal al acesteia este principalul factor de decizie cu privire la orientarea profesională.

Formarea profesională se organizează prin programe de inițiere, calificare, recalificare, perfecționare și specializare.

În vederea asigurării evaluării, orientării, formării și reconversiei profesionale, autoritățile publice au obligația să ia următoarele măsuri specifice:

a) să realizeze/diversifice/susțină financiar programe privind orientarea profesională a persoanelor cu handicap;

b) să asigure pregătirea și formarea pentru ocupații necesare în domeniul handicapului;

c) să coreleze pregătirea profesională a persoanelor cu handicap cu cerințele pieței muncii;

d) să creeze cadrul necesar pentru accesul la evaluare și orientare profesională în orice meserie, în funcție de abilitățile persoanelor cu handicap.

Evaluarea și orientarea profesională a adulților cu handicap se realizează de comisia de evaluare a persoanelor adulte cu handicap, în condițiile legii.

Persoanele cu handicap au dreptul să li se creeze toate condițiile pentru a-și alege și exercita profesia, meseria sau ocupația, pentru a dobândi și menține un loc de muncă, precum și pentru a promova profesional.

În realizarea drepturilor, autoritățile publice au obligația să ia următoarele măsuri specifice:

a) să promoveze conceptul potrivit căruia persoana cu handicap încadrată în muncă reprezintă o valoare adăugată pentru societate și, în special, pentru comunitatea căreia aparține;

b) să promoveze un mediu de muncă deschis, inclusiv și accesibil persoanelor cu handicap;

c) să creeze condițiile și serviciile necesare pentru ca persoana cu handicap să poată alege forma de conversie/reconversie profesională și locul de muncă, în conformitate cu potențialul ei funcțional;

d) să înființeze și să susțină complexe de servicii, formate din unități protejate autorizate și locuințe protejate;

e) să inițieze și să dezvolte forme de stimulare a angajatorilor, în vederea angajării și păstrării în muncă a persoanelor cu handicap;

f) să acorde sprijin pentru organizarea unei piețe de desfacere pentru produsul muncii persoanei cu handicap;

g) să diversifice și să susțină diferite servicii sociale, respectiv consiliere pentru persoana cu handicap și familia acesteia, informare pentru angajatori, angajare asistată și altele asemenea;

h) să promoveze serviciile de mediere pe piața muncii a persoanelor cu handicap;

i) să realizeze/actualizeze permanent baza de date, pentru evidențierea ofertei de muncă din rândul persoanelor cu handicap;

j) să dezvolte colaborări cu mass-media, în vederea creșterii gradului de conștientizare/sensibilizare a comunității cu privire la potențialul, abilitățile și contribuția persoanelor cu handicap la piața muncii;

k) să realizeze, în colaborare sau parteneriat cu persoanele juridice, publice ori private, programe și proiecte având ca obiectiv creșterea gradului de ocupare;

l) să inițieze și să susțină campanii de sensibilizare și conștientizare a angajatorilor asupra abilităților persoanelor cu handicap;

m) să inițieze programe specifice care stimulează creșterea participării pe piața muncii a forței de muncă din rândul grupurilor supuse riscului major de excluziune socială.

Ministerul Educației, Cercetării și Inovării stabilește măsuri privind egalitatea de șanse pentru persoanele cu handicap, asigurând, acolo unde este necesar, suport adițional adaptat nevoilor adulților cu handicap, sprijinind accesul acestora în unitățile și instituțiile de învățământ superior.

§ 15. Încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap

Persoanele cu handicap au dreptul de a munci și de a realiza venituri în conformitate cu prevederile legislației muncii, precum și cu dispozițiile speciale din prezenta lege.

Prin persoană cu handicap se înțelege și persoana invalidă gradul III.

Ele pot fi încadrate în muncă conform pregătirii lor profesionale și capacității de muncă, atestate prin certificatul de încadrare în grad de handicap, emis de comisiile de evaluare de la nivel județean sau al sectoarelor municipiului București.

Autoritățile și instituțiile publice, persoanele juridice, publice sau private, care au cel puțin 50 de angajați, au obligația de a angaja persoane cu handicap într-un procent de cel puțin 4% din numărul total de angajați.

Cele care nu angajează persoane cu handicap, plătesc lunar către bugetul de stat o sumă reprezentând salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată înmulțit cu numărul de locuri de muncă în care nu au angajat persoane cu handicap. Fac excepție instituțiile publice de apărare națională, ordine publică și siguranță națională.

Monitorizarea și controlul se fac de către organele fiscale.

În scopul stimulării angajării persoanelor cu handicap, persoanele juridice publice, au obligația organizării unor concursuri de angajare exclusiv pentru persoanele cu handicap.

Această măsură nu exclude posibilitatea persoanelor cu handicap de a participa la toate celelalte concursuri de angajare organizate de către instituția publică (art. 78)[1].

Angajarea persoanei cu handicap în muncă se realizează în următoarele forme:

a) pe piața liberă a muncii;

b) la domiciliu;

c) în forme protejate.

Formele protejate de angajare în muncă sunt:

a) loc de muncă protejat;

b) unitate protejată autorizată (art. 79).

Persoanele cu handicap angajate la domiciliu beneficiază din partea angajatorului de transportul la și de la domiciliu al materiilor prime și materialelor necesare în activitate, precum și al produselor finite realizate.

Unitățile protejate pot fi înființate de orice persoană fizică sau juridică, de drept public sau privat, care angajează persoane cu handicap.

Unitățile protejate pot fi:

a) cu personalitate juridică;

b) fără personalitate juridică, cu gestiune proprie, sub formă de secții, ateliere sau alte structuri din cadrul instituțiilor publice.[2]

Unitățile protejate autorizate beneficiază de următoarele drepturi:

a) scutire de plata taxelor de autorizare la înființare și de reautorizare;

b) scutire de plată a impozitului pe profit, cu condiția ca cel puțin 75% din fondul obținut prin scutire să fie reinvestit pentru restructurare sau pentru achiziționarea de echipamente tehnologice, mașini, utilaje, instalații de lucru și/sau amenajarea locurilor de muncă protejate;

c) alte drepturi acordate de autoritățile administrației publice locale finanțate din fondurile proprii.

La începutul fiecărui an, unitățile protejate autorizate au obligația să prezinte raportul de activitate pentru anul precedent Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap. Nerespectarea obligației se sancționează cu suspendarea autorizației de funcționare ca unitate protejată sau, cu retragerea acesteia și cu obligația rambursării integrale a facilităților de care a beneficiat pe durata funcționării ca unitate protejată autorizată.

Persoanele cu handicap aflate în căutarea unui loc de muncă sau încadrate în muncă beneficiază de următoarele drepturi:

a) cursuri de formare profesională;

b) adaptare rezonabilă la locul de muncă;

c) consiliere în perioada prealabilă angajării și pe parcursul angajării, precum și în perioada de probă, din partea unui consilier specializat în medierea muncii;

d) o perioadă de probă la angajare, plătită, de cel puțin 45 de zile lucrătoare;

e) un preaviz plătit, de minimum 30 de zile lucrătoare, acordat la desfacerea contractului individual de muncă din inițiativa angajatorului pentru motive neimputabile acestuia;

f) posibilitatea de a lucra mai puțin de 8 ore pe zi, în cazul în care beneficiază de recomandarea comisiei de evaluare în acest sens;

---

[1] Art. 78 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 60/2017.

[2] Art. 81 a fost modificat inclusiv prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 60/2017.

g) scutirea de plata impozitului pe salariu.

Angajatorii persoanelor cu handicap beneficiază de următoarele drepturi:

a) deducerea, la calculul profitului impozabil, a sumelor aferente adaptării locurilor de muncă protejate şi achiziționării utilajelor şi echipamentelor utilizate în procesul de producție de către persoana cu handicap;

b) deducerea, la calculul profitului impozabil, a cheltuielilor cu transportul persoanelor cu handicap de la domiciliu la locul de muncă, precum şi a cheltuielilor cu transportul materiilor prime şi al produselor finite la şi de la domiciliul persoanei cu handicap, angajată pentru muncă la domiciliu;

c) decontarea din bugetul asigurărilor pentru şomaj a cheltuielilor specifice de pregătire, formare şi orientare profesională şi de încadrare în muncă a persoanelor cu handicap;

d) o subvenție de la stat.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

CAPITOLUL XIV
PROTECŢIA SOCIALĂ A VETERANILOR, INVALIZILOR, ORFANILOR ŞI VĂDUVELOR DE RĂZBOI, PRECUM ŞI A FOŞTILOR DEŢINUŢI POLITICI

§ 1. Calitatea de veteran de război

În conformitate cu prevederile art. 1 din Legea nr. 44/1994[1], au calitatea de veteran de război persoanele care au participat la primul sau al doilea război mondial în armata română şi s-au aflat într-una din următoarele situaţii:

a) au luptat în unităţi militare – subunităţi, mari unităţi sau comandamente – la diferite eşaloane ori au făcut parte din formaţiunile logistice, astfel cum sunt prevăzute în Nomenclatorul Marelui Stat Major;

b) au acţionat în unităţile speciale din zona interzisă la dezamorsarea proiectilelor, precum şi la curăţarea teritoriului de mine până la 31 decembrie 1946;

c) au fost comandanţi militari sau comandanţi ai gărzilor militare ori membri în comisiile militare de control şi recepţie în întreprinderi furnizoare de material de război, prevăzute în Nomenclatorul Marelui Stat Major;

d) au luptat pe teritoriul naţional vremelnic ocupat de inamic, împotriva acestuia, în unităţi ori formaţiuni constituite, recunoscute ca atare de Marele Stat Major;

e) au făcut parte din justiţia militară, poliţia militară, jandarmerie, din unităţi de pompieri militari şi companii de poliţie din cadrul Ministerului Administraţiei şi Internelor, care au acţionat în zona de operaţiuni ori s-au aflat în unităţi sau formaţiuni constituite şi au acţionat în timpul războiului, în perioadele arătate în Nomenclatorul Marelui Stat Major;

f) au devenit invalizi de război;

g) au fost prizonieri de război.

Mai sunt considerate veterani de război, persoanele care au participat la primul sau al doilea război mondial, după cum urmează:

a) cetăţenii români din orice teritoriu care s-au înrolat voluntar şi au luptat în rândurile armatelor Naţiunilor Unite;

b) locuitorii din provinciile româneşti, vremelnic ocupate în perioada 1940-1945, care au fost încorporaţi sau mobilizaţi în mod obligatoriu şi au luptat în armatele altor state, dacă şi-au păstrat sau redobândit cetăţenia română şi domiciliul în România;

c) persoanele de naţionalitate germană care au fost încadrate obligatoriu în unităţi ale armatei germane, în cazul în care şi-au păstrat sau redobândit cetăţenia română şi domiciliul în România.

---

[1] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 783 din 28 octombrie 2002, modificată ulterior, inclusiv prin Legea nr. 96/2017 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 334 din 8 mai 2017).

Calitatea de veteran de război se stabileşte de către Ministerul Apărării Naționale, pe baza actelor oficiale eliberate de către organele în drept.

În cazurile în care, din diferite motive, cei îndreptățiți nu posedă actele oficiale solicitate ori nu li se poate elibera dovada necesară ca urmare a inexistenței sau distrugerii arhivelor, confirmată în scris, calitatea de veteran de război se va determina de către comisiile de reconstituire, cu martori, şi de metodologia stabilită în acest scop de Ministerul Apărării Naționale[1].

Legitimația de veteran de război se eliberează de Ministerul Apărării Naționale. Ea se poate elibera celor îndreptățiți şi de către Asociația Națională a Veteranilor de Război sau de către alte asociații ale veteranilor de război constituite legal, fiecare pentru membrii săi; aceasta va fi contrasemnată de împuterniciții Ministerului Apărării Naționale (art. 6).

Drepturile decurgând din calitatea de veteran de război decorat legate de împroprietărirea cu loc de casă sau echivalent, sunt transmisibile moştenitorilor legali dacă titularul a depus cererea de obținere a acestor drepturi în timpul vieții (art. 8).

După cum se poate constata, legiuitorul a inclus în categoria veteranilor de război şi invalizii de război, precum şi prizonierii de război.

În temeiul art. 3 din Legea nr. 44/1994, *invalid de război* este veteranul de război care a suferit prin rănire sau accidentare în timpul sau din cauza războiului o invaliditate atestată printr-un act medical legal.

Invalizii de război, indiferent de gradul de invaliditate, îşi dovedesc calitatea prin procesul-verbal de clasare şi decizia de pensie respectivă.

Prizonier în război, în conformitate cu prevederile art. 4, poate fi:

a) persoana capturată de inamic în cursul operațiunilor de război, indiferent dacă a fost combatant sau necombatant, precum şi cea asimilată cu aceasta potrivit convențiilor internaționale la care România este parte;

b) persoana care, după încetarea ostilităților, la 23 august 1944, a fost dezarmată de trupele sovietice sau germane, sau, chiar nedezarmată, a fost internată în lagăre de prizonieri;

c) elevul şcolilor militare de ofițeri, subofițeri şi maiştri militari, trimis la studii în Germania, precum şi soldatul şi cadrul aflați în această țară la specializare, considerați prizonieri de război de către autoritățile germane la 23 august 1944.

Prizonierii de război îşi dovedesc calitatea prin datele pe baza actelor oficiale eliberate de arhivele militare precum şi orice alt document emis de Ministerul Apărării Naționale ori de organul la care au fost reținuți[2].

Legiuitorul a reglementat în mod expres în art. 7 din Legea nr. 44/1994 categoriile de persoane care nu pot dobândi calitatea de veteran de război, şi anume, acea persoană care:

a) a comis acte de trădare de patrie ori a acceptat să fie folosită de inamic ca spion sau agent de diversiune pe teritoriul țării, fapte constatate printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă;

---

[1] Art. 5 a fost modificat prin Legea nr. 303/2007 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 785 din 20 noiembrie 2007).

[2] Art. 5 alin. (3) a fost modificat prin Legea nr. 303/2007.

b) a luptat ca voluntar în armate străine împotriva țării sau a Națiunilor Unite ori a săvârșit acte de teroare și crime împotriva populației autohtone din teritoriile vremelnic ocupate de inamic;

c) a dezertat din armata română în timpul războiului;

d) a obținut actul doveditor prin declarații false ori prin manopere dolosive constatate prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă sau când hotărârea comisiei de reconstituire a fost anulată.

§ 2. Văduva de război

Potrivit art. 9 din Legea nr. 44/1994, *văduva de război* este soția supraviețuitoare a celui decedat pe front, prizonierat sau ca urmare a rănilor ori a bolilor contractate pe front sau în prizonierat.

Calitatea de văduvă de război se stabilește pe bază de documente, în condițiile prevăzute în reglementările elaborate de Ministerului Muncii.

§ 3. Drepturile veteranilor și văduvelor de război, potrivit Legii nr. 44/1994

Potrivit art. 16 din Legea nr. 44/1994, veteranii și văduvele de război beneficiază de următoarele *drepturi*:

- câte 12 călătorii gratuite, dus-întors, sau 24 de călătorii simple, în cursul unui an calendaristic, la clasa I pe calea ferată, la tren de orice rang, pentru marii mutilați, pentru invalizii de război, precum și pentru veteranii de război decorați cu ordine și medalii de război.

Veteranii de război decorați cu Medalia „Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial, 1941-1945", cei nedecorați, precum și văduvele de război au dreptul, în cursul unui an calendaristic, la 6 călătorii interne gratuite, dus-întors, sau la 12 călătorii simple pe calea ferată, la tren de orice rang. Generalii și ofițerii călătoresc la clasa I, iar ceilalți veterani de război, decorați cu Medalia „Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial, 1941-1945", cei nedecorați, precum și văduvele de război, la clasa a II-a.

Veteranii de război și văduvele de război care locuiesc în mediul rural au dreptul, în cursul unui an calendaristic, la 12 călătorii interne, dus-întors, gratuite, pe mijloacele de transport auto, pe calea ferată, sau pe căile fluviale, la alegere.

În cadrul numărului de călătorii stabilit pentru titulari, aceștia le pot folosi și pentru însoțitori. Legitimațiile de transport tip card pot fi utilizate și de către soțul/soția sau alte persoane mandatate de titulari să le reprezinte interesele, pe bază de procură autentificată, nefiind necesară prezența titularului la efectuarea călătoriei.

Însoțitorii marilor mutilați și ai invalizilor de gradul I beneficiază de aceleași drepturi de transport gratuit și la aceeași clasă ca și titularii drepturilor ai căror însoțitori sunt[1].

[1] Art. 16 lit. a) a fost modificat prin Legea nr. 75/2008, Ordonanța Guvernului nr. 8/2011 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 78 din 31 ianuarie 2011) și prin Legea nr. 259/2015.

Pentru a putea beneficia de facilitățile de mai sus veteranilor de război şi văduvelor de război, soțului supraviețuitor al veteranului de război, care nu s-a recăsătorit, însoțitorilor marilor mutilați şi ai invalizilor de război de gradul I li se vor elibera legitimații de transport tip card, personalizate cu numele şi codul numeric personal ale fiecărui beneficiar.

Cardul are valabilitatea de un an şi va stoca în memorie numărul de călătorii la care are dreptul beneficiarul, numărul de călătorii efectuate şi contravaloarea acestora.

Cardul se reînnoieşte anual cu condiția predării către emitent a celui deținut.[1]

Veteranii şi văduvele de război mai beneficiază de:

- gratuități pe mijloacele de transport în comun în mediul urban (metrou, tramvai, troleibuz, autobuz);
- prioritate la repartizarea şi închirierea locuințelor din fondul locativ de stat;

Se autorizează instituțiile publice să vândă locuințele din fondul locativ de stat pe care acestea le au în administrare, la cerere, veteranilor de război şi văduvelor de război care le dețin cu contract de închiriere.

Din numărul total de bilete gratuite primite de asociațiile de veterani de război, 10% vor fi repartizate văduvelor de război şi văduvelor de veterani de război, care nu s-au recăsătorit;

Locuințele închiriate veteranilor de război şi văduvelor de război, aflate în proprietatea publică a statului, pentru care s-a solicitat cumpărarea acestora, se trec în proprietatea privată a statului, prin hotărâre a Guvernului[2];

- prioritate în acordarea de credite pentru construirea sau cumpărarea de locuințe în condiții avantajoase;
- scutirea de plata abonamentului unui post telefonic, precum şi a abonamentelor de radio şi televiziune. Aceste scutiri se aplică în proporție de 50% şi văduvelor supraviețuitoare ale veteranilor de război, care nu s-au recăsătorit;
- acordarea unui ajutor anual pentru acoperirea unei părți din costul chiriei, energiei electrice şi energiei termice – aprovizionării cu combustibil lichid, solid sau gaze naturale, – pentru nevoi casnice, al cărui cuantum se va stabili, în funcție de evoluția prețurilor, prin hotărâre a Guvernului, pe baza propunerilor asociațiilor veteranilor de război. Ajutorul anual se va asigura prin organele care efectuează plata indemnizațiilor de veteran de război, din fondurile puse la dispoziție în acest scop de la bugetul de stat;
- asigurarea gratuit a 4 m^3 lemne de foc sau echivalent cărbuni pentru marii mutilați de război din mediul rural şi urban care folosesc asemenea combustibil;
- asigurarea de facilități la obținerea buteliilor de aragaz;
- asistență medicală gratuită în toate instituțiile medicale civile de stat sau militare şi asigurarea de medicamente gratuite atât în tratamentele ambulatorii, cât şi pe timpul spitalizării;
- bilete de tratament gratuite, în stațiunile balneoclimaterice, pe baza reglementărilor stabilite de Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Administrației şi Internelor, Ministerului Muncii şi de Ministerul Sănătății, în limita a minimum 4% din numărul total al veteranilor, văduvelor de război şi văduvelor veteranilor de război; contravaloarea biletelor asigurate de Ministerului Muncii, Familiei şi Protecției Sociale, în limita

[1] Art. 16[1] a fost introdus prin Ordonanța Guvernului nr. 8/2011.

[2] Art. 16 lit. c) a fost modificată prin Legea nr. 303/2007.

plafonului de 3% din numărul veteranilor, văduvelor acestora şi al văduvelor de război, se suportă din fondurile bugetului asigurărilor sociale de stat şi se distribuie prin casele teritoriale de pensii, iar contravaloarea biletelor asigurate de Ministerul Sănătății, în limita a minimum 1% din numărul veteranilor, văduvelor acestora şi al văduvelor de război, se suportă din Fondul de asigurări sociale de sănătate şi se distribuie prin casele de asigurări de sănătate județene. Din numărul total de bilete gratuite primite de asociațiile de veterani de război 10% vor fi repartizate văduvelor de război şi celor de veterani de război care nu s-au recăsătorit;

- obținerea gratuită de către invalizii de război a protezelor care se acordă conform contractului-cadru. De aceleaşi drepturi beneficiază şi veteranii de război, a căror stare de sănătate s-a înrăutățit datorită împrejurărilor în care au participat pe front, pe baza recomandărilor medicale;

- reduceri cu 50% ale costului biletelor de intrare la toate spectacolele, iar la serbările naționale li se vor rezerva 5% din totalul locurilor;

- acces gratuit la manifestările cultural-sportive organizate de unitățile Ministerului Apărării Naționale şi ale Ministerului Administrației şi Internelor;

- accesul la Cercul Militar Național, la cercurile militare de garnizoană, la casele de cultură, la căminele de garnizoană, la restaurantele şi popotele aparținând Ministerului Apărării Naționale şi Ministerului Administrației şi Internelor, precum şi la locurile de agrement ale acestora în aceleaşi condiții ca şi cadrele active[1].

În temeiul art. 13 din Legea cu nr. 44/1994[2], veteranii de război cărora le-au fost acordate ordine şi medalii pentru faptele de arme săvârşite pe câmpul de luptă, beneficiază de următoarele drepturi, dacă nu le-au primit prin alte legi de împroprietărire, de la data decorării şi până în prezent şi dovedesc cu acte legale dreptul solicitat:

a) cei decorați cu Ordinul „Mihai Viteazul" sau Ordinul „Virtutea Aeronautică" cu spade, clasa cavaler:

– împroprietărirea cu un lot de 5 ha teren agricol, din rezerva creată conform Legii nr. 18/1991 în localitatea de domiciliu, sau un loc de casă de 500 m^2 în municipiul, orașul sau comuna în care domiciliază decoratul;

– cei decorați cu Ordinul „Mihai Viteazul" o rentă lunară, echivalentă cu 1.75 solde de bază ale unui sublocotenent, aceasta fiind compusă din solda de grad şi solda de funcție la minim;

– cei decorați cu Ordinul „Virtutea Aeronautică" cu spade, clasa Cavaler de o rentă lunară echivalentă cu 1.75 solde de bază ale unui sublocotenent;

b) cei decorați cu Ordinul „Steaua României" cu spade şi panglică de „Virtute Militară" sau Ordinul „Steaua României" cu spade, Ordinul „Virtutea Aeronautică" cu spade, Ordinul „Coroana României" cu spade şi panglică de „Virtute Militară" sau Ordinul „Coroana României" cu spade, Ordinul „Crucea Regina Maria", Medalia „Virtutea maritimă", Medalia „Serviciul Credincios" cu spade, Medalia „Bărbăție şi

[1] Art. 16 a fost modificat prin Legea nr. 303/2007.

[2] A se vedea Hotărârea de Guvern nr. 1217/2003, pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor art. 13 alin. (3) şi (4) din lege, privind veteranii de război, precum şi unele drepturi ale invalizilor şi văduvelor de război, (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 755 din 28 octombrie 2003), modificată ulterior, inclusiv prin Hotărârea Guvernului nr. 185/2017 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 232 din 5 aprilie 2017).

Credință" cu spade, Crucea „Serviciul Credincios" cu spade, Crucea „Meritul Sanitar" și Medalia „Virtutea Ostășească":

– împroprietărirea cu 500 m^2 pentru loc de casă în municipiul, orașul sau comuna în care domiciliază sau, dacă acest lucru nu este posibil, cu 1 ha teren arabil în extravilan;

Cei decorați cu ordinele sau medaliile prevăzute la lit. b) beneficiază de o rentă lunară echivalentă cu 1,3 solde de grad ale unui sublocotenent.[1]

Veteranii care nu sunt decorați cu ordine, medalii sau cruci de război, dar cărora le-a fost conferită Medalia „Crucea comemorativă a celui de-al doilea război mondial, 1941-1945" beneficiază de o rentă lunară echivalentă cu 90% din solda de grad a unui sublocotenent[2].

În conformitate cu art. 10 din Legea nr. 44/1994, în cadrul vechimii utile la pensie recunoscută veteranilor de război se include timpul participării la război, precum și perioadele de prizonierat, de spitalizare și de concedii medicale ca urmare a rănilor suferite în război sau în prizonierat, indiferent de teatrul de operațiuni pe care aceștia au luptat.

Mai întâi trebuie să precizăm că art. 9 din Legea nr. 44/1994 statuează că *văduva de război* este soția supraviețuitoare a celui decedat pe front, în prizonierat, sau ca urmare a rănilor ori bolilor contractate pe front sau în prizonierat.

În baza art. 1 lit. c) din Legea nr. 49/1991, văduvele de război, dacă nu s-au recăsătorit, beneficiază de o indemnizație lunară, la cerere.

Ca și pentru veteranii de război, aceste indemnizații nu afectează plafoanele de venituri în funcție de care se stabilesc chiriile pentru locuințele din fondul locativ de stat, bursele pentru elevi și studenți și ajutoarele sociale.

Este necesar să precizăm că au fost recunoscute anumite drepturi și soțiilor supraviețuitoare ale veteranilor de război care nu au calitatea de văduvă de război.

Potrivit art. 11 alin. (2) și (3) din Legea nr. 44/1994, soția supraviețuitoare a veteranului de război care nu s-a recăsătorit beneficiază de jumătate din indemnizația de veteran de război și din renta lunară, precum și de jumătate din numărul călătoriilor gratuite, la care avea ori trebuia să aibă dreptul, potrivit legii, soțul decedat.

Văduvele de război care nu s-au recăsătorit beneficiază de 100% din indemnizația de veteran de război, dacă soții acestora înaintea decesului nu au fost decorați cu ordine sau medalii de război ori cu Medalia „Crucea comemorativă al celui de-al doilea război mondial 1941-1945".

În afară de indemnizație, văduvele de război mai beneficiază și de drepturile prevăzute de Legea nr. 44/1994, reglementate în favoarea veteranilor de război nedecorați, printre care menționăm:

– 6 călătorii interne gratuite dus-întors sau 12 călătorii simple pe calea ferată;

– gratuități pe mijloacele de transport în comun în mediul urban;

– scutirea de impozitare a indemnizațiilor și a rentei lunare acordate potrivit prezentei legi, de impozitul pe salarii, impozitul pe clădiri, pe terenurile din municipii, orașe, comune. În acest caz scutirea de impozite se acordă și soțiilor supraviețuitoare ale veteranilor de război care nu s-au recăsătorit;

---

[1] Art. 13 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2015.

[2] Art. 14 a fost modificat prin Legea nr. 303/2007 și prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2015.

– asistență medicală gratuită în toate instituțiile medicale civile de stat sau militare şi asigurare gratuită de medicamente atât în tratamente ambulatorii, cât şi pe timpul spitalizării.

Veteranii de război pot beneficia de avansări onorifice în grad, de regulă, cu ocazia Zilei de 9 Mai - Ziua Victoriei, potrivit propunerilor ce se fac de către asociațiile veteranilor de război, cu respectarea criteriilor stabilite de Ministerul Apărării Naționale sau de Ministerul Afacerilor Interne, după caz.

Ca şi ofițerii, ei au dreptul de a purta uniforma militară în condițiile stabilite de Ministerul Apărării Naționale şi, respectiv, de Ministerul Administrației şi Internelor (art. 15)[1].

Veteranii de război, şi văduvele de război suferinzi pot beneficia, la cerere şi, de internare în centre de îngrijire şi asistență şi alte aşezăminte de ocrotiri sociale ce se vor mai înființa [art. 17 alin. (1)].

Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Administrației şi Internelor şi Ministerului Muncii, Familiei şi Protecției Sociale vor lua, în comun, măsuri în vederea construirii, dotării şi administrării de cămine speciale pentru veteranii de război, invalizii şi văduvele de război lipsiți de familie [art. 17 alin. (2)].

Veteranilor şi văduvelor de război li se asigură în mod gratuit locuri de înhumare în cimitirele militare şi civile, sau incinerare, după caz. Veteranilor de război li se asigură funeraliile cu onoruri militare potrivit ultimului grad avut la data decesului, conform reglementărilor în vigoare pentru cadrele militare active. Slujbele religioase se asigură gratuit de către capelani în garnizoanele militare [art. 17 alin. (3)].

În cazurile în care una şi aceeaşi persoană se încadrează atât în categoria de veteran de război, cât şi în aceea de fost deținut politic sau deportat, inclusiv prizonier de război în fosta U.R.S.S., luat după 23 august 1944 sau, deşi declarat înainte de această dată, a fost reținut după data armistițiului, beneficiază cumulativ de drepturile băneşti pe perioadele corespunzătoare calității avute, cu condiția ca perioadele să fie distincte [art. 12 alin. (3)].

Persoana prevăzută la aliniatul precedent nu poate cumula celelalte drepturi, altele decât cele băneşti, dar va avea dreptul să opteze pentru cele mai avantajoase sau să le obțină pe cele care nu sunt prevăzute în prezenta lege, dar sunt recunoscute prin lege pentru cealaltă categorie sau celelalte categorii în care se încadrează [art. 12 alin. (4)].

§ 4. Drepturile acordate invalizilor, orfanilor şi văduvelor de război, potrivit Legii nr. 49/1999[2]

Aceste drepturi au un caracter predominant reparatoriu şi servesc pentru satisfacerea nevoilor materiale ale unor persoane cu venituri mici, în vederea compensării privațiunilor de ordin social şi material la care beneficiarii lor au fost sau continuă să fie expuşi[3].

---

[1] Art. 15 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2015.

[2] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 135 din 1 aprilie 1999, modificată ulterior, inclusiv prin Legea nr. 96/2017 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 334 din 8 mai 2017).

[3] A se vedea Alexandru Athanasiu, *op. cit.*, p. 158-159.

Natura juridică a drepturilor acordate invalizilor, orfanilor şi văduvelor de război este una *complexă,* pentru că ele conțin elemente specifice atât drepturilor de asigurări sociale cât şi celor de asistență socială.

Potrivit Legii nr. 49/1991[1] invalizii şi accidentații de război au dreptul la pensie de invaliditate.

Modul de stabilire a pensiei pentru aceste categorii de persoane indiferent dacă erau sau nu încadrați în muncă înainte de a deveni invalizi, diferă în funcție de gradul de invaliditate, astfel:

Gradul de invaliditate	Cuantumul lunar al pensiei[2]
Mari mutilați şi gradul I	259
Gradul II	231
Gradul III	186

Văduvele de război au dreptul la pensie I.O.V.R. în cuantum de 161 lei[3].

Invalizii şi accidentații de război au dreptul să primească, pe timpul cât sunt încadrați în muncă atât pensia I.O.V.R., cât şi salariul. La încetarea activității au dreptul să primească, pe lângă pensia I.O.V.R. şi pensia de asigurări sociale la care sunt îndreptățiți.

Văduvele de război care au dreptul la pensia I.O.V.R. primesc, pe lângă această pensie, şi pensia de asigurări sociale.

În conformitate cu dispozițiile art. 5 din Legea nr. 49/1999, copiii celor morți sau dispăruți în război, precum şi ai celor care la data decesului erau pensionari I.O.V.R., au dreptul la pensie de urmaş, în condițiile în care se acordă, pensiile de urmaş în cadrul asigurărilor sociale de stat.

Văduvele de război au dreptul la pensie de urmaş indiferent de durata căsătoriei cu soțul decedat. Soțiile celor care la data decesului erau pensionari I.O.V.R. au dreptul la pensie de urmaş în condițiile în care se acordă, pensiile de urmaş în cadrul asigurărilor sociale de stat.

În legătură cu stabilirea şi acordarea acestei pensii sunt de făcut unele observații.

Astfel, este necesar să reamintim că, pentru acordarea pensiei, beneficiarul va trebui să îndeplinească condițiile cerute de lege cu privire la soția supraviețuitoare şi copiii minori.

Prin Legea nr. 49/1999, s-a stabilit însă că dreptul soției supraviețuitoare la pensie I.O.V.R. este recunoscut indiferent de durata căsătoriei cu soțul decedat.

Cu alte cuvinte, s-a instituit o excepție în favoarea văduvelor de război, acestea beneficiind de pensie I.O.V.R. fără a se ține cont de durata minimă a căsătoriei, condiție obligatorie în dreptul comun pentru acordarea pensiei de urmaş soției supraviețuitoare.

Totodată, conform art. 11 soția supraviețuitoare (văduvă de război) are dreptul să cumuleze această pensie cu pensia pentru munca depusă şi limită de vârstă, ceea ce, de

[1] Privind acordarea de indemnizații şi sporuri invalizilor, veteranilor şi văduvelor de război (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 162 din 1 august 1991), modificată ulterior, inclusiv prin Legea nr. 205/2008 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 736 din 30 octombrie 2008).

[2] A se vedea Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2016.

[3] *Idem.*

asemenea, constituie o excepție de la dreptul comun unde există doar posibilitatea opțiunii între pensia propriu-zisă și cea de urmaș.

În legătură cu modul de stabilire a pensiei de urmaș, Legea nr. 49/1999, instituie o măsură de favoare cât privește baza de calcul a acesteia, precizând că dacă susținătorul, la data decesului, cumula pensia I.O.V.R. cu o altă pensie de asigurări sociale, pensia de urmaș se stabilește luându-se în calcul pensia cea mai avantajoasă [art. 5 alin. (4)].

Pensia accidentaților de război în afara serviciului ordonat este de 50% din cuantumurile prevăzute pentru invalizii de război, diferențiat în funcție de gradul de invaliditate în care sunt încadrați și pot fi cumulate cu o altă pensie de asigurări sociale și pot constitui baza pentru acordarea pensiei de urmaș [art. 6 alin. (2)].

Potrivit art. 7 din Legea nr. 49/1999, pensionarii I.O.V.R. au dreptul, în mod gratuit, la asistență medicală în spitale și ambulatoriu, întreținere și medicamente pe timpul internării. De asemenea, beneficiază de trimitere la tratament în stațiunile balneoclimaterice.

§ 5. Drepturile foștilor deținuți politici

Aceste drepturi sunt prevăzute Decretului-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri[1].

Conform art. 1 din decret, constituie vechime în muncă și se ia în considerare la stabilirea pensiei și a celorlalte drepturi ce se acordă, în funcție de vechimea în muncă, timpul cât o persoană, după data de 6 martie 1945, pe motive politice:

a) a executat o pedeapsă privativă de libertate în baza unei hotărâri judecătorești rămase definitivă sau a fost lipsită de libertate în baza unui mandat de arestare preventivă pentru infracțiuni politice;

b) a fost privată de libertate în locuri de deținere în baza unor măsuri administrative sau pentru cercetări de către organele de represiune;

c) a fost internată în spitale de psihiatrie;

d) a avut stabilit domiciliu obligatoriu;

e) a fost strămutată într-o altă localitate.

De aceleași drepturi beneficiază și persoana care:

a) a fost deportată în străinătate după 23 august 1944;

b) a fost constituită în prizonier de către partea sovietică după data de 23 august 1944 ori, fiind constituită ca atare, înainte de această dată, a fost reținută în captivitate după încheierea armistițiului.

Fiecare an de detenție sau internare se consideră ca vechime în muncă un an și șase luni.

Perioadele în care au fost strămutate sau au avut domiciliu obligatoriu constituie vechime în muncă, dacă persoanele în cauză fac dovada că nu au putut să se încadreze în muncă în funcții pentru care aveau pregătirea profesională.

---

[1] Republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 639 din 23 septembrie 2009, modificat ulterior, inclusiv prin Legea nr. 69/2015 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 229 din 3 aprilie 2015).

Se consideră vechime în muncă şi perioada în care o persoană aflată într-una dintre situațiile amintite mai sus nu s-a putut încadra ca urmare a unei invalidități de gradul I sau II survenite în timpul în care s-a aflat în acea situație sau, ulterior, dacă dovedește că aceasta s-a produs din cauza ori în legătură cu persecuția la care a fost supusă.

Perioadele constituie şi vechime neîntreruptă în muncă şi în aceeaşi unitate şi intră în calculul acestor vechimi.

Persoanele amintite mau sus, încadrate în baza unui contract individual de muncă sau a unui raport de serviciu, pot continua activitatea după îndeplinirea condițiilor de pensionare pentru limita de vârstă, pentru o perioadă de timp egală cu cea în care persoana respectivă a fost privată de libertate. Continuarea activității se face la cerere, cu acordul angajatorului (art. 2).

De aceste drepturi beneficiază şi peroanele care au deja decizii de pensionare. În cazul celor decedați, urmaşii acestora au dreptul la pensie de urmaş, cu luarea în calcul a vechimilor stabilite în condițiile de mai sus (art. 3)

Dovedirea cazurilor se face, de către persoanele interesate, cu acte oficiale eliberate de organele competente, iar în cazul în care nu este posibil, prin orice mijloc de probă [art. 10 alin. (1)].

Persoanele care au executat o pedeapsă privativă de libertate sau au fost private de libertate, au fost strămutate, deportate sau au fost prizonieri ori reținută în captivitate, s-au au dreptul la o indemnizație lunară de 400 lei pentru fiecare an de detenție, strămutare în alte localități, deportare în străinătate sau prizonierat, indiferent dacă sunt sau nu sunt pensionate.

Cei care au fost internați în spitale psihiatrice ori le-au fost stabilit domiciliu obligatoriu, au dreptul la o indemnizație lunară de 200 lei pentru fiecare an de internare abuzivă în spitalele de psihiatrie sau de domiciliu obligatoriu, indiferent dacă sunt sau nu sunt pensionate (art. 4 alin. 1 şi 2).[1]

Soțul/Soția celui decedat, din categoria celor dispăruți sau exterminați în timpul detenției, internați abuziv în spitale de psihiatrie, deportați, prizonieri sau cărora li s-a stabilit domiciliu obligatoriu, are dreptul la o indemnizație lunară de 400 lei neimpozabilă, dacă ulterior nu s-a recăsătorit.

De aceleaşi drepturi beneficiază soțul (soția) celui decedat după ieşirea din închisoare, din spitalul de psihiatrie, după întoarcerea din strămutare, din deportare, din prizonierat sau după încetarea măsurii de stabilire a domiciliului obligatoriu, dacă ulterior nu s-a recăsătorit.

Această indemnizație se poate cumula cu orice pensie.

De această indemnizație beneficiază şi soțul (soția) celui decedat în condițiile aminitite mai sus şi care, din motive de supraviețuire, a fost nevoit (nevoită) să divorțeze de cel închis, internat abuziv în spitale de psihiatrie, deportat, prizonier, strămutat sau căruia i s-a stabilit domiciliu obligatoriu, dacă nu s-a recăsătorit şi dacă poate face dovada că a conviețuit cu victima până la decesul acesteia (art. 5)[2].

Conform art. 8 alin. 2 din decretul Lege nr. 118/1990, persoanele aflate în una din oricare din situațiile de mai sus pot beneficia de următoarele drepturi:

---

[1] Art. 4 a fost modificat prin Legea nr. 69/2015.

[2] Art. 5 a fost modificat prin Legea nr. 69/2015.

a) asistență medicală și medicamente, în mod gratuit și prioritar, atât în tratament ambulatoriu, cât și pe timpul spitalizărilor;

b) transport urban gratuit cu mijloacele de transport în comun aparținând societăților cu capital de stat sau privat (autobuz, troleibuz, tramvai, metrou); în cazul societăților cu capital privat, costul abonamentelor de transport se decontează integral de la bugetul local al unității administrativ-teritoriale în a cărei rază domiciliază beneficiarul;

c) douăsprezece călătorii gratuite, anual, pe calea ferată română, cu clasa I, pe toate categoriile de trenuri de persoane, cu mijloace de transport auto sau cu mijloace de transport fluviale, după caz, la alegere, folosirea acestora fiind posibilă și de către însoțitori, membri de familie, în cadrul numărului de călători stabilit pentru titular;

d) un bilet pe an, gratuit, pentru tratament într-o stațiune balneoclimaterică;

d[1]) în cadrul numărului de călătorii stabilit pentru titulari conform lit. b) și c), aceștia le pot folosi și pentru însoțitori. Tichetele de călătorie gratuite pot fi ridicate și utilizate și de către soțul/soția sau de către alte persoane mandatate de titulari să le reprezinte interesele, pe bază de împuternicire cu dată certă, însoțită de o copie a actului de identitate al titularului tichetului, nefiind necesară prezența titularului la momentul realizării călătoriei.

e) scutire de plata taxelor de abonament pentru radio și televizor;

f) prioritate la instalarea unui post telefonic, precum și scutire de plata taxei de abonament;

g) acordarea la cerere, cu titlu gratuit, a unui loc de veci[1].

[1] Art. 8 a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 121/2011.

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITARĂ

TESTE GRILĂ

1. Sunt riscuri sociale potrivit Convenției nr. 102/1952 a Organizației Internaționale a Muncii următoarele evenimente:

a) văduvia;
b) maternitatea;
c) bătrânețea.

2. Principiile cele mai importante ale dreptului securității sociale pot fi:

a) libertății muncii;
b) universalității;
c) democrației.

3. Principiile generale ale dreptului securității sociale pot fi:

a) libertății și egalității;
b) universalității;
c) responsabilității.

4. Dreptul securității sociale este acea ramură de drept care reglementează relațiile de:

a) asigurări sociale;
b) asigurări de persoane;
c) asistența socială.

5. Principiile specifice dreptului securității sociale sunt:

a) principiul responsabilității;
b) principiul universalității;
c) principiul asigurării obligatorii.

6. În categoria raporturilor de asigurări sociale intră:

a) pensiile și alte drepturi de asigurări sociale;
b) asigurările sociale de sănătate;
c) asigurările de persoane.

7. În categoria drepturilor de asigurări sociale intră:

a) asigurările sociale de sănătate;
b) cantinele de ajutor social;
c) ajutoarele de urgență.

8. În categoria drepturilor de asigurări sociale intră:

a) șomajul;
b) cantinele de ajutor social;
c) ajutorul de deces.

ROMANIAN CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

9. Principiile specifice dreptului securității sociale sunt:
a) principul libertății;
b) principiul egalității și justiției;
c) principiul universalității.

10. Prestațiile de asigurări sociale în sistemul public se acordă sub formă de:
a) pensii;
b) indemnizații;
c) alocații de stat pentru copii.

11. Trăsăturile raporturilor juridice de asigurări sociale sunt următoarele:
a) subiectele unui astfel de raport sunt persoana asigurată și organizația de asigurări;
b) prestațiile au un cuantum forfetar și sunt plătite de la bugetul de stat;
c) prestațiile oferite sunt fie în bani, fie în natură.

12. Asigurarea socială de sănătate este facultativă pentru:
a) șomeri;
b) membrii misiunilor diplomatice acreditate în România;
c) cetățenii români cu domiciliul în străinătate care se află temporar în țară.

13. Asigurații din sistemul asigurărilor sociale de sănătate au dreptul:
a) să efectueze controale profilactice;
b) să se înscrie pe lista medicilor de familie;
c) să se prezinte la controale profilactice.

14. Asigurații din sistemul asigurărilor sociale de sănătate au dreptul:
a) să beneficieze de tratament fizioterapeutic;
b) să respecte tratamentul medical;
c) să își schimbe medicul de familie.

15. Servicii curative medicale suportate din fondul de asigurări sociale de sănătate sunt:
a) servicii medicale din cadrul programelor naționale de imunizări;
b) servicii de planificare familială;
c) servicii medicale de urgență;

16. Asigurații din sistemul asigurărilor sociale de sănătate au obligația:
a) de a-și plăti contribuția;
b) de a anunța în termen de 15 zile medicul de familie modificarea actelor de identitate;
c) de a se înscrie la servicii de planificare familială.

17. Sunt servicii medicale curative suportate din fondul național unic de asigurări de sănătate:
a) asistența medicală la locul de muncă;
b) servicii medicale ambulatorii;
c) tratamentul chirurgical.

18. Servicii medicale care nu sunt suportate din fondul de asigurări sociale de sănătate sunt:
a) asistență medicală la cerere;
b) servicii medicale în caz de boli profesionale;
c) prescrierea tratamentului necesar vindecării, inclusiv indicațiile privind regimul de viață și muncă;

19. Contribuțiile la fondul de sănătate pentru salariați se plătesc;
a) lunar;
b) trimestrial;
c) anual.

20. Contribuțiile la fondul de sănătate se plătesc de către:
a) salariat;
b) angajator;
c) angajator și salariat.

21. Sunt asigurați în sistemul de asigurări de sănătate fără plata contribuției:
a) studenții dacă nu au realizat venituri din muncă;
b) șomerii;
c) persoanele cu handicap dacă nu realizează venituri.

22. Sunt asigurați în sistemul de asigurări de sănătate cu plata contribuției:
a) femeile însărcinate dacă nu au venituri;
b) profesorii;
c) polițiștii.

23. Sunt asigurați obligatoriu în sistemul asigurărilor sociale de sănătate:
a) cetățenii străini și apatrizii care au domiciliul sau reședința în România;
b) militarii;
c) toți cetățenii cu vârsta peste 18 ani.

24. Sunt asigurați obligatoriu în sistemul asigurărilor sociale de sănătate:
a) judecătorii și procurorii;
b) medicii;
c) cetățenii români cu domiciliul în străinătate.

IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

25. Indemnizația de incapacitate temporară de muncă se suportă:
a) de către angajator;
b) de agențiile județene pentru ocuparea a forței de muncă;
c) de bugetul asigurărilor sociale de stat.

26. Durata de acordare a indemnizației pentru îngrijirea copilului bolnav este de maximum:
a) 30 de zile calendaristice pe an;
b) 45 de zile calendaristice pe an;
c) 90 de zile calendaristice pe an.

27. Durata de acordare a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă este de cel mult:
a) 183 de zile, în interval de un an, socotit din prima zi de îmbolnăvire;
b) 120 de zile, în interval de un an, socotit din prima zi de îmbolnăvire;
c) 143 de zile, în interval de un an, socotit din prima zi de îmbolnăvire.

28. Concediul de maternitate se compune dintr-un:
a) concediu pentru sarcină de 63 de zile;
b) concediu de lăuzie de 43 de zile;
c) concediu total de 126 de zile calendaristice.

29. Concediul pentru sarcină și lăuzie:
a) se pot compensa între ele;
b) nu se pot compensa între ele;
c) se poate acorda începând cu luna a 6-a de sarcină.

30. Cuantumul indemnizației de maternitate este de:
a) 75% din baza de calcul;
b) 85% din baza de calcul;
c) 80% din baza de calcul.

31. Indemnizația de maternitate se suportă integral din:
a) bugetul de stat;
b) fondul asigurărilor sociale de sănătate;
c) fondurile angajatorului.

32. Indemnizația pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani se acordă la cerere:
a) în continuarea concediului de risc maternal;
b) în continuarea concediului pentru sarcină și lăuzie;
c) se suportă integral din bugetul asigurărilor sociale de sănătate.

BCU IAȘI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

33. Persoanele care beneficiază de concediu pentru creşterea copilului până la 2 ani sau, precum şi de o indemnizaţie, astfel:

a) în cuantum de 85% din media veniturilor realizate pe ultimele 12 luni, dar nu mai puțin de 2,5 ISR lei, nici mai mare de 8500 lei.

b) în cuantum de 75% din media veniturilor realizate pe ultimele 12 luni, dar nu mai puțin de 2,5 ISR, nici mai mare de 5500 lei;

c) 75% din media veniturilor realizate pe ultimele 12 luni, dar nu mai puțin de 2,5 ISR, nici mai mare de 8500.

34. Plata indemnizației pentru creşterea copilului încetează cu ziua următoare celei în care:

a) beneficiarul este decăzut din drepturile părinteşti;

b) a avut loc decesul părintelui;

c) copilul a împlinit vârsta de 2 ani.

35. Durata concediului pentru îngrijirea copilului se acordă astfel:

a) până la împlinirea copilului a vârstei de 3 ani;

b) până la împlinirea copilului a vârstei de 7 ani;

c) 12 luni în continuarea concediului pentru creşterea copilului.

36. Concediul de risc maternal se acordă:

a) cu condiție de stagiu de cotizare de minim 1 an;

b) cu condiție de stagiu de cotizare de minim 6 luni;

c) fără condiție de stagiu de cotizare.

37. Indemnizația de risc maternal se acordă:

a) 75% din media veniturilor lunare din ultimele 6 luni;

b) 75% din media veniturilor lunare din ultimele 12 luni;

c) 85% din media veniturilor lunare din ultimele 12 luni;

38. Indemnizația pentru carantină se acordă salariaților dacă:

a) interdicția de a continua activitatea este luată de direcția de sănătate publică ca urmare a unei boli contagioase;

b) durata interdicției este stabilită printr-un certificat eliberat de inspectorul de sănătate publică;

c) durata interdicției este stabilită printr-un act normativ, de regulă, Hotărâre de Guvern.

39. Sunt asigurați obligatoriu în baza Legii nr. 346/2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă şi boli profesionale:

a) personalul de pază şi protecție din sistemul de apărare şi ordine publică;

b) parlamentarii;

c) şomerii.

40. Sunt asigurați obligatoriu pentru accidente de muncă și boli profesionale:
a) primarii;
b) membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperației meșteșugărești;
c) profesorii.

41. Sunt asigurați obligatoriu pentru accidente de muncă și boli profesionale:
a) militarii;
b) membrii ai societăților agricole;
c) studenții pe durata practicii profesionale.

42. Sunt asigurați pentru accidente de muncă și boli profesionale:
a) judecătorii;
b) avocații;
c) pensionarii.

43. Cuantumul indemnizației pentru incapacitate temporară de munca în cazul urgențelor medico-chirurgicale este de:
a) 100% din media venitului lunar asigurat din ultimele 6 luni anterioare manifestării riscului;
b) 85% din media venitului lunar asigurat din ultimele 3 luni anterioare manifestării riscului
c) 80% din media venitului lunar asigurat din ultimele 12 luni anterioare manifestării riscului.

44. Cuantumul indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă în cazul unui accident de muncă, reprezintă:
a) 80% din media veniturilor salariale brute realizate în ultimele 6 luni anterioare manifestării riscului.
b) 80% din media veniturilor salariale brute realizate în ultimele 12 luni anterioare manifestării riscului.
c) 75% din media veniturilor salariale brute realizate în ultimele 6 luni anterioare manifestării riscului.

45. Printre condițiile prevăzute de lege pentru a beneficia o indemnizație de șomaj se află și stagiul de cotizare de minimum:
a) 6 luni în ultimele 12 luni premergătoare datei înregistrării cererii;
b) 12 luni în ultimele 24 de luni premergătoare datei înregistrării cererii;
c) 3 luni în ultimele 6 luni premergătoare datei înregistrării cererii.

46. Asigurarea pentru șomaj este obligatorie pentru:
a) salariați;
b) persoane care desfășoară activități independente;
c) pensionarii.

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

47. Asigurarea pentru şomaj este facultativă pentru:
a) persoane care desfăşoară activităţi în baza unui act de numire;
b) membrii întreprinderii familiale;
c) cetăţeni români care lucrează în străinătate.

48. Asigurarea pentru şomaj este facultativă pentru:
a) avocaţi;
b) persoane fizice autorizate;
c) persoane care desfăşoară activităţi pe bază de contract de muncă temporară.

49. Beneficiarii indemnizaţiei de şomaj sunt persoanele în căutarea unui loc de muncă, aflate în una din următoarele situaţii:
a) le-au încetat raporturile de muncă din motive neimputabile;
b) străinii care au fost încadraţi în muncă sau au realizat venituri în România conform legii;
c) sunt persoane fizice autorizate şi nu mai obţin venituri.

50. Asiguraţii în sistemul asigurărilor pentru şomaj pot fi:
a) cetăţenii români care sunt încadraţi în muncă sau realizează venituri în România;
b) apatrizii care lucrează în străinătate;
c) străinii, care, pe perioada în care au domiciliul sau reşedinţa în România sunt încadraţi în muncă sau realizează venituri în străinătate.

51. Indemnizaţia de şomaj se acordă şomerilor la cerere, în termen de 10 de zile de la înregistrarea la agenţia pentru ocuparea forţei de muncă de la data:
a) încetării raporturilor de muncă sau de serviciu;
b) încetării calităţii de membru cooperator;
c) rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti de condamnare.

52. Suspendarea plăţii indemnizaţiilor de şomaj acordate beneficiarilor, are loc:
a) pe perioada îndeplinirii serviciului militar activ;
b) la data încadrării în muncă pentru o perioadă de cel mult 12 luni;
c) la data pensionării;

53. Cuantumul indemnizaţiei de şomaj este:
a) 75% din salariul de bază minim brut pe ţară;
b) 75% din salariul mediu pe economie;
c) 75% din valoarea indicatorului social de referinţă la care se adaugă o cotă procentuală diferenţiate în funcţie de stagiul de cotizare.

54. Îndemnizaţia de şomaj se acordă şomerilor pe perioade stabilite diferenţiat, în funcţie de stagiul de cotizare, astfel:
a) 6 luni, pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puţin de un an;
b) 9 luni, pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puţin 5 ani;
c) 10 luni, pentru persoanele cu un stagiu de cotizare mai mare de 10 ani.

55. Încetarea plății indemnizațiilor de șomaj acordate beneficiarilor are loc:
a) la data încadrării în muncă, pentru o perioadă mai mare de 12 luni;
b) dacă perioada de pensionare pentru invaliditate depășește 6 luni;
c) la data plecării în străinătate a beneficiarului pentru o perioadă mai mare de 3 luni.

56. Nu beneficiază de indemnizație de șomaj:
a) persoanele care, la data solicitării dreptului, refuză un loc de muncă potrivit pregătirii sau nivelului studiilor;
b) absolvenții care, la data solicitării dreptului urmează o formă de învățământ;
c) avocații.

57. Șomerii sunt persoanele care nu au loc de muncă, nu realizează venituri sau realizează, din activități autorizate venituri mai mici decât indemnizația de șomaj și se pot găsi în una din următoarele situații:
a) le-a încetat contractul de muncă prin acord;
b) au demisionat din funcție;
c) le-au încetat raporturile de serviciu din motive neimputabile lor.

58. Cotele procentuale stabilite pentru diferențierea indemnizației pentru șomaj sunt:
a) 3% pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 5 ani;
b) 5% pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 5 ani;
c) 7% pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 10 ani.

59. Indemnizația de șomaj cuvenită absolvenților instituțiilor de învățământ este o sumă fixă, lunară, acordată pe o perioadă de:
a) 6 luni;
b) 9 luni;
c) 12 luni.

60. Plata indemnizației de șomaj încetează:
a) la data acordării indemnizației de maternitate;
b) la data admiterii într-o formă de învățământ;
c) la data când persoana a fost arestată preventiv.

61. Una dintre condițiile pentru ca o persoană să fie considerată șomer este să aibă vârsta de minimum:
a) 15 ani;
b) 16 ani;
c) 18 ani.

62. Nu beneficiază de indemnizație de șomaj persoanele care la data solicitării dreptului:
a) au stagiu de cotizare de 12 luni;
b) refuză participarea la servicii pentru stimularea ocupării sau de formare profesională oferite de agențiile pentru ocuparea forței de muncă;
c) au primit plăți compensatorii.

BUJAS CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

66. Sistemul public de pensii şi alte drepturi de asigurări sociale se organizează şi funcționează în baza:
a) principiului indexării şi compensării cuantumului prestațiilor;
b) principiul solidarității sociale;
c) principiul contributivității.

67. În sistemul public de pensii sunt reglementate:
a) pensia suplimentară;
b) pensia de urmaş;
c) pensia pentru limita de vârstă.

68. Au dreptul la pensie de invaliditate asigurații care şi-au pierdut capacitatea de muncă, din cauza:
a) accidentului de muncă;
b) bolilor profesionale;
c) bolilor care nu au legătură cu munca.

69. Pentru limită de vârstă persoanele se pot pensiona dacă:
a) bărbații au 30 de ani vechime şi au împlinit 60 de ani;
b) bărbații au 35 de ani vechime şi au împlinit 65 de ani;
c) femeile au 30 de ani vechime şi au împlinit 60 de ani.

70. Pensia de urmaş se acordă copiilor până la vârsta de:
a) 16 ani;
b) 17 ani;
c) 18 ani.

71. Pensia de urmaş se stabileşte, după caz, din:
a) pensia pentru limită de vârstă aflată în plată;
b) pensia de invaliditate gradul I, în cazul în care decesul susținătorului a survenit înaintea îndeplinirii condițiilor pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă.
c) salariu.

72. Nu sunt supuşi revizuirii medicale periodice pensionarii de invaliditate care:
a) prezintă invalidități care afectează ireversibil capacitatea de muncă;
b) au împlinit vârstele pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă;
c) s-au reîncadrat în muncă.

73. Soțul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaş pe tot timpul vieții, la împlinirea vârstei standard de pensionare, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin:
a) 5 ani;
b) 10 ani;
c) 15 ani.

74. Vârsta standard de pensionare, în sistemul public de pensii este de:

a) 58 de ani şi 6 luni pentru femei şi 63 de ani şi 6 luni pentru bărbaţi;

b) 63 de ani pentru femei şi 65 de ani pentru bărbaţi;

c) 65 de ani şi pentru femei şi pentru bărbaţi.

75. Constituie stagiu de cotizare la sistemul public de pensii:

a) perioadele în care persoanele au plătit contribuţii de asigurări sociale în sistemul public pe pensii;

b) perioadele în care persoanele au plătit contribuţii de asigurări sociale în alte ţări în condiţiile stabilite prin acordurile şi convenţiile internaţionale la care ţara noastră este parte;

c) perioadele în care persoanele au satisfăcut stagiul militar în termen sau cu termen redus, pe perioada legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat.

76. Beneficiază de pensie anticipată:

a) asiguraţii care au realizat stagiile complete de cotizare, precum şi cei care au depăşit stagiul complet de cotizare cu până la 8 ani şi mai au 5 ani până la împlinirea vârstei standard de pensionare.

b) asiguraţii care şi-au pierdut capacitatea de muncă din cauză de accident sau boală profesională;

c) elevii, ucenicii sau studenţii care şi-au pierdut capacitatea de muncă datorită bolilor profesionale din cauza practicii profesionale.

77. Pensia de invaliditate grad I se acordă asiguraţilor care:

a) şi-au pierdut total capacitatea de muncă şi de întreţinere din cauza accidentelor de muncă;

b) asiguraţii care şi-au pierdut cel puţin jumătate din capacitatea de muncă, păstrându-şi capacitatea de întreţinere, din cauza unui accident de maşină.

c) şi-au pierdut total capacitatea de muncă nu şi pe cea de întreţinere din cauza accidentelor de muncă.

78. În sistemul public de pensii sunt contribuabili:

a) funcţionarii;

b) personalul clerical;

c) persoanele care încheie contract de asigurare.

79. Sunt asiguraţi obligatoriu în sistemul public de pensii:

a) militarii;

b) poliţiştii;

c) judecătorii.

80. Sunt asigurați obligatoriu în sistemul public de pensii:
a) miniștrii;
b) salariații cu contract de muncă temporară;
c) acționarii societăților comerciale.

81. Sunt asigurați obligatoriu în sistemul public de pensii:
a) cadrele didactice;
b) primarii;
c) avocații.

82. Sunt asigurați obligatoriu în sistemul public de pensii:
a) membrii ai întreprinderii individuale;
b) membrii cooperatori;
c) șomerii.

83. Locurile de muncă potrivit Legii pensiilor publice pot fi:
a) în condiții speciale;
b) în condiții deosebite;
c) în condiții vătămătoare.

84. Stagiul de cotizare este constituit din perioadele în care persoanele:
a) au avut calitatea de acționar la o societate;
b) au plătit contribuții de asigurări sociale în sistemul public de pensii;
c) au plătit contribuții de asigurări sociale în alte țări, în condițiile stabilite prin acordurile sau convențiile internaționale la care România este parte.

85. Pensia de invaliditate grad II se acordă asiguraților care:
a) și-au pierdut total capacitatea de muncă și de întreținere din cauza accidentelor de muncă;
b) asigurații care și-au pierdut cel puțin jumătate din capacitatea de muncă din cauza bolilor profesionale și a tuberculozei.
c) și-au pierdut total capacitatea de muncă nu și pe cea de întreținere din cauza accidentelor.

86. Cuantumul indemnizației de însoțitor reprezintă:
a) 80% din valoarea unui punct de pensie;
b) 80% din salariu minim brut pe țară;
c) 50% din salariu minim brut pe țară.

87. Stagiul minim de cotizare în sistemul public de pensii este:
a) 15 ani atât pentru femei cât și pentru bărbați;
b) 10 ani pentru femei și 15 ani pentru bărbați;
c) 15 ani pentru femei și 20 ani pentru bărbați.

BCU IAȘI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

88. Vechimea efectivă pentru cadrele militare, pentru a beneficia de pensie de serviciu este de:

a) 25 de ani atât pentru femei cât şi pentru bărbaţi;
b) 15 ani pentru femei şi 20 de ani pentru bărbaţi;
c) 15 ani atât pentru femei cât şi pentru bărbaţi.

89. Vechimea în serviciu pentru poliţişti, pentru a beneficia de pensie de serviciu este de:

a) 25 de ani atât pentru femei cât şi pentru bărbaţi
b) 15 ani atât pentru femei cât şi pentru bărbaţi;
c) 25 de ani pentru femei şi 30 de ani pentru bărbaţi.

90. Vârsta standard de pensionare pentru poliţişti este de:

a) 57 de ani pentru femei şi 60 de ani pentru bărbaţi;
b) 60 de ani atât pentru femei cât şi pentru bărbaţi;
c) 57 de ani atât pentru femei cât şi pentru bărbaţi.

91. Pot adera la un fond de pensii private:

a) persoanele în vârstă de până la 35 de ani;
b) persoanele în vârstă de până la 45 de ani;
c) orice persoană asigurată şi care contribuie la sistemul public de pensii.

92. Angajarea persoanelor cu handicap se realizează în următoarele forme:

a) pe piaţa liberă a muncii;
b) la sediul angajatorului;
c) în forme protejate.

93. Raporturile juridice de asistenţă socială se caracterizează prin următoarele trăsături:

a) sunt reglementate exclusiv prin lege;
b) subiectele lor sunt persoanele fizice aflate în nevoie şi statul, prin organismele sale specializate;
c) prestaţiile sunt oferite de unităţile de asigurări.

94. Sistemul naţional de asistenţă socială are la bază următoarele principii:

a) parteneriatul;
b) nediscriminarea;
c) nevoia socială.

95. Serviciile şi prestaţiile sociale se acordă:

a) la toţi cetăţenii;
b) în funcţie se situaţia persoanei sau familiei;
c) numai copiilor.

CU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

96. Principalele criterii pe baza cărora se acordă prestațiile sociale:
a) veniturile solicitantului sau ale familiei;
b) evaluarea contextului familial;
c) veniturile furnizorilor.

97. Beneficiarul alocației de stat pentru copii este:
a) unul din părinți pe baza acordului acestora;
b) copilul;
c) părintelui căruia i s-a încredințat copilul spre creștere și educare.

98. Au dreptul la alocație de stat pentru copii:
a) copiii în vârstă de până la 16 ani;
b) copiii care urmează una din formele de învățământ până la împlinirea vârstei de 18 ani;
c) toți copiii până la vârsta de 18 ani.

99. Alocația de stat pentru copii se plătește:
a) reprezentantului legal al copilului;
b) minorului care a împlinit vârsta de 14 ani;
c) minorului care a împlinit vârsta de 16 ani.

100. În categoria drepturilor se asistență socială intră:
a) alocația de stat pentru copii;
b) cantinele de ajutor social;
c) indemnizația pentru maternitate.

101. Beneficiarii ajutorului social potrivit Legii nr. 416/2001 sunt:
a) persoana care a făcut cererea;
b) familiile și persoanele singure, cetățeni români, fără venituri sau cu venituri mici;
c) membrii familiei care nu realizează venituri.

102. Venitul minim garantat se asigură prin acordarea:
a) ajutorului social lunar;
b) salariului minim brut pe țară;
c) indemnizației de șomaj.

103. Titularul ajutorului social, potrivit Legii nr. 416/2001, este:
a) reprezentantul familiei;
b) familia;
c) membrii familiei care nu realizează venituri.

104. Venitul minim garantat este reglementat ca formă de:
a) asigurare socială;
b) asistență socială;
c) asigurare a unui trai decent.

CONSTANTIN BRÂNCUȘI UNIVERSITY LIBRARY

105. Venitul minim garantat este stabilit în corelare cu:
a) celelalte tipuri de venituri ale populației;
b) numărul de persoane din familie;
c) salariul minim brut pe economie.

106. Cererea de acordare a ajutorului social se soluționează într-un termen calculat de la data înregistrării de:
a) 5 zile;
b) 30 zile;
c) 15 zile.

107. Perioada în care pot beneficia de serviciile cantinelor de ajutor social este de:
a) 90 de zile pe an;
b) 183 de zile pe an;
c) 10 zile pe lună.

108. Serviciile sociale pot fi:
a) publice sau private;
b) de asistență şi suport;
c) de îngrijire personală.

109. Vârsta recomandată de ONU drept limita de la care o persoană este considerată vârstnică:
a) 60 de ani;
b) 65 de ani;
c) 70 de ani.

Principiile privind protecția drepturilor persoanelor cu handicap sunt:
a) nediscriminarea;
b) solidaritatea socială;
c) universalității.

Poate fi încadrat cu contract individual de muncă ca asistent personal persoana care îndeplineşte următoarele condiții:
a) are vârsta de minim 16 ani;
b) care capacitate deplină de exercițiu;
c) are o stare de sănătate corespunzătoare, atestată de medicul de familie sau pe baza unui examen medical de specialitate.

110. Văduvele de război au dreptul la pensie de urmaş:
a) indiferent de durata căsătoriei cu soțul decedat;
b) dacă au 10 ani de căsătorie cu soțul decedat;
c) dacă au 5 ani de căsătorie cu soțul decedat.

CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Cuprins

CAPITOLUL I. INTRODUCERE ÎN DREPTUL SECURITĂȚII SOCIALE 5
§ 1. Securitatea socială şi riscurile sociale 5
§ 2. Sistemele de securitate socială 6
§ 3. Apariția şi dezvoltarea sistemelor de securitate socială 8
§ 4. Securitatea socială în documentele internaționale 10
§ 5. Definiția şi obiectul dreptului securității sociale 15
§ 6. Asigurările sociale – instituție a dreptului securității sociale 17
§ 7. Asistența socială – instituție a dreptului securității sociale 19
§ 8. Principiile dreptului securității sociale 21
§ 9. Izvoarele dreptului securității sociale 25

CAPITOLUL II. ASIGURĂRILE SOCIALE DE SĂNĂTATE 31
§ 1. Noțiune şi reglementare 31
§ 2. Principiile asigurărilor sociale de sănătate 32
§ 3. Concepte privind asigurările sociale de sănătate 32
§ 4. Asigurații sistemului de asigurări sociale de sănătate 33
§ 5. Drepturile şi obligațiile asiguraților 37
§ 6. Servicii medicale profilactice suportate din fondul național unic de asigurări sociale de sănătate 39
§ 7. Servicii medicale curative suportate din fondul național unic de asigurări sociale 39
§ 8. Medicamente, materiale sanitare, dispozitive medicale şi alte mijloace terapeutice 40
§ 9. Servicii medicale de îngrijiri la domiciliu 41
§ 10. Alte servicii speciale 41
§ 11. Servicii medicale acordate asiguraților pe teritoriul altor state 41
§ 12. Servicii medicale care nu sunt suportate din fondul național unic de asigurări sociale de sănătate 42
§ 13. Asigurarea calității pachetului de servicii de bază pentru asigurați 43
§ 14. Constituirea Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate 43
§ 15. Atribuțiile caselor de asigurări de sănătate 48
§ 16. Răspunderi şi sancțiuni 49
§ 17. Cardul european de asigurări sociale de sănătate 50
§ 18. Cardul național de asigurări sociale de sănătate 51
§ 19. Asigurările voluntare de sănătate 52
§ 20. Contractul de asigurare voluntară de sănătate 53
§ 21. Concediile şi indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate 54
§ 22. Concediul şi indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă 57
§ 23. Concedii şi indemnizații pentru prevenirea îmbolnăvirilor şi recuperarea capacității de muncă 59
§ 24. Concediul şi indemnizația de maternitate 60
§ 25. Concediul şi indemnizația pentru creşterea copilului 60

§ 26. Concediul şi indemnizaţia pentru îngrijirea copilului bolnav 73
§ 27. Concediul şi indemnizaţia de risc maternal....74
§ 28. Alte dispoziţii privind indemnizaţiile de asigurări sociale de sănătate 74

CAPITOLUL III. ASIGURAREA PENTRU ACCIDENTE DE MUNCĂ ŞI BOLI PROFESIONALE....78
§ 1. Noţiunea şi principiile asigurării pentru accidente de muncă şi boli profesionale....78
§ 2. Raporturile de asigurare şi riscurile asigurate 79
§ 3. Persoanele asigurate (asiguraţii)....79
§ 4. Asigurătorul....80
§ 5. Obiectivele asigurării 80
§ 6. Contribuţia de asigurări pentru accidente de muncă şi boli profesionale....81
§ 7. Prestaţii şi servicii de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale....81
7.1. Enumerare....81
7.2. Prestaţii şi servicii pentru investigare, diagnosticare, reabilitare şi recuperarea capacităţii de muncă....82
7.3. Prestaţii şi servicii pentru reabilitare şi reconversie profesională....84
7.4. Indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă....85
7.5. Indemnizaţia pentru trecerea temporară în alt loc de muncă şi indemnizaţia pentru reducerea timpului de muncă 86
7.6. Compensaţii pentru atingerea integrităţii....86
7.7. Despăgubiri în caz de deces....87
7.8. Rambursări la cheltuieli....87
§ 8. Comunicarea şi constatarea accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale 88
§ 9. Prevenirea accidentelor de muncă şi a bolilor profesionale 88
§ 10. Organizarea sistemului de asigurare pentru accidente de muncă şi boli profesionale....90
§ 11. Răspunderea juridică....91
§ 12. Jurisdicţia asigurărilor pentru accidente de muncă şi boli profesionale....92

CAPITOLUL IV. ASIGURĂRILE PENTRU ŞOMAJ ŞI MĂSURILE PENTRU PREVENIREA ŞOMAJULUI....93
§ 1. Şomajul – fenomen social 93
§ 2. Evoluţia şi structura şomajului în sistemul naţional....94
§ 3. Măsuri prevăzute de Legea nr. 76/2002 în vederea protecţiei persoanelor împotriva riscului de şomaj 98
§ 4. Concepte utilizate de Legea nr. 76/2002....98
§ 5. Indicatori statistici privind piaţa muncii....100
§ 6. Clasificarea ocupaţiilor din România (COR) 101
§ 7. Beneficiarii sistemului asigurărilor pentru şomaj 102
§ 8. Categoriile de asiguraţi în sistemul asigurărilor pentru şomaj 102
§ 9. Organe cu atribuţii în domeniul asigurărilor pentru şomaj 104
9.1. Ministerului Muncii şi Justiţiei Sociale 104

9.2. Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 106
9.3. Institutul Național de Statistică 109
§ 10. Bugetul asigurărilor pentru șomaj 110
10.1. Veniturile bugetului asigurărilor pentru șomaj 110
10.2. Cheltuielile în cadrul bugetului asigurărilor pentru șomaj 112
§ 11. Persoanele care beneficiază de indemnizație de șomaj 114
§ 12. Persoanele asimilate șomerilor 114
§ 13. Persoanele care nu beneficiază de indemnizație de șomaj 115
§ 14. Condiții pentru naşterea dreptului la indemnizația de șomaj 115
§ 15. Data de la care se dobândeşte dreptul de a primi indemnizația de șomaj 117
§ 16. Cuantumul indemnizației de șomaj 118
§ 17. Obligațiile persoanelor care beneficiază de indemnizație de șomaj 119
§ 18. Suspendarea plății indemnizației 120
§ 19. Încetarea plății indemnizației de șomaj 121
§ 20. Recuperarea sumelor plătite fără temei legal 123
§ 21. Măsuri pentru prevenirea șomajului 123

CAPITOLUL V. SISTEMUL UNITAR DE PENSII PUBLICE 127
§ 1. Principii ale sistemului public de pensii 127
§ 2. Semnificația termenilor şi expresiilor specifice sistemului public de pensii 127
§ 3. Asigurații 129
§ 4. Declarația de asigurare 130
§ 5. Contractul de asigurare socială 133
§ 6. Stagiul de cotizare 133
§ 7. Bugetul asigurărilor sociale de stat 135
§ 8. Contribuția de asigurări sociale 136
§ 9. Baza lunară de calcul 154
§ 10. Calculul şi plata contribuțiilor 159
§ 11. Noțiunea şi categoriile de pensii 161
§ 11. Pensia pentru limită de vârstă 162
§ 12. Pensia anticipată 178
§ 13. Pensia anticipată parțială 179
§ 14. Pensia de invaliditate 180
§ 15. Pensia de urmaş 184
§ 16. Calculul pensiilor 185
§ 17. Stabilirea şi plata pensiilor 196
§ 18. Alte drepturi de asigurări sociale 202
§ 19. Răspunderea juridică 203
§ 20. Jurisdicția asigurărilor sociale 204

CAPITOLUL VI. PENSIILE SPECIALE 207
§ 1. Pensiile speciale ale militarilor, polițiştilor şi funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației 207
§ 2. Pensiile de serviciu ale membrilor Corpului diplomatic şi consular 231
§ 3. Pensiile speciale ale funcționarilor publici parlamentari 235

§ 4. Pensiile speciale ale judecătorilor, procurorilor şi Judecătorilor Curții Constituționale 239
§ 5. Pensiile speciale ale personalului auxiliar de specialitate din instanțele judecătoreşti şi al parchetelor de pe lângă acestea şi al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice 245

CAPITOLUL VII. PENSIILE PRIVATE 252
§ 1. Caracteristici generale ale sistemului pensiilor private 252
§ 2. Definirea unor temeni şi expresii 252
§ 3. Fondul de pensii private 255
§ 4. Autorizarea schemei de pensii private şi a fondului de pensii 258
§ 5. Investițiile fondului de pensii 260
§ 6. Participanții 263
§ 7. Contribuția la fondul de pensii 265
§ 8. Conturile participanților 266
§ 9. Pensia privată 267
§ 10. Provizioane tehnice şi garanții reglementate şi supravegheate de Comisie 268
§ 11. Răspunderea juridică 269
11.1. Răspunderea contravențională 269
11.2. Răspunderea penală 271

CAPITOLUL VIII. PENSIILE FACULTATIVE 272
§ 1. Caracteristici generale ale sistemului pensiilor facultative 272
§ 2. Înființarea societăților de pensii, autorizarea şi retragerea autorizației administratorilor 272
§ 3. Înființarea, autorizarea şi retragerea autorizației fondurilor de pensii facultative 281
§ 4. Transferurile între fondurile de pensii facultative 283
§ 5. Participanți şi contribuții 283
§ 6. Conturile participanților şi evaluarea activelor 285
§ 7. Dreptul la pensie 286
§ 8. Interdicții 286
§ 9. Răspunderea juridică 287

CAPITOLUL IX. SISTEMUL NAȚIONAL DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ 290
§ 1. Considerații generale 290
§ 2. Definirea unor termeni 293
§ 3. Definirea şi clasificarea beneficiilor de asistență socială 296
§ 4. Categorii de beneficii de asistență socială 298
§ 5. Administrarea beneficiilor de asistență socială 299
§ 6. Noțiuni specifice sistemului de beneficii de asistență socială 301
§ 7. Definirea şi clasificarea serviciilor sociale 302
§ 8. Beneficiarii şi furnizorii de servicii sociale 304
§ 9. Organizarea şi administrarea serviciilor sociale 305
§ 10. Procesul de acordare a serviciilor sociale 307

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

§ 11. Prevenirea şi combaterea sărăciei şi riscului de excluziune socială 310
§ 12. Asistența socială a copilului şi a familiei 312
§ 13. Asistența socială a persoanelor cu dizabilități 315
§ 14. Asistența socială a persoanelor vârstnice 318
§ 15. Personalul din sistemul de asistență socială 320
§ 16. Finanțarea asistenței sociale 321
§ 17. Contractarea serviciilor sociale 324
§ 18. Jurisdicția asistenței sociale 325

CAPITOLUL X. AJUTORUL SOCIAL, SERVICIILE SOCIALE ŞI CANTINELE DE AJUTOR SOCIAL 326
§ 1. Considerații generale privind ajutorul social 326
§ 2. Beneficiarii ajutorului social 326
§ 3. Condițiile necesare pentru atribuirea ajutorului social 328
§ 4. Primirea şi soluționarea cererilor pentru acordarea ajutorului social 330
§ 5. Stabilirea cuantumului şi plata ajutorului social 331
§ 6. Obligațiile titularilor de ajutor social şi modificarea acestuia 335
§ 7. Suspendarea şi încetarea plății ajutorului social 336
§ 8. Alte categorii de prestații familiale 338
§ 9. Recuperarea sumelor încasate necuvenit cu titlu de ajutor social 347
§ 10. Cantinele de ajutor social 347

CAPITOLUL XI. DREPTURI DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ALE COPIILOR 350
§ 1. Prestațiile familiale 350
§ 2. Noțiunea şi caracteristicile alocației de stat pentru copii 351
§ 3. Titularul dreptului la alocația de stat pentru copii şi beneficiarul acesteia 352
§ 4. Categoriile de copii care au dreptul la alocație 353
§ 5. Procedura de stabilire şi plată a alocației 353
§ 6. Recuperarea sumelor plătite necuvenit cu titlu de alocație de stat pentru copii 355
§ 7. Noțiunea şi specificul alocației pentru susținerea familiei 356
§ 8. Titularul dreptului la alocația familială complementară şi alocația de susținere pentru familia monoparentală 356
§ 9. Beneficiarii dreptului la alocația familială 356
§ 10. Livretul de familie 358
§ 11. Stabilirea şi plata drepturilor 359
§ 12. Recuperarea sumelor încasate necuvenit 363
§ 13. Răspunderea juridică 364
§ 14. Jurisdicția drepturilor reglementate de Legea nr. 277/2010 365
§ 15. Noțiuni introductive privind protecția şi promovarea drepturilor copilului 365
§ 16. Beneficiarii dreptului la protecție şi asistență şi persoanele responsabile pentru exercitarea acestui drept 366
§ 17. Principiile respectării şi garantării drepturilor copilului 366
§ 18. Drepturile şi libertățile copilului 367
§ 19. Mediul familial şi îngrijirea alternativă 374

§ 20. Sănătatea și bunăstarea copilului....377
§ 21. Educație, activități recreative și culturale....379
§ 22. Protecția specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi....380
22.1. Preliminarii....380
22.2. Plasamentul....382
22.3. Plasamentul în regim de urgență....384
22.4. Supravegherea specializată....385
§ 23. Monitorizarea aplicării măsurilor de protecție specială....385
§ 24. Protecția copiilor refugiați precum și a celor în caz de conflict armat....386
§ 25. Protecția copilului care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal....387
§ 26. Protecția copilului împotriva exploatării....388
§ 27. Protecția copilului împotriva consumului de droguri....389
§ 28. Protecția copilului împotriva abuzului sau neglijenței....390
§ 29. Protecția copilului cu părinții plecați la muncă în străinătate....392
§ 30. Protecția copilului împotriva răpirii sau oricăror forme de traficare și împotriva altor forme de exploatare....393
§ 31. Reguli speciale de procedură....394
§ 32. Răspunderi și sancțiuni....395

CAPITOLUL XII. ASISTENȚA SOCIALĂ A PERSOANELOR VÂRSTNICE....400
§ 1. Noțiunea de persoană vârstnică....400
§ 2. Reglementarea măsurilor de asistență socială a persoanelor vârstnice....401
§ 3. Evaluarea situației persoanelor vârstnice care necesită asistență socială....401
§ 4. Servicii comunitare pentru persoanele vârstnice....405
§ 5. Organizarea și funcționarea căminelor pentru persoane vârstnice....407
§ 6. Procedura de stabilire, suspendare și încetare a drepturilor de asistență socială pentru persoanele vârstnice....408
§ 7. Finanțarea asistenței sociale pentru persoanele vârstnice....409

CAPITOLUL XIII. PROTECȚIA ȘI PROMOVAREA DREPTURILOR PERSOANELOR CU HANDICAP....412
§ 1. Noțiunea de persoană cu handicap....412
§ 2. Principii fundamentale....412
§ 3. Semnificația unor termeni și expresii....415
§ 4. Încadrarea în grad de handicap....417
§ 5. Drepturi de care beneficiază persoanele cu handicap....420
§ 7. Obligațiile persoanelor cu handicap, ale familiei sau reprezentanților legali....426
§ 8. Servicii sociale....427
§ 9. Asistentul personal....429
§ 10. Asistentul personal profesionist....431
§ 11. Centre pentru persoanele cu handicap....433
§ 12. Prestații sociale pentru persoanele cu handicap....435
§ 13. Accesibilități pentru persoanele cu handicap....436

§ 14. Orientarea şi formarea profesională 439
§ 15. Încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap 440

CAPITOLUL XIV. PROTECȚIA SOCIALĂ A VETERANILOR, INVALIZILOR, ORFANILOR ŞI VĂDUVELOR DE RĂZBOI, PRECUM ŞI A FOŞTILOR DEȚINUȚI POLITICI 443
§ 1. Calitatea de veteran de război 443
§ 2. Văduva de război 445
§ 3. Drepturile veteranilor şi văduvelor de război, potrivit Legii nr. 44/1994 445
§ 4. Drepturile acordate invalizilor, orfanilor şi văduvelor de război, potrivit Legii nr. 49/1999 449
§ 5. Drepturile foştilor deținuți politici 451

TESTE GRILĂ 454

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Librăria ta de carte de specialitate
juridică, economică și business

Din 2008 suntem
alegerea lor...

TU?

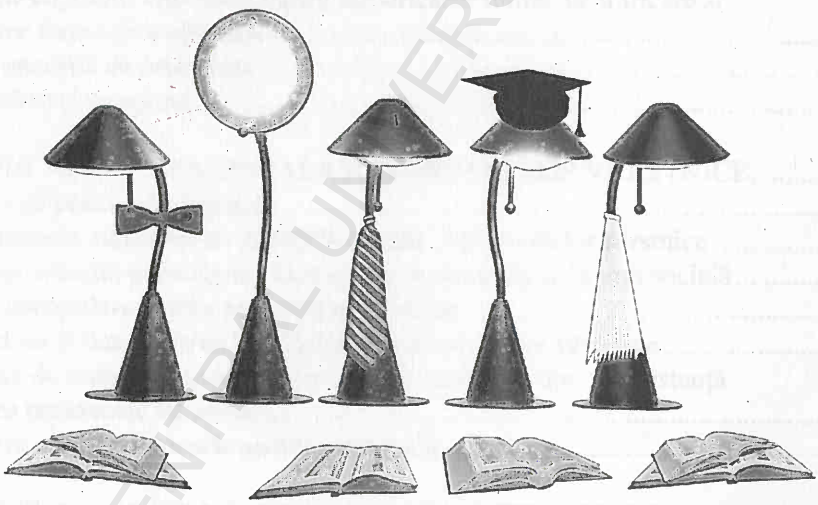

Cursuri universitare • Tratate • Monografii • Coduri • Legislație • Jurisprudență • Reviste de specialitate

www.ujmag.ro

ujmagro
UNIVERSUL JURIDIC MAGAZIN

Bd. Iuliu Maniu nr. 7, clădirea Cotroceni Business Center corp C,
sector 6, București (lângă AFI MALL)
021.312.22.21 | 0733.673.555 | comenzi@ujmag.ro

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Dreptul securității sociale cuprinde normele juridice ce reglementează relațiile de asigurări sociale, precum şi pe cele ce privesc asistența socială.

Prin intermediul său, persoana fizică este protejată de riscurile sociale care îi afectează existența. Protecția începe adesea înainte de naştere (îngrijirile prenatale) şi se prelungeşte după moarte (pensiile de urmaş).

Importanța securității sociale este relevată şi de reglementările speciale în materie existente în Uniunea Europeană.

Lucrarea conține informații numerose şi utile care se adresează nu numai studenților, dar şi practicienilor şi teoreticienilor în domeniu.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ujmag.ro
UNIVERSUL JURIDIC MAGAZIN
Ai tot DREPTUL să alegi!
www.ujmag.ro

ISBN: 978-606-39-0416-5